

ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI

**COPILĂRIA COMUNISMULUI ROMÂNESC
ÎN ARHIVA COMINTERNULUI**

BUCUREȘTI

2001

**COPILĂRIA COMUNISMULUI
ROMÂNESC
ÎN ARHIVA COMINTERNULUI**

Cartea a apărut cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor

**COPILĂRIA COMUNISMULUI ROMÂNESC
ÎN ARHIVA COMINTERNULUI**

Ediție de documente coordonată de
Alina Tudor-Pavelescu

**BUCUREȘTI
2001**

Ediție de documente elaborată de:

**Emanuela Chiriac
Margareta Chiva
Octavian Dascăl**

**Carmen Dobrotă
Afrodita Petrovici
Mihaela Tănăsescu**

Alina Tudor-Pavelescu

Redactare și tehnoredactare computerizată: Șerban Marin

Culegere computerizată: Otilia Biton

Coperta: Iulia Florea

ISBN: 973 – 8308 – 02 - x

CUPRINS

<i>Studiu introductiv</i>	7
<i>Introduction</i>	15
<i>Lista documentelor</i>	23
<i>List of Documents</i>	29
<i>Documente</i>	35
<i>Indice de nume</i>	446

STUDIU INTRODUCŢIV

La mai bine de zece ani de la căderea comunismului, istoria Partidului Comunist Român este, în România, o istorie “în şantier”. Studiile şi lucrările publicate pe această temă – unele dintre ele foarte valoroase şi datorate unor istorici pasionaţi – dovedesc că istoriografia comunismului românesc se află încă în faza adunării şi decantării informaţiilor. Atenţia specialiștilor s-a concentrat cu precădere – fenomen întrucâtva explicabil – asupra perioadei de după 23 August 1944, aceea în care PCR s-a impus ca unic factor hotărâtor în politica românească. De unde veneau însă aceia care au condus România după 1944? Cine erau, cum gândeau şi de ce gândeau așa? De răspunsul corect la aceste întrebări depinde într-o măsură hotărâtoare buna înţelegere a celor 50 de ani de totalitarism comunist, ale căror efecte se răsfrâng încă asupra noastră. La ele îşi propune să răspundă – cu modestia necesară oricărui început – volumul de față, care grupează documente din anii “copilăriei” comunismului românesc, de la 1920 (anul primelor contacte cu Internaționala a III-a Comunistă) până în august 1939, când pactul Ribbentrop-Molotov a aruncat o umbră pe cât de neagră, pe atât de trecătoare asupra agitatei lumi a comunismului internaționalist.

Pentru a înţelege corect istoria interbelică a Partidului Comunist Român şi premisele înseşi ale transformării sale în partid unic de guvernământ în perioada postbelică, trebuie să ne plasăm permanent în relație cu obiectivele politice ale URSS şi, în mod direct, cu istoria Internaționala a III-a Comuniste.

Înființată în martie 1919, cu sprijinul material al Rusiei Sovietice şi pe fundamentul teoretic al ideilor lui Lenin, Internaționala a III-a Comunistă (Comintern) a devenit în scurtă vreme – prin intermediul secțiilor sale (partidele “naționale” comuniste) – un instrument eficient de susținere a intereselor statului sovietic. La ședința de constituire a Internaționala a III-a, printre cele 39 de partide invitate s-a aflat și Partidul Socialist din România. Acesta însă, aflat în plin proces de unificare, nu a putut trimite o delegație oficială¹.

Internaționala a III-a și-a stabilit o formulă organizatorică în conformitate cu intențiile statului sovietic de a “exporta” germeii revoluției bolșevice în întreaga Europă. Ea a fost concepută ca un partid unic mondial, al cărui centru de conducere era Partidul Comunist (bolșevic) al Rusiei Sovietice. Celelalte partide afiliate, considerate “secții”, erau coordonate politic de la Moscova. Elementul-cheie pentru afilierea partidelor comuniste “naționale” la Comintern era adeziunea necondiționată la cele 21 de condiții impuse de conducerea PC (b) al Rusiei. Printre ele se afla specificată în mod expres obligația partidelor afiliate de a acorda “ajutor necondiționat republicilor sovietice” și de a se supune în mod obligatoriu hotărârilor Cominternului, “partid mondial unic”².

¹ M. C. Stănesu, *Moscova, Cominternul. Filiera Comunistă Balcanică și România (1919-1943)*, Ed. Silex, București, 1994, p. 9-12.

² Jacques de Launay, *Istoria secretă a Cominternului*, Ed. Venus, București, 1993, p. 177-178.

Discuțiile privind afilierea Partidului Socialist din România la Internaționala a III-a au fost purtate în toamna-iarna anului 1920 de către o delegație a socialiștilor români, condusă de Gheorghe Cristescu, care s-a deplasat în Rusia Sovietică. După mai multe luni de discuții și presiuni, socialiștii români aflați la Moscova s-au declarat de acord cu condițiile fixate de reprezentanții Cominternului – cu câteva observații de nuanță, redactate separat de David Fabian³. În perioada ianuarie-aprilie 1921, forurile conducătoare ale Partidului Socialist din România au dezbătut pe larg chestiunile privitoare la afiliere. Cu această ocazie, s-au conturat trei grupări, care susțineau trei puncte de vedere diferite: gruparea de stânga, susținătoare a afilierii fără rezerve la Internaționala a III-a, gruparea de dreapta, care dorea menținerea partidului pe linia existentă și o grupare de centru, care cerea rediscutarea celor 21 de condiții și care, la Congresul din 8-12 mai 1921, a optat pentru “afilierea cu rezerve”.

Dovedindu-se majoritară – în urma supunerii la vot a moțiunilor de afiliere, gruparea de stânga a obținut votarea în congres a propunerii de afiliere la Internaționala a III-a (432 voturi pentru afilierea necondiționată, 111 pentru afilierea cu rezerve și 2 voturi informative), dar nu și-a mai putut concretiza intenția de a supune la vot crearea partidului comunist ca atare, datorită intervenției autorităților. Acestea au întrerupt lucrările congresului, pentru a-i aresta pe acei delegați care votaseră afilierea necondiționată⁴. Adoptarea denumirii de partid comunist deriva însă automat din prevederile celei de a 17-a condiții a afilierii⁵ la Internaționala a III-a.

Partidul Comunist din România – denumirea oficială transmisă de către Gheorghe Cristescu Comitetului Executiv al Internaționalei⁶ - își începea astfel existența sub semnul provizoratului (datorită întreruperii intempestive a lucrărilor, nu se putuseră vota statutul și componența conducerii noului partid) și al scandalului politic. În timp ce, în țară, principala problemă cu care se confruntau comuniștii români era procesul intentat delegaților la Congresul I – așa-numitul “proces din Dealul Spirii”, la Moscova, la Congresul al III-lea al Cominternului (22 iunie-12 iulie 1921), Partidul Comunist din România a fost reprezentat de o delegație de comuniști aflați în “emigrație” în Rusia Sovietică, proveniți în majoritate din grupările ilegale constituite după 1917 în Basarabia. Se contura astfel o linie tactică pe care Cominternul o va menține cu regularitate în relațiile sale cu PCdR și care va conduce la divizarea de fapt a partidului în două grupări aflate permanent în divergență de opinii: gruparea “basarabenilor” (în majoritate, evrei), radicală, adeptă a acțiunii ilegale și a terorismului, pe care Moscova a susținut-o activ și din rândurile căreia s-a recrutat cea mai mare parte a reprezentanților PCdR pe lângă Comintern, și gruparea “foștilor socialiști”, adeptă a legalismului și a luptei politice în cadrele statului democratic (această grupare a fost treptat marginalizată, influența ei devenind practic nulă după 1924; principalul ei reprezentant, Gheorghe Cristescu, a fost exclus din partid în 1926⁷). Lor li se adăuga o grupare “bulgară”, provenită în special din rândurile Organizației Revoluționare a Dobrogei (DRO), a cărei poziție solidă în Comintern și Federația Comunistă Balcanică se baza pe relațiile “naționale” cu Gh. Dimitrov și Vasili Kolarov (din această grupare făceau parte Boris Ștefanov, secretar general al PCR după 1935, Petre Borilă, viitor membru al CC al PCR după 1944 ș. a.), precum și grupul destul de numeros al comuniștilor maghiari din Transilvania, aflați în cadrul Cominternului sub protecția lui Béla Kun etc.

Interesul Internaționalei Comuniste față de PCR s-a menținut tot timpul la un nivel mai degrabă scăzut, singurele momente în care el s-a manifestat direct fiind acelea în care criza

³ Vezi documentul 4 din prezentul volum, (6 decembrie 1920, Petrograd).

⁴ Ministrul de interne de atunci, Constantin Argetoianu, descrie pe larg episodul în memoriile sale (vezi Constantin Argetoianu, *Memorii*, vol. VI, Ed. Machiavelli, București, 1996, p. 182-188).

⁵ Vezi articolul lui Ioan Scurtu, *Partidul Socialist Român și Internaționala a III-a Comunistă*, în “Dosarele istoriei”, nr. 10 (26/1988), p. 16-22.

⁶ Totuși, se pare că, până la Congresul al III-lea (octombrie 1922), partidul a funcționat sub titulatura de Partidul Socialist-Comunist.

⁷ Vezi documentul 8 din prezentul volum, (21 ianuarie 1922, Viena).

provocată de divergențele între membrii conducerii punea în pericol însăși existența partidului. Încrederea specială acordată “basarabenilor” avea drept explicație interesul URSS pentru subminarea administrației românești în Basarabia și pentru redobândirea acestei provincii. Acesta a fost, de altfel, contextul în care PCdR a fost obligat să adopte, imediat după afiliere, teze și hotărâri ale Internaționalei Comuniste, inadecvate în raport cu situația politică reală din România și, în anumite situații, chiar ostile intereselor statului român. Cel mai clar exemplu în acest sens îl reprezintă lozinca “autodeterminării până la separarea definitivă” de România a provinciilor unite la 1918. Această formulare – ale cărei implicații reprezentau un atentat la integritatea teritorială a României și la *statu quo*-ul stabilit la Versailles – nu privea numai România, ci întreaga zonă a Balcanilor. Conferința a VI-a a Federației Comuniste Balcanice din noiembrie 1923⁸ considera că minoritățile “asuprite” de statele naționale reprezenta un “potențial revoluționar” atât în România (față de care se formulau cele mai dure aprecieri), cât și în Macedonia, Croația, Slovenia, Grecia. Rezoluția intitulată “Problema națională în România”, adoptată la această conferință, era primul document oficial, semnat de reprezentanții PCdR, care menționa sarcina comuniștilor de a lupta pentru dezmembrarea țării.

Momentul-cheie al acestei evoluții antiromânești din istoria PCdR l-a reprezentat însă Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste (17 iunie-8 iulie 1924). La acest congres, a fost adoptat documentul intitulat “Problema națională în Europa Centrală și Balcani”, în care, la capitolul XI, se arăta: “Congresul aprobă punerea de către PCdR a lozincilor separării statale a Transilvaniei și Dobrogei din componența României în regiuni independente”⁹. Adoptarea de către PCdR, la cererea Internaționalei Comuniste, a unei astfel de linii politice a fost principalul argument care a determinat autoritățile române să decidă dizolvarea partidului și interzicerea prin lege a activității sale¹⁰.

În planul intern al vieții de partid, activitatea PCdR în perioada 1921-1924 a fost marcată de neînțelegerile permanente între grupări în privința liniei tactice și a raporturilor ce urmau să fie stabilite cu Internaționala a III-a. Un interesant document din 1928, intitulat “Istoria lichidatorismului”¹¹, identifica drept principală cauză a acestor neînțelegeri incompatibilitatea dintre atitudinea grupului foștilor social-democrați (calificată drept “patriotardă” și ostilă tacticii clandestinității) și aceea a grupului “basarabean”, care dorea să acționeze în ilegalitate, cu metode teroriste. Documentul amintește, de asemenea, existența unui “grup transilvănean”, pe care îl considera impregnat de “un patriotism regional”. Un punct extrem de spinos în cadrul acestei dispute l-a reprezentat însăși lozinca “autodeterminării până la despărțirea finală de Statul român” a provinciilor românești. “Gruparea social-democraților” condusă de Gheorghe Cristescu și Gheorghe Tănase nu era de acord decât cu prima jumătate a acestei lozinci, declarându-se însă împotriva ideii de separare de Statul român a Transilvaniei, Basarabiei și Dobrogei. Din punctul de vedere al Cominternului, o afirmație ca aceea făcută de Gheorghe Tănase – “Basarabia este românească și trebuie să rămână românească” – reprezenta o vină capitală. Divergența dintre interesele Cominternului în România și linia politică pe care PCdR ar fi trebuit să o urmeze pentru a deveni, așa cum intenționa, un partid cu o popularitate reală printre muncitorii români, a alimentat din plin ambiguitățile și a afectat direct imaginea partidului în interior. Dacă, în țară, gruparea foștilor social-democrați controla inițial conducerea partidului – în special prin prezența lui Gheorghe Cristescu în funcția de secretar general – și coordona organele de presă, la Comintern “gruparea basarabeană” – susținută de comuniștii maghiari din Transilvania – a avut,

⁸ Vezi documentul 13 din prezentul volum, (5 decembrie 1923, Berlin).

⁹ M. C. Stănescu, *op. cit.*, p. 30.

¹⁰ “Legea Mârzescu”, 19 decembrie 1924, vezi Ioan Scurtu, Constantin Mocanu, Doina Smârcea, *Documente privind istoria României între 1918-1944*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995, p. 312.

¹¹ *Arhivele Naționale Istorice Centrale. colecția Microfilme Rusia, rola 172, c. 436-532*. Deși documentul nu este semnat, din tonul și aprecierile făcute se poate deduce că a fost redactat de un reprezentant al grupului “basarabenilor”.

în fapt, ultimul cuvânt. "Ilegalizarea" partidului în 1924 – situație pe care "basarabeni" o aveau în vedere încă din 1921 și pentru care erau mult mai bine pregătiți, ca urmare a organizării pe grupări paramilitare cu metode de luptă teroriste, adoptată încă din 1919 – a contribuit decisiv la menținerea incoerenței organizatorice a partidului și la acutizarea divergențelor din rândul conducătorilor cu privire la tactica ce urma să fie adoptată¹². După 1924, dependența PCdR de Internaționala Comunistă se accentuează și, în consecință, reflectarea intereselor acesteia în activitatea partidului devine și mai evidentă.

Perioada dintre Congresul al III-lea al PCdR (august 1924) și Congresul al V-lea (decembrie 1931) este marcată, în principal, de desfășurarea a ceea ce istoriografia oficială a partidului a denumit ulterior "lupta fracționistă fără de principii"¹³. Episodul fracționist, asupra căruia istoricii au insistat cu precădere, a fost acela al rivalității deschise dintre Marcel Pauker (Luximin) și Vitali Holostenko (Barbu), secretarul general impus de către Comintern la Congresul al IV-lea. Documentele prezentate în volum înfățișează însă o realitate mult mai complexă. Este vorba, pe de o parte, de diferendul consumat, încă din 1923-1924, între Marcel Pauker și Gheorghe Cristescu și de disputele pe care același Gheorghe Cristescu – care, după interzicerea activității PCdR, în aprilie 1924, refuza soluția clandestinității – le-a avut cu Directoratul format din Elek Köblös, Marcel Pauker și David Fabian. Aceste conflicte, încheiate în 1926 cu excluderea lui Cristescu, avuseseră în primul rând o miză tactică: adoptarea sau refuzul integrării în viața politică a României democratice. Punctul de vedere susținut de Cristescu și adepții săi – acela al unei activități legale sau măcar semilegale, prin ocolirea strategică a măsurilor ce vizau desființarea PCdR – a rămas, într-o oarecare măsură, în vigoare pe întreaga perioadă interbelică: activitatea organizațiilor legale, de tipul Blocului Muncitoresc-Țărănesc sau, în anii '30, al Comitetului Național Antifascist și Blocului Democratic, fiind singurele care au reușit, chiar dacă numai în mică măsură, să ancoreze PCdR în politica românească a vremii.

Pe de altă parte, conflictul deschis din anii 1928-1931, care a implicat întregul partid și a avut, în egală măsură, o dimensiune de "frondă" a PCdR față de Comintern, își are rădăcinile în situația explozivă creată în interiorul partidului în intervalul de timp dintre Congresul al III-lea și Congresul al IV-lea. Punctul său de plecare – hotărârea Cominternului de a demite în bloc, la Congresul al IV-lea (28 iunie-7 iulie 1928), conducerea aleasă de PCdR la Congresul al III-lea din 1924, în frunte cu Elek Köblös – își avea originea, de fapt, în situația critică în care ajunsese partidul în intervalul dintre cele două congrese.

După desființarea sa de către autoritățile române, PCdR nu a mai reușit să iasă cu forțe proprii din marasmul luptelor interne. Arestările operate – un grup de lideri importanți, în frunte cu Gheorghe Cristescu și Marcel Pauker, fusese arestat chiar în 1924 – erau cel mai adesea facilitate de conduita comuniștilor arestați, care nu ezitau să se denunțe reciproc. Așa s-a întâmplat în 1926, când au fost arestați toți cei trei conducători de fapt ai PCdR: Boris Ștefanov, Pavel Tcacenko și Willi Roth. Ultimul dintre cei trei, Willi Roth, a acceptat, în schimbul eliberării, să deconspire întreaga componență a Comitetului Central¹⁴.

Din aceeași perioadă datează mutarea centrului conducător al partidului în exteriorul României, prin crearea, în 1926, a unui așa-numit "Birou politic din străinătate", cu centrul la Viena¹⁵, care era abilitat să ia decizii cu privire la activitatea PCdR în interiorul României. Cea mai palpabilă dovadă a haosului ce domnea în rândurile PCdR în perioada de după trecerea sa în ilegalitate este scăderea spectaculoasă a numărului de membri, înregistrată ca atare în

¹² Vezi documentul 18 din prezentul volum, (6 decembrie 1924).

¹³ O relatare pertinentă a acestui episod, făcută din perspectiva unui bun cunoscător al istoriei PCR, la Ghiță Ionescu, *Comunismul în România*, Ed. Litera, București, 1994, p. 50-54.

¹⁴ Vezi documentul 36 din prezentul volum, ([1928]).

¹⁵ Inițiativa creării acestuia i-a aparținut chiar lui Elek Köblös (vezi Dan Cătănuș, *Conducerea PCdR. 1921-1944*, în "Arhivele totalitarismului", an VII, nr. 1-2/1999, p. 132.

statisticile Cominternului (de la 1500 în 1926 la doar 300 în 1927)¹⁶. Nu este de mirare, în aceste condiții, că la Congresul al IV-lea al PCdR – desfășurat în URSS, în localitatea Ciuguevo, lângă Harkov -, reprezentantul desemnat de Comintern pentru a conduce dezbaterile, Bohumil Šmeral, nega deschis existența unui partid comunist în România¹⁷.

Congresul al IV-lea al PCdR a marcat primul moment de intervenție fermă a Internaționalei a III-a în conducerea partidului, dar și primul conflict deschis între acest organism și reprezentanții români. În special Elek Köblös, demis din funcția de secretar general și înlocuit cu ucraineanul Vitali Holostenko, și-a exprimat nemulțumirea față de hotărârea ca din conducerea nou aleasă a PCdR să nu mai facă parte nici un membru al fostului CC. Atât măsurile organizatorice decise de Congresul al IV-lea, cât și lupta deschisă pentru putere izbucnită ulterior între conducătorii partidului, au condus la anihilarea în fapt a PCdR, în perioada 1928-1931. Starea de haos din partid a determinat înăsprirea atitudinii Internaționalei a III-a față de comuniștii români și mutarea definitivă a centrului de greutate al partidului către aripa “exteroară”, reprezentată de activiștii din emigrația moscovită. Situația a rămas neschimbată și după publicarea rezoluției Cominternului cu privire la “lupta fracționistă fără de principii”¹⁸ și chiar după Congresul al V-lea al PCdR (3-24 decembrie 1931), care avea pretenția de a fi eliminat efectele nocive ale fracționismului și de a fi reinstaurat o oarecare ordine în ceea ce privește situația de la vârful partidului¹⁹. Congresul al V-lea a desemnat o nouă componență a CC al PCdR, avându-l ca secretar general pe Alecsander Danieliuk-Ștefanski (Gorn), membru al PC Polonez și activist al Cominternului. Biroul Politic al partidului, constituit imediat după congres, își avea sediul la Berlin. Congresul fixa cinci lozinci principale pentru orientarea activității viitoare a comuniștilor în România: “contra dictaturii fasciste; ziua [de lucru] de 8 ore; pământ țăranilor; autodeterminarea până la despărțire; apărarea URSS”²⁰.

În perioada de după Congresul al V-lea, până în 1937, când marea teroare declanșată de Stalin la Moscova lovește în plin conducerea exteroară a partidului, istoria PCdR consemnează un oarecare reviriment. Faptul se datorează, pe de o parte, nemulțumirilor sociale provocate de criza economică din 1929-1933 (care permit PCdR să găsească un teren ceva mai favorabil printre muncitorii din România), iar, pe de altă parte, unor schimbări survenite în orientările date de Comintern: renunțarea, începând cu 1934, la catalogarea social-democraților ca “social-fasciști” și la considerarea lor drept principali adversari ai comuniștilor, adoptarea tacticii de “front popular antifascist”, care recomanda colaborarea comuniștilor cu forțele antifasciste “burgheze” (Congresul al VII-lea al Internaționalei Comuniste, din august 1935)²¹.

Unele dintre inițiativele PCdR din această perioadă pot fi considerate de succes, în comparație cu paralizarea cvasitotală a activităților partidului din perioada precedentă. Un episod mult solicitat de propaganda comunistă după 23 August 1944, acela al grevei de la atelierul CFR-Grivița, din ianuarie-februarie 1933, necesită o repunere în cadrele realității. Studiul ulterior vor lămurii, cu siguranță, dimensiunile reale ale implicării PCdR²². Însă, raportat la istoria interbelică a acestui partid, faptul că – fără a fi deținut totuși conducerea efectivă a mișcării greviste – unii dintre membrii săi au găsit modalitatea de a se implica și chiar de a

¹⁶ Ioan Chiper, *Considerații privind evoluția numerică și componența etnică a PCR. 1921-1952*, în “Arhivele totalitarismului”, an VI, nr. 4/1998, p. 28.

¹⁷ M. C. Stănescu, *op. cit.*, p. 102.

¹⁸ Vezi documentul 43 din prezentul volum, (10 octombrie 1930).

¹⁹ M. C. Stănescu, *op. cit.*, p. 116-120.

²⁰ Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *România după Marea Unire*, vol. II, 1, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 640.

²¹ Pentru detalii, vezi Fernando Claudin, *La crise du mouvement communiste du Komintern ou Kominform*, vol. I, Editions Maspero, Paris, 1972, p. 194-238.

²² Vezi documentul 59 din prezentul volum, (august 1933).

colabora cu sindicaliștii social-democrați, deținători ai unei poziții mult mai puternice printre ceferiști, reprezenta în sine un progres în atitudinea PCdR față de evoluțiile sociale și politice din România²³.

Acțiunile “contra fascismului și a războiului”, inițiate de PCdR în perioada 1934-1936 – potrivit cu noua linie politică elaborată de Comintern, i-au adus pe comuniști în contact cu personalități culturale și politice care reprezentau ceea ce am putea numi “stânga onorabilă” din România. Prin intermediul Comitetului Național Antifascist și al asociației “Amicii URSS”, PCdR pătrunde pe căi legale în mediul intelectualilor democrați. Deși cele două organizații controlate de partid au avut, în fapt, existențe foarte scurte – ele fiind interzise prompt de către autoritățile române – prin intermediul lor s-au reușit totuși contactarea și transformarea în “simpatizanți” a unora dintre intelectualii români care nu subscriau la programul politic al extremei drepte. Relația dintre PCdR și intelectualii de stânga, rămasă în perioada interbelică fără efecte deosebite, a căpătat o semnificație mult mai interesantă pentru ambele părți imediat după 23 August 1944.

Politica de front popular²⁴, sprijinită, de asemenea, pe activitatea unor organizații legale controlate de comuniști, cum erau Blocul Democratic și Frontul Plugarilor, a permis PCdR stabilirea unor prime contacte cu partidele politice democratice. Documentele din prezentul volum oglindesc reținerile majore pe care reprezentanții sistemului politic democratic din România – principalii vizavi de către comuniști fiind social-democrații și național-tărăniștii – le aveau față de colaborarea cu PCdR, apreciind că acest partid era controlat de o putere străină. Ele reflectă, de asemenea, dificultățile pe care le aveau comuniștii în a controla chiar mișcările organizațiilor legale pe care le înființaseră pentru a le folosi drept suport politic al noii orientări²⁵. În cele din urmă, datorită atât reticențelor celorlalte partide față de PCdR, cât și slabelor forțe de care dispuneau comuniștii în interiorul țării, tactica de front popular nu s-a finalizat în România – spre deosebire de acțiunile similare din Franța și Spania²⁶ - decât cu câteva acorduri de importanță minoră.

Anii 1937-1938 reprezintă și pentru PCdR – ca pentru toate celelalte partide-secții ale Internaționalei a III-a – o perioadă dramatică, în care conducerea exterioară a partidului, formată din “emigrația” de la Moscova, este decimată fizic de efectele “marii terori” staliniste. PCdR a pierdut, în aceste împrejurări, cea mai mare parte din liderii săi aflați pe teritoriul URSS. Marcel Pauker, Elek Köblös, Al. Dobrogeanu-Gherea, Elena Filipescu-Filipovici, Timotei Marin, Imre Aladar, Eugen Rozvan, Ecaterina Arbore, Gelbert Moscovici sunt numai câteva nume dintre cei arestați și executați sub acuzația de “troțkism” și “fracționism”²⁷. În 1938, Stalin a decis desființarea formală a partidelor comuniste ale căror conduceri se dovediseră a fi “infestate” de “spioni imperialiști”. Acesta a fost cazul Partidului Comunist Polonez, dar și al Partidului Comunist din România. Numărul exact al victimelor staliniste provenite din rândurile PCdR exterior nu este cunoscut încă. Ele au fost “reabilitate” pe plan intern de o comisie înființată în 1968 de către Nicolae Ceaușescu.

²³ Pentru divergențele ulterioare dintre conducătorii comuniști ai grevei și pentru utilizarea acestui episod ca factor de legitimare a autorității lui Gheorghe Gheorghiu-Dej după 1944, vezi documentele adunate în volumul Alina Turdor, Dan Cătănuș, *Amurgul ilegalistilor. Plenara CC al PCR din 9-13 iunie 1958*, Ed. Vremea, București, 2000. Aici este consemnată afirmația lui Constantin Doncea că, la Grivița, nu a fost vorba de implicarea efectivă a partidului, ci de inițiativa particulară a unor comuniști care au exploatat situația creată (p. 173 și *passim*).

²⁴ Vezi P. Constantinescu-Iași, *Lupta pentru formarea frontului popular în România*, Ed. Academiei RSR, București, 1968, pentru o interpretare tipică propagandei oficiale.

²⁵ Vezi documentul 69 din prezentul volum, (26 iulie 1936).

²⁶ Pentru ecoul occidental al politicii de front popular, vezi François Furet, *Trecutul unei iluzii. Eseu despre ideea comunistă în secolul XX*, Editura Humanitas, București, p. 226-334.

²⁷ Pentru impactul general al “marii terori” asupra partidelor comuniste europene, vezi Robert Conquest, *Marea Teroare*, Humanitas, București, 1998, p. 473-483.

Efectele represiunii staliniste pot fi întrevăzute în masiva campanie declanșată în anii 1939-1940 de către Boris Ștefanov (reprezentantul PCdR pe lângă Comintern, scăpat în mod neașteptat de soarta celorlalți cominterniști) de recrutare în țară de noi cadre pentru a fi trimise la Moscova.

În sfârșit, documentele cuprinse în acest volum reflectă un alt episod, mai puțin cunoscut, din istoria PCdR: prezența voluntarilor comuniști români în războiul civil din Spania. În pofida imaginii eroice acreditată după 1944 de propagandiștii partidului²⁸, documentele ne dezvăluie un univers controlat ferm de agenții Cominternului, frământat de aceleași suspiciuni și conflicte ce au caracterizat existența interbelică a PCR.

Ultimul document din volum datează din iunie 1939, cu două luni înaintea semnării Pactului de neagresiune germano-sovietic, eveniment greu de justificat în logica de până atunci a Cominternului, dar pe care partidele comuniste s-au văzut obligate să-l asimileze ca atare. Dacă resursele materiale o vor permite, un prezumtiv al doilea volum ar urma să cuprindă documente din perioada 1939-1944. Ne exprimăm speranța că documentele prezentate acum – selectate dintr-un corp pe cât de vast, pe atât de eteroclit – vor permite specialiștilor clarificarea unei istorii încă insuficient cunoscute, aceea a începuturilor comunismului în România.

*
* *

Documentele prezentate în acest volum fac parte din arhiva Centrului Rus pentru Păstrarea și Studiarea Documentelor de Istorie Contemporană (fondurile: 495 – Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste; 509 – Federația Comunistă Balcanică, Biroul Executiv; 539 – Ajutorul Roșu Internațional-MOPR) de la Moscova - fosta arhivă Comintern. O parte importantă a documentelor din această arhivă se află în păstrarea Arhivelor Naționale ale României, microfilmată.

Documentele au fost transcrise păstrându-se întocmai forma în care se regăsesc în arhiva Comintern. La Moscova, documentele provenind de la partidele-secții, redactate în limbi de circulație restrânsă (așa cum era și cazul limbii române) erau ulterior traduse în limba rusă și în alte limbi de circulație, cu predilecție în franceză și germană.

Documentele elaborate în limba rusă de către organele conducătoare ale Comintern erau traduse și ele, de regulă, în aceleași limbi de circulație. Deoarece intenția noastră a fost aceea de a reconstitui o imagine cât mai exactă a modului în care activitatea comuniștilor români era reflectată la Comintern, am optat pentru prezentarea documentelor PCdR în varianta în care au circulat printre activiștii acestui organism.

În cazul documentelor în limba română, am intervenit doar pentru reactualizarea ortografiei în conformitate cu normele în vigoare. Dezacordurile și structurile gramaticale forțate - datorate nivelului scăzut de instruire sau slabei cunoașteri a limbii române de către autorii respectivelor documente - le-am păstrat, considerând că fac parte din relevanța istorică a documentului.

Documentele sunt prezentate în ordine cronologică. În cazul în care data nu figura pe documentul original, aceasta a fost dedusă pe baza contextului, fiind marcată grafic prin paranteze drepte. Fiecare document este însoțit de note de subsol, care facilitează reprezentarea cadrului general și dau lămuriri asupra evenimentelor la care se face referire.

Lucrarea include un *Indice de nume*, în care, pe cât a fost posibil, s-a făcut corelarea între numele real și cel conspirativ. Principala sursă pentru identificarea numelor conspirative a constituit-o lista alcătuită de M. C. Stănescu în volumul *Moscova, Cominternul, Filiera Comunistă Balcanică și România (1919-1944)*, Editura Silex, București, 1994. Această listă a

²⁸ Vezi volumul *Voluntari români în Spania. 1936-1939. Amintiri și documente*, Ed. Politică, București, 1971.

fost completată cu identificările făcute în cursul inventarierii de colega noastră, Afrodită Petrovici, precum și cu informațiile furnizate de Ioan Chiper și Dan Cătănuș în volumul *Cazul Ștefan Foriș*, Editura Vremea, București, 2000.

Titlatura oficială a partidului comunist, în perioada la care se referă volumul, era: Partidul Comunist din România. Pentru anii 1921-1922, până la Congresul al II-lea al partidului, documentele elaborate în interiorul țării folosesc denumirea de Partidul Socialist-Comunist. În documentele provenind de la conducerea Comintern se vorbea la modul generic despre "partidul comunist român", scris cu minuscule. În rezumatele documentelor cuprinse în volum, am optat pentru utilizarea convențională a denumirii Partidul Comunist Român (PCR), intrată în limbajul comun, păstrând, firește, în cuprinsul documentelor, denumirea folosită de emitenții documentelor. Din aceleași motive, am preferat, în cazul Internaționalei a III-a Comuniste, varianta grafică românească, Comintern și nu cea rusească, Komintern.

Documentele au fost reproduse, în cea mai mare parte, în integralitatea lor. Atunci când pe microfilm se păstrează doar fragmente ale respectivului document, acest fapt este menționat în notele de subsol. Din documentele redată fragmentar, au fost eliminate pasajele care conțineau divagații sau care nu aveau legătură cu Partidul Comunist din România, indicându-se de fiecare dată prin paranteze drepte locul de unde au fost eliminate, iar în notele de subsol ideea principală a pasajului eliminat. Am urmărit, astfel, să păstrăm o imagine cât mai clară a documentelor originale.

Volumul se adresează atât specialiștilor, cât și publicului larg. Dat fiind stadiul incipient al cercetării, editorii sunt recunoscători pentru orice precizare sau informație suplimentară.

ALINA TUDOR-PAVELESCU

INTRODUCTION

After more than ten years' passing since the collapse of the Communist regime, the history of the Romanian Communist Party is still a history *en chantier* in Romania. The works on this subject - of which some are really worthy due to meritorious scholars - prove that the Romanian communism is still a matter under investigation. The most part of the studies on Romanian communism deals with its evolution since August 23, 1944, when the Communist Party became the main force in the political field. Regarding those who had been leading Romania since 1944, a few questions are to be raised: Where were they coming from? Who were they? How did they think? Why did they think so?

Answering these questions is the only way to reach a good understanding of the 50 years of Communist totalitarianism, whose effects are still in place inside the Romanian society. This is the purpose of the present book that groups a set of documents about the Romanian communism within the period between 1920, the year of the first contacts with the Third International, and August 1939, that is to say, the "communism childhood"; it is the period when the Ribbentrop-Molotov pact cast a shadow, which was as dark as it was ephemeral, on the tormented world of the international Communism.

For an accurate comprehension of the Romanian Communist Party's inter-war history and the prerequisites of its political ascent after the Second World War, it is necessary to have a far-reaching perspective of the Soviet Union's political targets, particularly, the Third International's history.

Being set up in March 1919 with the material support of Soviet Russia and originating in Lenin's doctrine, the Third Communist International immediately became an effective instrument supporting the Soviets' political interests. Among the 39 parties invited to take part in setting up the Third International, there was also the Romanian Socialist Party. Because its organization was still under way, the latter was not able to send an official delegation to Moscow¹.

From the very beginning, the Third International was organised in accordance with USSR's aims to "export" the Bolshevik revolution throughout Europe. It was conceived as an international united party having the Communist (Bolshevik) Party of Soviet Russia as headquarters. Organised as sections, the other affiliated parties of the Third International were politically commanded by Moscow. The main condition for their affiliation to was the unconditional submission to the 21 conditions imposed by the Soviet Communist (Bolshevik) Party. Besides, a particular attention was given to two of the above conditions, such as the obligation for the affiliated parties to provide "unconditional help to the Soviet republics" and the compulsory submission to the Third International's decisions².

¹ M. C. Stănescu, *Moscova, Cominternul, Filiera Comunistă Balcanică și România (1919-1943)*, Bucharest: Silex, 1994: 9-12.

² Jacques de Launay, *Istoria secretă a Cominternului*, Bucharest: Venus, 1993: 177-178.

The negotiations on the Romanian Socialist Party's affiliation to the Third International took place during the autumn and winter of 1920. In this respect, the Romanian Socialist delegation led by Gheorghe Cristescu went to USSR. After months of talks and pressures, the Romanian socialists in Moscow finally agreed to the 21 conditions imposed by the Intercom except for some observations presented over by David Fabian³.

During the period between January and April 1921 the Socialist Party's leadership debated the affiliation matters. On this occasion, three trends occurred within the party, each of them delivering a different opinion: the 'left group' was for the unconditional affiliation to the Third International; the "right group" claimed the maintenance of the party's autonomy; the "center group" wanted a re-negotiation of the 21 conditions, which they would ask for when voting for the "affiliation with reserve" during the Congress in May 8-12, 1921. The "left group" proved to be the winner in the Congress (432 votes for unconditional affiliation, 111 for affiliation with reserve and two informative votes), but they were not able to put the foundation of the Communist Party to vote because of the Romanian authorities' interference. The Police stopped the Congress and arrested those participants who voted for unconditional affiliation⁴. Nonetheless, the denomination of Communist Party originated from the 17th affiliation term of the Third International⁵.

Thus, the Communist Party of Romania - this was the official denomination reported by Gheorghe Cristescu to the Executive Committee of the Third International⁶ - began to exist under provisional state (because of the Police's intervention, the participants in the Congress did not have time to vote the Statute and the new leading team) and in circumstances of political scandal. While the communists within Romania were dealing with the so-called "trial of Dealu Spirii", that was brought against the Congressmen who voted for unconditional affiliation, the Third Congress of the Third International was developing in Moscow (We are referring to the Congress held between June 22 and July 12, 1921). To this extent, Communist Party of Romania was represented in by a delegation consisting of "emigrated" communists living in Soviet Russia, who had formerly been members of the Bessarabian terrorist groups created in 1917. In fact, the Third International were drawing a tactic they would be maintaining in their policy towards the Communist Party of Romania during the whole inter-war period. Such tactic brought about the party's division in two main opposite groups: the Bessarabian group - of which the most part of the adherents were Jews - that was radical, favourable to illegal activity and terrorist tactics and, besides, supported by Moscow (many of the Romanian representatives to the Third International leadership were adherents of that group), and the former socialists group militating for legal activity and political struggle within the frame of the Romanian democratic regime. The latter was gradually cast out, loosing any influence on after 1924 and Gheorghe Cristescu, the main representative of the above group, was excluded from the party in 1926⁷.

Besides the above groups, there were also two other minority groupings. The Bulgarian one was mainly formed of the members of the Dobrudgia Revolutionary Organisation (DRO) and had solid position within the Third International and the Balkan Communist Federation, due to their "national" relationship with Gheorghii Dimitrov and Vasili Kolarov. Among the most

³ See the document 4 in the present book, dated December 6, 1920.

⁴ At that time, the minister of Internal Affairs was Constantin Argetoianu, whose diary suggests a picturesque description of the above episode (see Constantin Argetoianu *Memorii*, vol. 6, Bucharest: Machiavelli, 1996: 182-188.

⁵ See Ioan Scurtu's article, *Partidul Socialist Român și Internaționala a III-a Comunistă în "Dosarele istoriei"*, 10 (26 / 1988): 16-22.

⁶ However, it seems that the party leadership was using the denomination of "Socialist-Communist Party" until the Second Congress of the party on October 1922.

⁷ See the document 8 (1922, January 21, Vienna).

known Bulgarians, there were Boris Ștefanov, the General Secretary of the Communist Party of Romania since 1935, and Petre Borilă, a future member of the party's Central Committee after 1944. The second minority grouping was the one of the Transylvanian Hungarians that was supported within the Third International by Bela Kun.

During the inter-war years, the Third International's interest towards the Communist Party of Romania was rather low. It was highly increased only when the struggle between the factions within the party leadership endangered the existence of the party itself. The Bessarabians' privileged position in the Third International was due to the Soviet Union's special interest for undermining the Romanian administration of Bessarabia and implicitly regaining control over that region. In that context, the Communist Party of Romania was persuaded to adopt, soon after its affiliation to, some of the theses and commandments of the Communist International, which were quite unproper to the Romanian political environment and were even hostile to Romania's national interests. The best example was the slogan stating "self-determination up to the final separation from Romania" of the provinces which had been unified in 1918. That formula, whose implications represented a menace to Romania's territorial integrity and even to Versailles *status quo*, did not concern only the Romanian State, but the whole Balkan region as well. The Fourth Conference of the Balkan Communist Federation held on November 1923⁸ stated that the "oppressed" minorities within the national states should be a "revolutionary potential" in those states, namely, Romania - to which the most severe criticisms were addressed -, Macedonia, Croatia, Slovenia and Greece.

The resolution entitled "The National Issue in Romania", adopted by the Conference was the first official paper signed by the Communist Party of Romania's representatives, mentioning the communists' task to fight for the country's dismemberment.

The first time when the Communist Party of Romania officially adopted anti-Romanian position on was in the Fifth Congress of the Third International that was held between June 17 and July 8, 1924. The Congress adopted a paper entitled "The National Issue in Central Europe and the Balkans", which 11th chapter stipulated: "The Congress agrees with the adoption by the Communist Party of Romania of the slogan concerning the separation of Transylvania and Dobrudja from Romania and, consequently, their organization into two independent regions."⁹ This political guide-line undertaken by the Communist Party of Romania brought about the Romanian authorities to decide for the dissolution of the party¹⁰.

The internal life of the Communist Party of Romania between 1921 and 1924 was dominated by the permanent conflicts between its different groups on the tactics to be adopted and the relations it ought to bear with the Third International. An interesting document dated 1928, entitled "History of liquidation"¹¹- the Third International supporting wing of the Communist Party of Romania accused their peers, the former socialists, of trying to liquidate the party - displays the incompatibility between the position of the "former socialists group", estimated as "jingoistic" and hostile to clandestine tactics, and that of the "Bessarabian group", which promoted the illegal action and terrorist methods. The document also mentions the existence of "the Transylvanian group" that was dominated by "parochialism". The ticklish point in the dispute was the same slogan of "self-determination up to final separation" of the Romanian provinces from the Romanian State. The "former socialists" group, led by Gheorghe Cristescu and Gheorghe Tănase, agreed with only the first half of the slogan, stating against the

⁸ See the document 13 (1923, December 5, Berlin).

⁹ M.C. Stanescu, *loc. cit.*: 30.

¹⁰ See "Mârzescu bill" on December 19, 1924 in Ioan Scurtu, Constantin Mocanu, Doina Smârcea *Documente privind istoria României între anii 1918-1944*, Bucharest: Ed. Didactică și Pedagogică, 1995, p. 312.

¹¹ See the document *Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rolul 72, c. 436-532*. Although the document is not signed, its contents allows us to suppose that it was conceived by a representative of the Bessarabians.

separation of Transylvania, Besserabia and Dobrudja from Romania. From the Third International's viewpoint, Gheorghe Tănase's statement that "Besserabia is Romanian and must stay Romanian" was a deadly sin. The discrepancy between the Third International's interests in Romania and the policy the Communist Party of Romania should adopt in order to become a real political force within the Romanian society, nourished a lot of ambiguities as well as harmed the party's popularity within the country. Although the former social-democrats were the leading group of the party within the borders of Romania - their leader, Gheorghe Cristescu, was the party's General Secretary between 1921 and 1924; they also controlled over the party's press - the Besserabian group, which was supported by the Hungarian communists in Transylvania, had the final word within the Third International.

The party's putting to illegality in 1924, a situation which the Besserabians who had been considering it since 1921 were much better prepared for as a result of their organization into paramilitary groupings using terrorist tactics since 1919, decisively contributed to the maintenance of the party's organizational incoherence as well as to the deepening of the dispute between the party members on the tactic they should adopt. After 1924 the Communist Party of Romania¹² became much more dependent on the Third International; consequently, the latter's influence over the former's activity became more and more obvious.

During the period between the Third Congress held on August 1924 and the Fifth one held on December 1931, the "unprincipled factious struggle"¹³ was developing. The scholars insisted on pointing out a single episode in that struggle: the rivalry between Marcel Pauker, alias Luximin, and Vitali Holostenko, alias Barbu, the party's General Secretary, who had been appointed to by the Third International. Yet, the documents included in the present tome display a more intricate situation. On one hand, there were, first, the dispute of 1923-1924 between Marcel Pauker and Gheorghe Cristescu and, secondly, the disagreements between the same Cristescu - who, after the party's putting to illegality in April 1924, refused the solution of clandestine struggle - and the new party leadership, that is the Directory formed of Elek Köblös, Marcel Pauker and David Fabian. Those disputes which ended with Cristescu's exclusion from the party's membership in 1926 concerned a strategy matter: whether the party to be or not a part of Romania's political environment. To some extent, Cristescu's tactic, that is to say the performance of legal or at least half-legal activity by avoiding the juridical measures on the party's dissolution, worked out during the entire inter-war period: the legal organizations created by the Romanian Communist Party, such as The Workers' and Peasants' Bloc, The National Antifascist Committee and The Democratic Bloc (the last two were set up during the 30ies), were the only ones that to some extent succeeded in connecting the Communist Party to the Romanian political life.

On the other hand, the open dispute of 1928-1931 between Pauker and Holostenko involved the entire party and, consequently, was perceived as the Romanian communists' opposition to the Third International's politics.

This conflict originated from the explosive situation within the Romanian Communist leadership between the Third Congress, held in 1924 and the Fourth one, held in 1928. The starting point, that is to say the Intercom's decision to dismiss the entire leading team of the Communist Party of Romania that had been elected by the Third Congress and had had Elek Köblös as a chief, was determined by the critical situation of the party between 1924 and 1928.

Since its putting to illegality the Communist Party of Romania never achieved to overcome the inner struggles. The arrest of many party members - the main leaders, including Gheorghe Cristescu and Marcel Pauker had been arrested in 1924, soon after the party's

¹² See document 18 (1924, December 6).

¹³ For a pertinent description of the above episode, see Ghiță Ionescu *Comunismul în România*, Bucharest: Litera, 1994: 50-54.

dissolution - was facilitated by the already arrested communists' attitude towards; the most part of them had no hesitation in denouncing their comrades to authorities. It happened so in 1926, when the Romanian authorities succeeded in arresting all the three leaders of the Communist Party, namely, Boris Ștefanov, Pavel Tcacenco and Willi Roth. The latter denounced the whole Central Committee, in exchange for his release¹⁴.

Meanwhile, the leading centre of the party was displaced outside of Romania. In 1926, there was set up a "Political Office from abroad" in Vienna¹⁵, in order to make decisions on the Communist Party of Romania's activities within the country.

The most obvious mark of the chaos dominating the Communist Party of Romania after its putting to illegality was the spectacular decrease of its membership (from 1500 members in 1926 to 300 in 1927) as the Intercom's statistics registered¹⁶.

Under such circumstances, Bohumil Smeral, the Intercom's representative, denied the existence of a Communist Party in Romania on the occasion of the Fourth Congress of the party held in Ciuguevo, a small town near Harkov within the Soviet Union¹⁷.

The Fourth Congress of the Communist Party of Romania represented the first steadfast interference of the Third International in the party's leading matters as well as the first open disagreement between this international body and the Romanian Communist leadership. Especially Elek Koblos, who had been discharged from the General Secretary's office and replaced by Vitali Holostenko, an Ukrainian, displayed his opposition to the Third International's decision to replace the whole Central Committee elected in 1924 with an entirely new one. The decisions made by the Fourth Congress as well as the open struggle for power between the party leaders led to the *de facto* annihilation of the Communist Party of Romania within the period between 1928 and 1931. Such a situation brought about an even much more severe reaction from the Third International with regard to the Romanian Communists.

Neither the Intercom's resolution on the "unprincipled factious struggle"¹⁸, nor the Fifth Congress of the Communist Party of Romania held on December 3-24, 1931, could modify the situation. The Fifth Congress made an attempt to eliminate the negative effects of the factious struggle and called the different groupings to order inside the leadership¹⁹. It elected a new leading team having Alexander Danieliuk-Ștefanski, alias Gorn, as a chief; Alexander Danieluk-Ștefanski was a member of the Polish Communist Party and activist of the Comintern. The party's Political Bureau formed up soon after the Congress was placed in Berlin. The Congress stipulated five main slogans for the future communist work in Romania: "fight against the fascist dictatorship; 8 hours long working day; land for the peasants; self-determination up to separation; the defence of the Soviet Union"²⁰.

During the period between the Fifth Congress and the year 1937, when the Stalinist Great Terror in Moscow blindly hit on the communist leadership from abroad, the Communist Party of Romania seemed, in a manner of speaking, to gain ground within the country. That was due, on one hand, to the social and economic crisis occurring between 1929 and 1933 - that allowed the Communist Party to gain ground among the workers - and, on the other hand, to some significant changes in the Intercom's tactics, namely, the giving up to the designation of

¹⁴ See the document 36 ([1928]).

¹⁵ The initiative belonged to Elek Koblos, see Dan Catanus, *Conducerea PCdR. 1921-1944*, in "Arhivele totalitarismului", year 7, no. 1-2/1999, p. 132

¹⁶ See I. Chiper, *Considerații privind evoluția numerică și componența etnică a PCR. 1921-1952*, în "Arhivele totalitarismului", year 6, no. 4/1998, p. 28.

¹⁷ M. C. Stănescu, *loc. cit.*: 102.

¹⁸ See the document 43 (1930, October 10).

¹⁹ M. C. Stănescu, *loc. cit.*: 116-120.

²⁰ Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *România după Marea Unire*, vol. II, 1, Bucharest: Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986: 640.

the social-democrats as 'social-fascists' since 1934 and the adoption of the "antifascist popular front" tactic recommending the communists to co-operate with all antifascist 'bourgeois' forces; those changes were discussed over in the Seventh Congress of the Third International, that was held on August 1935²¹.

Some of the initiatives undertaken by the Communist Party of Romania in this period might be considered as successful, in comparison to the lack of activity during the previous period. The communist propaganda after August 23, 1944 insisted on the party's leading role in the railway workers' strike run between January and February 1933 at the 'Grivița' workshops. Certainly, subsequent studies are to clarify the real involvement of the Communist Party of Romania in the events. Nevertheless, the fact that the communists agreed to co-operate with the social-democrats during the strike without holding, by any means, a leading position, was a real progress in the communists' tactic²².

The actions taken "against fascism and war" by the Communist Party of Romania during the period between 1934 and 1936 - following the political tactics traced out by the Intercom - brought the communists in contact with the personalities of the cultural and political life, representing the Romanian "decent left". Through the agency of the National Antifascist Committee and the "Friends of USSR" Association, the Communist Party of Romania reached the democrat intellectuals' milieu. Although the two organizations controlled over by the communists had, in fact, a very short existence - they were closed down by the Romanian authorities, they permitted the Communist Party to reach its political purposes among the Romanian left winged intellectuals that did not subscribe to the right extremist political program. The relationship between the latter and the Communist Party of Romania did not get spectacular results, but it proved to be significant for the both sides, especially after August 23, 1944.

The popular front tactic²³, also supported by the legal organizations controlled over by the communists, such as the Democratic Bloc and the Ploughmen' Front, allowed the Romanian Communist Party to establish its first contacts with the democratic parties. Anyhow, the documents in the present book display the serious reserves the democratic leaders formulated to their co-operation with the Communist Party - they considered the latter to be controlled by a foreign power. The documents also cast light upon the difficulties the communists met with controlling the legal organizations they had founded, in order to use them as a support for their new political strategy²⁴. Finally, because of, on one hand, all those difficulties and, on the other hand, the weak activity of the party within the country, the popular front tactic was rather unsuccessful in Romania, unlike it was in France and Spain²⁵.

The years 1937 and 1938 were a tragic era for the Communist Party of Romania, as for the other branches of the Third International. The party's leadership from abroad, which was formed of the comrades exiled in Moscow, was decimated by the Stalinist purges. The Communist Party of Romania lost its most part of the representatives in USSR, namely, Marcel Pauker, Elek Köblös, Al. Dobrogeanu-Gherea, Elena Filipescu-Filipovici, Timotei Marin, Imre

²¹ For details, see Fernando Claudin, *La crise du mouvement communiste du Komintern ou Kominform*, vol. I, Paris: Maspero, 1972: 194-238.

²² For subsequent disputes between the communist leaders on that episode that was to legitimate the authority of Gheorghe Gheorghiu-Dej, see Alina Tudor, Dan Cătănuș *Amurgul ilegalităților. Plenara CC al PCR din 9-13 iunie 1958*, Bucharest: Vremea, 2000. Within, there is Constantin Doncea's statement that it was not any efficient implication of the party in the Grivița strike. but rather the initiatives of few communists to take advantage on the situation.

²³ For a typical propagandistic interpretation, see P. Constantinescu-Iași, *Lupta pentru formarea frontului popular în România*, Bucharest: Ed. Academiei RSR, 1968.

²⁴ See the document 69 (1936, July 26).

²⁵ For the popular front policy in the West see Francois Furet, *Trecutul unei iluzii. Eseu despre ideea comunistă în secolul XX*, Bucharest: Humanitas: 226-334.

Aladar, Eugen Rozvan, Ecaterina Arbore, Gelbert Moscovici, etc, accused of 'Trotskism' and 'fractionism'²⁶. In 1938, Stalin decided the formal annihilation of the these Communist parties which leaders proved to be 'infested' by 'imperialist spies'. It is the case of the Polish Communist Party and also of the Communist Party of Romania. The correct number of the Stalinist victims among the Romanian communists is not known yet. Those victims were rehabilitated in 1968, following the works of a special commission created by Nicolae Ceaușescu.

The effects of the Stalinist purges got to be revealed during the years 1939 and 1940, when Boris Ștefanov, the representative of the Communist Party of Romania in Moscow, who unexpectedly survived the Stalinist purges, started a great campaign to recruit a new team of activists inside Romania to be sent to Moscow.

The documents included in the present book also cast light upon a slightly known episode in the history of the Communist Party of Romania, that is to say, the Romanian communists' participation in the Spanish civil war. In spite of the heroic mythology built up by the official propaganda after 1944²⁷, these documents reveal a society that was firmly controlled over by the Intercom's agents as well as inflamed by suspicions and conflicts.

The last document in the book dates from June 1939, that is to say two months before the conclusion of the German-Soviet Pact. The European Communist parties had to deal somehow with this event which was quite difficult to be justified within the Intercom frame.

Whether the financial resources allow, we hope to bring out a second tome displaying the communist activity during the period between 1939 and 1944. We express the hope that the selected documents to permit the scholars to clarify the history of the beginnings of the Communism in Romania.

ALINA TUDOR-PAVELESCU

²⁶ For the Great Terror's impact on the European Communist parties, see Robert Conquest, *Marea Teroare*, Bucharest: Humanitas, 1998: 473-483.

²⁷ See *Voluntari români în Spania. 1936-1939. Amintiri și documente*, Bucharest: Ed. Politică, 1971.

LISTA DOCUMENTELOR

1. **1920 septembrie 10, București** - Raport semnat "Cometa", adresat Consiliului Executiv al Internaționalei Comuniste, referitor la consolidarea și lupta grupării de stânga din Partidul Socialist din România pentru convocarea congresului în cadrul căruia să se pună bazele Partidului Comunist Român.

2. **1920 octombrie 21, Petrograd** – Scrisoare adresată de Ioan Flueraș conducerii Internaționalei Comuniste, în care relatează despre reținerea de către autoritățile sovietice din Iamburg a delegației române venite în URSS pentru a discuta condițiile afilierii la Internaționala a III-a.

3. **1920 decembrie 5, Moscova** – Scrisoare redactată de către delegația socialiștilor români prezentă la cel de al II-lea Congres al Internaționalei a III-a (Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici, Eugen Rozvan, Alexandru Dobrogeanu Gherea), prin care se declară de acord cu cele 21 de condiții de afiliere la Internaționala a III-a, se angajează să excludă din partid anumiți membri și să susțină o anumită componentă a Comitetului Central al viitorului partid comunist.

4. **1920 decembrie 6, Petrograd** – Declarația lui David Finkelstein–Fabian, delegat al Partidului Socialist din România, prin care acceptă condițiile de afiliere impuse de Internaționala a III-a Comunistă și propune unele modificări în formularea protocolului de afiliere.

5. **1920, Moscova** - Chestionar elaborat de Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, spre a fi semnat de Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici și de alți membri ai delegației Partidului Socialist din România, aflați la Moscova.

6. **1921 iulie 14, Moscova** – Scrisoarea lui Teodor Diamandescu, membru al organizației comuniste românești din Rusia către conducerea Cominternului, în care relatează despre rezolvarea unui diferend intervenit în interiorul conducerii PCdR.

7. **[1921]** – Apel al delegației Partidului Socialist Român, trimisă în Rusia pentru a discuta condițiile afilierii la Internaționala a III-a, către membrii PSR, în care este criticată atitudinea "minimalistă" a conducerii partidului și se propune aderarea la programul Internaționalei Comuniste.

8. **1922 ianuarie 21, Viena** – Raport semnat Dietrich, adresat Prezidiului Comitetului Executiv al Cominternului, referitor la discuțiile purtate în cadrul Conferinței Federației Balcanice privind afilierea Partidului Socialist Comunist din România la Internaționala a III-a.

9. **1922 [august]** – Raport întocmit de Marcel Pauker, în numele Comitetului Central Provizoriu al Partidului Socialist-Comunist din România, adresat Comitetului Executiv al Cominternului, referitor la activitatea partidului și la conflictele din interiorul acestuia.

10. **1923 aprilie 8** – Scrisoare adresată de către Gheorghe Cristescu Comitetului Interbalcanic și conducerii Cominternului privind situația internă și activitatea desfășurată de PCdR.

11. **1923 iulie 23** – Scrisoare a împuternicitului Cominternului adresată CC al PCdR, privind necesitatea convocării Prezidiului Cominternului “în vederea soluționării seriei de probleme cu caracter politic și organizatoric”, scop în care se cerea plecarea imediată la Viena a lui Cristian Racovski, Marcel Pauker și Mihail Macovei.
12. **1923 noiembrie 15** – Procesul verbal al celei de a VI-a Conferințe a Federației Comuniste Balcanice, privind politica comuniștilor români față de țărănime (fragmente).
13. **1923 decembrie 5, Berlin** - Raportul lui Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici) asupra celei de a VI-a Conferințe Balcanice.
14. **1924 [februarie]** – Raport întocmit de Gheorghe Cristescu, secretar general al PCdR, adresat Cominternului, cu privire la activitatea desfasurată de comuniști în cadrul sindicatelor și la situația organizatorică a partidului (fragment).
15. **1924 iunie** - Raportul lui Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici), în calitate de referent balcanic, despre activitatea ilegală a Partidului Comunist Român, urmat de un manifest comunist.
16. **1924 iulie 9, Moscova** – Protocol al ședinței celei de a VII-a Conferințe a Federației Comuniste Balcanice, cu participarea delegațiilor bulgară, iugoslavă, română, greacă și turcă, privind activitatea Prezidiului FCB, situația politică și socială în Balcani și activitatea partidelor comuniste din țările balcanice, situația PCR în condițiile ilegalității și poziția acestuia în problemele națională și agrară (fragmente).
17. **1924 august 25** - Nota lui J. Williams cuprinzând membrii aleși [la Congresul al III-lea al PCR] pentru a forma Comitetul Central al PCR și Comisia de Control.
18. **1924 decembrie 6** - Scrisoare a lui Gheorghe Cristescu către conducerea Cominternului, în care descrie dezorientarea membrilor PCR după trecerea în ilegalitate a partidului (fragment).
19. **[1924]** - Bugetul de venituri și cheltuieli al Partidului Comunist Român, cuprinzând estimarea în dolari americani a cheltuielilor și veniturilor partidului pe anul 1924.
20. **1925 februarie 11, Paris** - Scrisoare a Grupului Comunist Român din Paris către Federația Balcanică și delegații Partidului Comunist Român la Viena, prin care se solicită coordonarea eforturilor pentru sprijinirea mișcării comuniste din țară.
21. **1925, octombrie** - Raportul Biroului Balcanic al organizației Ajutorul Roșu Internațional, din cadrul Internaționalei Comuniste, adresat Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, referitor la activitatea secției din România, în special, ajutorarea deținuților politici (fragment).
22. **[1925]** – Raport întocmit de Alexandru Dobrogeanu-Gherea și Marcel Pauker, în care sunt analizate greșelile comise de comuniști în activitatea sindicală.
23. **1926, ianuarie 11** – Documentar intitulat “Partidul Comunist Român”, privind structura numerică și socială a PCR, a Sindicatelor Unitare și a organizațiilor ilegale ale Ajutorului Roșu Internațional din România.
24. **1926 martie 23, Moscova** – Scrisoare a lui Marcel Pauker către delegația română la plenara Internaționalei a III-a, solicitând un ajutor financiar pentru el și familia lui.
25. **[1926, iunie]** – Rezoluția CC al PCR, prin care se hotărăște excluderea din partid a lui Gheorghe Cristescu.
26. **1926 noiembrie 3, Moscova** – Scrisoare adresată de către delegația PCR. la Plenara a VII-a a Internaționalei Comuniste secretarului Comitetului Regional Moldovenesc, prin care se solicită ajutor financiar pentru tipărirea unei gazete în limba rusă, în Basarabia.
27. **1926** - Proiectul programului de activitate al Blocului Muncitoresc-Țărănesc.
28. **[1926]** - Raport nesemnat (destinat, probabil, a fi citit la Plenara a VII-a a Internaționalei Comuniste), în care sunt expuse greutățile cu care se confruntă PCR. în ilegalitate (fragment).

29. [1926] - Raport nesemnat, întocmit, probabil, pentru Plenara a VII-a a Internaționalei Comuniste, în care se tratează problema divergențelor existente în interiorul PCR, în special, neînțelegerile dintre Gheorghe Cristescu și conducerea partidului (fragment).

30. [1926] - Scrisoare adresată de către conducerea PCR Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste și Serviciului Balcanic, în care protestează față de numirea, fără acordul său, a unui reprezentant pentru România în acest organism.

31. [1926] - Raport nesemnat [al Comitetului Central al Organizației "Ajutorul Roșu"], adresat Secretariatului Balcanic al Internaționalei Comuniste, cuprinzând un scurt istoric al creării secției respectivei organizații în România și al activității desfășurate de aceasta în țară.

32. 1927 iunie 4 – Declarația lui Alexandru Dobrogeanu-Gherea și Ion Cloțan, privind poziția adoptată de activul comuniștilor români aflați la Moscova față de lupta fracționistă din cadrul conducerii interne a PCR.

33. 1927 noiembrie, [București] - Raportul lui Marcel Pauker adresat Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, referitor la progresele înregistrate în activitatea organelor centrale ale PCR și la atașamentul partidului față de Internaționala Comunistă.

34. 1928 ianuarie 7, București - Informarea semnată Dorman, membru în Secretariatul CC al PCR, adresată lui Otto Kuusinen, privind activitatea fracționistă în rândul CC al PCR.

35. 1928 martie 11-14, aprilie 23 - Protocoalele ședinței Biroului Politic din străinătate al PCR, privind activitatea partidului în Basarabia și Bucovina.

36. [1928], București – Raport al organizației de partid din București, adresat Consiliului Executiv al Internaționalei Comuniste, referitor la activitatea fracționistă a membrilor Biroului Politic și ai Biroului Organizației din cadrul Comitetului Central al PCR.

37. [1928, București] - Scrisoarea CC al PCR, adresată Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste referitoare la solicitarea CC al PCR de a-i fi acordate ajutoare materiale și de trimitere a unor instructori care să activeze în organizațiile PCR.

38. 1929 decembrie 23 - Decizia Comisiei Centrale de Control a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, asupra activității fracționiste a lui Elek Köblös și David Fabian (extras dintr-un ziar în limba franceză).

39. [1929] - Raport nesemnat, referitor la problemele organizatorice ale Partidului Comunist din România, activitatea slabă și tendința spre sectarism din cadrul acestuia.

40. [1929] - Articol semnat Nicolae Constantinescu, în care sunt evidențiate probleme organizatorice ale Partidului Comunist Român.

41. 1930, martie 7 – Notă a reprezentantului PCdR pe lângă Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, Dori Goldstein, privind problemele financiare ale Comitetului Regional Basarabean al PCdR, legate de suspendarea, de la 1 ianuarie 1930, a subsidiei lunare alocate de CC al PC din Ucraina.

42. 1930 aprilie 20 – Informare întocmită de Dori Goldstein, privind modalitățile de selectare a cursanților români pentru studii politico-ideologice la Școala Leninistă din Moscova.

43. 1930 octombrie 10 – Rezoluția Secretariatului Politic al Internaționalei a III-a, cu privire la "lupta fracționistă fără de principii" și la măsurile ce trebuie luate pentru restabilirea ordinii în interiorul Partidului Comunist din România.

44. [1930] - Proiect de statut al Partidului Comunist din România.

45. 1931 noiembrie 1 – Platforma PCR privind problema națională.

46. 1931 noiembrie, Moscova - Memoriu adresat de Eugen Rozvan conducerii Partidului Comunist din România, prin care solicită reexaminarea hotărârii de excludere a sa din partid.

47. 1931 decembrie 11 – Declarația dată de Timotei Marin la Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România, în care își face autocritica și retractează poziția sa de până atunci în chestiunile ideologice.

48. 1931 decembrie 21 – Declarația autocritică a lui David Avramescu (Stejar), prin care recunoaște greșelile comise în timpul luptei fracționiste.

49. **1931 decembrie 22** – Rezoluția Congresului al V-lea al PCR cu privire la declarația autocritică a lui David Avramescu (Stejar).

50. **1931 decembrie 23** – Declarație autocritică dată de Imre Aladar la Congresul al V-lea al PCR, prin care își recunoaște greșelile din timpul „luptei fracționiste fără de principii”.

51. **1931 decembrie 24** – Rezoluția adoptată de Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România, în legătură cu greșelile comise de Imre Aladar și cu declarația sa autocritică.

52. **1931 decembrie 25** – Protest adresat de către Imre Aladar Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, în care își exprimă dezacordul față de rezoluția adoptată de Congresul al V-lea al Partidului Comunist Român în chestiunea devierii sale de la linia partidului.

53. **1931 decembrie** - Chestionare conținând datele biografice ale unor delegați la Congresul al V-lea al Partidului Comunist Român.

54. **[1931]** – Chestionar autobiografic al lui Nicolae Goldberger, completat în timpul celui de-al V-lea Congres al PCR¹.

55. **[1931]** – „Producții literare” aparținând unor participanți la Congresul al V-lea al PCR, în care se fac referiri la temele de discuție și la disensiunile dintre participanții la congres.

56. **1932 mai 31** – Rezoluția adoptată la ședința activului celulei studențești (comuniste) din Universitatea Iași, cu privire la situația și activitatea studenților comuniști din această universitate.

57. **1932 noiembrie 15** – Raport nesemnat, adresat secretariatului CC al PCR, prezentând situația celulelor comuniste și a organizațiilor controlate de comuniști (Blocul Muncitoresc Țărănesc, Ajutorul Roșu) în regiunea Transilvaniei.

58. **1933 aprilie 25, Moscova** - Nota Secretariatului Balcanic din cadrul Internaționalei Comuniste, ce cuprinde sarcinile organizatorice imediate trasate Partidului Comunist Român.

59. **[1933 august]** – Scrisoare nesemnată, adresată Cominternului, privind pregătirea de către comuniștii români a procesului muncitorilor ceferiști de la Atelierele CFR Grivița, anumite aspecte legate de desfășurarea procesului și «greșelile de tactică comunistă» în abordarea acestei probleme.

60. **[1933]** - Manifest electoral editat de Liga Muncii - filiala Cernăuți.

61. **1934 ianuarie 15** – Raport nesemnat, adresat conducerii PCR, privind activitatea Ligii Muncii în regiunea București – Ilfov, pe durata campaniei electorale.

62. **1934 mai 25** – Rezoluția Biroului Politic al CC al PCR, cu privire la erorile comise de Grigorescu (Lucrețiu Pătrășcanu) și Moros (Eugen Iacobici) în aprecierile lor privind situația economică și politică din România.

63. **1934 mai 25** – Proiectul de răspuns al secretariatului Federației Comuniste Balcanice la rezoluția conferinței CC al PCR, privind „fascizarea” vieții politice din România și sarcinile ce revin PCR în acest context.

64. **1934 noiembrie 11, 16** – Programul Partidului Opoziției din Părțile Ungurești (POPU) din România, organizație comunistă a minorității maghiare.

65. **1935 octombrie 3** - Autobiografie redactată de Kemeny Ștefan (Bela Brainer).

66. **1935 noiembrie 25** - Autobiografia lui Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici).

67. **1936 [februarie, Paris]** - Dare de seamă cu privire la acțiunile duse de comuniștii români în Franța pentru crearea unui curent de opinie favorabil apărării Anei Pauker în procesul ce-i fusese intentat de către autoritățile române.

68. **1936 martie 17** - Raport al delegației PCR, cu privire la evoluția tratativelor purtate cu delegații PSD, Constantin Titel-Petrescu și Lothar Rădăceanu, pentru încheierea acordului de front popular antifascist.

¹ Acest chestionar-tip a fost completat de către toți delegații la congres.

69. **1936 iulie 26** - Scrisoarea lui Ioan Popescu-Puțuri, membru al Secretariatului CC al PCR către CC al PCR, în care evidențiază atitudinea anticomunistă a lui Petru Groza, președintele Frontului Plugarilor, și încercările acestuia de a încheia un acord de front popular cu național-țărăniștii, fără a-i include pe comuniști.
70. **1936 octombrie 15** - Scrisoare adresată de Lucrețiu Pătrășcanu Secretariatului și Biroului Politic al CC al PCdR., criticând greșelile făcute de conducerea partidului în organizarea procesului Anei Pauker de la Craiova.
71. **1937 februarie 5, Moscova** – Decizie adoptată de către Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste și de către Biroul Comisiei Internaționale de Control, cu privire la înlăturarea din partidele comuniste a elementelor trădătoare și a “agenților dușmanului de clasă” infiltrați în mișcarea comunistă.
72. **1937 februarie 5, Moscova** – Recomandarea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste de a înființa comisii de control în cadrul partidelor comuniste, în scopul de a ancheta activitatea acelor membri care au încălcat disciplina de partid.
73. **1937 iulie 11** - Scrisoare a lui Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici) către Boris Ștefanov, în care protestează față de motivele excluderii sale din PCR și cere implicarea actualei conduceri a partidului în rezolvarea situației sale.
74. **1938 ianuarie 10** – Raport desemnat, în care este prezentată activitatea comuniștilor români în timpul campaniei electorale și se menționează existența unei înțelegeri între comuniști și conducerea PNT în vederea alegerilor din decembrie 1937.
75. **1938 ianuarie 12, Albacete** – Rezoluție adoptată de comuniștii români aflați în spitalul din Orihnelo (Spania), prin care se protestează împotriva monarhiei autoritare a lui Carol al II-lea și a reținerii în închisorile din România a unor lideri comuniști; în anexă, scrisoarea de răspuns a lui Petre Borilă.
76. **1938 martie 10** – Raportul citit la conferința celei PCR de la închisoarea Doftana, rezoluția conferinței și hotărârile adoptate de noul comitet de partid al celei, cu privire la sarcinile ce le revin deținuților comuniști și la activitatea politică desfășurată în închisoare.
77. **1938 mai, Doftana** – Hotărârile biroului comitetului de partid de la închisoarea Doftana, cu privire la demascarea “elementelor dizolvante” din interiorul grupului deținuților comuniști.
78. **1938 august 1, Spania** – Scrisoare adresată de grupul de artilerie „Gheorghe Gheorghiu-Dej”, aflat pe frontul din Spania, lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, închis la penitenciarul Aiud.
79. **1938 septembrie 3, [Moscova]** – Scrisoare semnată “Doja”, adresată secretarului CC al PCR, Ștefan Foriș, în care este precizată atitudinea ce trebuie adoptată față de situația politică din România și față de victimele terorii staliniste declanșată la Moscova.
80. **1938 septembrie 6** – Scrisoarea lui Valter Roman către Boris Ștefanov, prezentând situația comuniștilor români aflați pe frontul din Spania și solicitând restabilirea contactelor între aceștia și conducerile PC Spaniol și PC Român.
81. **1938 octombrie 25** – Scrisoare adresată de comunistul francez André Marty, agent al Cominternului, lui Valter Roman, în care critică afirmațiile acestuia din urmă privind lipsa de interes a Cominternului față de voluntarii comuniști din Spania.
82. **[1938]** – Scrisoare adresată de Boris Ștefanov generalului de divizie Ioan Sichițiu, fost șef al Marelui Stat Major al României, prin care îl felicită pentru atitudinea sa antifascistă și îi solicită colaborarea la politica de front popular.
83. **1939 ianuarie 26** – Scrisoare, probabil, a lui Boris Ștefanov către un membru PCR, aflat la Paris, în care cere să se ia măsuri pentru ca voluntarii români repatriați din Spania să nu fie expuși arestării sau racolării de către serviciile secrete românești și străine.
84. **1939 martie 2** – Scrisoarea Secretariatului Comitetului voluntarilor români din Spania către voluntarii internați în lagărele de la Argé sur Mer și St. Cyprien, cuprinzând indicații asupra modului în care se face repatrierea voluntarilor.

85. **1939 martie 20** – Listă a comuniștilor români răniți în Spania, întocmită de Comitetul voluntarilor români de la Paris.

86. **[1939, martie]** - Scrisoare a unui grup de voluntari comuniști în războiul din Spania, aflați în lagărul de la Argé sur Mer (Franța), în care sunt descrise condițiile din lagăr și situația voluntarilor din grupul românesc.

87. **[1939, martie]** - Scrisoarea voluntarilor români internați în lagărul din St. Cyprien (Franța), în numele cărora semnează Constantin Doncea, în care sunt descrise condițiile din lagăr și starea de spirit a românilor internați.

88. **[1939, martie]** - Scrisoarea Comitetului comunist al voluntarilor români din lagărul de la St. Cyprien către CC al PCR, relatând despre abaterile disciplinare ale unora dintre membrii de partid aflați în lagăr.

89. **1939 iunie 8** - Raport intitulat *Concluzii din scrisoarea Secretariatului*, întocmit de Draganov (Boris Ștefanov), în care se critică politica Secretariatului CC al PCR de apropiere de dictatura regală și militară, pentru activitatea în cadrul Frontului Renașterii Naționale.

90. **1939 iunie 22** – Raport întocmit de I. Draganov (Boris Ștefanov), intitulat *Concluzii suplimentare din materialele referitoare la situația din România*, privind tendințele politice din interiorul PCR față de regimul de dictatură regală, în special, față de Frontul Renașterii Naționale și condițiile în care PCR ar participa la acțiunile comune ale celorlalte partide democratice împotriva dictaturii carliste.

LIST OF DOCUMENTS

1. **1920, September 10, Bucharest** - Report by "Cometa" to the Executive Council of the Third International on the way the Left wing of the Romanian Socialist Party struggled to set up the congress of the Romanian Socialist Party.

2. **1920, October 21, Petrograde** - Letter of Ioan Flueraș to the Third International leadership, informing of the way the Soviet authorities of Iamburg held the Romanian Socialist delegation that had come to USSR to discuss the party's affiliation to the 3rd International.

3. **1920, December 5, Moscow** - Letter of the Romanian Socialist delegates in the Second Congress of the Third International, namely Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici, Eugen Rozvan, Alexandru Dobrogeanu Gherea, of their consent to the 21 conditions of affiliation to the Third International and commitment to exclude some persons from the party's membership and to sustain a particular part of the next Romanian Communist Party's Central Committee.

4. **1920, December 6, Petrograde** - Declaration of David Finkelstein-Fabian, a delegate of the Romanian Socialist Party, of his consent to the affiliation conditions imposed by the Third International and proposal for a different formulation of the affiliation protocol.

5. **1920, Moscow** - Questionnaire drawn up by the Executive Committee of the Third International, in order to be signed by the Romanian Socialist delegation in Moscow, namely by Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici and other members.

6. **1921, July 14, Moscow** - Letter of Teodor Diamandescu, a member of the Romanian Communist Organization within USSR to the Intercom leadership, informing of the way the dispute between the Romanian Communist leaders was solved up.

7. **[1921]** - Appeal by the Romanian Socialist Party's delegation sent to USSR to discuss the party's affiliation to the Third International, to their party-mates, criticizing the the party's leadership "minimizing" attitude and proposing the affiliation to the Third International's program.

8. **1922, January 21, Vienna** - Report by "Dietrich" to the Third International's Executive Committee leadership, on the debates inside of the Balkan Communist Federation Conference about the Romanian Socialist-Communist Party's affiliation to the Third International.

9. **1922 [August]** - Report by Marcel Pauker on behalf of the Temporary Central Committee of the Romanian Socialist-Communist Party to the Executive Committee of the Intercom, on the party's activity and the conflicts among the members of the party.

10. **1923, April 8** - Letter of Gheorghe Cristescu to the Balkan Committee and the Third International leadership, informing about the Communist Party of Romania's internal situation and activity.

11. **1923, July 23** - Letter of the Intercom's representative to the Central Committee of the Communist Party of Romania, regarding the necessity to convoke the Comintern Presidium "in order to solve some political and organization problems", demanding the immediate departure of Cristian Racovski, Marcel Pauker and Mihail Macovei to Vienna.

12. **1923, November 15** – Minutes of the 6th Conference of the Balkan Communist Federation, informing of the Romanian communists' policy in the matter of peasantry [fragments].

13. **1923, December 5, Berlin** – Report by Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici) on the 6th Balkan Conference.

14. **1924, [February]** – Report by Gheorghe Cristescu, the General Secretary of the Communist Party of Romania to the Intercom, on the Romanian communists' activity within the unions and the organization situation of the party [fragments].

15. **1924, June** – Report of Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici), the referee for the Balkans, on the illegal activity of the Communist Party of Romania; in addition, a manifesto.

16. **1924, July 9, Moscow** – Minutes of the session of the 7th Balkan Communist Federation Conference, participating the Bulgarian, Yugoslavian, Romanian, Greek and Turkish delegations, on the BCF Presidium's activity, the situation of the Communist Party of Romania under the circumstances of illegality and the position in the national and agrarian matters [fragments].

17. **1924, August 25** – Note by J. Williams of the persons elected in the Third Congress of the Communist Party of Romania to constitute the Central Committee of the party and the Control Commission.

18. **1924, December 6** – Letter of Gheorghe Cristescu to the Intercom leadership, describing the bewilderment in which the Romanian communists were after the party was put in illegality.

19. **[1924]** – Budget of incomes and expenses of the Communist Party of Romania for the year 1924.

20. **1925, February 11, Paris** – Letter of the Romanian Communist Group in Paris to the Balkan Communist Federation and the Romanian Communist delegation in Vienna, by which the former requested of the two to coordinate their efforts for supporting the Communist movement of Romania.

21. **1925, October** – Report by the Balkan Bureau of the International Red Aid Organization to the Central Committee of the Third International, on the activities performed by its Romanian Branch, especially the one related to helping prisoners [fragments].

22. **[1925]** – Report by Alexandru Dobrogeanu-Gherea and Marcel Pauker, analyzing the errors made by the communists over their activity within the unions.

23. **1926, January 11** – Documentary entitled "The Romanian Communist Party", informing of the Communist Party of Romania's, the Trade Unions' and the Red Aid illegal organizations in Romania's numerical and social structure.

24. **1926, March 23** – Letter of Marcel Pauker to the Romanian delegation in the plenary session of the Third International, by which the former requested financial assistance for him and his family.

25. **[1926, June]** – Resolution by the Central Committee of the Communist Party of Romania, deciding the exclusion of Gheorghe Cristescu from the party's membership.

26. **1926, November 3, Moscow** – Letter of the Romanian Communist delegation in the 7th plenary session of the Third International to the Secretary of the Moldavian Regional Committee, by which the former requested financial aid for the printing of a Russian gazette in Bessarabia.

27. **1926** – Draft activity program of the Peasants' and Workers' Bloc.

28. **[1926]** – Unsigned report (probably drawn up for the 7th plenary session of the Third International) on the difficulties the Communist Party of Romania met with, because of its illegality [fragments].

29. **[1926]** – Unsigned report that was probably drawn up for the 7th plenary session of the Third International, on the disputes among the members of the Communist Party of Romania, especially those between Gheorghe Cristescu and the party leadership [fragments].

30. **[1926]** – Letter of the Communist Party of Romania leadership to the Executive Committee of the Third International and the Balkan Office, by which the former protested at the appointment of a representative of Romania in the Third International without their consent to.

31. **[1926]** - Unsigned report (by the Central Committee of the International Red Aid Organization) to the Balkan Secretariat of the Third International, on the foundation of the Romanian Branch of the organization and that branch's activity within the country.

32. **1927, June 4** – Declaration by Alexandru Dobrogeanu-Gherea and Ion Cloțan, of the position adopted by the Romanian communists in Moscow, on the factious fight among the leaders of the Communist Party of Romania.

33. **1927, November, [Bucharest]** - Report by Marcel Pauker to the Executive Committee of the Third International on the progress in the activities of the central organs of the Communist Party of Romania and on the Communist Party of Romania's loyalty to the Third International.

34. **1928, January 7, Bucharest** – Note by Dorman, a member in the Central Committee's Secretariat of the Communist Party of Romania to Otto Kuusinen, about the factious activity performed by the members of the Communist Party of Romania's Central Committee.

35. **1928, March 11-14, April 23** – Minutes of the session of the Communist Party of Romania's Political Bureau abroad, on the party's activity in Bessarabia and Bucovine.

36. **[1928], Bucharest** – Report by the party's organization of Bucharest to the Executive Council of the Third International on the factious activity of the Political Bureau's and the Organization Bureau's members.

37. **[1928, Bucharest]** – Letter of the Central Committee of the Communist Party of Romania to the Executive Committee of the Third International, by which the former requested the latter to supply them with material good and also to send some instructors in to work within the Communist Party of Romania's organizations.

38. **1929, December 29** – Decision by the Control Central Commission of the Soviet Union's Communist Party, on Elek Köblös' and David Fabian's factious actions (excerpt from a French newspaper).

39. **[1929]** - Unsigned report reerring the organization problems of the Communist Party of Romania, its weak activity and some Romanian communists' tendencies to sectarianism.

40. **[1929]** – Essay by Nicolae Constantinescu, on the organization problems of the Communist Party of Romania.

41. **1930, March 7** – Note by Dori Goldstein, the Communist Party of Romania's representative in the Executive Committee of the Third International, about the financial problems of the Communist Party of Romania's Bessarbian Regional Committee, caused by the suspension of the monthly stipend allocated by the Central Committee of the Communist Party of Ukraine.

42. **1930, April 20** – Note by Dori Goldstein, about the admission of the Romanian students to the Leninist School in Moscow.

43. **1930, October 10** – Resolution by the Political Secretariat of the Third International, on "the fractious fight without principles" and the measures to restore the order inside the Communist Party of Romania.

44. **[1930]** – Draft statute of the Communist Party of Romania.

45. **1931, November 1** – Platform of the Communist Party of Romania on the national matter.

46. **1931, November, Moscow** – Memorial by Eugen Rozvan to the Communist Party of Romania leadership, requesting that the resolution of his exclusion from the party's membership be reconsidered.

47. **1931, December 11** – Declaration by Timotei Marin in the 5th Congress of the Communist Party of Romania, asserting self-criticism and denial of his previous ideological position.

48. **1931, December 21** – Self-critical declaration by David Avramescu, of his errors committed during the factious struggle.

49. **1931, December 22** – Resolution by the 5th Congress of the Communist Party of Romania on David Avramescu's self-critical declaration.

50. **1931, December 23** – Self-critical declaration by Imre Aladar in the 5th Congress of the Communist Party of Romania, of his errors committed during "the fractious fight without principles".

51. **1931, December 24** – Resolution adopted by the 5th Congress of the Communist Party of Romania in Imre Aldar's errors and self-critical declaration.

52. **1931, December 25** – Protest by Imre Aldar to the Executive Committee of the Third International, on his disagreement at the resolution adopted by the 5th Congress of the Communist Party of Romania on his deviation from the party rules.

53. **1931, December** – Questionnaires containing biographical data about some delegates in the 5th Congress of the Communist Party of Romania.

54. **[1931]** – Autobiographical questionnaire completed by Nicolae Goldberger on the occasion of the 5th Congress of the Communist Party of Romania.

55. **[1931]** – "Literary works" by some delegates in the 5th Congress of the Communist Party of Romania, alluding to the topics discussed in the Congress and the debates among the delegates.

56. **1932, May 31** - Resolution adopted in the session of the Central Communist Student Cell within the University of Iași on the condition and political activity of the communist students of the university.

57. **1932, November 15** – Unsigned report to the Secretariat of the Communist Party of Romania's Central Committee on the situation of the communist cells and of the organizations controlled by the communists (PWB, The International Red Aid) in Transylvania.

58. **1933, April 25, Moscow** – Note by the Balkan Secretariat of the Third International, of the immediate organisation tasks assigned by the Communist Party of Romania.

59. **[1933, August]** – Unsigned letter to the Intercom, about the preparations for the defence of the railway workers of Grivița workshops in the process brought against them, some aspects of the lawsuit's development and "the communist tactics errors" over that matter.

60. **[1933]** – Election manifesto published by The Work League's branch of Cernăuți.

61. **1934, January 15** – Unsigned report to the Communist Party of Romania leadership on The Work's League activity within the region of Bucharest – Ilfov during the election campaign.

62. **1934, May 25** – Resolution by the Political Bureau of the Communist Party of Romania's Central Committee on the errors committed by Grigorescu (Lucrețiu Pătrășcanu) and Moros (Eugen Iacobovici) in their estimates of the political and economic situation of Romania.

63. **1934, May 25** – Draft answer by the Secretariat of the Balkan Communist Federation to the resolution adopted by the Conference of the Communist Party of Romania's Central Committee, on the spread of Fascism over the Romanian political life and the tasks the Communist Party of Romania should undertake under the circumstances.

64. **1934, November 11, 16** – Platform of the Hungarian Opposition Party of Romania, communist organisation of the Hungarian minority.

65. **1935, October 3** – Autobiography of Kemeny Ștefan (Bela Brainer).

66. **1935, November 25** – Autobiography of Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici).

67. **1936 [, February, Paris]** – Report on the Romanian communists' actions in France to create a standpoint favorable to the defence of Anna Pauker against the accusations brought by the Romanian authorities.

68. **1936, March 17** – Report by the Communist Party of Romania's delegation on the evolution of the negotiations carried on with the Social-Democrat Party's delegates, namely Constantin Titel-Petrescu and Lothar Rădăceanu in order to conclude the anti-fascist popular front agreement.
69. **1936, July 26** – Letter of Ioan Popescu-Puțuri, a member of the Secretariat of the Communist Party of Romania's Central Committee to the Central Committee, emphasizing the anti-communist attitude of Petru Groza, the president of the Ploughmen' Front, as well as his attempts to conclude a popular front agreement with the National-Peasants' Party without the communists' participation in.
70. **1936, October 15** – Letter of Lucrețiu Pătrășcanu to the Central Committee's Secretariat and Political Bureau, criticising the mistakes the Communist Party of Romania leadership committed over the defence of Anna Pauker in the action brought against her in Craiova.
71. **1937, February 5, Moscow** – Decision by the Executive Committee of the Third International and the Control International Commission Bureau on the removal of the betrayers and enemy agents from the communist parties.
72. **1937, February 5, Moscow** – Recommendation by the Executive Committee of the Third International for setting up control commissions within the communist parties, in order to investigate the actions of the undisciplined members.
73. **1937, July 11** – Letter of Alexandru Bădulescu (Gelbert Moscovici) to Boris Ștefanov, by which the former protested against the reasons of his exclusion from the party's membership and requested that the party should get involved in solving up his problem.
74. **1938, January 10** – Unsigned report on the Romanian communists' actions during the elections and the agreement with the National-Peasants' Party leadership regarding the elections of December 1937.
75. **1938, January 12, Albacete** – Resolution by the Romanian communists in the hospital of Orihnelo in Spain against the authoritarian regime of the King Charles II and the imprisonment of some communist leaders; within the appendix, Petre Borilă's answer letter.
76. **1938, March 10** – Report read in the Conference of the Communist Cell in Doftana prison, Conference's resolution, the decisions by the new Cell Committee on the tasks the Communist prisoners should undertake and the political activity developed in the prison.
77. **1938, May, Doftana** – Decision by the Bureau of the Party Committee in Doftana prison on the disclosure of betrayers among the Communist prisoners.
78. **1938, August 1, Spain** - Letter of the "Gheorghe Gheorghiu-Dej" artillery body on the Spanish front, to Gheorghe Gheorghiu-Dej, who was imprisoned at that time in the Aiud penitentiary.
79. **1938, September 3, [Moscow]** – Letter of «Doja» to the Secretary of the Communist Party of Romania's Central Committee, that is Ștefan Foriș, about the communists' position on the Romanian political life and on the victims of the Stalinist terror in Moscow.
80. **1938, September 6** – Letter of Valter Roman to Boris Ștefanov, informing about the situation of the Romanian communists sent on the Spanish front and requesting that the contacts between the above communists and the leadership of the Spanish and Romanian communist parties should be restored.
81. **1938, October 25** – Letter of André Marty, an agent of the Intercom, to Valter Roman, criticizing the latter's statements on the Intercom 's lack of interests for the Communist volunteers in Spain.
82. **[1938]** – Letter of Boris Ștefanov to General Ioan Sichițiu. The former chief of the Romanian General Headquarters, by which the former congratulated the latter for his anti-fascist attitude and requested him to co-operate in the popular front politics.

83. **1939, January 26** – Letter probably of Boris Ștefanov to a Romanian communist in Paris, requesting measures not the Romanian volunteers coming from Spain to be arrested or recruited by the Romanian or foreign secret services.

84. **1939, March 2** – Letter of the Secretariat of the Committee of the Romanian volunteers in Spain to the volunteers concentrated in Argé sur Mer and St. Cyprien camps, informing of the way the volunteers should be repatriated.

85. **1939, March 20** – List by the Committee of the Romanian volunteers in Paris, of the names of the Romanian communist wounded in Spain.

86. **[1939, March]** – Letter of a Communist volunteers group concentrated in Argé sur Mer camp in France, describing the camp life and the Romanian volunteers' situation within the camp.

87. **[1939, March]** – Letter by Constantin Doncea on the behalf of the Romanian Communist volunteers concentrated in St. Cyprien camp, describing the camp life and the state of mind of the Romanians concentrated in.

88. **[1939, March]** - Letter of the Communist Committee of the Romanian volunteers concentrated in St. Cyprien camp to the Central Committee of the Romanian Communist Party, informing about some party members' inappropriate behaviour.

89. **1939, June 8** – Report entitled "Conclusions of the Secretariat's letter" by Boris Ștefanov, criticising the Central Committee Secretariat's policy of consent to the royal and military dictatorship and its activity within the National Revival Front.

90. **1939, June 22** – Report entitled "Supplementary conclusions of the papers on the Romanian situation" by Boris Ștefanov, on the Communist Party of Romania's position on the royal dictatorship, especially the National Revival Front, and the conditions of the party's support to the democratic parties' actions against the King Charles II's dictatorship.

DOCUMENTE

1.1920 septembrie 10, București - Raport semnat "Coșeta", adresat Consiliului Executiv al Internaționalei Comuniste, referitor la consolidarea și lupta grupării de stânga din Partidul Socialist din România pentru convocarea congresului în cadrul căruia să se pună bazele Partidului Comunist Român.

Перевод с болгарского
10 IX-1920

Товарищи,

Доходящие до Вас частичные сведения, быть может дали Вам понять, что наше освободительное рабочее движение здесь в Румынии терпит сильные конфузии и встречает препятствия. Для исхода нашей борьбы очень важно чтобы Вы знали как у нас обстоят дела, что вряд ли Вам до сих пор это удалось. Я как член левого крыла партии в Румынии и как его представитель теперь в Софии, пользуюсь случаем ознакомить Вас с фактами нашего движения.

Так, в общем взято, в Румынии Коммунист. партии нет. Теперешняя социалистическая партия после долгого застоя в период войны сейчас же, после войны пошла разными путями, кривыми и неопределенными. А это довело до положения, что и сама партия стала такая и неопределимая, до такой степени что в нем находят гостелюбивый подслон социалисты самых пестрых видов; от социалпредателей до коммунистов. Так все они группируются в три течения: правая, центр и левица. Правая составленная из разношерстных социалистов - опортюнистов и патриотов - самая слабая. Ее люди главные старые партийные чиновники, молодые еще неустановившиеся пришельцы, карьеристы, люди еще не порвавшие с мелкобуржуазной идеологией и мелкобуржуазными домогательствами. Не имеют никакого влияния среди масс и непопулярны. Большая часть из них социалпатриоты. Нежду ними более важные: Сион, Сокор, Флуераш, Жуманка, Чурез и др. Идеино, как выше упомянул, первая очень пестра и неустановлена. Все они эволюционисты. Все думают, что Русская революция не выдержит под ударами контрреволюции. Этого они желают. Более сильно течение центра. Они также думают что большевики не смогут удержать до конца, что рано или поздно большевизм переломится и отступит вправо. Они думают что экономическое и политическое положение западной и центральной Европы не достаточно созрело для успешной пролетарской революции и что последняя

будет возможна только после продолжительного еще развития капитализма. Собственно для России что бы продолжалось по меньшей мере еще десять лет, за какой период городские и сельские массы еще пролетаризуются и вместе с тем будут классово осознаваться. Они стоят за парламент, но не министриалисты. И они ищут дороги к III Интернационалу. Администрация, финансы и просветительские средства партии находятся в их руках. Это так потому что большинство ЦК и Высшего Совета Партии на их стороне. Виднейшие их люди: Тома Драго, Москович, Попович, Кристеско и др. Попович, и особенно Кристеско, в последнее время сильно уклонились влево. Это течение (центр) было господствующим в прошлом году, но в этом году многие уходят от него и переходят влево. Там группа коммунистов. Они руководствуются принципами III-го Интернационала. Они стоят за энергичную и систематическую пропаганду и агитацию с целью поднятия революционного сознания масс-городских и сельских рабочих. Вообще они сторонники легальной и нелегальной борьбы за революционное просвещение и организацию масс. Вожди этого течения люди интеллектуально слабее и менее опытные, но с высоким борческим духом. Одни из них являются воспитанниками Болгарской Ком. Партии, другие русской и третьей румынской. Хотя они сравнительно слабы пользуются большими симпатиями масс. Вот что представляют из себя вся три течения партии, не являясь однако вполне разграниченными и оформленными.

Массы, однако, в общем относятся с недоверием и негодованием против вождей всех трех течений. Правое крыло не имеет абсолютно никакого влияния, центр потерял свое влияние, а левизна только сейчас начинает обретать его.

Это так, потому что массы городских и сельских рабочих больше революционно настроены чем сами вожди. И это настроение отнюдь нельзя отнести за счет деятельности вождей. Это есть результат объективных экономических и политических условий в стране. Разрушения и расхищения во время войны, разорения массы сельских хозяйств и расстройство промышленности ухудшили до неимоверности жизнь вообще. Кроме того, продолжительная война и непрерывные мобилизации еще, расстроили финансы в стране и еще больше усилили дух недовольства и негодования. Все это влияет на городские массы рабочих и малоимущих. Среди них владеет неудержимый дух недовольства.

И как раз наоборот официальная практика партии не отвечала этим настроениям и созданному положению: так партийный орган списывается в духе социалпатриотизма, не довались никакие информации о событиях на западе и о борьбе на севере. Новые идеи волнующие массы и проникающие по всему миру не проникали к нам. Точно также просветительная и организационная работа среди масс была до преступности запущена.

Конгрес - величайшая необходимость для жизни нашей партии, для оформления и укрепления коммунистической партии строго централизованной и дисциплинированной - избегался и три раза откладывался. Все это заставило массы отвернуться и продолжают отворачиваться от правых и центра. Принудило их потребовать другое руководство и другой тактики; требовать коммуную партию с коммуной программой и ком. тактикой. Все пошло решительно влево. Там однако не было организовано, сплоченно здорово и достаточно сильно чтобы отвечать нужде. Группа левых состояла главно из людей молодых, неопытных и

несмелых, чтобы самим предпринять борьбу против коррумпированных в партии и против буржуазии с другой стороны. Люди этой группы (левицы) занимались среди организаций деятельностью с целью усилить идеи коммунизма и способы борьбы, не пытаясь организовать коммунистич. партии охватывающей всю страну. Действовали конспиративно и поэтому ограниченно. Другими словами, их политика была усилить настроение в пользу коммунизма и действовать для созыва съезда, где и через которого должны создать коммунист. партию, добившись большинства на съезде, или что не удастся расколоться. Но повторяю, потому что их борьба была конспиративной и ограниченной, они хотя и имели на свою сторону массы - неорганизованные и разъединенные не смогли устоять до конца. Не смотря на то что удалось добиться назначить срок съезда, три раза центровики в союзе с оппортунистами откладывали его. Все это тянулось пока наконец полиция пошла по следам конспираторов и виднейшие из них теперь находятся в тюрьмах. Один теперь находится под следствием, другие под судом. Одно лицо из среди коммунистов, Константинеску, сильно скомпрометировал левицу. Последний уже 2 года живет нелегально, не принимая живое участие в движении дошел до того что в последнее время заперся. Год тому назад первые негодующие левые элементы в партии против такой политики официальных представителей, искали поддержки у более опытных и старых. Такого нашли в лице Константинеску, который из анархосиндикалиста стал коммунистом. Вскоре Константинеску стал центром всей группы. Позже к ним присоединяется только что прибывший из России-Бужор. Но скоро Бужор был пойман полицией - отнят от группы.

Вопреки всему, группе удается установить связь с крупнейшими организациями в стране, но массы мало знают об этой группе.

Централисты и правые распристрашают и теперь слухи о том что Константинеску спился, расточил массу денег безрезультатно. В этих слухах есть много тенденциозного, но как видно есть и кое что верное.

Теперь массы знают что группа коммунистов схвачена и арестована за нелегальную деятельность. Это разжигает желание создать коммун. партию на более широких и крепких основах, - партия легальная и охватывающая все области страны. [...].

С этой целью, сейчас же после последних¹ конгреса (19. IX. с. г.) состоялась нелегальная конференция в Бухаресте, на которой обдумывался способ образования ком. партии. Конференция образовала временного руководящий орган левицы. Было решено разослать агитаторов и организаторов во все области. В областях созвать областные конференции для образования областных коммун. организаций в связание и под руководством центра в Бухаресте. Центральная группа вместе с областными коммун. организациями в самое недалекое будущее начинает издавать партийный орган, в котором открывается идейная борьба против других течений в партии. Точно также организовывается печать и распространение брошюрной литературы, доставленной из других стран, главное с севера и из Болгарии.

¹ Şters în documentul original.

Организуется на более широких началах конспиративная деятельность с целью подготовить революцию в Румынии. Будет вестись борьба за немедленный созыв конгресса. Если официальная партия откажется, сами предпримут его созыв. Таким образом организованная левица считает себя секцией Балканской Ком. Федерации от исполнителей Комитета, которой будет получать все инструкции по важнейшим вопросам.

С товарищ. приветом
Комета

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 273-278

Traducere:

Traducere din limba bulgară

10 septembrie 1920

Tovarăși,

Rapoartele parțiale pe care le-ați primit v-au creat, probabil, impresia că mișcarea noastră muncitorească de eliberare de aici, din România, este confuză și întâmpină greutăți. Pentru a obține rezultate în lupta noastră, este important ca dumneavoastră să știți cum decurg lucrurile, ceea ce, până acum, nu v-a reușit. Eu, ca membru al aripii de stânga a partidului din România și, acum, ca reprezentant al acesteia la Sofia, mă folosesc de această ocazie pentru a vă face cunoscute aspecte ale mișcării noastre.

Astfel, în general, nu există un partid comunist în România. În prezent, actualul Partid Socialist, după o lungă perioadă de stagnare în timpul războiului, și-a început activitatea pe direcții diferite, greșite și nedefinite. Acest fapt a dus la o situație incertă a partidului, în care se află socialiști de cele mai diverse tipuri, de la social-liberali la comuniști. Astfel, ei sunt divizați în trei grupări: de stânga, de centru și de dreapta. Gruparea de dreapta este compusă din socialiști nestatomici - oportuniști și patrioți - [fiind] gruparea cea mai slabă. Persoanele acestei grupări sunt vechi slujbași ai partidului (adepti din rândul tineretului nu sunt, deocamdată), carieriști, oameni care nu s-au rupt încă de ideologia și principiile mic burgheze. Nu au nici o influență în rândul maselor și sunt nepopulari. Marea lor majoritate sunt social-patrioți. Dintre aceștia, cei mai importanți sunt: Sion, Socor, Flueraș, Jumanca, Ciurez ș. a. Din punct de vedere ideologic, după cum am arătat mai sus, această grupare este pestriță și instabilă. Toți sunt niște evoluționiști. Toți consideră că revoluția rusă nu va rezista loviturilor date de contrarevoluție. Ei doresc acest lucru. Mai puternic este curentul centrist. Persoanele din această grupare consideră că bolșevicii nu se vor menține până la sfârșit, că, mai devreme sau mai târziu, bolșevismul va fi înfrânt și dreapta va învinge. Ei consideră că situația politică și economică a Europei de est și de vest nu este destul de matură pentru o victorie a revoluției proletare; aceasta va fi posibilă numai după ce se dezvoltă capitalismul.

În realitate, pentru Rusia ar mai fi nevoie de o perioadă de zece ani, în care masele de la sate și cele de la oraș să se proletarizeze și, numai după aceea, ele vor dobândi o conștiință de clasă. Persoane din gruparea de centru susțin parlamentul, dar nu și pe miniștri. Și ei caută căi spre Internaționala a III-a. Ei dețin mijloacele

administrative, financiare și culturale ale partidului, pentru că majoritatea membrilor din Comitetul Central și din Consiliul Suprem al partidului sunt de partea lor. Persoanele cele mai importante sunt: Toma Dragu, Moscovici, Popovici, Cristescu ș.a. În ultima vreme, Popovici și, mai ales, Cristescu s-au orientat puternic spre stânga. Această grupare (de centru) a dominat anul trecut, însă în acest an au plecat mulți și au trecut la gruparea de stânga. Acolo este un grup de comuniști. Ei se conduc după principiile Internaționalei a III-a. Ei sunt pentru desfășurarea unei propagande energice și sistematice cu scopul ridicării conștiinței revoluționare a maselor de la sate și orașe. În general, susțin lupta legală și ilegală pentru instruirea revoluționară și organizarea maselor. Conducătorii acestei grupări au un nivel intelectual mai scăzut și nu au experiență, dar au un înalt spirit de luptă. Unii sunt educați de Partidul Comunist Bulgar, alții de cel rus, iar a treia parte de cel român. Cu toate că, în comparație cu ceilalți, sunt slabi, ei se bucură, totuși, de simpatia maselor.

Acestea sunt cele trei grupări ale partidului care nu sunt strict delimitate și formate:

Masele privesc cu neîncredere și revoltă pe conducătorii celor trei grupări. Aripa dreaptă nu are nici o influență, centrul și-a pierdut influența, iar aripa stângă abia acum începe să se afirme. Acest lucru se datorează faptului că masele proletare de la sate și orașe sunt mai revoluționare decât conducătorii și [aceasta] nu datorită activității acestora, ci ca urmare a condițiilor economice și politice obiective din țară. Distrugerile și jafurile din timpul războiului, distrugerea gospodăriilor agricole și a industriei au degradat nivelul de viață. În plus, războiul și mobilizările prelungite au slăbit situația financiară din țară, ceea ce a dus la creșterea nemulțumirilor și revoltelor. Toți acești factori influențează proletariatul și pe micii proprietari, care sunt foarte nemulțumiți.

Activitatea partidului nu a răspuns acestor situații: astfel, organul de partid se înscrie în spiritul social-patriotismului, nedând nici o informație despre evenimentelor din est și despre lupta din vest. La noi nu au ajuns noile idei care frământă masele și care au pătruns în toată lumea. Astfel, activitatea organizatorică și de lămurire a maselor a fost neglijată în mod criminal.

Congresul – ca necesitatea cea mai importantă pentru viața partidului nostru, pentru formarea și întărirea partidului comunist strict centralizat și disciplinat - a fost evitat și amânat de trei ori. Toate acestea au determinat masele să se îndepărteze și ele continuă să se îndepărteze de grupările de dreapta și de centru; i-a forțat să ceară o altă conducere și o altă tactică, să ceară un partid comunist cu un program și o tactică comuniste. Toți au trecut hotărât spre stânga. Aici, însă, nu erau îndeajuns de organizați, de uniți și nici destul de puternici pentru a răspunde cerințelor. Gruparea de stânga este constituită, în principal, din oameni tineri, care nu au experiență și nu sunt destul de puternici ca să lupte împotriva corupților din partid, pe de o parte, și împotriva burgheziei, pe de altă parte. Oamenii din această grupare (de stânga) au militat în cadrul organizațiilor pentru întărirea ideii de comunism și a mijloacelor de luptă, dar nu au încercat să organizeze un partid comunist care să acționeze în toată țara. Au lucrat în condiții de conspirativitate și, din această cauză, activitatea lor a avut un caracter limitat. Cu alte cuvinte, politica dusă de ei a avut în vedere conștientizarea și întărirea ideii de comunism, cât și demersurile pentru convocarea congresului, la care și cu ajutorul căruia să creeze partidul comunist cu aportul majorității partidului, sau, în cazul în care nu s-ar fi obținut majoritatea voturilor, prin scindare. Însă, vă repet, cu toate că

au avut de partea lor masele, ei nu au reușit să ducă lucrurile până la capăt din cauză că au dus o luptă limitată la conspirativitate și pentru că nu au fost uniți și organizați.

Cu toate că s-a reușit stabilirea datei pentru convocarea congresului, acesta a fost amânat de trei ori de către centriști și oportuniști. Toate acestea s-au întâmplat până când poliția, care era pe urmele conspiratorilor, i-a arestat, iar cei mai activi se află în prezent la închisoare. Unul este pus sub urmărire penală, iar ceilalți sunt judecați. O persoană din rândul comuniștilor, Constantinescu, a compromis grav stânga. El trăiește de doi ani ilegal și pentru că nu mai poate să activeze în cadrul mișcării, a început să bea. Cu un an în urmă, primele elemente de stânga din partid, nemulțumite de politica reprezentanților oficiali, au cerut ajutorul celor mai vechi și experimentați. Unul dintre aceștia este Constantinescu, care, din sindicalist-anarhist, a ajuns centrul întregului grup. Mai târziu, i s-a alăturat Bujor, recent venit din Rusia. Însă Bujor a fost prins de Poliție și scos din grupare. Cu toate că gruparea a reușit să stabilească legături cu organizațiile cele mai puternice din țară, nu este cunoscută în rândul maselor.

Centriștii și cei de dreapta împrăștie și acum zvonuri despre Constantinescu, care ar fi căzut în patima beției și ar fi tocat o groază de bani, dar fără rezultat. Aceste zvonuri sunt tendențioase, însă există și puțin adevăr. Acum, masele știu că grupul de comuniști a fost prins și arestat din cauza activității ilegale. Acest fapt impulsionează dorința de a crea un partid comunist pe baze solide și mai largi - un partid legal care să cuprindă toate ținuturile țării. [...].

În acest scop, după ultimele² ale congresului (din 19 septembrie a.c.), a avut loc la București o conferință ilegală, la care s-a examinat posibilitatea constituirii unui organ temporar de conducere a stângii. S-a hotărât trimiterea unor organizatori și agitatori în toată țara. S-a hotărât ca în toate regiunile țării să se convoace conferințe pentru crearea organizațiilor comuniste care să aibă legături și să fie conduse de centru, aflat în București. Gruparea de centru, împreună cu organizațiile comuniste regionale, va crea în cel mai scurt timp un organ de partid, care să promoveze lupta ideologică împotriva altor curente din partid. Astfel, se vor organiza răspândirea și popularizarea broșurilor primite din alte țări, în principal din nord și din Bulgaria.

Se va organiza o largă activitate conspirativă, având drept scop pregătirea revoluției în România. Se vor face eforturi pentru convocarea cât mai urgentă a congresului. Dacă partidul refuză oficial, ei (gruparea de stânga) vor realiza singuri convocarea. Fiind astfel organizată, stânga se consideră o secțiune a Federației Comuniste Balcanice, de la care va primi toate instrucțiunile pentru problemele cele mai importante.

Cu salutări tovărărești
Cometa³

² Șters în documentul original.

³ Probabil, Chr. Racovski.

2. 1920 octombrie 21, Petrograd – Scrisoare adresată de Ioan Flueraș conducerii Internaționalei Comuniste, în care relatează despre reținerea de către autoritățile sovietice din Iambourg a delegației române venite în URSS pentru a discuta condițiile afilierii la Internaționala a III-a.

Après deux mois de voyage en partie légal, en partie illégal, notre délégation, composée des cam. Gh. Cristescu, D. Fabian et Ioan Flueraș (les camarades Al. Dobrogeanu, C. Popovici et Dr. E. Rozvany étaient déjà à Petrograd), est arrivée le 12 oct. à 4 h. du soir à Iambourg. Nous possédions chacun les documents suivants: légitimations d'organisations respectives de Roumanie et des documents de prisonniers civils russes, élibérés par l'intermédiaire du Bureau de l'Europe Occidentale de l'IC par la représentation soviétique de Berlin (rue Postdam 75). En plus nous possédions une légitimation collective délivrée par le camarade Tomanu de Vienne.

Nous nous sommes présentés aux autorités de Iambourg, en conformité avec les instructions reçues à Vienne et Berlin. Mais au lieu de nous faciliter le voyage les autorités nous ont retenus les documents et nous ont invités à rester dans un wagon de la gare jusqu'au moment où l'approbation de notre entrée à l'intérieur du pays viendra de Moscou. On nous a assuré que cette approbation télégraphique viendra le lendemain.

Mais cette approbation n'est pas venue le lendemain; à notre insistance de nous faire partir le plus tôt, ne pouvant pas perdre du temps à Iambourg sur le territoire soviétique comme nous avons été forcés de le perdre sur les territoires des états bourgeois, - on nous a répondu que "les lois sont exécutés avec précision et sévérité dans la Russie des soviets", et que nous devons attendre. Un, deux, trois jours sont ainsi passés. Nous avons alors demandé de nous faire transporter à Petrograd avec une garde; on a refusé. Nous avons demandé de télégraphier au bureau de l'IC de Petrograd; on a refusé. Nous avons demandé qu'on envoie un courrier à Petrograd ou Moscou, on a refusé.

C'est seulement, le 19 oct[obre] à minuit qu'on nous a annoncé que le télégramme attendu est arrivé.

Il faut noter que le camarade Tchernik, de passage à Iambourg avec la délégation, pour la paix avec la Finlande, a télégraphié aussi au cam[arade] Intrinjinsky (il me semble) sans aucun résultat appréciable, car la permission de partir de Iambourg est venue après deux jours.

Le camarade chef de la police s'appelle Sauvinsky.

Les documents nous ont été retournés seulement peu avant notre départ.

Petrograd, le 21 oct[obre] 1920.

Les prisonniers venus avec notre transport sont partis le soir même le 12 oct[obre] 1920, sans aucun contrôle. Nous, parce que nous nous sommes présentés aux autorités nous avons été retenus 8 jours.

I.F.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 148-149

Traducere:

După două luni de călătorie, în parte legală, în parte ilegală, delegația noastră, compusă din tovarășii Gh. Cristescu, D. Fabian și Ioan Flueraș (tovarășii Al. Dobrogeanu, C. Popovici și dr. E. Rozvan erau deja la Petrograd), a ajuns în 12 octombrie, la ora 4 seara, în Iamburg. Fiecare dintre noi aveam următoarele documente, legitimații ale organizațiilor respective din România și acte de prizonieri civili ruși, eliberate prin intermediul Biroului Europei Occidentale al Internaționalei Comuniste de către reprezentanța sovietică de la Berlin (strada Postdam nr. 75). În plus, aveam și o legitimație colectivă eliberată de tovarășul Tomanu la Viena.

Ne-am prezentat autorităților din Iamburg, în conformitate cu instrucțiunile primite la Viena și Berlin. Dar, în loc să ne faciliteze călătoria, autoritățile ne-au reținut actele și ne-au invitat să rămânem într-un vagon din gară până în momentul când aprobarea intrării noastre în țară va veni de la Moscova. Am fost asigurați că această aprobare telegrafică va veni a doua zi.

Dar această aprobare nu a venit a doua zi; la insistența noastră de a fi lasați să plecăm mai devreme, neputând să pierdem timpul la Iamburg, pe teritoriul sovietic, cum am fost forțați să-l pierdem pe teritoriile statelor burgheze – ni s-a răspuns că „legile sunt executate cu precizie și severitate în Rusia sovietelor” și că trebuie să așteptăm.

Una, două, trei zile au trecut astfel. Atunci, am cerut să fim transportați la Petrograd cu o gardă; am fost refuzați. Am cerut să telegrafiem Biroului Internaționalei Comuniste din Petrograd; am fost refuzați. Am cerut să se trimită un curier la Petrograd, am fost refuzați.

Doar pe 19 octombrie, la miezul nopții, am fost anunțați că telegrama așteptată a ajuns.

Trebuie amintit că tovarășul Cernik, mi se pare, aflat în trecere prin Iamburg cu delegația pentru pacea cu Finlanda, a telegrafiat și el tovarășului Intrinjinski fără vreun rezultat remarcabil, deoarece permisiunea de a pleca din Iamburg a venit după două zile. Tovarășul șef al poliției se numește Sawinsky.

Actele ne-au fost returnate doar cu puțin timp înainte de plecarea noastră.

Petrograd, 21 octombrie 1920.

Prizonierii veniți cu transportul nostru au plecat chiar în seara de 12 octombrie 1920, fără vreun control. Noi, pentru că ne-am prezentat autorităților, am fost reținuți 8 zile.

I[Ioan] F[lueraș]

3. 1920 decembrie 5, Moscova – Scrisoare redactată de către delegația socialiștilor români prezentă la cel de al II-lea Congres al Internaționalei a III-a (Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici, Eugen Rozvan, Alexandru Dobrogeanu Gherea), prin care se declară de acord cu cele 21 de condiții de afiliere la Internaționala a III-a, se angajează să excludă din partid anumiți membri și să susțină o anumită componentă a Comitetului Central al viitorului partid comunist.

1) Nous déclarons que personnellement nous sommes complètement d'accord avec les thèses du 2ème Congrès de l'Internationale Communiste⁴ et avec les 21 conditions et nous nous obligeons à faire tous les efforts pour obtenir leur admission par le Comité Central du Parti.

2) Nous nous obligeons à lutter de toutes nos forces pour obtenir que ces thèses et conditions soient complètement admises par le prochain Congrès de notre Parti.

3) Nous nous engageons à proclamer la nécessité de l'exclusion du Parti de Grigorovici, Jumanca, Flueraș et Co et à exiger cette exclusion par la presse et par la parole immédiatement après notre retour en Roumanie.

4) Nous nous obligeons à participer d'une manière ardemment active à la Fédération Balkanique Communiste et à nous soumettre à toutes ses décisions.

5) Nous nous obligeons à proposer et à soutenir par tous les moyens la liste suivante des membres du Comité Central du Parti: 1) Popovici; 2) Cristescu; 3) Moscovici; 4) Karl Barta; 5) Boris Stefanov; 6) Iancu Iliescu; 7) Tănase Gheorghe; 8) Rozvan; 9) Bălineanu.

6) Nous nous obligeons à changer la rédaction de l'organe de notre Parti, immédiatement après notre retour en Roumanie, de telle manière que ce journal devienne véritablement communiste et que dans son premier numéro après notre arrivée y soit inséré un article-programme, proclamant la rupture avec l'ancienne tactique erronée et la rentrée du Parti dans la voie du Communisme révolutionnaire.

Fait le 5 décembre 1920 à Moscou
La Délégation du Parti Communiste Roumain

Delegația Partidului Comunist Român,

Gheorghe Cristescu
Constantin Popovici
Rozvany Zenö
Al. Dobrogeanu [Gherea]

Comisia Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste

N. Schobline

E. Varga

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 219

Traducere :

1) Declaram că, personal, suntem complet de acord cu tezele celui de al II-lea Congres al Internaționalei Comuniste și cu cele 21 de condițiuni și ne luăm angajamentul de stăruiri cu toate forțele pentru recunoașterea lor de către Comitetul Central.

⁴ *Congresul II al Internaționalei a III-a*, Moscova, 19 iulie-7 august 1920; a adoptat statutul și condițiile de primire în Internaționala Comunistă.

2) Vă încredințăm că vom lupta din toate puterile noastre ca aceste teze și condiții să fie complet acceptate de către apropiatul congres al partidului nostru.

3) Îndată după întoarcerea noastră în România, ne luăm sarcina de a declara, prin presă și verbal, necesitatea de a exclude din partid pe Grigorovici, Jumanca, Flueraș și ceilalți și a solicita această excludere.

4) Ne obligăm să luăm parte, în modul cel mai călduros, la Federația Comunistă Balcanică și a recunoaște toate deciziile.

5) Ne luăm angajamentul de a propune și a susține, prin toate mijloacele, următoarea listă a membrilor Comitetului Central al partidului: 1) Popovici; 2) Cristescu; 3) Moscovici; 4) Carl Barta, 5) Boris Ștefanov; 6) Iancu Iliescu; 7) Tănase Gheorghe; 8) Rozvan; 9) Bolintineanu.

6) Ne obligăm ca, îndată după întoarcerea noastră în România redacția organului partidului nostru să fie schimbată în așa mod încât această gazetă să devină veritabil comunistă și ca în primul număr al ei după sosirea noastră să fie inserat un articol-program, anunțând ruptura cu tactica veche, greșită și intrarea partidului pe calea comunismului revoluționar.

Făcut în 5 decembrie 1920 la Moscova

Delegația Partidului Comunist Român,
Gheorghe Cristescu
Constantin Popovici
Rozvan Eugen
Al. Dobrogeanu [Gherea]

Comisia Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste
N. Șoblin
E. Varga

4. 1920 decembrie 6, Petrograd – Declarația lui David Finkelstein–Fabian, delegat al Partidului Socialist din România, prin care acceptă condițiile de afiliere impuse de Internaționala a III-a Comunistă și propune unele modificări în formularea protocolului de afiliere.

Déclaration

Je, soussigné, membre de la délégation du Parti Socialiste de Roumanie déclare par la présente que j'accepte le protocole – dont j'ai reçu une copie contenant les six conditions (obligations), admises à la séance du 30 novembre a.c. de la Commission désignée par l'Exécutif de l'Internationale Communiste, avec les modifications suivantes:

Paragraphe 1: au lieu de „prin orice măsuri” vient „cu toate forțele”.

Paragraphe 2: au lieu de ”a [...]”⁵ vient ”a lupta”.

⁵ Șters în documentul original.

Paragraphe 6: au lieu de "garantăm" vient "ne însărcinăm".

Les autres paragraphes restent non-modifiés.

Fabian

Petrograde, le 6 décembre 1920.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 218

Traducere :

Declarație

Subsemnatul, membru al Partidului Socialist din România declar prin prezenta că accept protocolul din care am primit o copie – conținând cele șase condiții (obligății), admise la ședința din 30 noiembrie a.c. a Comisiei desemnate de către Executivul Internaționalei Comuniste, cu următoarele modificări:

Paragraful 1: în loc de „prin orice măsuri” se folosește „cu toate forțele”.

Paragraful 2: în loc de „a [...]” se folosește „a lupta”.

Paragraful 6: în loc de „garantăm” se folosește „ne însărcinăm”.

Celelalte paragrafe rămân nemodificate.

Fabian

Petrograd, 6 decembrie 1920.

5. 1920, Moscova - Chestionar elaborat de Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, spre a fi semnat de Gheorghe Cristescu, Constantin Popovici și de alți membri ai delegației Partidului Socialist din România, aflați la Moscova.

Москва, 1920 г.

Официальный запрос к т. Кристеску, Поповичу и другим.

Согласны-ли Вы на следующее:

1. Вы заявляете тот час-же о Вашем полном согласии с тезисами и 21 условием от имени Вашего ИК.

2. Эти тезисы и условия должны быть полностью подтверждены ближайшим съездом Вашей партии.

3. Вы сейчас-же заявляете о необходимости исключить из партии Григоровича, Жуманку, Флюераша и Ко и немедленно после вашего возвращения в Румынию исключаете их.

4. Вы заявляете о вашем согласии принять горячее участие и подчиниться всем решениям Балканской Коммунистической Федерации.

5. Согласны ли Вы вместе с Коммунистической частью румынской делегации здесь в Москве при участии Исполкома Коминтерна выработать список нового ЦК Румынской Партии из надёжных Коммунистов.

6. Можете ли гарантировать, что ваша газета (центральный орган) немедленно после вашего возвращения в Румынию изменит свою линию и станет коммунистической.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 207

Traducere:

[Moscova, 1920]

Chestionar oficial adresat tovarășilor Cristescu, Popovici și altora

Sunteți de acord cu:

1. Declarați acum, în numele CC pe care îl reprezentați, că sunteți de acord cu tezele și cu cele 21 de condiții?
2. Aceste teze și condiții trebuie aprobate în totalitate la viitorul congres al partidului dumneavoastră?
3. Declarați acum că este necesară excluderea din partid a lui Grigorovici, Jumanca, Flueraș și ceilalți și că îi veți exclude imediat după întoarcerea dumneavoastră în România?
4. Vă exprimați acordul privind participarea activă și supunerea față de toate hotărârile Federației Comuniste Balcanice?
5. Sunteți de acord ca dumneavoastră, împreună cu grupul comunist al delegației române, aflate aici la Moscova, și cu participarea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, să elaborați o listă cu comuniști de nădejde pentru noul CC al partidului din România?
6. Puteți garanta că ziarul dumneavoastră (organul central) își va schimba linia și va deveni comunist imediat după întoarcerea în România?

6. 1921 iulie 14, Moscova – Scrisoarea lui Teodor Diamandescu, membru al organizației comuniste românești din Rusia către conducerea Cominternului, în care relatează despre rezolvarea unui diferend intervenit în interiorul conducerii PCdR.

Moscou, le 14 juillet 1921

Camarade Secrétaire,

Au cours de l'année 1920, avant comme après l'arrestation du camarade Constantinescu, qui alors était en Roumanie le représentant de l'Internationale Communiste (bureau de sud), trois camarades: Gh. Moscou - A. Badoulesco, Clara Moscou - Anne Badoulesco et Miron Glotter - Hugo, ont critiqué d'une manière calomnieuse par des lettres envoyées à Harcov chez le camarade Racovski et à Vienne et Berlin chez les camarades roumains l'activité publique de celui qui jouissait de la confiance de l'Internationale.

Comme l'écho de ces calomnies a eu une très grande répercussion et a nui à l'activité communiste de Roumanie, à l'occasion de l'arrivée de la délégation communiste de Roumanie pour le Congrès, comme parmi ses membres se trouvaient les trois auteurs de lettres envoyées, nous nous sommes mis d'accord pour vider ce différent.

Dans ce but se forma une commission composée d'une part de quatre camarades de la délégation roumaine (Badeef, Dobrouceaieff, Turcesco et Sandou) et de l'autre des camarades appartenant aux organisations communistes roumains de Russie (Dic, Arbore, Popovici et Diamandescu). Le camarade Chr. Racovski a été désigné comme supra-arbitre.

La commission a eu deux séances, quand elle a entendu d'une part les auteurs des lettres – Gh. Moscou (A. Badoulesco), Clara Moscou (Anne Badoulesco) et Miron Glotter (Hugo), - de l'autre le camarade Constantinesco.

En résumé les accusations formulées contre le camarade Constantinesco portaient sur:

- 1) incapacité d'organisation;
- 2) ignorance des principes et de la plateforme communiste;
- 3) il a fait imprimer très peu de brochures;
- 4) les brochures imprimées n'ont pas été bien dispersé dans le pays;
- 5) il n'a pas taché de pousser les cadres du parti légal vers l'action communiste;
- 6) immoralité dans la vie privé.

Devant la commission tous les trois "accusateurs" ont déclaré préalablement qu'ils n'ont à formuler aucune accusation.

Le camarade Miron (Hugo) reconnaît:

- 1) n'avoir fait parti d'aucune organisation communiste illégale au moment quand il a écrit la lettre;
- 2) d'avoir écrit une lettre privée au camarade Moscou, dans laquelle critiquait l'activité publique du camarade Constantinesco;
- 3) tout ce qu'il a affirmé dans la lettre n'avait pas été contrôlé par lui-même, mais le résultat des informations indirectes;
- 4) le camarade Constantinescu n'a l'esprit de l'organisation, il a fait imprimer très peu de brochures et celles imprimées n'ont pas été bien dispersées dans le pays.

Le camarade Clara Moscou (Anna Badoulesco) reconnaît:

- 1) n'avoir formulé jusqu'à présent aucune accusation contre le camarade Constantinesco;
- 2) en étant à l'étranger les informations sur l'activité publique du camarade Constantinescu lui ont été fournies par les camarades qui appartenaient au mouvement légal et par le camarade Miron, dont elle croit qu'il n'est pas tout-à-fait sérieux informé au point de vue politique;
- 3) le camarade Constantinesco n'a pas publié beaucoup de brochures, n'a pas poussé des cadres du parti vers une action communiste;
- 4) le camarade Constantinesco est un communiste conséquent.

Le camarade Gh. Moscou (A. Badoulesco) reconnaît:

- 1) n'avoir formulé aucune accusation contre le camarade Constantinesco;
- 2) avoir écrit de Vienne – ou il recevait des informations de la part du camarade Miron – les lettres privées sur l'activité du camarade Constantinesco;
- 3) le mouvement illégal n'a pas eu de grandes répercussions sur les masses;
- 4) à son retour de l'étranger il a pu se rendre compte que ses critiques étaient trop exagérées et s'est convaincu par soi-même de la réalité des possibilités en Roumanie ou le travail illégal se poursuit parmi les difficultés insurmontables;
- 5) le camarade Constantinesco est en général un bon organisateur;
- 6) l'organisation communiste dirigée par le camarade Constantinesco a eu une activité communiste:

Le camarade Constantinescu dans sa déclaration faite devant la commission, donne lecture aux copies des lettres en question et déclare:

1) que les lettres lui ont été mises à la disposition pour prendre copie par la camarade Héléne Racovski, qui avant son arrivée en Russie les avait déjà montrées à beaucoup de camarades;

2) que le différend a eu une mauvaise influence sur le mouvement communiste en Roumanie, car les calomnies ont fait leur chemin et ont créé autour des dirigeants communistes roumains une atmosphère de méfiance;

3) qu'il repousse toutes les "accusations" en ce qui concerne son activité publique;

4) la sanction qu'il demande contre les calomniateurs: c'est leur exclusion du mouvement;

Les explications données sur sa vie privée sont concluantes et la commission se déclare satisfaite.

De ces déclarations on constate :

1) aucun "accusateur" n'a pas eu des informations contrôlées par soi même. Gh. Moscou et Clara Moscou se trouvaient à Vienne ou ils recevaient les lettres de Miron considéré de tous les deux comme peu sérieux et pas encore formé au point de vue politique;

2) aucun accusateur n'a formulé rien de précis et d'officiel contre le camarade Constantinescu. Ils se sont limités d'enregistrer les bruits qui circulaient;

3) ces bruits ont eu toujours des sources subjectives et venaient des personnes qui n'avaient aucune relation avec le mouvement ouvrier en général et avec le mouvement communiste illégal en spécial;

4) Les graves contradictions entre les "accusations" formulées dans les lettres et les déclarations faites devant nous, qui signifie presque la rétractation;

Le camarade Clara Moscou et le camarade Gh. Moscou ont reconnu:

a) le camarade Constantinescu est un communiste conséquent;

b) leurs critiques de Vienne ne correspondaient à la réalité de fait, car plus tard en Roumanie ils se sont convaincus par eux même des conditions très difficiles du travail illégal;

c) le camarade Constantinescu est un bon organisateur;

d) l'organisation dirigé par le camarade Constantinescu a eu une activité communiste.

5) Le camarade Gh. Moscou, le principale "accusateur" et le chef de la délégation roumaine au congrès de l'Internationale a eu en 1919 un mandat pour le Congrès de Berne de l'Internationale jeune ; ce mandat lui a été envoyé à Vienne par le parti social-démocrate de Roumanie, dirigé alors par les socialistes traîtres et les centristes;

6) Les "accusations" que le camarade Constantinescu:

a) n'a pas organisé bien le mouvement illégal;

b) n'a pas poussé les cadres du parti vers une action communiste;

c) a fait imprimer très peu de brochures et n'a pas eu soin de leurs dispersement dans le pays; tombent d'elles même devant le rapport fait par le camarade Constantinescu à l'Exécutif de l'Internationale Communiste où en détail il rend compte de l'activité illégale qu'il a dirigé en Roumanie pendant les trois derniers années ;

7) Les "accusateurs" ont méconnu sciemment les pires conditions et les grandes difficultés que le camarade Constantinescu a du surmonter;

8) Les "accusateurs" sciemment ont fait courir des bruits calomnieux dirigés contre un camarade, qui est un de fondateur du mouvement socialiste en Roumanie, ancien membre du Comité Centrale du parti ou il a représenté toujours l'extrême gauche.

La commission choisie pour vider ce différend devait se réunir pour la troisième fois le 2 juillet pour rédiger sa résolution.

Mais comme les camarades nommés par Gh. Moscou et les autres ne se sont pas présentés;

Tenant compte que notre décision de vider définitivement ce différend a été communiqué à la partie adverse;

Vu que l'intérêt du mouvement communiste roumain nous imposent d'éviter tout retard dans cette affaire.

Dans ces circonstances nous nous sommes décidés à prononcer la sentence sans les représentants de la partie adverse.

En conséquent vu les dépositions des "accusateurs" et les explications fournis par le camarade Constantinesco, d'où résulte le manque de tout fondement en ce qui concerne les "accusations", nous le considérons comme inexistant, en décidant:

1) les camarades Moscou, Clara et Miron doivent retirer devant la commission d'arbitres toutes les accusations formulées dans leurs lettres contre le camarade Constantinesco;

2) les camarades Moscou, Clara et Miron doivent à obliger de communiquer partout leur rétractation;

3) seulement après leur rétractation ces camarades pourront travailler à coté du camarade Constantinesco;

4) de communiquer à le camarade Racovsky Hélène de ne plus employer d'une manière publique les lettres dont le contenu calomnieux a été prouvé.

5) si les camarades Moscou, Clara et Miron ne se soumettront pas à cette décision, la commission se réserve le droit de communiquer la décision et les protocoles au secrétariat de l'Internationale Communiste et aux organisations communistes légales et illégales de Roumanie pour prendre les mesures en conséquence contre les calomniateurs.

(S.S.) C. Dicescu

C. Diamandescu

E. Arbore⁶

Comme les camarades Moscou, Clara et Miron ne sont pas soumis à la décision de la commission d'arbitres, nous nous sommes vus forcés de vous communiquer ce qui précède.

Recevez camarade secrétaire nos salutations communistes.

Au nom de la Commission,
Teodor Diamandescu

N.B. Les protocoles en originales se trouvent chez le secrétaire de la commission, le camarade Popovici.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 395-397

⁶ Ecaterina Arbore Ralli

Traducere:

Moscova, 14 iulie 1921

Tovarășe secretar,

În cursul anului 1920, înainte, precum și după arestarea tovarășului Constantinescu, care era atunci reprezentantul Internaționalei Comuniste (Biroul de sud) în România, trei tovarăși: Gheorghe Moscu – Al. Bădulescu, Clara Moscu – Ana Bădulescu și Miron Glotter – Hugo, au criticat într-un mod calomnios, prin scrisori trimise la Harkov tovarășului Racovski și la Viena și Berlin tovarășilor români, activitatea publică a aceluia care se bucura de încrederea Internaționalei.

Având în vedere că ecoul acestor calomnii a avut o foarte mare repercusiune și a adus prejudicii activității comuniste din România, cu ocazia sosirii delegației comuniste din România pentru congres, cum printre membrii se găseau cei trei autori ai scrisorilor trimise, ne-am pus de acord să soluționăm acest diferend.

În acest scop, s-a alcătuit o comisie compusă, pe de o parte, din patru tovarăși din delegația română (Badeev, Dobruceaev, Turcescu și Sandu), iar, de cealaltă parte, din tovarășii aparținând organizațiilor comuniste românești din Rusia (Dic, Arbore, Popovici și Diamandescu). Tovarășul Racovski a fost desemnat supraarbitru.

Comisia a avut două ședințe, când i-a ascultat, pe de o parte, pe autorii scrisorilor – Gh. Moscu (Al. Bădulescu), Clara Moscu (Ana Bădulescu) și Miron Glotter (Hugo), iar, de cealaltă parte, pe tovarășul Constantinescu.

Pe scurt, acuzațiile formulate împotriva tovarășului Constantinescu se sprijineau pe:

- 1) incapacitatea de organizare;
- 2) ignorarea principiilor și platformei comuniste;
- 3) a tipărit un număr foarte mic de broșuri;
- 4) broșurile tipărite nu au fost bine difuzate în țară;
- 5) nu a încercat să împingă cadrele partidului legal către acțiunea comunistă;
- 6) imoralitate în viața privată.

În fața comisiei, toți cei trei „acuzatori” au declarat în prealabil că nu au de formulat nici o acuzație.

Tovarășul Miron (Hugo) recunoaște:

- 1) că nu făcea parte din nici o organizație comunistă ilegală în momentul în care a scris scrisoarea;
- 2) că a scris o scrisoare personală tovarășului Moscu, în care critica activitatea publică a tovarășului Constantinescu;
- 3) tot ceea ce a afirmat în scrisoare nu fusese verificat de el însuși, ci era rezultatul unor informații indirecte;
- 4) tovarășul Constantinescu nu are spirit de organizare, a tipărit un număr foarte mic de broșuri și cele tipărite n-au fost bine difuzate în țară.

Tovarășa Clara Moscu (Ana Bădulescu) recunoaște:

- 1) nu a formulat până în prezent nici o acuzație împotriva tovarășului Constantinescu;
- 2) aflându-se în străinătate, informațiile despre activitatea publică a tovarășului Constantinescu i-au fost furnizate de către tovarășii care aparțineau mișcării legale și

de către tovarășul Miron, despre care crede că n-a fost în totalitate bine informat din punct de vedere politic;

3) tovarășul Constantinescu n-a organizat bine mișcarea ilegală, n-a publicat multe broșuri, n-a împins cadrele partidului către o acțiune comunistă;

4) tovarășul Constantinescu este un comunist consecvent.

Tovarășul Gheorghe Moscu (Al. Bădulescu) recunoaște:

1) nu a formulat nici o acuzație împotriva tovarășului Constantinescu;

2) a scris de la Viena - unde primise informații din partea tovarășului Miron - scrisori private privind activitatea tovarășului Constantinescu;

3) mișcarea ilegală n-a avut mari repercusiuni asupra maselor;

4) la întoarcerea sa din străinătate, a putut să-și dea seama că acuzele sale erau prea exagerate și s-a convins el însuși de posibilitățile reale din România, unde munca ilegală se continuă trecând prin dificultăți aproape de nedepășit;

5) tovarășul Constantinescu este, în general, un bun organizator;

6) organizația comunistă condusă de tovarășul Constantinescu a avut o activitate comunistă.

În declarația sa făcută în fața comisiei, tovarășul Constantinescu dă citire copiilor scrisorilor în cauză și declară:

1) că scrisorile i-au fost puse la dispoziție pentru a face copii de către tovarășa Elena Racovski, care înaintea sosirii sale în Rusia le arătase deja mai multor tovarăși;

2) că diferendul a avut o influență nefastă asupra mișcării comuniste din România, deoarece calomniile s-au răspândit și au creat în jurul conducătorilor comuniști o atmosferă de neîncredere;

3) că respinge toate „acuzațiile” în ceea ce privește activitatea sa publică;

4) sancțiunea pe care o cere împotriva calomniatorilor: excluderea lor din mișcare.

Explicațiile date despre viața sa privată sunt concludente și comisia se declară mulțumită.

Din declarațiile sale, se constată:

1) nici un „acuzator nu a avut informații verificate de el însuși. Gh. Moscu și Clara Moscu se aflau la Viena unde primeau scrisorile lui Miron, pe care amândoi îl considerau nu prea serios și încă neformat din punct de vedere politic;

2) nici un acuzator nu a formulat nimic sigur și oficial împotriva tovarășului Constantinescu. S-au limitat să înregistreze zvonurile care circulau;

3) aceste zvonuri au avut întotdeauna o sursă subiectivă și veneau de la persoanele care nu aveau nici o legătură cu mișcarea muncitorească, în general, și cu mișcarea comunistă ilegală, în special;

4) gravele contradicții existente între „acuzațiile” formulate în scrisori și declarațiile făcute în fața noastră care înseamnă aproape retractarea acestora.

Tovarășa Clara Moscu și tovarășul Gh. Moscu au recunoscut:

a) tovarășul Constantinescu este un comunist consecvent;

b) criticile lor de la Viena nu corespundeau realității, deoarece, mai târziu, în România, s-au convins ei înșiși de condițiile foarte dificile ale activității ilegale;

c) tovarășul Constantinescu este un bun organizator;

d) organizația condusă de tovarășul Constantinescu a avut o activitate comunistă.

5) Tovarășul Gh. Moscu, principalul „acuzator” și șeful delegației române la Congresul Internaționalei a avut în 1919 un mandat pentru Congresul de la Berna al Internaționalei de tineret; acest mandat i-a fost trimis la Viena de către Partidul Social Democrat din România, condus atunci de socialiștii trădători și de centriști.

„Acuzațiile” că tovarășul Constantinescu:

- a) nu a organizat bine mișcarea ilegală;
- b) nu a împins cadrele partidului către acțiunea comunistă;
- c) a tipărit foarte puține broșuri și nu s-a ocupat de distribuirea lor în țară cad de la sine, în fața raportului făcut de către tovarășul Constantinescu către Executivul Internaționalei Comuniste, unde raportează în detaliu despre activitatea ilegală pe care a condus-o în România în ultimii trei ani.

7) „Acuzatorii” au subestimat, în mod conștient, cele mai rele condiții și marile dificultăți pe care tovarășul Constantinescu a trebuit să le depășească.

8) „Acuzatorii” au făcut să circule zvonuri calomnioase îndreptate împotriva unui tovarăș care este unul dintre fondatorii mișcării socialiste din România, vechi membru al Comitetului Central al partidului, unde a reprezentat mereu extrema stângă.

Comisia aleasă pentru a soluționa acest diferend trebuia să se reunească pentru a treia oară pe 2 iulie, pentru a-și redacta rezoluția.

Dar, cum tovarășii numiți de către Gh. Moscu și ceilalți nu s-au prezentat,

Ținând cont că decizia noastră de a soluționa definitiv acest diferend a fost comunicată părții adverse,

Văzând că interesul mișcării comuniste românești ne impune să evităm orice întârziere în această afacere,

În aceste împrejurări, ne-am decis să pronunțăm ședința fără reprezentanții părții adverse.

În consecință, văzând depozițiile „acuzatorilor” și explicațiile furnizate de tovarășul Constantinescu, de unde rezultă lipsa oricărui fundament în ceea ce privește „acuzațiile”, noi le considerăm inexistente și decidem:

1) tovarășii Moscu, Clara și Miron trebuie să-și retragă în fața comisiei de arbitri toate acuzațiile formulate și scrisorile lor împotriva tovarășului Constantinescu;

2) tovarășii Moscu, Clara și Miron trebuie obligați să comunice peste tot retractarea lor;

3) doar după ce își vor retrage cuvintele, acești tovarășii vor putea lucra alături de tovarășul Constantinescu;

4) să comunice tovarășei Racovski Elena să nu mai utilizeze într-o manieră publică scrisorile al căror conținut calomnios a fost dovedit.

5) dacă tovarășii Moscu, Clara și Miron nu se vor supune acestei hotărâri, comisia își rezervă dreptul de a comunica decizia și protocoalele Secretariatului Internaționalei Comuniste și organizațiilor comuniste legale și ilegale din România, pentru a lua măsurile în consecință împotriva calomniatorilor.

- (S.S.) C. Dicescu
C. Diamandescu
E. Arbore

Cum tovarășii Moscu, Clara și Miron nu sunt supuși deciziei comisiei de arbitri, ne-am văzut forțați să vă comunicăm cele de mai sus.

Primiți, tovarășe secretar, salutarile noastre comuniste.

În numele comisiei,
Teodor Diamandescu

N.B. Protocoalele originale se găsesc la secretarul comisiei, tovarășul Popovici.

7. [1921] – Apel al delegației Partidului Socialist Român, trimisă în Rusia pentru a discuta condițiile afilierei la Internaționala a III-a, către membrii PSR, în care este criticată atitudinea “minimalistă” a conducerii partidului și se propune aderarea la programul Internaționalei Comuniste.

**Aux membres du Parti Socialiste Roumain
et à tous les prolétaires conscients**

Camarades,

La délégation du Parti Socialiste Roumain, envoyée en Russie pour prendre connaissance des conditions d'affiliation à la III Internationale a accordé à cette délégation de même qu'à toutes celles envoyées par des organisations ouvrières, même ne faisant pas partie de la III Internationale, toute l'attention et tous les moyens pouvant faciliter sa tâche, lui fournissant les informations et les explications nécessaires. Par la même occasion le CE a profité de l'arrivée de cette délégation pour prendre connaissance de la situation du Parti Socialiste Roumain et a tâché surtout d'obtenir une réponse à la question qui se pose le plus naturellement, pourquoi le Parti Socialiste Roumain qui faisait partie autrefois de la Fédération Social-Démocrate Ouvrière des Balkans est restée jusqu'à présent en dehors de la III Internationale Communiste, alors que les partis bulgare, serbe et même le parti grec ont adhéré depuis longtemps déjà au programme de la III Internationale.

La réponse à cette question ne présente pas pour nous qu'un intérêt historique rétrospectif, il est essentiellement important de connaître afin de pouvoir l'écarter la raison qui avait empêché le développement au mouvement communiste en Roumanie.

Evidemment nous ne parlons ici que des motifs qui dépendent de votre volonté et en premier lieu des fautes tolérées jusqu'à présent par le Parti Roumain dans son activité politique.

La connaissance plus approfondie de l'action du Parti Socialiste Roumain et de ses organes directeurs montre que la responsabilité du retard du mouvement ouvrier en Roumanie est à imputer exclusivement à ces organes, c'est à dire au Comité Exécutif et à ses chefs. En prenant connaissance des faits en Roumanie, nous y constatons un phénomène déjà observé dans d'autres pays à savoir que la classe ouvrière a marché de l'avant bien plus que ses chefs, que ceux-ci ont empêché le développement du mouvement révolutionnaire et que lorsqu'ils se décidaient à faire quelques pas vers la gauche ce n'était que sous la pression de la classe ouvrière. Ces continuelles hésitations, ces oscillations de droite à gauche et vice-versa dans la tactique du parti, menant parfois à la trahison inconsciente des intérêts de la classe ouvrière, le Comité Exécutif du Parti Socialiste Roumain les a manifestées pendant tout le cours des deux dernières années.

Au premier moment, sans l'influence de la Révolution russe et par suite de la crise intérieure de la Roumanie, qui malgré l'agrandissement de son territoire, était sortie tout à fait ébranlée de la guerre mondiale, le CE du Parti Socialiste manifesta

l'intention de suivre la tactique des communistes bolcheviks russes. Vers la fin de 1918, après la libération du pays de l'occupation allemande, le Parti roumain changea, dans le but de se débarrasser des opportunistes, sa désignation de parti "social-démocrate" en celle de "socialiste" qui, de l'avis même des membres du CE équivalait à celle de "communiste". Un des membres du Comité, son actuel secrétaire, le député Ilie Moscovici, présenta à la Section de Bucarest du Parti un rapport relatif au nouveau programme que le Parti devait élaborer en liaison avec les changements intervenus pendant et après la guerre et surtout en rapport avec les leçons tirées de la Révolution russe. L'idée fondamentale de ce rapport s'exprimait par la proposition d'écarter tout programme "minimum" et de conserver seulement le programme "maximum" du Parti c'est à dire "la conquête" du pouvoir politique par tous les moyens et la "socialisation des moyens de production". Sur ce programme s'étaient réunis tous les membres du Parti, à l'exception du petit groupe de gauche qui était contre l'utilisation de la tribune parlementaire, même dans le but de détruire le parlementarisme. Le 15 novembre de la même année, on publie, dans le No 1 du journal, sous le titre "Vive le Socialisme" un manifeste dans l'esprit du programme en question, et vers le début de décembre le même journal imprime une déclaration dans le même sens.

Mais les faits suivants montrent combien peu les chefs du prolétariat roumain étaient pénétrés de l'esprit de révolution communiste, combien tous ces "projets", "déclarations de principes", "programmes" n'étaient que pure phraséologie, exercices littéraires et combien grands étaient leur pusillanimité et leur opportunisme enraciné.

Le 13 décembre, le gouvernement roumain tend un guet-apens aux ouvriers; au cours d'une manifestation on tire sur eux à coups de mitrailleuses; résultat: plus de cent tués et quelques centaines de blessés. Et après ce massacre de travailleurs, massacre organisé par le gouvernement roumain et calculé non seulement sur la terreur de la masse, mais aussi sur l'incertitude de ses chefs, ce furent précisément ces derniers qui furent saisis de panique.

Il avait suffi au gouvernement roumain de les faire arrêter pour qu'ils livrent toutes les positions révolutionnaires. Le gouvernement recourut alors à un de ses procédés maintes fois répété. Il forgea contre les chefs une série d'accusations stupides et sans fondement dans l'unique but de chantage politique.

Il fut obligé, il est vrai, de terminer ce procès et de libérer les prisonniers avant le jugement, tellement toute l'affaire manquait le fondement; mais le but recherché par le mouvement était atteint. Avec l'aide de la police, l'opportunisme triompha dans le Parti roumain. Les mêmes chefs qui avaient lancé des mots d'ordre communistes en novembre et décembre 1918, rédigent, en mai 1919, un programme sorti des archives des partis les plus opportunistes d'Europe et dans lequel ils préconisent comme devoir du prolétariat roumain de remplacer au village les vieilles, "rebouteuses" par des sages-femmes "diplômées". Il convient de faire remarquer, pour que les ouvriers roumains le sachent eux, qui à cause de la censure ne sont probablement pas suffisamment au courant de la dernière époque de l'histoire de leur Parti, qu'à la conférence de celui-ci tenue en mai, les plus évidents opportunistes de Transylvanie Jumanca, Flueraş et autres, qui étaient en même temps membres du gouvernement provisoire de Transylvanie, sont devenus de véritables dictateurs du Parti. La proposition faite par quelques membres du Comité Exécutif de reprendre comme base le projet de programme proposé en novembre 1918, fut retirée par ces membres mêmes après la déclaration des

opportunistes Jumanca de Transylvanie et Pistiner de Bucovine, suivant laquelle ceux-ci ne veulent pas accepter un tel programme. Du reste, le CE du Parti s'était complètement engagé dans les eaux de l'opportunisme déjà de l'époque où les socialistes démocrates de Transylvanie et de Bucovine élevés à l'école archi-opportuniste autrichienne et hongroise s'étaient joints à lui. Le Comité Exécutif roumain se soumit sans murmurer à la dictature des socialistes-opportunistes de Transylvanie, qui préparaient déjà [...] avec le gouvernement roumain la guerre contre la République Soviétique Hongroise.

Sous la dictature des deux ministres socialistes traîtres Fluera et Jumanca, le CE du Parti Socialiste Roumain devient un instrument lamentable dans les mains du gouvernement roumain. Le Comité fait une déclaration que Bratiano devait lire plus tard à la Conférence de la Paix à Versailles. Les chefs du prolétariat roumain devinrent ainsi les véritables valets du Monsieur Bratiano. Les inspirateurs de la politique impérialiste roumaine, les organisateurs des massacres de décembre, les assassins de Wechsler et de beaucoup d'autres socialistes roumains, les auteurs de la participation de la Roumanie à la guerre qu'a coûté 800.000 victimes aux ouvriers et aux paysans, les ennemis réactionnaires les plus invétérés du prolétariat avaient besoin pour la conférence de Versailles de la déclaration des socialistes roumains suivant laquelle ceux-ci étaient aussi pour l'union nationale, pour l'annexion de la Transylvanie à la Roumanie, c'est à dire pour la politique de pillage.

Les ministres social-démocrates transylvains Fluera et Jumanca, qui vinrent à Bucarest et reçurent du Comité Exécutif Provisoire à l'époque du parti socialiste roumain une déclaration d'accord avec la résolution lue plus tard au Congrès de Versailles et émanant soi-disant de la classe ouvrière roumaine et dans laquelle la guerre impérialiste était qualifiée "la guerre pour la libération des peuples" et "l'annexion de la Transylvanie et de tous les territoires pillés, annexion accomplie par les propriétaires fonciers roumains" "la libre réunion des peuples roumains" – ces ministres se chargèrent d'obtenir un tel document. Les membres du Comité Exécutif emprisonnés à cette époque-là, déclarent aujourd'hui qu'étant en prison, ils s'étaient exprimés contre la signature de cette déclaration et que les seuls capables devaient être considérés seulement les membres du Comité Exécutif Provisoire. Cependant, lorsque les organisations du parti de Ploiesti et de Bucarest protestèrent avec indignation contre cette insulte inouïe à tout le passé du parti socialiste roumain, lequel avait honnêtement défendu les intérêts du prolétariat au prix du sang de dizaines d'ouvriers assassinés dans la lutte contre l'entrée en guerre de la Roumanie – les membres libérés de prison à ce moment-là du Comité Exécutif, au lieu de protester hautement contre la déclaration et d'exclure les traîtres du parti conseillèrent de ne point faire de bruit autour de cette affaire c'est à dire reconnurent qu'eux-mêmes avaient participé à cette déclaration.

Il convient de rappeler ici que Fluera et Jumanca pendant leur séjour à Bucarest, sollicitèrent du roi la libération des emprisonnés.

A partir de mai 1919, après que le parti socialiste roumain eut fusionné avec le parti transylvainien et bukovinien pour ne former qu'un Conseil Général et qu'un Comité Central, les membres du Comité Exécutif Central s'enfoncent jusqu'au cou dans le borbier de l'opportunisme. Ils trahissent les traditions révolutionnaires du mouvement ouvrier roumain pour l'amour de chefs transylvainiens qui, une année plus tard, les ouvriers transylvainiens chasseront eux-mêmes de leur milieu. [...] Le Comité

chercha l'occasion de se rapprocher des partis bourgeois, il s'entend avec le Président du Conseil actuel, le général Averesco, que la bourgeoisie roumaine avait poussé au pouvoir à cause de la grande popularité dont il jouissait auprès du parti de la population paysanne, de telle sorte que ce général peut à présent jouer le rôle de général Cavaignac roumain. Voulant prendre le pouvoir et faire eux-mêmes les élections au lieu de les laisser faire par le général Vaitoianu, Averesco et Take Ionesco décident de boycotter les élections parlementaires fixées et de mener une agitation démagogique dans ce but.

Au lieu de mener ouvertement la lutte aussi bien contre les généraux derrière lesquels se trouvait la ploutocratie roumaine, Bratiano et Cie [...] que contre le général bonapartiste Averesco, la dernière réserve de la bourgeoisie et au lieu de révéler à la classe ouvrière et aux paysans la démagogie de ce dernier, le CE conclut un accord secret dans le but de boycotter ensemble les élections, représentant à la classe ouvrière ce boycottage comme un acte révolutionnaire. Cependant lorsque sept députés socialistes, dont la plupart étaient membres du CE furent élus, surtout par les fonctionnaires petit-bourgeois et alors que les ouvriers se soumettant à la discipline du parti, portaient par milliers leur bulletin de vote dans les locaux de celui-ci, le CE oublia le mot d'ordre boycottage du "parlement des généraux" qu'il avait lancé lui-même et il permit aux députés, c'est à dire en somme à soi-même d'accepter les mandats de députés. Les votes de la petite bourgeoisie donnés à ces députés pesaient aux cotés du CE opportuniste plus que les bulletins annulés des ouvriers à l'esprit révolutionnaire.

Lorsque Averesco réussit enfin et cette fois avec l'aide des libéraux à recevoir le mandat de constituer un gouvernement, après avoir écarté le cabinet Vaida-Voevod soutenu par la majorité du Parlement et lorsque après avoir chassé ce dernier il fixa de nouvelles élections – le CE jugea que le moment de la révolution était passé et il s'empressa de prendre part aux nouvelles élections de généraux. Nous disons "nouvelles élections de généraux" car il n'y a pas de doute que les violences, les faux et les abus seront utilisés par le général Averesco pendant les élections dans la même mesure qu'ils l'avaient été par ses prédécesseurs.

Le programme que le CE présenta à l'occasion de ces élections était celui du mois de mai 1919 qui contenait cette fameuse exigence de remplacer au village les vieilles rebouteuses par des sages-femmes diplômées payées [...].

Vers la même époque le CE publie une proclamation aux paysans dont le but semble en fin de compte être celui d'anéantir leur élan révolutionnaire; rappelant aux paysans les onze mille victimes tombées pendant les soulèvements de 1907, ce manifeste conseille aux mêmes paysans de ne plus avoir recours à la violence : "On ne conquiert pas le droit par la force, mais par l'organisation et en envoyant à la Chambre des représentants honnêtes des intérêts paysans, représentants dont la tâche doit être de changer les mauvaises lois et d'en faire de bonnes".

Le résultat des élections ne fut guère brillant. Bien qu'une vingtaine de députés socialistes eussent été élus, mais la plupart d'entre eux, élus en Transylvanie et en Bukovine appartenaient à l'extrême droite socialiste et à la droite du centre Kautskien. De tout le groupe, quatre ou cinq seulement se tenaient sur la plateforme du pouvoir soviétique. Les principaux inspirateurs de la politique opportuniste du Comité Exécutif figuraient parmi les élus. L'opportunisme qui s'était fait voir avec quelque réserve dans la presse et la propagande se dévoila complètement une fois arrivée au parlement et sans retenue aucune, se mit à concourir avec les partis bourgeois pour leur "légalité".

Les opportunistes se considéraient obligés de terminer chacun de leurs discours en déclarant que la tâche du parti socialiste consiste à rétablir "le respect de la loi".

Même les actes les plus justes de la fraction socialiste parlementaire étaient pour la plupart du temps entachés d'un tel opportunisme qu'ils en perdaient presque toute leur importance de propagande révolutionnaire. Ainsi, par exemple, la lutte contre le parti militaire qui désirait l'intervention de la Roumanie dans la guerre contre la Russie Soviétique, fut justifiée par quelques députés socialistes par le fait que la révolution russe avait donné la Bessarabie à la Roumanie! Le sénateur social-démocrate bukovi-nien Grigorovitch publia dans l'organe du parti, le "Socialismul" des articles, dans lesquels il conseillait de conclure la paix avec la Russie Soviétique, prenant pour base le point de vue du "nationalisme raisonnable".

Le Comité Exécutif roumain et la plus grande partie de la fraction parlementaire ne chérissaient pas la Russie ouvrière et paysanne pour avoir accompli sa grande révolution ou pour avoir frayé la voie de la liberté à la classe ouvrière du monde entier, mais parce que les propriétaires roumains, obéissant en cela à leur tradition de rapine, avaient réussi à s'emparer de la Bessarabie et à léser sa population ouvrière et paysanne des conquêtes de la révolution.

Il faut conclure la paix avec la Russie Soviétique non point parce que grâce à elle le prolétariat roumain pourrait trouver tous ses efforts contre sa propre bourgeoisie en s'appuyant sur la République des Soviets, mais parce que le "nationalisme raisonnable" exige cette paix, exige une telle paix, parce que si à la place de la Russie Soviétique y avait Dénikine celui-ci déclarerait la guerre à la Roumanie à cause de la Bessarabie. Et afin qu'il ne reste aucun doute que les socialistes demandent la paix avec la Russie Soviétique non point parce qu'il s'agit de la Russie Soviétique, mais pour des raisons nationalistes, Grigorovici prononce au Sénat un discours attaquant les bolcheviks juste au moment où les Polonais occupent Kieff et Borissof.

Le même Grigorovici profite de toute occasion pour se séparer au parlement de ses collègues socialistes roumains que les journaux bourgeois trop sévères qualifient de "bolcheviques". Qu'est-ce que le Comité Exécutif a fait contre l'activité évidemment traître de la fraction parlementaire? Décidément rien! Qu'est-ce que l'organe officiel du parti a répondu aux attaques enragées de Grigorovici contre les bolcheviks et imprimées sous sa rédaction à Cernowitz? Décidément rien! Les organisations compétentes déclarent que dans "l'intérêt de l'union il faut éviter toute polémique".

Ainsi donc les opportunistes et les socialistes nationalistes peuvent impunément injurier la révolution russe, le prolétariat combattant russe et ses chefs.

Autre fait: un des députés communistes élu en Dobrogea écrit un article critiquant ses collègues; la rédaction refuse de le publier mais à la suite de la protestation de l'intéressé, le secrétaire de la rédaction insère l'article avec des fautes d'orthographe et de syntaxe l'accompagnant de commentaires dérisoires pour démontrer que l'auteur ne connaît pas suffisamment la langue roumaine. Il est curieux de remarquer que le secrétaire de la rédaction de l'organe du Parti est un ex-renégat déserteur du camp socialiste dans le camp du journal nationaliste boulevardier "Adevarul" où pendant toute une année, la plus critique pour le parti socialiste roumain, il répandit sur celui-ci des seaux d'ordure surtout à l'époque de la lutte pour la neutralité; et à présent après la guerre il est revenu au Parti en reprenant son poste de secrétaire de la rédaction et contrôlant ainsi la pensée du Parti.

Pour terminer le bref aperçu de l'activité de la fraction parlementaire, il convient de rappeler qu'au moment où les ouvriers de Bucarest déclarent la grève générale en guise de protestation contre la loi réactionnaire du gouvernement, privant les travailleurs des entreprises de l'Etat du droit de grève, les députés socialistes de Transylvanie et Flueras assistent à un banquet donné en leur honneur par le ministre du Travail Trancu-Iasi. Les employées indignées [...] refusent de servir à ces étranges agapes.

Quant à l'organe central du parti il ne mérite même pas qu'on en parle, bien qu'il fut parfois obligé de publier comme matériel de discussion les décisions de l'Internationale Communiste. Il évite d'ailleurs de publier les appels comme par exemple celui adressé par le CE de la III Internationale aux Partis Socialistes Balkaniques et plus spécialement au Parti Roumain. D'ailleurs sans l'indication en manchette et qui indique que ce journal est l'organe du parti socialiste il serait bien difficile de le distinguer des journaux ordinaires bourgeois démocratiques.

A présent il faut attirer l'attention sur l'indifférence témoignée et par le Comité Central et par la fraction parlementaire et par l'organe central au moment de l'arrestation du groupe clandestin des communistes roumains. Ne voulant se séparer à aucun prix des opportunistes, des traîtres et des valets de Bratiano et d'Averesco, le CE s'empresse de se débarrasser des communistes arrêtés, les abreuvant d'humiliations et déclarant qu'ils ne partageaient pas leurs opinions et qu'ils s'étaient mis eux-mêmes en dehors du mouvement.

Pour l'honneur de la classe ouvrière roumaine il faut reconnaître que celle-ci a protesté hautement contre l'action de ses chefs et que l'immense majorité du parti roumain condamne définitivement la politique du CE. Il n'y a point de doute que la décision si longtemps ajournée de s'affilier à la III Internationale n'a été prise que sous la pression des masses ouvrières. Mais dans cette occasion encore le Comité Central s'est conduit avec sa légèreté d'esprit et son opportunisme ordinaires.

Dans la Délégation élue pour être envoyée en Russie figure entre autre l'ancien ministre qui avait participé à la signature du traité de Versailles et qui porte la responsabilité directe de l'écrasement de la République Soviétique Hongroise par les armées roumaines.

Pas un des faits indiqués ici ne peut être nié par la délégation roumaine et elle ne les nie pas non plus, seulement, ainsi que tous les opportunistes, elle tâche de les expliquer par les circonstances. Tout ces faits montrent que l'activité du parti, en tant qu'elle dépend du Comité Central est opportuniste et qu'elle trahit nettement les intérêts de la classe ouvrière en éloignant celui-ci de la voie révolutionnaire qui lui est indiquée par son instinct de classe.

Au lieu que les chefs du prolétariat conduisent celui-ci à la lutte décisive contre la bourgeoisie et les grands propriétaires roumains, le CE a été jusqu'à présent un instrument lamentable aux mains de la bourgeoisie, des politiciens, des démagogues, des opportunistes, des renégats et des larbins trahissant les intérêts de la classe ouvrière pour leurs viles intérêts d'arrivistes. Ceci étant donné, il n'était guère difficile au gouvernement roumain de réprimer le puissant mouvement révolutionnaire (grève, etc.) embrassant des centaines de milliers d'ouvriers en Roumanie mais échouant toujours parce que ces chefs étaient inconsciemment opportunistes pusillanimes et parce qu'ils livraient toutes leurs positions révolutionnaires à la première menace et à la première arrestation.

Encouragé par la faiblesse des chefs socialistes, le gouvernement alla jusqu'au cynisme le plus éhonté et jusqu'à commettre une série de crimes contre la classe ouvrière. Les mauvais traitements contre les gens emprisonnés ont pris en Roumanie un caractère de gravité qu'ils n'avaient jamais eu même en Russie aux époques les plus sombres du régime tsariste. La mort en prison par suite de ces mauvais traitements comme dans le cas du docteur Aroneanu, emprisonné à Bacau à la suite de la dernière grève générale, est un des derniers cas et probablement pas l'ultime, de terreur blanche du gouvernement roumain.

Ce n'est qu'en chassant les opportunistes de la direction du parti, en s'organisant par tous les moyens en vue du combat définitif contre la terreur blanche des boyards et des capitalistes roumains que le mouvement prolétarien roumain pourra rentrer dans la voie révolutionnaire qui conduit à l'écrasement de la bourgeoisie et à la prise du pouvoir politique par la classe ouvrière.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 137-147

Traducere :

**Membrilor Partidului Socialist Român
și tuturor proletarilor conștienți**

Tovarăși,

Delegația Partidului Socialist Român, trimisă în Rusia pentru a cunoaște condițiile de afiliere la Internaționala a III-a, a acordat acestei delegații, la fel ca tuturor celor trimise de către organizațiile muncitorești, chiar nefăcând parte din Internaționala a III-a, toată atenția și toate mijloacele care îi puteau facilita sarcina, furnizându-i informațiile și explicațiile necesare. Cu aceeași ocazie, Comitetul Executiv a profitat de sosirea acestei delegații, pentru a cunoaște situația Partidului Socialist Român și a încercat, mai ales, să obțină un răspuns la întrebarea care se pune în modul cel mai natural: de ce Partidul Socialist Român, care altădată făcea parte din Federația Social Democrată Muncitorească din Balcani, a rămas până în prezent în afara Internaționalei a III-a Comuniste, în timp ce partidele bulgar, sârb și chiar grec au aderat deja de multă vreme la-programul Internaționalei a III-a?

Răspunsul la această întrebare nu reprezintă pentru noi decât un interes istoric retrospectiv; pentru a-l putea înlătura, este esențial să cunoaștem motivul care a împiedicat dezvoltarea mișcării comuniste în România.

Evident, noi nu vorbim aici decât despre motivele care depind de voința dumneavoastră și, în primul rând, de greșelile tolerate până în prezent de către partidul român în activitatea sa politică.

Cunoașterea mai aprofundată a acțiunii Partidului Socialist Român și a organelor sale de conducere arată că responsabilitatea întârzierii mișcării muncitorești în România trebuie imputată exclusiv acestor organe, adică Comitetului Executiv și șefilor săi. Aflând despre situația din România, constatăm aici un fenomen deja observat în alte țări, și anume că clasa muncitoare a mers mai înainte cu mult mai mult decât șefii săi, că aceștia au împiedicat dezvoltarea mișcării revoluționare și că, atunci când se decideau să facă câțiva pași la stânga, nu o făceau decât sub presiunea clasei muncitoare. Aceste ezitări continue, aceste oscilații de la dreapta la stânga și viceversa

în tactica partidului, ducând uneori la trădarea inconștientă a intereselor clasei muncitoare, au fost manifestate de Comitetul Executiv al Partidului Socialist Român pe tot parcursul ultimilor doi ani.

În primul moment, sub influența revoluției ruse și ca urmare a crizei interioare a României, care, în ciuda măririi teritoriului său, ieșise foarte zdruncinată din războiul mondial, Comitetul Executiv al Partidului Socialist a manifestat intenția de a urma tactica comuniștilor bolșevici ruși. Spre sfârșitul anului 1918, după eliberarea țării de sub ocupația germană, partidul român și-a schimbat, pentru a se debarasa de oportuniști, denumirea de partid „social-democrat” în aceea de „socialist”, care, după părerea chiar a membrilor Comitetului Executiv, echivala cu aceea de „comunist”. Unul dintre membrii Comitetului, actualul secretar, deputatul Ilie Moscovici, a prezentat secției din București a partidului un raport referitor la noul program pe care partidul trebuie să-l elaboreze în legătură cu schimbările intervenite în timpul războiului și după acesta și, mai ales, în raport cu învățămintele trase din revoluția rusă. Ideea fundamentală a acestui raport se exprima prin propunerea de a înlătura programul „minim” și de a păstra doar programul „maxim” al partidului, adică „cucerirea” puterii politice prin toate mijloacele și „socializarea mijloacelor de producție”. În jurul acestui program s-au reunit toți membrii partidului, cu excepția grupului mic de stânga, care era împotriva folosirii tribunei parlamentare, fie și în scopul distrugerii parlamentarismului. La 15 noiembrie, în același an, se publică în numărul 1 al ziarului, sub titlul „Trăiască Socialismul!”, un manifest în spiritul programului în chestiune și, către începutul lunii decembrie, același ziar publică o declarație în același sens.

Dar faptele următoare arată cât de puțin erau pătrunși șefii proletariatului român de spiritul revoluției comuniste, cum toate aceste „proiecte”, „declarații de principii”, „programe” nu erau decât pură frazeologie, exerciții literare și cât de mari erau slăbiciunea și oportunismul lor înrădăcinat.

La 13 decembrie, Guvernul român întinde o cursă muncitorilor; în timpul unei manifestații, se trag asupra lor focuri de mitralieră. Rezultatul: mai mult de o sută de morți și câteva sute de răniți. Și după acest masacru al muncitorilor, masacru organizat de Guvernul român și mizând nu numai pe teroarea masei, ci și pe incertitudinea șefilor săi, aceștia din urmă au fost cu siguranță cei cuprinși de panică.

A fost îndeajuns ca Guvernul român să-i aresteze pentru ca ei să-și abandoneze pozițiile revoluționare. Guvernul a recurs atunci la unul dintre procedeele sale repetate de nenumărate ori. A construit o serie de acuzații stupide și nefondate împotriva șefilor⁷, cu scopul unic de șantaj politic.

A fost obligat, este adevărat, să termine acest proces și să elibereze prizonierii înainte de judecată, întrucât de lipsită de fundament era întreaga afacere: dar scopul urmărit de mișcare fusese atins. Cu ajutorul poliției, oportunismul a triumfat în partidul român. Aceiași conducători care lansaseră cuvintele de ordine comuniste în noiembrie și decembrie 1918, redactează în mai 1919 un program ieșit din arhivele celor mai oportuniste partide din Europa și în care preconizează ca sarcină a proletariatului român de a înlocui la sate, pe bătrânele „tămăduitoare” prin moașe „cu diplomă”. Se cuvine remarcat, pentru ca muncitorii români să o știe, că, din cauza cenzurii, nu sunt, probabil, suficient la curent cu ultima perioadă a istoriei partidului lor, că, la conferința acestuia

⁷ Conducătorilor mișcării muncitorești

ținută în mai, cei mai evident oportuniști din Transilvania, Jumanca, Flueraș și alții, care erau în același timp membri ai Guvernului provizoriu al Transilvaniei, au devenit adevărați dictatori ai partidului. Propunerea făcută de câțiva membri ai Comitetului Executiv de a relua ca bază proiectul de program propus în noiembrie 1918, a fost retrasă de membrii înșiși după declarația oportuniștilor Jumanca din Transilvania și Pistiner din Bucovina, potrivit căreia aceștia nu doreau să accepte un astfel de program. De altfel, Comitetul Executiv al partidului se angajase complet pe drumul oportunismului încă din perioada când socialiștii democrați din Transilvania și Bucovina, crescuți la școala arhi-oportunistă austriacă și maghiară, se alăturaseră lui. Comitetul Executiv român s-a supus, fără a comenta, dictaturii socialiștilor-oportuniști din Transilvania, care pregăteau deja [...], împreună cu Guvernul român, războiul împotriva Republicii Sovietice Ungare.

Sub dictatura celor doi miniștri, trădătorii Flueraș și Jumanca, Comitetul Executiv al Partidului Socialist Român devine un instrument lamentabil în mâinile Guvernului român. Comitetul face o declarație pe care Brătianu trebuia să o citească mai târziu la Conferința de Pace de la Versailles. Conducătorii proletariatului român au devenit astfel veritabili valeți ai domnului Brătianu. Inspiratorii politicii imperialiste românești, organizatorii masacrelor din decembrie, asasinii lui Wechsler și ai multor alor socialiști români, autorii participării României la războiul care a costat pe muncitori și pe țărani 800.000 de victime, dușmanii reacționari cei mai înveterați ai proletariatului aveau nevoie pentru conferința de la Versailles de declarația socialiștilor români, potrivit căreia aceștia erau pentru unirea națională, pentru anexarea Transilvaniei la România, adică pentru politica de jaf.

Miniștrii social-democrați transilvăneni Flueraș și Jumanca, care au venit la București în acea perioadă și au primit din partea Comitetului Executiv Provizoriu al Partidului Socialist Român, o declarație de acord cu rezoluția citită mai târziu la Congresul de la Versailles și emanând, zice-se, de la clasa muncitoare română și în care războiul imperialist era calificat „războiul pentru eliberarea popoarelor”, iar anexarea Transilvaniei și a tuturor teritoriilor jefuite, anexare înfăptuită de proprietarii funciari români, „unirea liberă a popoarelor române” – acești miniștri și-au asumat răspunderea de a obține un astfel de document. Arestați la acea vreme, membrii Comitetului Executiv declară astăzi că, fiind în închisoare, s-au pronunțat împotriva semnării acestei declarații și că singurii care trebuie considerați vinovați erau numai membrii Comitetului Executiv Provizoriu. Totuși, în timp ce organizațiile de partid din Ploiești și București au protestat cu indignare împotriva acestei insulte incredibile pentru tot trecutul Partidului Socialist Român, care a apărat cinstit interesele proletariatului cu prețul sângelui a zeci de muncitori asasinați în lupta împotriva intrării în război a României – membrii Comitetului Executiv, eliberați din închisoare la acea vreme, în loc să protesteze cu tărie împotriva declarației și să excludă trădătorii din partid, au recomandat să nu se facă gălăgie în jurul acestei afaceri, adică au recunoscut că ei înșiși participaseră la această declarație.

Se cuvine să amintim aici că Flueraș și Jumanca, în timpul sejurului lor la București, au solicitat regelui eliberarea arestaților.

Începând din mai 1919, după ce Partidul Socialist Român a fuzionat cu partidul transilvănean și bucovinean pentru a nu forma decât un Consiliu General și un Comitet Central, membrii Comitetului Executiv Central s-au afundat până la gât în mlaștina

oportunismului. Ei trădează tradițiile revoluționare ale mișcării muncitorești române de dragul conducătorilor transilvăneni, pe care, un an mai târziu, muncitorii transilvăneni îi vor goni ei înșiși din mijlocul lor. Comitetul caută ocazia de a se apropia de partidele burgheze, el se înțelege cu președintele Consiliului actual, generalul Averescu, pe care burghezia română l-a propulsat la putere datorită mării popularități de care se bucura pe lângă populația de la sate, astfel încât generalul poate să joace în prezent rolul de general Cavaignac⁸ al românilor. Dorind să ia puterea și să organizeze ei înșiși alegerile, în loc să le lase în grija generalului Văitoianu, Averescu și Take Ionescu, decid să boicoteze alegerile parlamentare fixate și să facă o agitație demagogică în acest scop.

În loc să poarte deschis lupta la fel de bine împotriva generalilor, în spatele cărora se afla plutocrația română, Brătianu și compania [...], ca și împotriva generalului bonapartist Averescu, „ultima rezervă a burgheziei” și în loc să înfățișeze clasei muncitoare și țăranilor demagogia acestuia din urmă, Comitetul Executiv a încheiat un acord secret pentru a boicota împreună alegerile, prezentând clasei muncitoare acest boicot ca pe un act revoluționar. Totuși, în timp ce șapte deputați socialiști, dintre care cea mai mare parte erau membri ai Comitetului Executiv, au fost aleși, în special, de către funcționarii mic burghezi și, în timp ce muncitorii, supunându-se disciplinei de partid, aduceau cu miile buletinul de vot în sediile acestuia, Comitetul Executiv a uitat cuvântul de ordine “boicotarea parlamentului generalilor”, pe care îl lansase el însuși, și a permis deputaților, adică, într-un cuvânt, lui însuși, să accepte mandatele deputaților. Voturile micii burghezii date acestor deputați căutau pentru Comitetul Executiv oportunism mai mult decât buletinele anulate ale muncitorilor cu spirit revoluționar.

Atunci când Averescu a reușit în sfârșit, de data aceasta cu ajutorul liberalilor, să primească mandatul pentru a constitui un guvern, după ce a îndepărtat cabinetul Vaida-Voevod susținut de majoritatea parlamentară și a fixat noile alegeri după ce l-a izgonit pe acesta din urmă – Comitetul Executiv a considerat că momentul revoluției a trecut și s-a grăbit să ia parte la noile alegeri de generali. Spunem “noile alegeri de generali” pentru că, fără îndoială, violențele, falsurile și abuzurile vor fi folosite de către generalul Averescu în timpul alegerilor în aceeași măsură în care fuseseră [folosite] și de predecesorii săi.

Programul pe care Comitetul Executiv l-a prezentat cu ocazia acestor alegeri era cel din luna mai 1919, care conținea acea faimoasă cerere de înlocuire a bătrânelor tămăduitoare prin moașe cu diplomă, plătite [...].

Cam în aceeași perioadă, Comitetul Executiv publică o proclamație către țărani al cărei scop pare să fie, în cele din urmă, acela de a le spulbera elanul revoluționar; amintindu-le țăranilor cele unsprezece mii de victime căzute în timpul răscoalei din 1907, acest manifest recomandă acelorași țărani să nu mai recurgă la violență: „Dreptul nu se cucerește prin forță, ci prin organizare și trimitând în Cameră reprezentanți cinstiți ai intereselor țăranilor, reprezentanți care au sarcina de a schimba legile proaste și de a face altele corecte”.

Rezultatul alegerilor nu a fost deloc strălucitor. Deși fuseseră aleși douăzeci de deputați socialiști, cea mai mare parte dintre ei, aleși în Transilvania și Bucovina, aparțineau extremei drepte socialiste și dreptei de centru kautskiene. Din tot grupul,

⁸ Louis Eugène Cavaignac (1802-1857), om politic și general francez; șef al guvernului celei de a doua Republici.

doar patru sau cinci erau pe platforma puterii sovietice. Principalii inspiratori ai politicii oportuniste a Comitetului Executiv figurau printre cei aleși. Oportunismul care-și făcuse apariția rezervat în presă și propagandă, s-a dezvoltat complet o dată ajuns în parlament și, fără nici o rețineră, a început să concureze cu partidele burgheze pentru „legalitate”. Oportuniștii se considerau obligați să-și termine fiecare discurs declarând că sarcina Partidului Socialist constă în a restabili „respectul legii”.

Chiar cele mai corecte acte ale fracțiunii socialiste parlamentare erau în mare parte impregnate de un așa de mare oportunism, încât își pierdeau aproape întreaga lor importanță de propagandă revoluționară. Astfel, de exemplu, lupta împotriva partidului militar, care dorea intervenția României în război contra Rusiei Sovietice, a fost justificată de către câțiva deputați socialiști prin faptul că revoluția rusă dăduse Basarabia României! Senatorul social-democrat bucovinean Grigorovici a publicat în organul [de presă] al partidului, „Socialismul” articole în care recomanda încheierea păcii cu Rusia Sovietică luând ca bază punctul de vedere al „naționalismului rezonabil”. Comitetul Executiv român și cea mai mare parte a fracțiunii parlamentare nu îndrăgeau Rusia muncitorească și țărănească numai pentru că înfăptuise marea sa revoluție sau pentru că deschisese drumul spre libertate clasei muncitoare din lumea întreagă, ci pentru că proprietarii români, urmându-și tradiția pe care o aveau, de a prăda, reușiseră să pună stăpânire pe Basarabia și să-i prejudicieze populația muncitoare și țărănească de cuceririle revoluției.

Trebuie încheiată pacea cu Rusia Sovietică nu numai pentru că datorită ei proletariatul român și-ar putea canaliza toate eforturile contra propriei sale burghezii, sprijinindu-se pe Republica Sovietelor, ci pentru că „naționalismul rezonabil” cere această pace, cere o astfel de pace, pentru că, dacă în locul Rusiei Sovietice era Denikin, acesta ar fi declarat război României din cauza Basarabiei. Și, pentru ca să nu existe nici o îndoială că socialiștii cer pacea cu Rusia Sovietică, nu pentru că e vorba de Rusia Sovietică, ci pentru rațiuni naționaliste, Grigorovici rostește în Senat un discurs atacând bolșevicii, chiar în momentul în care polonezii ocupă Kievul și Borisovul. Același Grigorovici profită de orice ocazie pentru a se separa în Parlament de colegii săi socialiști români, pe care zările burgheze prea severe îi califică drept „bolșevici”. Ce a făcut Comitetul Executiv împotriva activității evident trădătoare a fracțiunii parlamentare? Cu siguranță, nimic! Ce a răspuns organul oficial al partidului la atacurile furibunde ale lui Grigorovici împotriva bolșevicilor, publicate în redactarea sa la Cernăuți? Cu siguranță, nimic! Organizațiile competente declară că, în „interesul unirii”, trebuie evitată orice polemică.

Astfel, oportuniștii și socialiștii naționaliști pot batjocori nepedeșiți revoluția rusă, proletariatul luptător rus și pe conducătorii săi.

Alt fapt: unul dintre deputații comuniști ales în Dobrogea scrie un articol în care-și critică colegii; redacția refuză să-l publice, dar, ca urmare a protestului celui interesat, secretarul redacției înserează articolul cu greșelile de ortografie și sintaxă, însoțindu-l de comentarii derizorii, pentru a demonstra că autorul nu cunoaște suficient limba română. Este curios că secretarul de redacție al organului [de presă] al partidului este un ex-renegat dezertor din tabăra socialistă în tabăra jurnalului naționalist boulevardier „Adevărul” unde, timp de un an întreg, cel mai critic [an] pentru Partidul Socialist Român a vărsat găleți de lături asupra acestuia, mai ales în perioada luptei

pentru neutralitate; și în prezent, după război, a revenit în partid, reluându-și postul de secretar de redacție și controlând, astfel, gândirea partidului.

Pentru a încheia scurta trecere în revistă a activității fracțiunii parlamentare, se cuvine să amintim că în momentul în care muncitorii din București declară greva generală în semn de protest contra legii reacționare a guvernului, care priva muncitorii din întreprinderile de stat de dreptul la grevă, deputații socialiști din Transilvania și Flueraș asistă la un banchet dat în cinstea lor de ministrul muncii, Trancu-Iași. Indignate, funcționarele [...] refuză să servească la aceste agape ciudate.

Cât privește organul central al partidului, nu merită nici măcar să vorbim despre el, deși a fost uneori obligat să publice, ca material de discuție, deciziile Internaționalei Comuniste. El evită, de altfel, să publice apelurile ca, de exemplu, acela adresat de către Comitetul Executiv al Internaționalei a III-a partidelor socialiste balcanice și, în special, partidului român. De altfel, fără indicația lui, manșeta [de ziar] care arată că acest jurnal este organul Partidului Socialist ar fi destul de greu să-l deosebim de ziarele obișnuite burghezo-democratice.

În prezent, trebuie să atragem atenția asupra indiferenței arătate și de către Comitetul Central, și de fracțiunea parlamentară, ca și de organul central, în momentul arestării grupului clandestin al comuniștilor români. Nedorind să se separe cu nici un preț de oportuniști, de trădători și de valeții lui Brătianu și Averescu, Comitetul Executiv se grăbește să se debaraseze de comuniștii arestați, umilindu-i și declarând că ei nu le împărtășeau opiniile și că s-au plasat ei înșiși în afara mișcării.

Pentru onoarea clasei muncitoare române, trebuie să recunoaștem că aceasta a protestat cu tărie împotriva acțiunii conducătorilor săi și că imensa majoritate a partidului român condamnă definitiv politica Comitetului Executiv. Nu există nici o îndoială că decizia atât de mult timp amânată de a se afilia la Internaționala a III-a nu a fost luată decât sub presiunea maselor muncitorești. Dar și cu această ocazie, Comitetul Executiv s-a purtat cu aceeași ușurință și cu oportunismul său obișnuit.

În declarația aleasă pentru a fi trimisă în Rusia figurează, între alții, fostul ministru care participase la semnarea Tratatului de la Versailles și care poartă responsabilitatea directă a zdrobirii Republicii Sovietice Ungare de către armatele române.

Nici unul dintre aspectele semnalate aici nu poate fi negat de către delegația română și ea nu le neagă deloc, doar că, la fel ca toți oportuniștii, ea încearcă să le explice prin circumstanțe. Toate aceste fapte arată că activitatea partidului, atât cât dopindo de Comitetul Executiv, este oportunistă și că ea trădează în mod clar interesele clasei muncitoare, îndepărtându-l pe acesta de votul revoluționar care-i este indicat prin instinctul de clasă.

În loc ca șefii proletariatului să-l conducă pe acesta la lupta decisivă împotriva burgheziei și a marilor proprietari români, Comitetul Executiv a fost până în prezent un instrument lamentabil în mâinile burgheziei, politicienilor, demagogilor, oportuniștilor, renegaților și slugilor, trădând interesele clasei muncitoare pentru interesele lor josnice de ariviști. Dat fiind acest lucru, nu era deloc greu pentru Guvernul român să reprime puternica mișcare revoluționară (greva etc.) îmbrățișând sute de mii de muncitori în România, dar eșuând mereu pentru că șefii erau în mod inconștient oportuniști, slabi și pentru că-și părăseau toate pozițiile lor revoluționare la prima amenințare și la prima arestare.

Încurajat de slăbiciunea șefilor socialiști, guvernul a mers până la cel mai nerușinat cinism și până la a comite o serie de crime împotriva clasei muncitoare. Relele tratamentele aplicate celor închiși au luat în România un caracter de gravitate pe care nu l-au avut niciodată nici măcar în Rusia în perioadele cele mai sumbre ale regimului țarist. Moartea în închisoare, ca urmare a acestor rele tratamente este, ca în cazul doctorului Aroneanu, închis la Bacău în urma ultimei greve generale, unul dintre ultimele cazuri și, probabil, nu cel din urmă, de teroare albă a Guvernului român.

Doar înlăturând oportunității de la conducerea partidului, organizându-ne prin toate mijloacele în vederea luptei definitive împotriva terorii albe a boierilor și a capitaliștilor români, [numai așa] mișcarea proletară românească va putea reintra pe calea revoluționară care conduce la zdrobirea burgheziei și la luarea puterii politice de către clasa muncitoare.

8. 1922 ianuarie 21, Viena – Raport semnat Dietrich, adresat Prezidiului Comitetului Executiv al Cominternului, referitor la discuțiile purtate în cadrul Conferinței Federației Balcanice privind afilierea Partidului Socialist Comunist din România la Internaționala a III-a.

Bericht Nr. 18

Wien, den 21. Januar 1922

An das

Präsidium der Executive der Komintern

Moskau

Am 17. Januar fand in Wien eine Konferenz der Balkanföderation statt. Das wichtigste Ereigniss der Konferenz war die Klärung der Situation der rumänischen Partei. Es ist bekannt, dass die Partei auf ihrem Kongress im Mai 1921 den Namen "Sozialistische-Kommunistische Partei Rumäniens" aufgenommen und den Anschluss an die dritte Internationale beschlossen hat. Schon vor dem Kongress sind die Rechtssozialisten, deren Einstellung zwar eine Scheidemann'sche ist, sich aber der 2² Internationale angeschlossen haben, aus der Partei ausgetreten. Der Maikongress konnte aber nicht zu Ende geführt werden, da die Deligierten nach dem Beschluss des Anschlusses, verhaftet wurden. Dies alles erfolgte, bevor die Zentralisation der Bewegung und Organisationen in diesem zusammengeschweissten Lande restlos durchgeführt und die Partei organisatorisch befestigt worden wäre. Bessarabien hatte eine starke Abneigung vor Bukarest, fühlte sich noch immer mit der KP Ukraina verbunden, der südliche Teil von Dobrudscha dagegen mit Sofia, für die Bukovina war die Bewegung in Altrumänien zu links. Siebenbürgen war nicht einheitlich, die deutschen Gebiete waren ganz rechts, die rumänischen teils rechts, teils zentristisch; die ungarischen teils zentristisch, teils kommunistisch. Unter solchen Umständen konnte die Partei sehr leicht in die Illegalität gedrängt und der junge und lockere Parteiorganismus zerstört werden. Die kommunistische Bewegung zu knebeln, ja, die Arbeiterbewegung selbst zu zerstören, vermochte die Regierung nicht. Viele Lokalorganisationen blieben erhalten, ebenso die Gewerkschaften. Die Aufgaben der Gewerkschaften wurden aber durch ein Gesetz eng umschrieben. Es wurde ihnen verboten, sich an irgendwelche Internationale immer anzuschliessen, vielmehr sie dürfen sich nur mit der Wahrung der

Interessen ihrer **eigenen** Mitglieder befassen, die Verbindung mit anderen Gewerkschaften selbst zur wirtschaftlichen Situation des Landes Stellung zu nehmen, ist ihnen unter der Gefahr der Auflösung untersagt. Dennoch hatten sich 2 Gewerkschaftszentralen, eine in **Temesvár** – wohin ein Teil der Gewerkschaften aus Siebenbürgen und Banat, ferner die Bukovina sich anschliessen und eine in **Bukarest** gebildet. Vorläufig lässt die Regierung sie bestehen, ihr Schicksal hängt von der politischen Entwicklung ab. Die Gewerkschaftszentrale in Temesvár steht ganz rechts, die in Bukarest mehr links mit starkem zentristischen Einschlag. In der letzten Zeit ist eine gewisse Erleichterung in der Arbeiterbewegung eingetreten. Der weisse Terror hat viel nachgelassen, die Bewegungsfreiheit der Arbeiter wurde grösser, besonders in Siebenbürgen und Bukovina. In **Brassó** (Kronstadt) in Siebenbürgen besteht ein ungarisches Wochenblatt "**Világosság**", das zwar schlecht redigiert und unklar ist, sich aber offen zur Komintern bekennt und auch die Thesen des dritten Kongresses zum grossen Teile abgedruckt hat. In Bukarest, wo der Druck der Reaktion auf die Massen am grössten zu sein scheint, erscheint seit Anfang Dezember ein Wochenblatt "**Sozialismul**", das sich als Organ der Sozialisten-Kommunistischen Partei Rumäniens (Sektion der dritten Internationale) nennt. Während des jetzt beginnenden grossen Kommunistenprozesses soll das Blatt öfter erscheinen.

Die Einberuf[ung] des letzten gesprengten Kongresses im Mai 1921 war die damalige Zentrale, die nicht auf einem Parteikongress gewählt, sondern aus der alten rumänischen Parteizentrale durch Demissionen und Kooptierungen aus den an Rumänien neuangeschlossenen Gebieten hervorging. Nachdem die Rechtssozialisten noch vor diesem Kongress ausgeschieden waren, stand die ganze Zentrale samt ihren zentristischen Elementen auf den Boden der Komintern. Diese verhaftete Zentrale betrachtete sich auch nach ihrer Verhaftung als Zentrale der Partei und als solche wurde sie auch im Lande überall angesehen. Vor einigen Wochen, Anfang Dezember, wurde durch diese Zentrale eine provisorische Filialzentrale aus drei Mitgliedern bestehend, mit dem Sitz in Bukarest eingesetzt. Einige Genossen wurden inzwischen bereits aus dem Gefängnis entlassen, die Massen im Lande fordern überall die Enthaltung der Verhafteten. Der grosse Kommunistenprozess soll in den nächsten Tagen seinen Anfang nehmen. Die politischen Ereignisse, die Regierungskrise und der Verstoß der Liberalen, die jetzt ans Ruder kamen, lassen dahin folgern, dass der Kommunistenprozess zum Teil niedergeschlagen wird, indem er einen bedeutend kürzeren Verlauf nehmen dürfte, als vorauszusehen war. Mit Ausnahme von 50-60 führenden Genossen die hart verurteilt werden dürften, werden die Tausende von Verhafteten wieder in Freiheit gesetzt.

Die rumänische Arbeiterbewegung steht daher vor einer neuen Epoche. Das Problem für die Kommunisten steht so: "Welche Linie soll eingeschlagen werden, um unter den gegebenen politischen Verhältnissen des Landes und bei der gegenwärtigen Zerrüttung der Arbeiterbewegung mit den breiten Massen in Berührung zu kommen und die Bahn für die kommunistische Bewegung und Partei frei machen zu können?". Das Gefängnisleben hat bei einigen Mitgliedern der Zentrale ihren zentristischen Instinkt wieder erweckt. Es steht fest, dass der Klärungsprozess vor dem Maikongress, der Kampf mit den Zentristen in der Partei nicht zu Ende geführt worden ist. Der Anschluss an die Komintern erfolgte unter dem Druck breiter Massen, ohne aber in der Partei schon eine Klarheit geschaffen zu haben. Die Zentristen hatten sich angeschlos-

sen, weil der Anschluss an Moskau damals noch eine Mode war und sie sich von den Massen nicht trennen wollten. Nachdem Schlage, den die Reaktion der Arbeiterbewegung versetzt hat, muss unser Augenmerk vor allen Dingen sich auf die Sammlung der Kräfte rich[t]en. Die Herstellung der Verbindung mit den bestehenden und den zerstörten Organisationen, ihre Wiederaufrichtung und Neuschaffung von Organisationen, muss in einer zentralisierten Partei schnell[s]tens durchgeführt werden. In der zersplitterten Gewerkschaftsbewegung muss eine Zentralisation herbeigeführt, Zentralverbände und eine einzige Landesgewerkschaftszentrale gebildet werden. Der Einfluss der Rechts-sozialisten dürfte durch das Aufgehen der Temesvár(e) Gewerkschaftszentrale in eine einzige Landesgewerkschaftszentrale zunichte gemacht werden. Über all diese Aufgaben herrscht bei den Genossen volle Klarheit, es bestehen aber taktische Differenzen. Die zentristische Strömung tritt jetzt klar zum Vorschein und versucht, einen Vorstoss zu machen. Vor allem wird die Kompetenz des Maikongresses und seine Beschlüsse, die Änderung des Namens der Partei und der Anschluss an die Komintern, bezweifelt unter dem Vorwande, dass der Kongress nicht durch gewählte, sondern durch ernannte Deligierte beschickt war. Die Zentristen, unter der Führung von **Tanasse** aus Jassy, einer der einflussreichsten Persönlichkeit der rumänischen Bewegung, der vor kurzem aus dem Gefängnis entlassen worden ist, vertreten den Standpunkt, dass die Partei unter den gegebenen Verhältnissen das offene kommunistische Visi[e]r nicht zeigen darf, sondern sich eine zentristische Maske umhängen soll. Dies soll notwendig sein der Regierung gegenüber, wie auch wünschenswert, um sich mit den breiten Massen verbinden zu können. Der Arbeiterschaft Rumäniens stehen grosse wirtschaftliche Kämpfe bevor. Das Kapital rüstet für das Frühjahr zu einem grossen Vorstoss. Nach den Zentristen wäre diese maskierte Existenz eine Lebensfrage sowohl für die Partei, wie auch für die ganze Arbeiterbewegung selbst. Die rumänischen Genossen konnten sich über die neue einzuschlagende Linie nicht einig werden. Beide Richtungen haben sich dahin verständigt, die Entscheidung der Balkanföderation anzurufen und sich dem Beschluss der Föderation zu fügen.

Auf der Konferenz der Balkanföderation war die rumänische Partei durch das Mitglied der provisorischen Filialzentrale Genosse **Pauker** vertreten. Er selbst gehört zur kommunistischen Richtung. Nachdem auf der Konferenz die politische Situation des Landes und die Lage der Partei besprochen wurde, haben am nächsten Tage Genosse **Kolarow**, **Markovic**, **Pauker** und ich, Richtlinien für die Partei aufgestellt. Prinzipiell standen wir auf dem Standpunkt, dass der Bestand der Partei zur Zeit des Maikongresses als Tatsache anerkannt werden muss und wir hatten uns in folgende Richtlinien geeignigt:

1) Man soll die Einheit der Partei wahren, indem man den zentristischen Flügel in der Partei behält.

2) Man muss die Resolutionen des Parteitages 1921 über den Namen der Partei und über die Frage des Anschlusses an die Kommunistische Internationale, als Tatsache anerkennen. Es ist vom Standpunkte der Statuten nicht annehmbar, dass einzelne Mitglieder die Resolutionen eines Kongresses unter dem Vorwande als nicht gültig erklären, dass der Kongress selbst nicht legitim gewesen wäre. Nur ein Kongress der Partei wird die Fähigkeit haben, diese Resolutionen eventuell zu revidieren.

3) Man stellt fest, dass gegenwärtig in Rumänien die Möglichkeiten einer legalen Existenz der sozialistisch-kommunistischen Partei besteht. Die Partei hat also die

Pflicht, diese Möglichkeiten in weitem Masse auszunützen. Die alleinige Furcht vor der zukünftigen Möglichkeit reaktionärer Schläge, darf kein Grund sein, um dies bezüglich Konzessionen zu machen. Sollten politische Änderungen eintreten, die die Existenz der Partei unter der jetzigen [F]orm unmöglich machen würden, wird die Partei sich den neugeschafenen Situationen anpassen müssen. Die Partei muss aber ständig die Möglichkeit eines reaktionären Schlages im Auge behalten, folglich muss sie schon jetzt die nötigen Massnahmen treffen, um die Existenz und Tätigkeit unter einem illegalem Regime zu sichern.

4) Die Partei erklärt sich ausdrücklich gegen die terroristischen Handlungen, folglich gegen die Bildung jeder Art von terroristischen und militärischen Gruppen und Organisationen.

5) Die bestehende Parteizentrale, deren Tätigkeit durch die Reaktion der Regierung verhindert wurde, muss ihre Tätigkeit sofort auf allen Gebieten wieder aufnehmen und in erster Linie das Zentrum der Partei, sowie den Organisationsapparat in der Periferie, befestigen. Um dieses Ziel zu erreichen, muss die Zentrale sobald wie möglich eine Parteikonferenz einberufen, an welcher Vertreter der Parteisektionen teilnehmen würden. Diese Konferenz wird unter anderem eine Plattform für die positive Arbeit der Partei ausarbeiten, betreffend die politische und ökonomische Lage der Arbeiterklasse Rumäniens, ihre gegenwärtigen Forderungen, die Notwendigkeit die Einheitsfront der Arbeiter zu schaffen und die Konsolidierung der Partei.

6) Die Partei soll unter allen Umständen die engste Fühlung mit den Arbeitermassen unterhalten und ihre Unterstützung und Mitarbeit bei der Lösung aller Streitfragen der Partei suchen.

Genosse Pauker ist der Meinung, dass die Zentristen Wort halten, diese Plattform annehmen und auf dieser Grundlage die Möglichkeiten zur Reorganisation der Partei gegeben werden. Der kommunistische Kern und sein Einfluss in der Partei wären stark genug, um die Gefahr einer Verwässerung zu verhüten und die Entwicklung zu einer klaren kommunistischen Massenpartei zu sichern. Im April, gelegentlich des Parteitages der K. P. Bulgariens, soll die Balkanföderation neuerdings eine Sitzung abhalten und zu den Ergebnissen der Tätigkeit der Partei in Rumänien wieder Stellung nehmen.

Mit kommunistischem Gruss!

Dietrich

Arhivele Naționale Istorice Centrale. colecția Microfilme Rusia, rola 245. c. 123-128

Traducere:

Raport nr. 18

Viena, 21 ianuarie 1922

Către

Prezidiumul Executivului Cominternului

Moscova

În data de 17 ianuarie, a avut loc, la Viena, Conferința Federației Balcanice. Cel mai însemnat eveniment al conferinței a fost clarificarea situației partidului românesc. Se știe că partidul a primit la congresul său din mai 1921 numele de "Partid

Socialist-Comunist din România” și a hotărât afilierea la Internaționala a III-a. Încă înainte de congres, socialiștii de dreapta, a căror atitudine este, într-adevăr, una arbitrară, s-au retras deja din partid, dar au aderat la Internaționala II $\frac{1}{2}$ ⁹. Congresul din mai n-a putut fi dus la sfârșit, deoarece delegații au fost arestați după deciderea afilierii. Toate acestea s-au petrecut înainte de a se înfăptui centralizarea mișcării și organizațiilor din provinciile alipite și înainte ca partidul să fi fost consolidat din punct de vedere organizatoric. Pe când Basarabia, având o puternică aversiune față de București, s-a simțit mereu legată de PC din Ucraina, iar sudul Dobrogei de Sofia, pentru Bucovina, mișcarea din Vechiul Regat a fost prea de stânga. Transilvania nu a fost unitară: ținuturile germane au fost în întregime de dreapta; cele românești, în parte de dreapta, în parte de centru; cele ungurești, în parte de centru, în parte comuniste. În asemenea condiții, partidul putea fi foarte lesne împins către ilegalitate, iar organismul, tânăr și slab al partidului, putea fi distrus. Totuși, guvernul n-a fost în stare să subjuge mișcarea comunistă, să distrugă mișcarea muncitorească însăși. Multe organizații locale au reușit să se mențină, la fel și sindicatele muncitorești. Sarcinile sindicatelor au fost însă limitate printr-o lege. Li s-a interzis să se afilieze la vreo Internațională, mai mult, trebuie să se ocupe doar de apărarea intereselor *propriilor* membri, le-a fost interzis, sub amenințarea desființării, să ia legătura cu alte sindicate, chiar și pentru a lua poziție față de situația economică a țării. Cu toate acestea, și-au făcut două centrale sindicale, una în Timișoara - în care s-a contopit o parte a sindicatelor din Transilvania, Banat și, ulterior, Bucovina -, și alta în *București*. Deocamdată, guvernul le cruță, [dar] soarta lor depinde de evoluția politică. Centrala sindicală din Timișoara este complet de dreapta, cea din București mai mult de stânga, cu o puternică influență centristă. În ultimul timp, a survenit o oarecare înlesnire pentru mișcarea muncitorească. Teroarea albă a slăbit mult, libertatea de mișcare a muncitorilor a crescut, îndeosebi în Transilvania și Bucovina. La Brașov - Transilvania, există o foaie săptămânală ungurească - “Világosság”, care este prost redactată și neclară, însă se situează deschis de partea Cominternului și, de asemenea, a publicat mare parte din tezele Congresului al III-lea. În București, unde presiunea reacțiunii asupra maselor pare să fie cea mai puternică, apare de la începutul lui decembrie, o foaie săptămânală - “Socialismul”, care se consideră organul Partidului Socialist-Comunist din România (secțiune a Internaționalei a III-a). În timpul marelui proces al comuniștilor¹⁰, abia început, foaia trebuie să apară mai des.

Convocarea ultimului congres, dizolvat cu forța în mai 1921, a făcut-o centrala de atunci, care n-a fost aleasă la un congres de partid, ci provine din vechea centrală de partid românească, prin demisii și cooptări [de membri] din ținuturile nou alipite României. După ce socialiștii de dreapta s-au desprins, încă înainte de congres, întreaga centrală și elementele sale centriste au rămas adevărate ale Cominternului. Această

⁹ *Internaționala II $\frac{1}{2}$* , fondată la Viena, în februarie 1921, grupa partidele socialiste și fracțiunile care refuzaseră să adere atât la Internaționala a II-a, cât și la Internaționala a III-a și care își propuneau să reconstituie unitatea mișcării muncitorești.

¹⁰ Este vorba de procesul din Dealul Spirii. Sub acest nume este cunoscut procesul intentat la 23 ianuarie 1922, la Tribunalul Corpului II Armată, unui grup de 271 de comuniști, printre care se aflau și delegații la Congresul I al PCR, care votaseră afilierea necondiționată la Internaționala a III-a. Printr-un decret regal promulgat la 4 iunie 1922, cea mai mare parte a celor acuzați în acest proces au fost amnistiați și eliberați din închisoare.

centrală arestată se consideră, după arestare, ca fiind centrala partidului, una recunoscută în întreaga țară. Înainte cu câteva săptămâni, la începutul lui decembrie, fusese instituit prin intermediul acestei centrale o filială provizorie compusă din trei membri, având sediul în București. Câțiva tovarăși au fost între timp eliberați din închisoare, masele cer, peste tot în țară, eliberarea deținuților. În următoarele zile, trebuie să înceapă marele proces al comuniștilor. Evenimentele politice, criza de guvern și greșelile liberalilor, care acum sunt la putere, lasă să se înțeleagă că procesul comuniștilor va fi cumva precipitat, trebuind să se desfășoare pe o perioadă mult mai scurtă decât era prevăzut. Exceptând 50-60 de tovarăși din conducere, care trebuie să vor fi aspru condamnați, sunt puși în libertate mii de deținuți.

Mișcarea muncitorească românească se află, astfel, în pragul unei noi epoci. Problema comuniștilor se pune astfel: "Ce linie trebuie urmată pentru ca, în situația actuală în care se află țara și în condițiile zdruncinării mișcării muncitorești, să se vină în contact cu masele largi și să se poată asigura cale liberă pentru partidul și mișcarea comunistă?" Viața în pușcărie a redeșteptat câtorva membri din centrală instinctul lor centrist. Se constată că procesul de decantare înaintea congresului din mai, lupta cu centristii din partid n-a fost dusă la capăt. Afilierea la Comintern a avut loc în urma presiunii maselor largi, fără însă să fi fost lămurite lucrurile în partid. Centristii s-au raliat întrucât conectarea la Moscova era atunci la modă și pentru că vroiau să se separe de mase. După lovitura pe care reacțiunea a dat-o mișcării muncitorești, atenția noastră trebuie să se îndrepte, înainte de toate, asupra concentrării forțelor. Restabilirea legăturii cu organizațiile rămase și cu cele destrămate, restabilirea organizațiilor vechi și crearea altora noi, trebuie să se realizeze cât mai repede într-un partid centralizat. Trebuie să se asigure o centralizare a mișcării sindicale fărămișate, trebuie create asociații centrale și o singură centrală sindicală la nivelul țării. Influența socialiștilor de dreapta trebuie distrusă prin transformarea centralei sindicale din Timișoara într-o singură centrală sindicală națională. În privința acestor sarcini predomină la tovarăși o deplină lămurire, există însă diferențe tactice. Curentul centrist iese acum clar la iveală și caută să se afirme. Înainte de toate, se pun la îndoială competența congresului din mai și hotărârile sale, schimbarea numelui partidului și afilierea la Comintern sub pretext că [acest] congres nu a fost reprezentat de delegați aleși, ci numiți. Centristii, sub conducerea lui *Tănase* din Iași, una dintre personalitățile cele mai influente ale mișcării românești, care a fost de curând eliberat din închisoare, sunt de părere că, în condițiile date, partidul nu are voie să-și arate în mod deschis simpatiile comuniste, ci trebuie să afișeze o mască centristă. Această [atitudine] se impune și este de dorit față de guvern, ca să poată intra în legătură cu masele largi. Muncitorimii românești i se prevăd mari lupte economice. Capitalul se pregătește de un mare atac în primăvară. După centristi, această existență mascată ar fi o chestiune vitală, atât pentru partid, cât și pentru întreaga mișcare muncitorească. Tovarășii români nu puteau să se pună de acord asupra noii linii aprobate. De aceea, ambele orientări s-au înțeles să apeleze la hotărârile Federației Balcanice și să se supună deciziilor Federației.

La Conferința Federației Balcanice, partidul român a fost reprezentat de membrul centralei-filială provizorii, tovarășul Pauker. El însuși aparține orientării comuniste. A doua zi, după ce situația politică a țării și situația partidului au fost dezbătute la conferință, tovarășii Kolarov, Marcovici, Pauker și cu mine, am stabilit linia de urmat pentru partid. În principiu, eram de părere că trebuie acceptată ca un fapt

în sine situația partidului din vremea congresului din mai și am convenit asupra următoarelor linii directoare:

1) Trebuie să menținem unitatea partidului, reținând aripa centristă în partid.

2) Trebuie recunoscute ca atare rezoluțiile [adoptate] de partid în 1921 cu privire la numele partidului și la problema afilierii la Internaționala Comunistă. Din punctul de vedere al statutelor, nu este admisibil ca unii membri să nu accepte rezoluțiile unui congres sub pretext că nu sunt valabile, întrucât însuși congresul nu ar fi fost legitim. Numai un congres al partidului va avea capacitatea de a revizui, eventual, aceste rezoluții.

3) Se constată că, în momentul de față, în România este posibilă existența legală a Partidului Socialist-Comunist. Partidul are, așadar, sarcina de a folosi aceste șanse în mare măsură. Teama doar de posibilitatea viitoare a unor lovituri reacționare nu trebuie să fie un motiv pentru a face concesii. Dacă apar schimbări politice care ar face imposibilă existența partidului în forma actuală, atunci el va trebui să se adapteze situațiilor nou create. Partidul trebuie însă să aibă mereu în vedere posibilitatea unei lovituri reacționare, ca urmare, trebuie de pe acum să ia măsurile necesare pentru a-și asigura existența și activitatea în condițiile ilegalității.

4) Partidul se declară categoric împotriva acțiunilor teroriste, ca și împotriva formării de grupări și organizații teroriste și militare de orice fel.

5) Centrala de partid existentă, a cărei activitate a fost împiedicată prin reacțiunea guvernului, trebuie să-și reia imediat activitatea în toate domeniile și, în primul rând, să întărească centrul partidului, ca și aparatul organizatoric de la periferie. Ca să-și atingă acest scop, centrala trebuie să convoace cât mai repede posibil o conferință de partid, la care ar trebui să ia parte reprezentanți ai secțiilor de partid. Această conferință va elabora, printre altele, o platformă pentru munca pozitivă a partidului, referitoare la situația politică și economică a clasei muncitoare din România, la revendicările lor actuale, [menită] să creeze necesitatea unui front unic muncitoresc și [să ducă la] consolidarea partidului.

6) Partidul trebuie, în orice condiții, să mențină cel mai strâns contact cu masele muncitorești și să caute sprijinul și cointeresarea lor în rezolvarea tuturor problemelor controversate ale partidului.

Tovarășul Pauker este de părere că centristii își țin cuvântul, acceptă această platformă și, pe această bază, se dă posibilitatea reorganizării partidului. Nucleul comunist și influența sa în partid ar fi destul de puternice pentru a înlătura primejdia disoluției și pentru a asigura dezvoltarea unui partid de masă comunist clar [conturat]. În aprilie, cu prilejul congresului de partid al PC Bulgar, Federația Balcanică trebuie să țină o adunare și să ia atitudine față de rezultatele activității partidului din România.

Cu salutări comuniste!

Dietrich¹¹

9. 1922 [august] – Raport întocmit de Marcel Pauker, în numele Comitetului Central Provizoriu al Partidului Socialist-Comunist din România, adresat Comitetului Executiv al Cominternului, referitor la activitatea partidului și la conflictele din interiorul acestuia.

¹¹ Probabil, Gheorghe Dimitrov.

**Rapport
du Comité Central Provisoire du Parti Socialiste Communiste de Roumanie
à l'Exécutif du Comintern**

De Février à Juillet 1922

La scission du parti

L'Exécutif a été instruit par notre rapport envoyé à Moscou au mois de Février, qu'en Décembre 1921 la plus grande partie des centristes de l'ancienne direction du parti, emprisonnée lors de la grève générale (Octobre 1920) fut libérée de la prison. C'est alors que la question de l'avenir du parti atteignit une grande acuité.

Dans le camp centriste on décréta la nullité du congrès de 1921 qui avait décidé l'affiliation au Comintern et on projetait une renaissance du parti socialiste sur la base du vieux programme de parti des social-démocrates avec exclusion des communistes.

Parmi les centristes se trouvaient cependant des éléments, comme le camarade Tanase, qui avaient autrefois appartenu au comité central du parti communiste non légalisé et qui se déclarèrent être en réalité communistes et vouloir se rallier aux directives du Comintern.

Ces communistes croyaient pouvoir se dire centristes, en partie parce qu'ils approuvaient les critiques contre l'Internationale (pour Amsterdam et contre les Asiatiques) et en partie parce que sous l'enseigne centristique on pouvait se dérober à la Terreur Blanche. Notre conception au contraire, était que le parti employat et que les restrictions mentales ne soient plus admissibles et nous sommes tombés d'accord avec ces camarades pour soumettre la question litigieuse à la Fédération Balkanique.

Le 15 Janvier 1922 eut lieu à Vienne une session de l'Exécutif du KBF (Fédération Balkanique Communiste) qui prit la décision suivante dans la question roumaine et déclara entre autres que les décisions du congrès du parti étaient obligatoires pour tous les membres, que le parti devait s'efforcer de se faire légaliser sous le nom de "Parti socialiste communiste roumain" section du Comintern, mais que l'aile centriste pouvait rester dans le parti. Les questions litigieuses du parti devaient être portées devant les masses.

Pendant ce temps commença dans le pays la campagne électorale qui nous permit une liberté de mouvement un peu plus grande. D'un autre coté commença aussi l'énorme procès des communistes qui devait durer jusqu'en Juin. Le comité central légal du parti socialiste d'autrefois avait déjà été emprisonné depuis mai 1921 et se trouve encore en procès.

Les points de contact avec les masses nous étaient offerts par les syndicats qui s'étaient développés sous la direction centriste, l'organisation de la Jeunesse ressuscitée par notre soin avec son journal et l'organe central du Parti "Socialismul" dont nous avons du continuer la publication dès le mois de Décembre 1921, pour que les centristes ne s'en emparent pas.

Nous abordâmes la solution des questions posées devant nous qui peuvent se formuler ainsi :

1) Définition de notre position vis-à-vis des centristes et en particulier du groupe de Tanase.

2) Reconstruction des organisations légales et du parti.

3) Consolidation du Comité Central et convocation d'une conférence du parti.

4) Réunion du parti légal et du parti illégal.

5) Connexion étroite avec les syndicats.

Sur ces entrefaites la situation du parti était devenue la suivante :

1) La plus grande partie des camarades du pays avait été emprisonnée et déjà condamnée ou en procès.

2) Une importante partie des anciens adhérents du Comité International étaient passée, ouvertement au centrisme.

3) Une petite partie des anciens chefs (par exemple, Stoiculescu, membre du comité exécutif et président du congrès de mai dont les membres furent arrêtés et qui avait décidé l'affiliation) étaient passés en pleine trahison de l'autre côté de la barricade et à plat ventre devant la bourgeoisie demandaient sa protection contre les communistes.

4) Il n'y avait de libre qu'une petite partie des camarades, qui soit pour des raisons de sécurité personnelle, soit par découragement ne pouvaient pas tous travailler.

Dans ces circonstances toute la direction du parti et une grande partie du travail politique et propagandiste incombait à quelques camarades. Il va de soi que tout d'abord le Parti n'était guère en mesure pratiquement parlant de résoudre les différentes questions.

La scission

Le camarade Tanase et son groupe se rallièrent à la décision de l'Exécutif de la KBF et passèrent ouvertement de notre côté. Les autres centristes formèrent une section socialiste de Bucarest. Nous leur offrîmes de reconstituer ensemble le SKPR (Parti Socialiste Communiste Roumain) et de présenter aux élections une seule liste sous le titre officiel du parti ou sous le titre de socialiste-communiste. Ils s'en tinrent à leur opinion et voulaient tout au plus accepter une alliance électorale entre les deux partis. Les négociations échouèrent.

De notre côté les négociations furent conduites sous le mot d'ordre: conservation de l'unité de parti existante et en même temps nous représentions à chaque instant une scission du parti, comme la destruction du front unique. Peut être qu'à ce propos dans la conception du front unique, il s'est produit dans les masses une certaine confusion. Nous avons réussi à discréditer finalement les centristes en tant que scissionnaires au moment où le besoin d'unité était si grand dans les masses ouvrières. Il arriva ainsi que nous avons mis de notre côté les ouvriers centristes.

Par la convocation de notre part d'une réunion générale de la section de Bucarest et par la reconstitution de cette section communiste, nous avons formellement brisé avec les centristes de l'opposition.

La campagne électorale qui débuta avec le procès fut la période la plus favorable pour notre développement. Malheureusement les conditions intérieures du parti ne nous permirent pas d'exploiter complètement la situation. Nous manquions épouvantablement d'organisation et d'hommes.

Les relations avec le Siebenburgen et la Bucovine étaient très vagues. Il n'y avait là bas aucune organisation de notre parti, mais seulement des partis social-démocratiques, dont les adhérents en grande partie étaient très bien disposés pour le communisme. Nous avons malgré tout posé dans ces pays des candidatures qui ont été en bloc refusées par le gouvernement.

Par contre, nous avons réussi pendant les élections à pénétrer pour la première fois en Bessarabie, à y éditer un journal et à présenter une liste.

En général, les élections ont été le baptême de feu de notre parti dans la lutte non pas seulement avec la bourgeoisie mais avec les centristes qui se mirent à nous attaquer avec d'autant plus de violence qu'ils voyaient les masses ouvrières passer de notre côté. Malgré les attaques devenues plus basses et plus personnelles de ce côté nous avons procédé à notre organisation.

L'Organisation

Tout d'abord il était indispensable de créer un comité central du parti. Dans ce but le camarade Pauker ("Vladimir") de l'illégal comité central entra en pourparlers avec le camarade Macovei, le seul qui ait été laissé en liberté avant le procès mais toujours inculpé et avec le président de la "Jeunesse" socialiste Moldoveanu lequel en sa qualité de membre du parti illégal avait rendu possible la direction complète du "Journal de la Jeunesse" par le comité central illégal.

Mais les deux derniers un autant qu'inculpé dans le procès et l'autre comme directeur responsable de l'association légalisée de la Jeunesse ne pouvaient faire officiellement partie de l'Exécutif central. Deux travailleurs communistes Ivanush et Sinulescu furent invités de façon que, officiellement, l'Exécutif central se compose seulement de trois camarades Pauker, Ivanush et Sinulescu. Mais en réalité Macovski, Moldoveanu et le camarade illégal Leorteff faisaient aussi partie de la centrale.

Alors le camarade Tanase fut aussi légalement invité afin de le lier au parti par une plus grande responsabilité. Le camarade Sinulescu a dû être abandonné plus tard parce qu'il ne s'est pas montré à se placer et portait préjudice au travail du parti par sa conduite. En attendant se déclarèrent ouvertement comme section du parti communiste, les organisations de Turnu Severin, Craiova, Ploiesti, Constantza, Galatzi et Bazargic. Seuls les partis de Siebenburgen et la section de Iassy adoptèrent une attitude expectative (la dernière section est sous la direction de Tanase).

L'organisation elle-même fut très facilitée par la campagne électorale.

La campagne électorale

A Bucarest même le bilan de la campagne fut le suivant: Nous avons réussi à reconstituer nos sections, à écarter complètement les centristes de la voie, et à éprouver et à montrer l'unanimité des travailleurs en faveur de notre parti par des meetings comprenant jusqu'à 5.000 assistants. Une conférence de parti devrait confirmer ce comité dans ces fonctions. Jusque là nous exigeâmes et obtîmes de l'ancien comité exécutif la transmission de ses pouvoirs. Nous avons cherché même pendant la période électorale à réunir la conférence mais ce plan échoua à cause de l'absorption des camarades dans la lutte électorale. De plus nous avons soulevé une tempête d'indignation contre la façon bestiale dont étaient traités nos compagnons emprisonnés et nous avons même entraîné les masses des petits bourgeois. Nous avons porté ainsi une forte coup à la terreur militariste.

Pour la première fois en Roumanie un parti avec des thèses révolutionnaires s'est engagé dans les élections. Pour la première fois, la devise de la dictature du peuple a été opposée ouvertement à la Constituante.

Malheureusement il fut impossible d'utiliser dans telles proportions la campagne électorale dans la province. Partout (sauf à Iassy) nous sommes arrivés à légaliser le parti, mais faute de bonnes communications avec Bucarest et de bons camarades dans les localités, les programmes restèrent flous et de gauche radicale.

A Iassy, Tanase avait avec les centristes dressé une liste commune ayant à sa tête le docteur Gellerter (à l'heure actuelle membre de l'exécutif central du parti centriste). Le docteur Gellerter avait la direction de la campagne qui fut conduite d'une façon incroyable et porta un caractère personnel et bourgeois. Cette liste contenait aussi Ilie Moscovici (secrétaire du parti centriste). Mais la classe ouvrière n'était nullement d'accord avec des menées et de tous les côtés s'élevèrent des protestations. Tanase lui-même pendant la période électorale se trouvait en grande partie en Bessarabie où il fut chargé par le Parti d'éditer le journal "En avant!". Ce journal était rédigé aux trois quarts en russe et la partie russe était écrite dans l'esprit communiste tandis que la partie roumaine restait très faible.

La campagne électorale de Bessarabie pouvait avoir de la valeur seulement au cas où nous aurions été en état de continuer la publication du journal et d'organiser les masses ouvrières au moins syndicalement. Cela n'a pu être atteint. La situation générale, la terreur, la désorganisation etc. ... en deux parties expliquent l'utilisation incomplète de la campagne électorale. Les troubles intérieurs n'ont pas moins nui au développement du parti.

Les troubles intérieurs

En premier lieu les relations avec la Bessarabie attirent l'attention. L'organisation bessarabique était sous la vaste protection du Zakordot d'Odessa. Non seulement ce dernier n'était pas en état de diriger réellement ce parti, mais il n'envoyait même aucune feuille de propagande. Les camarades de Bessarabie restaient plongés dans une incroyable obscurité. Ils n'avaient aucune idée de la marche de la révolution, ils étaient faibles et avaient perdu la foi révolutionnaire. Le Zakordot avait seulement envoyé de l'argent et des provocateurs (ceux-ci inconscients) et seulement dans les masses plus riches. Ceci avait eu comme résultat l'arrestation périodique des membres de l'organisation et des différents comités centraux et aida à la fin un certain Sania (Bonaparte) à établir son hégémonie en Bessarabie. Il était resté seul, avait rompu tout rapport avec Bucarest et par ses ressources pécuniaires avait même attiré Iassy et la Bucovine sous sa domination. Il trouva en Tanase un instrument docile et c'est ainsi que notre parti se trouva scindé en pratique en deux tronçons. L'arrestation de Sania tout d'abord (il fut ensuite libéré), la cessation des communications avec Odessa nous permirent de replacer peu à peu au moins formellement la Bessarabie et Iassy sous notre direction. Sania fut exclus du parti. Tanase dû faire une nouvelle profession de fidélité.

La débandade des affaires de Bessarabie nous laissèrent des dettes énormes, que nous avons en partie payées d'un vieux fond qui se trouvait en Bulgarie et qui restent encore dûs en partie. Par manque d'argent le journal "En avant!" de Kichineff et la "Liberté" de Czernovitz (Bucovine, journal pro-sioniste de gauche, que nous soutenions) cessèrent de paraître et n'ont pu jusqu'à ce jour reprendre leur publication. De toutes les organisations du parti et de la jeunesse de Bessarabie il n'en est pas resté une seule et c'est là le bilan de Zakordot.

Il est à remarquer que pendant la campagne d'élection et tout le mois suivant avec l'édition quotidienne de notre journal et l'édition hebdomadaire du journal de la Jeunesse soutenu par nous, nous avons seulement dépensé 100.000 lei, alors que le Comité Central de Bessarabie (Sania) a dépensé seulement pendant la campagne électorale 100.000 marks de Sofia et 600.000 lei d'Odessa.

Enfin au commencement d'avril (après la campagne électorale) notre parti fut reconnu comme existant légalement et se montra déjà assez fort pour supporter les premiers coups du nouveau gouvernement libéral (haute bourgeoisie). Notre principal but était atteint malgré les discussions intérieures et la terreur extérieure.

Nous avons profité du procès qui durait toujours pour exciter l'opinion publique contre la terreur militaire. Les centristes s'étaient complètement déconsidérés. Ils glissaient de plus en plus vers le camp des social-démocrates, avec lesquels ils étaient autrefois brouillés à mort et qu'au mois de janvier ils traitaient encore officiellement de traîtres.

Conférence du Parti

Après la campagne électorale la conférence du parti put être enfin convoquée. Elle devait avoir lieu les 9-10-11 avril, mais elle fut interdite par le gouvernement. En même temps à Bucarest où sévissait encore l'état de guerre, toute activité publique comme réunion, séances de parti, nous fut défendue. Nous dûmes tenir notre conférence d'une façon illégale et ne pûmes examiner qu'une partie de l'ordre du jour. Les sections de parti de T. Severin, Ploiesti, Bucarest, Galatz, Bazargic et aussi les organisations de Husi (Moldavie), la section socialiste de Iassy, les partis socialistes de Tg. Mures et Brasov (Siebenburgen) les journaux "Liberté" et "En avant" y furent représentés. Les délégués en grande partie avaient été élus dans des séances publiques de parti. Après de longs débats, il fut décidé en principe qu'il était nécessaire pour le parti de se faire légaliser et que les sections encore hésitantes devaient se déclarer comme section du parti SC Roumain.

Là dessus le camarade Tanase quitta la Conférence en disant qu'il ne pouvait accepter une telle solution. A ce moment là nous étions trop faibles pour réagir contre cette indiscipline d'autant plus que notre réunion était illégale. La conférence continua ses séances sans Tanase, à partir du deuxième jour. Le Comité Central Provisoire fut reconnu et reçut le mandat de poursuivre l'organisation du parti et quand ce serait possible de réunir une conférence légale. On tomba d'accord en principe sur un plan d'organisation proposé pour le travail illégal. Pour Siebenburgen on choisit un secrétariat qui devait poursuivre l'unification des partis de Siebenburgen et qui devait préparer sa déclaration comme section de parti, après avoir dans ce but convoqué une assemblée régionale.

La première conférence de Siebenburgen

Cette conférence s'ouvrit d'une façon illégale à Brasov au commencement de mai. Toutes les organisations de Siebenburgen et de la jeunesse organisée syndicalement y étaient représentées. On analysa la situation à Siebenburgen et il en résultait pour cette province que l'affiliation légale des organisations du SKPR (Parti socialiste communiste roumain) s'imposait. Seule la jeunesse qui d'après les lois de cette province ne jouit pas du droit d'association politique, devait conserver son organisation syndicale et entretenir seulement des relations illégales avec le parti.

On résolut sous la direction du comité central du SKPR de procéder à la préparation du congrès du parti, qui devait proclamer l'affiliation du parti. Ensuite on examina la situation et on prit les mesures nécessaires pour la préparation du congrès des syndicats. Les deux conférences furent d'une grande utilité et elles eurent une influence décisive sur le développement ultérieur du parti. La tactique de légalisation avait eu un succès complet et nous avait assuré une certaine liberté de mouvement pour nous

occuper de l'organisation (encore qu'illégale) du parti ce qui devait nous être d'une utilité extraordinaire dans la période à venir d'illégalité.

Le pendant centriste

Les centristes convoquèrent alors de leur côté un congrès du parti et dénoncèrent la double tendance de quelques sections à envoyer des délégués à leur congrès. Tanase fut le seul à s'effrayer et cette fois-ci, sans consulter le Comité Central, décida tout à coup l'affiliation de la section de Iassy au parti communiste.

Au congrès des centristes se présentèrent seulement trois délégués de la section de Bucarest (ensemble 12 membres) et deux délégués de Galatz. On résolut de s'affilier à l'Internationale 2 et de rester en contact avec les social-démocrates, qui d'ailleurs chez nous appartiennent à cette même Internationale. On résolut aussi de lutter contre les communistes; tout cela ne fut qu'une mascarade.

Le mouvement syndical

Après la destruction des syndicats à l'occasion de la grève générale de 1920 les centristes ont entrepris la reconstruction du syndicat vieux-roumain, ce qui leur fut surtout simplifié par ce fait que le secrétaire du Comité Central arrêté de notre parti (c'est-à-dire du parti socialiste) avait de sa prison jeté le mot d'ordre: le boycottage des syndicats.

Nous devons donc nous efforcer de réagir contre cette tendance et de regagner la direction perdue des syndicats.

Au commencement de cette année la situation se résumait ainsi: dans la vieille Roumanie il n'existait encore aucune organisation spéciale sauf des syndicats pour la forme avec 20-30 membres où dans la plupart des cas la bureaucratie était centriste.

Dans le Siebenburgen, la situation était autre, la direction y appartenait aux social-démocrates. Les organisations purent se développer très vite et ils eurent bientôt des milliers d'adhérents, car la terreur n'avait pas été capable d'abattre l'esprit d'organisation des travailleurs.

Nous tournâmes tous nos efforts pour amener de notre côté la masse des travailleurs organisés, pour les convaincre de la trahison continue des social-démocrates et des centristes et en même temps nous nous plaçons à la tête du mouvement du front unique. Nous avons réussi à convoquer ainsi la plus grande partie des syndicats de la vieille Roumanie et une partie importante de ceux de Siebenburgen. En ce qui concerne la Bucovine, nous n'avons presque pas pu y pénétrer, faute d'organisations, bien que les masses y soient susceptibles de passer au communisme. En Bessarabie il n'y a guère d'organisation légale. Il ne faut pas oublier que nous avons deux fédérations de syndicats. La première (sociale-démocrate) réunit les organisations de Siebenburgen et de Bucovine, la deuxième (centriste) embrasse une partie des syndicats de Siebenburgen et ceux de la vieille Roumanie. Au commencement de Juin 1922 le premier congrès des syndicats vieux-roumains eut lieu à Sibiu dans le but de réaliser l'unification des deux fédérations de syndicats. Dans ce congrès nous avons seulement réuni 18.000 voix contre 26.000 données aux social-démocrates et nous avons fait passer deux camarades dans le conseil général nouvellement élu (un troisième nous est bien disposé et nous l'aurons bientôt de notre côté).

Le congrès des syndicats a amené l'union de tous les syndicats du pays et en même temps a marqué l'immolation du centrisme. Le conseil général actuel doit former seulement une liaison lâchée entre les syndicats qui deviennent des organisations

complètement indépendantes. Cette nouvelle organisation réactionnaire fut le résultat de la trahison des centristes qui par peur des communistes se jetèrent dans les bras des social-démocrates. Maintenant nous devons nous préparer à la conquête de chaque syndicat. Nous avons déjà inauguré cette lutte avec un succès notable. Dans le Königreich nous nous sommes assurés la direction de presque tous les syndicats.

L'organisation illégale et le travail

Au commencement de l'année 1922 les organisations illégales n'existaient pas pour ainsi dire dans la vieille Roumanie et bientôt les derniers restes des organisations politiques illégales de Bessarabie s'écroulèrent. C'est à grande peine que nous pûmes continuer nos relations avec l'étranger. Le manque d'argent nous paralysait ici encore plus qu'ailleurs. Un continuel péril pour le parti venait des camarades restés des anciennes organisations illégales de Bessarabie et menant eux-mêmes une existence illégale. Il fallut les désintéresser et ceci exigea beaucoup d'argent. Dans le domaine du mouvement illégal il y eut complètement de nouveau table rase et tout était à faire. On ne pouvait guère penser à une nouvelle organisation sérieuse, avant que l'appareil légal ne soit au moins quelque peu fortifié et principalement avant qu'on n'ait trouvé l'argent nécessaire pour les fins de l'organisation illégale. Mais cette dernière chose était impossible, comme vous le verrez bientôt. Dans ce domaine il y avait trop peu de choses faites et alors lorsqu'on avait fait quelque chose, c'était sous la pression des événements.

On ne peut guère parler d'un travail illégal dans le propre sens du mot. Nous avons entretenu des relations régulières avec les prisons. Nous avons apporté un soin particulier afin d'assurer les communications nécessaires à travers des frontières et le service de liaison entre les différentes sections du parti. De toute façon à Bucarest nous travaillons illégalement, c'est-à-dire malgré la défense du gouvernement, nous organisons nos sections, nous formons des groupes, nous tenons des réunions, etc. Mais cette activité est publique et ne peut s'expliquer que par la faiblesse relative du gouvernement, car celui-ci ne croit pas encore le moment venu, après le procès malencontreux, de nous briser avec les emprisonnements. Nous avons aussi établi à Kishineff une section illégale, qui jusqu'ici n'a pas encore travaillé pratiquement.

Le procès

Pendant toute la première partie de l'année s'est déroulé le procès colossal des communistes encore appelé le procès des 300.000. Le gouvernement cherchait un terrain légal et il avait mis en accusation les terroristes qui avaient jeté une bombe dans le sénat en 1920 au mois du décembre (un ministre et deux sénateurs avaient été tués) avec les délégués du congrès de mai 1921 qui avaient été arrêtés en bloc. En réalité les terroristes, au moins une partie d'entre eux, étaient membres des organisations communistes. Le gouvernement ne réussit pas de discréditer nos camarades et le procès se déroulait sans qu'on puisse prévoir les résultats. Maltraités d'une façon incroyable nos camarades mirent de leur côté l'opinion des petits bourgeois et le gouvernement s'aperçut que la continuation pouvait uniquement conduire au scandale. Une amnistie libéra la plus grande partie des accusés. En même temps beaucoup de camarades et de travailleurs sortirent des autres prisons. Les autres accusés furent libérés soit par corruption des juges ou condamnés les uns à des peines minimales, d'autres à des peines graves de façon que le pouvoir devait encore décider. D'un autre côté l'amnistie nous avait placé devant des problèmes très graves, surtout d'un caractère matériel. (La

situation est telle dans le pays qu'en fin de compte toutes les questions de terreur dégénèrent en chantage sanglant). Mais aussi au point de vue technique, il était très difficile pour une petite organisation comme la nôtre de venir en aide à une telle masse ayant besoin de place et de sûreté. Quant à la façon et la méthode employées dans la conduite du procès, nous ne pouvions pour le moment tenter aucune poursuite judiciaire. Le fait est que le procès n'avait pas revêtu un caractère purement communiste. Ceci vient en partie de l'impossibilité où nous étions de l'exploiter par une publicité suffisante. Quelques camarades furent libérés vers le milieu de juillet. Nous eûmes naturellement un grand nombre d'émigrants et parmi eux quelques éléments de choix. Actuellement c'est surtout une question d'argent pour arriver à les faire légaliser.

La conférence des Balkans

En juin de cette année a eu lieu la conférence des Balkans, dont les résolutions vous sont connues. La politique et la conduite de notre parti furent approuvés jusque [dans] les détails. Avant toute la justesse de notre politique par rapport aux centristes et sur le congrès des syndicats, fut mise en lumière.

La nouvelle situation dans le parti

À Sofia il y avait deux membres du Comité Central, Pauker et Tanase. Tanase reçut la commission de se rendre le premier à Bucarest et de rendre compte de la conférence. Mais il s'en est allé directement à Iassy et depuis ce temps ne s'est plus montré une seule fois et n'a pas répondu aux nombreuses communications dans lesquelles on l'appelait à Bucarest pour des délibérations, des séances du Comité Central etc. ... Pendant ce temps il avait fiévreusement travaillé à Iassy pour réunir tous les éléments centristes et mécontents et subitement avait commencé l'offensive contre le parti.

Aussitôt après le retour du secrétaire du parti de Sofia, le Comité Central s'entendit avec le camarade Cristescu et une liste fut conjointement dressée des camarades de confiance devant lesquels le comité devait rendre ses comptes pour la période écoulée. Tanase fut aussi appelé mais il ne vint pas: il fit seulement savoir qu'il adhérerait d'avance à nos décisions. Une deuxième conférence élargie, des camarades de confiance fut réunie: à cette conférence, laissant de côté les choses les plus délicates, devait entendre le même compte rendu. On a fait quelques critiques au comité central, mais aucune d'entre elles n'était sur des questions de principe. Nous décidâmes alors la collaboration des camarades Cristescu et Fabian au Comité Central et la convocation de la conférence dans le plus bref délai possible.

Le camarade Tanase fut encore appelé à Bucarest, mais sans succès. Il répondit en donnant sa démission du Comité Central sous prétexte qu'avec la libération des camarades son rôle était fini. Le Comité Central refusa sa démission.

Malheureusement il faut noter ici que la plupart des camarades de la direction qui furent libérés, montraient une trop grande nervosité, et une trop grande fatigue et pouvaient difficilement reprendre le travail. Les uns demandaient un long congé, les autres partaient pour l'étranger etc. Ainsi la tâche du Comité Central devenait de plus en plus lourde. Il était clair que seule une nouvelle conférence du parti aurait l'autorité nécessaire pour indiquer le rôle de tous les camarades et pour les forcer au travail. Le Comité Central donc se donnait plus étroitement à une sérieuse préparation de la conférence.

Dans le Siebenburgen nous nous efforcions de constituer comme sections communistes les partis sympathiques. Après une préparation très sérieuse nous avons réussi dans les assemblées générales du parti, tenues officiellement, à amener les groupes socialistes de Tg. Mures (1.500 membres) et Brasov (900 membres), les plus fortes organisations du pays numériquement parlant, à voter leur affiliation au SKPR et [à] Cluj on nous interdit la réunion dans laquelle la section locale devait être fondée. La réaction en attendant se proposait d'arrêter notre marche en avant. Un camarade, l'un des chefs du groupe de Siebenburgen, fut arrêté sous l'inculpation d'espionnage! Ensuite nous avons réuni la deuxième conférence régionale dans le Siebenburgen qui débattit les questions locales les plus importantes et choisit les camarades qui devaient former le comité régional de Siebenburgen après avoir reçu la confirmation du Comité Central. Les camarades prirent la part qui leur incombait, dans la préparation de cette conférence.

En Bessarabie nous étions heurtés à de bien plus grandes difficultés. A cause de la terreur qu'y régnait les camarades se trouvaient sous l'empire de la panique. Nous dûmes faire passer la frontière à une dizaine d'amnistiés. D'autres s'enfuirent de nous à travers le Dniester en secret. Près de 40 amnistiés furent maintenus en état d'arrestation par les autorités militaires dans de but de chantage sanglant. Quelques camarades (parmi les meilleurs) furent simplement fusillés et l'exécution constatée officiellement. Au prix des plus grandes peines nous arrivâmes à maintenir à Kichineff un camarade de Bessarabie et à former une section illégale et un comité régional. Mais à peine nous avons atteint cela, que ce comité lui-même s'éleva dans un accès de panique, contre le parti et envoya un ultimatum dans lequel la section ne continuerait à appartenir au parti que moyennant le renversement immédiat de 250.000 lei environ et l'envoi à l'étranger de 68 camarades. Il ne restait plus d'autre moyen que la menace de l'exclusion immédiate des camarades en question. Pour aplanir la difficulté, le camarade Pauker se rendit à Kichineff et obtint que les camarades dans un écrit adressé au Comité Central retirent leur ultimatum et s'en remettent au parti. L'état d'esprit chez les camarades de Bessarabie est surexcité. Théoriquement ils cachent leurs tendances terroristes radicales produites par la terreur et nourries par Zakordat, à cause de leur panique, sous le motif qu'ils n'ont jamais reçu du côté russe l'ordre de ne plus travailler davantage avec le Zakordat mais seulement avec le parti roumain. Les tendances séparatistes se font clairement jour. Nous fîmes les plus grands efforts pour éteindre la terreur en Bessarabie de l'unique façon qui convienne; c'est-à-dire par la lutte. Bien que nos organisations étaient faibles et en formation nous avons commencé la lutte contre la terreur de Bessarabie sur toute la ligne. Nous avons réussi à exciter la presse des petits bourgeois et des «démocrates» et même une partie de la presse nationaliste d'opposition contre la dictature militaire. Dans des grands meetings nous avons mobilisé la classe ouvrière. Même dans le Bucarest de l'état de siège nous avons organisé sous le masque de la "Jeunesse socialiste" de petites réunions de protestation. Contre la terreur de Bessarabie nous avons offert le front unique aux social-démocrates et aux syndicats et nous avons forcé la direction syndicale à prendre position dans la question de l'organisation des syndicats en Bessarabie.

Le front unique

Les social-démocrates refusèrent d'accepter le front unique (parce que principalement nous ne rejetons pas la terreur, la terreur russe, etc.); mais la campagne a été excessivement fructueuse et elle n'est pas encore terminée.

Néanmoins la question de la conférence de Bessarabie reste une question ardue à cause du désordre qui règne en maître dans les organisations de Bessarabie et dans les têtes. Malheureusement les tendances terroristes de nos camarades bessarabiens reçoivent toujours une assistance morale et matérielle de l'autre côté du Dniester. Les différentes tendances en Bessarabie étaient mutuellement hostiles bien qu'elles n'aient pas perdu toute liaison grâce à l'emprisonnement etc. ... Le délai de la conférence de Bessarabie apporte avec lui le délai de la conférence de parti, ce qui entraîne des suites mauvaises.

Pendant qu'entre autres choses même les désordres de Bessarabie s'arrangeaient, l'aile centriste du Parti entreprit une offensive de grand style contre le comité central. Le camarade Tanase de Iassy qui, tout en étant membre du comité central, avait obstinément refusé pendant trois mois de venir à Bucarest, avait sans autre avertissement, dans une réunion du parti à Iassy (où la section du parti compte 30 membres) fait adopter une motion contre le comité central et écrit toute une série d'articles dans le journal local du parti, une longue série d'articles où le comité central était insulté de la façon la plus grossière. On lui reprochait une conduite désobligeante, des mesures dictatoriales, de la tyrannie personnelle etc. ... L'occasion de cette exploitation avait été que la commission de la presse du parti avait conçu un plan, d'après lequel les petites feuilles locales du parti devaient être sacrifiées pour assurer la publication quotidienne de l'organe central du parti, la réapparition du journal russe et aussi l'existence des journaux hongrois, bulgares et même allemands et juifs. Deux feuilles hongroises et deux feuilles roumaines locales parmi lesquelles celle de Iassy devaient cesser de paraître. Le journal de Iassy s'intitule d'ailleurs organe de la section socialiste communiste de Iassy et un changement de titre en rapport ne pouvait être exigé de Tanase. Un appel à l'ordre de Tanase et ainsi de la section, la suspension du parti de l'auteur des articles jusqu'à enquête, n'eurent aucun résultat.

Dans une lettre au comité central, Tanase lançait cette affirmation mensongère d'une audace incroyable que la conférence des Balkans avait demandé la démission de notre comité central et que par conséquent ce comité n'ayant été élu par personne, était déclaré illégal et qu'il n'accepterait pour son compte aucune direction de lui à l'avenir. De plus à ce sujet il écrivait dans son journal qu'au besoin il ferait exclure la section de Iassy pour l'affilier directement à l'Internationale. Le comité central ne put malheureusement pas montrer dans cette question toute l'énergie nécessaire parce que le camarade Cristescu s'appropriait la thèse de Tanase sur l'illégalité du comité central et refusa toute collaboration ultérieure sans toutefois envoyer sa démission régulière. Nous pouvions seulement répondre en faisant appel à la coopération d'un plus grand nombre de camarades dans le comité central, parmi lesquels l'ancien comité exécutif que les centristes du parti regardent comme seul légal, et aussi des camarades de différentes tendances. Nous essayons aussi de réunir aussi vite que possible le congrès de parti. Quand ce comité élargi tiendra ses séances nous verrons comment se fera le développement ultérieur de ce commencement de crise et si la solution de cette question

dans un esprit communiste est possible sans l'intervention de l'exécutif. Nous espérons que la fédération des Balkans nous soutiendra dans la solution de cette crise.

Pourtant la libération de tant de camarades n'a pas seulement dénoué la crise. Notre influence dans les syndicats augmente aussi à vue d'œil, les chefs des syndicats revenus reprenant leur place l'un après l'autre et en expulsant les centristes. Les associations social-démocrates se virent obligés de mettre de secrétaires communistes pour tenir à hauteur l'activité des syndicats. Malgré l'utilisation des meilleures forces du parti que la section de Bucarest met au service du parti dans l'ensemble, cette section se développe vite et devient un modèle d'organisation pour toute la contrée. Malgré la défense et la réaction nos groupes se forment et notre propagande pénètre partout.

L'espionnage

Comme nous parlons ici des principales difficultés que le SKPR – a à surmonter, nous devons aussi mentionner l'espionnage. Cela semble un fait reconnu que l'espionnage russe dans ce pays est assez mal organisé. Cependant il y a une tendance claire et du côté de Razvedat d'utiliser nos organisations comme moyen de renseignements et en cela gît un immense danger. Non pas seulement parce que derechef beaucoup de nos meilleurs camarades se sont trouvés contre la loi et ont dû et doivent s'exiler etc. ... mais surtout parce qu'il y a un danger de plus en plus imminent en ce qu'on trouve un rapport direct entre nos organisations et les organisations d'espionnage, bien que ce ne soit nullement le cas. Ici il ne suffit pas d'une simple défense formelle d'un travail "mixte". Nous sommes dans la triste nécessité de former des organes de lutte pour protéger les organisations politiques du parti. A cela il faut ajouter que les camarades de Bessarabie sont toujours portés à prêter l'oreille de l'autre côté du Dniester et sont enclins à établir des relations illégales, c'est-à-dire, à l'insu du comité exécutif. Le besoin relatif d'argent fortifie encore le pouvoir attracteur des sommes extraordinairement grandes de la Razvedot où il est à remarquer que les camarades ne sont pas les seuls employés de cette institution mais aussi les détectifs roumains.

Les camarades de Bessarabie et naturellement aussi le camarade Tanase qui ne manque pas une occasion d'exploiter tous les points faibles du parti nous reprochent de ne pas vouloir avoir de rapports avec les autorités militaires russes. Mais malgré tout, dans les derniers temps à plusieurs reprises des chefs ont été arrêtés sous inculpation d'espionnage, ainsi que ne nous l'avons déjà rapporté au sujet de l'un des meilleurs organisateurs de Siebenburgen. Nous ne pouvons pas exiger que le Parti Communiste Russe intervienne dans cette question, car, quand bien même il serait possible d'envoyer des prescriptions aux fonctionnaires du service de renseignements de ce pays, il est évident pour nous depuis longtemps que les ordres de Moscou sont rarement exécutés dans la région d'Odessa.

Au contraire nous pourrions être soutenus par le comité exécutif dans nos mesures de défense. En particulier il a été prouvé que les relations avec l'autre côté du Dniester sont un danger continu pour l'existence et l'unité du parti. Notre plan de fonder un bureau ukrainien a dû être abandonné à cause de cela. Les documents nécessaires nous viennent plus facilement de l'ouest de l'Europe. C'est pourquoi nous prions que notre budget ukrainien nous soit envoyé par Vienne. Des détails plus précis là-dessus seront donnés plus loin.

Si nous avons parlé en première ligne des difficultés que le parti a à traverser, des crises qui l'attendent et des difficultés d'argent auxquelles nous reviendrons encore, nous n'avons pas épuisé toute la série de nos misères, mais seulement mis en lumière les principales. Nous sommes forcés de signaler clairement les côtés négatifs de notre vie de parti et en particulier ceux des derniers temps, parce que nous sommes conscients du poste important que nous devons occuper dans l'Internationale et parce que nous ne voulons pas que les sections camarades de l'Exécutif prennent comme vraies de belles fictions au lieu de la sévère réalité.

Nous prions l'Exécutif de prendre en considération les faits suivants.

Après le 3-e Congrès mondial il n'y avait en Roumanie à peu près aucune organisation légale ou illégale et ce qui était resté tomba bientôt entre les mains du gouvernement. Aucun camarade qui fusse à peu près "chef" n'était resté en liberté, pas même les centristes. La terreur avait atteint son apogée. Avec d'énormes difficultés, en faisant appel à des camarades qui vivaient jusqu'ici à l'étranger, avec des efforts surhumains, il fallait sans expérience, sans liaison avec le passé récent du mouvement, aborder le problème le plus ardu d'un caractère politique, syndical, organisateur (et en grande partie illégale). Aujourd'hui, après à peine neuf mois d'existence légale, le KP compte en chiffres ronds 3.000 membres et a une presse qui atteint 30.000 feuilles par semaine. Ainsi le fondement existe sur lequel on peut bâtir.

En outre nous avons maintenant un mouvement de la Jeunesse avec un chiffre de membres dépassant 6.000, avec une presse de 5.000 feuilles par semaine. Cette jeunesse est soumise illégalement au parti.

Ces indications peuvent servir maintenant au comité exécutif pour s'orienter au milieu des relations roumaines. Il semblera peut être que nous avons peu parlé de notre travail pratique sur le terrain de la propagande: la jeunesse, le mouvement féministe, les nationalités et avant tout les syndicats et la question agraire. Mais la section est encore dans la période d'organisation, elle a encore si peu de travailleurs et des chefs que la question d'organisation reste encore la principale et la plus sérieuse et que les difficultés qui la concernent sont les plus dangereuses. Nous reviendrons sur tous ces points dans nos rapports ultérieurs. Le chapitre suivant doit toucher ce point.

Perspectives

La décision de toutes les questions d'espèce politique ou touchant l'organisation doivent être réservées à la prochaine conférence de parti. Les résolutions de cette conférence doivent être envoyées comme matériel à la IV-e Conférence. Néanmoins il y a maintenant des questions à l'ordre du jour qui doivent être résolues en principe avant la conférence, parce que la conférence elle-même ne peut pas les résoudre. A cet ordre appartient la question suivante: Comment régler la question de notre existence à moitié légale, qui ne permet aucun congrès de parti, et même aucune conférence légale de parti, de façon que chaque résolution et même chaque comité central, auront toujours l'apparence d'une irrégularité, d'une infidélité aux statuts, ce qui donnera toujours des prétextes aux tendances de liquidation au sein du parti.

De toute façon, ce sera toujours notre but de consolider autant que possible la construction du parti. Cela peut seulement être atteint si l'on mobilise les énergies nécessaires pour que du comité central la force d'action puisse s'étendre. Les difficultés à surmonter consistent aussi dans le manque d'hommes. On ne peut guère les faire

jaillir du sol. Cependant le parti possède la connaissance nécessaire qui permettra de favoriser le progrès des éléments prolétariens.

La question de la terreur est naturellement l'une des principales pour le sort du parti. Nous sommes persuadés que le gouvernement s'efforcera de remplacer la terreur illégale actuelle par une terreur légale. Les conditions actuelles, surtout en Bessarabie, sont insupportables, car elles anéantissent même l'économie bourgeoise. Aussi l'opposition dite bourgeoisie s'est elle beaucoup fortifiée. Pour ces motifs notre parti [va] au-devant d'une oppression complète. D'un autre côté notre bourgeoisie, bien qu'elle soit fortement organisée, est divisé politiquement et économiquement.

Un combat violent est engagé entre le gros capital vieux-roumain et le capital hongrois, son allié, d'une part et le petit capital de Siebenburgen appuyé sur les paysans de la même région et soutenu par le parti paysan de la vieille Roumanie d'autre part. Le gouvernement actuel et son administration ont été déclarés illégaux. Il sera très difficile de procéder à la confection d'un nouveau code agraire. Jusqu'à ce que cette lutte se termine par un compromis dont nous ferons naturellement les frais nous avons au moins six mois de repos s'il ne se produit d'ici là une guerre d'espionnage ou quelque provocation heureuse.

La préparation à l'illégalité et principalement l'organisation, est notre problème principal. Si nous remplissons bien cette tâche, cette période d'illégalité peut être raccourcie par notre lutte ou même évitée. Mais pour cela nous avons besoin d'ordre dans notre parti. Pour éviter cette période d'illégalité, pour la consolidation du parti, notre parti doit nécessairement chercher de nouvelles sources sociales de force. A ce point de vue, la question agraire et la question des nationalités se mettent au premier plan.

Si nous arrivons, [...], au moins en partie à être reconnus comme libérateurs par une partie de paysans et de fortes minorités opprimées, alors les coups de la bourgeoisie seront furieux mais impuissants. Notre parti doit se porter de ce côté et il le fera aussitôt qu'il aura dominé ses querelles intérieures.

Enfin se pose la question de la transformation du SKPR en un parti de masses. Jusqu'ici notre influence sur la meilleure partie des travailleurs est incontestable. Mais les plus sérieux seront les membres du parti paysan qui sont très radicaux et qui se placent sur le terrain de la lutte des classes. Les centristes ne sont pas pour le moment dangereux. Mais il sera très difficile de passer à l'unification organisée des masses, parce que l'aversion de notre prolétariat pour toute organisation est basée sur des causes historiques. Par une propagande méthodique, nous commençons à lutter contre elle dans nos propres sections. Si la période de la demi-légalité doit durer, nous pouvons compter sur une accroissance méthodique du nombre des membres de notre parti. (Jusqu'au double d'aujourd'hui, environ 7.000).

Enfin, la confiance dans l'Internationale Communiste est forte et nette dans le cœur de notre prolétariat malgré la campagne d'insultes des centristes. La volonté combative révolutionnaire et le courage montrés par nos organisations pendant la dernière période illégale sont intactes. La terreur s'y brisera parce qu'on s'habitue même à la terreur. Enfin nous voudrions faire connaître à l'Internationale les noms de ceux qui ont été assassinés dernièrement dans la lutte pour la libération du prolétariat: ce sont Leonte Filipescu, un des inculpés du procès, qui fut tué pendant sa fuite, x... et

x... tous trois amnistiés mais non relâchés et fusillés quelques jours après l'amnistie. Le sort de beaucoup d'autres est incertain, mais il est probablement pareil.

Avec le salut communiste.

De la part du Comité Central provisoire du SKPR

Le secrétaire M. Pauker (Vladimir)

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 422-447

Traducere :

Raport al Comitetului Provizoriu al Partidului Comunist din România către Executivul Cominternului din februarie până în iulie 1922

Scindarea partidului

Prin raportul trimis la Moscova în luna februarie, Executivului i s-a comunicat că, în decembrie 1921, cea mai mare parte a centriștilor din fosta conducere de partid, întemnițată în timpul grevei generale (octombrie 1920)¹², a fost eliberată din închisoare. Atunci, problema viitorului partidului s-a pus cu mare acuitate.

În tabăra centristă s-a decretat nulitatea congresului din 1921, care decisese afilierea la Comintern și se proiecta o renaștere a Partidului Socialist pe baza vechiului program de partid al social-democraților, cu excluderea comuniștilor.

Printre centriști se găseau totuși elemente, ca tovarășul Tănase, care aparți-nuseră odinioară Comitetului Central al Partidului Comunist nelegalizat și care s-au declarat a fi în realitate comuniști, dorind să se ralieze la directivele Cominternului.

Acești comuniști credeau că pot să-și spună centriști, în parte, pentru că aprobau criticile aduse Internaționalei (pentru Amsterdam și contra asiaticilor) și, în parte, pentru că sub firma centristă puteau să se sustragă terorii albe. Concepția noastră, din contră, era aceea că partidul cere sacrificii și că restricțiile mentale nu mai sunt admisibile și am căzut de acord cu acești tovarăși să supunem problema litigioasă [spre dezbateri] Federației Balcanice.

La 15 ianuarie 1922, a avut loc la Viena o sesiune a Executivului Federației Balcanice Comuniste, care a luat decizia următoare în privința chestiunii românești și a declarat, între altele, că deciziile Congresului partidului erau obligatorii pentru toți membrii și că partidul trebuia să se străduiască să se legalizeze sub numele de „Partidul Socialist Comunist Român” – secția Cominternului, dar aripa centristă putea să rămână în partid. Problemele litigioase din partid trebuiau făcute cunoscute maselor.

În acest timp, a început în țară campania electorală care ne-a permis o libertate de mișcare puțin mai mare. Pe de altă parte, începuse și marele proces al comuniștilor, care urma să dureze până în iunie. Comitetul Central legal al vechiului Partid Socialist fusese deja întemnițat din mai 1921 și se află încă în proces.

¹² Greva generală din 20-28 octombrie 1920, la care au participat 400.000 salariați. Greva a fost declanșată din inițiativa Partidului Socialist și a Comisiei Generale a Sindicatelor.

Punctele de contact cu masele ni le ofereau sindicatele, care se dezvoltaseră sub conducerea centristă, organizația de tineret, reînviată prin grija noastră, cu ziarul său și organul central al partidului, „Socialismul”, a cărui publicare a trebuit să o asigurăm noi, începând cu luna decembrie 1921, pentru ca centriștii să nu pună mâna pe el.

Am abordat soluționarea problemelor care ne-au fost puse, care se pot formula astfel :

1) Definirea poziției noastre față de centriști și în special față de grupul lui Tănase.

2) Reconstrucția organizațiilor legale ale partidului.

3) Consolidarea Comitetului Central și convocarea unei conferințe a partidului.

4) Reunificarea partidului legal și a partidului ilegal.

5) Strânsa legătură cu sindicatele.

În acel moment, situația partidului era următoarea :

1) Cea mai mare parte a tovarășilor din țară fusese întemnițată și deja condamnată sau în proces.

2) O parte importantă a foștilor aderenți ai Comitetului Internațional trecuse în mod deschis la centrism.

3) O mică parte din foștii șefi (de exemplu Stoiculescu, membru al Comitetului Executiv și președintele congresului din mai, ai cărui membri fuseseră arestați și care a decis afilierea) trecuse, printr-o deplină trădare, de cealaltă parte a baricadei și, lingușind burghezia, cerea protecție contra comuniștilor.

4) Nu se afla în libertate decât o mică parte dintre tovarășii care, fie din motive de securitate personală, fie din descurajare, nu puteau lucra toți.

În aceste împrejurări, toată conducerea partidului și o mare parte din munca politică și propagandistică revenea câtorva tovarășii. Este de la sine înțeles că partidul nu era deloc în măsură, în mod practic vorbind, să rezolve numeroasele și diversele probleme [care s-au ivit].

Scindarea

Tovarășul Tănase și grupul său s-au raliat deciziei Executivului Federației Comuniste Balcanice și au trecut în mod deschis de partea noastră. Ceilalți centriști au format o secție socialistă la București. Noi le-am propus să reconstituim împreună Partidul Socialist Comunist din România și să prezentăm la alegeri o singură listă, sub titulatura oficială a partidului sau sub titulatura de socialist-comunist. Ei au rămas la opinia lor și doreau să accepte cel mult o alianță electorală între cele două partide. Negocierile au eșuat.

Dinspre partea noastră, negocierile au fost conduse sub cuvântul de ordine: păstrarea unității de partid existente și, în același timp, noi prezentăm în permanență o scindare a partidului ca însemnând distrugerea frontului unic. Poate că în această privință, referitoare la concepția frontului unic s-a produs în mase o oarecare confuzie. În final, am reușit să-i discredităm pe centriști ca fracționiști, într-un moment în care nevoia de unitate era atât de mare în masele muncitorești. Așa s-a întâmplat că i-am adus de partea noastră pe muncitorii centriști.

Prin convocarea din partea noastră a unei reuniuni generale a secțiunii București și prin reconstituirea acestei secțiunii comuniste, noi am rupt-o în mod formal cu centriștii din opoziție.

Campania electorală, care a început cu un proces, a fost perioada cea mai favorabilă pentru dezvoltarea noastră. Din nefericire, condițiile interne din partid nu ne-au permis să exploatăm situația complet. Ne lipseau îngrozitor de mult organizarea și oamenii.

Relațiile cu Transilvania și Bucovina erau foarte vagi. Nu exista acolo nici o organizație a partidului nostru, numai partide social-democratice, ai căror aderenți erau în mare parte favorabili comunismului. În pofida tuturor greutăților, am depus în aceste regiuni candidaturi, care au fost refuzate în bloc de guvern.

În timpul alegerilor, am reușit, totuși, să pătrundem pentru prima oară în Basarabia, să edităm acolo un ziar și să prezentăm o listă. În general, alegerile au fost botezul de foc al partidului nostru în lupta nu numai cu burghezia, ci și cu centristii care începuseră să ne atace, cu atât mai multă violență, cu cât vedeau că masele muncitorești trec de partea noastră. În pofida atacurilor, care au devenit mai josnice și mai personale din această parte, noi am trecut la organizarea noastră.

Organizarea

Mai întâi, era indispensabilă crearea unui Comitet Central al partidului. În acest scop, tovarășul Pauker („Vladimir”) din Comitetul Central ilegal a intrat în negocieri cu tovarășul Macovei, singurul care fusese lăsat în libertate înainte de proces, fiind totuși inculpat, și cu președintele „Tineretului socialist”, Moldoveanu, care, în calitatea sa de membru de partid ilegal, făcuse posibilă conducerea deplină a ziarului „Tineretul” de către Comitetul Central ilegal.

Dar aceștia doi din urmă, unul ca inculpat în proces și celălalt ca director responsabil al asociației legalizate a Tineretului, nu puteau face parte oficial din Executivul Central. Au fost invitați doi muncitori comuniști, Ivănuș și Sinulescu, în așa fel încât, oficial, Executivul Central se compunea numai din trei tovarăși: Pauker, Ivănuș și Sinulescu.

Dar, în realitate, Macovei, Moldoveanu și tovarășul ilegal Leortev făceau și ei parte din centrală.

Atunci, tovarășul Tănase a fost și el invitat, pentru a fi legat de partid printr-o mai mare responsabilitate. Tovarășul Sinulescu a trebuit să fie abandonat mai târziu, pentru că nu s-a arătat a fi la locul lui și pentru că aducea prejudicii muncii de partid, prin purtarea sa. Între timp, s-au declarat deschis ca secții ale Partidului Comunist, organizațiile de la Turnu-Severin, Craiova, Ploiești, Constanța, Galați și Bazargic. Numai partidele din Transilvania și secția de la Iași au adoptat o atitudine expectativă (ultima secție se află sub conducerea lui Tănase).

Organizarea în sine a fost mult ușurată de campania electorală.

Campania electorală

La București, bilanțul campaniei electorale a fost următorul: am reușit să ne reconstituim secțiile, să-i îndepărtăm complet pe centristii din calea [noastră] și să probăm și să arătăm acordul muncitorilor în favoarea partidului nostru, prin mitinguri de până la 5.000 de participanți. O conferință a partidului trebuia să confirme în funcție acest comitet. Până atunci, am cerut și am obținut de la fostul Comitet Executiv transferul de putere. Chiar în timpul perioadei electorale am căutat să întrunim conferința, dar acest plan a eșuat din cauza implicării tovarășilor în lupta electorală. În plus, am ridicat o furtună de indignări împotriva modului bestial în care erau tratați

tovarășii noștri întemnițați și chiar am antrenat [în luptă] masele de mic burghezi. Astfel, am dat o grea lovitură terorii militariste.

Pentru prima oară în România, un partid cu teze revoluționare s-a angajat în alegeri. Pentru prima oară, deviza dictaturii poporului a fost opusă deschis Constituantei.

Din nefericire, a fost imposibil să se folosească în asemenea proporții campania electorală în provincie. Peste tot (cu excepția Iașului), am reușit să legalizăm partidul, dar, din lipsa unei bune comunicări cu Bucureștiul și cu unii buni tovarăși în localitățile [din provincie], programele au rămas vagi și de stânga radicală.

La Iași, Tănase a întocmit o listă comună cu centristii, care avea în fruntea ei pe doctorul Gellerter (la ora actuală membru al Executivului Central al Partidului Centrist). Doctorul Gellerter avea conducerea campaniei, care a fost dirijată într-un mod incredibil și a avut un caracter personal și burghez. Pe această listă era și Ilie Moscovici (secretar al grupării centriste). Dar clasa muncitoare nu era de loc de acord cu aceste mașinațiuni și au avut loc proteste din toate părțile.

Tănase însuși, în timpul perioadei electorale, s-a aflat mai mult în Basarabia, unde a fost însărcinat de partid să editeze ziarul „Înainte!”. Acest ziar era redactat trei sferturi în rusă și partea rusă era scrisă în spirit comunist, în timp ce partea română era foarte slabă.

Campania electorală din Basarabia putea avea valoare numai în cazul în care noi am fi fost în stare să continuăm publicarea ziarului și să organizăm masele muncitorești, cel puțin din punct de vedere sindical. N-am putut realiza aceasta. Situația generală, teroarea, dezorganizarea etc. [...] ¹³ în două părți explică folosirea incompletă a campaniei electorale. Tulburările interne au dăunat în egală măsură dezvoltării partidului.

Tulburările interne

În primul rând, atrag atenția relațiile cu Basarabia. Organizația basarabeană era sub largă protecție a Zakordotului ¹⁴ de la Odessa. Nu numai că acesta din urmă nu era în stare să conducă în mod real acest partid, dar el nu trimitea nici măcar o foaie de propagandă. Tovarășii din Basarabia erau cufundați într-o teribilă obscuritate. Nu aveau nici o idee despre mersul revoluției, erau slabi și își pierduseră credința revoluționară. Zakordotul le trimisese numai bani și provocatori (aceștia inconstienți), și numai în masele mai bogate. Aceasta a avut drept rezultat arestarea periodică a membrilor organizației și a diferitelor comitete centrale și l-a ajutat în cele din urmă pe un oarecare Sania (Bonaparte) să-și stabilească hegemonia în Basarabia. El rămăsese singur, rupsese orice legătură cu Bucureștiul și, prin resursele bănești proprii, atrăsese chiar Iașiul și Bucovina sub dominația sa. El a găsit în Tănase un instrument docil și, astfel, partidul nostru s-a scindat practic în două. Arestarea lui Sania mai întâi (el a fost eliberat) și apoi încetarea comunicării cu Odessa ne-au permis să aducem, puțin câte puțin, fie și formal, Basarabia și Iașiul sub conducerea noastră. Sania a fost exclus din partid. Tănase a trebuit să facă o nouă profesiune de credință.

Debandada din Basarabia ne-a lăsat cu datorii enorme, pe care le-am plătit, în parte, dintr-un fond vechi care se găsea în Bulgaria, dar mai suntem încă îndatorați. Din

¹³ Lipsă în text.

¹⁴ Zakordot = secțiunea de spionaj, propagandă și agitație comunistă în străinătate.

lipsă de bani, ziarul „Înainte!” de la Chișinău și „Libertatea” de la Cernăuți (Bucovina, jurnal pro-sionist de stânga, pe care-l susțineam) au încetat să apară și n-au putut să-și reia activitatea până în ziua de azi. Dintre toate organizațiile de partid și de tineret din Basarabia, n-a mai rămas nici una și acesta este bilanțul Zakordotului.

Este de remarcat faptul că în timpul campaniei electorale și în toată luna următoare, cu editarea zilnică a ziarului nostru și cu editarea săptămânală a ziarului tineretului, susținut de noi, n-am cheltuit decât 100.000 lei, pe când Comitetul Central din Basarabia (Sania) a cheltuit doar în timpul campaniei electorale 100.000 de mărci de la Sofia și 600.000 lei de la Odessa.

În sfârșit, la începutul lui aprilie (după campania electorală), partidul nostru a fost recunoscut ca existând din punct de vedere legal și s-a dovedit deja destul de puternic pentru a suporta primele lovituri de la noul guvern liberal (marea burghezie).

Scopul nostru principal era atins, în ciuda discuțiilor interne și a terorii din afară. Am profitat de procesul care nu se încheiase încă, pentru a incita opinia publică împotriva terorii militare. Centriștii se desconsideraseră complet. Ei alunecau din ce în ce mai mult spre tabăra social-democraților, cu care fuseseră odinioară certați de moarte și pe care în luna ianuarie încă îi tratau oficial ca trădători.

Conferința partidului

După campania electorală a putut fi convocată, în fine, conferința partidului. Ea trebuia să aibă loc pe 9, 10, 11 aprilie, dar a fost interzisă de guvern. În același timp, la București, unde domnea încă starea de război, orice activitate publică, cum ar fi întrunirile sau ședințele de partid, ne-a fost interzisă. A trebuit să ne ținem conferința ilegal și n-am putut examina decât o parte a ordinii de zi. Secțiile partidului de la Turnu-Severin, Ploiești, București, Galați, Bazargic și organizațiile de la Huși (Moldova), secția socialistă de la Iași, partidele socialiste de la Târgu-Mureș și Brașov, ziarele „Libertatea” și „Înainte!” au fost reprezentate la conferință. Delegații au fost aleși, în mare parte, în ședințe publice de partid. După lungi dezbateri, s-a decis în principiu că era necesar pentru partid să se legalizeze și că secțiile încă ezitante trebuia să se declare ca secții ale Partidului Socialist-Comunist Român. În acest punct, tovarășul Tănase a părăsit conferința, spunând că nu poate accepta o astfel de soluție. În acel moment, noi eram prea slabi pentru a reacționa împotriva acestei indisciplinări, cu atât mai mult cu cât întrunirea noastră era ilegală. Conferința și-a continuat lucrările, fără Tănase, a doua zi. Comitetul Central provizoriu a fost recunoscut și a primit mandatul de a se ocupa de organizarea partidului și, când va fi posibil, să țină o conferință legală. În principiu, s-a căzut de acord asupra unui plan de organizare, propusă pentru munca în ilegalitate. Pentru Transilvania, s-a ales un secretariat care trebuia să urmărească unificarea partidelor din Transilvania și care trebuia să-și pregătească o declarație în calitate de secție de partid, după ce va fi convocat în acest scop o adunare regională.

Prima conferință din Transilvania

Această conferință s-a deschis în ilegalitate, la Brașov, la începutul lui mai. Au fost reprezentate acolo toate organizațiile din Transilvania și cele ale tineretului organizat sindical. S-a analizat situația din Transilvania și a rezultat că se impunea pentru această provincie afilierea legală a organizațiilor Partidului Socialist-Comunist Român. Numai tineretul, care, conform legilor din această provincie, nu se bucură de dreptul de asociere politică, trebuia să-și păstreze organizarea sindicală și să întrețină doar relații ilegale cu partidul.

Sub conducerea Comitetului Central al Partidului Socialist-Comunist Român, s-a hotărât să se înceapă pregătirea congresului partidului, care să proclame afilierea. Apoi, s-a examinat situația și s-au luat măsurile necesare pentru pregătirea congresului sindicatelor. Cele două conferințe au fost de mare ajutor și au avut o influență decisivă asupra dezvoltării ulterioare a partidului. Tactica legalizării a fost un succes complet și ne-a asigurat o oarecare libertate de mișcare pentru a ne ocupa de organizarea (fie și legală) a partidului, ceea ce trebuia să ne fie de mare ajutor în următoarea perioadă de ilegalitate.

Contraponderea centristă

Centriștii au convocat, la rândul lor, un congres al partidului și au denunțat dubla tendință a unor secții de a-și trimite delegații la congresul lor. Tănase a fost singurul care s-a speriat și de data aceasta; fără să consulte Comitetul Central, a decis imediat afilierea secției de la Iași la Partidul Comunist.

La congresul centriștilor s-au prezentat numai trei delegați ai secției de la București (împreună 12 membri) și doi delegați de la Galați. S-a decis afilierea la Internaționala a II-a¹⁵ și rămânerea în contact cu social-democrații care, de altfel, la noi aparțin aceleiași Internaționale. De asemenea, s-a hotărât să se lupte contra comuniștilor; toate acestea nu au fost decât o mascaradă.

Mișcarea sindicală

După distrugerea sindicatelor cu prilejul grevei generale din 1920, centriștii au început reorganizarea fostului sindicat român, [acțiune] ce le-a fost facilitată, mai ales, de faptul că secretarul Comitetului Central, arestat, din partidul nostru (adică din Partidul Socialist), transmisese din închisoare cuvântul de ordine: boicotarea sindicatelor.

Trebuia, deci, să ne străduim să reacționăm împotriva acestei tendințe și să recâștigăm conducerea pierdută a sindicatelor.

La începutul acestui an, situația se rezuma astfel: în Vechiul Regat nu exista încă nici o organizație specială, în afară de sindicatele de formă, cu 20-30 membri, unde, în cea mai mare parte a cazurilor, birocrăția era centristă.

În Transilvania situația era alta, conducerea aparținea social-democraților. Organizațiile au putut să se dezvolte foarte repede și au avut curând mii de aderenți, căci teroarea nu a fost capabilă să doboare spiritul de organizare al muncitorilor.

Ne-am îndreptat toate eforturile pentru a aduce de partea noastră masa de muncitori organizați, pentru a-i convinge de trădarea continuă a social-democraților și a centriștilor și, în același timp, ne-am plasat în fruntea mișcării frontului unic. Am reușit să cucerim astfel cea mai mare parte a sindicatelor din Vechiul Regat și o parte importantă a celor din Transilvania. În ceea ce privește Bucovina, aproape că nu am putut pătrunde acolo din lipsă de organizații, deși masele sunt susceptibile a trece la comunism. În Basarabia, nu există deloc organizații legale. Nu trebuie să uităm că avem două federații de sindicate. Prima (social-democrată) reunește organizațiile de la Sibiu și din Bucovina, a doua, centristă, cuprinde o parte a sindicatelor din Transilvania și pe

¹⁵ Internaționala a II-a Comunistă, fondată la Congresul de la Paris în 1889. Recomanda formarea de secții în fiecare țară și ținerea de congrese, periodic. Deși puternică datorită numărului mare de aderenți, Internaționala a II-a era divizată, la începutul secolului al XX-lea, între tendințele revizioniste sau reformiste și cele revoluționare. Declanșarea primului război mondial a constituit un eșec pentru Internaționala a II-a. După scindarea Internaționalei a II-a (1919), diversele tendințe socialiste necomuniste s-au reunificat la Congresul de la Hamburg (1922), pentru a crea Internaționala muncitorească și socialistă.

cele din Vechiul Regat. La începutul lunii iunie 1922, primul congres al sindicatelor din Vechiul Regat a avut loc la Sibiu, cu scopul de a realiza unificarea celor două federații sindicale. La acest congres, am întrunit numai 18.000 de voturi față de 26.000 ale social-democraților și am propulsat doi tovarăși în consiliul general nou ales (un al treilea ne este favorabil și, în curând, îl vom avea de partea noastră).

Congresul sindicatelor a marcat unirea tuturor sindicatelor din țară și, în același timp, distrugerea centrismului. Consiliul general actual trebuie să fie doar o legătură slabă între sindicatele care devin organizații complet independente. Această nouă organizare reacționară a fost rezultatul trădării centriștilor care, din teamă față de comuniști, s-au aruncat în brațele social-democraților. Acum trebuie să ne pregătim de cucerirea fiecărui sindicat. Am inaugurat deja această luptă printr-un succes însemnat. În Regat, ne-am asigurat conducerea aproape a tuturor sindicatelor.

Organizarea și munca în ilegalitate

La începutul anului 1922, organizațiile ilegale nu existau, ca să spunem așa, în Vechiul Regat și curând s-au destrămat ultimele resturi ale organizațiilor politice din Basarabia. Numai cu mare greutate ne-am putut continua relațiile cu străinătatea. Lipsa de bani ne paraliza, aici, ca și pretutindeni. Un pericol continuu pentru partid venea de la tovarășii rămași de la fostele organizații ilegale din Basarabia, care aveau ei înșiși o existență ilegală. A trebuit să-i dezinteresăm și pentru aceasta a fost nevoie de mulți bani. În domeniul mișcării ilegale, ne-am reîntors la zero și a trebuit să luăm totul de la început. Nu mai puteam să ne gândim la o nouă organizație serioasă înainte ca aparatul legal să fie cel puțin întărit și, în principiu, înainte de a găsi banii necesari scopurilor organizației ilegale. Dar acest din urmă lucru era imposibil, după cum veți vedea în curând. În acest domeniu erau prea puține lucruri făcute, iar când se făcuse ceva, fusese sub presiunea evenimentelor.

Nu se poate deloc vorbi de o muncă ilegală în sensul propriu al cuvântului. Am menținut regulat relațiile cu închisorile. Am avut grijă, în special, să asigurăm comunicațiile necesare peste frontiere și serviciul de legătură între diferitele secții ale partidului. În orice caz, la București lucrăm în legalitate, adică în ciuda interdicției guvernului, ne organizăm secțiile, formăm grupe, ținem întruniri etc. Dar această activitate este publică și nu poate fi explicată decât prin slăbiciunea relativă a guvernului, căci acesta crede că nu este încă momentul, după procesul stânenitor, să ne zdrobească prin întemnițări. Am stabilit, de asemenea, o secție ilegală la Chișinău, care până acum nu a lucrat în mod practic.

Procesul

În cursul primei părți a anului s-a desfășurat marele proces al comuniștilor, numit procesul celor 300.000. Guvernul căuta un teren legal și a pus sub acuzare pe teroriștii care aruncaseră o bombă în Senat în 1920, în luna decembrie (un ministru și doi senatori au fost omorâți)¹⁶, cu delegații de la congresul din mai 1921, care fuseseră arestați în bloc. În realitate, teroriștii, cel puțin o parte din ei, erau membri ai organizațiilor comuniste. Guvernul n-a reușit să-i discrediteze pe tovarășii noștri, iar

¹⁶ În atentatul de la Senat din 8 decembrie 1920, și-au pierdut viața episcopul unit al Oradei, Dimitrie Radu, Dimitrie Greceanu, ministrul Lucrărilor Publice și al Justiției și senatorul Spirea Gh. Gheorghiu, iar generalul Constantin Coandă a fost grav rănit. Autorul atentatului, Max Goldstein, socialist anarhist și, probabil, agent al Moscovei, a fost condamnat la închisoare pe viață (a murit la închisoarea Dofțana, în 1921).

procesul se desfășurase fără a putea prevedea rezultatele. Maltratați într-un mod incredibil, tovarășii noștri au lăsat de o parte opiniile de mic burgezi, iar guvernul și-a dat seama că prelungirea situației nu putea duce decât la scandal. Printr-o amnistie, a fost eliberată cea mai mare parte a acuzaților. În același timp, mulți tovarășii și muncitori au ieșit din alte pușcării. Alți acuzați au fost fie eliberați prin coruperea judecătorilor, fie condamnați unii la pedepse minime, alții la pedepse mari, în așa fel încât puterea rămânea cea care trebuia să decidă. Pe de altă parte, amnistia ne-a pus în fața unor probleme foarte serioase, mai ales cu un caracter material. (Situația este de o așa natură în toată țara, încât în cele din urmă, toate problemele de teroare degenerază în șantaj la sânge). De asemenea, și din punct de vedere tehnic era foarte greu pentru o mică organizație ca a noastră, să venim în ajutorul unei așa mase, care avea nevoie de loc și de siguranță. În privința modului și metodei folosite în derularea procesului, nu putem pentru moment să intentăm nici o urmărire judiciară. Fapt este că procesul n-a îmbrăcat un caracter pur comunist. Aceasta vine, în parte, din imposibilitatea în care eram de a-l exploata printr-o publicitate suficientă. Câțiva tovarășii au fost eliberați către mijlocul lui iulie. Am avut, natural, un mare număr de emigranți și printre ei, câteva elemente de elită. În prezent, este mai degrabă o chestiune de bani ca să ajungem să-i legalizăm.

Conferința din Balcani

În iunie, anul acesta, a avut loc conferința din Balcani, ale cărei rezoluții vă sunt cunoscute. Politica și conduita partidului nostru au fost aprobate în totalitate. Înainte de toate, a fost pusă în lumină justetea politicii noastre în raport cu centristii, cu privire la congresul sindicatelor.

Noua situație în partid

La Sofia, existau doi membri ai Comitetului Central, Pauker și Tănase. Tănase a primit misiunea de a pleca primul la București și de a da raportul asupra conferinței. Dar el s-a dus direct la Iași și, de atunci, nu s-a arătat deloc și n-a răspuns numeroaselor convocări prin care era chemat la București pentru deliberări, ședințe ale Comitetului Central etc. În acest timp, el a lucrat febril la Iași pentru a reuni toate elementele centriste și nemulțumite și a început, pe neașteptate, ofensiva contra partidului. Imediat după întoarcerea secretarului de partid de la Sofia, Comitetul Central s-a înțeles cu tovarășul Cristescu și s-a întocmit de comun acord o listă cu tovarășii de încredere, în fața cărora comitetul trebuia să facă o dare de seamă pentru perioada [de timp] care s-a scurs. Tănase a fost și el chemat, dar n-a venit: el ne-a făcut doar cunoscut că aderă dinainte la deciziile noastre. S-a întrunit a doua conferință lărgită a tovarășilor de încredere: la această conferință, lăsând la o parte lucrurile cele mai delicate, trebuia să se prezinte aceeași dare de seamă. S-au făcut unele critici Comitetului Central, dar nici una dintre ele nu era pe chestiuni de principiu. Am decis atunci colaborarea tovarășilor Cristescu și Fabian în Comitetul Central și convocarea conferinței în cel mai scurt timp posibil.

Tovarășul Tănase a fost din nou chemat la București, dar fără succes. El a răspuns dându-și demisia din Comitetul Central, sub pretext că, odată cu eliberarea tovarășilor, rolul său se sfârșise. Comitetul Central a refuzat demisia.

Din nefericire, trebuie să notăm aici că cea mai mare parte a tovarășilor din conducere care fuseseră eliberați arătau o prea mare nervozitate și o prea mare oboseală și cu mare greutate puteau să-și reia munca. Unii cereau un concediu lung, alții plecau

în străinătate etc. Astfel, sarcina Comitetului Central devenea din ce în ce mai grea. Era clar că numai o nouă conferință a partidului ar fi avut autoritatea necesară pentru a indica rolul tuturor tovarășilor și pentru a-i forța să muncească. Așadar, Comitetul Central s-a ocupat mai îndeaproape de o pregătire serioasă a conferinței.

În Transilvania, ne străduiam să organizăm partidele simpatizante ca secțiuni comuniste. După o pregătire foarte serioasă, am reușit să determinăm, în adunările generale de partid ținute oficial, grupurile socialiste de la Tg. Mureș (1.500 membri) și Brașov (900 membri), cele mai puternice organizații din țară, numeric vorbind, să-și voteze afilierea la Partidul Socialist-Comunist Român, iar la Cluj ni s-a interzis întrunirea în care trebuia să fie fondată secția locală. Reacțiunea în așteptare își propunea să oprească mersul nostru înainte. Un tovarăș, unul din șefii grupului din Transilvania, a fost arestat sub acuzația de spionaj! Am întrunit apoi a doua conferință regională din Transilvania, care a dezbătut chestiunile locale cele mai importante și a ales tovarășii care trebuia să formeze Comitetul Regional din Transilvania, după ce primeau confirmarea Comitetul Central. Tovarășii și-au îndeplinit sarcinile care le-au revenit în pregătirea acestei conferințe.

În Basarabia, ne-am izbit de dificultăți și mai mari. Din cauza terorii care domnea aici, tovarășii erau stăpâniți de panică. Pe circa zece amnistiați a trebuit să-i trecem frontiera. Alții au fugit de la noi, peste Nistru, pe ascuns. Aproape 40 de amnistiați au fost menținuți în stare de arest de către autoritățile militare, în scop de șantaj la sânge. Câțiva tovarășii (printre cei mai buni) au fost pur și simplu împușcați, iar execuția constatată oficial. Cu prețul celor mai mari dificultăți, am ajuns să menținem la Chișinău un tovarăș din Basarabia și să formăm o secție ilegală și un comitet regional. Dar de abia am făcut aceasta, că acest comitet, într-un acces de panică, s-a ridicat contra partidului și a trimis un ultimatum, conform căruia secția nu va continua să aparțină partidului decât în schimbul unui vărsământ imediat de aproape 250.000 lei și a trimerii în străinătate a 68 de tovarășii. Nu mai rămânea alt mijloc decât amenințarea cu excluderea imediată a tovarășilor în cauză. Pentru a aplana dificultatea, tovarășul Pauker s-a dus la Chișinău și a obținut ca tovarășii să-și retragă ultimatumul printr-o scrisoare adresată Comitetului Central și să revină la partid. Starea de spirit a tovarășilor din Basarabia este de o nervozitate extremă. Teoretic, ei își ascund tendințele teroriste radicale cauzate de teroare și întreținute de Zakordot, din cauza panicii lor, sub motivul că n-au primit niciodată dinspre partea rusă ordinul de a nu mai lucra cu Zakordotul, ci numai cu partidul român. Tendințele separatiste sunt acum evidente. Am făcut cele mai mari eforturi pentru a domoli teroarea în Basarabia în singurul mod convenabil, adică prin luptă. Deși organizațiile noastre erau slabe și în formare, am început lupta, pe toate liniile, contra terorii din Basarabia. Am reușit să implicăm, împotriva dictaturii militare, presa micii burghezii și a democraților și chiar o parte a presei naționaliste de opoziție. Am mobilizat clasa muncitoare în cadrul unor mari mitinguril. Chiar în București, aflat în stare de asediu, am organizat mici reuniuni de protest, sub paravanul „Tineretului socialist”. Contra terorii din Basarabia, le-am propus social-democraților și sindicatelor [realizarea] frontului unic și am forțat conducerea sindicală să ia poziție în chestiunea organizării sindicatelor în Basarabia.

Frontul unic

Social-democrații au refuzat să accepte frontul unic (pentru că, principial, noi nu respingem teroarea, teroarea rusă etc.); dar campania a fost deosebit de fructuoasă și încă nu s-a terminat.

Totuși, chestiunea conferinței din Basarabia rămâne o chestiune arzătoare, din cauza dezordinii care domnește în organizațiile din Basarabia și în capetele [oamenilor]. Din nefericire, tendințele teroriste ale tovarășilor noștri basarabeni primesc mereu asistență morală și materială din partea cealaltă a Nistrului. Diferitele tendințe în Basarabia erau reciproc ostile, cu toate că nu-și pierduseră orice legătură datorită întemnițării etc. ...¹⁷ Amânarea conferinței din Basarabia duce la amânarea conferinței de partid, fapt care are urmări proaste.

În timp ce, printre altele, se aranjau chiar și dezordinile din Basarabia, aripa centristă a partidului a pornit o ofensivă în stil mare împotriva Comitetului Central. Tovarășul Tănase de la Iași, care, fiind membru al Comitetului Central, refuzase cu încăpățănare timp de trei luni să vină la București, a adoptat, fără vreun alt avertisment, într-o întrunire de partid la Iași (unde secția de partid numără 30 de membri), o moțiune împotriva Comitetului Central și a scris o întreagă serie de articole în ziarul local al partidului, o lungă serie de articole în care Comitetul Central era insultat în modul cel mai grosolan. I se reproșa o conduită supărătoare, măsuri dictatoriale, tiranie personală etc. ...¹⁸ Ocazia se ivise, deoarece Comisia de presă a partidului concepușe un plan, conform căruia micile foi locale ale partidului trebuia să fie sacrificate pentru a asigura publicarea zilnică a organului central al partidului, reapariția ziarului rus și, de asemenea, existența ziarelor maghiare, bulgare și chiar germane și evreiești. Două ziare ungurești și două foi române locale, printre care cea de la Iași, trebuia să-și înceteze apariția. De altfel, ziarul de la Iași se intitulează organ al secției socialist-comuniste de la Iași și o schimbare de titlu în raport nu i se putea cere lui Tănase. O chemare la ordine a lui Tănase și, totodată, a secției, suspendarea din partid a autorului articolelor până la anchetă n-au avut nici un rezultat.

Într-o scrisoare către Comitetul Central, Tănase lansa această afirmație mincinoasă, de o incredibilă îndrăzneală, cum că în Conferința balcanică se ceruse demisia Comitetului nostru Central și că, prin urmare, acest comitet, nefiind ales de nimeni, era declarat ilegal, iar el nu ar accepta nici o directivă de la acesta pe viitor. În plus, asupra acestui subiect scria în ziarul său că, la nevoie, ar determina excluderea secției din Iași pentru a o afilia direct la Internațională. Din nefericire, Comitetul Central nu a arătat în această problemă întreaga energie necesară, pentru că tovarășul Cristescu și-a însușit teza lui Tănase asupra ilegalității Comitetului Central și a refuzat orice colaborare ulterioară, fără a-și trimite totuși demisia obișnuită. Am putut să răspundem numai făcând apel la cooperarea cu un mare număr de tovarăși din Comitetul Central, printre care fostul Comitet Executiv, pe care centristii din partid îl privesc ca pe singurul legal și, de asemenea, tovarăși de diferite tendințe. Cât de repede posibil, încercăm să întrunim congresul partidului. Când acest comitet lărgit își va ține ședințele, vom vedea cum va evolua acest început de criză și dacă soluționarea acestei

¹⁷ Lipsă în text.

¹⁸ Lipsă în text.

probleme în spirit comunist este posibilă fără intervenția Executivului. Sperăm că Federația din Balcani ne va susține în soluționarea acestei crize.

Totuși, eliberarea atâtor tovarăși nu a dezamorsat numai criza. Influența noastră în sindicate crește și ea văzând cu ochii, șefii sindicatelor revenite [în organizație] reluându-și locul unul după altul și expulzându-i pe centriști.

Asociațiile social-democraților s-au văzut obligate să pună secretari comuniști pentru a menține activitatea sindicatelor la înălțime. În ciuda folosirii celor mai bune forțe ale partidului, pe care secția de la București le pune în serviciul acestuia, în ansamblu, această secție se dezvoltă repede și devine un model de organizare pentru toată regiunea. În pofida interdicției și a reacțiunii, grupurile noastre se formează și propaganda noastră pătrunde peste tot.

Spionajul

Deoarece vorbim aici de principalele dificultăți pe care Partidul Socialist-Comunist din România le are de depășit, trebuie să menționăm și spionajul. Pare un fapt recunoscut acela că spionajul rusesc în această țară este destul de prost organizat. Totuși, există o tendință clară și din partea Razvedot-ului¹⁹ de a folosi organizațiile noastre ca mijloc de informare, iar în aceasta zace o imensă primejdie. Nu numai pentru că mulți dintre tovarășii noștri cei mai buni s-au găsit încă o dată [situați] contra legii și a trebuit și trebuie să se exileze etc., ci, mai ales, pentru că există o primejdie din ce în ce mai iminentă de a se găsi o relație directă între organizațiile noastre și organizațiile de spionaj, deși nu este deloc cazul. Aici nu este de ajuns un simplu refuz formal al unei munci „mixte”. Suntem în trista situație de a forma organe de luptă pentru a proteja organizațiile politice ale partidului. La aceasta trebuie să adăugăm faptul că tovarășii din Basarabia sunt gata mereu să aplece urechea de partea cealaltă a Nistrului și sunt înclinați să stabilească relații ilegale, adică fără știința Comitetului Executiv. Nevoia relativă de bani accentuează încă puterea de atracție a sumelor extraordinar de mari de la Razvedot, unde este de remarcat faptul că nu numai tovarășii sunt funcționari ai acestei instituții, ci și detectivii români.

Tovarășii din Basarabia și, desigur, și tovarășul Tănase, care nu ratează nici o ocazie de a exploata toate punctele slabe ale partidului, ne reproșează că nu vrem să avem raporturi cu autoritățile militare rusești. Dar, în pofida tuturor acestor lucruri, în ultimul timp, în mai multe rânduri, au fost arestați șefi sub inculparea de spionaj, așa cum am raportat deja în cazul unuia dintre cei mai buni organizatori din Transilvania. Nu putem cere ca partidul comunist rus să intervină în această chestiune deoarece, chiar dacă ar fi posibil să trimitem instrucțiuni funcționarilor din serviciul de informații al acestei țări, este evident pentru noi de multă vreme că ordinele de la Moscova sunt rar executate în regiunea Odessei.

Din contră, în privința măsurilor noastre de apărare, am putea fi susținuți de Comitetul Executiv. S-a dovedit îndeosebi că relațiile cu cealaltă parte a Nistrului sunt un pericol continuu pentru existența și unitatea partidului. Planul nostru de a fonda un birou ucrainean a trebuit să fie abandonat din cauza aceasta. Documentele necesare ne vin mai ușor din vestul Europei. De aceea rugăm ca bugetul nostru ucrainean să ne fie trimis prin Viena. Detalii mai precise asupra acestui lucru vor fi date mai departe.

¹⁹ Razvedot = probabil Razvedka, serviciul de spionaj sovietic.

Dacă am vorbit, în primul rând, de dificultățile pe care le are de traversat partidul, de crizele care îl așteaptă și de dificultățile bănești asupra cărora vom mai reveni, nu am epuizat toată seria nenorocirilor noastre, ci am pus în lumină numai pe cele principale. Suntem forțați să semnalăm clar părțile negative ale vieții noastre de partid și, în particular, pe cele din ultimul timp, pentru că suntem conștienți de postul important pe care trebuie să-l ocupăm în Internațională și pentru că noi nu vrem ca secțiile tovarășe din Executiv să ia drept adevărate unele ficțiuni frumoase, în loc de [a cunoaște] cruda realitate.

Rugăm Executivul să ia în considerare faptele următoare :

După al III-lea Congres mondial²⁰, nu exista în România aproape nici o organizație legală sau ilegală și ce rămăsese a căzut curând în mâinile guvernului. Nici un tovarăș care fusese, într-un fel sau altul, „șef” nu rămăsese în libertate, nici chiar centristii. Teroarea atinsese apogeul. Cu enorme dificultăți, făcând apel la tovarășii care trăiseră până atunci în străinătate, cu eforturi supraomenești, trebuia ca, fără experiență, fără legătură cu trecutul recent al mișcării, să abordăm problema cea mai arzătoare cu caracter politic, sindical, organizatoric (și, în mare parte, ilegal). Astăzi, după abia nouă luni de existență legală, Partidul Comunist numără în cifre rotunde 3.000 de membri și are o presă care atinge 30.000 de exemplare pe săptămână. Există astfel fundamentul pe care se poate construi. În plus, avem acum o mișcare de tineret cu un număr de membri care depășește 6.000, cu o presă de 5.000 de exemplare pe săptămână. Acest tineret este subordonat, în mod ilegal, partidului.

Acești indicatori pot servi acum Comitetului Executiv, pentru a se orienta în problema relațiilor române. Poate părea că am vorbit prea puțin despre munca noastră practică în domeniul propagandei: tineretul, mișcarea feministă, naționalitățile și, înainte de toate, sindicatelor și chestiunea agrară. Dar secția este încă în perioada de organizare, ea are încă atât de puțini lucrători și conducători, încât problema organizării rămâne, deocamdată, cea mai importantă și mai serioasă, iar dificultățile legate de aceasta sunt cele mai periculoase. Vom reveni asupra tuturor acestor puncte în rapoartele noastre ulterioare. Capitoul următor trebuie să atingă acest punct.

Perspective

Decizia în toate chestiunile de natură politică sau atingând organizarea trebuie să aparțină viitoarei conferințe de partid. Rezoluțiile acestei conferințe trebuie să fie trimise ca material la a IV-a Conferință²¹. Totuși, există în prezent probleme la ordinea zilei care trebuie să fie rezolvate, în principiu, înainte de conferință, pentru că ea însăși, conferința, nu le poate rezolva. Astfel este problema următoare: cum să rezolvăm problema existenței noastre, pe jumătate legale, care nu permite nici un congres al partidului și nici chiar o conferință legală de partid, astfel încât fiecare rezoluție și chiar

²⁰ Congresul III al Internaționalei Comuniste - Moscova, 22 iunie-12 iulie 1922; din partea Partidului Socialist-Comunist din România nu a participat nici o delegație, membrii săi fiind arestați chiar în timpul congresului de afiliere din mai 1921. România a fost reprezentată de un grup de 11 comuniști aflați în acel moment în "emigrație", la Harkov și Moscova.

²¹ Congresul al IV-lea al Internaționalei Comuniste, desfășurat la Petrograd și Moscova, între 5 noiembrie și 5 decembrie 1922. Din partea comuniștilor români, a participat o delegație formată din 5 persoane, printre care Lucrețiu Pătrășcanu, Marcel Pauker, Ana Pauker. Pe ordinea de zi a congresului, au fost discutate cu prioritate tezele privind frontul unic și problema agrară și a fost adoptată o rezoluție privind structura organizatorică a Cominternului și a partidelor comuniste.

fiecare comitet central să nu aibă mereu aparența de iregularitate, de infidelitate față de statute, fapt care ar oferi mereu pretexte pentru tendințele de lichidare din sânul partidului.

În orice caz, țelul nostru va fi mereu acela de a consolida pe cât posibil construcția partidului. Acest țel poate fi atins numai dacă se mobilizează energiile necesare pentru ca forța de acțiune a Comitetului Central să se poată extinde [cât mai mult]. Dificultățile de depășit constau în lipsa oamenilor. Nu putem să-i facem să țâșnească din pământ. Totuși, partidul posedă cunoașterea necesară care îi va permite să favorizeze progresul pentru elementele proletare.

Firește, problema terorii este una dintre cele mai importante pentru soarta partidului. Suntem încredințați că guvernul se va strădui să înlocuiască teroarea ilegală actuală printr-o teroare legală. Condițiile actuale, mai ales în Basarabia, sunt insuportabile, căci ele distrug chiar economia burgheză. De aceea, opoziția, zisă burgheză, s-a întărit mult. Din aceste motive, partidul nostru [merge] în întâmpinarea unei oprimări complete. Pe de altă parte, burghezia noastră, deși este puternic organizată, este divizată politic și economic.

A început o luptă violentă între marele capital din Vechiul Regat și capitalul unguresc, aliatul său, pe de o parte, și micul capital din Transilvania, sprijinit pe țărani din aceeași regiune și susținut de Partidul Țărănesc din Vechiul Regat, pe de altă parte. Guvernarea actuală și administrația sa au fost declarate ilegale. Va fi foarte dificil să se treacă la elaborarea unui nou cod agrar. Până să se termine această luptă printr-un compromis, pe care existența noastră îl va grăbi cu siguranță, avem cel puțin șase luni de repaus, dacă nu se produce până atunci vreun război de spionaj sau vreo provocare binevenită.

Pregătirea pentru ilegalitate și, cu deosebire, organizarea reprezintă problemele noastre principale. Dacă ne îndeplinim bine această sarcină, această perioadă de ilegalitate poate fi scurtată prin lupta noastră sau chiar evitată. Dar, pentru aceasta, avem nevoie de ordine în partid. Pentru a evita această perioadă de ilegalitate, partidul nostru, în vederea consolidării sale, trebuie în mod necesar să-și caute noi resurse sociale. Din acest punct de vedere, problema agrară și problema naționalităților se pun în primul rând.

Dacă ajungem, cel puțin în parte, să fim recunoscuți, cu orice preț, ca eliberatori de către o parte a țărănilor și de puternicele minorități oprimate, atunci loviturile burgheziei vor fi furioase, dar neputincioase. Partidul nostru trebuie să se îndrepte către această [tactică] și o va face de îndată ce va avea controlul asupra disputelor interne.

În fine, se pune problema transformării Partidului Socialist-Comunist din România într-un partid de mase. Până acum, influența noastră asupra celei mai bune părți a muncitorilor este incontestabilă. Dar cei mai serioși vor fi membrii Partidului Țărănesc, care sunt foarte radicali și care se situează pe terenul luptei de clasă. Centriștii nu sunt primejdioși pentru moment. Dar va fi foarte dificil să trecem la unificarea organizată a maselor pentru că aversiunea proletariatului nostru pentru orice organizare este bazată pe cauze istorice. Printr-o propagandă metodică, începem să luptăm contra acestei aversiuni în propriile noastre secțiuni. Dacă perioada de semilegalitate va dura, putem conta pe o creștere metodică a numărului membrilor partidului nostru (până la dublul de astăzi, în jur de 7.000).

În sfârșit, încrederea în Internaționala Comunistă este puternică și clară în inima proletariatului nostru, în pofida campaniei de insulte a centriștilor. Voința combativă revoluționară și curajul pe care le-au arătat organizațiile noastre în timpul ultimei perioade ilegale sunt intacte. Teroarea va eșua aici, pentru că omul se obișnuiește chiar și cu teroarea. În fine, am vrea să facem cunoscute Internaționalei numele celor care au fost asasinați în ultimul timp, în lupta pentru eliberarea proletariatului. Aceștia sunt Leonte Filipescu, unul dintre inculpații de la proces, care a fost omorât în timpul evadării sale, X.....²² și X.....²³, toți trei amnistiați, dar neeliberați și împușcați la câteva zile după amnistie. Soarta multor alora este incertă, dar este, probabil, asemănătoare.

Cu salutări comuniste

din partea Comitetului Central Provizoriu
al Partidului Socialist Comunist din România
Secretarul M. Pauker (Vladimir)

10. 1923 aprilie 8 – Scrisoare adresată de către Gheorghe Cristescu Comitetului Interbalcanic și conducerii Cominternului privind situația internă și activitatea desfășurată de PCR.

Către Comitetul Interbalcanic și Comintern

Tovarăși!

Cu venirea primăverii se simte o mai mare însuflețire printre membrii partidului.

Ședințele grupelor se țin mult mai regulat. În aceste grupe se discută:

- I. Pătrunderea tezelor Congresului al III-lea;
- II. Înțelegerea manifestului comunist;
- III. Cursul de sociologie și economie politică;
- IV. Priviri asupra mișcării internaționale;
- V. Situația economică a statului român.

Acțiune de masă prin întruniri, partidul n-a putut face, fiindu-i interzisă orice manifestare publică. Totuși, se manifestă existența lui prin sindicatele ce le înființează în toată țara și prin orientarea ce dă sindicatelor pentru lupta de clasă revoluționară.

Am reușit să înființăm prin tovarășii din Basarabia două sindicate, însă funcționează foarte greu din cauza reacțiunii de acolo și piedicilor ce le pun autoritățile; suntem pe cale a înființa alte două. În cursul acestei luni, a mai luat ființă încă o secțiune, în orașul Caracal, cu 20 membri. Am făcut cunoscut prin „Socialismul”, ca muncitorii să subscrie la împrumutul pe acțiuni. În favoarea tovarășilor ruși, am primit un număr de 100 și ceva de adeziuni pentru a subscrie, dar am fost stingheriți căci n-am primit din Berlin acțiunile conform înțelegerii ce a luat-o la Viena tov. Cristescu, ca reprezentantul centralei Berlin, de a trimite acțiunile, astfel că pentru moment suntem în stagnare.

²² Lipsă în text.

²³ Lipsă în text.

În toate pușcăriile țării se găesc mai mult de 100 de tovarăși arestați. Pentru sprijinirea lor cu alimente, îmbrăcăminte, Comitetul Central cu sediul în București a intervenit cu un sprijin de 10-12% pe lună. Ajutorul acesta apasă foarte greu asupra muncitorilor, căci sunt un număr limitat care subscrie la toate nevoile partidului.

Mișcarea tineretului o duce foarte greu cu dezvoltarea, contra lui se exercită aceeași teroare ca și contra partidului, o consideră mișcare comunistă, toate întrunirile și conferințele lor sunt interzise. În prezent, mișcarea tineretului din Transilvania a suferit foarte mult. Un număr de tovarăși tineri din cei mai activi sunt închiși: Ion Boga, Dumitru Bela Haos, Niculae Mos, Karl Wolf, Ludovic Haidu, Matias Fridman, Ștefan Nogi, Eugen Weisman, Iosef Maston și fiul său, Niculae Zodob, Eugen Fischer, Eugen Zosenfeld, I. Kiss, B. Alexandru, Iosef Goldstein, Desideriu Blernet, I. Kerestessy, Ludovic Ordentlich, Ștefan Secheli, Ilona Coaiasi, Berth Simon și metalurgiștii majori Ștefan Tot și Belo Voida. Au un singur ziar, "Tineretul Socialist", care apare în București. În Transilvania nu mai apare ziarul, fiind interzis. Cu toată teroarea, organizația tineretului își îndreaptă toată munca către tineretul din fabrici și propaganda nu este făcută în pustiu. Se simte că dă rezultate care fac să trăiască mișcarea tineretului.

Mișcării femeilor i se dă o mai mare atenție, făcând loc în ziar unei tribune a lor, unde se publică mai des apelurile lor și articole propagandistice. Grupa femeilor comuniste a trimis o delegație care a luat parte la întrunirile femeilor burgheze, cu ocazia votării constituției ducând cuvântul comunist în rezolvarea problemei comuniste, delegația noastră a fost bine primită de asistența muncitoare. Reprezentantele burgheziei au contrazis vederile delegației noastre, dar auditorii simpatizau cu vorbitoarea noastră. Tov. Filipovici a susținut foarte bine prestigiul Partidului Comunist. În ziar am căutat a da o atenție mișcării muncitoare de la sate publicând anchetele și împărțind „Socialismul” gratuit printre săteni. Ar fi câțiva abonați prin sate, dar poșta nu duce ziarele la țărani. Tovarășii muncitori din sate care sunt îndemnați de partid a trimite broșuri, ziare și a-și îndemna părinții să-și pună toată nădejdea în Partidul Comunist, urmându-i sfaturile.

Mișcarea antisemită se întinde fiind sprijinită de guvern. Partidul nostru a vrut să facă întruniri în București, dar n-a putut fiind oprit; totuși, printr-un manifest în ziar și-a arătat care este punctul lui de vedere îndemnând pe muncitori a nu mai asculta glasul reacțiunii antisemite care mai târziu se va transforma într-o mișcare antimuncitorească. La Iași, tovarășul Tănase a scos în broșură o conferință trimisă la clubul muncitor, unde tratează chestia evreiască din punctul nostru de vedere. Broșura a fost scoasă în 10.000 exemplare și împărțite unele cu bani, altele gratuite.

Studentii ieșeni ce simpatizează partidul nostru, împreună cu membrul nostru Timotei Marin, scot un ziar săptămânal studentesc, anume „Scânțea”, pentru a contrabalansa curentul antisemit, dar o duc cam greu [pentru] că este foarte scumpă tipografia și hârtia. Nu știu dacă vor putea duce multă vreme, partidul nu-l poate susține fiind sărac; cu ce încasează de la membrii săi de abia susține „Socialismul”. Dacă n-ar fi subscripțiile unor tovarăși cu dare de mână am risca să nu-l putem scoate decât în două pagini [și] două pagini s-ar întreține pe propriile sale încasări.

Cu ocazia lui 1 Mai, partidul nostru a propus prin ziar ca să se serbeze în ziua când cade; sindicatelor au consimțit. Au făcut adresă Consiliului General de a face front unic cu acea ocazie dar am fost refuzați, misterul e că sunt majoritatea social-democrați

din Transilvania social-democrației au făcut reproșuri prin ziarul lor sindicatelor că au hotărât să serbeze când cade și că rău au făcut că s-au lăsat influențați de Partidul Comunist, afirmând că nu va reuși serbarea și ne vom face de râs în fața burghezimei. Partidul a adresat circulare secțiunilor sale de mai de multe ori, pentru a munci la reușita lui 1 Mai. Secțiunea social-democrată din Ploiești a adresat secțiunii noastre de acolo ca să serbeze împreună pe 1 Mai făcând frontul unic cu acea ocazie. Secțiunea noastră le-a răspuns că primește dar nu a ajuns la o înțelegere. Adresa lor a fost publicată în „Socialismul”.

La împlinirea unui an de la asasinarea tovarășului Leonte Filipescu, organizația chelnerilor a comemorat această dată, organizând o întâlnire la mormântul lui. La Constanța, dintre tovarășii arestați au evadat doi: Cacenco și Bubnovski. După câteva zile, au fost găsiți și arestați, din nou, în București. Cu acea ocazie au fost arestați mai mulți tovarășii care i-au găzduit fără însă a ști cine sunt; ei sunt unii din București, alții din Constanța. În București, au fost arestați tovarășii Bereșteanu, Vasile Ivan, Luchevici și Doreanu, cel din urmă este redactorul ziarului de tineret și secretarul comitetului Central al tineretului. Au mai fost și alți tovarășii arestați, dar au fost puși în libertate. La Constanța, a fost arestat Gh. Panaitescu, Russu, Gheorghiu Vasilescu, iar Noirădescu, cel din urmă a fost arestat la București, fiindcă [s-a] însoțit el a fost torturat în închisoare în mod barbar. Parchetul le-a dat asistență judiciară cu ocazia confirmării mandatelor. La București a fost arestată o grupă a partidului pentru că învață și nu se duce în cârciumă, au fost bătuți și tunși în cap, apoi i-au eliberat. În Basarabia, au mai fost împușcați alți 5 muncitori pe când îi escorta cu lanțuri de mâini și de picioare către comuna Culmi unde i-a îngropat, sub stupidul motiv că ar fi vrut să evadeze.

Expulzările de muncitori au început să se facă foarte des dintre muncitorii ce sunt organizați în sindicate, în partid. Conflictele în câmpul muncii se înmulțesc. Pentru o reușită a lor muncitorii din diferite periferii au declarat greve din care unele s-au terminat cu reușită deplină, altele cu îmbunătățiri mijlocii, iar altele s-au pierdut. Greve au fost la Tipografia Cultura din Satul Mare, grevă la Târgu Mureș - 5.000 oameni, Oradea Mare. A mai fost a funcționarilor publici, dar care s-a terminat prin înfrângerea lor cu arestarea a 4 conducători, acuzați ca instigatori. Funcționarii au făcut primul pas în luptă de grevă contra patronului – stat. Partidul le-a dat prin ziar cel mai mare sprijin, îndrumându-i pe calea luptei de casă, dându-le și sprijin material lansând liste de subscripție. Cu toate că funcționarii au mentalitate burgheză și o ideologie aparte de a muncitorilor s-a putut dovedi însă că datoria lor este să fie alături de muncitori. La 1 Mai au luat parte printr-o delegație a lor salutând pe muncitori. Eu am fost primit cu entuziasm.

La Sibiu a fost un [...] ²⁴ al patronilor metalurgiști, cu scop de a distruge organizația sindicală a lucrătorilor, dar a scăzut.

Sindicatelor țin adunările lor sub paza polițienească. Agenții care asistă la adunare opresc pe vorbitori a nu vorbi ceea ce nu le convine lor și pe alții străini de breaslă nu le îngăduie a lua parte la adunare.

Tineretul care nu are voie să întrețină ședințele sale a organizat o serie de excursiuni. Acum au început a fi și ele oprite. Se trimit polițiști, jandarmi prin păduri ca să nu-i lase a se aduna. Câțiva social-democrați au urmărit să spargă organizația tineretului

²⁴ Lipsă în text.

dar n-au reușit sindicatele CFR. din calea Griviței au fost evacuate cu forță din localul lor și broșurile aruncate în stradă.

În contra codului muncii o lege ce intenționează a o vota Ministerul Muncii pentru reglementarea conflictelor de muncă și care este parte reacționară ca toată burghezia. Muncitorii din Turnu Severin au făcut o întrunire de protest contra acestei legi. În ziare s-a luat poziție contra numitei legi, denunțând-o muncitorilor de a sta în gardă și prin articole de ziar s-a scos în lumină toată intenția reacționară a ministerului respectiv. Noua Constituție care voiesc a o vota am criticat-o în ziar, am vrut să facem întruniri de protestare în toată țara dar legea de asediu care ține din 1920 pentru muncitori și, în special, pentru Partidul Comunist nu ne-a putut îngădui să ținem întrunirile și nici forțele noastre nu ne-au permis să rupem lanțul ce ne sugrumă al stării de asediu. Perchezițiile se țin în toată țara unde sunt organizații, la sindicate, partid și tineret. Pentru amnistierea tuturor tovarășilor politici, deținuți în temnițele burgheziei s-a scris în presa partidului cerându-se amnistia, cât și la sindicate a căror membri sunt închiși s-a cerut amnistia.

În Ploiești, muncitorii au luat inițiativa de a pune bazele unei case a poporului fiindcă nu le mai este posibil a închiria un local pentru nevoile sindicatelor și ale partidului.

Între cetățenii chiriași și proprietari a fost un scandal în apropiere de parlament pe motiv că se vota o lege a chiriilor și chiriașii cereau ca ei să fie protejați iar proprietarii, ei. Au mai avut o încercare chiar în sala de întrunire „Dacia”. Chiriașii care luaseră sala de dimineață nu au vrut să o evacueze până după amiază când trebuiau să se întrunească proprietarii. Poliția a intervenit evacuând pe chiriași și lăsând pe proprietarii care ei închiriaseră sala. Legea s-a votat nemulțumind pe ambele tabere. Scumpetea tuturor alimentelor crește într-un mod îngrozitor, producând în mijlocul muncitorilor agitații pentru ridicări de salariu dar care nu pot liniști lumea, dat fiind că din lună în lună avem o altă scumpete.

Conflictele cele mai afirmate au fost în această lună în București, la următoarele stabilimente: CFR., uzina de gaz, confecții militare Mandrea, arta lemnului. Cu ocazia mării greve a lucrătorilor tâmplari din Transilvania s-a primit un ajutor internațional de 3.000 de lei din partea Uniunii Tâmplarilor din Bulgaria care a putut afirma și mai mult necesitatea de solidaritate internațională în lupta de clasă. În scurt, acesta este raportul nostru de activitate unde am depus munca membrilor noștri pe luna aprilie 1923.

Cu salutări comuniste, secretar
Gh. Cristescu, strada 14 Martie 22.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 176, c. 526-532

11. 1923 iulie 23 – Scrisoare a împuternicitului Cominternului adresată CC al PCdR, privind necesitatea convocării Prezidiului Cominternului “în vederea soluționării seriei de probleme cu caracter politic și organizatoric”, scop în care se cerea plecarea imediată la Viena a lui Cristian Racovski, Marcel Pauker și Mihail Macovei.

23. 07. 1923

В ЦК Румынской Компартии

Уважаемые товарищи!

Целый ряд вопросов политического и организационного характера требуют своего срочного решения.

Положение в Румынии во всех отношениях крайне серьезное.

Организация и деятельность партии далеко не соответствует сложившимся условиям. Особенно если принять во внимание возникшие у вас на верхах партии разногласия.

Президиум Коминтерна считает обязательным созыв конференции в ближайшее время.

По-этому для предварительных переговоров прошу т.т. Христеско, Паукера и Маковей - выехать ко мне в Вену немедленно. О дне выезда прошу уведомить.

С товарищеским приветом
уполномоченный Коминтерна

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 249, c. 244

Traducere:

23 iulie 1923

Comitetului Central al Partidului Comunist Român

Stimați tovarăși!

O serie întreagă de chestiuni cu caracter politic și organizatoric cer rezolvare urgentă.

Situația din România este extrem de serioasă, din toate punctele de vedere.

Organizarea și activitatea partidului este departe de a corespunde condițiilor actuale. Îndeosebi dacă se ține seama de divergențele apărute la dumneavoastră cadrul conducerii la vârf a partidului.

Prezidiul Cominternului consideră drept obligatorie convocarea conferinței în timpul cel mai apropiat.

De aceea, în vederea tratatelor preliminare, rog pe tovarășii Cristescu, Pauker și Macovoi să ploce spre mine la Viena imediat. Rog să fiu înștiințat asupra zilei plecării.

Cu salutări tovarășești,
împuternicitul Cominternului

12. 1923 noiembrie 15 – Procesul verbal al celei de a VI-a Conferințe a Federației Comuniste Balcanice, privind politica comuniștilor români față de țărănime (fragmente).

Balkan. 14. Sitz. 15. 11. 23. 'abends.

Krischan: Genossen, die Bauernschaft Rumäniens hat schon den Beweis geliefert, dass sie bereit ist, mit der Kommunistischen Partei zusammen zu gehen. Trotzdem die rumänische Bauernklasse eine sehr zurückgebliebene Klasse ist, hat ihr

Klassen-bewusstsein sie doch dazu getrieben, mit uns in Kontakt zu kommen. Bei den ersten Wahlen auf Grund des allgemeinen Wahlrechts im Jahre 1920, ist unsere Wahlpropaganda, die mit den Losungen der Kommunistischen Partei geführt wurde, einer sehr grossen Sympathie bei den Bauernmassen begegnet. Sowohl im alten Königreich wie in Transsylvanien haben damals die Bauern für die damalige einheitliche Sozialistische Partei gestimmt, in Transsylvanien sogar fast ausschliesslich. Also wir sehen, dass die KP eine sehr grosse Sympathie unter den Bauernmassen hat. Selbstverständlich hat die Partei seit dieser Zeit keinen Kontakt mehr mit den Bauernmassen aufrecht erhalten. Es kam gleich nach den Wahlen die Periode des Terrors, und die Tätigkeit der KP hat sich nicht auf die Bauernmassen erstreckt. Bis zum heutigen Tage hat die Kommunistische Partei nichts Wesentlicheres unternommen, um die frühere Verbindung mit den Bauernmassen herzustellen und die Sympathien derselben für ihre Kämpfe auszunützen. Jetzt steht die Frage vor uns: Wie sollen wir jetzt den ersten Schritt zu den Bauernmassen wieder machen? Mit welchen Parolen sollen wir uns vor sie stellen? Es gibt Genossen, welche gedacht haben und vielleicht auch heute noch denken, dass unsere Parole die Parole der sozialen Revolution, die Parole des Kampfes für die Befreiung der Bauernmassen sein muss, wenn wir uns wieder an diese wenden. Die meisten Genossen wollen also mit allgemeinen Parolen an die Bauernmassen herantreten, und sie glauben, wir wären imstande, diese Massen mit unseren allgemeinen Parolen mit uns mit zu reissen. Diese Genossen wollten sich einfach über die Tatsache hinwegsetzen, dass während dieser Zeit eine Agrarreform, wenn auch eine reaktionäre, von der Bourgeoisie durchgeführt worden ist oder sich in der Durchführung befindet. Sie glauben, wir haben mit dieser Agrarreform überhaupt nichts zu tun, wir sollen einfach sagen, diese Reform ist die Reform der Bourgeoisie, entspricht nicht den Interessen der Bauernmassen, erfüllt nicht alle Wünsche dieser Massen, bringt nicht ihre völlige Befreiung, diese Reform geht uns also überhaupt nicht an, und wir sollen die Bauernmassen einfach zur sozialen Revolution aufrufen und haben dann damit unsere Pflicht getan.

Genossen, ich glaube, diese Auffassung ist unbedingt fehlerhaft für einen Kommunisten. Ich glaube, wenn wir uns den Bauernmassen wieder nähern wollen, müssen wir die Agrarreform, diese reaktionäre trügerische Agrarreform der rumänischen Oligarchie als eine Tatsache ansehen, als ein *fait accompli* ansehen, welche sich jetzt vollzieht, und unseren Ausgangspunkt eben in dieser Reform suchen. Wenn wir das tun, dann werden wir die Möglichkeit bekommen, die Bauernmassen einmal wieder in Bewegung zu bringen. Mit allgemeinen Parolen wird uns das niemals gelingen. Die Agrarreform, die sich seit zwei Jahren in der Durchführung befindet, hat selbstverständlich viele derartige Seiten, die wir gründlich kritisieren müssen, deren Kritik, dazu geeignet ist, die Reform vor den Bauernmassen gänzlich zu kompromittieren. Die Bauernmassen nämlich erwarten doch etwas von dieser Reform und bekommen doch etwas von ihr. Wenn wir mit dieser Reform nicht rechnen, dann begehen wir einen Fehler und gefährden unsere Chancen für die Gewinnung der Sympathien der Bauernmassen. Ich glaube also, als Ausgangspunkt unserer jetzigen Tätigkeit unter den Bauernmassen müssen wir diese Reform nehmen und sie in den Augen der Bauernschaft völlig kompromittieren. Aber zu gleicher Zeit müssen wir in Bezug auf diese Reform solche Forderungen stellen, die geeignet sind, von den Bauernmassen aufgenommen zu werden. Indem wir die jetzigen Forderungen der

Bauernmassen, die sich nur im Kreise der Agrarreform bewegen, unterstützen, können wir diese Forderungen weiter entwickeln und dadurch die Bauernmassen in Bewegung setzen, sie wirklich für unsere allgemeinen grosszügigen revolutionären Parolen gewinnen.

Also so verstehe ich unseren Weg zu den Bauernmassen und unseren Weg mit den Bauernmassen zur Macht. Ich glaube, dieser Weg muss hier auf dieser Konferenz klar gezeichnet werden, damit in Zukunft in der rumänischen Partei keine anderen Auffassungen herrschen können.

Jetzt eine dritte Frage, nämlich die der Einheitsfront mit der rumänischen Bauernpartei. Die rumänische Bauernpartei vertritt in erster Linie die Dorfbourgeoisie, den Mittelstand des Dorfes. Weil die Kommunistische Partei in den letzten Jahren, also seit ihrer Gründung, keine Tätigkeit auf dem Lande entfaltet hat, vertritt diese Bauernpartei jetzt auch ziemlich grosse Massen armer und auch halbproletarischer Bauern. Ich glaube aber, wenn die KP jetzt wirklich an diese Massen herantritt, dann wird die Bauernpartei diese halbproletarischen oder ganz proletarischen Bauernmassen verlieren. Denn diese haben bewiesen, dass sie mit uns kommen, wenn wir zu ihnen gehen. Wenn sie jetzt mit der Bauernpartei gehen, so nur deshalb, weil wir die Verbindung mit ihnen nicht suchen und nicht aufrecht erhalten haben. Wenn die heutige KP, welche keine Verbindung mit den Bauernmassen hat, ohne weiteres eine Einheitsfront mit der Bauernpartei schliessen würde, dann würde sie sich sehr grossen Gefahren aussetzen. Genosse Dobrogeanu hat sehr richtig darauf hingewiesen, dass unsere Kommunistische Partei eine sehr schwache Kommunistische Partei ist, was den Geist der Partei anbelangt. Und wir wissen doch, dass die Taktik der Einheitsfront sogar für starke Parteien grosse Gefahren in sich birgt, wie viel mehr für schwache. Es besteht die Befürchtung, dass eine ohne weiteres geschlossene Einheitsfront mit der rumänischen Bauernpartei sogar die organisatorische Existenz unserer Partei gefährden könnte. Wir müssen selbstverständlich unbedingt auf die Einheitsfront mit der Bauernpartei hinwirken, aber meiner Meinung nach kann sie erst dann geschlossen werden, wenn die Kommunistische Partei eine organisatorisch gut geschlossene und ideell gut in sich gefestigte Partei geworden ist, und wenn wir schon unsere Verbindung mit den halbproletarischen und den ganz proletarischen Elementen des Dorfes hergestellt haben. Selbstverständlich müssen wir die Einheitsfront mit diesen gleich schliessen, indem wir eine intensive Tätigkeit in diesen Schichten der Bauernschaft entfalten. Organisatorisch denke ich, dass die Partei die Initiative ergreifen muss, unabhängige Bauernorganisationen im Lande zu schaffen. Die Bauernschaft Rumäniens hat bisher im alten Königreiche überhaupt keine Organisationen gehabt. Die Kommunistische Partei muss darauf hinwirken, dass eben in Verbindung mit der Durchführung der Agrarreform in den Dörfern Bauernkomitees gebildet werden, die unter unserem Einfluss stehen und sich aus den Elementen zusammensetzen müssen und sich nur aus ihnen zusammensetzen können, die mit uns sympathisieren. Diese Elemente sind die halb und ganz proletarischen des Dorfes. Diese Komitees können die Basis einer selbständigen grösseren Bauernorganisation sein.

In Transsylvanien, wo die Bauernschaft entwickelter ist als im alten Königreich Rumänien, hat sie schon Organisationen gehabt, die aber nach dem Muster der ungarischen Bauernorganisationen gebildet waren. Sie bestehen auch heute noch, spielen aber keine grössere Rolle, eben dank ihrer ungarischen Tradition.

Also alles zusammenfassend, denke ich, der Weg der rumänischen Kommunistischen Partei zu den Bauernmassen muss folgender sein: Die Agrarreform als eine Tatsache hinnehmen, in Verbindung mit ihr die Bauernmassen in Bewegung bringen, sie organisieren, in den Dörfern Komitees und aus diesen eine selbständige Bauernorganisation bilden; die Taktik der Einheitsfront allen Schichten der Bauernmassen gegenüber anwenden und diese Taktik auch organisatorisch ausnützen, wenn die Partei dazu sowohl organisatorisch wie auch ideell vorbereitet ist.

Zetkin: Sie sagen, die Kommunistische Partei soll eventuell die Einheitsfront mit allen Schichten der Bauernschaft schliessen; begreifen Sie darunter auch die Grossbauern ein ?

Krischan: Nein, aber die Mittelschichten der Bauernschaft.

Protiv: Genossen, ich werde sehr wenig auf die Parolen eingehen und sicher gar nichts wiederholen, was gesagt wurde. Aber ich muss versuchen, die Aufmerksamkeit der Mitglieder der Konferenz auf die Art und Weise zu lenken, in der die Frage unseres Verhältnisses zu den Bauern von den rumänischen Delegierten behandelt wird, weil sie charakteristisch ist für das politische Dasein und die politische Tätigkeit der rumänischen Partei.

Leider sind wir da erst jetzt dabei, die Wege zu suchen, um an die Bauern heranzukommen. Die Bauernfrage wird dadurch typisch dafür, wie die Partei überhaupt an eine schwierige Sache herangeht. Ich möchte über diese Seite der Sache ein paar Worte sagen.

Also, Genossen, es ist charakteristisch, dass der Genosse, welcher referiert hat, eigentlich über die Bauernfrage nur das gesagt hat, dass wir überhaupt uns nicht den Bauern nähern können, weil die Kommunistische Partei ausserstande ist, eine gefährliche oder schwierige Kampagne aufzunehmen. Und eigentlich hat der Genosse Krischan das Gleiche gesagt.

Dobrogeanu hat hier nur gesagt: Die rumänische Partei kann, solange sie nicht einen festen moralischen Halt hat, gar nicht an eine Frage herangehen, welche sie in Konflikt mit der rumänischen Gensdarmrie bringt. Also bitte zuerst wieder die Jungfräulichkeit der Partei herbringen und dann arbeiten.

Und was sagt Genosse Krischan? Das ist viel wichtiger. Er sagt, wir können uns nicht in einen ernsten politischen Kampf einlassen, weil die rumänische Partei noch nicht reif genug ist, sich in die politischen Gefahren eines Kampfes zu begeben. Die Taktik der Einheitsfront birgt bekanntlich Gefahren in sich schon für eine starke Partei, für eine schwache, wie die rumänische, sind sie derart, dass die Partei sich zuerst stärken muss, in irgend einer Weise, jedenfalls ohne politischen Kampf zu führen, und nachher wird sie imstande sein, sich in einen solchen einzulassen.

Genossen, ich glaube, dass ist das Wichtige, das die anderen Delegierten und die Vertreter der Komintern hier nicht vergessen dürfen, dass die rumänische Partei z. B. an die Bauernfrage nicht herangehen kann, weil die Genossen aus diesem fehlerhaften Kreis nicht herauskommen können, unter keinen Umständen. Sie sagen, wir können nicht eine politische Aktion beginnen, wir können z. B. nicht die Gefahren der Taktik der Einheitsfront auf uns nehmen, weil wir eine schwache Partei sind. Selbstverständlich können wir keine starke Partei werden, solange wir keine Politik treiben, was der Fall ist, seitdem die rumänische Partei gegründet worden ist. Wir werden ja Gelegenheit haben, mit dieser prinzipiellen Frage, welche eigentlich ja mit

der Bauernfrage nur indirekt zu tun hat, uns in der Kommission zu beschäftigen. Aber ich glaube, aus den Worten, welche die Genossen sogar hier gesprochen haben, geht das sehr klar hervor. Ich will nicht sehr viel weiter darauf eingehen, denn sonst würden wir natürlich hier zu einer Polemik kommen, welche nutzlos ist, denn sie wird sich wiederholen.

Genossen, diese Angst vor der Politik hat es auch dazu gebracht, glaube ich, dass der Genosse eben jetzt, wo wir uns mit der Bauernfrage beschäftigen, gar nichts gesprochen hat von der Frage der Arbeiter- und Bauernregierung, von dieser politischen Losung, mit der wir in erster Linie an die Bauern herantreten müssen. Er hat es vorgezogen, mit nicht existierenden Feinden zu polemisieren, sich einen Feind zu schaffen, welcher nicht da ist, und den zu Boden zu schmettern. Es ist mir nicht bekannt, dass in der rumänischen Partei, die sich ja gar nicht mit der Bauernfrage beschäftigt hat, Genossen sind, welche vorgeschlagen haben, dass wir uns über die existierende Bodenverteilung einfach hinwegsetzen sollen, dass wir diese Agrarreform, diese Millionen von Hektaren, welche doch in die Hände der Bauern gekommen sind, wenn auch zum Teil der Grossbauern, gar nicht in Erwägung ziehen. Es gibt zwar eine Linke, das ist der Genosse Boris Stephanow, welcher wohl mit radikaleren Parolen für die Bauern kommt. Aber das, was der Genosse hier aufgestellt hat, das höre ich zum ersten Mal. So viel ich die Stellungnahme der rumänischen Kommunistischen Partei zu irgend einer neuen Frage kenne, die Gefahren in sich birgt – und welche birgt nicht Gefahren in sich für eine schwache Partei?, so war es immer diese Stellung des Angsthabens vor dem Sich-In-den-Kampf-wagen.

Genosse Christescu hat es sich ausbedungen, zum Schluss zu sprechen, damit er zu keiner Polemik Anlass gibt. Trotzdem muss ich sagen, dass eine gewisse Verwandtschaft bestehet zwischen der Angst des Genossen Christescu vor der Parole der Arbeiter- und Bauernregierung und zwischen der Stellungnahme der Genossen, welche ja zu einem ganz anderen Extrem der Partei gehören. Jawohl, es ist von einer Seite das vollständige Missverständnis unserer Beziehungen zu den nichtkommunistischen, sogar politischen Organisationen und von der anderen Seite die Angst überhaupt, sich einen politischen Kampf zu denken, solange die Partei schwach ist. Also die Schwäche der Partei hat sich in merkwürdigerweise geäußert in dem, was die Genossen hier gesagt haben. Ich glaube, ich musste gerade diese Sache hervorheben, weil vielleicht nie eine Gelegenheit kommt, bei der die Genossen sehen, wie weit man in der rumänischen Partei auf diesem Boden gehen kann. Direkt einen Bericht über die Agrarreform in dieser Weise zu bringen: Bitte, Genossen, wir, die rumänische Partei, sind eigentlich befreit von der Pflicht, an die Bauern heranzukommen, denn wir sind ja viel zu schwach, oder wir sind moralisch viel zu versumpft.

Krischan: Ich habe ja konkrete Vorschläge gemacht für unsere Annäherung an die Bauernschaft.

Kolarow: Wir werden das in der Kommission besprechen.

Dobrogeanu: Ich brauche auch nicht mehr zu antworten. Ich habe ja gesprochen von der illegalen Partei, die arbeiten muss.

Christescu von Protiw übersetzt:

Ich möchte die Konferenz über die Lage der Bauernschaft bei uns und über die politische Lage informieren und dann über die politischen Losungen sprechen.

Das allgemeine Wahlrecht hat das politische Leben auf das Land, auf die Dörfer

hinaus getragen. Seit der Einführung des allgemeinen Wahlrechts haben alle politischen Parteien dem Dorf eine relative Aufmerksamkeit geschenkt, weil das Dorf Wahlkontingente stellt. Die Bauernschaft beginnt eine politische Rolle zu spielen. Zwar ist sie im alten Königreich noch geteilt in die drei folgenden Parteien: Liberale Partei, Averescu-Partei und Bauernpartei, in Siebenbürgen ist sie in der nationalen Partei, in Bessarabien in der Bauernpartei Stere. Averescu, welcher dort geboren ist, und Inculetz, welcher in der letzten Zeit zu den Liberalen übergegangen ist, haben in Bessarabien zwar grosse Sympathien, aber wegen des Terrors kann man dort nicht arbeiten.

In Transsylvanien ist die Stimmung nicht für uns, wie die Genossen, vor allem Krischan, gesagt haben. Die Genossen schweben in den Wolken wie immer. Nur 7 von 150 Mandaten haben wir bei den letzten Wahlen dort gekriegt, und diese hauptsächlich in Industriegebieten. Im Königreich wurde seit 19 von der Sozialdemokratischen Partei auf dem Dorf gearbeitet durch Arbeiter, welche in der Stadt arbeiten und auf dem Lande wohnen. Die Bauern haben gemerkt, dass die Sozialisten ihnen das Land geben wollen, und deshalb sind sie zu uns gekommen. Aber man kann nicht sagen, dass die Bauern auf uns warten. Dazu sind sie viel zu ignorant, viel zu ungebildet. Bei uns im Lande ist der Analphabetismus noch sehr gross. Wenn wir eine starke Partei hätten mit einem speziellen Bauernsekretariat, dann könnten wir auf dem Land die Bauern gewinnen. Die Bauernpartei ist populärer auf dem Land. Sie stützt sich aber auf die mittleren Bauern, welche nicht reich genug sind, um liberal zu sein, die noch gegen die Liberalen sind. Und zwar sind es Intellektuelle, zum Teil also die Geistlichen, die Lehrer und auch dörfliche Kleinbourgeoisie, denn die Partei ist ja für die Beibehaltung des mittleren Eigentums. Also kann diese Partei unser Programm nicht anerkennen, und somit ist die Einheitsfront unmöglich; sie hat sich ja auch erst nach dem Krieg gebildet und zwar aus bürgerlichen Elementen, die unzufrieden waren und von der Bourgeoisie herüberkamen. Sie sind Monarchisten, machen dem König den Hof und erklären bei jeder Gelegenheit, dass die Bauern es seien, die den König in schwierigen Zeiten verteidigt haben. Das machen sie natürlich, damit sie zur Regierung kommen. Wir fordern natürlich nicht von ihnen, dass sie Kommunisten sein sollen, aber sie gehen so weit, dass sie uns angreifen. Mich..., einer der Führer, greift sogar unser Programm an; er hat sich gegen das Bauern-programm der Bolschewiki erklärt. Wir können nicht verlangen, dass er Bolschewik ist; aber warum greift er das Programm der Bolschewiki an? Damit er leichter zur Regierung kommt. Diese Partei hat ja auch die Verschmelzung mit der nationalen Partei Siebenbürgens beantrag[t], die eine reaktionäre Partei ist. Es ist nicht zur Fusion gekommen, aber immerhin war die Partei imstande, so etwas zu machen.

Unsere Partei hat die Resolutionen des 4. Kongresses erst während dieses Sommers diskutiert und hat die Parole der Arbeiter- und Bauernregierung angenommen. Ich bin selbstverständlich dagegen gewesen. Die Einheitsfront ist eine Frage der Taktik. Ich glaube nicht, wie die anderen Genossen, dass wir durch diese Taktik die Bauern-massen gewinnen können. Ich widersetze mich der Einheitsfront in unserem Lande. Selbstverständlich bin ich diszipliniert, und wenn die Internationale es fordert, so werde ich mich unterwerfen. Bei uns ist der Mangel an politischem Bewusstsein zu gross um eine Einheitsfront möglich zu machen. Dazu kommt noch die unerhörte Immoralität der oberen Klassen, deren Mitglieder von einer Partei zur anderen hinüberwechseln. Diese Immoralität hat auch die Bauern und die Arbeiter erfasst. Aber in der

Stadt haben wir Arbeit geleistet, und wir sind so weit, dass die Arbeiter schon aus dem Bann dieser Immoralität schon heraus sind und kein Vertrauen mehr zu den Bürgerlichen haben. Dass es auf dem Lande anders ist, das zeigt sich darin, dass während der Wahlen die Bauern immer mit der Regierung stimmen (Zwischenruf: Andere Beweise gegen die Einheitsfront !). Wir haben Mangel an Menschen, d.h. an Kadres. Wenn wir eine Einheitsfront mit der Bauernpartei schliessen, werden wir noch diejenigen, welche wir haben verloren. Eine Einheitsfront ist auch prinzipiell deshalb nicht möglich, weil die Bauernpartei unser Programm nicht annehmen kann. Wir verlangen nämlich, dass man den Bauern das Inventarium unentgeltlich gibt. Also ist die ganze Sache unmöglich, geht prinzipiell nicht, schon weil unsere prinzipielle Forderung, den Bauern Vieh, Betriebsmittel usw. unentgeltlich zu liefern, von der Bauernpartei nicht angenommen wird. Aber die Sache hat auch einen anderen Haken. Die Bauernpartei wird die Einheitsfront gar nicht annehmen, davon bin ich überzeugt. Seit einigen Monaten ist ja eine gewisse Einheitsfront in Gange, z.B. jetzt, um die Opfer der bulgarischen Reaktion zu unterstützen. Ich habe persönlich der Bauernpartei vorgeschlagen, bei der Regierung gemeinsam zu intervenieren, aber sie hat geantwortet, sie werde das allein tun. Sie hat es aber nicht gemacht. Jetzt hat die Partei vorgeschlagen, ein gemeinsames Hilfskomitee mit allen Arbeiter- und Bauernorganisationen des Landes zugunsten der Opfer der bulgarischen Reaktion im Innern Bulgariens und in Rumänien zu bilden. Bis jetzt ist das Resultat noch nicht bekannt.

Also ich fürchte, dass für die Kommunistische Partei bei der Einheitsfront nichts herauskommt. Wir haben nichts zu gewinnen. Aber im Prinzip kann ich mich nicht gegen diese Parole wenden. Die Genossen aus Bulgarien, Jugoslawien und Griechenland können die Sache in ihren Ländern anwenden. Dort sind ja die Parteiverhältnisse anders. Aber bei uns geht es nicht. Hingegen müssen wir selbständig auf das Land hinausgehen mit dem Programm unserer Forderungen. Wir müssen eine Bauernzeitung und eine spezielle Abteilung für die Bauernpropaganda haben. Wir müssen mit den Parolen des täglichen Lebens auf das Land hinausgehen: Gegen die Gensdarmerie, gegen die Steuern, für unentgeltliche Lieferung von Betriebsmitteln, für die Kooperativen, für die Unterstützung des Schulwesens, für die kommunale Autonomie, gegen die Ungerechtigkeiten des Gesetzes über die Bodenverteilung; (es sind nämlich viele Kategorien von der Verteilung ausgeschlossen); gegen die Ratenzahlung für den Boden und für die entschädigungslose Expropriation, welche total sein muss. So werden wir in die Dörfer hineindringen können. Wir müssen also unsere Propaganda organisieren, und dann werden wir die armen Bauern gewinnen.

Kolarov: La question du front unique avec les paysans se heurte à une assez forte opposition dans le Parti roumain.

Le camarade Hadjiev est un adversaire absolu et irréductible de cette tactique par principe et pour d'autres considérations encore, du moins en ce qui concerne la Roumanie.

Le camarade K...²⁵ et le camarade Dobrojeani sont en principe pour cette tactique, mais ils posent des conditions à son application telles qu'ils l'éloignent pour un temps indéterminé.

Le camarade Protiv est résolument pour cette tactique.

²⁵ Lipsă în text.

La question est très importante, il faut la résoudre.

Camarade Hadjiev, la question est résolue au point de vue international, sans aucune condition et sans aucun éloignement, comme un problème actuel, comme une tactique du moment, et pas seulement pour les pays industriels mais aussi pour les pays agricoles; pas seulement envers les ouvriers et les organisations ouvrières, mais aussi envers les paysans et les organisations paysannes.

Vous perdez du temps en répétant les arguments qui ont déjà été apportés au Congrès, aux séances élargies du Comité Exécutif où la question a été traitée.

Il y a une quantité. Vous parlez des sentiments monarchistes des paysans. Mais les paysans russes étaient les plus monarchistes du monde et, maintenant, vous les voyez les plus fidèles partisans de la république soviétiste.

Comment s'est produite cette transformation? Si les paysans russes ont pu en quelques mois de monarchistes se transformer en républicains soviétiques, pourquoi pensez-vous que les paysans roumains ne soient pas capables d'une évolution analogue? D'après moi, ils en sont capables. Leurs sentiments monarchistes ne peuvent en aucune façon être un empêchement à l'application de la tactique du front unique.

Vous dites qu'ils n'ont pas de sentiment moral, qu'ils sont très corrompus. Je ne comprends pas comment la moralité ou l'immoralité peut vous empêcher d'appliquer la tactique du front unique.

Malheureusement, l'immoralité existe même dans les rangs de la classe ouvrière. Mais ce n'est pas une raison de rejeter la tactique du front unique. Au contraire.

Vous dites que le parti paysan ne voudra pas accepter la revendication de la gratuité de l'inventaire. Je vous demande si les paysans ne voudraient pas cette revendication? Et il s'agit maintenant de faire le front unique avec les paysans. Je crois que si le Parti communiste engage cette dispute avec le Parti paysan, devant les masses, c'est le Parti Communiste qui aura le dessus.

Quels empêchements voyez-vous encore à cette tactique?

Vous croyez que la Roumanie est un pays qui fait exception, qui est hors du monde. Non. La Roumanie est en Europe, dans les Balkans, près de la Bulgarie. Le Parti roumain se trouve sinon dans des conditions identiques, du moins dans des conditions analogues à celles des autres pays agraires, tels que la Pologne, la Bulgarie, la Yougo-Slavie, etc,etc...

Par conséquent, ce qui est juste pour les autres pays ne peut pas ne pas être juste pour la Roumanie.

J'attire votre attention sur le fait que la tactique du front unique n'est plus une question théorique. C'est une tactique dont la justesse a été prouvée par la réalité. La tactique du front unique a déjà une histoire. Elle ne peut plus être combattue par aucun argument puisque la réalité, l'histoire des deux dernières années dans tous les pays, comme en Allemagne, a prouvé sa justesse d'une manière absolue.

Si l'on continue à s'opposer à cette tactique, cela veut dire ou bien qu'on ne peut pas comprendre les principes du communisme qui ordonnent aux partis communistes de s'approcher des masses, de devenir des partis de masses, ou bien qu'on ne veut pas voir les leçons de l'histoire, qu'on ne veut pas voir les faits.

Il n'y a que les social-démocrates qui soient contre le front unique; ils le seront jusqu'à la fin, parce que le front unique, c'est leur mort, parce que le front unique leur fera perdre leur influence sur les masses ouvrières.

C'est pourquoi je ne puis comprendre comment des communistes peuvent encore s'opposer à la tactique du front unique.

Dans cette question, il ne s'agit pas seulement des masses paysannes, il s'agit aussi des partis.

Nous ne sommes pas enchantés des partis paysans. Nous connaissons la nature – objectivement parlant - souvent réactionnaire de ces partis.

Le parti paysan bulgare a été aussi réactionnaire.

Mais nous devons reconnaître que dans les conditions actuelles, dans la période que traverse le régime capitaliste, la classe paysanne devient de plus en plus un élément révolutionnaire qui doit jouer un grand rôle dans la révolution contre le régime bourgeois. C'est une condition suffisante pour notre collaboration avec la masse paysanne.

Les conditions objectives justifient cette collaboration. Ces partis paysans, guidés par la bourgeoisie paysanne, peuvent suivre une autre politique, mais en fin de compte, les masses paysannes marcheront de plus en plus vers la gauche. Ils s'approcheront des ouvriers et du parti communiste.

L'exemple bulgare est frappant sous ce rapport. L'Union Paysanne qui a commencé sa carrière en Bulgarie par une lutte acharnée contre le mouvement révolutionnaire des ouvriers et des paysans en 1918 et en 1919, a fini par tendre la main au parti communiste. C'est la logique des faits, c'est la logique de l'histoire sur laquelle nous bâtissons.

Ce qui s'est passé en Bulgarie se reproduira inévitablement en Roumanie. Je suis convaincu que le parti paysan roumain profitera de l'exemple bulgare. Il abandonnera l'illusion de la possibilité de l'établissement d'un gouvernement paysan. Il comprendra très bien que la paysannerie seule n'est pas en état de gouverner pendant un temps prolongé. Des deux couches sociales qui le composent, la droite, la bourgeoisie paysanne, cherchera à s'allier avec la bourgeoisie citadine, tandis que les petits et les moyens paysans seront forcés de faire l'alliance avec les ouvriers.

Voilà la situation; c'est la base de notre front unique avec ces masses. Les conditions objectives sont favorables à notre collaboration.

Nous nous présenterons devant le parti paysan avec des revendications correspondant aux intérêts des paysans pauvres; elles seront repoussées par la couche supérieure de ce parti, par les paysans riches.

Nous proposerons au parti paysan la lutte pour un gouvernement ouvrier et paysan; notre offre sera repoussée par la couche supérieure des paysans qui tendra à faire un gouvernement paysan et bourgeois.

Dobrogeanu: Genossen, die Agrarfrage spielt eine grosse Rolle, speziell in einem Staat wie Rumänien, welcher ein Agrarstaat ist. Mehr als drei Viertel der Bevölkerung lebt von der Arbeit in der Landwirtschaft. Speziell in Rumänien ist die Lage charakteristisch schon dadurch, dass es in seiner Entwicklung einen grossen Sprung gemacht hat von den feudalen Einrichtungen, die es noch vor kurzem gehabt hat, und der Form, die es jetzt erst seit kurzer Zeit angenommen hat. Dieser Sprung ist so rasch vor sich gegangen, dass es unmöglich war, dass die Agrarverhältnisse im selben Takt mitmachen konnten. Dadurch erklären sich viele soziale Erscheinungen in Rumänien, so der kolossale Abgrund, welcher zwischen Stadt und Land besteht. Die Produktionsverhältnisse auf dem Lande sind rückständig geblieben und haben die

feudale Form beibehalten, obwohl der Staat äusserlich und mit seinen politischen staatlichen Einrichtungen die Form des bürgerlichen Staates angenommen hat. Die Verhältnisse auf dem Lande haben sich immer mehr verschlechtert, obwohl diese Entwicklung zum bürgerlichen Staat normalerweise eine Befreiung der Bauernklasse hätte bringen können und sollen, wenn nämlich Rumänien denselben Weg gegangen wäre, wie die übrigen Staaten in ihrer Entwicklung. Der Kontakt, die ökonomische Verbindung, in welche Rumänien eingetreten ist mit den industriellen Staaten, die Agrarprodukte importieren und dafür Industrieprodukte exportieren, haben auf den Bauernstand in Rumänien einen kolossal verschlechternden Einfluss ausgeübt. Die Lage der Bauern hat sich von Jahr zu Jahr, anstatt sich zu verbessern, kolossal verschlechtert. Dadurch sind die Bauernaufstände zu erklären, die regelmässig aufgetreten sind. Die Revolten wurden durch Waffengewalt und kolossale Repressalien wieder beigelegt, aber der Staat musste doch Rücksicht nehmen auf diesen Zustand. Man hat dann die Bauern doch betrogen durch verschiedene Ersatzmittel sozusagen, um ihnen die Illusion zu geben, dass sie jetzt endlich von der schrecklichen Not befreit werden, in der sie waren. Das nächste war, eine Bodenverteilung vorzunehmen. Man hat also Staatsgüter und andere Kommunalgüter aufgeteilt und von Zeit zu Zeit auf diese Weise den Landhunger der Bauern gestillt. Aber durch die politischen Machtverhältnisse auf dem Lande und durch andere Mittel hat man doch immer gewusst und verstanden, die Lage der Bauern doch nicht zu verbessern und die Unterdrückung fortbestehen zu lassen.

Doch war die Existenz des bürgerlichen Staates doch nicht absolut ohne jede Wirkung auf dem Lande. Und wenn auch unter diesen Verhältnissen die Bauern absolut unfähig waren, einen sozialen Aufstieg zu machen, also von unten herauf zu kommen, - nicht einmal eine kleine Schicht unter der Bauernschaft war dazu imstande, so haben sich doch verschiedene Elemente gebildet, die zu einer Dorfbourgeoisie auf dem Lande wurden. Das war schon vor dem Krieg; während des Krieges hat sich diese Landbourgeoisie noch verstärkt durch die kolossale Rechtlosigkeit und die Ausbeutung, die dann noch durch die Okkupationsbehörden und durch die anderen Verhältnisse Platz gegriffen hat. Im Krieg war die Lage insofern anders, als auch einer Mittelschicht, eine Dorfbourgeoisie entstanden ist. Diese war doch verhindert an dem freien Zugang zum Boden, da die Grossgrundbesitzer selbstverständlich das Land in den Händen hatten, und durch Verkauf usw. war da sehr wenig zu holen.

Das war die Lage am Anfang und während des Krieges. Dann kam die russische Revolution, die einen kolossalen Einfluss auf Rumänien überhaupt gehabt hat. Die Unzufriedenheit war in Rumänien schon so wie so sehr gross, das rumänische Volk hat kolossal unter dem Krieg gelitten durch die kolossale Unterdrückung und Versklavung, die in Krieg ungeheure Dimensionen angenommen hat, so dass der Ausbruch der Revolution in Russland sehr auf das rumänische Volk wirkte.

Da war die herrschende Klasse gezwungen, feste Versprechungen zu machen. Unter dem Eindruck der russischen Revolution versprach man eine neue Bodenverteilung und das allgemeine Wahlrecht. Um beides ist das rumänische Volk nachher betrogen worden. Das allgemeine Wahlrecht hat man so pro forma gegeben, aber in Wirklichkeit ist es auch aufgehoben worden. Bleibt noch zu untersuchen die Bodenverteilung.

Wie ich sagte, ist der innere treibende Faktor, welcher dazu getrieben und eine entscheidende Rolle bei der Verwirklichung der Agrarreform gespielt hat, diese Dorfbourgeoisie. Mit ihr ist die Grossbourgeoisie bis zu einem gewissen Grade verbunden, um die kleine Bauernschaft, also das arme Bauertum zu betrügen und die Bodenverteilung so vorzunehmen, dass sie zu keiner Verbesserung der Lage führt.

Nachdem der Krieg beendet und die aufgetretene Unzufriedenheit zurückgegangen war, hat sich die Lage dann für die herrschende Klasse gebessert, indem die Bauernschaft, welche erst den Kopf erhoben hatte, von verschiedenen anderen Parteien betrogen wurde. Es war nicht einmal eine sozialistische, noch weniger eine Kommunistische Partei da, welche auf das Land gegangen wäre und diese Lage ausgenützt hätte. Die Bauernschaft, die von den bürgerlichen Parteien, die an die Stelle der alten kompromittierten Parteien getreten sind, betrogen worden ist, hat nachher resigniert und die Hoffnung auf eine Besserung aufgegeben. Unter diesen Verhältnissen hat sich das Kräfteverhältnis auf dem Land selbst sehr zu Ungunsten der Bauernschaft gestaltet.

Also in dem Moment, wo dieses Gesetz zustande kommen und angewendet werden sollte – das ist ein kolossaler Unterschied, besonders in Rumänien -, ist die Bauernschaft politisch sehr schwach geworden und kann auch bei dieser Bodenverteilung nicht für ihre Interessen kämpfen und sie zum Ausdruck bringen. Die Bauernschaft in Rumänien hat nicht einmal gewisse Schichten von Intellektuellen, von Beamten, von Bevölkerungsklassen, welche irgend einen politischen Einfluss im Staat haben und ist ganz der Willkür der herrschenden Klassen preisgegeben. Unter diesen Umständen ist es leicht begreiflich, wie diese Bodenverteilung vor sich geht, die zugunsten der armen Bauernschaft vorgenommen werden sollte.

Die starken Klassengegensätze auf dem Land von früher sind jetzt noch verschärft. Die Bauern haben sich Hoffnungen auf diese Bodenverteilung gemacht: sie würden also doch Land bekommen, damit sie frei werden, die Freiheit erlangen, - das ist, was sie wünschen; der Boden soll nur ein Mittel sein, damit sie sich befreien können. Und jetzt sehen sie, indem die Bodenverteilung verwirklicht wird, immer mehr, wie sie betrogen sind, und wie alle ihre Hoffnungen sich als trügerisch erwiesen haben.

Die Verwirklichung der Reform ist selbstverständlich verschieden gewesen und ist verschieden nach den verschiedenen Gebieten. Die grösste Schwierigkeit für die herrschende Klasse in Rumänien bot Bessarabien, welches die russische Revolution schon durchgemacht hatte; dort waren schon die Traditionen der Revolution, die Bauern hatten schon das Land in Besitz genommen, sie hatten es selbst schon getan. Und diese Agrarreform, die sozusagen eine Bodenverteilung an die Bauern sein sollte, war in Bessarabien nichts anderes als die Zurückerstattung des Bodens an die Gutsbesitzer. Aber da die Bauern den Boden doch schon einmal genommen hatten, war das Kräfteverhältnis schon anders, und die Bauern haben wenigstens den Boden, den sie beibehalten haben, zu günstigeren Umständen behalten, wie das in den anderen Teilen Rumäniens der Fall war. In Rumänien, wo eigentlich die Leibeigenschaft in verdeckter Form weiter besteht, ist der an den Bauern verübte Betrug kolossal gross.

In Transsylvanien war schon von früher her eine ziemlich selbständige und Klassenbewusste Bauernschaft, die besser versteht, für ihre Interessen zu kämpfen. Das sieht man auch bei der Anwendung der Bodenreform. Die Personen, die in Transsylvanien diese Reform verwirklichen sollen, finden einen starken Widerstand bei den

Bauern und müssen oft nachgeben, und die Gutsbesitzer, die sich benachteiligt fühlen und selbstverständlich unter allerhand Ausreden mehr Boden zurückbehalten möchten, müssen sich in der Stadt an die Berufungsinstanzen wenden, um dort wieder zu ihnen Zwecken zu kommen.

Dagegen sind bei uns in Alt-Rumänien die Verhältnisse auf dem Lande derart, dass die Bauern trotz ihres Widerstandes, trotz ihrer Proteste absolut unfähig sind, ihre Forderungen durchzudrücken.

Genossen, unter diesen Umständen ist die Lage für unsere Partei auf dem Lande sehr günstig. Man kann sagen, die Bauern warten auf uns. Es hat eine Kommunistische Partei gefehlt, die wirklich die Willensstärke, die richtige Auffassung der Lage und die Kampffähigkeit gehabt hätte, um aufs Land zu gehen und dort die Bauern um sich zu gruppieren. Was bis jetzt nicht geschehen ist, das muss selbstverständlich jetzt nachgeholt werden. Die notwendige taktische Massregel ist die Einheitsfront. Unter den verschiedenen bürgerlichen Parteien in Rumänien existiert die Bauernpartei, eine Partei, die sich nach dem Krieg entwickelt hat, dank dem Umstande, dass die Bauern doch das Wahlrecht bekommen haben und andererseits die Unzufriedenheit kolossal gross geworden ist. Dadurch konnte eine Bauernpartei entstehen, die zwar in Wirklichkeit die Interessen der kleinen Schicht der Landbourgeoisie vertritt, aber doch dank der politischen Unreife der Bauern imstande war, diese um sich zu scharen und sie für ihre eigenen Zwecke auszunutzen. Es werden verschiedene Vorurteile gegen die Stadtbevölkerung unter ihnen wachgerufen und unterhalten, die Städter als die Feinde bezeichnet und in diesem Sinne geschürt, um in den Bauern doch einige Hoffnungen auf diese neue Bourgeoisie wachzuhalten.

Ich möchte jetzt darüber sprechen, wie die Taktik der Einheitsfront in Rumänien aussieht, speziell in Bezug auf die Arbeit auf dem Lande. Die Einheitsfronttaktik setzt bekanntlich voraus, dass die betreffende Kommunistische Partei organisatorisch stark ist, einheitlich, so dass sie durch eine innige Zusammenarbeit mit einer anderen bürgerlichen Partei nicht Gefahren ausgesetzt wird. Diese Gefahren sind besonders vorhanden in einem Lande wie bei uns, wo die demagogischen Mittel so stark entwickelt und verbreitet sind. Die Entwicklung der Taktik der Einheitsfront zeigt das am besten. Denn sie ist nicht der erste Weg, sondern der letzte Weg, wenigstens einer der letzten taktischen Mittel - jetzt kommt man wieder ab von ihm, das die Kommunistische Partei auf dem Weg gefunden hat, den sie von ihrer Gründung - ich spreche im allgemeinen - bis zu dem Monate, wo sie zum Ziel gelangt, gehen muss. Also am Anfang der Kommunistischen Partei ist doch eine Periode der inneren Verstärkung, der inneren Konsolidierung, und eine Periode der fast absoluten Intransigenz [...] ²⁶.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 249, c. 92-104

²⁶ Continuarea lipsește pe rolă.

PROCES VERBAL AL CELEI DE A VI-A CONFERINȚE A FEDERAȚIEI
COMUNISTE BALCANICE²⁷

Balcani. A 14-a ședință. 15 noiembrie 1923, seara.

Crișan²⁸: Tovarăși, țărănimea română a dat deja dovadă că este gata să se alătore Partidului Comunist. Deși clasa țărănească este o clasă foarte înapoiată, conștiința sa de clasă a împins-o totuși să ne contacteze. La primele alegeri [desfășurate] pe baza dreptului de vot universal, în anul 1920, propaganda noastră electorală, condusă cu lozincile Partidului Comunist, a fost primită cu mare simpatie de masele țărănești. Atât în vechiul Regat, cât și în Transilvania, țăranii au votat atunci cu Partidul Socialist Unit, în Transilvania aproape chiar în exclusivitate. Vedem, astfel, că Partidul Comunist se bucură de o mare simpatie printre țărani. Desigur, partidul nu a mai păstrat de atunci nici un contact cu masele țărănești. Imediat după alegeri, a urmat perioada terorii, iar activitatea Partidului Comunist nu s-a mai extins asupra maselor țărănești. Până azi, Partidul Comunist n-a întreprins nimic fundamental pentru a restabili vechea legătură cu masele țărănești și pentru a exploata simpatiile acestora față de lupta sa. În momentul de față, se pune pentru noi întrebarea: cum trebuie acum să facem primul pas spre masele țărănești? Cu ce cuvinte de ordine să ne prezentăm dinaintea lor? Există tovarăși care au crezut și, probabil, încă mai cred că lozinca noastră trebuie să fie lozinca revoluției sociale, lozinca luptei pentru eliberarea țăranilor, atunci când ne adresăm lor. De aceea, majoritatea tovarășilor doresc să se adreseze cu toate făgăduințele maselor țărănești și cred că am fi în stare să le atragem de partea noastră cu lozincile noastre. Acești tovarăși căutau să ignore pur și simplu că, între timp, o reformă agrară, chiar și una reacționară, a fost înfăptuită de burghezie ori este pe cale de a se înfăptui. Ei cred că noi nu avem deloc a face cu această reformă agrară, că trebuie doar să spunem că această reformă este reforma burgheziei, că ea nu corespunde intereselor maselor țărănești, nu îndeplinește toate năzuințele lor, nu le aduce deplina eliberare, că, deci, această reformă nu ne privește deloc, că trebuie doar să chemăm masele țărănești la revoluție socială și, prin aceasta, ne-am făcut datoria.

Tovarăși, cred că această percepție este absolut greșită pentru un comunist. Dacă vrem să ne apropiem iarăși de masele țărănești, cred că trebuie să considerăm reforma agrară, această reformă înșelătoare și reacționară a oligarhiei românești ca o realitate, un *fait accompli*, care acum se săvârșește și să căutăm punctul nostru de plecare chiar în această reformă. Dacă vom face aceasta, vom avea posibilitatea de a atrage masele țărănești. Cu promisiuni nu vom reuși asta niciodată. Reforma agrară, care se află în desfășurare de doi ani, prezintă, desigur, multe aspecte pe care trebuie să le criticăm temeinic, critică adaptată acestor aspecte pentru a compromite reforma cu desăvârșire în fața maselor țărănești. De fapt, masele țărănești mai așteaptă ceva de la această reformă, și primesc ceva de la ea. Dacă nu o luăm în considerație, atunci comitem o

²⁷ Conferința a VI-a a Federației Comuniste Balcanice, decembrie 1923, Berlin (după alte surse, a avut loc la Viena sau Moscova). Din partea PCdR, a participat o delegație numeroasă, formată din: Gheorghe Cristescu, Marcel Pauker, Al. Crișan (Sandor Körösi), Al. Dobrogeanu-Gherea, Heinrich Sternberg, Ana Pauker, Ecaterina Arbore-Ralli. Referitor la România, au fost adoptate trei rezoluții: în problema agrară, asupra situației generale din România, în problema națională.

²⁸ Al. Crisan (Korosi Sandor)

mare greșeală și ne punem în primejdie șansele de a le câștiga simpatia. Așa încât, cred că trebuie să luăm această reformă drept punct de plecare al activității noastre actuale în rândul țărănimii și s-o compromitem complet în ochii acestora. Însă, în același timp, trebuie să ridicăm anumite pretenții în legătură cu această reformă, care să poată fi însușite de masele țărănești. Întrucât noi sprijinim revendicările actuale ale maselor țărănești, aflate în miezul reformei agrare, putem dezvolta în continuare aceste pretenții și am pune, astfel, în mișcare masele țărănești, câștigându-le efectiv pentru planurile noastre revoluționare.

Astfel înțeleg calea noastră spre masele țărănești și drumul nostru alături de masele țărănești spre putere. Eu cred că această cale trebuie prezentată clar aici, la această conferință, pentru ca, în viitor, să nu domine în partidul român alte concepții.

Și acum, o a treia chestiune, anume cea a frontului unic cu Partidul Țărănesc român. Partidul Țărănesc din România reprezintă, în primul rând, burghezia rurală, clasa mijlocie de la sate. Întrucât Partidul Comunist nu a desfășurat, în ultimii ani, ba chiar de la întemeierea sa, nici o activitate la țară, acest partid țărănesc reprezintă azi atât masele, destul de mari, ale țăranilor nevoiași, cât și țărani pe jumătate proletarizați. Cred, însă, că Partidul Țărănesc va pierde masele țărănești, pe jumătate sau complet proletarizate, dacă Partidul Comunist se apropie realmente de aceste mase. Căci ele au demonstrat că ni se alătură dacă noi mergem în întâmpinarea lor. Dacă ele sunt acum cu Partidul Țărănesc, este doar pentru că noi nu căutăm să luăm și să păstrăm corect legătura cu ei. Dacă Partidul Comunist de astăzi, care nu are nici o legătură cu masele țărănești, ar încheia fără dificultăți un front unic cu Partidul Țărănesc, atunci s-ar expune unor foarte mari pericole. Tovarășul Dobrogeanu a arătat foarte just în acest sens că partidul nostru comunist este un partid comunist foarte slab în ce privește spiritul partidului. Și, totuși, știm că tactica frontului unic ascunde mari primejdii chiar și pentru partidele puternice, darămite pentru cele slabe. Există temerea că un front unic încheiat fără dificultăți cu Partidul Țărănesc român ar putea primejdiu însăși existența organizatorică a partidului nostru. Desigur, ar trebui neapărat să tindem spre un front unic cu Partidul Țărănesc, însă, după părerea mea, el poate fi încheiat abia atunci când Partidul Comunist se va fi întărit din punct de vedere organizatoric și programatic și când va fi deja stabilită legătura cu elementele pe jumătate sau complet proletarizate de la sate. Ar trebui, cu siguranță, să încheiem un front unic cu toate aceste elemente, desfășurând o intensă activitate în toate aceste straturi ale țărănimii. Din punct de vedere organizatoric, cred că partidul trebuie să ia inițiativa creării în teritoriu de organizații țărănești independente. În Vechiul Regat, țăranii români n-au avut, până acum, nici un fel de organizații. Partidul Comunist trebuie să intervină tocmai aici, în legătură cu desfășurarea reformei agrare, să creeze la sate comitete țărănești care să stea sub influența noastră; ele trebuie să se compună din acele elemente și pot să se compună numai din acele elemente care ne simpatizează. Aceste elemente sunt (semi sau complet) proletarizații satelor. Aceste comitete pot fi baza unei organizații țărănești mai mari și independente.

În Transilvania, unde țărănimea este mai dezvoltată decât în Vechiul Regat român, ea a avut deja organizații care, însă, erau construite după modelul organizațiilor țărănești maghiare. Ele mai există și astăzi, fără să joace un rol prea mare, tocmai din cauza tradiției sale ungurești.

Astfel, pentru a rezuma, cred că drumul Partidului Comunist Român spre masele țărănești trebuie să fie următorul: să considere reforma agrară un fapt împlinit, în legătură cu care să pună în mișcare masele țărănești, să le organizeze, să formeze la sate comitete și, pornind de la acestea, să construiască o organizație țărănească autonomă; tactica frontului unic să fie aplicată tuturor straturilor maselor țărănești și să folosească această tactică atunci când [partidul] este pregătit organizatoric și ideologic.

Zetkin²⁹: Ei spun că Partidul Comunist trebuie să încheie un front unic eventual cu toate straturile țărănimii. Includ ele și pe țărani înstăriți?

Crișan: Nu, doar păturile mijlocii ale țărănimii.

Protiv: Tovarăși, voi fi foarte scurt și nu voi repeta ceea ce s-a spus. Dar trebuie să încerc să atrag atenția membrilor conferinței asupra modului în care este abordată chestiunea relației noastre cu țărani de către delegații români; căci ea este caracteristică pentru viața politică și pentru activitatea politică a partidului român.

Păcat că ne aflăm acum doar în acest punct, acela de a căuta calea prin care să ne apropiem de țărănime. Problema țărănească devine, astfel, tipică, mai cu seamă pentru modul în care partidul abordează o chestiune dificilă. Aș vrea să spun câteva cuvinte despre acest aspect al problemei.

Este, deci, caracteristic, tovarăși, că tovarășul care s-a referit la acest lucru a spus despre problema țărănească numai că noi nu putem deloc să ne apropiem de țărani, întrucât Partidul Comunist este incapabil să ducă o campanie primejdioasă și dificilă. Este exact ceea ce a spus tovarășul Crișan.

Dobrogeanu a spus aici atât: partidul românesc nu poate câtuși de puțin, în lipsa unui puternic sprijin moral, să se angajeze într-o problemă care să-l aducă în conflict cu Jandarmeria română. Rog, deci, să se aducă, mai întâi, în prim plan puritatea partidului și apoi să se lucreze.

Și ce spune tovarășul Crișan? Este mult mai important. El spune că nu ne putem angaja într-o luptă politică serioasă, deoarece partidul român nu este suficient de matur, pentru a se expune primejdiilor unei lupte politice. Tactica frontului unic, după cum se știe, ascunde în sine pericole chiar și pentru un partid puternic; pentru unul slab, cum este cel românesc, ele sunt de așa natură că partidul trebuie să se întărească într-un anume fel, în orice caz fără a duce o luptă politică, și abia apoi va fi în stare să ducă o astfel de bătălie.

Tovarăși, eu cred că este esențial ca ceilalți delegați și reprezentanții Cominternului aici [de față] să nu uite că partidul român, spre exemplu, nu se poate implica în chestiunea țărănească pentru că tovarășii nu pot ieși din acest cerc vicios sub nici o formă. Ei spun că nu putem începe o acțiune politică, că nu ne putem asuma pericolele tacticii frontului comun, fiindcă suntem un partid slab. Desigur, nu putem deveni un partid puternic atâta vreme cât nu ducem nici o politică, așa cum era cazul încă de la întemeierea partidului român. Vom avea ocazia să ne ocupăm de această chestiune de principiu, care nu are de fapt de a face decât indirect cu problema țărănească, în comisie. Însă cred că acest lucru este foarte limpede, după cum reiese și din cele ce au spus tovarășii până acum. Nu vreau să mai insist, căci am intra inevitabil într-o polemică care nu își află rostul aici, căci ea se va repeta.

²⁹ Clara Zetkin.

Tovarăși, teama aceasta de politică explică, cred, și faptul că tovarășul n-a vorbit deloc – tocmai acum, când ne ocupăm de problema țărănească – de chestiunea guvernului muncitoresc-țărănesc, de această lozincă politică, cu care ar trebui să ne prezentăm țărănimii înainte de toate. El a preferat să polemizeze cu dușmani inexistenți, să-și plăsmuiască un dușman care [în fapt] nu există, și să-l zdrobească. N-am știut că în partidul român, care nu s-a ocupat deloc de chestiunea țărănească, sunt tovarășii care au propus să trecem pur și simplu cu vederea actuala împărțire a pământului, să nu luăm în considerare această reformă agrară, aceste milioane de hectare care au ajuns totuși în mâinile țăranilor, chiar dacă, parțial, a revenit țăranilor înstăriți. Există într-adevăr o stângă, și anume tovarășul Boris Stefanov, care vine cu teorii radicale asupra țărănimii. Dar ceea ce tovarășul a expus aici, aud pentru prima oară. Cunosc atât de bine poziția Partidului Comunist Român într-o problemă nouă oarecare, primejdiile pe care le ascunde – și ce partid slab nu este pândit de pericole? –, cum a fost mereu cu această atitudine a celor cuprinși de frică în fața avântării în luptă.

În încheierea prelegerii sale, tovarășul Cristescu a îndemnat să nu se dea prilej nici unei polemici. Totuși, trebuie să spun că există o oarecare asemănare între frica tovarășului Cristescu de teza guvernării muncitorești-țărănești și luarea de poziție a tovarășului, care aparține extremei opuse a partidului. Asta este, pe de o parte completa neînțelegere a raporturilor noastre cu ne-comuniștii, chiar cu organizațiile politice, pe de altă parte, teama de a reflecta la o luptă politică, câtă vreme partidul este slab. Astfel că slăbiciunea partidului s-a manifestat în mod curios în ceea ce tovarășii au spus aici. Cred că ar trebui să pun în evidență chiar acest lucru, căci poate nu se va mai ivi niciodată ocazia să vadă tovarășii cât de departe poate merge partidul românesc în acest domeniu. Să se aducă un raport asupra reformei agrare în care să se spună direct astfel: “Mă rog, tovarășii, noi, partidul român, suntem realmente eliberați de obligația de a ne apropia de țărănime, căci suntem mult prea slabi, ori suntem moralmente mult prea decăzuți”.

Crișan: Am făcut propuneri concrete în privința apropierii noastre de țărănime.

Kolarov: Vom dezbate asta în comisie.

Dobrogeanu: Nu este nevoie să mai răspund. Am vorbit de partidele ilegale, care trebuie să se pună pe treabă.

Cristescu – tradus de Protiv:

Aș vrea să informez conferința asupra situației țărănimii de la noi și asupra situației politice, iar apoi voi vorbi despre lozincile politice.

Votul universal a extins câmpul politicii la sate. De la instituirea votului universal, toate partidele politice au acordat o oarecare atenție satului, căci satul oferă o masă electorală importantă. Țărănimea începe să joace un rol politic. De fapt, ea este încă împărțită în Vechiul Regat între următoarele trei partide: Partidul Liberal, partidul lui Averescu³⁰ și Partidul Țărănesc; în Ardeal ea este grupată în Partidul Național, iar în Basarabia în Partidul Țărănesc al lui Stere. Averescu, care este născut acolo, și

³⁰ Partidul Poporului, înființat în aprilie 1920, prin fuziunea Ligii Poporului, condusă de generalul Alenadru Averescu, cu alte formațiuni politice, de mici dimensiuni. În mai 1921, în momentul congresului de afiliere a socialiștilor români la Internaționala a III-a, la conducerea țării se afla un guvern al acestui partid, avându-l ca prim-ministru pe Alexandru Averescu, iar ca ministru de interne pe Constantin Argetoianu.

Înculeț, care în ultimul timp a trecut la liberali, se bucură într-adevăr de mare simpatie în Basarabia, însă nu se poate lucra acolo din pricina terorii.

În Transilvania, atmosfera nu ne este favorabilă, așa cum au spus tovarășii, în primul rând Crișan. Tovarășii plutesc în nori, ca întotdeauna. La ultimele alegeri, am obținut acolo doar șapte din 150 de voturi, și acestea, mai ales, în zonele industriale. În Regat, 19 reprezentanți ai Partidului Social Democrat și-au desfășurat activitatea la sate printre muncitorii care lucrează la oraș și locuiesc la țară. Țăranii au observat că socialiștii vor să le dea pământ și, de aceea, au venit la noi. Însă nu se poate spune că țăranii ne așteaptă pe noi. În această privință, sunt foarte ignoranți, foarte incuți. La noi, în provincie, analfabetismul este încă foarte mare. Dacă am fi avut un partid puternic, cu un secretariat special țărănesc, atunci am fi câștigat țăranii de la sate. Partidul Țărănesc este mai popular la sate. Dar el se sprijină pe țărăimea mijlocie, care nu este destul de înstărită ca să fie liberală și este, încă, împotriva liberalilor. De fapt, el reprezintă intelectualitatea – în parte preoți, în parte profesori – dar și mica burghezie sătească, fiindcă partidul este pentru păstrarea proprietăților mijlocii. Astfel, acest partid nu poate admite programul nostru și, prin urmare, frontul unic este imposibil; el s-a format după război, într-adevăr, din elemente burgheze care erau nemulțumite și s-au desprins de burghezie alăturându-ni-se. Ele sunt monarhiste, fac curte regelui și declară cu fiecare ocazie că sunt țărani care au apărut pe rege în vremuri de restriște. Nu le pretindem, desigur, să fie comuniști, însă merg atât de departe că ne atacă. Pe mine [...] ³¹, unul dintre conducători, și atacă și programul nostru; el s-a declarat împotriva programului țărănesc al bolșevicilor. N-am putea pretinde că el este bolșevic; dar pentru ce atacă programul bolșevicilor? Ca să ajungă mai ușor la conducere. Acest partid a propus chiar fuziunea cu Partidul Național din Ardeal, care este un partid reacționar. Nu s-a ajuns la fuziune, dar, oricum, partidul era capabil să facă așa ceva.

Partidul nostru a discutat mai întâi rezoluțiile celui de al IV-lea Congres abia în această vară și și-a însușit teza guvernării muncitorești-țărănești. Am fost, bineînțeles, împotriva. Frontul unic este o chestiune de tactică. Nu cred, cum fac alți tovarășii, că putem câștiga masele țărănești prin această tactică. Mă opun frontului unic la noi în țară. Evident, sunt disciplinat, iar dacă Internaționala o cere, mă voi supune. La noi lipsa conștiinței politice este prea mare ca să fie posibil un front unic. La asta se adaugă nemaipomenita imoralitate a claselor superioare, ai căror membri schimbă un partid cu altul. Această imoralitate a cuprins și pe țărani, și pe muncitori. Dar ne-am îndeplinit munca la oraș și am mers până acolo încât muncitorii au scăpat deja de povara acestei imoralități și nu mai au nici un fel de încredere în burghezie. Că la sat este altfel, se vede din faptul că la alegeri țăranii votează mereu cu puterea (exclamații: alte dovezi împotriva frontului unic!). Noi ducem lipsă de oameni, mai precis de cadre. Dacă încheiem un front unic cu Partidul Țărănesc, noi vom fi aceia care pierd. Un front unic este, deci, imposibil în principiu, întrucât Partidul Țărănesc nu poate accepta programul nostru. Noi cerem, de fapt, să se dea țăranilor inventarul fără nici o răscumpărare. Astfel, este un lucru cu totul imposibil nu merge din principiu, înainte de toate din cauză că cererea noastră de a se restitui țăranilor vitele, mijloacele de producție etc. fără răscumpărare, nu este acceptată de Partidul Țărănesc. Însă, mai există un impediment. Partidul Țărănesc nu va accepta sub nici o formă un front unic, sunt convins de aceasta.

³¹ Lipsă în text.

De exemplu, acum, de câteva luni doar, este în desfășurare un anume front unic pentru sprijinirea victimelor reacțiunii bulgare. Personal, am propus Partidului Țărănesc să intervenim împreună la guvernare, dar mi-a răspuns că o va face singur. N-a făcut-o, însă. Acum, partidul a propus un comitet de ajutorare împreună cu toate organizațiile muncitorești și țărănești din Bulgaria și România în sprijinul victimelor reacțiunii bulgare. Până acum, nu se cunoaște rezultatul.

Mă tem, așadar, că Partidul Comunist nu va obține nimic de la frontul unic. Nu avem nimic de câștigat. În principiu, nu am nimic împotriva acestei lozinci. Tovarășii din Bulgaria, Iugoslavia și Grecia pot aplica acest lucru în țările lor. Relațiile între partide sunt altele acolo. Dar la noi nu merge. Dimpotrivă, trebuie să mergem independent la țară cu programul, cu revendicările noastre. Trebuie să avem un jurnal pentru țărani și o secțiune specială pentru propaganda în rândul țărănimii. Trebuie să mergem la sat cu lozinci legate de viața cotidiană: împotriva Jandarmeriei, împotriva taxelor, pentru livrarea fără răscumpărare a mijloacelor de producție, pentru cooperative, pentru sprijinirea învățământului, pentru autonomie comunală, împotriva nedreptăților legii privitoare la distribuirea pământului (au fost excluse multe categorii de la împroprietărire); împotriva plății eșalonate a pământului și pentru expropriere fără despăgubire, care trebuie să fie totală. Numai așa putem pătrunde la sate. Trebuie, de aceea, să ne organizăm propaganda, și atunci vom câștiga pe țărani săraci.

Kolarov: Problema frontului unic cu țărani se izbește de o rezistență destul de puternică din partea Partidului Român.

Tovarășul Hagiev este adversar total și ireductibil al acestei tactici din principiu și din alte considerații încă, cel puțin cât privește România.

Tovarășul K... și tovarășul Dobrogeanu sunt, în principiu, pentru această tactică, dar pun asemenea condiții, încât amână aplicarea ei până la o dată nedeterminată.

Tovarășul Protiv este hotărât pentru această tactică.

Chestiunea este foarte importantă, trebuie rezolvată.

Tovarășe Hagiev, problema este rezolvată din punct de vedere internațional, fără nici o condiție și fără nici o amânare, ca o problemă actuală, ca o tactică de moment și nu numai pentru țările industriale, dar și pentru țările agricole; nu doar în privința muncitorilor și organizațiilor muncitorești, dar și cât privește țărani și organizațiile țărănești.

Pierdeți vremea repetând argumente care au fost deja invocate la congres, în ședințele plenare ale Comitetului Executiv, unde a fost dezbătută problema.

Există o seamă de treburi. Voi vorbiți de sentimentele monarhiste ale țăranilor. Dar țărani ruși erau cei mai înfocați monarhiști din toată lumea și, acum, îi vedeți cei mai fideli partizani ai republicii sovietice.

Cum s-a produs o asemenea transformare? Dacă țărani ruși au putut să se transforme în câteva luni din monarhiști în republicani sovietici, de ce credeți că țărani români nu sunt capabili de o evoluție similară? După mine, sunt în stare. Sentimentele lor monarhiste nu pot să fie, sub nici o formă, un impediment în aplicarea tacticii frontului unic.

Spuneți că ei nu au nici un sentiment moral, că sunt extrem de corupți. Eu nu pricep cum poate moralitatea sau imoralitatea să vă împiedice de la aplicarea tacticii frontului unic.

Din nenorocire, imoralitatea există chiar în rândurile clasei muncitoare. Dar nu este un motiv ca să respingem tactica frontului unic. Dimpotrivă.

Voi spuneți că Partidul Țărănesc nu o să vrea să accepte revendicarea gratuității inventarului. Eu vă întreb dacă țăraniile nu ar vrea această revendicare. Și este vorba, în acest moment, de crearea frontului unic cu țăraniile. Dacă Partidul Comunist se angajează în această dispută cu Partidul Țărănesc, dinaintea maselor, eu cred că Partidul Comunist va avea de câștigat.

Ce impedimente mai vedeți voi la această tactică?

Credeți că România este o țară care face excepție, că e în afara lumii. Nu. România este în Europa, în Balcani, aproape de Bulgaria. Partidul român se află, dacă nu în condiții identice, măcar în condiții analoge celor din alte țări agrare, precum Polonia, Bulgaria, Iugoslavia, etc., etc...

În consecință, ceea ce este valabil pentru alte țări, poate fi și în România.

Vă atrag atenția asupra faptului că tactica frontului unic nu mai este o problemă teoretică. Este o tactică îndreptățită chiar de realitate. Tactica frontului unic își are deja propria istorie. Ea nu poate fi combătută cu nici un argument, pentru că realitatea, istoria ultimilor doi ani în toate țările, ca și în Germania, a dovedit justetea acesteia de o manieră decisivă.

Dacă continuăm să ne opunem acestei tactici, asta înseamnă fie că nu putem înțelege principiul comunismului care impune partidelor comuniste să se apropie de mase, să devină partide de mase, fie că nu vrem să vedem lecțiile istoriei, că nu vrem să vedem faptele.

Numai social-democrații sunt împotriva frontului unic; și o să fie până la sfârșit, pentru că frontul unic înseamnă moartea lor, pentru că frontul unic îi va face să-și piardă influența asupra maselor muncitorești.

De aceea, nu pot să înțeleg cum mai pot comuniștii să se opună tacticii frontului unic.

În această problemă, nu mai este vorba doar de masele țărănești, ci și de partide.

Nu suntem încântați de partidele țărănești. Cunoaștem natura – obiectiv vorbind – adesea reacționară, a acestor partide.

Partidul Țărănesc bulgar a fost și el reacționar.

Dar trebuie să recunoaștem că, în condițiile actuale, în perioada pe care o traversează regimul capitalist, clasa țărănească devine pe zi ce trece un element reacționar care trebuie să joace un rol mare în revoluția contra regimului burghez. Este un motiv suficient pentru colaborarea noastră cu masa țărănească.

Condițiile obiective impun această colaborare. Aceste partide țărănești, conduse de burghezia țărănească, pot urma altă politică, dar, până la urmă, masele țărănești vor merge tot mai mult spre stânga. Se vor apropia de muncitori și de partidul comunist.

În această privință, exemplul bulgar este surprinzător. Uniunea Țărănească, care și-a început cariera în Bulgaria printr-o luptă înverșunată împotriva mișcării revoluționare a muncitorilor și țărănilor în 1918 și 1919, a sfârșit prin a întinde mâna partidului comunist. Este logica faptelor, logica istoriei pe care mizăm.

Ceea ce s-a petrecut în Bulgaria, se va repeta inevitabil în România. Sunt convins că Partidul Țărănesc român va profita de exemplul bulgar. El va abandona iluzia posibilității instalării unui guvern țărănesc. Va înțelege foarte bine că țărănimea singură nu este în stare să guverneze vreme îndelungată. Din cele două pătri sociale care o compun, dreapta, burghezia țărănească, va căuta să se alieze cu burghezia citadină, în timp ce țăraniile mici și mijlocii vor fi nevoiți să se alieze cu muncitorii.

Asta este situația, asta este baza frontului nostru cu masele. Condițiile obiective sunt favorabile colaborării noastre.

Ne vom prezenta Partidului Țărănesc cu revendicările care corespund intereselor țăranilor săraci; ele vor fi respinse de pătura superioară a acestui partid, de țăranii săraci.

Vom propune Partidului Țărănesc lupta pentru un guvern muncitoresc-țăărănesc; oferta noastră va fi respinsă de pătura superioară a țăranilor care ca încerca să facă un guvern țărănesc și burghez.

Dobrogeanu: Tovarăși, problema agrară joacă un rol însemnat, îndeosebi într-un stat ca România, care este un stat agrar. Mai bine de trei sferturi din populație trăiește din munca în agricultură. Situația este caracteristică, în special, în România prin aceea că, în evoluția sa, a făcut un salt mare de la orânduirea feudală, în care se mai afla încă până nu de mult, și din forma pe care o dobândise de scurtă vreme. Acest salt s-a făcut atât de rapid, încât era imposibil ca relațiile din agricultură să țină pasul. În acest fel, se explică multe fenomene sociale din România, precum prăpastia colosală existentă între oraș și sat. Relațiile de producție în mediul rural sunt înapoiate și au păstrat forma feudală, cu toate că statul a luat în exterior și în organizarea sa politică forma unui stat burghez. Relațiile de la sat s-au deteriorat tot mai mult, cu toate că această evoluție către statul de tip burghez ar fi putut și ar fi trebuit, în mod firesc, să aducă dezrobirea clasei țărănești, în cazul în care România ar fi urmat, în dezvoltarea sa, același drum ca și celelalte state. Contactul, raportul economic pe care România îl are cu statele industrializate - importarea produselor agrare și exportarea produselor industriale - au exercitat asupra condiției țăranilor din România o formidabilă influență negativă. În loc să se îmbunătățească, situația țăranimii s-a deteriorat extraordinar, de la an la an. Așa se explică revoltele țărănești, care izbucnesc cu regularitate. Răscoalele au fost însă înăbușite prin forța armelor și prin represalii colosale, dar statul trebuia să ia aminte la această stare de lucruri. Țăranii au fost însă înșelați prin diverse paliative, să zicem, pentru a le da iluzia că au fost, în sfârșit, eliberați de lipsurile groaznice în care se zbăteau. Trebuia să urmeze o împroprietărire. Au fost, deci, împărțite domeniile statului și alte domenii comunale și s-a domolit în acest fel, din timp în timp, foamea de pământ a țăranilor. Dar prin raporturile politice de putere la sat și prin alte mijloace s-a știut întotdeauna și s-a căutat să nu se îmbunătățească situația țăranilor și să fie lăsată să dăinuie asupra.

Existența statului de tip burghez nu era lipsită total de consecințe la sate. Și chiar dacă, în aceste împrejurări, țăranii erau absolut incapabili de un progres social, de o ascensiune socială - nici măcar o mică pătură din rândul țăranilor nu era în stare de acest lucru, s-au format, totuși, anumite elemente care au dat naștere burgheziei sătești. Aceasta se întâmpla încă înainte de război; în timpul războiului, această burghezie rurală s-a mai consolidat, urmare a extraordinarei inegalități în drepturi și a exploatarii, care s-a înrădăcinat apoi și mai mult la adăpostul autorităților de ocupație și altor împrejurări. În timpul războiului, situația era atât de diferită că, dintr-o pătură de mijloc, a apărut o burghezie țărănească. Ei i-a fost interzis liberul acces la pământ, fiindcă pământul se afla, desigur, în mâinile latifundiarilor și prin vânzare etc., mai era prea puțin de recuperat.

Așa se prezenta situația la începutul și în timpul războiului. Apoi a venit revoluția rusă, care a avut o influență extraordinară asupra României, în special.

Nemulțumirea era oricum atât de mare datorită faptului că poporul român pătimise îngrozitor în vremea războiului prin asuprașirea colosală și reducerea sa la sclavie, sclavie care a căpătat în timpul războiului dimensiuni monstruoase, încât izbucnirea revoluției în Rusia a avut mare influență asupra poporului român.

Clasa conducătoare s-a străduit atunci să facă promisiuni ferme. Sub imperiul revoluției ruse, s-a făgăduit o nouă împărțire a pământului și drept universal de vot. Ulterior, poporul român a fost înșelat în ambele privințe. Votul universal a fost legiferat de formă, în realitate, însă, a fost anulat. Rămâne de verificat împărțirea pământului.

Cum spuneam, există un factor intern dinamic care a contribuit la aceasta și care a jucat un rol hotărâtor la înfăptuirea reformei agrare, [anume] burghezia rurală. Marea burghezie s-a aliat cu ea până la un anumit punct, pentru a trage pe sfoară mica țărănime, deci și țărănimea săracă și, astfel, să întreprindă de așa manieră înproprietărirea, încât situația lor să nu se amelioreze deloc.

Imediat ce războiul s-a încheiat și nemulțumirea a scăzut, situația s-a îmbunătățit pentru clasa conducătoare, în timp ce țărănimea, care se răzvrătise la început, a fost înșelată de diverse alte partide. Nu exista acolo nici măcar un partid socialist, darămite un partid comunist, care să fi mers la sate și să exploateze această stare de lucruri. Țărănimea, înșelată de partidele burgheze care au luat locul vechilor partide compromise, s-a resemnat apoi și a pierdut speranța în mai bine. În asemenea condiții, raporturile de putere la sat se înfățișează ca defavorabile țărănimii.

În acest moment, când legea [agrară] trebuia înfăptuită și aplicată - aceasta este o mare diferență, în special, în România, țărănimea a slăbit mult din punct de vedere politic și nu poate lupta pentru interesele sale, nu le poate nici măcar exprima. Țărănimea din România nu avea nici măcar o pătură restrânsă de intelectuali, de funcționari, din rândul populației care să aibă oarecare influență în stat și a fost lăsată la discreția claselor dominante. În aceste condiții, e de la sine înțeles cum are loc această înproprietărire, care ar fi trebuit întreprinsă în favoarea țărănimii sărace.

Contradicțiile puternice între clase, deja existente la sate, s-au acutizat. Țăranii își puseseră speranțe în această înproprietărire; totuși, ei vor primi pământ, ca să devină liberi, să-și obțină libertatea - este ceea ce își doresc: pământul trebuie să fie numai un mijloc al eliberării. Și acum, când se înfăptuiește reforma agrară, ei văd din ce în ce mai bine cum sunt înșelați și cum toate speranțele lor s-au dovedit deșarte.

Înfăptuirea reformei agrare a fost, evident, făcută diferit și este diferită, după diversitatea regiunilor. Cea mai mare dificultate pentru clasa conducătoare din România a oferit-o Basarabia, care a luat, cea dintâi, contact cu revoluția rusă; acolo existau deja tradiții ale revoluției, țăranii luaseră deja în posesie pământul, o făcuseră ei înșiși. Și această reformă agrară, care trebuia să fie, cum s-ar spune, o înproprietărire a țăranilor, nu a fost, în Basarabia, altceva decât retrocedarea pământului către marii proprietari. Dar pentru că țăranii își luaseră odată pământul, raporturile de putere erau deja altele și țăranii și-au păstrat cel puțin pământul pe care-l aveau deja în condiții mai favorabile, cum a fost cazul și în alte zone ale României. În România, unde, de fapt, iobăgia exista în formă camuflată, farsa făcută țăranilor este mare.

În Transilvania, încă de timpuriu, există o țărănime liberă și cu conștiință de clasă, care știe mai bine să lupte pentru interesele sale. Aceasta se vede și în aplicarea reformei agrare. Persoanele care trebuie să înfăptuiască în Transilvania această reformă întâmpină rezistență din partea țăranilor și trebuie adesea să cedeze, iar moșierii, care

se simt dezavantajați și, bineînțeles, caută sub diverse subterfugii să-și păstreze mai mult pământ, trebuie să se adreseze curților de apel de la oraș ca să-și atingă iarăși scopurile.

Dimpotrivă, la noi, în Vechiul Regat, relațiile la sat sunt de așa natură, că țăranii, în ciuda împotrivirii lor, în pofida protestelor lor, sunt absolut incapabili să-și impună revendicările.

Tovarăși, în aceste condiții, situația la sate este foarte favorabilă pentru partidul nostru. Se poate spune că țăranii ne așteaptă. A lipsit un partid comunist care să aibă tărie de voință, o percepere corectă a situației și capacitate de luptă pentru a merge la țară și a-i grupa pe țărani în jurul partidului. Ceea ce nu s-a întâmplat până acum trebuie, evident, recuperat. De regulă, tactica necesară este frontul unic. Printre diferitele partide burgheze existente în România, se numără Partidul Țărănesc, un partid care s-a dezvoltat după război datorită faptului că țăranii au primit drept de vot, iar, pe de altă parte, datorită faptului că nemulțumirea este foarte mare. Din acest motiv, a putut lua ființă un partid țărănesc care, în realitate, reprezintă interesele micii pături a burgheziei sătești, dar el a putut trage foloase și a putut să le exploateze în scopuri proprii numai datorită imaturității politice a țăranilor. Au fost redeșteptate și întreținute diferite prejudecăți împotriva populației orășenești, orășenii sunt considerați dușmani, iar țăranii au fost instigați împotriva lor pentru a li se trezi speranțe față de această nouă burghezie.

Aș vrea să vorbesc acum despre felul cum se prezintă tactica frontului unic în România, în mod special, cu referință la activitatea la sate. Tactica frontului unic presupune, după cum se știe, ca Partidul Comunist să fie, din punct de vedere organizatoric, puternic și unitar, astfel încât să nu se expună pericolelor printr-o strânsă colaborare cu un alt partid burghez. Aceste primejdii există, îndeosebi într-o țară ca a noastră, unde mijloacele demagogice sunt atât de puternic dezvoltate și răspândite. Dezvoltarea tacticii frontului unic arată cel mai bine acest lucru. Căci ea nu este prima cale, ci ultima, cel puțin unul din ultimele mijloace tactice - acum abandonat - pe care Partidul Comunist l-a găsit în drumul său, pe care trebuia să meargă de la fondarea sa - vorbesc la modul general - până în luna [sic!] în care își atinge scopul. Deci, la începuturile Partidului Comunist, există o perioadă de întărire interioară, de consolidare interioară și o perioadă de aproape absolută intransigență [...]³².

13. 1923 decembrie 5, Berlin - Raportul lui Gelbert Moscovici asupra celei de a VI-a Conferințe Balcanice.

În luna trecută, în timp ce sângele poporului muncitor din Bulgaria, vărsat cu furie și din belșug de către burghezia bulgară, nu era încă uscat bine și în timp ce pintenii generalului Müller toceau trotuarele Saxoniei, ca o prevestire a însângerării muncitorimii revoluționare din Germania, în unul din orașele Europei Centrale a avut loc o conferință de o foarte mare importanță: a VI-a Conferință a Federației Comuniste Balcanice.

³² Aici se termină documentul pe rolă.

Însuși faptul că această Conferință a trebuit să aibă loc în afară de granițele țărilor ce compun Balcanul, arată starea de teroare sub care se află acum, din nou, populațiunile acestor țări și avangărzile lor, în special, partidele comuniste.

Fascism sângeros în Bulgaria, teroare “liberală” în România “Nouă”, împrejurări “balcanice” în regatul SHS³³ cu pretenții la civilizație, asiaticism în Grecia – unde chiar așa-numita “revoluție burgheză” a avortat din capul locului.

Dar țările balcanice, independent de faptul că unele din ele au ajuns să-și întindă aripile până nu departe de inima Europei, mai au și o altă asemănare: dependența lor de puterea capitalului antantist care, împărțind prada cu cel național, reduce popoarele de dincoace și de dincolo de Dunăre, de dincoace și de dincolo de munții Balcani, la rolul de adevărați sclavi.

Viața de toate zilele a țăranului din Balcani, cât și a muncitorului industrial, cu puține excepții, este aceeași. Libertăți și drepturi politice numai pe hârtie, în realitate înlocuite prin crime din partea organelor guvernelor.

Întru nimic nu se deosebește gradul de exploatare și subjugare a țăranului din Balcani, fie el din nordul României sau din sudul Greciei. Întru nimic nu se deosebește terorizarea naționalităților din România și Iugoslavia de cea din Grecia. Exceptând unele regiuni ale Banatului românesc și din Croația, putem spune că, până și viața proletariatului industrial din Balcani este aceeași, sub toate împrejurările ei.

Din punct de vedere al libertăților politice, pretutindeni același tablou: cu mari jertfe, clasa muncitoare din Balcani luptă pentru a face realitate din legile existente pe hârtie, în constituțiuni votate într-un moment de slăbiciune și frică a claselor stăpânitoare din țările respective.

Discuțiunile ce au avut loc și hotărârile luate la a VI-a Conferință Balcanică arată că reprezentanții partidelor muncitorești revoluționare din Grecia, Bulgaria, România și Iugoslavia și-au dat seama atât de realitatea lucrurilor, de gravitatea situațiunei cât și de rolul enorm de mare și important ce-l poate juca și ce trebuie să-l joace mișcarea comunistă din aceste țări. Firește, nimic n-a fost văzut și analizat în afară de situația internațională în genere, și în afară de Rusia Sovietică, în special, singura țară unde domnia clasei muncitoare este o realitate.

Situația reală din Balcani a pus la ordinea zilei a acestei conferințe următoarele chestiuni:

- a) Problema agrară.
- b) Problema națională.
- c) Lupta contra fascismului.
- d) Problema organizatorică a partidelor.
- e) Problema organizatorică a FCB însăși[i].

Pentru prima dată, FCB va începe să devie o realitate politică. În locul unui secretariat este ales un prezidium, compus din 3 inși, reprezentând 3 țări, și care face parte dintr-un Comitet Executiv, compus din 8 inși. Atât Comitetul Executiv în întregime[a] sa, cât și, prin urmare, membrii prezidiumului sunt aleși de Conferința Balcanică fără drept de rechemare din partea partidelor respective. Membrii prezidiumului au datoria, imediat după numirea lor, de a se transporta la locul unde FCB își are sediul și odată cu aceasta începe activitatea federației însăși.

³³ Sârbo-croato-sloven

Și cu privire la problema organizatorică a partidelor comuniste din Balcani. Două caracteristici:

a) condițiunile obiective și subiective din Balcani sunt foarte favorabile unei mișcări revoluționare din partea maselor muncitoare. Totuși, această mișcare nu există în țările balcanice. Aceasta, nu numai datorită reacțiunii ce o exercită burghezia și guvernele ei, dar datorită lipsei de elemente și datorită slăbiciunii organizatorice, în special, a partidelor comuniste.

b) excepția o face Bulgaria, unde proletariatul industrial este mult mai puțin dezvoltat decât în celelalte țări, iar Partidul Comunist are destule elemente și dispune și de o organizație suficient de bună.

Pentru a putea ajunge la înlăturarea acestor lipsuri e nevoie, firește, de muncă, de muncă încordată din partea elementelor existente, din partea acelor ce stau azi în fruntea partidelor comuniste. Conferința Balcanică a atras atenția partidelor, îndeosebi în aceste direcțiuni:

- concentrarea elementelor răslețite prin diferite localități;
- intensificarea și realizarea legăturilor între comitetele centrale și organizațiile locale;
- conferințe pe regiuni;
- pe cât posibil, organizarea membrilor partidului pe baza nucleelor, grupelor pe fabrici, ateliere și birouri;
- organizarea cât mai deasă de “săptămâni de propagandă”;
- organizarea de campanii politice;
- alcătuirea de programe de acțiune cu privire la chestiunea agrară, invalizii de război, chiriașii, foștii luptători, etc;
- ziare și broșuri populare, atât pentru muncitorii industriali, cât și pentru țărani, tratând mai mult chestiunile de viață la ordinea zilei, decât cele teoretice;
- mărirea activității și sistematizarea ei în sindicate, pentru ca, de pildă, greșelele din ultimul timp, petrecute din partea Comisiunii Generale Sindicale.
- Pentru a putea ajunge la înlăturarea acestor lipsuri, Conferința Balcanică a dat o deosebită atenție chestiunii organizatorice. Mai multă centralizare în conducere, mai mult cu masa din partid prin legături continuă cu organizațiunile existente și cu marea masă neorganizată prin ducerea de campanii politice; prin organizarea, acolo unde e posibil, a membrilor partidului pe baza nucleelor pe fabrici și ateliere, prin alcătuirea de programe de acțiune asupra tuturor chestiunilor economice-politice la ordinea zilei și prin cea mai mare atenție problemelor agrară și națională; mișcarea comunistă din Balcani va trebui să se întărească [...] ³⁴.

- Pentru o înlesnire a acestei activități și ca o introducere în activitate, Conferința Balcanică obligă partidele comuniste din federație la munca de lămurire a hotărârilor acestei conferințe. Această muncă îndeplinită, ea va deschide noi orizonturi partidelor revoluționare din Balcani și va ajuta, chiar din punct de vedere practic, la rezolvarea problemei organizatorice.

Din analiza situațiunii în Balcani, în genere, și în fiecare țară în special, reiese că, pentru partidele comuniste din această peninsulă, problema de căpetenie este problema țărănească.

³⁴ Lipsă în text.

Toate țările din Balcani sunt încă eminamente țări agricole. Cu toate că, atât România, cât și Iugoslavia au căpătat la ieșirea din război un foarte mare aport industrial, ca de pildă regiunile Banat și Slovenia, și cu toate că, chiar regimurile vechi ale țărilor ca România și Grecia, în special, s-au dezvoltat industrialicește în decursul și în timpul de după război, totuși, populația țărănească a Balcanului atinge încă cifra de 80% din populația întregă. E firește, deci, ca factorul politic precumpănitor în Balcani să-l reprezinte țărănimia.

Și că această țărănime poate și trebuie să fie un factor revoluționar, o dovedește cu prisosință situația economică a mării majorității a acestei populațiuni sătești care, în opunere cu toate legile parlamentare și decretele regale, trăiește încă sub împrejurări feudale; dar, necesitatea și puțința revoluționării maselor țărănești a fost dovedită, mai mult ca oricând, de evenimentele din acest an din Bulgaria. Atât puciul revoluționar din 9 iunie, cât și răscoala maselor muncitoare din septembrie au arătat:

a) că, într-o țară agricolă, țaranii sunt factorul politic de primul ordin și

b) că partidele comuniste nu pot fi numite partide revoluționare și nu vor putea face revoluția, atâta timp cât nu vor ști să influențeze și să cucerească masele satelor.

Firește, epoca de după război nu este lipsită de o atențiune, în vorbă cel puțin, din partea clasei stăpânitoare, față de problema agrară. Burghezia din Balcani, asemenea aceleia din centrul și apusul Europei, de la care învață și primește ajutor, a știut să răsplătească sângele vărsat în ultimii 7 ani (1912-1918) de milioanele de țărani, prin ... votul universal și reforma agrară. Iar dacă votul universal a ajuns să fie o înșelăciune pentru masele muncitoare, reforma agrară n-a izbutit să astâmpere foamea acelorși mase.

Promisiunile burgheziei și legile parlamentare n-au lipsit aproape din nici o țară din Balcani.

În țara eminamente agricolă, România, unde răscoalele din 1907 au zguduit întregul edificiu social și unde, sub presiunea revoluției ruse din 1917 și de teama unei infecțiuni revoluționare, burghezia a declarat că "pământul va fi împărțit țăranilor", nici astăzi, în decurs de 7 ani, reforma agrară nu este împlinită, nici măcar după cum ea a fost concepută de guvernele țării în epoca de după război, când țaranii nu mai erau deținătorii armelor.

Adevărat, România nu mai este azi țara latifundiarilor din anii trecuți. În ce privește România Veche, a dispărut acel număr de proprietari, 0,64% din numărul tuturor proprietarilor, care dețineau 48,7% din întreaga suprafață a pământului cultivabil și productiv în timp ce 95,5% din proprietari, țărănimia, cu suprafețe până la 10 ha., dețineau numai 40,3% din suprafața totală. Aproape aceeași proporție și pentru celelalte provincii ale țării.

Aceasta, însă, nu înseamnă că au dispărut și sutele de mii de țărani fără pământ sau cu pământ insuficient pentru întreținerea propriilor familii; aceasta nu înseamnă că situația materială generală a țărănimii s-a îmbunătățit, situație înrăutățită chiar, atât de urmările războiului însăși, cât și de datoriile de stat ca rezultat al războiului.

Dar chiar în ce privește reforma agrară în sine, nu numai că ea e insuficientă, nu numai că ea e fals interpretată, dar ea e și fals aplicată, fapt care alimentează mereu nemulțumirea țăranilor.

La fel se prezintă lucrurile și pentru Iugoslavia. 80% din populațiunea de circa 13 milioane sunt țărani. În provinciile industriale, ca de pildă Slovenia și Voivodina,

țărâניהea e reprezentată prin 63 și 70%, în timp ce în Croația sunt 85%, iar în Muntenegru, chiar 90%, țărani. Situația economică a acestei populații sătești este demonstrată prin întinderile de pământ ale țăranelor: în Croația, 71% din populație are câte ½-5 ha. pământ, suprafață insuficientă pentru hrănirea unei familii mai numeroase, cum sunt de regulă familiile țărănești. În această provincie, 209 de grafi dețin 350.000 ha, în timp ce 180.175 familii au numai 125.000 ha., adică nici măcar 1 ha. de familie. Situație ceva-ceva mai bună o au țărani din Slovenia și Voivodina, mult mai rea însă este situația țăranelor din Muntenegru, Macedonia, Dalmația și Bosnia-Herțegovina, unde, fie că țărani sunt cu totul lipsiți de pământ, fie că trăiesc încă sub condiții cu totul feudale.

Și aceste regiuni au fost de nenumărate ori teatrul răscoalelor țărănești. Nu o singură dată, țărani au intrat cu plugul pe pământul boieresc, expropriindu-l sub această formă. Dar, tot de atâtea ori, ei au fost alungați de pe el, ca o consecință a lipsei factorului politic al țărânimii.

Și în Iugoslavia, ca și în România, reforma agrară a fost de mult târăgănată, votată în fine de "reprezentanții legali ai poporului" și tot de ei neaplicată sau călcată în picioare. Din interes strâmt de partid, pentru îmbogățirea personală a membrilor din guvern, feudații din Bosnia și Macedonia au obținut atât plată bună pentru pământul expropriat, cât și micșorarea simțitoare a cotei de expropriere. În Dalmația, pământul a fost reluat și redat foștilor proprietari, în Voivodina și Croația pământul a fost fie speculat, fie dat unor partizani politici, ca de pildă foștilor voluntari în armata sârbească. În Croația, din 320.000 familii țărănești fără sau cu pământ puțin, numai 80.000 au primit pământ.

Despre țărâניהea din Bulgaria se știe îndeajuns. Faptele existenței unui guvern țărănesc, a unui partid țărănesc și a unei mari mase de țărani chiar în rândurile organizației Partidului Comunist, în afară de marea simpatie a țăranelor pentru acest partid, toate acestea vorbesc de la sine.

Iar Grecia nu face excepție. În afară de proprietăți uriașe care depind bisericilor, mănăstirilor și Casei Regale, marea proprietate, în esență, feudală încă, predomină pretutindeni. În afară de faptul că țărani iau în arendă pământul plătindu-l cu jumătate din recolta obținută, ei sunt cu totul pradă speculei și speculanților. Războiul și urmările lui au sărăcit cu totul pe țărani din Grecia. Cooperative de producție și de consum existente acuma cuprind un număr mic de țărani și dintre acei cu o proprietate mijlocie, așa că ele sunt, deocamdată, nefolositoare majorității populației sătești.

O caracteristică comună țărânimii din Balcani, cu excepția Bulgariei, este și analfabetismul care nicăierea nu scade sub procentul de 80%.

Politicește, țărâניהea din Balcani a fost și este, încă în bună măsură, clientela inconștientă a diverselor partide politice burgheze de guvernământ și a guvernelor înseși, în special.

"Partidele țărănești" existente, ca de pildă cel din România, care vorbește și scrie chiar despre "lupta de clasă" sau Partidul Țărănesc din Bulgaria, din perioada până după 9 iunie 1923, care vorbea de "dictatura țărânimii" ca de singura dictatură de clasă, care poate exista acolo, aceste partide nu se deosebesc, din punct de vedere politic practic, de celelalte partide politice burgheze. Pentru singurul lor scop, ajungerea la putere, ei

întrebuințează fel de fel de mijloace caracteristice burgheziei balcanice: demagogie revoluționară, șah contra regelui, combinațiuni de culise etc.

“Stânga” acestor partide, compusă în majoritate din intelectuali naivi și entuziaști, n-a ajuns să învețe nici din greaua și amara experiență a Partidului Țărănesc din Bulgaria. Ei vor să lupte; nu știu însă ce e lupta și cum se luptă.

Și, în vederea acestei lupte, trebuie să între în arenă partidele comuniste. A VI-a Conferință Balcanică a hotărât că ele trebuie să găsească drumul care duce la țară și nu numai să intre în legătură cu țaranii, dar să și înțeleagă că “trebuie” să conviețuiască politicește cu ei. Partidele comuniste trebuie să izbutească să creeze organizațiuni comuniste la sate, dar, având în vedere țările balcanice, ele trebuie să înțeleagă să mențină organizațiunile politice și economice (cooperativele) ale partidelor țărăniști, să le dezvolte, atât numericește, cât și, mai ales, politicește. Această evoluție a organizațiunilor și masei țărănești se va putea obține atunci când parolele partidelor comuniste în chestia agrară vor corespunde marilor nevoi ale țărănimii. Unele din acestea sunt, pentru moment, următoarele: “Întregul pământ țaranilor, fără plată!”; “Întregul inventar agricol necesar, fără plată!”; “Luptă contra speculei și pentru cooperative!”; “Alegeri comunale, amnistie generală militară, front unic cu toate organizațiile țărănești și muncitorești, în vederea acțiunii comune, în vederea guvernului de muncitori și țărani”. Una din armele necesare acestei lupte este și presa și literatura specială pentru țărani, ceea ce a lipsit până acuma aproape cu totul în mai toate țările balcanice (cu excepția Bulgariei).

Balcanul a fost și a rămas un amestec de națiuni. Aceasta înseamnă că în orice țară din Balcani există o națiune dominantă și minorități naționale. Existența acestor minorități naționale, într-adevăr subjugate în decursul veacurilor, a fost bun pretext pentru burgheziile balcanice de a duce războaie “naționale” cu urmări practice de expansiune teritorială, de imperialism, în urma cărora profitul a fost împărțit între capitalismul european și cel balcanic.

Mărginindu-ne la războaiele din veacul al XX-lea, constatăm că, atât măcelul balcanic din 1912-1913, cât și cel “balcanizat” din 1914-1918 n-au rezolvat cu nimic problema naționalităților din această peninsulă, după cum n-a fost rezolvată această problemă nici în restul Europei, capitaliste.

Din punct de vedere statistic, situația naționalităților în Balcani este următoarea (avându-se în vedere că datele sunt de proveniență oficială, adică tendențioase):

În România: la o populațiune de 16,5 milioane de locuitori, aproape 5 milioane sunt de alte naționalități. După însemnătatea lor numerică, minoritățile se pot clasa astfel: unguri 1.100.000, evrei 800.000, germani 800.000, lipoveni 400.000, ruși 300.000, bulgari 120.000, ruteni 100.000, turci și tătari 80.000, sârbi 60.000, greci 50.000, diverse alte naționalități 250.000. De notat procentul mare de *naționalități* din unele provincii ale țării, ca de pildă: 35% din regiunea transcarpatină, 60% în Bucovina, 30% în Bucovina (sic!), 25% în Dobrogea. Iar, dacă luăm în considerație numai populația din Dobrogea Nouă, adică Cadrilaterul furat cu ocazia războiului balcanic din 1912-1913, populația străină de acolo poate fi socotită la cel puțin 75%.

În Iugoslavia: la o populație de 12 milioane suflete, sunt: sârbi 4,8 milioane, croați 2,7 mil., sloveni 1,08 mil., macedo-bulgari 750.000, mahomedani 730.000, germani 63.000, unguri 520.000, albanezi 300.000, români 280.000, alte naționalități 288.000.

Pentru Grecia, lipsesc cifre. După războiul din 1912-1913, burghezia greacă a încorporat Epirus, Insulele Egee și o parte din Macedonia, toate cu populație, în mare majoritate, de altă naționalitate. În 1918, a încorporat o parte din Tracia. Astăzi, minoritățile naționale se compun din: turci, bulgari, armeni, albanezi, aromâni, evrei.

În Bulgaria și Turcia, populațiunea minorităților naționale este în număr mic.

Despre tratamentul la care sunt supuse aceste naționalități, nu e nevoie de vorbit mult. Minoritățile naționale sunt persecutate, toate guvernele "națiunilor dominante" ducând o politică de desnaționalizare atât a provinciilor, cât și a însăși populațiunii minoritare. Acest tratament n-a dus însă, după cum am mai amintit, numai la războaie între țările balcanice, dar și la războaie civile înăuntrul țărilor însăși, între populațiunile de diferită naționalitate ale aceleiași țări. Luptele clasice în această privință au fost date în Macedonia, Tracia, Albania și ele au loc astăzi, sub o formă încă mai puțin acută, în Iugoslavia, Grecia și România.

Este de la sine înțeles că, în urma atâtor experiențe dureroase pentru populațiunile din Balcani, minoritățile naționale să fie mai sceptice atunci când e vorba de apelul la lupta pentru dezrobire. Aceste naționalități nu mai sunt prada șovinismului și iredentismului care duce la războaie între state, ele au rămas însă instrumente oarbe ale aceleiași clase care, acomodându-se vremii, au lansat parola partidelor politice naționale și parola naționalismului revoluționar. Iar partidele comuniste, adică singurele partide politice care au chemarea istorică de a apăra interesele *popoarelor*, compuse în marea lor majoritate din mase muncitorești, nu pot rămâne străini de luptele naționalităților. Aceasta cu atât mai mult în Balcani, unde nerezolvarea acestei probleme înseamnă un veșnic pericol de război, pe de o parte, și amânarea posibilității revoluției, pe de altă parte.

A VI-a conferință balcanică, după ce și-a dat seama de tot complexul și de toată gravitatea chestiunii, a dat partidelor comuniste și parolele în consecință: pentru Macedonia, "Macedonie unitară și autonomă!", iar pentru celelalte provincii, "*autodeterminare până la despărțire de statul de care aparțin!*" Această parolă, firește, nu exclude necesitatea și datoria partidelor comuniste pentru lupta pentru cucerirea de drepturi, ca autonomie școlară și culturală, chiar în marginile statelor sub forma lor de astăzi. În vederea acestor lupte, partidele comuniste au datoria să facă frontul unic cu toate organizațiunile naționale existente, să constituie blocul de muncitori și țărani, să ajungă la guvernul de muncitori și țărani, până la Federația Comunistă Balcanică, care va fi o asociație liberă a republicilor independente din Balcani.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 249, c. 288-301

14. 1924 [februarie] – Raport întocmit de Gheorghe Cristescu, secretar general al PCdR, adresat Cominternului, cu privire la activitatea desfășurată de comuniști în cadrul sindicatelor și la situația organizatorică a partidului (fragment).

Raport de la 1 octombrie 1923 la 31 ianuarie 1924.

Activitatea partidului în sindicate

[...].

Baza pe care s-a încheiat frontul unic, până la ținerea unui Congres sindical, a rămas tot autonomia votată de Congresul sindical din Sibiu în 1922.

Consiliul General Sindical Unitar (CGSU)³⁵ este compus din 11 membri: 7 comuniști; 3 centristi și 1 social-democrat.

În această formație comuniștii reprezintă 70% din muncitori, centristii 25% și social-democrații 5%, iar forțele efective afiliate lui CGSU se grupează astfel:

Uniunea în Lemn și mobilă cu	8.700 membri
„ Piele	3.500
„ Îmbrăcăminte	4.000
„ Funcționari	800
„ Alimentație	5.000
„ Metalurgică (non formată)	
„ Constructori	2.000

În formație avem:

Uniunea căile ferate și poduri	2.000
„ Tipografi	2.500

Total	32.500
-------	--------

Forțele spărgătorilor amsterdamiști se repartizează astfel:

Uniunea Tipografică	4.000 membri
Uniunea Metalurgică	6.000 membri
Uniunea Minieră	2.500 membri
Uniunea Constructori	2.000 membri
Uniunea Hamali porturi	5.000 membri

Total	19.500 membri
-------	---------------

Pe lângă aceste forțe organizate, avem imensa majoritate de muncitori neorganizați din industriile: lemnului, îmbrăcăminteii, pielii, alimentației, metalurgiei,

³⁵ Centrala Generală a Sindicatelor Unitare. În anul 1923, mișcarea sindicală din România (a cărei unificare fusese declarată în 1922, în urma Congresului general de la Sibiu) s-a scindat între o *grupare de dreapta*, care dorea afilierea la Federația Internațională Sindicală de la Amsterdam, și *gruparea de stânga* (comunistă), care dorea afilierea la Internaționala Sindicală Roșie, cu sediul la Moscova și care era controlată de Comintern. Această din urmă grupare, exclusă din congresul de la Cluj (septembrie 1923), a constituit, la 28-29 octombrie 1923, Sindicatele Unitare, alegând și un Consiliu General al Sindicatelor Unitare (CGSU), dar fără a se afilia oficial la vreo organizație internațională. Sindicatele Unitare s-au aflat în permanentă inferioritate numerică, față de sindicatele social-democrate. În 1935-1936, CGSU s-a autodizolvat, membrii săi integrându-se în Centrala Generală a Muncii, dominată de PSDR.

căilor ferate, porturilor, funcționarilor, tipografilor, constructorilor și minerilor, care reprezintă aproape 512 mii muncitori neorganizați.

În afară de acest proletariat din industria mare și mică, se găsesc neorganizați:

Servitori particulari	200.000
Țărani, salariați agricoli	800.000
Artiști, muzicanți, teatru	15.000
Funcționari publici	150.000

Total	1.165.000
-------	-----------

Recapitulând, avem muncitori neorganizați:

La Consiliul sindical spărgător Cluj	19.500
Unitar	32.500

Total	52.000
-------	--------

Iar muncitori neorganizați avem:

În industria (mare și mică)	512.000
La țară și alte profesii	1.165.000

Total	1.667.000
-------	-----------

Din examinarea acestor cifre, se poate vedea că procentul muncitorilor organizați abia atinge 8-9% din numărul total al proletarilor din industria mare și mică; și că abia 3% din procentul tuturor categoriilor de muncitori și de profesii.

Uniunile afiliate la CGSU pot întreține abia 22 propagandiști și ar trebui să aibă cel puțin 50-60 propagandiști și organizatori, spre a putea atrage în sindicate imensul număr de peste 500 mii muncitori din industrie neorganizați.

Până în prezent, nu am putut edita un jurnal pentru CGSU, mijloacele materiale lipsindu-ne.

În proiectul de buget, la capitolul propagandă sindicală vorbim de lipsurile ivite și propunem mijloacele practice pentru înlăturarea lor.

Uniunile afiliate lui CGSU au câte o foaie de breaslă care se tipărește în limbile română, maghiară și germană.

Uniunea în Lemn și Mobilă tipărește numai în 3 limbi	10.000 foi
Uniunea în Piele	5.000 foi
Funcționari	3.000 foi
Îmbrăcăminte	5.000 foi
Alimentație	5.000 foi
Metalurgică	5.000 foi
Tipografi	2.000 foi

La toate aceste publicații, noi contribuim.

După alcătuirea CGSU, prima sa manifestare a fost propunerea către consiliul spărgător de la Cluj de a ține un congres general de unificare. În acest sens, s-a lansat și un manifest, pe care-l anexăm. Inutil să mai spunem că nu s-a dat nici un răspuns.

În chestiunea „Codul Muncii”, proiect de lege depus în parlament pentru încătușarea în mod egal a muncitorimii, s-a făcut din nou propunerea către CGSU Consiliului sindical spărgător de la Cluj pentru facerea frontului unic. Și de această dată, tot refuz categoric.

Pe lângă aceste platforme de luptă au lăsat și o opoziție comunistă – peste 1.700 membri – în sindicatele social-democrate, pentru congresul lor ce se va ține în februarie 1924, și care opoziție (Timișoara 600, Oradea Mare 400 și Petroșani 300) va duce lupta în sânul congresului.

După cum am arătat mai sus, CGSU se compune din: 7 comuniști, 1 social-democrat și 3 centriști.

Centriștii au ca port-parolă pe Muller Koloman din Timișoara, care este și președintele CGSU.

Punctul lor de gravitate, adică centrul forțelor lor, se găsește masat în Banat, în număr de 7-8 mii muncitori. Mentalitatea conducătorilor centriști din consiliu este social-democrată, iar dacă se află astăzi alături de noi este mai mult din cauza maselor care i-a împins.

Dar manifestările lor tot social-democrate rămân. La un banchet regal, cu ocazia vizitei regale la Timișoara, a fost invitat și faimosul Koloman Muller ... care s-a dus! Pe lângă ziarele noastre care au criticat aspru această atitudine, câteva sindicate din Banat (Timișoara) și din Vechiul Regat au sesizat secretariatul CGSU, cerând blamarea acestei conduite. Ținerea plenului consiliului se impunea, deci, și nici centriștii nu îndrăzneau să se opună. Noi am căutat să profităm de această ședință, unde situația centriștilor era așa de penibilă, ca să trecem, fără a mai risca șantajul lor de ruptură, pe lângă moțiunea cu blamul contra participării și o altă moțiune, în care principiile de autonomie și neutralitate să sufere o știrbire. Într-un cuvânt, vroiam ca să se voteze principiul de colaborare cu partidele politice muncitorești. Spre marea noastră surprindere, 2 dintre comuniștii din Ardeal și, în același timp, membri în CGSU au avut o atitudine confuzionistă, votând contra moțiunii propusă de noi. Iar moțiunea blamului asupra participării la banchet, propusă tot de noi, a fost, grație lor, atenuată, votând o altă moțiune mai anodină.

Ne dăm seama de gravitatea celor întâmplate cu membrii noștri din CGSU, de aceea am luat imediat hotărârea de a strânge mai puternic legăturile între CC al partidului și omul de legătură, în așa fel ca directivele noastre să nu mai fie călcate în viitor; iar, ca să vedem mai limpede cauzele confuziei și indisciplinei, am convocat pentru zilele acestea pe toți cei 7 membri comuniști din CGSU și la timp vom arăta măsurile luate.

De asemenea, ne dăm seama că conlucrarea noastră cu centriștii din CGSU merge greu, de aceea grăbim organizarea, consolidarea și demascarea lor. Căutăm a pregăti cât mai repede Congresul Sindical Unitar, care va trebui să reducă influența elementelor centriste din conducerea organizațiilor și să creăm o bază de acțiune conformă tezelor noastre.

Și, înainte de a încheia acest capitol, ținem să arătăm și evenimentul sindical ce se petrece în Basarabia (Chișinău) – locant-ul patronilor cizmari. Peste 260 lucrători cizmari rezistă de 3 săptămâni atacului patronal, acum în urmă le-am trimis ajutoare și, după ultimele informații primite, vor câștiga, forțând astfel pe patroni să cedeze.

Activitatea organizatorică a partidului

Convinși de influența destul de slabă ce am avut în frământările mai sus arătate și ajutați de discuțiile și hotărârile luate de conferința IC, am început, precum urmează munca pentru reorganizarea în partid:

a) Prima și printre cele mai grele este trecerea centrului de gravitate de la grupele pe cartier, la grupele pe întreprinderi;

b) Organizarea secretariatelor pe regiuni, în număr de 12, între care 7 sunt deja înfăptuite: 4 în Ardeal, 1 în Basarabia, 1 Iași și 1 Galați;

c) Pregătirea apariției zilnice a „Socialismului”. Am hotărât 2 săptămâni de propagandă pentru campania ziarului și am alcătuit planul până în cele mai mici detalii, împărțind țara în regiuni, fiecare regiune în centre și fiecare centru în mai multe subcentre. Orașele mari, de exemplu, le-am împărțit în sectoare, pe fabrici, fiecare grup de fabrici având oameni special însărcinați pentru răspândirea ziarului și facerea de abonamente și pentru înscrierea de noi membri în partid, mai ales muncitori industriali. Și acest din urmă punct a fost special recomandat, pentru că partidul nostru suferă de boala prin care probabil toate partidele comuniste în formație au trecut, de a avea prea puțini muncitori din fabrici, fie la conducere, fie ca membri în partid;

d) În același timp, vom profita de campania ziarului spre a forma grupări noi, sub denumirea de „Prietenii Socialismului”. Vom căuta ca aceste formațiuni să dea pentru început impresiunea că sunt ieșite spontan din inițiativa unor idealisti-simpatizanți, de aceea, în primele momente vor avea o alcătuire autonomă și numai după câteva luni vor fi centraliste.

Prin acest sistem sperăm: să creăm pepiniera de simpatizanți, dintre care se vor recruta viitori membri, și să punem bazele organizațiilor de mâine, când partidul va fi nevoit să intre în ilegalitate. Ceea ce nu va întârzia, dacă prigoana și teroarea actuală contra noastră va dăinui încă 3 sau 4 luni.

e) Pentru încurajarea eforturilor tovarășilor în perioada de propagandă, am sporit apariția ziarelor noastre. „Socialismul” și „Muncás” cu un număr în plus pe săptămână, „Socialismul” de la 2 la 3 luni pe săptămână și „Muncás” de la unu la 2 numere tot pe săptămână;

f) În vederea congresului nostru, am mobilizat întreg CC și Comisia de Control. Munca ne este îngreunată din cauza lipsei lui Pauker, arestat de la întoarcerea sa în țară, din cauza lui Crișan, care n-a voit să primească decât însărcinarea de a fi raportor al naționalităților și a refuzat să rămână la centru până la congres, după cum își luase obligația, și din cauza arestării lui Dobrogeanu, survenite acum în urmă. Totuși, pentru chestiunile mari: agrară, organizare, naționalități, sindicală și propagandă, la sate am împărțit însărcinările.

Am ținut, la începutul lunii ianuarie, o consfătuire cu țărani comuniști din diferite regiuni, cu împătritul scop: de a completa materialul necesar pentru raportul chestiei agrare; de a discuta și lua hotărâri practice pentru apariția cât mai neîntârziată

a ziarului țărănesc; de a crea un centru de propagandă și legături; și de a da instrucțiuni pentru formarea grupelor sau găsirea unui simpatizant sincer în fiecare sat.

Ordinea de zi a Congresului este:

- 1) Raportul material și moral al Comitetului Central al partidului;
- 2) Raport asupra situației internaționale;
- 3) Proiectul de program al partidului;
- 4) Chestia agrară;
- 5) Chestia naționalităților;
- 6) Chestii de organizare politică și sindicală;
- 7) Alegerea Comitetului Central și al Comisiei de Control.

Ținerea Congresului, după cum era de așteptat, ne-a fost refuzată, așa că vom anunța la timp data și locul.

g) Propaganda printre femei a reînceput să progreseze. În sindicatele unde majoritatea sunt femei, am constituit grupe pe cartier, iar în localitățile unde am avut posibilitatea am format secțiuni – așa, în Vechiul Regat, sunt 3. De asemenea, am organizat conferințe speciale pentru femei la București și, în fiecare marți, membrii partidului iau cuvântul și, astfel, am reușit a forma conferințiere. Poliția la început șicana ca să le intimideze și a trebuit să ducem luptă pentru lăsarea liberă a ședințelor. La scoaterea manifestelor am ajutat, de asemenea.

h) Legăturile noastre cu tineretul sufereau de un timp de vreme. Vina a fost a lor și a noastră, desigur, a noastră mai mare. Însă, din ajunul congresului lor și, mai ales, după, legăturile s-au întărit. La toate conferințele regionale și la congres, partidul a avut delegații săi. Ne-am înțeles asupra acțiunii politice, pentru care tineretul este menit și trebuie s-o facă. Dar despre acest punct vom vorbi mai pe larg în alt raport.

36

i) Sub influența și inițiativa noastră, s-a format de aproape un an și mai în fiecare oraș din țară, societăți sportive de tineri, „Prietenii Naturii”. În aceste societăți, avem nuclee și, pe lângă gimnastică, sporturi, excursiuni, se fac conferințe și se țin șezători, unde comunismul, fără a-i spune pe nume, pătrunde. Și, de aceea, putem conta pe „Prietenii Naturii” ca simpatizanți, iar pentru tineret, este el rezervorul din care scoate membri.

Salutări comuniste,
Gheorghe Cristescu

*Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 177,
c. 21-24*

³⁶ Lipsă în text.

15. 1924 iunie - Raportul lui Gelbert Moscovici), în calitate de referent balcanic, despre activitatea ilegală a Partidului Comunist Român, urmat de un manifest comunist.

Die KP Rumaniens im illegalen Kampfe

Ich erhielt dieser Tage die ersten Nummern der illegalen Zeitungen "Sozialismus" und "Munkas". Die Zeitungen sind umfangreich und technisch gut ausgeführt. Sie sind im Namen des **Direktoriums** der KP herausgegeben worden, das, wie es im "Aufruf an die Mitglieder" heisst, wegen des Terrors an Stelle des ZK tritt und als Hauptaufgabe die Eroberung einer "legalen KP" sich stellt.

Die Zeitungen sind Mitte Juni erschienen. Als Folge wurden ungefähr 250 Arbeiter verhaftet; teilweise sind sie wieder freigelassen, der Genosse Ilesch (Broschow) wurde im Gefängnis solange geschlagen, bis er tot war.

Der **Inhalt** der Zeitung ist nicht zufriedenstellend, wie das schon aus der beigelegten Übersetzung des Aufrufes zu ersehen ist. Es wird nicht alles klar und scharf ausgedrückt und viele wichtigen Parolen (wie z. B. die Parole betr[effs] die Bauernfrage) wurden nicht kundgegeben. Zur nationalen Frage wurde die Parole verkürzt wiedergegeben: "Selbstbestimmungsrecht!", - und nicht mehr: "bis zur Lostrennung" vom heutigen Rumänien.

An die Mitglieder der KP Rumäniens!

An des Arbeitervolk des ganzen Landes!

Die liberale Regierung ist vor ihrem Tode. Ihre Herrschaft hat alle Klassen gegen sie aufgerufen.

Die **Arbeiterschaft** hat neue schwere Kämpfe für das fortwährend verteuerte Brot durchgemacht. Überall werden die Arbeiterorganisationen schikaniert, verfolgt, aufgelöst; die staatlichen Betriebe verbieten vollständig die Syndikalisierung. Über 120.000 Arbeiter sind militarisiert. Gesetze über Gesetze werden gegen die Arbeiter von der Regierung erlassen: die Streiks sind verboten, die Polizei der oligarchischen Regierung (d. h. des Unternehmertums) kontrolliert die Arbeiterorganisationen, der Ausnahmezustand ist permanentisiert worden, die Autonomie der Krankenkassen verletzt, räuberische Gehaltssteuern und dann die bevorstehenden Gesetze: der Arbeitskodex, das Antikommunistengesetz etc. Die höchsten Löhne sind, im Vergleich zur Teuerung, sehr ungenügend. Jetzt sind Tausende Arbeitslose durch die Industriekrise verursacht.

Die **Bauern** haben nicht alle Boden bekommen. Von Tausenden wurde der Boden zurückgenommen und an die Partisanen der Regierung verteilt. Die alten und insbesondere die neuen Schulden und der grosse Wucher zerschmettern die Bauernwirtschaft, die noch viele verschiedene Steuern zu ertragen hat. Sogar der Bauer samt Boden ist ein Opfer der Wucherer und Banken. Durch die hohe Getreide-Exporttaxe bekommt der Bauer nicht einmal die Hälfte des Marktpreises.

Das **Kleinbürgertum** wird beraubt, abhängig gemacht von den grossen Banken und steht vor dem Zusammenbruch. Sogar die Fabrikanten und die Grosskaufleute (aus der National-Partei) sind gegen die Regierung, die die Arbeitermassen und Landschätze zugunsten der Finanzkliquen (Liberale Partei) exploitiert.

Die **Nationalitäten** sind geknechtet. Hunderte ihrer Schulen wurden geschlossen; die Bauern der Minderheiten wurden von der Bodenverteilung ganz ausgeschlossen und manche sogar enteignet; Tausende und Abertausende Staatsbeamte

und Staatsarbeiter werden entlassen. Hunderttausende Bürger der neuen Provinzen wurden ihres Wahlrechts beraubt und das Selbstbestimmungsrecht wird von der Oligarchie den Nationalitäten hartnäckig verweigert.

Die grosse Mehrheit der Bevölkerung wird zur Verzweiflung getrieben.

In der **Aussenpolitik** hat die reaktion[äre] und konterrevolutionäre liberale Regierung das Land isoliert und mit allen Nachbarn verfeindet. Die Regierung der finanziellen Oligarchie, verlassen von allen grossen und kleinen "Verbündeten", gehasst von allen Klassen, fürchtet den tödlichen Stoss. In ihrer und für das Land katastrophalen Lage sieht die liberale Regierung in der KP den entschiedenen Feind von heute und den Sieger von morgen.

Die KP, der mutige Kämpfer und die Avantgarde der ganzen Arbeiter- und Bauernschaft, die mit Hilfe der ausgebeuteten Massen bis zur Niederringung des Kapitalismus gewillt ist zu gehen, hat in Wirklichkeit bewiesen, dass sie dem weissen Terror standhalten kann, und sie wagt die Oligarchie zu schlagen, wann und wo es ihr am liebsten ist.

In der bessarabischen Frage wurde die Partei zur Verteidigerin der gepeinigten bessarabischen Bevölkerung und sie war die einzige Partei, die für die Bessaraber und für alle unterdrückten und willkürlich angeschlossenen Völker das Selbstbestimmungsrecht verlangt hat. Deshalb kämpft die oligarch[ische] Regierung mit aller Wucht gegen die KP.

Die KP wurde ausserhalb des Gesetzes gestellt. Jede Manifestierung, jede Aktivität ist ihr verweigert. Ihre Zentralorgane, die Wortführer des proletarischen Bewusstseins, wurden brutal verboten. Die Zeitungen, die in der Provinz erscheinen können, werden beschlagnahmt und ihre Verbreiter werden verhaftet. Die Parteiführer werden eingekerkert, viele für das Verbrechen, Kommunist zu sein, zu jahrelanges Gefängnisschaft verurteilt. Im ganzen Lande herrschen Polizeispitzel, Hunderte Arbeiter werden verhaftet und fürchterlich geprügelt, um Auskünfte über illegal lebende Genossen aus ihnen herauszupressen. Morgen-Übermorgen werden die Lakaien des Parlaments ohne jedes Schamgefühl die Taten der reaktionären Regierung durch ein Anti-Kommunistengesetz legalisieren.

Die Oligarchie irrt sich aber, wenn sie glaubt, sich dadurch die Existenz zu verlängern und die K. P. vernichten zu können.

Die KP lebt und wird leben. Trotz der bestialischen Massnahmen der Regierung erwächst der Partei neue Kraft. Entfernt von der Legalität, wird die Partei illegal kämpfen, indem sie die Aktivität und Organisation ausdehnt und sich Wurzeln in den Arbeitermassen schafft.

Der Terror verhindert die Funktionen des ZK Die Führung wurde von einem Direktorium übernommen. Das Direktorium wird die Gruppen und Sektionen organisieren und die Verbindungen herstellen. Mit Hilfe der Genossen, die sich nicht einschüchtern lassen, wird die Partei zu einer kräftigen Massenpartei werden.

Heute sind wir, die Kommunisten, die einzigen im Kampfe gegen die kapitalistische Oligarchie und für die Befreiung der Arbeiterklasse und der in Rumänien unterdrückten Völker. In dem Augenblick, als die Oligarchie glaubte, die KP besiegt zu haben, glaubte die Bauernpartei, ohne die Kontrolle unserer Partei und ohne jede Verantwortung zu sein. Die Bauernführer, die schon lange die Bauern und Arbeiter zu verraten beabsichtigten und die sogar den Vorschlag der KP über die Einheitsfront nicht

einmal diskutieren wollten, reichen heute die Hand den Bojaren der Nationalpartei und fusionieren mit dieser.

Allein im Kampfe ist die Verantwortung der KP um so grösser. Das Bewusstsein unserer Mission macht uns opferfähig und stärkt uns zur Tat.

Mit neuen Kräften tritt die Partei vor die Arbeitermassen, um das Regime der bürgerlichen Diktatur zu vernichten und die Arbeiter- und Bauernregierung, die einzige Erlösung für die unterdrückten Klassen und Völker Rumäniens, zu errichten.

Indem das Direktorium die Führung der Partei während dem Wüten des weissen Terrors übernimmt, schaff es die Möglichkeit, durch Kampf der Arbeiterschaft eine legale und kräftige Partei zu übergeben.

Es lebe der einheitliche Kampf gegen den weissen Terror!

Es lebe die Arbeiter- und Bauernregierung!

Es lebe die legale KP Rumäniens.

Das Direktorium der KP Rumäniens.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 204, c. 582-585

Traducere:

Partidul Comunist Român în lupta ilegală

Am primit, zilele acestea, primele numere ale ziarelor ilegale "Socialismul" și "Muncitorul". Jurnalele sunt voluminoase și realizate bine, din punct de vedere tehnic. Ele au fost editate în numele **Directoratului** Partidului Comunist care, așa cum se spune în "Apel către membri", ține locul Comitetului Central, din pricina terorii, și-și stabilește ca misiune de căpetenie asigurarea unui "Partid Comunist legal".

Ziarele au apărut la jumătatea lui iunie. Ca urmare, au fost arestați circa 250 de muncitori; o parte au fost eliberați, tovarășul Ilesch (Broschow) a fost bătut în închisoare, până ce a murit.

Conținutul jurnalului nu este mulțumitor, așa cum se poate deduce din traducerea alăturată a apelului. Nu este redat totul în mod clar și precis, iar multe lozinci importante (de exemplu, lozinca referitoare la problema țărănească) nu au apărut deloc. În chestiunea națională, lozincile au fost întocmite prescurtat: "Dreptul la autodeterminare!" – și fără "până la separare" de România actuală.

Către membrii Partidului Comunist Român!

Muncitori din întreaga țară!

Governarea liberală este în pragul morții. Stăpânirea ei a ridicat împotriva ei toate clasele.

Muncitorimea a dus noi și grele lupte pentru pâinea în continuă scumpire. Pretutindeni, organizațiile muncitorești sunt șicanate, urmărite, dizolvate; întreprinderile de stat interzic cu desăvârșire sindicalizarea. Peste 120.000 de muncitori sunt înrolați. Lege după lege a fost emisă de guvernare contra muncitorilor: grevele sunt interzise, poliția guvernării oligarhice (adică a patronatului) controlează organizațiile muncitorești, starea excepțională a fost permanentizată, autonomia caselor de sănătate încălcată, impozite pe salariu tâlhărești și apoi legile iminente: Codul muncii, legea anticomunistă

etc. Salariile cele mai mari sunt, în raport cu scumpirea, cu totul insuficiente. Acum, criza din industrie a creat mii de șomeri.

Țăranii nu au primit toți pământ. Acesta a fost luat înapoi de la mii [de țărani] și împărțit de guvern acoliților săi. Datoriile vechi, dar îndeosebi cele noi, precum și dobânda mare, fărâmițează gospodăria țărănească, care mai are de suportat diverse alte impozite. Chiar și țăranul cu pământ cade pradă creditorilor și băncilor. Datorită taxelor ridicate pentru exportul cerealelor, țăranul nu primește nici măcar jumătate din prețul pieții.

Mica burghezie este prădată, făcută dependentă de marile bănci și se află în pragul ruinei. Până și fabricanții și marii comercianți (provenind din Partidul Național) sunt contra guvernului, care exploatează masele de muncitori și bogățiile solului în folosul clicii finanțelor (Partidul Liberal).

Naționalitățile sunt înrobite. Sute de școli aparținând acestora au fost închise; țăranii din rândul minorităților au fost complet excluși de la împrumut și unii chiar expropriați; mii și mii de funcționari și muncitori ai statului au fost concediați. Sute de mii de cetățeni din noile provincii au fost privați de dreptul lor electoral, iar dreptul la autodeterminare a fost refuzat cu îndârjire naționalităților, de către oligarhie.

Marea majoritate a populației este adusă la disperare.

În **politica externă**, guvernul liberal, reacționar și contrarevoluționar, a izolat țara și se învrăjbește cu toți vecinii. Stăpânirea oligarhiei financiare, părăsită de toți "aliații" mari și mici, urâtă de toate clasele, se teme de lovitura mortală. În situația catastrofală, pentru ea și pentru țară, guvernul liberal vede în Partidul Comunist dușmanul hotărât de astăzi și învingătorul de mâine.

Partidul Comunist, luptător dârz și avangarda tuturor muncitorilor și țăranilor, care este decis să meargă, cu ajutorul maselor exploatare, până la înfrângerea capitalismului, a arătat în fapt că poate ține piept terorii albe și că se încumetă să învingă oligarhia, atunci și acolo unde îi este mai bine.

În chestiunea basarabeană, partidul s-a făcut avocatul populației basarabene chinuite și a fost singurul partid care a revendicat pentru Basarabia și pentru toate populațiile asuprite și arbitrar alipite. De aceea, guvernarea oligarhică luptă din răspuțeri împotriva Partidului Comunist.

Partidul Comunist a fost scos în afara legii. Orice manifestare, orice activitate i-au fost refuzate. Organele sale centrale, purtătorul de cuvânt al conștiinței proletare, au fost interzise în mod brutal. Ziarele, care pot să apară în provincie, au fost confiscate, iar colportorii săi sunt arestați. Conducătorii partidului sunt încarcerați, mulți pentru crima de a fi comuniști, osândiți la ani întregi de temniță. În toată țara, băntuie agenți de poliție, sute de muncitori sunt arestați și groaznic bătuți, pentru a se smulge de la ei informații despre tovarășii care trăiesc în ilegalitate. Mâine-poimâine, lacheii parlamentului vor legaliza fără pic de rușine faptele guvernului reacționar printr-o lege anticomunistă.

Oligarhia greșește însă dacă își închipuie că poate astfel să își prelungească existența și să anihileze Partidul Comunist.

Partidul Comunist trăiește și va trăi. În ciuda măsurilor bestiale ale guvernului, puterea partidului crește. Lipsit de legalitate, partidul va lupta în ilegalitate, lărgindu-și activitatea și organizația, prinzând rădăcini în masele de muncitori.

Teroarea paralizează funcțiile Comitetului Central. Conducerea a fost preluată de un directorat. Directoratul va organiza grupe și secțiuni și va stabili legăturile [între ele]. Cu sprijinul tovarășilor care nu se lasă intimidați, partidul va deveni un partid de masă puternic.

Astăzi, noi, comuniștii, suntem singurii în luptă împotriva oligarhiei capitaliste și pentru eliberarea clasei muncitoare și populațiilor asuprite din România. În momentul când oligarhia a crezut că a învins Partidul Comunist, Partidul Țărănesc își închipuia că este nesupravegheat de noi și lipsit de orice răspundere. Conducătorii țărăniști, care intenționau de mult să trădeze pe țărani și pe muncitori și n-au vrut nici măcar să discute propunerea Partidului Comunist asupra frontului unic, întinde astăzi mâna boierilor din Partidul Național și fuzionează cu el.

Cu cât este mai singur în luptă, cu atât răspunderea Partidului Comunist este mai mare. Conștiința misiunii noastre ne face capabili de sacrificiu și ne întărește în acțiune.

Cu noi puteri pășește partidul dinaintea maselor de muncitori, pentru a nimici regimul dictaturii burgheze și pentru a instaura guvernul muncitoresc-țărănesc, singura salvare pentru clasele asuprite și popoarele din România.

Întrucât directoratul preia conducerea partidului în perioada dezlănțuirii terorii albe, el creează posibilitatea de a transmite, prin lupta muncitorimii, un partid legal și puternic.

Trăiască lupta unită împotriva terorii albe!

Trăiască guvernul muncitoresc-țărănesc!

Trăiască Partidul Comunist Român legal!

Directoratul Partidului Comunist Român

16. 1924 iulie 9, Moscova – Protocol al ședinței celei de a VII-a Conferințe a Federației Comuniste Balcanice, cu participarea delegațiilor bulgară, iugoslavă, română, greacă și turcă, privind activitatea Prezidiului FCB, situația politică și socială în Balcani și activitatea partidelor comuniste din țările balcanice, situația PCdR în condițiile ilegalității și poziția acestuia în problemele națională și agrară (fragmente).

Протокол No. 1

Первое заседание VII Конференции Балканской Коммунистический Федерации 9-го июля 1924 года.

Присутствовали: Бухарин, Коларов, Шмераль, Димитров, Мануильский, Попеску, Арборе, Георгеску, Бадулеску, Максимос, Вейкин, Россен, Нелов, Маринович, Сенько, Милович, Иванов, Селье, Божкович, Гиргитов, Маслинков, Драганов, Луканов, Иович, Атанаске, Душан, Полиопулос, Сапунов.

Председатель. Димитров.

Слушали:

I. Состав делегаций:

Постановил:

1). болгарская

1) С правом решающего голоса:

а) Димитров, Коларов, Гиргитов, Драганов и Костов.

б) С совещательным голосом: Луканов, Сапунов.

2) юго-славская

С решающим голосом: Маринович, Божкович, Сенько, Стоянович, Лазич.
С совещательным голосом: Гаспар, Душан, Иович и один из эмигрантской группы в Москве.

3) румынская

С решающим голосом: Попеску, Буцурияну, Иванов, Георгеску, Бадулеску.

С совещательным голосом: Арборе-Ралли, Биро, Марин, Адонецкий.

4) греческая

С решающим голосом: Максимос, Мангос, Пулиопулос

5) турецкая С совещательным голосом:

Халим и один представитель из эмигрантской группы.

Слушал:

2) Выборы Президиума

Постановил:

2. Выбраны: Коларов и Димитров (Болгария), Маринович (Юго-Славия), Буцурияну (Румыния), Максимос (Греция)

Слушал:

3) Секретариат

Постановил:

3. Выбраны: Сапунов, Георгеску и Сенько

Слушал:

4. Выбор комиссии

а) по докладу Димитрова

б) по докладу Милютина

Постановил:

а) Выбраны: Димитров, Божкович, Георгеску

б) Выбраны: Милютин, Мануильский, Димитров, Коларов, Маринович,

Сенько и Стоянович, Буцурияну, Попеску, Максимос, один представитель БКФ Молодёжи и один представитель от КП Турции с совещательным голосом

Слушал:

5) Порядок дня конференции

Постановил:

а) Доклад деятельности Президиума БКФ - тов. Димитров

б) Доклады отдельных партий

в) Доклад о положении на Балканах и о задачах балканских компартий и

БКФ

г) Выборы в Исполком и Президиум БКФ.

Слушал:

б) Заслушан доклад тов. Димитрова о деятельности Президиума.

В прениях приняли участие: Бухарин и Иванов

Постановил:

6. Принимается предложение тов. Коларова отложить прения до следующего заседания и прервать настоящее заседание, чтобы дать возможность отдельным делегациям устроить совещания по своим делам, а также для более плодотворного ведения прений заслушать предварительно доклад по политическому положению на Балканах.

Следующее заседание назначить на сегодня в 5 час дня.

Председатель: Димитров
Секретари: Сапунов

[...].

Иванов: В своем отчёте тов. Димитров почти не коснулся одной из областей на Балканах, где события, ныне происходящие, должны будут иметь влияние на судьбы балканской революции. Я говорю о Бессарабии.

Бессарабия переживает сейчас канун революции. В этом как-то не отдают себе отчета, как и в том, что совершается в Добрудже.

Революция в Бессарабии может вспыхнуть ежедневно, потому что здесь имеются налицо как национальный, так и социальный момент.

Национальный момент создаётся наличием национальных меньшинств-русских крестьян, украинских и других.

Социальный момент вытекает из совершенно неправильного применения аграрной реформы, по которой лишь богатые крестьяне получили землю в Бессарабии.

О Бессарабии мы должны поглубже задуматься. Лозунг по национальному вопросу, данный ЦК румынской партии, является слишком абстрактным. Бессарабские партии принуждены были взять более конкретный лозунг, и все события в Бессарабии доказывают что мы не имеем достаточно ясного представления об её положении.

Так, например, во время национальных празднеств организованных румынским правительством, крестьяне произвели нападение не только на румынскую армию, но и на русских принимавших участие в организации этого праздника. Другое доказательство мы находим в событиях имевших место в Бессарабии 1 мая.

В течение последних шести лет, молдавские крестьяне были совершенно пассивным элементом, теперь - не то.

Я настаиваю на том, чтобы конференция занялась вопросом о Бессарабии, учитывая события здесь протекающие и наличие румынской коммунистической партии.

Президиум совершенно не отдал себе отчёта во внутренней организации румынской партии. Румынская партия состоит из нескольких секций совершенно автономных и работающих каждая как ей вздумается. Я имею в виду, главным образом, Бессарабию.

Я настаиваю на том что во время событий в Вене мы по вопросу о плебисците не получили никаких указаний со стороны ЦК. Мы не получили никаких инструкций, хотя и запрашивали их. Нам пришлось взять ответственность на себя и дать определённые лозунги каждой из бессарабских организаций в отдельности. Я хотел бы сказать несколько слов относительно крестьян Добруджи, относительно добруджского национального вопроса.

Хотя я и не знаком непосредственно с этим вопросом, но я слышал что во время агитации по национальному вопросу, национальности Добруджи обратились с меморандумом к центральному комитету румынской коммунистической партии. ЦК румынской компартии не следовало давать никаких инструкций, чтобы не проливать лишней крови, ему следовало обратиться за указаниями в Вену. Меморандум говорит об отделении Добруджи от румынского государства.

Инструкции у Вены были запрошены, не знаю ответила-ли Вена. Тов. Димитров на дискуссиях заявил что они такого требования не получали. Таким образом, секретарь тов. Дмитрова заявляет о том что такой запрос не был получен, я же знаю что секретарь ЦК с таким запросом обращался.

Я нахожу что доклад президиума Балканской Федерации совершенно не осветил внутреннего состояния балканских партий. Тов. Димитров говорил о болгарской партии, потому что он больше всего связан с нею. По отношению с другими партиями это не так, и он не знает того что происходит, например, внутри румынской партии.

Я еще раз настаиваю на недостатках автономных секций румынской партии. Надо проводить более энергичную работу и в Бессарабии и в Добрудже и вообще во всей румынской партии [...].

Буцурьян (по-немецки): Тов. Божкович желает чтобы я говорил о Румынии. Я думаю что о Румынии лучше говорить в докладе о Румынии, а здесь можно говорить о Балканах, о балканских партиях в общих чертах. Здесь сказали, и это правильно, что общее положение на Балканах революционное. Но дело не так просто что во всех балканских странах положение революционное. Положение в каждой стране не такое что остаётся только непосредственно подготовить революцию, а надо создать такие взаимоотношения между партиями, чтобы они вместе могли провести революцию. Если Болгарию подготовить в военном отношении, то этого достаточно для того чтобы партии в соседних странах исполнили свою обязанность в смысле активного содействия болгарской революции, т. е. мешали своей буржуазии идти против Болгарии. Положение Юго-Славии требует внимательного к себе отношения. До сих пор считали что Румыния это - самый слабый пункт на Балканах. Теперь выясняется что Румыния не такой уже слабый пункт в этом отношении. Мы видим что Румынская Партия вела хорошую борьбу в бессарабском вопросе. Мы в стране кричали чтобы Бессарабия самоопределила себя, в то время когда речь шла о том что Советская Россия требовала присоединения Бессарабии к себе. Что это нелегко было, видно из того что газеты запрещались, что партия стала нелегальной, многие были арестованы и т. д., что все мы, делегаты, должны были приехать нелегально и т. д. Так что общее положение там революционное. Эта революционность имеет два источника: национальный вопрос и аграрный вопрос [...].

[...]. Товарищи! Почему теперь положение в Румынии лучше чем год-два тому назад? Почему мы хвалим себя? Не потому что у нас было хорошее руководство, а потому что Коминтерн и Федерация нас выругали, и это нам помогло и мы теперь имеем настоящую коммунистическую линию, так что важно не прошлое, а важны перспективы, важно подаёт ли партия надежды. И с этой точки зрения можно считать что развитие партии, например, в национальном вопросе, идёт по правильному пути, и это принесло нам много пользы. Да, мы нелегальны, мы не имеем легальных газет, но в массах бессарабского населения, даже в мещанских массах, мы имеем очень сильное влияние. И то что с нами, с маленькой партией, игнорируемой в стране, правительственная газета вынуждена полемизировать это симптоматично. Раньше с нами совершенно не считались, а теперь вынуждены с нами полемизировать, и не только в полицейском, но и в идейном смысле с нами бороться.

И, товарищи, не только в национальном вопросе мы вели правильную линию и, по-этому, выросли, но и в крестьянском вопросе. Говоря о национальном вопросе, тов. Мануильский допустил недоразумение. Мы в бессарабском вопросе не только взяли линию, но поставили вопрос о всех народностях, живущих в Румынии. И тов. Мануильский недооценивает нашу политику в венгерском вопросе. Повторяю что мы в крестьянском вопросе тоже начали проводить линию Коминтерна. Главное то что мы берём правильную, честную линию большевистской политики [...]. Мы пытались издать крестьянскую газету, но из этого ничего не вышло, так как и другие газеты запрещены и не могут выходить. Следовательно, неудачи в смысле издания крестьянской газеты нельзя поставить нам в вину. Мы имели крестьянскую партийную конференцию, где, правда, было всего двенадцать крестьян [...]. Нас товарищ Димитров упрекал в том что мы не перевели партию на ячийковый лад. Это опять - таки объясняется общим политическим положением в стране: удары правительства мешали нашей работе [...].

Много говорилось о едином фронте на Балканах. На вопрос о едином фронте там смотрели как на единый фронт между рабочими и крестьянами. Это верно. Но Румыния индустриальная страна [...]. В этой области мы имеем большие успехи: мы разбили социал-демократию; хотя в ней были все руководители, социал-демократическая партия политически больше не существует в Румынии. Несмотря на террор, мы на профсоюзном съезде получили большинство. Наше единое профессиональное движение в два раза сильнее их профессионального движения [...]. В национальном вопросе у нас существует опасность, хотя Бессарабия может стать воротами революции на Балканах [...]. Украинские товарищи пытались дать мелко-буржуазное разрешение украинскому вопросу. Они говорят что Бессарабия это - второе издание Македонии. Это многонациональная страна, и в такой стране украинские товарищи хотели дать лозунг: присоединение к Украине и отделение от Румынии. Против такого лозунга надо восставать.

У нас даже хотели создать автономистскую партию Украинской Бессарабии. Украинская Партия в Бессарабии, которая была бы в связи, с одной стороны с Харьковом, с другой стороны с Бухарестом, была бы вместе с тем централистской.

Вот, товарищи, в общих чертах, положение наших партий на Балканах. Партии на Балканах чрезвычайно важный момент для деятельности упустили. Связь агитационная и политическая компартий Балкан с компартиями Франции и Англии должна быть самая тесная. Компартии метрополии должны войти в связь с компартиями угнетённых стран. Но я думаю что Румыния более тесно связана с Францией, чем Болгария и Юго-Славия. Ведь там был "кениг". Если-бы этот факт использовали, то, может быть, теперь правительство Румынии не так выступало-бы против компартии [...].

Теперь о задачах Балканской Федерации в ближайшем будущем. Надо всё сделать чтобы уделить компартии Болгарии побольше внимания. Особенно необходимо обратить внимание на Юго-Славию. В центре внимания Федерации должна быть Румыния [...]. Что касается Румынии, то общая тактическая линия выработана, требуется лишь работоподобный центр. Между тем, централа в

Румынии неработоспособная. Это-самый слабый пункт партии. Если будет работоспособна руководство, мы в ближайшем году будем иметь большие успехи. Надо партию толкать на организацию в нелегальных условиях. Настоящая централа не было на это способной. Партия жизнеспособна, но в ней нет достойного организаторского центра. Если он * будет, мы будем лучше чем до сих пор работать [...].

(10 июня 1924 года. Третье заседание БКФ)

Слово для доклада предоставляется представителю румынской партии, тов. Попеску.

[...].

В настоящее время наша партия насчитывает 2.200 членов, организованных в 60 секциях, сгруппированных в свою очередь в 10 секретариатах. Состав этих секций следующий: в Трансильвании 90% фабричных рабочих, в старом королевстве - 60% фабричных рабочих и рабочих мелких предприятий. Очень интересен тот факт, что в Бухаресте, в секций, фабричные рабочие составляют только 30%. Организация ячеек началась после 6-й балканской конференции, и теперь у нас имеется 70 ячеек по предприятиям. Партия имеет свои газеты: "Социализм", выходящая два раза в неделю с тиражом в 10.000 экз[емпляров] с марта месяца она выходила ежедневно. В апреле газета эта была окончательно восрещена правительством. На венгерском языке выходят нелегальная газета "Мункаж" с тиражом 12.000 экземпляров, распространявшаяся, главным образом, в Трансильвании. С марта месяца она выходит два раза в неделю. Третья газета, на болгарском языке, выходившая раз в неделю с тиражом в 2.500 экземпляров, не была запрещена правительством во время террора. Во время террора партии удалось распространить только один номер нелегальной газеты в Бессарабии. В настоящее время партия выпускает легальный орган "Лупта комуниста".

Молодёжь идёт вместе с компартией. В январе Союз Молодёжи насчитывал 900 членов в Трансильвании, Буковине и Бессарабии; он работает нелегально, потому что легальное существование невозможно. В старом королевстве он существует легально и насчитывает 3.000 членов. В апреле начался террор, после которого во всей Румынии осталось 1.700 нелегальных и 1.200 легальных членов. На конференции молодёжи в мае месяце было принято решение о переименовании Союза из Союза Социалистической Молодёжи в Союз Коммунистической Молодёжи. Последнему удалось создать небольшие ячейки на заводах, насчитывающие 120 человек, и 3 ячейки в казармах. Орган молодежи с тиражом в 4.000 экземпляров, с 1 мая начал выходить нелегально, причем в Бессарабии было выпущено 3 номера.

Женское движение существует у нас приблизительно один год. В настоящее время имеется четыре женсекции и две ячейки. В этом году они праздновали Международный Женский День. В газете "Социализм" им была предоставлена одна страница.

Во время заседания 4-й Балканской Коммунистической Ко[н]ференции был созван съезд профсоюзов в гор[оде] Клуже, на котором были представлены 60.000

* его - n. n.

организованных членов. Конгресс происходил в присутствии полицейских и военных властей, к помощи которых обратились социал-демократы. Последние заняли такую позицию с тем, чтобы осталось непризнанным право представительства (приблизительно 8-10.000 членов). При голосовании вопроса о присоединении к Амстердамскому Интернационалу, 25.000 членов голосовали за это предложение социал-демократов, а 27.000 голосовали за предложение коммунистов - снять этот вопрос с порядка дня, чтобы сохранить единство профдвижения. Теперь в нашем Унитарном Союзе имеется сильная оппозиция. В каждом профсоюзе имеется фракция, работающая под руководством компартии. В Унитарном Союзе существует так называемая фракция центристов, не имеющая никакого влияния. Она состоит из бывших чиновников профсоюзов, не имеет влияния среди рабочих, но, выдвигая лозунг защиты "нейтралитета профсоюза" стремится при каждом удобном случае вырвать союзы из под влияния компартии и помешать созданию единого фронта. Когда компартия Румынии обратилась в Центральный Совет Профсоюзов с предложением образовать единый фронт для помощи жертвам болгарского фашизма, товарищи из унитарного Союза заявили, что они окажут таковую помощь самостоятельно. 1 мая Центральный Совет Профсоюзов не включил в свой манифест коммунистических лозунгов.

Наша партия имеет сильное влияние в так называемой лиге квартиронанимателей. В 1921 г[оду] нам едва удалось послать только одного представителя на собрание лиги, а теперь влияние нашей партии настолько усилилось, что буржуазные элементы, желавшие очистить лигу от наших со-чувственников и вышедшие с этой целью из лиги, оказались при расколе в таком меньшинстве, что вынуждены были просить о принятии их вновь в лигу.

Партия старалась завязать связь с крестьянством. С этой целью была создана крестьянская конференция и напечатаны две маленькие анкеты в газете "Социализм". Партия намеривалась издавать отдельную крестьянскую газету, но террор помешал этому.

Наша партия предложила единый фронт с социал демократами и Церанистской партией для совместной кампании помощи жертвам болгарского фашизма, а также для образования рабоче-крестьянского блока. Но партия не смогла в достаточной мере использовать этот шаг, потому что ЦК не имел хорошей связи с провинцией. Однако, мы добились связи с левым крылом крестьянской партии. Теперь, когда крестьянская партия слилась с национальной, можно сказать, что это левое крыло пойдет единым фронтом с компартией Румынии. В национальном вопросе партия заняла правильную позицию и, как уже было отмечено, сумела заставить буржуазную прессу прямо высказаться по этому вопросу. Позиция партии была определена на VI конференции. Буржуазная пресса не обмолвилась ни словом о нашем проекте программы по земельному вопросу.

В ЦК партии существует три течения. Представители первого полагают, что положение не так революционно и что не нужно усиленно готовиться к нелегальной деятельности, а необходимо сосредоточить все внимание на пропаганде и агитации. Они тормозят работу, потому что такая оценка положения не дает возможности энергично работать.

(Из президиума: кто стоит во главе этого течения?)

Кристеску и Кручану.

Второе течение “левицы” восстает против первого и считает, что тезисы Троцкого вполне применимы к Румынии для очистки партии от старых элементов и создания нового, дееспособного ЦК. Недовольство преставителей этого течения ЦК происходит от того что последний не имеет связи с провинцией и не выдвигает соответствующих лозунгов в нужный момент. Это недовольство имеет своих представителей в каждой секции, в каждой организации. В центре стоят товарищи, которых можно считать лучшими коммунистами, но их деятельность затрудняется налижием этих двух течений. Основная задача нашей партии - создать активный центр. Для создания его необходима помощь Балканской Федераций и Коминтерна. Необходимо послать делегатов, которые могли бы собрать вокруг себя лучшие элементы и ознакомься с условиями, создать активный ЦК.

Нас спрашивали, почему не состоялась партийная конференция. Произошло это по следующей причине: во-первых резолюции IV Балканской Коммунистической Конференции пришли поздно. Конференция была назначена на 25 февраля, резолюции же были получены 22-го.

(Из президиума: А когда возвратились делегаты?)

Поздно. Тов[арищ] Паукер был арестован на следующий же день по прибытии в Бухарест. Некоторые делегаты прибыли в декабре, а товарищ Кристеску в январе. Некоторые делегаты сделали доклады ЦК, но уверяли, что в скором времени придут резолюции, и поэтому доклады были короткие и в некоторых пунктах противоречивые.

Мы сделали одну ошибку: первоначально ЦК решил созвать конференцию нелегально. Тов. же Кристеску, по возвращении в Румынию, сообщил, что Балканская конференция настаивает созвать по возможности легальный съезд. Поэтому мы и согласились на созвание такового. Правительство сразу же приняло строгие меры. За каждым из наших товарищей были отряжены один-два сыщика, что сделало невозможным созыв легально конференции. [...].

Таким образом, накануне Балканской Конференции перед румынской партией стояла задача создания дееспособного ЦК и выработки программы действия для компартии. Только при наличии того и другого, компартия станет сильной, способной повести рабочих и крестьян к завоеванию власти.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 249, c. 371-372, 406-409, 428-433, 496-501, 574

Traducere:

Protocol nr. 1

Prima ședință a Conferinței a VII-a a Federației Comuniste Balcanice din 9 iulie 1924³⁷

³⁷ Conferința a VII-a a FCB, desfășurată la Moscova, între 9 și 18 iulie s-a ocupat, în mod special, de “situația revoluționară” din Balcani și de situația minorităților naționale. De exemplu, se aprecia că “Basarabia, Transilvania, Bucovina, Dobrogea și Tracia sunt în deplină fierbere, năzuind spre libertate națională și independență”.

Au fost prezenți: Buharin, Kolarov, Șmeral, Dimitrov, Manuilski, Popescu, Arbore, Georgescu, Bădulescu, Maksimos, Vejkin, Rosen, Nelov, Marinovici, Senko, Milovici, Ivanov, Selie, Bozkovici, Ghirghitov, Maslinkov, Draganov, Lukanov, Iovici, Atanaske, Dușan, Poliopoulos, Sapunov.

Președinte: Dimitrov

S-a audiat: componența delegațiilor.

S-a hotărât:

1) bulgară

a) Cu drept de vot decisiv: Dimitrov, Kolarov, Ghirghitov, Draganov și Kostov.

b) Cu vot consultativ: Lukanov, Sapunov.

2) iugoslavă

a) Cu vot hotărâtor: Marinovici, Bozkovici, Senko, Stojanovici, Lazici.

b) Cu vot consultativ: Gaspar, Dușan, Iovici și cineva din grupul emigranților de la Moscova.

3) română

a) Cu vot hotărâtor: Popescu, Buțureanu, Ivanov, Georgescu, Bădulescu.

b) Cu vot consultativ: Arbore-Ralli, Biro, Marin, Adonețki.

4) greacă

Cu vot hotărâtor: Maksimos, Mangos, Pouliopoulos.

5) turcă

Cu vot consultativ: Khalim și un reprezentant al grupului de emigranți.

S-a audiat: alegerea prezidiului.

S-a hotărât:

Au fost aleși: Kolarov și Dimitrov (Bulgaria), Marinovici (Iugoslavia), Buțureanu (România), Maksimos (Grecia).

S-a audiat: secretariat.

S-a hotărât:

Au fost aleși: Sapunov, Georgescu și Senko.

S-a audiat: alegerea comisiei.

S-a hotărât:

a) asupra raportului lui Dimitrov.

a) Au fost aleși: Dimitrov, Bozkovici, Georgescu.

b) asupra raportului lui Miljutin.

b) Au fost aleși: Miljutin, Manuilski, Dimitrov, Kolarov, Marinovici, Senko și Stojanovici, Buțureanu, Popescu, Maksimos, un reprezentant al FCB, a Tineretului și un reprezentant al PC al Turciei, cu vot consultativ.

S-a audiat: ordinea de zi a conferinței.

S-a hotărât:

a) Raport privind activitatea Prezidiului FCB. - tov. Dimitrov;

b) Rapoarte ale fiecărui partid;

c) Raport privind situația din Balcani și sarcinile partidelor comuniste balcanice și ale FCB;

d) Alegerea Comitetului Executiv și a Prezidiului FCB.

[...] ³⁸.

³⁸ Au fost eliminate pasajele care nu privesc Romania.

Ivanov: În raportul său, tov. Dimitrov aproape că nu s-a referit la una din regiunile din Balcani, în care evenimentele prezente va trebui să influențeze soarta revoluției din Balcani. Vorbesc despre Basarabia. În prezent, Basarabia se află în ajunul revoluției. Acest lucru nu este conștientizat, la fel ca și evenimentele care se petrec în Dobrogea. În Basarabia, revoluția poate izbucni în orice moment, deoarece aici sunt prezente atât factorul național, cât și cel social.

Factorul național este rezultatul prezenței minorităților naționale - țărani ruși, ucraineni ș.a.

Factorul social rezidă în aplicarea complet incorectă a reformei agrare, în urma căreia numai țărani înstăriți au primit pământ în Basarabia.

Basarabia trebuie să ne preocupe mai mult. Lozinka în problema națională, lansată de CC al partidului român, este prea abstractă. Partidele basarabene au fost nevoite să adopte o lozincă mai concretă și toate evenimentele care au avut loc în Basarabia demonstrează că noi nu am avut o percepție destul de clară asupra situației de acolo.

Astfel, de exemplu, în perioada sărbătorilor naționale, organizate de Guvernul român, țărani au atacat nu numai armata română, ci și pe ruși care luau parte la organizarea acestei sărbători. O altă dovadă rezidă în evenimentele care au avut loc în Basarabia în ziua de 1 Mai. De-a lungul ultimilor șase ani, țărani moldoveni au fost un element absolut pasiv, în prezent, nu mai există această situație.

Insist ca această conferință să se ocupe de chestiunea Basarabiei, ținând seama de evenimentele care au loc și de prezența aici a Partidului Comunist Român.

Prezidiul nu a ținut deloc seama de organizarea internă a partidului român. Partidul român se compune din câteva secții absolut autonome, care activează după cum îi trece prin cap fiecăreia. Am în vedere, în primul rând, Basarabia. Insist asupra faptului potrivit căruia, în timpul evenimentelor de la Viena³⁹, noi nu am primit nici un fel de indicații din partea CC. Nu am primit nici un fel de instrucțiuni, deși le-am solicitat. A trebuit să ne asumăm răspunderea și să dăm anumite lozinci fiecărei organizații basara-bene în parte.

Aș dori să spun câteva cuvinte cu privire la țărani din Dobrogea. Nu cunosc nemijlocit această problemă, dar am auzit că, în timpul agitațiilor asupra problemei naționale, naționalitățile din Dobrogea au adresat un memorandum Comitetului Central al Partidului Comunist Român. CC al Partidului Comunist Român nu a trebuit să dea nici o instrucțiune pentru a nu se vărsa sânge în plus, el trebuia să se adreseze, pentru instrucțiuni, Vienei. În memorandum se vorbește despre separarea Dobrogei de statul român.

Instrucțiuni de la Viena s-au cerut, nu cunosc dacă Viena a răspuns. În cadrul discuțiilor, tovarășul Dimitrov a declarat că el nu a primit vreo cerere de acest gen. Astfel, secretarul tovarășului Dimitrov declară că nu a primit nici o interpelare de acest fel, eu, însă, știu că secretarul CC s-a adresat cu o asemenea cerere.

Eu consider că raportul prezidiului Federației Balcanice nu a reflectat deloc situația internă din partidele balcanice. Tov. Dimitrov a vorbit despre partidul bulgar, pentru că el este legat mai mult de acesta. În ce privește celelalte partide, nu este așa și, de exemplu, el nu cunoaște ce se întâmplă în interiorul partidului român.

³⁹ Probabil, Conferința româno-sovietică de la Viena din 1924.

Accentuez încă o dată asupra neajunsurilor din secțiile autonome ale partidului român. Trebuie dusă o muncă mai energică și în Basarabia, și în Dobrogea, și, în genere, în cadrul întregului partid român [...].

Buțureanu (în germană): Tovarășul Bozkovici dorește ca eu să vorbesc despre România. Eu cred că despre România cel mai nimerit ar fi să se vorbească în raportul privind România, aici se poate vorbi despre Balcani, despre partidele balcanice, în linii generale. S-a spus aici, și acest lucru este corect, că situația generală din Balcani este revoluționară. Dar nu este atât de simplu faptul că în toate țările balcanice situația este revoluționară. Situația din fiecare stat balcanic nu constă doar în pregătirea revoluției, ci trebuie ca între partide să se creeze astfel de relații, încât ele să poată pregăti împreună revoluția. Dacă Bulgaria este pregătită din punct de vedere militar, acest fapt va fi de ajuns pentru ca partidele din țările vecine să își îndeplinească obligația lor, în sensul asistenței active pentru revoluția bulgară, adică să împiedice burghezia lor să meargă împotriva Bulgariei. Situația din Jugoslavia necesită o atenție deosebită. Până în prezent, s-a considerat că România este cel mai slab punct al Balcanilor. Acum, însă, se clarifică faptul că România nu mai este chiar punctul atât de slab în acest sens. Constatăm că partidul român a promovat o luptă eficientă în problema basarabeană. Noi, în țară, am strigat ca Basarabia să se autodetermine, în timp ce chestiunea se referea la aceea că Rusia Sovietică revendica alipirea Basarabiei la ea. Faptul că nu a fost ușor se vede din aceea că ziarele au fost interzise, partidul a devenit ilegal, mulți au fost arestați ș.a.m.d., că noi toți, delegații, am fost nevoiți să venim [la conferință] ilegal etc. Așa că situația generală de acolo este revoluționară. Această stare are două surse: problema națională și problema agrară [...].

Tovarăși! De ce situația actuală a României este mai bună decât cu un an-doi în urmă? De ce ne lăudăm pe noi înșine? Nu pentru că am avut o bună conducere, ci deoarece Cominternul și federația ne-au certat și asta ne-a ajutat și acum avem o linie comunistă adevărată, astfel că important nu este trecutul, ci perspectivele, important este dacă partidul oferă speranțe. Din acest punct de vedere, se poate aprecia că dezvoltarea partidului, de exemplu, în problema națională, merge pe drumul cel drept, și aceasta ne-a fost de mare folos. Da, noi suntem ilegali, nu avem ziare legale, dar în rândul populației basarabene, și chiar în masele înstărite, noi avem o foarte puternică influență. Iar faptul că ziarul guvernamental este silit să polemizeze cu noi, partid mic, ignorat în țară, este simptomatic. Înainte, nu țineau cont de noi, dar în prezent sunt nevoiți să polemizeze, nu numai în sens polițienesc, ci și să lupte cu noi în plan ideologic. Și, tovarăși, nu numai în problema națională am promovat o linie corectă, ci și în problema țărănească. Vorbind despre problema națională, tovarășul Manuilski a comis o neînțelegere. În problema basarabeană, noi nu numai că am luat poziție, ci am ridicat și problema despre toate naționalitățile care trăiesc în România. De asemenea, tov. Manuilski nu apreciază just politica noastră în problema maghiară. Repet faptul că noi am început să promovăm linia Cominternului și în problema țărănească. Important este că noi adoptăm poziția corectă, cinstită a politicii bolșevice ... Noi am încercat să edităm o gazetă țărănească, dar din aceasta nu a ieșit nimic, întrucât și alte ziare sunt interzise și nu pot să apară. În consecință, insuccesele în ceea ce privește editarea gazetei țărănești nu ni se pot imputa. Am desfășurat o conferință țărănească de partid unde, este drept, au fost doar 12 țărani ... Tov. Dimitrov ne-a reproșat că nu am transpus partidul în așezarea armonioasă pe bază de celule [de partid]. Aceasta, iarăși, se explică

prin situația politică concretă din țară: loviturile guvernului au dăunat aditivității noastre [...].

S-a vorbit mult despre frontul unic în Balcani. În problema frontului unic, s-a avut în vedere frontul unic între partide și țărani. Este adevărat. Dar România este stat industrial În acest domeniu noi avem mari succese: am distrus social-democrația; deși în acest partid se aflau toți conducătorii, Partidul Social-Democrat nu mai există în România din punct de vedere politic. Fără a recurge la teroare, noi am obținut majoritatea la congresul sindicatelor profesionale ... În problema națională, la noi există un pericol, deși Basarabia poate să devină poarta revoluției în Balcani ... Tovarășii ucraineni au încercat să ofere o soluție mic-burgheză problemei ucrainene. Ei afirmă că Basarabia este o a doua Macedonie. Aceasta este o provincie multinațională și în această provincie tovarășii ucraineni au încercat să lanseze lozinka despărțirii de România și alipirii la Ucraina. Împotriva acestei lozinci trebuie să ne ridicăm.

De asemenea, la noi s-a dorit crearea unui partid autonomist al Basarabiei ucrainene: Partidul Ucrainean din Basarabia, care să fie în legătură, pe de o parte, cu Harkovul, pe de altă parte, cu Bucureștiul, fiind, totodată, un partid centralist.

Iată, tovarăși, în linii generale, situația partidelor noastre din Balcani. Partidele [comuniste] din Balcani au pierdut un moment extrem de prielnic pentru activitate. Legăturile politice și de agitație între partidele comuniste din Balcani și partidele comuniste din Anglia și Franța trebuie să fie cât mai strânse. Partidele comuniste ale metropolelor trebuie să intre în legătură cu partidele comuniste din statele asuprite. Însă, eu cred că România este mai strâns legată de Franța decât sunt Bulgaria și Iugoslavia. Pentru că acolo a fost *könig*⁴⁰. Dacă acest fapt ar fi fost exploatat, atunci, poate, Guvernul român nu ar fi acționat astăzi împotriva Partidului Comunist [...].

Acum, despre sarcinile Federației Balcanice în viitorul apropiat. Trebuie făcut tot ce este posibil pentru a acorda mai multă atenție Partidului Comunist din Bulgaria. O atenție deosebită trebuie acordată Iugoslaviei. În centrul atenției Federației trebuie să se afle România ... În ce privește România, linia generală a tacticii este elaborată, mai trebuie doar un centru capabil de activitate. Pe lângă acesta, centrala din România este ineficientă. Acesta este cel mai slab punct al partidului. Dacă conducerea se va dovedi capabilă, în anul următor vom înregistra mari succese. Partidul trebuie împins spre organizarea în condiții ilegale. Centrala actuală nu a fost în stare de așa ceva. Partidul este plin de vitalitate, dar nu dispune de un centru organizatoric capabil. Dacă acesta va exista, vom lucra mai bine decât până acum [...].

10 iulie 1924. A treia ședință a FCB. I se dă cuvântul reprezentantului partidului român, tov. Popescu. [...]:

În prezent, partidul nostru numără 2.200 de membri, organizați în 60 de secții, grupate, la rândul lor, în zece secretariate. Componenta acestor secții este următoarea: în Transilvania - 90% [secții] muncitorești de fabrică, în Vechiul Regat - 60% [secții] muncitorești de fabrică și [secții] muncitorești din micile întreprinderi. Este foarte interesant faptul că, în secțiile din București, muncitorii din fabrici alcătuiesc doar 30%. Organizarea celulelor a fost demarată în urma Conferinței a VI-a Balcanice, iar acum

* Șters în textul original.

⁴⁰ Germ. "rege".

există 70 de celule [comuniste] pe întreprinderi. Partidul are ziarele sale: "Socialismul", care apare de două ori pe săptămână într-un tiraj de 10.000 de exemplare. În luna martie, ziarul apărea zilnic. În aprilie - a fost interzis definitiv de către guvern. În limba maghiară apare ziarul "Munkács", într-un tiraj de 12.000 de exemplare, difuzat, în principal, în Transilvania. Începând cu luna martie, ziarul apare de două ori pe săptămână. Al treilea ziar, în limba bulgară, care apărea o dată pe săptămână în tiraj de 2.500 de exemplare, a fost interzis de guvern în timpul teroarei.

În perioada teroarei, s-a reușit răspândirea unui singur număr al gazetei ilegale în Basarabia. În prezent, partidul editează organul legal [de presă], "Lupta comunistă".

Tineretul merge alături de Partidul Comunist. În ianuarie, Uniunea Tineretului număra 900 de membri în Transilvania, Bucovina și Basarabia; el activează ilegal pentru că ființarea sa legală este imposibilă. În Vechiul Regat, el există legal și numără 3.000 de membri. În aprilie, s-a declanșat teroarea, în urma căreia în toată România au rămas 1.700 de membri ilegali și 1.200 de membri legali. La conferința tineretului, din luna mai, s-a adoptat hotărârea de schimbare a numelui uniunii din Uniunea Tineretului Socialist în Uniunea Tineretului Comunist. Ultima a reușit să creeze mici celule în cadrul cazarmelor. Organul [de presă al] tineretului, cu un tiraj de 4.000 de exemplare, a început să apară ilegal de la 1 mai; totodată, au apărut trei numere în Basarabia.

Mișcarea feminină există la noi de aproximativ un an. În prezent, există patru secții de femei și două celule. În acest an, ele au sărbătorit Ziua internațională a Femeii. În ziarul "Socialismul", le-a fost rezervată o pagină.

În timpul ședinței Conferinței a IV-a a Federației Comuniste Balcanice⁴¹, s-a convocat, în orașul Cluj, Congresul sindicatelor profesionale⁴², la care au fost reprezentați 60.000 de membri organizați. Congresul s-a desfășurat în prezența autorităților polițienești și militare, la ajutorul cărora au recurs social-democrații. Aceștia au adoptat o astfel de poziție, încât să rămână nerecunoscut dreptul reprezentativității (circa 8-10.000 de membri). Atunci când s-a votat problema afilierei la Internaționala de la Amsterdam, 25.000 de membri au votat pentru această propunere a social-democraților, iar 27.000 au votat pentru propunerea comunistilor - de a scoate această problemă de pe ordinea de zi, în vederea păstrării unității mișcării sindicale. Acum, în Uniunea noastră unitară există o așa-zisă "fracțiune a centraliștilor", care, însă, nu are nici o influență. Este compusă din foști funcționari ai sindicatelor, nu are influență între muncitori, însă, propulsând lozinca "apărării neutralității sindicatului profesional", încearcă, de câte ori are ocazia, să smulgă sindicatele de sub influența Partidului Comunist și să împiedice crearea frontului unic. Atunci când Partidul Comunist al României s-a adresat Consiliului Central al Sindicatelor cu propunerea de formare a frontului unic pentru ajutorarea victimelor fascismului bulgar, tovarășii din Uniunea unitară au declarat că ei vor acorda un asemenea ajutor independent. La 1 Mai,

⁴¹ A IV-a Conferință a FCB s-a desfășurat la Sofia, între 14 și 17 iunie 1922. Din partea PC român, au participat Marcel Pauker, Gheorghe Tănase, Gelbert Moscovici, Aron Lazăr, vezi M. C. Stănescu, *Moscova. Cominternul, Filiera comunistă balcanică și România (1919-1943)*, București, Ed. Silex, 1994, p. 63-65.

⁴² La Congresul de la Cluj (septembrie 1923), s-a produs scindarea mișcării sindicale, prin retragerea celor care doreau afilierea la Internaționala Roșie Sindicală și care ulterior au constituit Sindicatele unitare.

Consiliul Central al Sindicatelor profesionale nu a inclus în manifestul său lozinci comuniste.

Partidul nostru are o puternică influență în așa-zisa Ligă a chiriașilor. În 1921, noi abia am reușit să trimitem un reprezentant la consfătuirea ligii, iar în prezent influența partidului nostru s-a intensificat atât de mult, încât elementele burhgeze, care au încercat să elimine din ligă pe simpatizanții noștri, ieșind în acest scop din ligă, s-au pomenit în minoritate, astfel încât s-au văzut nevoiți să ceară reprimirea lor în ligă.

Partidul a încercat să intre în legătură cu țărănimea. În acest scop, a fost convocată conferința țărănească și s-au publicat două materiale în ziarul "Socialismul". Partidul a încercat să promoveze o activitate separată, dar este necesar să se acorde toată atenția propagandei și agitației. Ei frânează activitatea, pentru că o asemenea apreciere a situației nu contribuie la o muncă energetică.

(Din Prezidiu: Cine se află în fruntea acestui curent?)

Cristescu și Cruceanu.

Al doilea curent al "stângii" se ridică împotriva primului și consideră că tezele lui Troțki sunt pe deplin aplicabile în România, în vederea epurării partidului de elementele vechi și creării unui CC nou și eficient. Nemulțumirea reprezentanților acestui curent din cadrul CC rezidă în faptul că acesta din urmă nu întreține legături cu provincia și nu promovează lozincile la momentul potrivit. Această nemulțumire are exponenții ei în fiecare secție și organizație. La centru, există tovarăși care pot fi socotiți drept cei mai buni comuniști, dar activitatea lor este îngreunată de prezența acestor două curente. Sarcina principală a partidului nostru este crearea unui centru activ. În acest scop, este necesar ajutorul Federației Balcanice și al Cominternului. Trebuie trimiși delegați care să grupeze în jurul lor cele mai bune elemente și, luând cunoștință de situația concretă, să construiască un CC activ.

Pe noi ne-au întrebât de ce nu a avut loc conferința de partid. Aceasta s-a întâmplat din următorul motiv: în primul rând, rezoluțiile Conferinței a IV-a a FB au ajuns târziu. Conferința a fost fixată pentru 25 februarie, iar rezoluțiile au fost primite pe 22.

(Din Prezidiu: Când s-au întors delegații?)

Târziu. Tov. Pauker a fost arestat în chiar ziua sosirii sale la București. Unii dintre delegați au sosit în decembrie, iar tov. Cristescu în ianuarie. Unii dintre delegați au făcut rapoarte ale CC, dar susțineau că rezoluțiile vor sosi în scurt timp, de aceea rapoartele au fost succinte și, în multe privințe, contradictorii.

Am făcut o greșală: inițial, CC a hotărât să convoace conferința ilegal, însă tov. Cristescu, la revenirea sa în România, a comunicat că la Conferința Balcanică s-a insistat asupra convocării, dacă este posibil, a congresului legal. De aceea, noi ne-am declarat de acord cu convocarea acestuia. Guvernul a adoptat imediat măsuri drastice. Fiecărui tovarăș al nostru i s-au repartizat unul-doi detectivi, ceea ce a făcut imposibilă convocarea legală a conferinței [...].

În acest mod, în ajunul Conferinței Balcanice, în fața partidului român se pune sarcina creării unui CC eficient și elaborării programului de acțiune a partidului. Numai în aceste condiții, Partidul Comunist va deveni mai puternic, capabil să mobilizeze pe muncitori și țărani pentru cucerirea puterii.

17. 1924 august 25 - Nota lui J. Williams cuprinzând membrii aleși [la Congresul al III-lea al PCdR] pentru a forma Comitetul Central al PCdR și Comisia de Control.

1071 25 / VIII-24

Сов. Секретно

20 августа

N 410

Ув. тов.

Съезд (Виктор)

В дополнение к предыдущему письму сообщаю состав ЦК только что принятый на совещании докладчиков и пред. комисс., избранных съездом.

ЦК

1. Кёблеш - рабочий, венгерец

2. Ротт - раб., венг.

3. Ткаченко - бессарабец

4. Кришан - инт., венг.

5. Доброджану - инт., румын

Образуют Испол. Бюро Секретарь ЦК - Кёблеш

6. Мариян - рабочий, румын

7. Чукуреза - рабочий, румын

8. Кристеску - инт., румын

9. Искович - венгерец, представ. КСМ

Кандидаты в Ц. К.: 1) Фабиян; 2) Борис; 3) Штерберг; 4) Тордей (раб. венг.); 5) Тимотей Марин (раб.); 6) Колотчак (раб.); 7) Фекетэ (раб.)

Контр. Ком.

1. Паукер - инт., румын

2. Бага - раб., венг.

3. Вентила-Ионеску - раб., румын

Кандидаты в К. К. 1) Дан - раб., венг.

2) Вася Василеску - раб., румын

3) Иванов - ?, бессарабец

Этот состав был принят всеми присутствовавшими единогласно. Один лишь Доброджану до конца возражил против введения в ЦК Кристеску. Список **не был предложен** нами; он во время обсуждения образовался из выдвигавшихся т[оварища]ми кандидатур.

Сегодня съезд закончится.

С пр.

J. Williams

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 237, cadrele 48-49 (fond 495, op. 19, dosar 49)

Traducere:

Strict secret

20 august

No. 410

1071

25 / VIII-24

Stimați tovarăși,

Congresul (Victor)⁴³

În completarea scrisorii anterioare, vă comunic componența Comitetului Central, care tocmai a fost aprobată la consfătuirea raportorilor și a reprezentanților comisiilor alese de congres.

CC

1. Köblös - muncitor, maghiar

2. Roth - muncitor, maghiar

3. Tcacenco - basarabean

4. Crișan - intelectual, maghiar

5. Dobrogeanu - intelectual, român

Alcătuiesc Biroul Executiv

Secretarul CC Köblös

6. Marian - muncitor, român

7. Ciucureza - muncitor, român

8. Cristescu - intelectual, român

9. Iscovici - maghiar, reprezentant al Organizației Tineretului Comunist

Candidații pentru CC: 1) Fabian; 2) Boris; 3) Sternberg; 4) Tordai (muncitor, maghiar); 5) Timotei Marin (muncitor); 6) Colotceac (muncitor); 7) Fekete (muncitor)

Comisia de Control

1. Pauker - intelectual, român

2. Bâgă - muncitor, maghiar

3. Vintilă Ionescu - muncitor, român

Candidații pentru Comisia de Control

1) Dan - muncitor, maghiar

2) Vasia Vasilescu - muncitor, român

3) Ivanov - ?, basarabean

Această componență a fost aprobată în unanimitate de către cei prezenți. Doar Dobrogeanu a fost până la sfârșit împotriva introducerii lui Cristescu în CC. Lista **nu a fost primită de noi**; în timpul dezbaterilor, el a fost propus de către tovarăși.

Astăzi s-a încheiat congresul.

Cu salutări,
J. Williams⁴⁴

18. 1924 decembrie 6 - Scrisoare a lui Gheorghe Cristescu către conducerea Cominternului, în care descrie dezorientarea membrilor PCdR după trecerea în ilegalitate a partidului (fragment).

⁴³ Congresul al III-lea al PCdR, Viena, septembrie 1924.

⁴⁴ Probabil, a activat în cadrul Internaționalei Comuniste, Secția Balcanică, cu sediul la Viena.

București, 6 decembrie 1924

Dragii mei,

Eu v-am scris de mai multe ori, dar de la voi nu am mai primit nici o veste. Ce poate fi cauza tăcerii voastre? Ultima scrisoare de la voi a fost aceea pentru soția amicului meu, care își lăsase nevasta în părăsire.

La noi merge destul de greu, de când ne-a scos din lege partidul și ne-a interzis ziarele și sigilat cluburile. Propaganda ce se face este foarte redusă, ca și neexistentă, și de ce crezi, fiindcă sunt foarte mulți cu cap și, când cauți, nu are nici unul cap. Eu mă mențin pe terenul propagandei legale și, din această cauză, sunt atacat de cei care se gândesc ilegal, cât și cei ce refuză de a-l secolunda.

Veți ști că pe vremuri, când lucra ilegal Constandinescu, el lucra mai cu cap și tot am refuzat să părăsesc acțiunea legală, dar acum ilegalii lucrează mai fără prudență decât Constandinescu, dacă ar fi să zic că lucrează. De la Constandinescu s-a văzut multe cărți editate, de la actualii nimic.

Mișcare nu avem, tezele ne învață ce să facem, dar nici un semn de viață. [...] ⁴⁵.

Sufletele slabe dau înapoi, așa că în parte își atinge scopul măsurile ce ni le aplică. Pe când sindicatele unitare dau înapoi, cele social-democrate apar și iau ființă și chiar unele de la noi trec la ei. Te doare când vezi că pierzi din masa ta, și te părăsește că nu poți să fii de folos și astfel începe să incolțească ideea cât mai mult la masă să treacă la galbeni, că acolo vor putea găsi putere ca să oprească din reformele ce li se răpește de patronat. Ministrul nu mai susține pe față sindicatele galbene, dându-le anumite prefe-rințe față de cele unitare. La sindicatele unitare era toate efortările ce le fac muncitorii conștienți cotizând, nu se ajunge bani ca să facem față cheltuielilor. Sindicatele noastre au ca local grajduri mici, iar galbenii localuri frumoase. Social-democrații sunt ajutați de Amsterdam și Londra, au puțină să aibă o mulțime de propagandiști pe care îi trimite în centrele de metalurgie și stau acolo ca să facă grupe și să rupă din ai noștri și, cu regret vă spun, ei reușesc. Sindicatele unitare nu au puțină să trimită nici un propagandist decât foarte rar, noi pierdem și funcționari ce îi mai avem, se încasează greu și din ce în ce mai puțin, punem fel de fel de și tot nu se ajunge. Social-democrații dau o mare [...] ⁴⁶.

[...] în primul rând sindicatelor și apoi partidului, aceasta că partidul este scos din lege și nu poate sta în fruntea luptei deschis, dat fiind că burghezimea noastră a venit cu o bogată legiuire în contra partidului nostru, unde îi face lupta foarte greu de dus.

Dacă spun greutățile ce le întâmpină partidul, nu înseamnă că trebuie să uităm partidul, dar se impune să ne conducem după tactica militară chibzuită, nu să faci 3 pași înainte și să dai cu 10 înapoi, cum am făcut în timpul grevei generale din 1918, când eu eram plecat în Rusia. Toți acei care simțim politicește că un val de reacțiune și mai năprasnic vine asupra noastră, care poate să dureze încă ani de zile, ne-am sfătuit să facem cel puțin să apară un ziar de informații din câmpul muncii, cât și anumite știri politice care vor putea fi strecurate, noi am vrea cât de mult, dar, dacă nu vom putea, ne vom mulțumi și cu mai puțin. Ziarul voim să-l scoatem săptămânal și fără să avem vreo legătură cu cei care au stricat în 1920 și au părăsit partidul, ca și cu cei de azi, care au stricat și ce mai rămăsese din 1920 și mâine vor părăsi iar partidul. Eu nu-mi fac

⁴⁵ Șters în documentul original.

⁴⁶ Șters în documentul original.

iluzii mari, dar cred cu amici tovarăși că [...]”⁴⁷. [...] cele ce v-am scris, eu aștept un răspuns și din partea voastră, ce credeți că ar trebui să fac, este bine sau nu, ar trebui să vă consultați și cu tovarășul vostru Miliuță, că el am văzut că le pricepe bine, i se pare lui sau vouă că am fi prea pripitiți sau necazul nostru nu prea este întemeiat?

Mai trebuie să știți că, din partid, unii tovarăși vor să facă aparte un Partid al Muncii, dându-și și un program nou, m-au consultat și pe mine ce cred eu, le-am răspuns: dacă ei vor să facă, eu nu mă opun, însă eu nu pot face parte din el, i-am mai sfătuit să cerceteze, să vă întrebe pe voi și pe Miliuță, ca unii ce vă dați mai bine seama de împrejurări, dacă v-au consultat sau nu, nu știu. Tot e bine ca voi să spuneți ce credeți, ca eu, la rândul meu, să știu ce sfat să le dau, dacă mai mă vor întreba.

După cum vedeți, la noi este o întregă zăpăceală, care nu știu cum se va limpezi. La syndicate, unii zic să intrăm toți la galbeni, fără nici o condiție și aci am nevoie de un sfat clar, eu am citit [...]”⁴⁸.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 250, c. 431-434

19. [1924] - Bugetul de venituri și cheltuieli al Partidului Comunist Român, cuprinzând estimarea în dolari americani a cheltuielilor și veniturilor partidului pe anul 1924.

BUDGET

des dépenses et des revenus du Parti Communiste Roumain

Le CC du Parti Communiste Roumain en décidant les chapitres du budget qui suivront a en vue les besoins strictement nécessaires du mouvement, pour l'année 1924, conformément aux décisions prises avec les délégués du parti à la conférence passée, par l'Exécutive.

Toutes les sommes sont calculées pour un mois.

Les dépenses groupées en vingt chapitres forment trois catégories principales, la presse, l'organisation du parti et la propagande. A chaque chapitre nous ajoutons aussi les revenus supposées qui pourront augmenter, mais seulement après quelque temps d'organisation régulièrement soutenue.

La presse

Chap. I. "Socialismul"

L'organe central du parti en roumain doit paraître journallement. Son tirage varie de 6-12 milles et à la suite de la campagne de la presse que nous l'avons commencé en ce moment nous pouvons croire qu'il aura dix milles feuilles tirage, par jour. (Il a à présent 6-7 milles tirages.) En ce cas, le papier par mois sera:

	200 ;
L'imprimerie	180 ;
Les salaires de la rédaction	80 ;
Les salaires de l'administration	70.

⁴⁷ Șters în documentul original.

⁴⁸ Șters în documentul original.

Les dépenses pour l'expédition, les registres, réquisits, réparations, littérature étrangère, reportage, abonnements aux agents 20.

	Total	550
Les revenus, les abonnements, les dépositaires et la maculature		200
	Le déficit	350.

Chap. II. "Munkás"

L'organe du parti en hongrois, paraît deux fois par semaine, en six ou huit pages. Son tirage varie jusqu'à 9 milles feuilles. Il s'imprime avec le papier de l'imprimerie et dépenses 110

La rédaction	30
Dépenses pour l'expédition et les abonnements étrangers, réquisits, frais divers, etc.	10

	Total	150
Les revenus, abonnements, dépositaires		60
	Le déficit	90

Chap. III. Journal des paysans

Il paraît une fois par semaine en deux pages 37

Les revues seront minimales au commencement.

Il sera répandu plutôt gratuitement 2

Le déficit 35

Chap. IV. La Revue

Elle paraît en 64 pages, une fois par mois, tirage 3-5 milles.

Le papier 9

L'imprimerie 15

Rédaction, expédition 10

	Total	34
Les abonnements, la vente		6
	Le déficit	28.

Chap. V. Journal russe

Une fois par semaine, tirage, rédaction, administration 46

Les revenus seront minimales, car la feuille sera distribuée en cachet, à cause de la terreur qui règne en Bessarabie 1

Le déficit 45

Chap. VI. "Pravda"

L'organe du parti bulgare pour la Dobroudja et le Cadrlater, une fois par semaine	44
Les revenus	24
Le déficit	20

Chap. VII. Subventions

Pour aider les feuilles que le parti ne peut pas faire sortir lui-même, comme "Freiheit" en Bukovine, "La Vie Syndicale", les feuilles de différents syndicats, les feuilles des étudiants qui reçoivent notre direction, etc.

	25
--	----

Chap. VIII. L'Édition

Comme nous n'avons pas l'argent nécessaire pour une véritable édition, nous faisons paraître des brochures comme supplément du "Socialismul" au moins deux par mois

	60
Les revenus	10
Le déficit	50

L'organisation

Chap. IX. **Contencios**, service d'avocature et la direction judiciaire du parti. Le parti est toujours désarmé devant la justice bourgeoise pour les moindres circonstances. Et comme le comité est pressé à dépenser irrégulièrement des sommes fortes, pour la défense de nos membres et du parti comme personne juridique, on a décidé d'organiser un service d'avocature.

Les avocats (3)	20
Les transports, réquisits, installation, un secrétaire	13
Le déficit	33

Chap. X. Le Parti (Secrétaires)

Du nombre de 15 décidé par la conférence, 7 seront salariés	70
12 sections en Transylvanie et vieux royaume	120
Les frais de transport	35
Dépenses pour secrétariat, correspondance, etc.	10
Le déficit	235

Chap. XI. Pour la Fédération

La cotisation due et notre délégué	22
------------------------------------	----

Chap. XII. L'école

Une école d'éducation politique et syndicale à Bucarest	50
---	----

Chap. XIII.

L'organisation des congrès, le transport des délégués à l'intérieur comme à l'étranger, annuellement

	624
– donc par mois	52.

Cette somme sera probablement trop petite, parce que dans les 6 mois passés nous avons dépensé seulement à l'étranger 646 dollars, sauf l'argent donné aux délégués jusqu'à Vienne, sauf le transport à l'intérieur.

Chap. XIV. **Les locaux**

Les loyers pour la rédaction, les sections, les subventions la où nous ne pourrons pas prendre un local à nous, un local pour le parti et le secrétariat, le chauffage, l'éclairage, le service, le mobilier, etc. 116.

Chap. XV. **Les interventions**

Pour l'arrangement de la situation des camarades qui sont à l'étranger, pour les passeports, pour la communication avec les emprisonnés, etc. 100.

Chap. XVI. **La propagande syndicale.**

Comme IRS est loin de pouvoir aider le mouvement syndical, nous dépensons des fortes sommes pour salarier une bonne partie des nos camarades délégués dans l'organisation syndicale.

5 hommes 45

leur transport 25

Les subventions pour organiser à l'intérieur des syndicats l'opposition communiste. Les grèves, etc. 50

Total 120

Nous devons attacher une grande attention au mouvement syndicale, la seule possibilité de réunir légalement les ouvriers, le parti étant presque illégal.

Chap. XVII. **À la campagne**

Pour la meilleure et en même temps la plus difficile propagande à la campagne nous avons besoin de trois secrétaires centraux 30

Leur transport 5

Les frais, les indemnisations 15

12 secrétariats régionaux 120

leur transport 20

Pour répandre la littérature 10

Total 200

Chap. XVIII. **Propagande féminine**

Pour quatre secrétariats 40

Le transport 15

Total 55

Chap. XIX. **Les étudiants**

La propagande parmi les étudiants, l'organisation des centres dans toutes les universités 20

Total 20

Chap. XX. Les nationalités

La propagande dans les organisations des nationalités pour les diriger vers le but social et l'organisation d'une opposition sous notre direction	50
Total	50

Totale par mois 1.696

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 161, c. 445-447.

Traducere:

BUGET

de cheltuieli și venituri ale Partidului Comunist Român

Comitetul Central al Partidului Comunist Român, hotărând capitolele bugetului care urmează, are în vedere necesitățile stricte ale mișcării pentru anul 1924, conform deciziei luate de către Executiv, împreună cu delegații partidului, la conferința trecută.

Toate sumele sunt calculate pentru o lună.

Cheltuielile, grupate în douăzeci de capitole, formează trei categorii principale: presa, organizarea partidului și propaganda. La fiecare capitol, adăugăm și veniturile presupuse, care ar putea să crească, dar numai după o perioadă de organizare susținută în mod regulat.

Presa

Capitolul I. „Socialismul”

Organul central al partidului în limba română trebuie să apară zilnic. Tirajul său variază între 6-12 mii și, în prima campanie de presă pe care am început-o în acest moment, putem crede că va avea zece mii de exemplare tiraj zilnic. (El are în prezent un tiraj de 6-7.000). În acest caz, hârtia pentru o lună va costa

Tipografia	180
Salariile redacției	80
Salariile administrației	70

Cheltuielile pentru expediție, registrele, rechizitele, reparațiile, literatura străină, reportaj, abonament la agenți

Total	550
Veniturile, abonamentele, depozitări și maculatura	200

Deficit 350.

Capitolul II. „Munkács”

Organul partidului în limba maghiară apare de două ori pe săptămână, în șase sau șapte pagini. Tirajul său variază până la 9.000 de exemplare. El se imprimă cu hârtia tipografiei și costă

Redacția	30
----------	----

Cheltuieli de expediție și abonamente străine, rechizite, diverse cheltuieli etc.

Total	150
-------	-----

Venituri, abonamente, depozitări

Deficit	90
---------	----

Capitolul III. Jurnalul țărănimii	
Apare o dată pe săptămână în două pagini	37
Veniturile vor fi minime la început. Va fi răspândit mai mult gratuit	2
Deficit	35
Capitolul IV. Revista	
Apare cu 64 de pagini, o dată pe lună, tiraj 3-5.000.	
Hârtia	9
Tipografie	15
Redacție, expediție	10
Total	34
Abonamente, vânzări	6
Deficit	28
Capitolul V. Jurnalul rusesc	
O dată pe săptămână, tiraj, redacție, administrație	46
Veniturile vor fi minime, căci foaia va fi distribuită pe ascuns, datorită terorii care domnește în Basarabia	1
Deficit	45
Capitolul VI. „Pravda”	
Organul partidului bulgar pentru Dobrogea și Cadrilater, o dată pe săptămână	44
Venituri	24
Deficit	20
Capitolul VII. Subvenții	
Pentru a ajuta publicațiile pe care partidul nu le poate scoate el însuși, precum „Freiheit” în Bucovina, „La Vie Syndicale”, publicațiile diferitelor sindicate, foile studentești care acceptă conducerea noastră etc.	
	25.
Capitolul VIII. Editura	
Cum nu avem banii necesari pentru o editură adevărată, scoatem broșuri ca suplimente ale „Socialismului”, cel puțin de două ori pe lună	
Venituri	10
Deficit	50.
Organizarea	
Capitolul IX. Contencios, serviciu de avocatură și direcție judiciară a partidului.	
Partidul se găsește mereu dezarmat în fața justiției burgheze, în cele mai mărunte împrejurări. Și, cum comitetul este presat să cheltuiască, în mod regulat, sume serioase, pentru apărarea membrilor noștri și a partidului ca persoană juridică, s-a decis organizarea unui serviciu de avocatură.	
Avocați (3)	20
Transporturi, rechizite, instalarea, un secretar	13
Deficit	33.
Capitolul X. Partidul (Secretarii)	
Din numărul de 15 decizi de conferință, șapte vor fi salariați	70
12 secțiuni în Transilvania și Vechiul Regat	120
Cheltuielile de transport	35
Cheltuielile pentru secretariat, corespondență etc.	10

Deficit	235
Capitolul XI. Pentru Federație	
Cotizația datorată și delegatul nostru	22
Capitolul XII. Școala	
O școală de educație politică și sindicală la București	50
Capitolul XIII.	
Organizarea congresului, transportul delegaților în interior și în străinătate, anual	624,
deci pe lună	52
Această sumă va fi probabil prea mică, deoarece în cele șase luni trecute am cheltuit doar în străinătate 646 dolari, fără banii dați delegaților până la Viena și fără transportul în interior.	
Capitolul XIV. Sediile	
Chiriile pentru redacție, secțiunile, subvențiile acolo unde putem să cumpărăm un local al nostru, un sediu pentru partid și secretariat, încălzire, iluminat, servicii, mobilier etc.	116
 Capitolul XV. Intervențiile	
Pentru aranjarea situației tovarășilor care sunt în străinătate, pentru pașapoarte, pentru comunicarea cu cei aflați în închisoare etc.	110
Capitolul XVI. Propaganda sindicală	
Cum IRS ⁴⁹ este departe de a putea ajuta mișcarea sindicală, cheltuim sume importante pentru salarizarea unei bune părți a tovarășilor noștri delegați în organizația sindicală	
Cinci oameni	45.
transportul lor	25
Subvențiile pentru organizarea în interiorul sindicatelor a opoziției comuniste. Grevele etc.	50
Total	120
Trebuie să acordăm o mare atenție mișcării sindicale, singura posibilitate de a-i reuni în mod legal pe muncitori, partidul fiind aproape ilegal.	
Capitolul XVII. În zona rurală	
Pentru mai buna și, în același timp, mai dificila propagandă la țară avem nevoie de trei secretari centrali	30
Transportul lor	5
Cheltuielile, indemnizațiile	15
12 secretari regionali	120
Transportul lor	20
Pentru a răspândi literatura	10
Total	200

⁴⁹ Internaționala Roșie Sindicală, organizație sindicală internațională, controlată de Comintern. Sindicatele Unitare din România, în care comuniștii dețineau controlul după scindarea mișcării sindicale românești în 1923, nu erau afiliate la Internaționala Roșie Sindicală, datorită impopularității acestei inițiative printre muncitorii români.

Capitolul XVIII. Propaganda feminină

Pentru patru secretariate	40
Transportul	15
Total	55

Capitolul XIX. Studenții

Propaganda printre studenți, organizarea de centre în toate universitățile	20
Total	20

Capitolul XX. Naționalitățile

Propaganda în organizațiile naționalităților, pentru a le îndrepta spre țelul social și organizarea unei opoziții sub conducerea noastră	50
Total	50

Total pe lună 1.696

20. 1925 februarie 11, Paris - Scrisoare a Grupului Comunist Român din Paris către Federația Balcanică și delegații Partidului Comunist Român la Viena, prin care se solicită coordonarea eforturilor pentru sprijinirea mișcării comuniste din țară.

Dragi tovarăși,

Nu vă este necunoscută, desigur, existența la Paris a unei organizații a comuniștilor români, aflați aci. Această organizație a adus, în măsura în care lucrul i-a fost cu putință, diferite servicii mișcării comuniste din țară, atât prin ajutorul său moral, cât și cel material, dar până acum ea nu a lucrat sub controlul direct al partidului român și al Federației Comuniste Balcanice. De nenumărate ori, noi am făcut eforturi, prin tovarăși însărcinați pentru acest scop, de a ne pune în legătură cu voi, pentru a lucra sub controlul direct al partidului și pentru a pune la dispoziția sa toate forțele noastre. Nu știu dacă felul în care noi ne-am adresat vouă - prin tovarăși interpuși - sau o neînțelegere oarecare, au făcut ca până astăzi apelurile noastre și dorința noastră de muncă, în favoarea mișcării din țară n-au avut nici un răspuns direct. Grupul nostru se dezvoltă din ce în ce mai mult: am stabilit oarecari legături cu grupuri sau tovarăși izolați, din America, Elveția etc., am creat o comisiune care să facă agitație în chestia Basarabiei (zilele astea se formează o societate a refugiaților din Basarabia), de la 15 ianuarie am început să scoatem o foaie bilunară "România muncitorare" și, cu ocazia aniversării anexării Basarabiei, o să scoatem un număr special.

Vedeți, dar, că grupul nostru are dorința de a munci și foloasele care le-ar trage mișcarea din țară, dacă această muncă ar fi făcută sub controlul partidului, pot fi mult mai mari.

De aceea, noi avem convingerea că, de data aceasta, apelul nostru va contribui a clarifica neînțelegerile - dacă există - și a stabili legăturile normale între grupul nostru și Partidul Comunist Român, cât și cu Federația Comunistă Balcanică. Profităm de ocazie, pentru a vă ruga să ne aprovizionăm regulat cu tot materialul ce este editat de către partidul român și Federația Balcanică (teze, rezoluții, apeluri, buletine etc. etc.).

(Vă confirmăm cu această ocazie, primirea broșurii asupra Congresului PCR din 1924).

Primiți, dragi tovarăși, salutările noastre comuniste.

PS. Toate scrisorile grupului vor purta ștampila și semnătura secretarului.

pt. secretar

ss. indescifrabil

Scrieți-ne pe adresa:

Gilberte Verhennemann

8, Av. Mathurin Moreau, Paris 19e

Anexă

Tovarășul Sternberg (care nu este membru al partidului) a adus contra tovarășului Stâncă o serie de acuzații grave. Pentru a ști care trebuie să fie atitudinea noastră față de tovarășul Stâncă, vă rugăm să ne comunicați dacă ele sunt adevărate. Iată acuzațiile tov. Sternberg: (Copie a declarațiilor semnate de el.)

“Ținând să evit orice interpretare eronată ce s-ar putea da declarației mele orale, vă rog să-mi permiteți a o rezuma aci în scris.

1) La Viena, Stâncă a susținut că reînțoarcerea lui în țară ar fi fost hotărâtă la Paris, în înțelegere cu - și aprobată de - Cristescu, aprobare care s-ar fi răsfrânt și asupra amănuntelor de aranjare ale acestei plecări. Dar aceste amănunte nu sunt fără interes. Este vorba de acordarea a nu mai puțin de 60.000 (șase zeci mii) lei, ce Stâncă pretindea spre a-și putea regula situația lui militară, ca apoi să poată activa în țară. Tov. Cristescu dezmente categoric această afirmație și susține a nu fi aranjat nimic, în special, asupra cazului lui Stâncă. Pe de altă parte, tot Stâncă, prin tov. Hoppe, adresează o scrisoare pe adresa lui Cristescu, către tov. H. Sternberg, prin care îl roagă să se ocupe spre a-i aranja situația lui militară.

2) Stâncă mai declară fraților Hoppe că are și o misiune din partea lui Alecu Constantinescu: să organizeze în țară nu știu ce anume grupuri pe lângă sindicate și cu o activitate de natură “bombastică”. De atunci, de altfel, a început Stâncă a fi cunoscut drept “anarhist”.

3) Stâncă lucrează tot timpul cât stă la Viena și câștigă suficient. Totuși, el mai primește și ajutor din partea nevastii sale. Aceasta nu ar trebui deloc reținut dacă Stâncă. În același timp, nu ar fi cerut partidului ajutor, el spunând că nu lucrează și deci nu are posibilitatea de a-și ajuta copilul și nevasta, ce mor de foame la Paris.

4) După toate astea, nimeni n-a mai vrut să se ocupe de Stâncă. Personal i-am sugerat, având în vedere dorința lui de a se întoarce în țară spre a activa, posibilitatea ce o are de a face aceasta și fără consimțământul partidului. Se duce în țară, se angajează la un patron, se înscrie în sindicat, prinde chestiunile la ordinea zilei, le discută, le soluționează și, dacă va fi capabil, se va impune ușor în conducerea sindicatelor, un câmp larg de activitate pentru Stâncă, setos de așa ceva. Dar el nu-mi răspunde nimic, capătă pașaportul și pleacă, nu în țară, ci la Paris.

Aci, îmi veți permite să adaug asupra punctului 4 un mic comentariu. Stâncă susține că el ar fi propus tov. Hoppe sau tov. Georgescu, posibilitatea de activare menționată în punctul 4, dar că ar fi fost refuzat de ei. Dumneavoastră puteți foarte ușor remarca că activitatea mai sus specificată este aceea ce orice muncitor conștient are datoria și dreptul s-o facă în sindicatul său de breaslă și nimeni nu poate să-l oprească de la aceasta. Nu tov. Hoppe, nici Georgescu n-ar fi fost aceia care să împiedice pe

Stâncă de la o asemenea activitate și Stâncă, dacă ar fi vrut s-o facă, n-ar fi ținut seama de dezaprobarea lor.

Indicându-vă pe tovarășii Hoppe și Georgescu, pentru confirmarea acestor mai sus declarate de mine, vă stau cu prietenie la dispoziție.

(ss) Max Sternberg

1 februarie 1925

Declarația făcută în scris de Sternberg
pt. secretar ss. indescifrabil
Paris 11-II-1925

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 250, c. 495-498

21.1925, octombrie - Raportul Biroului Balcanic al organizației Ajutorul Roșu Internațional, din cadrul Internaționalei Comuniste, adresat Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, referitor la activitatea secției din România, în special, ajutorarea deținuților politici (fragment).

Короткий информационный доклад о положении и деятельности секции МОПР-а на Балканах

1. Балканское бюро

Для посреднического руководства секцией МОПР-а, Исполком имеет своего представителя в гор. Вене, который с представителями Балканской Федерации представляет собой Балканское Бюро. Балканское Бюро существует с ноября 1924г. и работает по директивам и инструкциям Исполкома. В задачи его входит главным образом:

1. Наблюдать за деятельностью отдельных секций.

2. Дать директивы и инструкции по очередным вопросам выдвинутым секциям.

3. Вести контроль над политической и материальной деятельностью секций путем личного обследования и также непосредственной связью с секциями.

4. Посредничество при всех корреспонденциях, материалах агитаций, пропагандой и финансовых операциях между секциями и исполкомом и т.д.

5. При особо важных процессах в странах, находящихся под руководством ББ, по указаниям ИК МОПР организовать международную защиту и заботиться о назначении и посылке иностранных защитников на данный процесс.

6. По назначению Исполкома подготавливать и организовать международные кампании против белого террора в указанной исполкомом стране. Руководить кампаниями и наблюдать за выполнением данных директив о привлечении к кампании секций.

Балканское Бюро состоит из четырех членов Балканской Федерации и представителя исполкома МОПР-а.

К участию в совещаниях привлекаются, по мере надобности, представители Австрийской и Венгерской секций.

Технический аппарат состоит из одного технического секретаря и одной машинистки.

Аппарат Балканского Бюро обходится исполкому в 350 дол. в мес., включая жалование сотрудников, квартирную плату за помещение, расходы почтоготеографные, подписку на газеты и проч.

Балканским Бюро израсходовано за первые восемь месяцев 1925г., включая расходы по оздарельству, на разные кампании, на иностранных защитников, командировку и пр.⁵⁰ дол.

Связь Балканского Бюро с исполкомом с одной стороны и с отдельными секциями, с другой стороны постепенно налаживается. Энергичная работа Балканского Бюро за последние месяцы во многом улучшила деятельности секций на Балканах. Однако, до сих пор не удалось провести в жизнь Контрольный Объезд Балканских секций. Причины этому двойкие: усиленный террор в Балканских странах и непрерывные кампании по разным вопросам, которые целиком отнимают всю энергию и весь состав ББ.

Балканское Бюро в течение последних месяцев выполняла следующие задания исполкома:

А. По организации защиты:

- 1) Организация заграничной защиты тов. Ланцукого – в Польше
- 2) Членов ЦК Румынской Коммунистической Партии в Бухаресте
- 3) Татарбунарских повстанцев в Кишиневе
- 4) Процесс МОПР-а в Белграде.

Б. По организации кампаний:

- 1) Кампания по польскому, болгарскому, румынскому, Бессарабскому и Юго-Славскому и венгерскому вопросам против белого террора данных стран.
- 2) Организация и отправка разных заграничных комиссий и делегаций в Болгарию и Бессарабию.

Кампании кончились с чрезвычайным успехом. ББ удалось возбудить интересы общественного мнения всей Европы. Буржуазная пресса почти ежедневно помещала что нибудь из наших источников: статьи, интервью, снимки, сообщения, хронику, доклады целиком или выдержки из докладов отдельных комиссий и делегаций о своей работе или впечатления о Болгарии и Бессарабии и пр.

В. По изданию брошюр:

ББ организовал издание брошюр: “Что такое МОПР” для Болгарии, Румынии и Юго-Славии на соответствующих языках. Кроме этих ББ издал /2/ две брошюры о Болгарии (“Ужасы Цанкого режима и Классовая юстиция в Болгарии после взрыва”). Издано на немецком и французском языках брошюра Коста-Фору и брошюра Виллара - “Что я видел в Болгарии”.

Заключение

Принимая во внимание, что ББ работает в Австрии нелегально и, что аппарат совсем небольшой, деятельность ББ можно считать удовлетворительной.

В будущем необходимо ББ от некоторых работ разгрузить. Для организации международной защиты необходимо создать международное юридическое бюро в Париже.

⁵⁰ Lipsă în text.

Для проведения международных кампаний и привлечения общественных деятелей, необходимо создать Комитет в Швейцарии или Париже.

ББ должен в будущем побольше внимания уделять деятельности своих секций на Балканах.

“ “ октября 1925г.

/ Рабинович/

Румыния

Организация МОПР существует с сентября 1924г. До этого полит. заключенные получали от партии и профсоюзных организаций небольшую поддержку. С сентября 1925г. МОПР постепенно развивается. В настоящее время имеется ЦК, около 8 областных и 25 местных комитетов.

Индивидуальных членов имеется около 1200-500. Причина малочисленности членов заключается в том, что МОПР работает нелегально. Правительственный террор, непрерывны аресты коммунистов, очень замедляют рост организации МОПР-а.

Политзаключенные - около 500 член., - но получают от МОПР-а регулярную поддержку не больше 150 член. Денежную помощь получают и члены семей заключенных в количестве 30-40 чел. Имеется Юр. бюро для организации защиты арестованных подсудимых борцов революции.

Секция получает от Исполкома МОПР ежемесячную субсидию в 1500 дол. До октября сего года секция получала 2000 дол. ежемесячно кроме очень частых единовременных сумм для ведения процессов, издания брошюр, освобождения заключенных и т.д.

МОПР работает в тесной связи с парт. организациями. Хотя очень популярен среди рабочих и крестьян Румынии, все же на местах он не имеет почти никакого дохода. Причина эта заключается в слабости местных комитетов. Доход из взносов очень колеблется. Так например, в июне сего года приход из взносов 12 дол., в июле же 60 дол.

Исполком и ББ неоднократно указывали секции, что помощь МОПР-а должна охватывать всех заключенных, революционеров и несмотря на такую инструкцию и на наличие остатков, как видно из отчета Ц. К. за июнь и за июль, что в июне получили помощь III закл. и 3 семейс., а в июле / только в старой Румынии / 110 чел. и 9 сем. Норма помощи для заключенного около 4 дол. в мес. и для одной семьи 7-8 дол. в мес. В общем секцией израсходовано за два мес. /июнь-июль/ 5085 дол., из которых на помощь заключенным и членам их семей израсходовано 2400 дол. На юрзащиту, процессы, защитников, освобождение из под ареста и тюрьмы, документы для преследуемых около 1800 дол. на организационные расходы и пропаганду, оклады, расходы по поездкам - 885 дол.

Главнейшее препятствие [на пути] развития МОПР в Румынии является непрерывное преследование рабочих и крестьян. Арестовывают не только актив Компартии, но и актив Комсомольцев, профсоюзов и актив МОПРа. Секретари и члены Комитета именно из-за этой причины часто меняются, и дело организации МОПРа приходится после каждого ареста вновь начинать.

На проведение видных процессов в Румынии Исполкомом обращено много внимания. На процесс ЦК Компартии нами посланы два иностранных защитника. На процесс Татарбунарских крестьян посланы французский, итальян-

ский и чехословацкий защитники и делегации состоящие из одного француза, одного бельгийца и одного чехословака. В связи с бухарестским и кишиневским процессами ЦК. МОПРа изданы две брошюры /под редакцией Коста Фору - известного общественного деятеля Румынии/ и на время кишиневского процесса издается еженедельный бюллетень.

Кампании Исполкома по румынскому и бессарабскому вопросу можно считать очень удачным. В течение долгих недель почти вся европейская пресса интересовалась этими процессами. В разных городах запада организовывались митинги протеста общественных деятелей по инициативе ББ и Общества Бессарабцев, протестовали, дали интервью и написали статью по поводу реакционной политики румынского правительства. В организационном порядке необходимо послать человека в Румынию для подробного инструктирования мопровских деятелей на местах. Через ИККИ необходимо обратиться к ЦК Компартии Румынии с просьбой обращать больше внимания делу МОПРа по всей территории новой Румынии.

Дополнение к докладу о Румынии

(на основании устного доклада Секретаря Компартии рум. перед. ББ 10 XI 1925г.)

В настоящее время легальной организации МОПРа в Румынии нет и таковая невозможна.

МОПР существует нелегально. В Бухаресте имеется ЦК из 3 членов. Секретарь МОПРа назначен ЦК партии и оплачивается МОПРом. Имеются 2 областные секретариата (один в Бессарабии, другой в Трансильвании и Банат). Секретари этих областных органов являются одновременно секретарями профсоюзов и получают жалование от таковых.

Связь нелегальных МОПРовских организаций с унитарным профсоюзом налажена. При каждом Совете профсоюзов имеется один уполномоченный, который советом профсоюза выделен специально для ведения МОПРовской работы и для связи с ЦК МОПРа. Уполномоченные эти участвуют с совещательным голосом на всех заседаниях Совета профсоюза, отчитываются, делают доклады и вносят предложения по всем вопросам, касающимся МОПРа.

МОПР таким образом стал очень популярен среди широких масс членов профсоюзов и легализация МОПРа является сейчас только вопросом времени, зависящим от степени террора правительства.

Унитарные профсоюзы обязались производить ежемесячно членские взносы в пользу помощи заключенным. Суммы, собираемые таким образом распределяются среди политзаключенных на местах ... В действительности взносы установлены и собираются только в тех городах, где такие профсоюзы имеются и где коммунисты имеют довольно сильное влияние в профсоюзах. Централизации поступлений и распределения помощи пока нет. Местные сборы раздаются местным заключенным без ведома и согласия ЦК МОПРа.

Предполагается в скором времени съезд унитарных конференцией, на котором профсоюзные комфракции выдвигают вопрос о помощи политзаключенным. Уставы профсоюзов, утвержденные правительством, не исключают возможности деятельности такого рода.

Передача помощи политзаключенным непосредственно от имени МОПРа встречает очень сильное и серьезное препятствие со стороны местных органов власти, которые стремятся узнать из каких источников получены деньги в посылках. Хотя закон разрешает передачу посылок заключенным от родных заключенного, но очень часто арестовывают даже жен заключенных за отказ объяснить от кого или откуда они получили деньги на поддержку мужа.

Еще хуже обстоит дело с поддержкой таких политзаключенных, которые помещены в тюрьмы далеко от своего местожительства. Сообщение с ними очень плохое и дорогое. МОПРу приходится оплачивать расходы по поездке одного члена семьи, чтобы иметь возможность снабдить политзаключенного съестными припасами. Посылка обыкновенной почтой не достигает заключенного, она пропадает в руках надзирателей.

Таким образом поддержка политзаключенных обходится очень дорого и именно по этой причине нет возможности оказывать помощь всем политзаключенным, стоящим вне профсоюзов или живущих в таком районе, где нет организации. Поэтому МОПРу очень часто даже не известно, где и сколько имеется политзаключенных. При таком положении дел, ясно, что статистику политзаключенных и оказываемой им помощи нельзя считать полной.

Дети убитых революционеров или политзаключенных очень нуждаются в моральной и материальной помощи. Однако, создать детский дом в самой Румынии вряд ли удастся. Открыть столовую для таких детей или снабжать их съестными припасами возможно. Отправка румынских детей в детские дома в Вене или Германии по всей вероятности не встретит препятствий.

26. XI. 1925г.

Район

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 264, c. 66-70, 72-73

Traducere:

Scurt raport informativ privind situația și activitatea secției organizației Ajutorul Roșu Internațional în Balcani

1. Biroul Balcanic

Pentru mijlocirea conducerii secției organizației Ajutorul Roșu Internațional, Comitetul Executiv are un reprezentant la Viena, care, împreună cu reprezentanții Federației Comuniste Balcanice, formează Biroul Balcanic. Biroul Balcanic a luat ființă în noiembrie 1924 și activează conform directivelor și instrucțiunilor Comitetului Executiv. Sarcinile lui sunt următoarele:

1. Să urmărească activitatea diferitelor secții;
2. Să emită directive și instrucțiuni privind problemele curente ale secțiilor;
3. Să verifice personal activitatea politică și financiară a secțiilor, având legături nemijlocite cu acestea;
4. Să mijlocească legătura între secții și Comitetul Executiv ș.a. prin corespondență, prin activitate de agitație și propagandă, prin operațiuni financiare.
5. La procesele importante din diferite țări, Biroul Balcanic, la indicațiile Comitetului Central al organizației Ajutorul Roșu Internațional, să asigure apărarea la

nivel internațional și să se ocupe cu desemnarea și trimiterea unor avocați din străinătate pentru procesele respective.

6. La indicațiile Comitetului Executiv, să pregătească și să organizeze campaniile internaționale împotriva terorii albe în țările numite de Comitetul Executiv. Să direcționeze campaniile și să urmărească îndeplinirea directivelor privind antrenarea secțiilor în aceste acțiuni.

Biroul Balcanic este compus din patru membri ai Federației Balcanice și un reprezentant al Comitetului Executiv al organizației Ajutorul Roșu Internațional.

La ședințe sunt solicitați să participe, în limita posibilităților, și reprezentanți ai secțiilor din Austria și Ungaria.

Aparatul tehnic este compus dintr-un secretar tehnic și o dactilografă.

Aparatul Biroului Balcanic acordă Comitetului Executiv 350 de dolari pe lună, incluzând salariile lucrătorilor, plata pentru chiria apartamentului, cheltuielile pentru taxele de poștă și telegraf, abonamentele la ziare ș. a.

Biroul Balcanic a cheltuit în primele opt luni ale anului 1925, inclusiv cheltuielile pentru tratament, pentru diferite campanii, avocați, delegații și pentru altele de dolari.

Legătura Biroului Balcanic cu Comitetul Executiv și cu diferite secții se stabilește treptat. Munca susținută a Biroului Balcanic din ultimele luni a îmbunătățit activitatea secțiilor din Balcani. Totuși, până în prezent, nu s-a reușit verificarea secțiilor. Cauzele sunt două: teroarea din țările balcanice și campaniile neîntrerupte pe diferite probleme, care iau toată energia Biroului Balcanic.

În ultimele luni, Biroul Balcanic a rezolvat următoarele probleme ale Comitetului Executiv:

A. Probleme privind organizarea apărării:

- 1) apărarea cu avocați străini a tovarășului Lanțuk - Polonia;
- 2) a membrilor Comitetului Central al Partidului Comunist Român din București;
- 3) a răsculaților din Tatar-Bunar;
- 4) procesul organizației Ajutorul Roșu Internațional din Belgrad.

B. Probleme legate de organizarea campaniilor:

- 1) campaniile frecvente împotriva terorii albe din Polonia, Bulgaria, România, Basarabia, Iugoslavia și Ungaria;
- 2) organizarea și trimiterea peste graniță a delegațiilor și a comisiilor în Bulgaria și Basarabia.

Campaniile s-au încheiat cu succes, Biroul Balcanic reușind să trezească interesul proprietarilor din întreaga Europă. Presa burgheză a publicat aproape zilnic din sursele noastre: articole, interviuri, fotografii, comunicări, cronici, rapoarte sau fragmente din rapoartele comisiilor și delegațiilor referitoare la activitatea sau la impresiile acestora despre Bulgaria și Basarabia etc.

C. Probleme privind editarea broșurilor:

Biroul Balcanic a organizat editarea broșurii "Ce este organizația Ajutorul Roșu Internațional", destinată Bulgariei, României și Iugoslaviei, scrisă în limbile țărilor respective. Biroul Balcanic a editat și două broșuri pentru Bulgaria ("Ororile regimului țankoyist" și "Justiția de clasă din Bulgaria după explozie"). A fost tipărită în limbile germană și franceză broșura lui Costa-Foru și broșura lui Villar - "Ce am văzut în Bulgaria?".

Concluzie

Având în vedere că Biroul Balcanic activează ilegal în Austria și că aparatul nu este numeros, putem considera satisfăcătoare activitatea Biroului Balcanic.

Pe viitor, este necesar ca Biroul Balcanic să fie degrevat de unele sarcini. Pentru organizarea apărării la nivel internațional, trebuie să fie creat un birou juridic internațional, cu sediul la Paris.

Pentru organizarea campaniilor internaționale și pentru atragerea unor lideri sociali este necesară crearea unui comitet în Elveția sau la Paris.

Biroul Politic trebuie să acorde pe viitor o atenție mai mare activității depuse de secțiile sale în Balcani.

octombrie 1925

(Rabinovici)

ROMÂNIA

Organizația Ajutorul Roșu Internațional a fost creată în septembrie 1924. Până la această dată, deținuții politici primeau un mic ajutor din partea partidului și a sindicatelor. Din septembrie 1925, Ajutorul Roșu Internațional s-a dezvoltat treptat, având în prezent un Comitet Central, opt comitete regionale și 25 de comitete locale. Membrii sunt în jur de 1.200-1.500. Cauza numărului mic de membri rezultă din faptul că organizația Ajutorul Roșu Internațional activează ilegal. Teroarea declanșată de guvern și arestările neîntrerupte ale comuniștilor împiedică dezvoltarea organizației.

Deținuții politici sunt în jur de 500 de persoane, însă doar 150 de persoane primesc ajutor regulat din partea organizației Ajutorul Roșu. Ajutor bănesc mai primesc și 30-40 de persoane, care fac parte din familiile deținuților politici. Există un birou juridic, care organizează apărarea luptătorilor revoluționari arestați și judecați.

Secția primește lunar 1.500 de dolari de la Comitetul Executiv al organizației Ajutorul Roșu Internațional. Până în luna octombrie anul curent, secția a primit 2.000 de dolari lunar, în afara sumelor destinate proceselor, tipăririi broșurilor, eliberării arestaților etc.

Organizația Ajutorul Roșu Internațional lucrează în strânsă legătură cu organizațiile de partid. Cu toate că organizația este foarte populară în rândul muncitorilor și țăranilor din România, nu obține aproape nici un venit local. Cauza constă în delăsarea comitetelor locale. Venitul din cotizații este foarte variabil. Astfel, de exemplu, în iunie anul curent, încasările din cotizații au fost de 12 dolari, în iulie - de 60 de dolari.

Comitetul Executiv și Biroul Balcanic au arătat secției de numărare ori că ajutorul din partea organizației Ajutorul Roșu Internațional trebuie să fie acordat tuturor deținuților și revoluționarilor. După cum reiese din raportul Comitetului Central, în luna iunie au primit ajutor trei deținuți și trei familii, iar în luna iulie (numai în Vechiul Regat) - 110 deținuți și nouă familii. Norma de ajutor pentru deținuți este de patru dolari pe lună, iar pentru o familie - de șapte-opt dolari pe lună. În total, secția a cheltuit pe două luni (iunie-iulie) 5.085 de dolari, din care 2.400 de dolari s-au cheltuit pentru ajutorarea deținuților și a familiilor acestora. Pentru apărarea în instanță, procese, avocați, pentru eliberarea deținuților din arest și din închisoare, pentru documentele destinate celor urmăriți, s-au cheltuit aproximativ 1.800 de dolari; pentru problemele

organizatorice, de propagandă, pentru salarii și cheltuieli de transport, s-au cheltuit 885 de dolari.

Principalele obstacole care stau în calea dezvoltării organizației Ajutorul Roșu Internațional în România sunt urmărirea continuă a muncitorilor și țăranilor. Este arestat nu numai activul Partidului Comunist, ci și activul organizației de tineret, al sindicatelor și al organizației Ajutorul Roșu. Din această cauză, sunt foarte des schimbați secretarii și membrii comitetului, iar, ca urmare, activitatea organizației Ajutorul Roșu o ia de la început după fiecare arestare.

Comitetul Executiv acordă o mare atenție proceselor importante din România. La procesul Comitetului Central al Partidului Comunist, noi am trimis doi apărători din străinătate. La procesul țăranilor din Tatar-Bunar⁵¹ au fost trimiși trei avocați: un francez, un italian și un cehoslovac și o delegație formată dintr-un francez, un belgian și un cehoslovac. În timpul proceselor de la București și Chișinău, CC al Organizației Ajutorul Roșu Internațional a tipărit două broșuri (sub redacția lui Costa Foru, cunoscută personalitate socială a României), iar pe perioada procesului din Chișinău a fost editat un buletin săptămânal.

Campania Comitetului Executiv referitoare la problema românească și basarabeană este considerată ca un succes. Mult timp, aproape toată presa europeană s-a arătat interesată de aceste procese. În diferite orașe din Vest au fost organizate mitinguri de protest, organizate de Biroul Balcanic și de Societatea basarabenilor, care au protestat, au dat interviuri și au scris articole referitoare la politica reacționară dusă de Guvernul român. În plan organizatoric, este necesară trimiterea unei persoane în România, pentru a face un instructaj riguros cu activiștii organizației Ajutorul Roșu. Este necesar ca prin Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste să se intervină pe lângă Comitetul Central al Partidului Comunist Român, pentru ca acesta să acorde o mai mare atenție activității organizației Ajutorul Roșu Internațional pe tot teritoriul noii României.

Completare la raportul privind România

(pe baza raportului verbal făcut de secretarul Partidului Comunist Român, Biroului Balcanic în data de 10 noiembrie. 1925)

În prezent, nu există o organizație legală a Ajutorului Roșu Internațional în România, fapt inadmisibil.

Organizația Ajutorul Roșu Internațional activează ilegal. În București este un Comitet Central, compus din trei membri. Secretarul organizației Ajutorul Roșu Internațional este numit de Comitetul Central al partidului și este plătit de organizație. Sunt două secretariate regionale (unul în Basarabia și celălalt în Transilvania și Banat). Secretarii acestor organe regionale sunt, în același timp, și secretarii sindicatelor și primesc salariu de la acestea.

⁵¹ "Răscoala" de la Tatar-Bunar s-a declanșat la 15 septembrie 1924, când grupuri înarmate au ocupat, potrivit planului elaborat de FCB încă din august 1924, clădirile administrative, ucigând câțiva funcționari ai administrației române, pe șeful jandarmeriei locale și doi soldați români. Locuitorilor adunați în fața primăriei li s-a comunicat de către liderul "revoluționarilor", un oarecare Nenin, că Basarabia s-a proclamat republică sovietică și că Armata Roșie trecuse Nistrul pentru a-i alunga pe români. Armata română a intervenit prompt, arestând 48 de persoane, în majoritate covârșitoare rusofoni. Acestora li s-a intentat un proces, judecat la Corpul III Armată, între 24 august și 25 decembrie 1925. Au fost pronunțate 85 de condamnări la închisoare.

Este stabilită legătura dintre organizațiile ilegale ale Ajutorului Roșu Internațional și sindicate. În fiecare consiliu sindical este câte un împuternicit, care este ales de consiliu, pentru a urmări activitatea organizației Ajutorul Roșu Internațional și pentru a stabili legătura cu Comitetul Central al organizației. Împuterniciții au dreptul la vot consultativ și participă la toate ședințele Consiliului de sindicat, întocmesc dări de seamă, rapoarte și fac propuneri la toate problemele legate de organizația Ajutorul Roșu Internațional.

Astfel, organizația Ajutorul Roșu Internațional a devenit foarte populară în rândul membrilor de sindicat, iar legalizarea organizației este doar o problemă de timp, care depinde de gradul de teroare declanșată de guvern.

Sindicatul unitare s-au obligat să adune cotizațiile lunare în folosul celor închiși. Sumele adunate se vor distribui local deținuților politici⁵². Cotizațiile sunt stabilite și se adună numai în orașele în care există aceste sindicate și unde comuniștii au o influență destul de mare în sindicate. Până în prezent, nu există o înregistrare și distribuire centralizate ale fondurilor. Încasările locale se vor da deținuților politici din acele zone, fără dispoziția și acordul Comitetului Central al organizației Ajutorul Roșu Internațional.

În scurt timp, se preconizează să aibă loc Congresul Confederației Sindicatelor Unitare, la care sindicatele fracțiunii comuniste vor pune problema ajutorării deținuților politici.

Statutul sindicatelor, aprobat de guvern, nu exclude posibilitatea unei astfel de activități.

Trimiterea directă a ajutoarelor deținuților politici în numele organizației Ajutorul Roșu Internațional întâmpină greutăți serioase din partea organelor locale ale puterii, care doresc să afle sursele de colectare a banilor și a pachetelor. Cu toate că legea permite trimiterea de pachete deținuților politici din partea rudelor, chiar și soțiile deținuților sunt adesea arestate, în cazul în care refuză să declare de la cine sau de unde au primit banii pentru ajutorul soțului.

Mai rău este în cazul sprijinirii deținuților politici care se află în închisori situate la mari distanțe de locul în care locuiesc. Comunicarea cu aceștia este foarte grea și scumpă. Organizația Ajutorul Roșu Internațional trebuie să plătească cheltuielile de drum pentru un membru al familiei deținutului care îi duce alimente. Coletele trimise prin poștă nu ajung la deținut.

În aceste condiții, ajutorarea deținuților politici este foarte scumpă și, din această cauză, nu pot fi ajutați toți deținuții politici, în special, cei care nu sunt în sindicat sau cei care locuiesc în regiuni unde nu sunt organizații. Organizația Ajutorul Roșu Internațional nu cunoaște numărul total și locul unde se află deținuții politici. Din această cauză, nu se poate avea o statistică exactă a deținuților politici și a ajutoarelor acordate acestora.

Copiii revoluționarilor și deținuților politici decedați au nevoie de ajutor moral și material. Nu s-a reușit construirea unei grădinițe. Este posibilă înființarea unei cantine pentru acești copii sau aprovizionarea acestora cu alimente. Trimiterea copiilor români la case de copii din Viena sau Germania nu va întâmpina greutăți.

26 noiembrie 1925

Raion

⁵² Lipsă în text.

22. [1925] – Raport întocmit de Alexandru Dobrogeanu-Gherea și Marcel Pauker, în care sunt analizate greșelile comise de comuniști în activitatea sindicală.

Rapport à la Commission des erreurs

Conformément à l'ordre du jour, ce rapport doit se borner à la période qui commence en été 1924. Il faut remarquer que les erreurs commises dans cette période se trouvent en rapport avec les lacunes du travail révolutionnaire dans les syndicats roumains à l'époque qui précède et qui suit la scission syndicale. Aussi, devons-nous dans la conclusion de ce rapport nous arrêter brièvement sur les fautes commises alors dans l'exercice examiné, les principales fautes des partisans de l'ISR et spécialement des communistes dans le mouvement syndical et avant tout, dans l'application de la tactique du front unique, ainsi que dans la lutte pour l'unité syndicale, tant de nature politique que d'organisation. Dans ce domaine, les principales lacunes furent les suivantes :

I. Conception théorique par nos camarades de la neutralité syndicale sous le prétexte de la défense des syndicats contre la réaction.

Aucune propagande, ni pour l'adhésion de l'ISR, ni même pour les idées générales de l'ISR. Les militants assuraient qu'il suffisait que quelques leaders fussent les adhérents plus ou moins disciplinés de l'ISR et qu'ils aient une influence personnelle sur les syndiqués. De là, surgit d'une part, une bureaucratie de bouge séparée des ouvriers; d'autre part, une lutte de personnalité contre des bureaucrates syndicaux social-démocrates isolés et la répression de toute initiative de la masse. (Prenons pour exemple ce fait, qu'à Bucarest un syndicat périt par ce que les social-démocrates se prononçaient en principe pour la fusion, tandis qu'au contraire, nos camarades luttèrent contre Amsterdam, ou bien en général, déniaient la nécessité d'une unification internationale, sous le prétexte que le mot d'ordre de l'ISR. était contraire à la police. Il s'en suivit que les social-démocrates s'emparèrent de ce syndicat).

2. La lutte menée résolument par nos camarades contre la formation de cellules communistes dans les syndicats, sous le prétexte que cela introduirait la politique dans leur sein. De plus, dans les syndicats qui sont sous notre influence, la formation de cellules serait toute-à-fait inutile. Dans les syndicats social-démocrates, il suffirait d'organiser une vaste opposition.

Les suites de ces deux fautes de principes pour le développement des syndicats et pour l'application de la tactique du front unique se sont fait sentir plus tard avec une nécessité logique. Dans les syndicats unitaires, nous constatons un manque total d'éducation politique; il n'y a même pas de propagande purement syndicale par brochures; aucune position critique n'est prise à l'égard des événements politiques. Il s'en suit une confusion, une incompréhension des différences qu'il y a entre nous et les social-démocrates, une tendance des ouvriers à remplacer la lutte idéologique et pratique par une querelle entre bureaucrates syndicaux. De plus, méconnaissance de la différence qui existe entre la tactique du front unique et l'unification des syndicats. Lutte contre tous les partis politiques et, en première ligne, contre les communistes.

Dans l'application de la tactique du front unique, les facteurs suivants se firent connaître: absence de foi dans la possibilité d'atteindre au moyen d'une lutte journalière, l'entente et la connexion de tous les courants ouvriers et, en rapport avec ce manque de confiance, insuffisante différenciation entre la masse social-démocrate

et les chefs. Cela alla si loin que dans beaucoup d'endroits, les ouvriers social-démocrates furent brimés et que certains syndicats unitaires virent les social-démocrates chassés.

Un puissant facteur contribua cependant à pousser nos camarades à la fusion avec les syndicats social-démocrates. Ce facteur fut la terreur menaçante. Non seulement les syndicats unitaires n'ont mené aucune lutte régulière contre la réaction, mais encore, ils ne se sont écartés partiellement en principe comme politique qui fut par conséquent, dangereuse pour l'existence des syndicats. Comme les syndicats social-démocrates naturellement sont beaucoup moins exposés à la réaction, et comme ils sont même en partie protégés par le Gouvernement, l'unification avec les syndicats social-démocrates apparut comme une garantie contre la terreur. D'autre part, précisément à cause de l'abandon de la lutte contre la réaction, cette dernière devenait de plus en plus entreprenante et hardie.

La suite logique de tout cela fut qu'en fin de comptes, nos chefs syndicaux considérèrent la tactique du front unique et la lutte pour l'unité syndicale comme une entente personnelle avec les chefs social-démocrates. Le front unique, par en bas, ne fut préparé ni par l'organisation (comité d'entreprises), ni par la propagande. On tâcha d'obtenir une transaction à peu près secrète avec les chefs amsterdamiens et cela conduisit à une tactique toute de capitulation vis-à-vis d'Amsterdam. En mars 1925, cette tactique reçut son expression pratique dans la proposition faite ouvertement par le Conseil Unitaire des syndicats au Conseil des syndicats amsterdamiens, de réaliser l'unification des deux organisations sur la base non seulement de l'adhésion incondition-nelle des syndicats unitaires à Amsterdam, mais sur la base de plusieurs conditions qui sont une capitulation de nos camarades : exclusions des communistes, abstention de toute critique des chefs social-démocrates et défense aux divers syndicats d'exprimer leur opinion dans la presse ou autrement sur des questions. Il faut remarquer avec cela que l'initiative de cette proposition appartient à certains membres de la centrale du PC. Partiellement une telle manière de voir subsiste jusqu'à présent dans le sommet du parti.

Des rapports semblables furent engagés avec Amsterdam par certains syndicats qui sont sous une direction communiste, par exemple, par celui de l'habillement, dont le chef communiste pensait manœuvrer juste en déclarant à l'Internationale d'Amsterdam que son syndicat n'avait rien à voir avec les courants révolutionnaires et que c'était une calomnie de dire que certains chefs fussent communistes.

Malgré l'opposition résolue de la masse contre une telle conception de la lutte pour l'unité et malgré le fait reconnu par la centrale du PC, que cette tactique mène à l'abandon par les masses, le capitulationnisme subsiste encore dans le sommet du parti et des syndicats.

Rappelons ici l'attitude caractéristique du secrétaire du Conseil Unitaire des Syndicats au cours d'un procès de l'an dernier : en sa qualité de prévenu, il cite comme témoin le secrétaire du Conseil Syndical Amsterdamien pour lui faire dire que le Conseil Unitaire était partisan de l'adhésion à Amsterdam, ce que l'amsterdamien fit volontiers. Malgré tout cela, ce secrétaire des syndicats unitaires est en même temps membre de la centrale du PC.

Cette fausse tactique eut aussi une conséquence internationale en ce sens qu'elle fit naître une répugnance à l'égard de toute liaison internationale. Nul soutien du comité

anglo-russe et même refus de collaborer avec le syndicat anglais. Logiquement chaque année une lettre est envoyée au bureau du travail de la Société de Nations, dans cette lettre est exigée la reconnaissance de la Fédération Unitaire par ce bureau.

Toutes ces fautes non seulement empêchèrent un rapide rapprochement de la masse ouvrière entraînant une atmosphère de méfiance entre ouvriers et leaders syndicaux. Le sentiment de la réalité étant perdu, des déviations surgissent comme par exemple le désir de la possibilité d'une totale soumission des syndicats unitaires et aussitôt après, une terreur paniquée devant l'éventualité d'une dissolution; tantôt on niait la force des social-démocrates et leur capacité de résistance, tantôt on soulignait la puissance et l'opiniâtreté de la social-démocratie; tantôt on déplorait l'apathie et l'incapacité d'organisation des masses, pour constater ensuite que tout au contraire, le parti et les organisations syndicales doivent se traîner à la remorque des masses qui s'élancent en avant, etc.

En résumé, nous pouvons caractériser comme suit les erreurs commises:

1. Fermeté et clarté idéologiques insuffisantes;
2. À la base, les masses ouvrières n'ont pas été suffisamment embrassées par l'organisation;
3. Méconnaissance de la social-démocratie, méfiance à l'égard des ouvriers;
4. Tutelle sur les masses au lieu de l'éducation des masses;
5. Absence de lutte économique commune;
6. Front unique à la base seulement;
7. Capitulation;
8. Neutralité syndicale;
9. Absence de faction, absence d'organisations d'usine;

Le Congrès de fusion tenu à Hermanstadt en juin 1922 fut une conséquence de la pression des masses et de la lutte des communistes pour l'unité absolue, la question de l'adhésion à l'ISR étant réservée, sans préjudice d'une propagande permanente en faveur de l'ISR. Ce Congrès fut aussi une conséquence de la scission au sein de la social-démocratie.

Il fut créé un nouveau type d'organisation se ramenant à une stricte centralisation des fédérations nationales librement groupées par un Conseil syndical dans lequel siégeaient deux communistes et un sympathisant et huit autres membres. Tout aussitôt éclate la lutte des fractions social-démocrates contre les communistes. Une première erreur des communistes consista à se faire des illusions au sujet des sentiments pacifiques de la social-démocratie et de leur attachement à l'unité. On en vint même à proposer de terroriser des social-démocrates au moyen d'une menace de scission de notre part.

Au lendemain même de la fusion, les communistes renoncèrent à la propagande pour l'ISR. et à l'organisation de fractions. La lutte fut faite personnellement contre les bureaucrates social-démocrates, alors qu'on ne faisait rien pour souligner les divergences idéologiques. Dès que la situation des chefs social-démocrates fut ébranlée on s'imagina qu'on pourra les mettre au pied du mur en provoquant un Congrès extraordinaire et sans dénoncer les tendances scissionnistes des amsterdamiens. Ceux-ci s'empressèrent d'accepter ce Congrès extraordinaire qu'ils transformèrent en Congrès de scission. La scission n'était nullement nécessaire, mais l'aile gauche s'empressa de

fonder à grand fracas une organisation indépendante en conviant la masse ouvrière, par des appels et des manifestes, à se retirer des syndicats social-démocrates.

D'autre part, l'aile gauche ne tarda pas à prendre peur de sa propre audace; sous prétexte d'une pression exercée par la minorité centriste des syndicats unitaires, elle s'engagea énergiquement dans le chemin de l'anarcho-sindicalisme (expulsion des militants communistes des comités syndicaux, proclamation de la neutralité syndicale, etc.)

Après la scission, selon les données citées dans le rapport du cam. Lasovsky, au IIIème Congrès de l'ISR., les syndicats unitaires comptaient 35.000 membres et ceux d'Amsterdam 20.000 seulement. En partant de ces données, on voit que les social-démocrates n'ont pas perdu un seul membre depuis cette époque alors que nos syndicats ont perdu plus de la moitié de leur effectif; en effet, selon les dernières informations, les social-démocrates comptent actuellement dans leurs syndicats 20.000 membres et les syndicats unitaires – 16.000 seulement. En réalité, au début, les deux organisations avaient respectivement 30.000 membres. Ca veut dire que les syndicats social-démocrates, aussi bien que les syndicats unitaires ont perdu une bonne partie de leur effectif. C'est un fait bien connu: entre la réaction et les conditions économiques, la cause de la débâcle de nos syndicats, ce sont les erreurs des chefs unitaires, surtout dans le domaine du front unique.

Il faut encore noter que nous n'avons énuméré ici que les points qui, à notre avis, représentent une déviation principale de la ligne exacte du front unique et de la lutte pour l'unité et les erreurs non reconnues par d'autres camarades, militants du mouvement ouvrier. Il serait trop long de citer toutes les erreurs isolées ou fortuites dans le domaine de la conduite pratique de mouvements, et au sujet desquelles il n'y a pas de divergence d'opinions entre les camarades roumains, ou encore, entre ces camarades et l'ISR.

Dobrojeanou Ghéra
Pauker

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 177, c. 159-165

Traducere:

Raport către Comisia de Control

Conform ordinii de zi, acest raport trebuie să se limiteze la perioada care începe în vara anului 1924. Trebuie remarcat că greșelile comise în această perioadă se află în legătură cu lacunele activității revoluționare în sindicatele românești în perioada care precede și urmează scindarea sindicală. De aceea, în concluzia acestui raport, trebuie să ne oprim, pe scurt, asupra greșelilor comise atunci în activitatea pe care am examinat-o, principalele greșeli ale partizanilor ISR⁵³ și, în special, ale comuniștilor în cadrul mișcării sindicale și, înainte de toate, în aplicarea tacticii frontului unic, ca și în lupta pentru unitate sindicală, atât de natură politică, cât și de organizare. În acest domeniu, principalele lipsuri au fost următoarele:

1. Concepția teoretică, prin tovarășii noștri, a neutralității sindicale, sub pretextul apărării sindicatelor împotriva reacțiunii.

⁵³ Internaționala Sindicală Roșie.

Nici o propagandă, nici pentru aderarea la ISR, nici chiar pentru ideile generale ale ISR. Militanții asigurau că era de ajuns ca doar câțiva lideri să fie aderenții mai mult sau mai puțin disciplinați ai ISR. și să aibă o influență personală asupra sindicaliștilor. De acolo, rezultă, pe de o parte, o birocrație de cafenea, separată de muncitori; pe de altă parte, o luptă de personalitate împotriva birocrățiilor sindicali social-democrați izolați și reprimarea oricărei inițiative a masei. (Să luăm, spre exemplu, acest fapt: că la București, un sindicat a pierit pentru că social-democrații se pronunțau în principiu pentru fuziune, în timp ce, dimpotrivă, tovarășii noștri luptau împotriva Amsterdamului sau negau, în general, necesitatea unei unificări internaționale, sub pretextul că sloganul ISR. era împotriva poliției. Urmarea a fost că social-democrații au pus stăpânire pe sindicat).

2. Lupta dusă cu dârzenie de către tovarășii noștri împotriva constituirii celulelor comuniste în cadrul sindicatelor, sub pretextul că aceasta ar introduce politica în sânul lor. Mai mult, în sindicatele aflate sub influența noastră, formarea celulelor ar fi absolut inutilă. În cadrul sindicatelor social-democrate, ar fi suficient să se organizeze o opoziție largă.

Urmările acestor două greșeli de principii pentru dezvoltarea sindicatelor și pentru aplicarea tacticii frontului unic s-au făcut simțite mai târziu, ca o necesitate logică. În sindicatele unitare, constatăm o totală lipsă de educație politică: nu există nici măcar propaganda pur sindicală prin broșuri; nu este luată nici o poziție critică față de evenimentele politice. Urmarea este o confuzie, o neînțelegere a diferențelor existente între noi și social-democrați, o tendință a muncitorilor de a înlocui lupta ideologică și practică printr-o ceartă între birocrății sindicali. În plus, ignorarea diferenței care există între tactica frontului unic și unificarea sindicatelor. Lupta împotriva tuturor partidelor politice și, în primul rând, împotriva comuniștilor.

În aplicarea tacticii frontului unic s-au făcut cunoscuți următorii factori: absența încrederii în posibilitatea de a ajunge, printr-o luptă de zi cu zi, la înțelegerea și conexiunea tuturor curentelor muncitorești și, în legătură cu această lipsă de încredere, insuficienta diferențiere între masa social-democrată și conducători. Aceasta a mers atât de departe, încât în multe locuri muncitorii social-democrați au fost maltratați, iar anumite sindicate unitare și-au văzut social-democrații alungați.

Totuși, un factor puternic a contribuit la a-i forța pe tovarășii noștri să fuzioneze cu sindicatele social-democrate. Acest factor a fost teroarea amenințătoare. Nu numai că sindicatelor unitare n-au dus nici o luptă susținută împotriva reacțiunii, dar, mai mult, ele nu s-au îndepărtat, parțial în principiu, ca politică, care a fost o consecință periculoasă pentru existența sindicatelor. Cum sindicatele social-democrate, în mod natural, sunt mult mai puțin expuse reacțiunii, și cum sunt chiar în parte protejate de către guvern, unificarea cu sindicatele social-democrate a apărut ca o garanție împotriva terorii. Pe de altă parte, în special din cauza abandonării luptei împotriva reacțiunii, aceasta din urmă devenea din ce în ce mai îndrăzneată și provocatoare. Urmarea logică a acestui lucru a fost că, în cele din urmă, conducătorii noștri de sindicat au considerat tactica frontului unic și lupta pentru unitate sindicală ca o înțelegere personală cu șefii social-democrați.

La bază, frontul unic n-a fost pregătit nici prin organizare (comitete de întreprinderi), nici prin propagandă. S-a încercat să se obțină o tranzacție aproape secretă cu șefii de la Amsterdam și aceasta a condus la o tactică de totală capitulare față

de Amsterdam. În martie 1925, această tactică și-a găsit expresia practică în propunerea, făcută în mod deschis de către Consiliul Unitar al Sindicatelor Consiliului Sindicatelor de la Amsterdam, de a realiza unificarea celor două organizații, nu numai pe baza adeziunii necondiționate a sindicatelor unitare, la Amsterdam, ci și pe baza mai multor condiții care constituie o capitulare a tovarășilor noștri: excluderile comuniștilor, abținerea de la orice critică adusă șefilor social-democrați și interzicerea diverselor sindicate de a-și exprima părerea asupra problemelor, în presă sau în alt fel. Trebuie să remarcăm cu aceasta că inițiativa acestei propuneri aparține anumitor membri ai centralei PC. Parțial, o astfel de manieră de a vedea [lucrurile] persistă până în prezent în vârful partidului.

Raporturi asemănătoare au fost stabilite cu Amsterdamul prin [intermediul] anumitor sindicate care sunt sub o conducere comunistă, de exemplu, prin cel al confecțiilor, al cărui șef comunist credea că procedează just declarând la Internaționala de la Amsterdam că sindicatul său nu avea nimic de a face cu curente revoluționare și că era o calomnie a spune că anumiți șefi au fost comuniști.

Cu toată opoziția hotărâtă a masei împotriva unei astfel de concepții asupra luptei pentru unitate și în ciuda faptului, recunoscut de centrala PC., că această tactică duce masele înspre abandon, ideea de capitulare subzistă încă la vârful partidului și sindicatelor.

Amintim aici atitudinea caracteristică a secretarului Consiliului Unitar al Sindicatelor în cursul unui proces de anul trecut: în calitatea sa de inculpat, el îl citează ca martor pe secretarul Consiliului Sindical de la Amsterdam pentru a declara că Consiliul Unitar era partizanul aderării la Amsterdam, ceea ce aceasta a făcut bucuros. Cu toate acestea, acest secretar al Sindicatelor Unitare este, în același timp, membru al centralei PC.

Această tactică falsă a avut și o consecință internațională în sensul că ea a dat naștere unei repulsii față de orice legătură internațională. Nici o susținere a comitetului anglo-rus și chiar refuzul de a colabora cu sindicatul englez. În mod logic, în fiecare an este trimisă o scrisoare Biroului de muncă al Societății Națiunilor, prin care este cerută recunoașterea Federației Unitare de către acest birou.

Toate aceste greșeli nu au împiedicat numai o apropiere rapidă a masei muncitorești, conducând la o atmosferă de neîncredere între muncitori și liderii sindicali. Sentimentul realității fiind pierdut, se ivesc deviațiile, ca, de exemplu, negarea posibilității unei supunerii totale a sindicatelor unitare și, îndată după aceea, o teroare panicardă în fața eventualității unei disoluții; când se nega forța social-democraților și capacitatea lor de rezistență; când se sublinia puterea și tenacitatea social-democrației; când se deplângea fermitatea, apatia și incapacitatea de organizare a maselor, pentru a constata apoi că, dimpotrivă, partidul și organizațiile sindicale trebuie să se afle la remorca maselor care se aruncă înainte etc.

În concluzie, putem caracteriza, după cum urmează, erorile comise:

1. Fermitate și claritate ideologică insuficiente;
2. La bază, masele muncitorești nu au primit suficientă atenție din partea organizației;
3. Necunoaștere a social-democrației, neîncredere în privința muncitorilor;
4. Tutela asupra maselor, în locul educării maselor;
5. Absența luptei economice comune;

6. Front unic doar la bază;
7. Capitulare;
8. Neutralitate sindicală;
9. Lipsa grupărilor, lipsa organizațiilor de uzină.

Congresul de fuziune, ținut la Brașov, în iunie 1922, a fost consecința presiunii maselor și a luptei comuniștilor pentru unitate absolută, problema adeziunii la ISR. fiind rezervată, fără prejudiciul unei propagande permanente în favoarea ISR. Acest congres a fost și consecința scindării [produse] în rândul social-democrației.

A fost creat un nou tip de organizație, care se reducea la o centralizare strictă a federațiilor naționale, grupate liber într-un consiliu sindical, în care își aveau locul doi comuniști și un simpatizant și opt alți membri. Când, deodată, izbucnește lupta fracțiunilor social-democrate împotriva comuniștilor. O primă greșală a comuniștilor a constat în a-și face iluzii în privința sentimentelor pacifiste ale social-democrației și ale atașamentului lor la unitate. S-a ajuns chiar să se propună terorizarea social-democrațiilor prin amenințarea, din partea noastră, cu o scindare.

Chiar a doua zi după fuziune, comuniștii au renunțat la propaganda pentru ISR. și la organizarea fracțiunilor. Lupta a fost purtată personal împotriva birocrațiilor social-democrației, chiar dacă nu se făcea nimic pentru a sublinia divergențele ideologice. De îndată ce poziția șefilor social-democrați a fost zdruncinată, se crede că pot fi puși la zid, provocându-se un congres extraordinar și fără a denunța tendințele separatiste secesioniste ale celor din Amsterdam. Aceștia s-au grăbit să accepte acest congres extraordinar, pe care l-au transformat în congresul sciziunii. Sciziunea nu era deloc necesară, dar aripa stângă s-a grăbit să fondeze cu mare vâlvă o organizație independentă, invitând masa muncitoare, prin apeluri și manifeste, să se retragă din sindicatele social-democrate.

Pe de altă parte, aripa stângă nu a întârziat să se sperie de propria sa îndrăzneală. Sub pretextul unei sciziuni exercitate de minoritatea centristă a sindicatelor unitare, ea s-a angajat energic pe drumul anarho-sindicalismului (expulzarea militanților comuniști din comitetele sindicale, proclamarea neutralității sindicale etc.).

După scindare, conform datelor citate în raportul tov. Lasovsky, la al III-lea Congres al ISR, sindicatele unitare aveau 35.000 membri, iar cele de la Amsterdam numai 20.000. Plecând de la aceste date, se vede că social-democrații nu au pierdut nici un membru de atunci, în timp ce sindicatele noastre au pierdut mai mult de jumătate din efectivul lor. De fapt, conform ultimelor informații, social-democrații au în prezent 20.000 membri în sindicatele lor, iar sindicatele unitare numai 16.000. În realitate, la început, cele două organizații aveau 30.000 membri. Asta înseamnă că sindicatele unitare au pierdut o bună parte din efectivul lor. Este un fapt bine cunoscut. În plus, față de reacțiune și condițiile economice, cauza prăbușirii sindicatelor noastre au fost greșelile conducătorilor unitari, mai ales, în domeniul frontului unic.

Mai trebuie notat că nu am enumerat aici decât punctele care, după părerea noastră, reprezintă o deviație principală de la linia exactă a frontului unic și de la lupta pentru unitate și erorile nerecunoscute de către alți tovarăși militanți ai mișcării muncitorești. Ar fi prea lungă lista să menționăm toate erorile izolate sau fortuite în domeniul conduitei practice de mișcare și în privința cărora nu există divergență de opinii între tovarășii români sau, mai mult, între acești tovarăși și ISR.

Dobrogeanu Gherea
Pauker

23. 1926, ianuarie 11 – Documentar intitulat “Partidul Comunist Român”, privind structura numerică și socială a PCR, a Sindicatelor Unitare și a organizațiilor ilegale ale Ajutorului Roșu Internațional din România.

11. 1. 1926

Румынская Коммунистическая Партия

Румынская КП имела, согласно полученным в течении года отчётам с мест:

Производственных ячеек:	121
Сельских:	65
Жел. дорожных:	2
Армейских:	2

Всего - 1661 членов

Социальный состав: 75 % фабричных рабочих
21, 92 % крестьян
3, 08 % интеллигенции

Под сё влиянием находятся Унитарные Синдикаты, имеющие 15.869 членов.

В Центральном Совете Унитарных Синдикатов, из 9-ти членов 7 - коммунистов образующие фракцию, работающую в тесном контакте с Синдикальной Ком. УК.

Руководство Союзов синдикатов:

1. Деревообделочников
2. Строителей
3. Служащих в частных предприятиях
4. Металлистов

Находится в руках исключительно коммунистов.

В руководстве Союзов синдикатов:

1. Текстильщиков
2. Кожевников и швейников
3. Пищевиков

Коммунисты имеют большинство.

Коммунистические фракции имеются в профсоюзах:

- а) Металлистов в городах: Лупене, Решице, Назран и Клуж
- б) Горнорабочих в городах: Байе-Маре, Банз-де-ше, Лирски, Вулкан и

Петрошаны

в) Стрительн. рабочих в городах: Ногъ-Варден, Темишваре, Петрошане, Крон-штадте

г) Печатников в городах: Ногъ-Вардене, Сатмаре, Кронштадте, Темишваре, Араде и Тыргу-Муреше.

Работа организованная в Профсоюзах

**В
Унитарных
профсоюзах В
Реформистс.
профсоюзах**

Строителей: 1.243	964
Горнорабочих: --	2.800
Типографщиков: --	1.600
Металлистов: 2.100	3.400
Пищевиков: 2.146	250
Грузчиков: 280	200
Дереводелочников: 4.800	
Швейников: 2.100	
Кожевников: 2.300	
Служащих: 500	
Жел. дорожников: 400	
В провинции Буковина: 2.500	
Итого: 15.869	11.714

Организации Мопра (нелегальные)

В городах: Галаце, Плоешть, Яссах, Кишинёве, Турну-Северине, Турну-Мэгуреле, Орадие-Маре и т.д. во всех местах где имеются парторганизации и профсоюзы. При профсоюзах существует делегат Мопра. Рабочие уплачивают вместе с профсоюзными взносами и взносы Мопр-овские.

Комфракции имеются в Крестьянской Партии в городах: Галаце, Букурешти, Браиле, Турну-Северине, Ногь-Вардене и в Бессарабии.

В Национальной Партии, в городах: Силистра, Турну-Мэгуреле и Ногь-Вардене.

В Немецко-Саксонской Партии, в городах: Германштадте.

В союзе квартирнанимателей, в городах: Бухаресте, Ногь-Вардене и Тыргу-Муреше (в последних двух городах союзы квартирнанимателей основаны членами партии).

В промысловых кооперативах, в городах: Тыргу-Муреше (в кооперативах швейников и обувников); Араде (обувников), Кронштадте (швейников), Германштадте (швейников и обувников), Турну-Северине (швейников и обувников), в Галаце (обувников).

В потребительских кооперативах в городах: Арад, Кронштадт, Пиатра [Нямц], Галац.

Румынская коммунистическая партия имеет:

а) 1 ежедневную легальную газету на румынском языке "Факла";

б) 1 выходящую 2 раза в неделю легальную газету на венгерском языке "....."

в) 1 нелегальный бюлетень Партии-"Большевизм".

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme - Rusia, rola 207, c. 119-121

Traducere:

11 ianuarie 1926

Partidul Comunist Român

Conform datelor primite din teritoriu, în cursul acestui an, PC Român se compunea, din:

- celule din cadrul întreprinderilor:	121
- celule sătești:	65
- celule din C. F. R.:	2
- celule din armată:	2

În total: 1.661 membri

Componență socială:	75 % - muncitori din fabrici
	21,92 % - țărani
	3,08 % - intelectuali

Sub influența lui [a partidului] se află Sindicatele Unitare, din nouă membri - șapte sunt comuniști, alcătuind fracțiunea care activează în strâns contact cu Comisia Sindicală a Internaționalei Comuniste.

Conducerea Uniunii Sindicatelor ale:

- 1) tâmplarilor
- 2) constructorilor
- 3) funcționarilor din întreprinderile particulare
- 4) metalurgiștilor

se găsește exclusiv în mâinile comuniștilor.

În [organele de] conducere ale Uniunii Sindicatelor ale:

- 1) textiliștilor
- 2) pielarilor și croitorilor
- 3) lucrătorilor din industria alimentară

comuniștii dețin majoritatea.

Fracțiuni comuniste există în sindicatele profesionale ale:

- a) metalurgiștilor în orașele: Lupeni, Reșița, Nazran [sic!] și Cluj
- b) lucrătorilor din industria minieră în orașele: Baia Mare, Baia de Arieș, Lirschi [sic!], Vulcan și Petroșani

c) lucrătorilor din construcții în orașele: Oradea Mare, Timișoara, Petroșani, Brașov

d) tipografilor în orașele: Oradea Mare, Satu Mare, Brașov, Timișoara, Arad și Târgu-Mureș.

Munca organizată în cadrul sindicatelor profesionale

În Sindicatele Unitare ale		În Sindicatele reformatе
constructorilor:	1.243	964
lucrătorilor din industria minieră: --	--	2.800
tipografilor:	--	1.600
metalurgiștilor:	2.100	3.400
hamalilor:	280	200
tâmplarilor:	4.800	
croitorilor:	2.100	
pielarilor:	2.300	

funcționarilor: 500

muncitorilor de la CF: 400

În provincia Bucovina: 2.500

În total: 15.860

Organizațiile MOPR⁵⁴ (ilegale)

În orașele: Galați, Ploiești, Iași, Chișinău, Turnu-Severin, Turnu-Măgurele, Oradea Mare ș. a. m. d., în acele locuri unde există organizații de partid și sindicate. Pe lângă sindicate, există un delegat al MOPR. Totodată, muncitorii plătesc cotizațiile sindicale și pe cele ale MOPR.

Fracțiuni comuniste există în Partidul Țărănesc, în orașele: Galați, București, Brăila, Turnu-Severin, Oradea Mare și în Basarabia.

În Partidul Național [Român,] [fracțiuni comuniste există] în orașele: Silistra, Turnu-Măgurele și Oradea Mare.

În Partidul German-Săsesc, [fracțiuni comuniste există] în orașele: Sibiu.

În Uniunea chiriașilor, [fracțiuni comuniste există] în orașele: București, Oradea Mare și Târgu-Mureș (în ultimele două orașe, uniunile chiriașilor au fost întemeiate de membrii de partid).

În cooperativele meșteșugărești, [fracțiuni comuniste există] în orașele: Târgu-Mureș (în cooperativele croitorilor și ale lucrătorilor din industria încălțămintei), Arad (ale lucrătorilor din industria încălțămintei), Brașov, Sibiu (ale croitorilor și lucrătorilor din industria încălțămintei), Turnu-Severin (ale croitorilor și lucrătorilor din industria încălțămintei), Galați (ale lucrătorilor din industria încălțămintei).

În cooperativele de consum, [fracțiuni comuniste există] în orașele: Arad; Brașov; Piatra [Neamț], Galați.

Partidul Comunist Român dispune de:

- a) un cotidian legal în limba română, "Facla";
- b) un bisăptămânal legal în limba maghiară, ".....";
- c) un buletin ilegal al partidului, "Bolșevismul".

24. 1926 martie 23, Moscova – Scrisoare a lui Marcel Pauker către delegația română la plenara Internațională a III-a, solicitând un ajutor financiar pentru el și familia lui.

Moscova 19. III. 26

Către

Delegația română la Plenara EKKI⁵⁵

Tovarăși,

Din motive ce nu sunt de discutat aci, am fost încă de acum un an scos din orice funcție plătită a partidului (cu o mică întrerupere). În același timp, CC mi-a interzis de a lua vreun post particular, așa încât m-a redus – cu toate energicele mele proteste – să trăiesc, întocmai, de altfel, ca și tovarășa mea, din ajutoare ocazionale ale familiei și ale

⁵⁴ Ajutorul Rosu Muncitoresc (MOPR, după inițialele rusești) – organizație internațională patronată de Comintern; o secțiune a Ajutorului Roșu funcționa în România, în ilegalitate, din 1925, principala sa preocupare fiind finanțarea apărării comuniștilor implicați în procese politice și ajutorarea deținuților politici comuniști, cu bani furnizați de Comintern.

⁵⁵ Comitetul Executiv al Internaționalăi Comuniste.

MOPR-ului⁵⁶ un timp atât de lung, mi-a făcut imposibilă căutarea boalei mele precum și îngrijirea soției mele însărcinate și ne-a adus pe amândoi la un grad de distrugere fizică devenit evident pentru oricine, fără să mai vorbesc de mizeria morală în care ne-a lăsat.

Nu înțeleg și n-am înțeles nici până acum, că tovarășii răspunzători ai partidului nostru nu s-au sesizat singuri de această situație, în care nu ne-am pus doar noi singuri.

Starea de gravitate la care au ajuns lucrurile mă obligă să iau singur inițiativa și să cer delegației ca, în cadrul competențelor ei, să chibzuiască și să ia cât de urgent posibil acele măsuri care se mai pot lua azi. Mă gândesc, în primul rând, la un împrumut ori așa ceva, până când un comitet răspunzător și care să înceteze cu persecuțiunile nedemne fracționiste de asemenea natură, va decide definitiv.

Numai datoria de a salva ce se mai poate din zdruncinata sănătate nu atât a mea, cât a tovarășei mele, mă face să adresez azi această penibilă cerere.

Cu salutări comuniste,
M. Pauker

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 178, c. 318-319.

25. [1926, iunie] – Rezoluția CC al PCR, prin care se hotărăște excluderea din partid a lui Gheorghe Cristescu.

Rezoluție

După ascultarea raportului BE⁵⁷ asupra chestiunii Crilenco, CC al PCR stabilește următoarele:

1. Divergențele politice și tactice între CC al PC Român și tov. Crilenco s-au ascuțit de la Congresul al III-lea al partidului⁵⁸ mereu. În ce privește rolul PC, necesitatea muncii legale, politica partidului în chestia națională, în chestia creării unui partid legal, în chestia unificării sindicale și altele, tov. Crilenco a avut în permanență o concepție opusă liniei CC, aproape întotdeauna necomunistă–oportunistă.

2. Combătând abaterile total lichidatorice ale tovului Crilenco în fața membrilor de partid și maselor muncitoare, CC a căutat neîncetat posibilitatea unei conlucrări cu tov. Crilenco, ca membru CC și al EKKI⁵⁹, invitându-l la ședințele CC și dându-i diferite însărcinări.

3. Această conlucrare a devenit tot mai imposibilă. Nu numai că tov. Crilenco a refuzat de a îndeplini mandatul lui la EKKI, dar, căutând de a stabili și de a menține legături fracționiste, el a întreprins și a continuat o campanie sistematică împotriva partidului împins în ilegalitate, împotriva CC și reprezentanții lui, căutând discreditarea lui în fața membrilor de partid și a muncitorimii. Între altele, se servește în acest scop, nu numai de chestiuni bănești, total inventate, spunând că din partea CC și

⁵⁶ Ajutorul Roșu Muncitoresc.

⁵⁷ Biroul Executiv.

⁵⁸ Congresul al III-lea al PCR, Viena, august 1924.

⁵⁹ Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste.

reprezentanții lui s-a comis fraude (natural, fără a ridica aceste acuzați pe față spre a fi silit să le dovedească), dar are și o atitudine polițistă, descoperindu-le în fața muncitorilor și chiar a autorităților.

Prin atitudinea lui necomunistă și campania întreprinsă în chestia unificării sindicale⁶⁰, întărind acțiunea centristilor de a sparge sindicatele unitare prin atitudinea lui ostilă și chiar contrarevoluționară față de Rusia Sovietică, Crilenco caută de a pregăti în sânul muncitorimii o atitudine care – într-un moment dat – ar face și politicește posibilă ieșirea din PC și întreprinderea unei acțiuni publice împotriva P-ului⁶¹.

4. În timpul alegerilor generale, Crilenco a întreprins această acțiune deschisă împotriva P-ului și campaniei electorale susținută de partid. Împotriva voinței a CC al partidului, a dat demisie din Comitetul de front unic și a refuzat de a candida pe lista Blocului Muncitoresc-Țărănesc.

Cu toate că un membru al BE i-a comunicat personal hotărârea CC că el trebuie să rămână în Comitetul de front unic și trebuie să candideze pe lista Blocului, el a refuzat aceasta. A refuzat chiar de a participa la o ședință a CC spre a discuta divergențele politice în vederea alegerilor generale, unde ar fi putut ridica și conflicte personale, ce le are cu alți membri [ai] P-ului.

În schimb, a pomit la o acțiune deschisă și publică împotriva campaniei partidului.

A ținut ședințe cu diferiți membri și foști membri ai P-ului din diferite secțiuni, căutând să le convingă să nu participe la acțiunea P-ului.

A făcut conferințe cu diferiți membri ai P-ului și simpatizanți, la care a propus scoaterea unei gazete spre a putea duce mai bine campania împotriva CC al partidului, împotriva conducătorilor Sindicatelor Unitare și ai Bl. M. și Ț.⁶² Și participarea în alegeri pe liste comune cu social-democrații, împotriva Bl.M.Ț.

Planul a fost zădărnicit numai din cauză că participanții s-au declarat împotriva lui.

A făcut, în cursul campaniei electorale, agitație împotriva listelor susținute de PC.

A căutat de a sparge adunările „Bl.M.Ț.”.

În sfârșit, a publicat în ziarele burgheze o scrisoare în care îndemna muncitorimea să nu voteze listele „Bl.M.Ț.”, ci cele ale opoziției Național-Țărăniste, spunând că susținerea listelor Blocului ar însemna sprijinirea oligarhiei.

5. Ținând cont de toate aceste fapte, care constituie nu numai un act de indisciplină, ci o acțiune bine pregătită împotriva Partidului Comunist, o lovitură de cuțit dată în spatele partidului, când el se afla în toiul unei lupte foarte grele;

ținând mai departe cont că Crilenco a refuzat în mod categoric a se prezenta la ședința CC spre a explica atitudinea lui.

CC hotărăște excluderea lui Crilenco din PC Rom.

6. Această hotărâre se va comunica imediat Cominternului spre aprobare, cât și lui Crilenco, făcându-i atent că are dreptul de recurs la congres și dreptul a se prezenta în fața congresului partidului spre a se apăra.

7. În perfectă conștiință că prin această măsură nu s-au zdrobit tendințele lichidatorice din PC Rom., nici cea reprezentată prin Crilenco, CC totuși o găsește absolut indispensabilă a salva partidul de a decădea atât ideologică, cât și organizatorică.

⁶⁰ Vezi documentul din februarie 1924, nota de acolo!!!.

⁶¹ Partidului.

⁶² Blocul Muncitoresc-Țărănesc.

CC însărcinează BE de a continua și intensifica combaterea ideologică și politică a tendințelor lichidatorice, în special a lui Crilenco, prin toate mijloacele (Buletin, Revista, presa legală etc.) ale partidului.

Prin circulări se va comunica în mod amănunțit comentat secțiunilor P-ului întreg cazul Crilenco, arătându-le motivele care impun măsuri administrative, cerându-i de a lua atitudine la toate conferințele regionale ce se vor ține.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 161, c. 21-23

26. 1926 noiembrie 3, Moscova – Scrisoare adresată de către delegația PCR. la Plenara a VII-a a Internaționalei Comuniste secretarului Comitetului Regional Moldovenesc, prin care se solicită ajutor financiar pentru tipărirea unei gazete în limba rusă, în Basarabia.

Moscova, 3 noiembrie 1926

Către tovarășul Badeew,
Secretarul Oblastcomului⁶³ Moldovenesc

Dragă tovarășe,

Delegația CC al PCR din România constată cu bucurie că tovarășii din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească⁶⁴ sunt gata să ajute PC din România, prin tipărirea în rusește, fără plată, a organului teoretic al CC al PC, „Lupta de clasă”.

În dorința de a scoate cât mai repede această ediție rusească, reprezentantul partidului nostru la Comintern vă va trimite, peste câteva zile, materialul necesar primului număr din revista care, având în vedere întârzierea cu care apare, va fi de data aceasta un număr dublu.

Noi socotim necesar ca ediția rusească a organului nostru să aibă, pe lângă materialul de interes general pentru partidul nostru, și o parte care să trateze, în special, viața economică, politică și de partid a Basarabiei, într-o măsură mult mai mare decât se poate face aceasta în edițiile românești și ungurești ale revistei. Pentru redactarea ediției rusești, CC, în înțelegere cu Comitetul Regional al Basarabiei, va numi un redactor care, împreună cu reprezentantul nostru la Comintern, vor răspunde de întregul material al revistei.

În numele CC, vă mulțumim pentru acest ajutor.

Cu salutări comuniste,
Delegația P. C. din România
De la al 7-lea Plenum al CEIC⁶⁵

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 178, c. 326

⁶³ Oblastcom = Comitet regional

⁶⁴ Republica Sovietică Socialistă Autonomă a fost creată la 29 iulie 1924, după eșuarea conferinței româno-sovietice de la Viena. Guvernul de la Moscova își reafirma astfel intenția de a recuceri Basarabia, preconizând ca granița noii republici să fie pe râul Prut.

⁶⁵ Plenara a VII-a a Internaționalei Comuniste, Moscova, 22 noiembrie-16 decembrie 1926. Din partea PCR au participat Elek Köblös, secretar general al OCR, și Gelbert Moscovici, reprezentantul PCR la Comintern.

Noua formă organizatorică a Bl⁶⁶, de organizație permanentă, încearcă transformarea Bl într-o organizație politică legală de masă, care să facă rolul unui partid muncitoresc legal și care să fie una din formele de bază legale de activitate a Partidului Comunist. În acest scop, Bl schimbându-și fundamental conținutul muncii de până acuma, Bl trebuie transformat dintr-o organizație numai pentru alegeri într-o organizație permanentă care duce o luptă permanentă pentru interesele și cerințele clasei muncitoare, a țăranimii sărace, a micii burghezii și a naționalităților asuprite.

Bl trebuie să-și propună anumite campanii politice anumite [sic!], organizându-le pe [întreaga] țară. În momentul actual, din cheltuielile ordinei zilei, Bl trebuie să-și înceapă activitățile de mobilizare a maselor:

1) Împotriva scăderii salariilor și a măririi zilei de muncă. Pentru asigurări sociale a tuturor șomerilor, din partea statului, pe seama fabricilor;

2) Demascarea conversiunii ca o [scindare]⁶⁷ a țăranimii sărace și pentru ștergerea datoriilor țăranilor. Un imediat ajutor bănesc țăranilor săraci;

3) Lupta contra dărilor, care apasă asupra muncitorimii, țăranimii sărace și mijlocii, funcționării;

4) Lupta contra comunelor inter[ma]re, împotriva legii care le permanentizează și înlătură alegerile comunale. (Program în chestia comunală);

6) Lupta împotriva pregătirilor și a pericolului de război antisovietic;

7) Lupta pentru amnistie generală politică, militară și agrară;

Pentru a-și putea realiza programul de activitate, Bl trebuie să-și dea o conducere centrală și locală, din elemente cu adevărat revoluționare, rupându-se orice legătură cu grupurile fracționiste și oportuniste, dușmane mișcării revoluționare.

a) Curățirea C[omitetului] Central de elemente fracționiste;

b) Curățirea c[omitetului] local și noile alegeri în Timișoara, Târgu-Mureș, Oradea, pentru a confirma împotriva conducerii de partid ce avem, aflate în mâinile oportu-niștilor, prin convocarea activelor și noi alegeri a comitetelor.

Întărirea bazei organizatorice, prin formarea și alegerile comitetelor locale ale Bl. M. Ț., cu [crearea]⁶⁸ pe județe ale organizațiilor, ca organizații de bază.

a) în orașe: comitete de cartier, comitete de fabrică, comitete de stradă;

b) comitete de sate, ca bază, și comitete de plasă, ca punct de organizare și strângere a legăturilor cu satelor;

(Crearea de diferite organizații și membrii individuali, grupe).

Atenția deosebită trebuiește îndreptată asupra V[echiului] Regat, unde mișcarea Bl. M. Ț. este cea mai înapoiată și pentru întărirea organizației în Ardeal, în Bucovina, Basarabia, Dobrogea, urmează să treacă pe planul întâi organizațiile naționale revoluționare.

CC trebuiește să aibă în [...] ⁶⁹ în structuri și să pregătească prin cursuri scurte noi cadre pentru Bloc.

⁶⁶ Bl = Blocul Muncitoresc Țărănesc.

⁶⁷ Cuvântul este indescifrabil în documentul manuscris.

⁶⁸ Cuvânt indescifrabil.

⁶⁹ Cuvânt ilizibil în text.

După întărirea bazei organizatorice a BI, după ce campania începută a dus la aceste întăriri, CC trebuie să organizeze conferințe locale, care să înlocuiască comitetele numite prin altele alese, apoi un congres general care să aleagă un CC care să-și stabilească un program de activitate.

CC trebuie să se îngrijească de apariția lunară a unui buletin, în română și ungară.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 165, c. 587-591

28. [1926] - Raport nesemnat (destinat, probabil, a fi citit la Plenara a VII-a a Internaționalei Comuniste), în care sunt expuse greutățile cu care se confruntă PCdR. în ilegalitate (fragment).

[...] c) Problema organizatorică

Criza de conducere și-a avut efectele negative, bineînțeles, și asupra stării organizatorice a partidului. La aceasta, s-a mai adăugat și teroarea din ce în ce mai aspră a aparatului de stat, care, din punctul de vedere al rezistenței organizatorice a partidului, a însemnat o punere la încercare extrem de grea.

Catastrofa din decembrie 1924⁷⁰, a cărei urmare a fost deconspirarea CC și a 7 secretariate regionale, a fost dovadă că Partidul ...⁷¹, din pricina insuficienței conspirativității în clădirea organizatorică, a semiilegalității și a diletantismului militanților de partid, nu se poate împotrivi teroarei cu puterea trebuincioasă. Siguranța caută să-și perfecționeze aparatul, și așa destul de vast; pe lângă angajarea în masă a informatorilor, ea se străduiește să introducă în mod sistematic provocatori în organizațiile muncitorești, ba chiar și în fabrici și, mai în toate cazurile, ea caută să pună în slujba ei pe toții arestați. Din nenorocire, aceasta i-a reușit în câteva cazuri. Astfel, secretarul regional Munteanu a stat, în chip dovedit, în serviciul Siguranței. Acest caz, dar, mai ales, trădarea lui Cucu⁷², au contribuit în foarte mare măsură la crearea crizei de conducere, deoarece ele au zdruncinat considerabil încrederea membrilor în conducerea centrală.

1) Partidul nostru s-a sprijinit în clădirea lui organizatorică, în cea mai mare parte, pe pătura conducătoare a sindicatelor. Aceasta a avut în multe privințe efecte defavorabile. Tovii respectivi sunt expuși din cauza semiilegalității lor și poziției lor vizibile ca conducători sindicali, șicanelor și observației continue a Siguranței și autorităților. Pe de altă parte, ei nu sunt, din pricina supraîncărcării lor cu diferite munci, în stare de a se consacra în întregime partidului și muncii de partid în sensul politic sau organizatoric, de aceea, a fost cu neputință pentru partid desfășurarea unei activități organizatorice sistematice. De altă parte, supraîncărcarea tovilor în chestiune cu munci, activitatea lor în același timp pe tărâmurile diferite de activitate, a avut drept

⁷⁰ Este vorba de arestarea celei mari părți a conducerii partidului, inclusiv a lui Gheorghe Cristescu.

⁷¹ Lipsă în text.

⁷² Cucu = Willi Roth, ales membru în Comitetul Executiv al P.C.R. la Congresul III, în 1924; din august 1926 devine membru în Biroul Politic al partidului și secretar cu probleme organizatorice pe țară. Fiind arestat de către Siguranță, a acceptat să ofere toate informațiile cerute, în schimbul eliberării.

urmare că ei nu au putut îndeplini cumsecade nici una din funcțiunile lor, dar, în primul rând, au neglijat munca de partid. Un alt pericol este acela că tovii privesc munca de partid printr-o prismă de breaslă. Ceea ce s-a făcut simțit în chip foarte vătămător. În multe cazuri, aceste elemente s-au descoperit ca sabotori ai acțiunilor ilegale. Astfel, de pildă, comitetul local din Oradea s-a pronunțat pentru amânarea unei acțiuni importante de partid având în vedere greva metalurgiștilor. Mai grav este însă cazul din Satu Mare, comitetul local de aici a refuzat răspândirea manifestelor electorale ale partidului cu argumentul că „sacrificiile nu corespund rezultatelor”, iar, pe de altă parte, că „răspândirea lor ar îngreuna situația sindicatelor și a Blocului⁷³”.

Acest tip de militant de partid nu a paralizat, însă, numai activitatea organizației de partid, el nu a fost numai o piedică în calea clădirii de organizații de partid sistematice, ci el a constituit o piedică și din punctul de vedere al recrutării unor cadre de militanți de partid, ideologicește stabili. Apoi, acest tip a netezit drumul pentru deviațiile de dreapta, el a adus apă la moara tendințelor legaliste și lichidatorice. Această slăbiciune a partidului sare izbitor în ochi, mai ales acuma, când în însuși CC conducerea o au conducătorii sindicali.

În cursul ultimelor alegeri, s-a putut vedea deosebit de limpede, ce teren favorabil au tendințele lichidatorice și iluziile legaliste în organizațiile cu un nivel ideologic insuficient. Partidul s-a dizolvat în campania electorală a Blocului complet, în loc de a sprijini acțiunile legale ale acestuia prin aparatul său ilegal, în loc de a recurge la armele ilegalității împotriva teroarei burgeziei. Deosebit de caracteristic este aici faptul că tovii din țară au refuzat să răspândească broșura electorală a partidului, spunând că aceasta va împiedica tocmai campania electorală a Blocului. Unele organizații au mers și mai departe: invocând teroarea, ele au refuzat chiar și răspândirea manifestelor electorale legale.

Dizolvarea muncii de partid în activitatea sindicală a fost una din piedicile cele mai mari în calea creării de organizații de partid puternice și ridicate ideologicește. A schimba această situație este una din sarcinile imediate ale partidului.

2) A doua consecință vătămătoare a structurii actualei conduceri a fost numai o urmare a primei. Din lipsă de organizații locale puternice, pe care conducerea să le aibă în toate privințele în mână, din lipsa unor cadre de partid, ideologicește ridicate, care să asigure linia strictă a partidului, partidul a fost – cu toată activitatea relativ întinsă a membrilor săi – neînstare să-și întindă înrâurirea asupra maselor largi. În ultimul timp, partidul a început să piardă din mână chiar și diferite organizații ajutoare. Este adevărat că tovii țin sub influența lor cea mai mare parte a muncitorilor organizați unitar, linia lor însă a descoperit, din lipsa unor organizații de jos puternice, devieri de la linia partidului.

De aceea, partidul s-a recules foarte greu din diferite lovituri ce le-a primit, „sigurarea continuității s-a făcut foarte greu și a trebuit un timp așa de îndelungat, până de s-au restabilit legăturile cu provincia, până ce munca a început să fie pusă din nou

⁷³ Blocul Muncitoresc-Țărănesc, înființat în octombrie 1925 la București. Până la 18 aprilie 1926, dată la care a fost reorganizat, a purtat titlatura de Blocul Democrației Muncitorești-Țărănești. A fost una dintre organizațiile legale, controlate de comuniști, printre liderii săi numărându-se Mihail Macovei, Lucrețiu Pătrășcanu, Eugen Rozvan. În alegerile din iunie 1931, a obținut cinci locuri de deputați, invalidate ulterior. A fost desființat la 4 februarie 1933.

în curs. Un șir de organizații locale, care au simțit deosebit de tare loviturile terorii, au trebuit, de aceea, să plătească cu însăși pierderea existenței lor.

În general, activitatea organizațiilor locale arată un regres. În Vechiul Regat există actualmente organizații de partid la: Iași, Galați, Craiova, Focșani, Constanța și Turnu-Severin. În Basarabia, la Chișinău, Bălți și Tighina. În Transilvania, la Oradea, Timișoara, Arad, Brașov, Tg.-Mureș, Sibiu, Mediaș. Toate suferă mult din lipsa unei legături cu centrala. Următoarele organizații se găsesc în completă dezorganizare din pricina prigonirilor sau a îndepărtării tovilor conducători din localitate: Ploiești, Câmpina, Bârlad, Sătmăr, Baia Mare, Sighet, Dej, Lugoj, Valea Jiului, Valea Mureșului. Organizațiile țărănești din Bihor, circa 30 la număr, au rămas până acum cruțate, dar activitatea lor suferă, de asemenea, din lipsa legăturilor cu centrala. În jud. Sătmăr, organizațiile țărănești se găsesc în stare de dezorganizare.

Precum se poate constata din aceste date, situația este acum așa, că simpatia pe care masele largi ale proletariatului, țărănimii și naționalităților asupra le aduc partidului, rămân aproape complet neutilizate organizatoricește. O dovadă izbitoră a simpatiei maselor este următorul fapt: în județele transilvănene Sălaj, Hunedoara și Ciuc, apoi în Regat, la Piatra-Neamț, listele Blocului au primit, în ultimele alegeri, mai multe mii de voturi, cu toate că aici nu există nici o organizație de partid. Din nenorocire, partidul [...] ⁷⁴.

Forțele de care dispune partidul trebuie împărțite în chip rațional pe tărâmurile diferite ale muncii de partid. Într-asta trebuie să prezideze ca principiu, ca fiecărui tov. să-i fie atribuită o asemenea muncă, care să corespundă cel mai bine aptitudinilor lui. În chipul acesta, tovii sunt puși în situația de a se specializa în diferite ramuri ale muncii de partid, adică de a pune aptitudinile lor în întregime la dispoziția partidului.

Forma principală și fundamentală a organizației de partid este *celula*. De aceea, sarcina partidului este să execute reclădirea organizației de partid pe baza sistemului celulelor de întreprindere. În această privință, trebuiesc valorificate experiențele și învățămintele muncii de până acuma, dusă pe acest front. Paralel cu aceasta, organizațiile trebuie să se pună pe muncă la crearea celulelor de sate. Celulele trebuiesc lărgite printr-o muncă sistematică, consecventă în organizații de masă.

O organizație de partid poate să se alcătuiască din 30 sau chiar 100 de membri, ea nu va putea să asigure pentru partid conducerea proletariatului, dacă membrii ei se recrutează din meseriași, mici meșteșugari, studenți, funcționari ș.a.m.d. O asemenea organizație nu are nici o influență asupra mării industrii și a satelor.

Cu toate că cea mai mare parte a tovilor erau conștienți de necesitatea și însemnătatea celulelor și, din pricina ilegalității, erau siliți să-l pună în aplicare, totuși, tovii nu s-au putut dezlipi complet de o anumită grupare după bresle, deoarece conducerea comitetelor locale se recrutau cele de mai multe ori dintre conducătorii sindicatelor. Acesta era mai ales acolo cazul, unde grosul membrilor era alcătuit din muncitori de mică întreprindere. Din pricina unei asemenea structuri a comitetelor locale, munca de organizare a partidului purta pecetea unei unilateralități. În timp ce în multe ramuri importante și, îndeosebi, în marile întreprinderi influența partidului era infimă. Munca de organizare în țară era minimă.

⁷⁴ Lipsă în text.

Tovarășii, lucrând în micile întreprinderi, izolați de mase, nu sunt în stare, cu toată marea bunăvoință, să asigure prefacerea partidului într-o organizație de masă; ei nu sunt în stare să depună o activitate de proporție cu mărimea organizației de partid, nu mai vorbim de neputința de a stabili un contact strâns cu satele.

Această slăbiciune a partidului s-a exprimat în chipul cel mai cras, îndeosebi în Basarabia și Bucovina. În Basarabia, unde nu era lipsă de revoluționari de profesie, unde toții aveau pe tărâmul muncii ilegale un lung trecut după dășii; în acea parte a țării care se învecinează nemijlocit cu URSS, unde amintirea revoluției ruse victorioase persistă în chip viu, acolo organizația de partid nu s-a putut dezvolta în măsura așteptată în condițiile arătate favorabile, și anume, din pricina că membrii săi se recrutau din elemente izolate de mase. Organizația de partid din Basarabia, nu numai că nu s-a putut dezvolta până la o organizație de masă, dar ea nu s-a putut introduce nici în viața de partid în cadru pan-român și nu s-a putut lega cu ea. Militanții de partid din Basarabia căzură apoi, de pe urma incapacității lor, în pasivitate, pradă pesimismului.

Trebuie rupt cu munca organizatorică de până acuma, nesistematică. Nu e vorba ca actualii membri și simpatizanți să fie cuprinși într-o formă care să corespundă, mai mult sau mai puțin, statutelor de organizare, ci este vorba ca să se pășească la cuprinderea organizatorică a marilor întreprinderi și a satelor. Toate forțele disponibile trebuie mobilizate în interesul organizării sistematice a marilor întreprinderi și a celor mijlocii, a poștei, căilor ferate, a navigației ș.a.m.d., precum și a întreprinderilor agricole.

O sarcină organizatorică nu mai puțin importantă a partidului o constituie reorganizarea CC, rezolvarea chestiunii conducerii centrale, cu alte cuvinte: asigurării continuității conducerii centrale. Partidul a avut, în această privință, în cursul ultimilor ani, pierderi extrem de mari de înregistrat. (Arestarea tovilor Otto și Manu, asasinarea tovilui Cacenco, trădarea lui Cucu ș.a.m.d.). Toate acestea au dus la criză, în foarte mare măsură. Faptul că nu ne-a reușit încă să combatem și învingem complet tendințele separatist-regionale, pune partidul în fața altor sarcini importante pe tărâmul muncii organizatorice. Înclinația tovilor basarabeni spre separatism a avut ca urmare că organizația de partid din Basarabia nu s-a putut închea cu viața partidului întreg. În CC, a fost pentru Basarabia de totdeauna un loc rezervat, dar acesta nu a fost nicicând ocupat. Tovarășul B., care a fost cooptat în CC și a fost invitat de mai multe ori ca să participe la munca de conducere, a refuzat consecvent să ia în primire postul său din conducerea centrală. Tovii conducători din Basarabia (Juroff, B-sky etc.) duc de totdeauna o politică separatistă față de CC ei au sabotat controlul CC asupra muncii în Basarabia. Alianța tovilui B. cu Mihalache nu este nici un pas în direcția unei colaborări serioase în CC, ci o lovitură de șah împotriva conducerii efective a partidului. Proletariatul și țărănimea basarabeană reprezintă o forță revoluționară deosebit de mare, a cărei putere în stare de luptă este una din sarcinile de căpetenie ale partidului. Situația este că toții basarabeni au sub influența lor sindicatele ilegale de acolo, dar nu au nici o influență asupra organizației revoluționare țărănești, care strânge în jurul ei grosul țărănimii revoluționare.

Bucovina și Dobrogea sunt, de asemenea, regiuni unde există actualmente puternice forțe revoluționare, fără a fi însă utilizate. În sindicatele bucovinene, există o puternică aripă stângă, care stă sub influența noastră. Păturile țărănești ale Partidului Social Democrat Ucrainean stau, de asemenea, aproape de noi. În Bucovina, partidul

are 18 celule de sate. La Cernăuți, sunt 2 celule de întreprindere. Aici, compoziția socială a organizațiilor de partid a înregistrat o modificare favorabilă, în direcția proletarizării.

În țară, conducerea partidului trebuie să fie concentrată în mâinile unui organ executiv puternic. Din punctul de vedere al centralizării conducerii, se cuvine cea mai mare atenție problemei restabilirii unui contact strâns cu fiecare provincie. Printr-o influențare ideologică, pe de-o parte, și prin reprezentarea în CC, pe de alta, trebuie să se tindă ca Basarabia și Bucovina, care au arătat până acuma înclinații separatiste, să recunoască CC ca conducătorul efectiv al partidului. Greșelile făcute în această privință, în trecut, trebuiesc corijate, adică trebuiește tins la lichidarea separatismului pe calea unei munci conștiințioase. Sprijinirea partidului de către EKKI în această privință este pentru partid de cea mai mare importanță. [...].

Arhivele Naționale Istorice Centrale., colecția Microfilme Rusia, rola 178, c. 260-263.

29. [1926] - Raport nesemnat, întocmit, probabil, pentru Plenara a VII-a a Internaționalei Comuniste, în care se tratează problema divergențelor existente în interiorul PCR, în special, neînțelegerile dintre Gheorghe Cristescu și conducerea partidului (fragment).

[...]

IV. Asupra curentelor și tendințelor din partid

Pericolul cel mai mare în acest moment este lichidatorismul.

Într-o formă caracterizată, consecventă, fățișă, el a fost înfățișat înăuntru partidului de către Cristescu. „Unificarea sindicală prin afiliere la Amsterdam” a fost parola sub care el a pornit cruciada împotriva partidului. „Unificarea politică”, adică contopirea cu social-democrații, a fost parola cu care el a terminat, înăuntru partidului, această cruciadă. Întemeierea unui Partid Socialist a fost rezultatul la care a ajuns dincolo de partid. Atât atunci când el a fost înăuntru partidului, cât și acuma, când el se află deja în afară de marginile sale, Cristescu nu a încetat de a duce lupta contra „illegalismului”, contra muncii ilegale, contra partidului ilegal și prin înlocuirea lui printr-un partid comunist legal – așa cum l-ar tolera burghezia și i-ar conveni și ei. Pentru munca ilegală el rezerva doar [...] ⁷⁵ și asta numai în teorie, rolul de ajutor, de aparat lăuntric, de anexă al conducerii legale. Printr-asta, el voia să dea iluzia muncitorilor cinstiți, revoluționari că el nu este contra muncii ilegale din principiu și din frică; dar în realitate această „concesie” era numai o manevră demagogică, la adăpostul căreia el, conducătorul predestinat al partidului legal comunist să poată lichida complet partidul comunist ilegal, adică, în împrejurările actuale, Partidul Comunist ca atare.

Cristescu, care s-a bucurat, la un moment dat, de cea mai mare popularitate în sânul muncitorimii, este astăzi complet compromis și izolat. Partidul său socialist se compune din câteva elemente nemulțumite din motive personale (funcționari concediați

⁷⁵ Lipsă în text.

ai câte unui sindicat etc.). Foia lui, scrisă, nu numai din punct de vedere ideologic și politic, dar și din punct de vedere redacțional, lamentabil este citită mai mult de tovarășii noștri din curiozitate și ca o distracție.

Nu trebuie, totuși, subapreciat pericolul ce poate constitui agitația lui demagogică, dusă sub lozinca: “să lăsăm certurile, să ne unim, să redevenim iar tari ca altădată prin unificare!”

În afară de acest lichidatorism, din principiu mai există înăuntru partidului o varietate de lichidatorism, pe care l-am putea numi lichidatorism, de fapt, adesea ori lichidatorism inconștient. Este tendința îndreptată, în mod mai mult sau mai puțin fătis, contra partidului ilegal, contra muncii ilegale, ca fiind periculoasă și cerând sacrificii mai mari decât folosul pe care îl aduce. Eșecurile ilegale de până acum sunt, deopotrivă izvorul de unde acest fel de lichidatorism își trage hrana, ca și loviturile teroarei albe. Această tendință, care nu are o formă organizată, nu se prezintă ca un curent organizat, ca o fracțiune în partid, are înclinații spre crearea unui partid legal, pe care nu-l prezintă ca pe un înlocuitor al celui ilegal, dar cu speranța ascunsă că, cu timpul și de fapt, partidul legal va ajunge să înghită pe cel ilegal.

Această tendință este înclinată, prelungind linia sa pe tărâmul sindical, să accepte o unificare chiar și prin afilierea la Amsterdam, crezând că, astfel, sindicatele vor scăpa de prigoniri.

Tot ca o tendință obiectiv lichidatorică este și aceea care se prezintă îmbrăcată într-o haină de „stânga”. În chestiunea sindicală, caracterul lichidatoric al acestei tendințe iese în chip reliefat la iveală. Astfel, în decembrie, când dreapta-capituționistă dădea asalt sindicatelor unitare, sub steagul unificării prin afilierea la Amsterdam, și amenința cu sciziunea mișcarea sindicală unitară, ceea ce putea fi în acel moment fatal acestei mișcări, reprezentanții acestui curent nu găseau ceva mai bun de făcut decât să adopte față de capituționiști o atitudine de provocare [...] ⁷⁶, sub cuvânt că sunt capituționiști ..., în loc de a căuta, ducând lupta ideologică și politică contra lor în organizații, mobilizând pe membrii organizațiilor să împiedice sciziunea sindicatelor. Acuma, în fața încercării de dizolvare prin justiție a sindicatelor unitare, reprezentanții acestui curent de „stânga” declară mândri că o unificare cu sindicatele reformiste nu este cu puțință dacă nu este garantată o conducere revoluționară în sindicatele unificate, și nu pricep lupta pentru unificarea sindicală, chiar dacă nu avem garantată majoritatea, dar pe baza democrației muncitorești, cu dreptul pentru minoritate de a lupta înăuntru sindicatelor unificate pentru parerile lor.

În această atitudine nu se vede mai bine decât oriunde incapacitatea acestui curent de a desfășura o muncă sistematică, de zi cu zi, mărunță, dar continuă. Este curentul vorbelor mari, al frazei care nu este urmată de nici o faptă.

În cursul alegerilor [...] ⁷⁷ și anul trecut, și anul acesta, s-a observat următoarea variantă a lichidatorismului „de stânga”, deși Blocul punea candidaturi, totuși oratori ai Blocului, chiar candidații lui, se adresau alegătorilor fără a le cere votul, ba fără a le spune ce număr are lista Blocului, ce semn, adesea spunând direct că „nu ne interesează câștigarea de voturi, câștigarea de mandate”. În loc de a arăta ce este pentru noi tribuna parlamentară, cum înțelegem noi lupta în parlament și ce rol are în momentele acestea,

⁷⁶ Lipsă în text.

⁷⁷ Lipsă în text.

când toate celelalte tribune sunt răpite muncitorimii revoluționare, făceau o propagandă negativă, aruncând dezorientarea și confuzia în rândurile muncitorimii.

O tendință mai puțin periculoasă în aparență, pentru că este însuflețită de simțăminte sincer revoluționare și pentru că se ridică împotriva lichidatorilor despre care am vorbit până acuma, este tendința reprezentată de tov. Mincu, în paginile „Culturii proletare”. În realitate, însă, acest curent este tot atât de periculos ca și celelalte și constituie o varietate a oportunistului. Considerând Partidul Liberal ca o „oligarhie” (cuvânt sub care tov. Mincu înțelege o categorie extra-capitalistă și anticapitalistă, feudală) și partidele de opoziție drept „capitaliste”, considerând că în desăvârșirea [...] ⁷⁸, pe alocurea, tov. Mincu vorbește de săvârșirea ... revoluției burghize, burghezia aceasta de „opoziție” mai are de jucat un rol progresist împotriva „oligarhiei”, ba că această operă revoluționară „burgheză” nu va fi săvârșită de proletariat sau sub conducerea proletariatului; [...] ⁷⁹ plecând de la aceste considerențe, tov. Mincu ajunge la lozinca unei lupte, „paralele și împreună” cu burghezia de opoziție, „contra oligarhiei”. Acest „front unic” merge nu numai până la național-tărăniști, ci cuprinde chiar și aripile „Manoilescu-Garoflid” din Partidul Poporului.

Toate aceste curente și tendințe greșite au fost și sunt combătute în revista partidului ilegală, „Lupta de Clasă”, a cărei răspândire în țară este însă neglijată de către conducerea actuală a lui Mihalache.

Trebuie adăugat că, din toate aceste curente și tendințe, numai cea de „stânga” (reprezentată de Mihalache) ia o formă fracțională și încearcă să ducă lupta sub steagul răscoalei contra Politbiroului. Așa cum arătam mai jos, această tendință este, însă, reprezentanta elementelor descompuse din conducerea partidului.

În sfârșit, mai trebuie amintit că „vechea opoziție” (de la Plenumul al VI-lea al Cominternului ⁸⁰ [...] ⁸¹ Dobrogeanu-Burghezu) nu are, cum nu a avut aproape niciodată, vreo influență în partid ⁸². În ultimul timp, această opoziție, care își are reprezentanți numai în emigrație, a intrat în lichidare. Elementul cel mai capabil al acestei opoziții (Burghezu) s-a adresat Biroului Politic cu o declarație că recunoaște linia de acuma a Biroului Politic, linia justă a Cominternului și vede în Biroul Politic singurul grup capabil să regenereze partidul. În același timp, B. s-a pus la dispoziția Politbiroului, declarând că acceptă orice muncă i se va da. Munca practică va dovedi întru cât aceste declarații vor fi transformate în fapt.

Tov. B. s-a declarat de acord cu felul cum Politbiroul vede rezolvarea crizei de conducere a partidului în țară, precum și cu soluțiile preconizate de noi și pe care le propunem EKKI-ului prin prezentul raport. ⁸³

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 178, c. 257-258

⁷⁸ Lipsă în text.

⁷⁹ Lipsă în text.

⁸⁰ 17 februarie – 13 martie 1926.

⁸¹ Lipsă în text.

⁸² Acest raport reflectă opiniile grupării adverse, avându-l ca lider pe Vitali Holostenko.

⁸³ Aici se termină textul pe rolă.

30. [1926] - Scrisoare adresată de către conducerea PCR Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste și Serviciului Balcanic, în care protestează față de numirea, fără acordul său, a unui reprezentant pentru România în acest organism.

Către Prezidiul EKKI și Serviciul Balcanic

Poziția noastră în chestia chemării lui Alex Borisovici⁸⁴ este următoarea:

Acest tov. a fost în repetate rânduri chemat să lucreze cu noi în conducerea partidului. De două ori a fost ales în CC – o dată în august 1922 și o dată în octombrie același an și nu a venit la nici o ședință. De asemenea, nu a participat la nici o conferință a partidului. Deși membru în CC, el nu a venit nici la congresul din Ploiești din 1922⁸⁵, protestând că cu Pauker nu poate lucra. Cu toate acestea, noi l-am invitat la Congresul al III-lea din 1924, dar, de asemenea, nu a venit. Noi am continuat încercările de a-l atrage la munca de partid, punându-l în CC al MOPR-ului, unde însă nu a activat. După căderea lui Tkacenko⁸⁶, a fost cooptat în CC și chemat la București, dar nici nu a răspuns măcar. Nici un articol la revista partidului nu a dat. Iar când delegatul CC trimis la Chișinău a convocat o conferință cu militanții locali, Alex. Borisovici nu a venit. Fiind vizitat în casa sa, nici o propunere concretă de lucru nu a făcut. „Partidul trebuie complet desființat și unul nou apoi creat” – aceasta era platforma lui neschimbată.

Se poate oare, deci, admite ca un tovarăș, care refuză ani de zile orice muncă, care refuză a se pune în contact cu CC, să fie invitat la EKKI? Asta ar însemna o încurajare a tuturor acelor care-și vor justifica pasivitatea sub așteptarea de a fi invitați de către EKKI la Moscova.

Nu numai dacă un membru de opoziție (Dobrogeanu) ar propune chemarea lui Alex. Boris la Moscova, dar chiar dacă Alex Borisovici ar cere el singur să vină la Moscova, noi credem că EKKI ar fi trebuit să poftască pe tov. Alex Borisovici ca, mai întâi, să ne pună în legătură cu CC.

Iar dacă EKKI socotește, totuși, chiar cu prețul subminării influenței CC și a încurajării opoziției și a pasivității ei, că trebuie să-l invite pe Alex. Borisovici la Moscova, noi cerem ca această invitație să fie făcută în acel moment când și un reprezentant al CC va putea veni la Moscova.

Totodată, trebuie să ne exprimăm mirarea și nemulțumirea că propunerea venită de la Dobrogeanu – de a-l invita pe Alex. Borisovici – a fost acceptată, căci această propunere nu e făcută spre interesul partidului, ci este o manevră pentru a ridica autoritatea opoziției în țară și a prezenta opoziția ca având creditul al EKKI. În genere, strică muncii noastre foarte mult faptul că orice tovarăș plecat din țară fără știrea organelor de partid sau un membru de opoziție a cărui linie politică a fost condamnată

⁸⁴ Alexandru Borisovici-Rubinstein, basarabean, activist al Comintern.

⁸⁵ Congresul al II-lea al PCdR, Ploiești, 3-4 octombrie 1922.

⁸⁶ Pavel Tkacenko (Iacov I. Antipov) – (de căutat informații despre el); ucrainean, membru al CC al PCR; în august 1926 a fost arestat de autoritățile române împreună cu Boris Ștefanov. Ulterior, s-a răspândit zvonul că ar fi fost asasinat de către Siguranță, dar se pare că a reușit să evadeze și să treacă în URSS.

de EKKI, să poată provoca ședințe și dezbateri ale organelor Cominternului și determina hotărâri din partea EKKI-ului care distrag CC de la munci mai serioase.

S.S. indescifrabil

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 178, c. 264-270

31. [1926] - Raport nesemnat [al Comitetului Central al Organizației “Ajutorul Roșu”], adresat Secretariatului Balcanic al Internaționalei Comuniste, cuprinzând un scurt istoric al creării secției respectivei organizații în România și al activității desfășurate de aceasta în țară.

СЕКРЕТНО

О Румынии

1. История развития секции

Румынская секция МОПР организовалась после III Конгресса Румынской Коммунистической Партии, в августе 1924г.

С самого начала был установлен принцип полной организационной независимости МОПР от партии, вначале это было очень трудно провести в жизнь. Работа велась нелегальным путем и скоро перенеслась в профсоюзы, где образовывались легальные Комитеты помощи, которые вели только работу по оказанию помощи политзаключенным. Такие Комитеты были созданы во всех городах, где имеются профсоюзы.

2. Настоящее положение МОПРа

Вся деятельность, касающаяся задач МОПРа, выполняется легальными комитетами, которые руководятся ЦК МОПР. Кроме ЦК имеются еще 5 Областкомов (Мунтения, Молдавия, Бессарабия, Буковина, Трансильвания и Банат).

При некоторых более крупных Областкомах организованы Уездкомы, которые руководят несколькими город. организациями. Имеются городские комитеты в важнейших городах, которые имеют задачу создать производственные мопровские ячейки.

Так, в Бухаресте имеется Областком из 5-ти членов; горком из 3-х членов и существуют 9 ячеек на фабриках и среди служащих с 80 членами.

В гор. Плоешти имеется городской Комитет из 3-х членов, 2 ячейки на предприятиях, которые связываются с тюрьмой в Мергинень.

В Турну-Северин имеется Уездком который является Горкомом из 3-х членов. Рабочие производственных кооперативов около 100 членов записаны все членами МОПР.

Этот уездный комитет руководит следующими городскими комитетами: Крайова, Корабия, Яссы (Молдавия)

Яссы (Молдавия) Областком из 3-х членов, он же и Горком.

3 производственные ячейки - 18 членов. Руководит:

- 1) Галацким уездкомом из 3-х членов
- 2) Горком в Браиле с 1 членом
- 3) Горком Фокшань с 1 членом
- 4) Тыргу-Фрумос с 1 членом
- 5) Бакэу с 1 членом

Трансильвания

Орадеа Маре - областком из 3-х членов, 3 производственные ячейки и группа интеллигентов, всего членов 27.

В 10-ти важнейших городах, которые собирают средства у симпатизирующих.

Буковина

Областком недавно организован из 3-х членов в Черновицах, он же Горком.

Бессарабия

Областком из 3-х членов в Кишиневе. Он же Горком. Число членов 35, 3 группы.

В Бухаресте существуют Юридическое Бюро, комитет женщин (заключенных из 3-х товарищей) и агитпроп. комитет.

ЦК организовал в Бухаресте "Лигу против террора". В этой Лиге действуют главным образом либеральные-демократические общественные деятели с целью защиты жертв белого террора и для борьбы против незаконных предследствований и преступлений местных властей. Эта Лига работает легально, создана в июне 26г., пользуется большой популярностью среди трудящихся масс. Рабочие массы участвуют в кампаниях протеста, устраиваемых этой лигой. При Унитарных профсоюзах организованы легальные комитеты помощи, которые имеют свой ЦК и объединяют 25 городских Комитетов при разных секциях унитарных профсоюзов и объединяют до 10.000 коллективных членов. Влияние этих комитетов распространяется и на членов соц-демократич. профсоюзов в гор. Орадеа Маре, которые платят членские взносы в наш легальный Горком.

Оказание помощи заключенным и их семьям распределяется так: легальный ЦК помогает только членам профсоюзов и их семьям, нелегальный ЦК помогает всем остальным. Легальный ЦК распределяет средства с согласия легального ЦК МОПР.

В июле месяце 26г. с приходом ген. Авереску к власти был создан легальный комитет борьбы с террором из 5-ти человек представит. МОПРа. Этот комитет и его отделения собирали на фабриках протесты и резолюции рабочих, которые опубликовывались в профсоюзной, партийной и лево-демократической оппозиционной прессе.

Были выбраны рабочие делегации на фабриках из 30-40 чел., которые протестовали в военно-полевых судах, министерствах и т. д. против тюремного режима и террора. Легальный ЦК провел кампании по всей стране против террора.

Еще с января 1926г. начался переход на систему производственной ячейки и такие были созданы в Бухаресте и Орадеа Маре.

Организация женских комитетов увенчалась успехом. Был организован с успехом Комитет интеллектуалов в Орадеа Маре.

Кампания за амнистию удачно связалась с коммунальными выборами. Для этой цели были использованы профсоюзные и другие газеты.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 264, c. 161-164

Traducere:

Secret

ROMÂNIA

1. Istoricul dezvoltării Secției

Secția organizației Ajutorul Roșu din România a fost creată după cel de al III-lea Congres al Partidului Comunist Român, în august 1924.

De la început, s-a stabilit principiul independenței organizatorice totale a organizației Ajutorul Roșu față de partid. La început, acest principiu a fost dificil de pus în practică. Activitatea s-a dus pe căi ilegale și, în scurt timp, s-a transferat în rândul sindicatelor, în cadrul cărora s-au creat comitete legale de ajutor, care se limitau doar la ajutorarea deținuților politici. Aceste comitete au fost create în toate orașele în care existau sindicate.

2. Situația actuală a organizației Ajutorul Roșu

Întreaga activitate privind sarcinile organizației Ajutorul Roșu este dusă de comitetele legale conduse de Comitetul Central al organizației. În afară de Comitetul Central, mai sunt cinci comitete regionale (Muntenia, Moldova, Basarabia, Bucovina, Transilvania și Banat).

În cadrul unor comitete regionale mai puternice, au fost create comitete județene, care conduc organizații orășenești. În orașele mai importante există comitete orășenești, care au ca sarcină înființarea de celule ale organizației Ajutorul Roșu în sectorul industrial.

În București, există un comitet județean format din cinci membri, un comitet orășenesc cu trei membri și nouă celule în fabrici și în rândul funcționarilor, care au 80 de membri.

În orașul Ploiești, există un comitet orășenesc format din trei membri, două celule în sectorul industrial, care au legătură cu închisoarea din Mărgineni.

În Turnu-Severin, există un comitet regional care este și comitet orășenesc, format din trei membri. Muncitorii din cooperativele de producție, în jur de o sută, sunt toți membri ai organizației Ajutorul Roșu.

Acest comitet regional conduce comitetele orășenești din:

Craiova, Corabia, Iași (Moldova).

În Iași (Moldova), este un comitet județean format din trei membri, el este în același timp și comitet orășenesc.

Sunt trei celule în domeniul industrial cu 18 membri.

Coordonează:

- 1) comitetul regional din Galați, cu trei membri;
- 2) comitetul regional din Brăila, cu un membru;
- 3) comitetul regional din Focșani, cu un membru;
- 4) comitetul regional din Târgu Frumos, cu un membru;
- 5) în Bacău, cu un membru.

Transilvania

În Oradea Mare există un comitet județean, format din trei membri, trei celule în domeniul industrial și o grupă de intelectuali, având în total 27 de membri.

În zece orașe mari se colectează ajutoare de la simpatizanți.

Bucovina

Există, recent înființat, un comitet regional, format din trei membri, în Cernăuți, acesta este, în același timp, și comitet orășenesc.

Basarabia

Există un comitet regional, format din trei membri în Chișinău, acesta este și comitet orășenesc. Numărul membrilor este 35 și sunt trei grupe.

În București există: un birou juridic, un comitet al femeilor (format din trei tovarășe) și un comitet de propagandă și agitație.

Comitetul Central a înființat în București Liga împotriva Terorii. În această ligă, activează, în principal, lideri liberal-democrați pentru apărarea victimelor terorii albe, care luptă împotriva urmărilor și persecuțiilor declanșate de puterea locală. Liga activează legal, ea a fost creată în luna iunie 1926 și se bucură de o mare popularitate în rândul muncitorilor. Masele de muncitori participă la campaniile protestatere organizate de Ligă. În cadrul sindicatelor unitare sunt organizate comitete legale de ajutor, care au propriul comitet central și însumează 25 de comitete orășenești pe lângă diferite secțiuni ale sindicatelor unitare, care însumează 10.000 de membri. Influența acestor comitete se răsfrânge și asupra membrilor din sindicatul social-democraților din Oradea Mare, care își plătesc cotizațiile la comitetul nostru orășenesc.

Acordarea de ajutoare deținuților și familiilor lor se face astfel: Comitetul Central legal ajută numai pe membrii de sindicat și familiile acestora, Comitetul Central ilegal ajută pe toți ceilalți. Comitetul Central legal acordă ajutoare cu aprobarea Comitetului Central al organizației Ajutorul Roșu.

În luna iulie 1926, odată cu venirea la putere a generalului Averescu, a fost creat un comitet legal de luptă împotriva terorii, format din cinci reprezentanți ai organizației Ajutorul Roșu. Acest comitet și secțiunile acestuia au adunat prin fabrici semnături și proteste ale muncitorilor, care au fost publicate în presa de sindicat, de partid și a opoziției democratice de stânga.

Au fost alese delegații de muncitori, formate din 30-40 de persoane, care au demonstrat la Curtea Marțială, la ministere și în alte locuri împotriva terorii și a regimului de detenție. Comitetul Central legal a dus o campanie în întreaga țară împotriva terorii.

Încă din luna ianuarie 1926, s-a început trecerea la sistemul organizatoric de celulă în ramura industrială; astfel de celule au fost create în București și în Oradea Mare.

Un mare succes l-au avut comitetele de femei. A fost organizat cu succes Comitetul intelectualilor în Oradea Mare.

Campania pentru amnistiere s-a legat pozitiv cu alegerile comunale. În acest scop, s-au folosit ziarele sindicatelor și alte cotidiane.

32. 1927 iunie 4 – Declarația lui Alexandru Dobrogeanu-Gherea și Ion Cloțan, privind poziția adoptată de activul comuniștilor români aflați la Moscova față de lupta fracționistă din cadrul conducerii interne a PCR.

Declarație

În ultima ședință a „Activului emigrației române din Moscova”, din 14-V-1927, după un raport al tovarășului Petrescu, reprezentant al CC al PCR și, după discuția ce i-a urmat, s-a votat în unanimitate (mai puțin subsemnații) o rezoluție, prin care, în prima sa parte apreciază ca „justă linia politică și tactică a CC al PCR”, îi atestă Comitetului Central că „a știut să îndrepte la timp diferitele greșeli de dreapta și de extremă stânga” ș.a.m.d. și, ca urmare, îi exprimă deplina încredere.

În continuare, rezoluția acuză „opoziția (Dobrogeanu, Țanc, Pauker) aflată azi în afară de granițele țării” că, prin activitatea ei fracționară îndreptată contra CC, cât și a întregului partid”

- 1) îngreuiază corijarea greșelilor de dreapta și de stânga;
- 2) oprește crearea legăturilor armonice cu Comintern;
- 3) și încearcă „să împingă spre muncă fracționară tovarășii buni”.

Ca atare, „Activul” condamnă în modul cel mai energetic această activitate **fracționară**.

Față de aceste acuzații de fracționism, ne simțim datori să facem următoarea declarație:

Continuăm să credem că nu poate fi vorba la subsemnații de o „activitate fracționară” – așa cum e înțeles acest termen în toată Internaționala Comunistă.

Într-adevăr: 1) **În privința „fracționismului prin discuție”**: chestiunile în care avem și ne exprimăm un punct deosebit de vedere (chestiuni care, mai niciodată, nu sunt ridicate de noi) – ele stau în discuția partidului și a Cominternului, ca privind de aproape viața internă **actuală** a partidului, chestiuni care la noi, ca pretutindeni, doar pe baza unor discuții întinse și adâncite își pot găsi buna rezolvare în fața congresului; în ajunul căruia ne aflăm de trei ani.

De aceea, până azi n-am fost acuzați niciodată, direct și oficial, de către CC că facem „fracționism” în discuție, că am ridicat deci chestiuni definitiv tranșate de partid. Mai mult încă, la Comintern, unde se discută numai problemele **actuale** ale tuturor partidelor comuniste, nu ni s-ar da putința să vorbim, dacă am proceda în felul „fracționist” arătat.

Declarăm că, atât timp cât nu va exista o hotărâre definitivă, care să scoată din discuția partidului chestiunile politice de care ne ocupăm (fie la Comintern „Activ”, ori chiar și unde vorbim cu membrii partidului), vom continua să ne facem datoria de a ne expune cu orice ocazie, în fața lor, punctul nostru de vedere asupra acestor chestii.

2) Rămâne „**fracționismul organizatoric**” propriu-zis. Nu ni se poate opune nici o dovadă, nici un fapt, că noi am fi încercat vreodată să facem **fracționism organizatoric**, acuzație care se lansează timid, prin rezoluție, ci, numai prin convorbiri „particulare”, suntem amenințați cu „comisii speciale de urmărire”, neprecise și misterioase.

Declarăm că, nu numai că nu am făcut încercări de fracționism organizatoric (grupări etc.), dar n-am uzat măcar [de] tot dreptul nostru de a ne expune părerile în chestiile care sunt în discuția partidului – numai ca să nu dăm prilej măcar de bănuieli.

Dar se vede că, în lipsă de alte arome, e nevoie să ni se atribuie cu orice preț ... „fracționismul”.

Dacă, cum am zis, pe cale de partid, oficial, nu s-a ridicat chestia fracționismului nostru, putem comunica că noi am adus această acuzare majorității Comitetului Central, care, în pornirea sa fracționistă, nu s-a dat înapoi de a ne exclude **de fapt** cu totul din conducerea partidului român, ea, care a cooptat membri nealeși la congres – călcând astfel fățiș hotărârile ultimului congres. Adăugăm că pentru **acest pas**, CC n-a avut niciodată înțelegerea Cominternului, care continuă și azi să ne considere ca membri ai Comitetului Central.

Reclamația **noastră** se găsește azi, ca **singură** reclamație de fracționism, în stadiul de cercetare a Cominternului.

Declarăm, deci, că ne vom expune și de aici înainte (cu toate stăruințele contrare) și cu orice ocazie părerile noastre în fața membrilor partidului, asupra tuturor chestiunilor discutabile (în sensul arătat). Continuăm să credem că partidul nostru are extraordinar de multă nevoie, de asemenea, [de] discuții în legătură cu viața practică a mișcării **pentru lămurirea sa ideologică** și nu putem decât să ne exprimăm durerea că tocmai aci, în Rusia Sovietică, s-a putut găsi un „activ de comuniști”, format după toate, din studenți și profesori de la o universitate comunistă, gata să ia o asemenea rezoluție întru înăbușirea discuțiilor, indispensabile stabilirii adevărului comunist.

Alexandru Dobrogeanu-Gherea

Țanc

4. VI. 1927

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 179, c. 142-144

33. 1927 noiembrie, [București] - Raportul lui Marcel Pauker adresat Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, referitor la progresele înregistrate în activitatea organelor centrale ale PCR și la atașamentul partidului față de Internaționala Comunistă.

Noiembrie 1927

Rezoluțiile și instrucțiunile Biroului Politic caracterizează indeajuns situația politică din România și criza actuală a Partidului Comunist.

Sarcina noastră nu este numai de a netezi drumul întăririi partidului prin înțelegerea greșelilor proprii și a cauzelor obiective care au dus la starea de azi, ci și deslușirea puținelor obiective și a puterilor lăuntrice care ne ajută să înfrângem pesimismul și neîncrederea în revoluție ale elementelor descompuse din mișcarea muncitorească și din partid și care deschid perspective însănătoșirii și dezvoltării PCR.

Baza proletară a partidului nostru este cheazăia puternică a ridicării lui la înălțimea sarcinii formidabile ce-i impune istoria. Pe drumul acesta, adică pe drumul bolșevizării sale, el nu poate [merge] înainte decât prin depășirea crizei de față, pe calea constituirii și consolidării pe bază leninistă, a unui centru statormic de conducere.

În sânul organelor centrale de până acum ale partidului și, anume, în jurul [în lipsa lipșurilor ...] a dus neîncetat lupta pentru linia politică și

organizatorică comunistă și pentru claritate ideologică, uneori, sub forma unor ciocniri între diferite tendințe înăuntrul acestor organe, iar o primă consecință a fost formarea, la Congresul al III-lea al PCR, a unui CC independent de elemente social-democrate trădătoare.

Împotriva lor, acest CC, cu toate lipsurile și greșelile sale, a oglindit progresul partidului, a recunoscut nevoia ființării și a afirmării partidului ca atare, și, pe această bază, în ciuda lichidatorilor din afară și dinăuntru, ba chiar din Biroul Politic, a lucrat cu hotărâtă voință de întărire organizatorică a partidului, concretizând și nevoia ridicării ideologice.

Prin întreaga sa muncă, precum și prin opunerea și critica în fața greșelilor și lipsurilor amintite, minoritatea (opoziția), fără a avea puteri îndestulătoare pentru mobilizarea și conducerea partidului, a îndeplinit o funcțiune hotărâtoare pe calea dezvoltării lui și a clarificării lui ideologice. Mână în mână cu Internaționala Comunistă, ea a dovedit că munca și critica ei nu au forțe de ultrastângă.

Prin toate aceste frământări și lupte, precum și pe baza experienței acumulate, partidul a pășit de fapt înainte, mânănd mereu mai sus conducerea sa pe calea dezvoltării și bolșevizării; iar acest progres a fost favorizat de sprijinul IC, prin îndepărtarea liniei politice, luminarea rolului și precizarea sarcinilor partidului în situația actuală.

Ca o urmare firească a acestei clarificări, s-a realizat și o condiție principală de consolidare a partidului, anume gruparea și concluderea activului lui și coordonarea eforturilor pentru întărirea organizatorică și activizarea în luptă a bolșevizării partidului și a conducerii lui, cum și ridicarea nivelului lor leninist.

Numai elemente carieriste lipsite de caracter, care se clatină fără principii între tendințele respectiv presupuse predominante, pot îndrăzni să vorbească de antagonism cu IC sau de opunere împotriva hotărârilor din partea forțelor sănătoase ale partidului, care, prin frământare, când a fost inevitabil, dar prin devotată colaborare tovarășească, întotdeauna muncesc la constituirea și dezvoltarea unui centru puternic de conducere, care să lucreze mereu mai sigur și conștient pe bază marxist-leninistă.

Prin frământări și lupte, prin autocritică și muncă limpezitoare, prin luptă contra trădătorilor și a încercărilor de lichidare și prin sprijinul IC, partidul și-a creat în situația actuală un centru de conducere de a cărui soliditate și capacitate politică și organizatorică atârnă însănătoșirea, viitorul și tăria sa. Acesta este Biroul Politic al partidului.

Pentru orice comunist, problema se pune azi:

Pentru ori contra Biroului Politic.

Contra Biroului Politic, pentru subminarea sa, pentru frângerea autorității sale, contra muncii de reorganizare și de ridicare ideologică a partidului, pentru închegarea frontului cu lichidatorii dinăuntru și din afara Comitetului Central: aceasta poate fi azi doar calea dușmanilor PC.

Pentru Biroul Politic, pentru sprijinirea sa, pentru asigurarea necondiționată a existenței sale, pentru ridicarea autorității, a puterii sale, contra lichidatorilor, oriunde s-ar cuibări ei, și pentru munca de bolșevizare pe baza rezoluției Internaționalei Comuniste: aceasta trebuie să fie azi linia hotărâtă a tuturor comuniștilor cinstiți.

Chiar când mai puternice ar fi loviturile primite, PC va înfrânge pesimismul și neîncrederea, va oțeli rândurile sale, va strânge în juru-i masele muncitoare și le va duce la luptă.

Chiar când mai grele ar fi împrejurările luptei sale, PC, partidul proletariatului, va găsi în învățătura leninistă arma și puterea de organizare și izbândă.

Trăiască Partidul Comunist din România!

A noastră-i lupta, a noastră izbânda, chiar când!

M. Pauker

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 179, c. 323-330

34. 1928 ianuarie 7, București - Informarea semnată Dorman, membru în Secretariatul CC al PCR, adresată lui Otto Kuusinen, privind activitatea fracționistă în rândul CC al PCR.

7 ян. 1928 г.

С. Секретно

Напечатано в двух

экземплярах

Тов. Куусинен,

Считая необходимым Вас информировать о положении в нашей партии и работе нашего секретариата, я решил написать Вам несколько строк. Совершенно понятно, что подробно все написать нет никакой возможности.

Положение в партии

Партия обескровлена репрессиями, дезорганизована кризисом в ЦК, измучена от отсутствия средств, техники и т.д. Связь и руководство партии рабочим массом и крестьянством явно недостаточна.

Положение такого, что партия не в состоянии политически оформить, превратить в активные выступления против фашизма растущие в нашу пользу настроения широких масс рабочих и крестьян.

Что касается отношения партии к разногласиям существующим теперь в ЦК., то я знаю лишь одно, что партия об этом понятия не имеет. Я также знаю, что та борьба, которая ведется внутри ЦК. ничего общего не имеет с задачами партии, способами и методами укрепления партии. Никто не имеет никакого права говорить (при защите своих взглядов по вопросам касающимся разногласия между большинством и меньшинством) от имени партии. Я обязан также подчеркнуть, что по всем вопросам, с которыми нам пришлось столкнуться в области директив о дальнейшей работе у нас нет значительных разногласий, т. е. таких разногласий, которые оправдывали бы острую борьбу внутри ЦК. Самым легким в нашей борьбе было решение вопросов касающихся нашей дальнейшей работы. Плохо лишь то, что товарищи каждый вопрос, каждое иное мнение обязательно связывают с тем, как бы навязать другой стороне ультра “левую” или “правую” линию.

Все те острые разногласия, которые были у нас, не вытекают из разной оценки нашего текущего момента, задач партии, а вытекают из старой фракционной борьбы.

Положение в секретариате

Как и нужно было ожидать положение в секретариате очень напряженное. В основном это напряжение создал представитель большинства в секретариате, когда он при обсуждении одного вопроса заявил: “Я требую созыва пленума в двух недельный срок”. После этого он заявил, что он требует созыва пленума, ибо “секретариат неспособен руководить партией”. Совершенно понятно, что “неспособность” эта своеобразная. Если говорить о “способностях”, то как будто все трое, в том числе и я, способны физически, интеллектуально и политически руководить партией. Дело, конечно, в другом. Я считаю это заявление дезорганизаторским, ибо оно хочет взорвать Ваше постановление. Секретариат работает не полным темпом, но в этом виноваты не мы, а то, кто остался в⁸⁷ ибо нам не прислали ни книжек, ни денег, ни людей и т.д. К чести этого товарища должен признать, что за последнее время он изменил свой тон и правильно, что он его изменил, ибо кроме поражения их ничего не ожидало от попытки представить секретариат как “Неспособный”.

Этот случай меня чрезвычайно просто возмутил, ибо тов. Куусинен, нужно знать положение партии, обстановку работы, чтобы понять, насколько неосновательно вредно было это заявление. Я согласился на скорейший созыв пленума, хотя никаких деловых соображений за его созыв не было, но я не мог допустить, чтобы каждый день мне угрожали пленумом, а с другой стороны, если бы я голосовал против пленума, то они могли бы написать заявление от большинства членов ЦК с требованием пленума. Но старшие отложили пленум на месяц. За последнее время товарищ из большинства начал вести более принципиальную политику.

Что касается представителя меньшинства то он также очень мало доволен моей позицией. Он считает, что я своей “мирной” работой фактически не реагирую на фракционную работу большинства, что я недостаточно четко вскрываю ошибки и недостаточно ясно говорю о недостатках работы тех товарищей, которые являются сторонниками большинства и что это вредит партии, ибо на ошибках мы учимся. Возможно, что он прав. Что-же касается фракционной работы, то положение такого, что делить никак нельзя, ибо я не могу решать на основании предположений, не имея документов. Но объективно положение такого, что критика со стороны представителя меньшинства должна быть более мягкой, ибо они заинтересованы в том, чтобы секретариат был бы работоспособным, больше чем представители от большинства.

Ведется ли фракционная работа?

Да, она ведется. Кто ее больше ведет? Имеют ее возможность больше вести товарищи из большинства, ибо актива у них пока больше прислали в край своих - и они ее ведут. Я также знаю случай, когда первому приехавшему к нам секретарю Оже Б. товарищу из большинства - он секретарь секретариата - было передано о моей позиции в секретариате при разрешении некоторых вопросов, с которой он не был согласен, с явной целью меня скомпрометировать.

Что же дальше?

⁸⁷ Lipsă în text.

Положение партии требует самой усиленной работы по ее укреплению как политическому, так и организационному. Эту работу секретариат объективно и субъективно способен выполнить, если его работу не будут срывать с обеих сторон. Партия это поймет и мне думается, что с помощью всей партии наш кризис удастся изжить. Мне думается также, что я получу поддержку у старших и у вас, для того, чтобы дать отпор всяким попыткам сорвать и скомпрометировать нашу положительную работу.

С ком. приветом Дем Дорман

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 179, c. 584-585

Traducere:

7 ianuarie 1928

Strict secret

Dactilografiat în două

exemplare

Tov. Kuusinen⁸⁸,

Considerând necesar să vă informez despre situația din partidul nostru și despre activitatea secretariatului nostru, m-am hotărât să vă scriu câteva rânduri. Se subînțelege că nu am posibilitatea să vă scriu detaliat.

Situația din partid

Partidul este vlăguit din cauza represaliilor, este dezorientat din cauza crizei din CC, este chinuit de lipsa mijloacelor, a tehnicii și a altor lucruri. Conducerea și legătura partidului cu masele de țărani și muncitori sunt absolut nesatisfăcătoare.

Situația este astfel, încât partidul nu este în stare să se formeze politic, să se manifeste activ împotriva fascismului care influențează în favoarea noastră starea de spirit a maselor de țărani și muncitori.

În ceea ce privește atitudinea partidului față de disensiunile din rândul CC, eu afirm doar un lucru - că partidul nu știe nimic despre acest lucru. Eu, de asemenea, știu că această luptă, care se duce în interiorul CC, nu are nimic comun cu sarcinile partidului, cu mijloacele și metodele de întărire ale partidului. Nimeni nu are nici un drept să vorbească (prin prisma apărării părerii proprii în legătură cu problemele legate de divergențele dintre majoritate și minoritate) în numele partidului. Eu mă simt obligat să subliniez faptul că, în toate problemele întâmpinate în domeniul directivelor referitoare la munca noastră viitoare, nu am avut divergențe serioase, care să fi îndreptățit lupta ascuțită din interiorul CC. Cel mai ușor în lupta noastră a fost rezolvarea problemelor referitoare la activitatea noastră viitoare. Rău este doar faptul că tovarășii consideră orice problemă, orice idee ca fiind linia extremei "stângi" sau a "dreptei", impusă unei părți de către cealaltă parte.

Toate divergențele acute care au fost la noi nu s-au datorat aprecierii diferite a momentului, a sarcinilor de partid, ci s-au datorat vechii lupte fracționiste.

⁸⁸ Otto Kuusinen (1881-1964), finlandez de origine, fondator al Partidului Comunist Finlandez. Între 1921 și 1939, a fost secretar al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

Situația din Secretariat

După cum era de așteptat, situația din interiorul Secretariatului este foarte tensionată. În principal, această tensiune a fost creată de reprezentantul majorității din secretariat în momentul în care, analizând o problemă, el a anunțat: “Trebuie să convoc plenul în termen de două săptămâni”, după care a adăugat că el trebuie să convoace plenul deoarece “Secretariatul nu este capabil să conducă partidul”. Este absolut clar că “incapacitatea” este originală. Dacă vorbim despre “capacități”, este ca și cum toți trei, printre care și eu, suntem capabili din punct de vedere fizic, intelectual și politic să conducem partidul. Problema, de fapt, este alta. Eu consider că acel anunț este dezorganizatoric, deoarece prin el se dorește încălcarea hotărârii dumneavoastră. Secretariatul nu lucrează în ritm susținut, însă de acest fapt nu suntem noi vinovați, ci cel care a rămas în⁸⁹, deoarece nu ne-a trimis nici cărți, nici bani, nici oameni etc. În favoarea acestui tovarăș, trebuie să recunosc că, în ultimul timp, și-a schimbat tonul, și este adevărat că și l-a schimbat, deoarece, în afară [de] propria înfrângere, nu se puteau aștepta la nimic din încercarea de a prezenta secretariatul ca fiind “incapabil”.

Această întâmplare m-a indignat, pentru că, tovarășe Kuusinen, trebuie să cunoașteți situația partidului și atmosfera de lucru, pentru a înțelege cât de ostil și fără temeii a fost acel anunț. Eu am fost de acord cu convocarea de urgență a plenului, cu toate că nu s-a bazat pe nici un considerent de ordin lucrativ și nu pot tolera ca în fiecare zi să fiu amenințat cu plenul, iar pe de altă parte, dacă aș fi fost contra plenei, atunci ei ar fi putut scrie convocarea ca pe o cerință a majorității membrilor CC. Superiorii au amânat plenea peste o lună.

În ultima vreme, tovarășul care reprezintă majoritatea a început să ducă o politică mai principală.

Referitor la reprezentantul minorității, și el este nemulțumit de poziția mea. Consideră că eu, prin politica mea “pașnică”, nu reacționez la activitatea fracționistă a majorității, că nu demasc în mod hotărât greșelile și că nu vorbesc destul de hotărât despre lipsurile din activitatea acelor tovarășii care sunt adepții majorității și că acest lucru dăunează partidului, pentru că din greșeli învățăm. Este posibil ca el să aibă dreptate. Referitor la activitatea fracționistă, situația este incertă, pentru că eu, neavând documente, nu pot hotărî pe baza unor presupuneri. Însă situația obiectivă este de așa manieră, încât critica venită din partea reprezentantului minorității ar trebui să fie mai blândă pentru că minoritatea, spre deosebire de reprezentanții majorității, este interesată ca secretariatul să fie apt de muncă.

Se duce o activitatea fracționistă?

Da, se duce. Cine o desfășoară mai mult? Tovarășii din majoritate au posibilitatea să o desfășoare mai mult.

De asemenea, eu cunosc un caz în care primul dintre secretarii BO veniți la noi, tovarăș din rândul majorității, concomitent și secretar al secretariatului, i s-a vorbit despre poziția mea în secretariat, în cadrul deciderii unor probleme, poziție cu care el nu a fost de acord, având scopul evident de a mă compromite.

Ce este de făcut?

Situația impune o activitate susținută pentru întărirea partidului, atât politic, cât și organizatoric. Secretariatul este capabil să desfășoare această muncă, dacă activitatea

⁸⁹ Lipsă în text.

lui nu va fi subminată din cele două direcții. Partidul înțelege acest lucru și cred că, cu ajutorul tuturor comuniștilor, vom depăși criza. De asemenea, cred că voi fi sprijinit de superiori și de către dumneavoastră pentru a riposta împotriva tuturor încercărilor de subminare și compromitere a activității noastre pozitive.

Cu salutări comuniste

Dem Dorman

35. 1928 martie 11-14, aprilie 23 - Protocoalele ședinței Biroului Politic din străinătate al PCR, privind activitatea partidului în Basarabia și Bucovina.

Совершенно секретно

ПРОТОКОЛ № 1-2

Заседания Загран. бюро по работе в Бессарабской и Буковинской Ком. организациях

КПР от 11-12-14/III и 23/IV-29г.

ПРИСУТСТВОВАЛИ: т. т. ЛЕОПОЛЬД (Представит. ЦКК ПБУ), т. РОЗЕНФЕЛЬД (предств. ЦК КПБ), БОРИСОВСКИЙ (представит. Бес. Обкома), т. ПЕТРУЛЕСКУ (представит. Молд. Обкома КП/б/У).

тов. ИВАНОВ (представит. Бес. Обкома КПР)

СЛУШАЛИ

1. О постановлении ИККИ по руководству Бессарабской и Буковинской ком. организациями КПР.

ПОСТАНОВИЛИ

1. Принять к сведению и руководству постановление ИККИ об организации Загран. Бюро.

2. Считать, что согласно резолюции ИККИ Загран. бюро руководит всей практической работой Бессарабской и Буковинской ком. организаций в рамках общих директив ЦК КПР,

3. Сообщить в ИККИ, что Загран. бюро конструировано в таком составе:

т. ЛЕОПОЛЬД - предств. ЦККПБУ

т. ПЕТРУЛЕСКУ - предств. Молд. Обкома

т. БОРИСОВСКИЙ - предств. Бес. Обкома

т. РОЗЕНФЕЛЬД - предств. ЦК Рум. Компарт.

4. Принимая во внимание, что у ЦК КПР нет связи с Буковинской ком. организацией, вопрос о представителях в Загранбюро от Буковины оставить открытым впредь до установления с ней связи со стороны Загранбюро.

СЛУШАЛИ

II. Мнение Загранбюро о внутри-партийном положении КПР.

ПОСТАНОВИЛИ

II. 1. Считать необходимым, не позднее мая мес. с/г. созыв совещания актива КПР для подготовки к съезду.

2. Практической работой по подготовке к совещанию и съезду Бессарабской и Буковинской орг-цией руководит загранбюро.

3. Считать необходимым, чтобы ЦК ЛПР до совещания и съезда ознакомил Бес. Ком. организацию со своим отчетом о деятельности, а также прислал в Загранбюро план работы по созыву совещания и съезда партии.

4. Принимая во внимание острую внутривнутрипартийную борьбу в КПр и чрезвычайно тяжелое положение внутри партии, Загранбюро считает необходимым непосредственное руководство со стороны ИККИ работой по подготовке совещания и съезда партии и, в частности, посылку со стороны ИККИ авторитетного товарища для руководства совещанием и съездом.

5. В случае, если позволят обстоятельства, считать необходимым приезд представителя Бес. Обкома в Загранбюро для обсуждения вопросов, связанных с созывом конференции Бес. организации.

6. Считать необходимым присутствие на совещании всех членов Загранбюро.

7. Считать необходимым представительство на совещании со стороны Буковины 1 т-щ, со стороны Бессарабии 2 т-ща (1 от Бес. Обкома и 1 рабоч. от станка).

Считать также необходимым возможно большее представительство на совещании со стороны старой Румынии, Добруджи, Баната и Трансильвании.

Поручить тов. ЛЕОПОЛЬДУ и БОРИСОВСКОМУ согласовать этот вопрос в ИККИ.

СЛУШАЛИ

III. О Конгрессе безработных

ПОСТАНОВИЛИ

III. Считать необходимым организацию безработных. С этой целью в ближайшее время выработать соответствующие инструкции, на основе общих директив руководства Рум. компартии.

СЛУШАЛИ

IV. О бюджете Бес. Обкома КПр и Загранбюро.

ПОСТАНОВИЛИ

IV. Согласиться со сметой для работы в Бессарабии в сумме 2.000 р. в месяц и просить ЦКК ПБУ таковую утвердить, считая ее минимальной.

СЛУШАЛИ

V. О посылке товарищей для работы в Бессарабии.

ПОСТАНОВИЛИ

V. 1. Считать необходимым посылку в ближайшее время 3-х т.т. для работы в Бессарабии.

2. Согласиться с 2-мя кандидатурами, выделенными для этой цели Молд. Обкомом, поручив тов. ПЕТРУЛЕСКУ дать их краткую характеристику Загранбюро в письменной форме.

3. Поручить Молд. Обкому выделить в ближайшее время 3-го т-ща, сообщив об этом Загранбюро.

СЛУШАЛИ

VI. О газете

ПОСТАНОВИЛИ

VI. 1. Одобрить выход газеты "Красное Знамя".

2. Считать необходимым, чтобы она выходила на русском и молдавском языках, а также имела большую связь с читательской массой. Увеличить для этого отдел хроники.

3. Считать необходимым издание популярных брошюр. Поручить т. БОРИСОВСКОМУ наметить темы.

СЛУШАЛИ

VII. О “Союзе революционных крестьян”

ПОСТАНОВИЛИ

VII. 1. Считать работу Бес. Обкома по руководству союзом революционных крестьян весьма важной.

2. Связаться по этому вопросу с Крестинтерном.

3. Считать необходимым и срочным материальную поддержку работы “Союза революционного крестьянства”.

СЛУШАЛИ

VIII. О Буковине

ПОСТАНОВИЛИ

VIII. 1. Просить ЦКК ПБУ, через имеющиеся в его распоряжении способы, связаться с Буковиной и выяснить состояние работы тамошней коморганизации.

2. Установить связь с Буковиной и выяснить характер имеющихся там организаций. Предложить Буковинской организации выделить своего представителя в Загранбюро, в то же время поручить Бес. Обкому со своей стороны попытаться наладить связь с Буковиной.

3. Считать необходимым немедленно приступить к разработке имеющегося в распоряжении ЦКК ПБУ архива Буковинской организации. Также разработать архив ИККИ и Профинтерна.

4. По установлении связи и обобщении разработанных материалов, специально обсудить вопрос и ближайшую работу Буковинской организации.

СЛУШАЛИ

IX. О местопребывании Загранбюро

ПОСТАНОВИЛИ

IX. Считать постоянным местопребыванием Загранбюро г. Харьков.

СЛУШАЛИ

X. О сроках созыва заседаний Загранбюро

ПОСТАНОВИЛИ

X. Установить регулярный созыв заседаний I раз в месяц или экстренное заседание по заявлению одного из членов Загранбюро.

СЛУШАЛИ

XI. О бюджете Загранбюро

ПОСТАНОВИЛИ

XI. Считать, что в бюджет Загранбюро входят следующие расходы:

1. оклад одного постоянного ответ. работника Загранбюро;

2. выписка необходимой Загранбюро литературы;

3. оплата командировок членов Загранбюро и оплата членов Загранбюро во время его заседаний.

СЛУШАЛИ

XII. Информация представителя Бес. Обкома т. ИВАНОВА о работе Бес. Обкома КПр и о Бухарестском активе.

ПОСТАНОВИЛИ

ХІІ. 1. Информацию принять к сведению.

2. Декларацию Бухарестского актива, а также заявления представителя Бес. Обкома т. ИВАНОВА направить в ИККИ и считать информационным материалом для совещания.

(Заявление т. РОЗЕНФЕЛЬДА о Бухарестском активе прилагается).

СЛУШАЛИ

ХІІІ. О псевдонимах членов Загранбюро

ПОСТАНОВИЛИ

ХІІІ. Установить следующие псевдонимы:

1. т. ДОНЕНКО - Леопольд

2. т. ХОЛОСТЕНКО - Петрулеску

СЛУШАЛИ

ХІV. О листовках 10-ти летию оккупации Бессарабии и к I-му Мая.

ПОСТАНОВИЛИ

ХІV. Считать необходимым выпуск листовок тов. БОРИСОВСКОМУ и ПЕТРУ-ЛЕСКУ договориться о проведении в жизнь этого пункта с Бес. Обкомом.

СЛУШАЛИ

ХV. Информация т. ПЕТРУЛЕСКУ о 3-м товарище для посылки в Бессарабию.

ПОСТАНОВИЛИ

ХV. Принять к сведению.

СЕКРЕТАРЬ ЗАГРАНБЮРО (ЛЕОПОЛЬД)

отпечатано в 6-ти экз.

ф / э

ПРИЛОЖЕНИЕ К ПРОТ. №. 1-2

О БЮДЖЕТЕ БЕССОБКОМА И ЗАГРАНБЮРО

Статьи расхода

Содержание 3-х работн. Обкома по 100 р. в месяц	300 р.
Содержание 3-х работн. в провин. по 75 р. в месяц	225 р.
Содержание 2-х курьеров Бухареста, Буковинны и Бессарабии по 75 р. в месяц	150 р.
Техника в Бессарабии (кварт., докум., явка и пр.)	200 р.
Содержание представ Бес. Обкома при ЦКК ПБУ	210 р.
Связь с ЦКК ПР с Буковиной и провинцией	150 р.
Литература, газеты, листовки и проч.	250 р.
Совещания, конференции и проч.	100 р.
Разные расходы	215 р.

ИТОГО 2000 р.
в месяц

Отпеч. 6 экз.

ф / э

копия

ПРИЛОЖЕНИЕ К ПРОТОКОЛУ №. 1-2

В ЗАГРАНБЮРО ЦКРКП

ПРЕДСТАВИТЕЛЯ ОКБ
ИВАНОВА

Заявление

Дорогие товарищи. В своем постановлении от 12-го марта 1928г. Вы обязали меня дать Вам в письменном виде информацию о положении в Рум. компартии. Ниже я постараюсь сделать это.

Какой орган существует в стране?

В Бухаресте сейчас имеется ЦК (или как его называют венские товарищи-оргбюро ЦК), состоящий из шести товарищей: МИХАЛАКЕ Фориша, Молдовьяну, Матьяна Зигмунда и Петре Бумбу. С приездом т. Мартынова в Трансильванию Петре Бумбу и Зигмунд выехали к нему, а остальные остались в Бухаресте. Во время последнего провала ЦК комсомола в Бухаресте у т. АРНОЛЬДА, члена ЦК Комсомола, явилось подозрение в том, что т. Зигмунд является виновником провала и письменно потребовал от Ц. К. его отстранения от работы.

По последней информации ОКБ - Бухарестские товарищи его отстранили, таким образом фактически ЦК страны из пяти человек.

Точки зрения части ЦК, находящейся в Трансильвании и другой в Бухаресте

Т. Мартын представитель политбюро ЦК КПП, приехавший из за границы, совместно с отстраненным Зигмундом стоят на той точке зрения, что необходимо организовать Исполбюро под руководством Политбюро, которое занялось бы подготовкой партконференции во всерумынском масштабе. Другая часть членов ЦК - Михалаке Фориш и друг. считают, что теперь не время для созыва конференции, что она не в состоянии разрешить больших вопросов в нашей партии, а выход видят в активном вмешательстве ИККИ, который своим авторитетом может вывести КПП из создавшегося положения. Таюже настаивают на посылке представителя ЦК страны в ИККИ.

Организационное состояние партии

В Бухаресте, Плоештах, Галаце, Турну-Северине, Констанце, Добрудже, Буковине ячеек нет. Есть разрошенные элементы, которые никакой организованной, систематической партработы не ведут. Что касается Тран-сильвании, то исходя из доклада Секретаря Областкама, положение не лучше чем в других местах. В Яссах имеется городской комитет партии, профсоюзная комфракция и горком КСМ с ячейками. Связи ЦК с провинциями нету.

Актив

В последнее время, приблизительно 2 мес. тому назад, в Бухаресте образовалась активная часть разрозненных элементов Бухарестской организации, которая устроила совещание, где была избрана инициативная пятерка для подготовки совещания активных членов партии всей страны. Принятая резолюция через ЦК отправлена в ИККИ, а копии через ОКБ, по просьбе товарищей, мы передали Вам для направления в ИККИ.

Отношение части ЦК к активу

Часть ЦК страны считает, что принятая резолюция активом вполне отвечает действительному положению вещей, что инициатива актива вполне здорова, ее необходимо поддержать в интересах консолидации партии. Другая же часть ЦК считает ее фракцией, но никаких конкретных предложений этим товарищам, не делает; что касается Политбюро, находящегося за границей, то оно

ведет кампанию против т.т. проявивших инициативу по созыву совещания всего актива страны, называя их деклассированными элементами и т. д.

Отношение ОБК к активу

1. Областком Бессарабии на своем заседании определил свое отношение к активу следующим образом: высказанные в докладе и резолюции актива Бухарестской организации мысли в основном правильны, считая ошибкой т.т., когда они говорят, что разложение КПП началось с тех пор, когда был убит тов. Ткаченко и арестован т. Стефанов. Это разложение по существу началось гораздо раньше.

2. ОК не согласен тем, что представители Бессарабии заключили блок с ЦК страны против Политбюро в Вене, в результате чего появился известный протокол. При указании представители ОК на неправильности этих положений, товарищи, входящие в инициативную пятерку, выбранную на совещании Бухарестского актива, согласились. ОК считает, что 24 т.т., входящих в актив и взявших инициативу по подготовке совещания всего активного элемента страны, вполне здорово и считает, что проявленная инициатива действительно будет способствовать консолидации партии. А потому и поддерживает активно этот актив.

Представитель ОКБ

ИВАНОВ

12 / III-28 г.

Харьков

Примечание: Оригинал письма находится в Загранбюро

Отпечатано 6 экз.

ф / э.

ОБЪЯСНЕНИЕ

Из реферата Бессарабского Территориального комитета тов. ИВАНОВА, а также на основании исчерпывающих дебатов, касательно отношений Бессарабского Тер. Ком. к подготовке конгресса КП Румынии, относительно образовавшегося Букар. "Акт. Ком.", должен я сообщать следующее:

1. тов. ИВАНОВУ известно о том, что ЦК имеет в стране экзек. Комитет, Ген. Секретарем которого состоит тов. ЗИГМУНД, что в этот Комитет делегируется член Бессарабского Тер. Комитета, также, что как делегат тов. ИВАНОВ получил лично со стороны ЗИГМУНДА приглашение.

2. тов. ИВАНОВУ известно о том, что экз. Комитет prepares конференцию, на которую со стороны Бессарабии приглашены также 2 делегата.

3. тов. ИВАНОВУ известно о том, что тов. МАРТИН как уполномоченный Политбюро ЦК партии Румынии находится в стране с предложением ЦК в отношении Экз. Ком. при консолидации положения партии содействовать подготовке созыва конгресса.

4. Я должен установить, что т. ИВАНОВ объяснил - Бес. Тер. комитет не может и не хочет работать вместе с Экз. Ком. и с т. МАРТИНОМ как делегатом ПБ, в связи с чем ни в Экз. Ком. ни к созыву конференции делегата не пошлет, так как он не признает вообще ни Политбюро ни Экз. Комитет высшим органом КП Румынии.

5. Что он, исходя из этого в подготовке конгресса вместе с т. Мартином не работает.

6. Напротив, Бес. Тер. комитет поддерживает основанный в Бухаресте "Акт. Комитет", как единственную группу к которой питает доверие, которая может реорганизовать партию.

7. Бес. Тер. комитет поддерживает этот комитет в созыве конференции.

8. тов. ИВАНОВ взял на себя ведение этого Комитета, что касается дальнейшего ведения сообщил Коминтерну.

9. Передачу обзора ведения он от меня утаил-тов. БОРИСОВСКОМУ и ПЕТРУЛЕСКУ напротив он его сообщил.

10. Должен установить, что т. БОРИСОВСКИЙ действия и взгляды Бес. Тер. Комитета, а также и т. ИВАНОВА поддерживает активно и пассивно. Активно т. е. он объяснил, что Политбюро не признает, пассивно - т. е. он против отношений касательно политики Бес. Тер. комитета к Экз. Ком. ЦК относительно Бухарестского Акт. Ком. никакого согласования не дал.

11. Я должен установить, что мои предложения, сделанные мною во время дебатов, а именно: Бес. Тер. Комитет должен принять участие в подготовительной работе только посредством содействия нашего Комитета (Загранбюро ЦК партии Румынии для работы в Буковине и в Бессарабии) или через тов. МАРТИНА, для чего и возникли делегаты Политбюро. Это тов. ИВАНОВ отклонил с различными обоснованиями; также точно отклонил он и мое предложение - Бес. Тер. Комитет должен войти в соприкосновение с парторганизациями и группами, находящими-мисия в остальных частях страны, в связи с предшествовавшими парт. событиями.

Эти действия означают с одной стороны подлинную поддержку через Бес. Тер. комитет парт. оппозиции ЦК партии Румынии, с другой стороны его политика и действия делают работу ЦК в Политбюро совместно с Бес. Тер. комитетом невозможной.

Все это вместе взято ведет к задержке и волоките консолидации партии.

То обстоятельство, что делает Бес. Тер. Ком. вместе с тов. Борисовским тот орган, который меня к этой работе делегировал, главным образом Политбюро ЦК партии Румынии меня не признает, усложняет, несмотря на лояльные отношение делегатов К ПБУ и Молд. Тер. Ком. против ЦК партии Румынии - работа в Бессарабии и Буковине при таких обстоятельствах невозможна.

Отпечатано в 6 экз.

Ф / Э

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 237, c. 663-670

Traducere:

Strict secret

Protocoloalele nr. 1-2

ale ședinței Biroului Politic din străinătate, privind activitatea organizațiilor comuniste ale PCR din Basarabia și Bucovina din data de

11-12-14 martie și 23 aprilie 1928

Au participat: tovarășul Leopold (reprezentantul CC al Partidului Comunist Bolșevic Ucrainean), tov. Rozenfeld (reprezentantul CC al PCR), tov. Borisovski (reprezentantul Comitetului Regional din Basarabia), tov. Petrulescu (reprezentantul Comitetului Regional al Partidului Comunist Bolșevic Ucrainean)

Tov. Ivanov (reprezentantul Comitetului regional basarabean al PCR)

S-a audiat:

I. Hotărârea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste privind conducerea Basarabiei și Bucovinei de către organizațiile comuniste ale PCR.

S-a decis:

1. Se ia la cunoștință hotărârea Consiliului Executiv al Internaționalei Comuniste privind organizarea Biroului Politic din străinătate.

2. Conform rezoluției Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, s-a stabilit că biroul din străinătate conduce întreaga activitate practică a organizațiilor comuniste din Basarabia și Bucovina prin directivele generale ale CC al PCR.

3. Să se anunțe CE al IC componența stabilită a biroului din străinătate:

tov. Leopold - reprezentantul CC al PCBU

tov. Petrulescu - reprezentantul Comitetului regional din Moldova

tov. Borisovski - reprezentantul Comitetului regional din Basarabia

tov. Rozenfeld - reprezentantul CC al PCR

4. Având în vedere că CC al PCR nu are legături cu organizațiile comuniste din Bucovina, problema reprezentării Bucovinei în Biroul Politic din străinătate rămâne deschisă, până când se va stabili legătura biroului cu organizațiile din Bucovina.

S-a audiat:

II. Părerea Biroului Politic despre situația din interiorul PCR.

S-a decis:

II. 1. Se consideră necesară convocarea ședinței activului PCR până în luna mai a. c. în scopul pregătirii congresului.

2. Activitatea practică a organizațiilor din Basarabia și Bucovina, în vederea pregătirii ședinței și congresului, va fi condusă de Biroul Politic.

3. Se consideră necesar ca, înainte de ținerea ședinței și a congresului, CC al PCR să înainteze organizației comuniste din Basarabia raportul privind activitatea sa și să trimită Biroului Politic din străinătate planul de lucru privind convocarea ședinței și a congresului.

4. Având în vedere lupta internă acută și situația foarte grea din interiorul PCR., biroul din străinătate consideră necesar ca CE al IC să conducă nemijlocit activitatea legată de pregătirea ședinței și a congresului partidului și, în special, să trimită un tovarăș cu autoritate care să conducă ședința și congresul.

5. În cazul în care situația permite, să vină la biroul din străinătate un reprezentant al organizației regionale din Basarabia, pentru analiza problemelor legate de convocarea conferinței acestei organizații.

6. Se consideră necesară prezența la consfătuire a tuturor membrilor biroului din străinătate.

7. Este necesară participarea la consfătuire a unui tovarăș reprezentant al Bucovinei și a doi tovarăși reprezentanți ai Basarabiei (unul de la Comitetul regional din Basarabia și un muncitor).

De asemenea, este necesară prezența unui număr mai mare de reprezentanți din partea Vechiului Regat, a Dobrogei, Banatului și a Transilvaniei.

Tovarășii Leopold și Borisovski sunt însărcinați să obțină aprobarea CE al IC.

S-a audiat:

III. Congresul șomerilor.

S-a decis:

III. Se consideră necesară organizarea șomerilor. În acest scop, să se elaboreze în scurt timp instrucțiunile corespunzătoare pe baza directivelor conducerii Partidului Comunist Român.

S-a audiat:

IV. Bugetul organizației regionale din Basarabia a PCR și al biroului din străinătate.

S-a decis:

IV. Să fie aprobat devizul cu suma de 2.000 de ruble pe lună pentru activitatea din Basarabia. CC al Partidului Comunist Bolșevic din Ucraina este rugat să îl aprobe în forma dată, considerându-se că suma este minimă.

S-a audiat:

V. Trimiterea unor tovarăși pentru a activa în Basarabia.

S-a decis:

V. 1. Se consideră necesară trimiterea, în cel mai scurt timp, a trei tovarăși pentru a activa în Basarabia.

2. Să fie aprobați doi candidați, desemnați de organizația regională din Moldova. Tov. Petrulescu este însărcinat să prezinte biroului din străinătate scurte caracterizări scrise ale celor aleși.

3. Comitetul regional din Moldova să numească un al treilea tovarăș și să înștiințeze în scurt timp biroul din străinătate.

S-a audiat:

VI. Ziarul.

S-a decis:

VI. 1. Să se aprobe tipărirea ziarului "Flacăra Roșie".

2. Se consideră necesar ca ziarul să apară în limbile rusă și moldovenească și să aibă legături strânse cu cititorii. În acest scop, să fie lărgit spațiul pentru cronici.

3. Se consideră necesară editarea broșurilor cu caracter popular. Tovarășul Borisovski este însărcinat să aleagă temele.

S-a audiat:

VII. "Uniunea Țăranilor Revoluționari".

S-a decis:

VII. 1. Să se aibă în vedere importanța muncii de conducere a Uniunii Țăranilor Revoluționari, dusă de comitetul regional din Basarabia.

2. Să se ia legătura în această problemă cu Internaționala Țărănească.

3. Să se aibă în vedere necesitatea și urgentarea susținerii materiale a Uniunii Țăranilor Revoluționari.

S-a audiat:

VIII. Bucovina.

S-a decis:

VIII. 1. Să se solicite CC al PCBU, ca, prin mijloacele de care dispune, să ia legătura cu organizația comunistă din Bucovina și să clarifice situația acestei organizații.

2. Să se ia legătura cu Bucovina și să se clarifice caracterul organizațiilor existente acolo. Se va propune organizației din Bucovina să își desemneze reprezentanți în biroul din străinătate; de asemenea, se va cere organizației regionale din Basarabia să ia legătura cu organizația din Bucovina.

3. Se consideră necesară începerea imediată a prelucrării arhivei organizației din Bucovina, care se găsește la CC al PCBU. De asemenea, să fie prelucrată arhiva Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste și a Internaționalei Sindicale.

4. După stabilirea legăturilor și a sintetizării materialelor să se analizeze în mod deosebit activitatea organizației din Bucovina.

S-a audiat:

IX. Sediul Biroului Politic din străinătate.

S-a decis:

IX. Sediul permanent al Biroului Politic din străinătate este considerat orașul Harkov.

S-a audiat:

X. Termenele pentru convocarea ședințelor Biroului Politic din străinătate.

S-a decis:

X. S-a stabilit că ședințele sau convocările lărgite, solicitate de un membru al biroului din străinătate, să aibă loc o dată pe lună.

S-a audiat:

XI. Bugetul Biroului Politic din străinătate.

S-a decis:

XI. Se va ține cont ca în bugetul Biroului Politic din străinătate să fie incluse următoarele cheltuieli:

1. salariu pentru un activist-raportor permanent al biroului din străinătate;

2. abonament la literatura necesară biroului din străinătate;

3. plata delegațiilor membrilor biroului și plata membrilor biroului pe perioada ședințelor.

S-a audiat:

XII. Informarea prezentată de Ivanov, reprezentantul organizației regionale a Basarabiei, privind activitatea acesteia și a activului de partid din București.

S-a decis:

XII. 1. Informarea a fost adusă la cunoștință.

2. Declarația activului de partid din București și raportul lui Ivanov, reprezentantul organizației regionale din Basarabia, sunt considerate materiale informative pentru ședință și vor fi prezentate CC al IC.

(Raportul tov. Rozenfeld, privind activitatea activului de partid din București, se anexează.)

S-a audiat:

XIII. Numele conspirative ale membrilor Biroului din străinătate.

S-a decis:

XIII. S-au stabilit următoarele nume conspirative:

1. tov. Donenko - Leopold

2. tov. Holostenko - Petrulescu

S-a audiat:

XIV. Manifestele privind împlinirea a zece ani de la ocuparea Basarabiei și sărbătorirea zilei de 1 Mai.

S-a decis:

XIV. Tovarășii Borisovski și Petrulescu se vor ocupa de tipărirea manifestelor și de punerea în practică a acestui punct, împreună cu organizația regională din Basarabia.

S-a audiat:

XV. Informarea lui Petrulescu privind trimiterea celui de al treilea tovarăș în Basarabia.

S-a decis:

XV. S-a luat la cunoștință.

Secretarul Biroului Politic din străinătate (Leopold)

Tipărită în 6 exemplare

F / E

ANEXĂ LA PROTOCOALELE NR. 1-2

BUGETUL ORGANIZAȚIEI REGIONALE DIN BASARABIA ȘI A
BIROULUI POLITIC DIN STRĂINĂTATE

Articolele devizului

Salariul a trei activiști din organizația regională - 100 ruble/persoană/lună

300 ruble

Salariul a trei activiști din provincie - 75 ruble/persoană/lună

225 ruble

Salariul a doi curieri pentru București, Bucovina și Basarabia - 75
ruble/persoană/
lună

150 ruble

Mijloace tehnice în Basarabia (locuință, documente, întâlniri conspirative etc.).

200 ruble

Salariul reprezentantului organizației regionale din Basarabia în cadrul CC

al PCBU

210 ruble

Legăturile CC au PCBU cu Bucovina și provincia

150 ruble

Literatură, ziare, manifeste etc.

250 ruble

Conferințe, ședințe etc.

100 ruble

Diverse

215 ruble

TOTAL

2.000 ruble/lună

Tipărită în 6 ex.

F / E

Copie

ANEXĂ LA PROTOCOALELE No. 1-2

Către Biroul Politic al CC al PCR

Reprezentantul organizației regionale a
Basarabiei, tov. Ivanov

Declarație

Dragi tovarăși,

În hotărârea Dumneavoastră din data de 12 martie 1928, m-ați obligat să vă dau o informare scrisă referitoare la situația din interiorul Partidului Comunist. În continuare, încerc să mă conformez.

Ce organ există în țară?

În prezent, în București există Comitetul Central (sau, cum îl numesc tovarășii de la Viena, Biroul Organizației CC), care are în componență șase tovarăși: Mihalache, Foriș, Moldoveanu, Matian, Zigmund și Petre Bumbu. Tovarășii Petre Bumbu și Zigmund au ieșit din CC și au plecat în Transilvania, după ce a sosit acolo tov. Martanov, ceilalți membri au rămas în București. După căderea CC al Organizației Tineretului Comunist din București, tov. Arnold a bănuț că tov. Zigmund este vinovat de acest fapt și a cerut în scris Comitetului Central ca acesta să fie eliberat din funcție. După ultimele informații ale organizației comuniste din București, tovarășii din București l-au exclus, efectivul CC rămânând doar în cinci oameni.

**Punctele de vedere ale grupărilor din CC,
una din Transilvania și cealaltă din București**

Tov. Martân, reprezentantul Biroului Politic al CC al PCR, venit din străinătate, împreună cu Zigmund, consideră că este necesară organizarea unui Birou Executiv, sub conducerea Biroului Politic, care să se ocupe de pregătirea conferinței de partid la nivel național. Cealaltă grupare a membrilor CC – Mihalache, Foriș și alții - consideră că nu este acum momentul pentru organizarea conferinței, pe motiv că aceasta nu poate rezolva marile probleme din partidul nostru. Ei văd rezolvarea prin intervenția activă a CE al IC, care, cu autoritatea pe care o are, poate scoate PCR din situația în care se găsește. De asemenea, ei insistă pentru trimiterea unui reprezentant al CC din țară la Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste.

Situația partidului din punct de vedere organizatoric

Nu există celule de partid în București, Ploiești, Galați, Turnu-Severin, Constanța, Dobrogea, Bucovina. Există elemente disparate, care nu duc nici un fel de muncă de partid organizată și sistematică. După cum reiese din raportul secretarului Comitetului Regional din Transilvania, situația nu este nici aici mai bună decât în alte părți. În Iași, există un comitet de partid orășenesc, o fracțiune comunistă sindicală și comitetul orășenesc al Organizației Tineretului Comunist cu celulele sale. CC nu are legături cu provinciile.

Activul

În ultimul timp, cu aproximativ trei luni în urmă, s-a constituit o grupare activă a organizației din București, formată din elemente separate, care a convocat o ședință, în cadrul căreia a fost ales un grup din cinci persoane pentru a pregăti ședința membrilor activului de partid din toată țara. Rezoluția aprobată a fost transmisă, prin CC, Consiliului Executiv al Internaționalei Comuniste, iar copia, la rugămintea tovarășilor, v-am înmănat-o dumneavoastră, spre a fi trimisă CE al IC.

Atitudinea grupărilor CC față de activ

Gruparea CC din țară consideră că rezoluția adoptată de activul de partid corespunde situației reale din țară, că inițiativa activului este sănătoasă și că trebuie susținută pentru interesele partidului. Cealaltă grupare a CC o consideră ca pe o fracțiune, iar tovarășii nu au făcut nici o propunere concretă. Biroul Politic din străinătate duce o campanie împotriva tovarășilor care au avut inițiativa de a convoca ședința întregului activ din țară, numindu-i elemente de clasate ș. a.

Atitudinea Comitetului regional din Basarabia față de activ

1. În cadrul ședinței sale, Comitetul Regional din Basarabia și-a definit atitudinea față de activ: ideile activului organizației de partid din București, prezentate în raportul și în rezoluția acestuia, sunt, în general, juste, apreciind ca greșită doar afirmația tovarășilor, potrivit căreia descompunerea PCR a început odată cu omorârea tov. Tcacenko și cu arestarea tov. Ștefanov. În esență, această descompunere a început cu mult timp în urmă.

2. Comitetul regional nu este de acord cu alianța încheiată de reprezentanții Basarabiei cu CC din țară împotriva Biroului Politic de la Viena, în urma căreia a apărut renumitul protocol. Tovarășii din grupul de inițiativă al celor cinci, aleși la ședința activului de partid din București, au fost de acord, la indicațiile reprezentanților comitetului regional, că acțiunile amintite mai sus au fost incorecte.

Comitetul regional consideră că cei 24 de tovarăși din componența activului, care au avut inițiativa de a pregăti ședința întregului activ de partid din țară, sunt elemente sănătoase și că inițiativa lor va ajuta la consolidarea partidului. Din aceste motive, trebuie susținut acest activ.

Reprezentantul
Comitetului regional al Basarabiei
Ivanov

12 martie 1928

Harkov

Observație: Originalul scrisorii se găsește la Biroul Politic din străinătate.

Tipărit în șase exemplare

F / E

DECLARAȚIE

Ca urmare a referatului Comitetului teritorial din Basarabia al tov. Ivanov, pe baza dezbaterilor referitoare la atitudinea comitetului din Basarabia față de pregătirea congresului Partidului Comunist Român și față de "Activul Comunist" format la București, sunt nevoit să vă comunic următoarele:

1. Tovarășului Ivanov îi este cunoscut faptul că CC are în țară un Comitet Executiv al cărui secretar general este tovarășul Zigmund, că în acest comitet există și un delegat din partea comitetului teritorial din Basarabia, că el, în calitate de delegat, a primit personal o invitație din partea lui Zigmund.

2. Tovarășului Ivanov îi este cunoscut faptul că sunt invitați doi delegați din partea Basarabiei, care să participe la conferința preconizată de Comitetul Executiv.

3. Tovarășului Ivanov îi este cunoscut faptul că tovarășul Martin se află în țară, în calitate de împuternicit al Biroului Politic al Comitetului Central al partidului din

România, cu propunerea CC, făcută Comitetului Executiv, de a ajuta la pregătirea convocării congresului.

4. Trebuie să constat faptul că tovarășul Ivanov a declarat: comitetul teritorial din Basarabia nu poate și nu dorește să lucreze împreună cu Comitetul Executiv și cu tovarășul Martin, în calitate de delegat al Biroului Politic; ca urmare, el nu va veni nici la Comitetul Executiv, nici la conferința convocată, deoarece nu recunoaște, în general, nici Biroul Politic, nici Comitetul Executiv ca fiind organe superioare ale Partidului Comunist Român.

5. Plecând de la această premisă, el nu va lucra cu tovarășul Martin la pregătirea congresului.

6. Pe de altă parte, comitetul teritorial din Basarabia susține activul înființat la București, deoarece consideră că acesta este singura grupare care inspiră încredere și care poate reorganiza partidul.

7. Comitetul teritorial Basarabean va susține acest comitet de acțiune în problema convocării congresului.

8. Tovarășul Ivanov și-a asumat conducerea comitetului; în ceea ce privește conducerea pe viitor, el a anunțat Internaționala Comunistă.

9. A ascuns față de mine faptul că a luat conducerea comitetului, în schimb, pe tovarășii Borisovski și Petrulescu i-a anunțat.

10. Trebuie să declar că tovarășul Borisovski gândește și acționează fără comitetul teritorial; de asemenea, și tovarășul Ivanov îl susține activ și pasiv. Activ - el a explicat că nu recunoaște Biroul Politic; pasiv - el este împotriva atitudinii din politica promovată de comitetul teritorial din Basarabia față de Comitetul Executiv al CC; referitor la activul comunist din București, nu și-a dat nici un acord.

11. Vreau să subliniez propunerile mele, expuse în timpul dezbaterilor, și anume: comitetul teritorial din Basarabia să ia parte la activitatea de pregătire numai prin intermediul comitetului nostru (Biroul Politic din străinătate al CC al partidului din România care se ocupă cu activitatea din Bucovina și Basarabia), sau prin intermediul tovarășului Martin, care pentru acest lucru este delegat de către Biroul Politic. Tovarășul Ivanov a respins acest lucru, invocând diverse motive; de asemenea, a respins și propunerea mea. Comitetul teritorial din Basarabia trebuie să ia legătura cu organizațiile de partid și cu grupările aflate în celelalte regiuni ale țării, pentru examinarea evenimentelor de partid care au avut loc.

Aceste acțiuni înseamnă, pe de o parte, sprijinul deplin dat de comitetul teritorial din Basarabia organizației de partid a CC al partidului din România, iar pe de altă parte, politica și acțiunile lui fac imposibilă activitatea CC împreună cu comitetul teritorial din Basarabia în cadrul Biroului Politic.

Toate aceste lucruri, luate în ansamblu, duc la întârzierea și tergiversarea consolidării partidului.

Situația creată, potrivit căreia comitetul teritorial basarabean, împreună cu tovarășul Borisovski, organul care m-a delegat pentru această muncă, îndeosebi biroul complică [activitatea], neținând cont de atitudinea loială a delegaților Partidului Comunist Bolșevic Ucrainean și a comitetului teritorial din Moldova față de CC al partidului din România – activitatea în Basarabia și Bucovina este imposibilă în situația dată.

Tipărit în șase exemplare

F / E

36. [1928], București – Raport al organizației de partid din București, adresat Consiliului Executiv al Internaționalei Comuniste, referitor la activitatea fracționistă a membrilor Biroului Politic și ai Biroului Organizației din cadrul Comitetului Central al PCR.

Сов. секретно

В виду полного отсутствия проявления деятельности со стороны парт-организации города Бухареста члены этой организации, не видя никакой инициативы проявленной в этом направлении со стороны руководящих органов партии, постановили собраться для того чтобы установить причины такого положения и найти способы устранения их.

На настоящем собрании актива на котором участвовало 14 товарищей единогласно принято следующее постановление:

Мы, актив парторганизац. гор. Бухареста наблюдая полную бездеятельность со стороны парторганиз. и не получая никакой работы от наших руководящих партийных органов сочли необходимым собраться для установления причин такого положения и поспособствовать восстановлению работы партии. В результате прений, которые были, мы установили следующее. Уже свыше года начавшаяся ослабление активности партии достигло в настоящее время полнейшего бездействия. Этому способствовало:

- 1) Дикое преследование олигархией набросилась на нашей партии.
- 2) Отсутствие в нашей молодой партии необходимого опыта работы в условиях нелегальности;
- 3) Отсутствие подготовленных кадров, которые могли бы противостоять событиям происшедшим в нашей партии.
- 4) Отсутствие постоянного центрального руководства, продолжающееся все время.

При всех этих условиях наша партия могла и должна была проявить усиленную работу в области: а) создания и усиления организационной базы партии (большевизация партии); б) пополнения коммунистического воспитания и выковка их идеологии членов партии; в) руководство рабочим движением во всех его видах.

Констатируем, что в этом направлении ничего не было сделано и в конечном итоге получился полный распад нашей организации. Принимая во внимание, проявление со стороны членов партии желания работать, мы, кроме вышеуказанных причин, считаем, что главная причина бездействия лежит в руководстве центральных органов, которые не сумели организовать и руководить работой партии. Больше того, мы отмечаем со стороны руководящих органов нежелание работать, недопустимое, несерьезное отношение к работе и даже саботаж. Разделившись на 2 лагеря они повели борьбу между собой, пользуясь недопустимыми в коммунистических партиях средствами борьбы, чем подорвали авторитет, которым должен пользоваться такой орган партии, как политбюро и оргбюро. •

Интриги политиканства стало обычным оружием в руках некоторых. Констатируя все это, мы, актив гор. Бухареста решили сделать все возможное для

того, чтобы вывести партию из положения в котором она находится на сегодняшний день и начать работу по сплочению и укреплению наших рядов.

В настоящих условиях при полном отсутствии ориентировки руководящего органа эта работа ложится на обязанности самых партийцев, которые своими силами и инициативой снизу должны начать работу по восстановлению партии. Для этого мы предлагаем:

1) В ближайшее время необходимо создать совещание актива всех центров страны для обсуждения положения, как местных организаций, так и всей партии в целом.

2) Послать делегацию на совещание актива всей страны.

3) Совещание актива всей страны должно иметь целью отметить настоящее положение партии и найти пути для изменения его. Из этих путей в первую очередь мы видим созыв конференции при помощи и согласии Коминтерна. Эта конференция должна установить линию поведения во всех вопросах, ликвидировать все конфликты и обвинения, брошенные некоторым товарищам.

Настоящее совещание актива избрало комиссию, уполномочив ее технически подготовить совещание актива страны.

Чтобы дать Вам возможность разобраться в действительном положении партии, избранная комиссия шлет вам следующий доклад.

Наша молодая партия с первого момента перехода на нелегальное положение должна была изучить все политические и социальные вопросы, стоящие перед нами. Однако, не имея необходимого опыта борьбы в легальных условиях, она оказалась во всем неподготовленной для своей роли в условиях подполья и напрягая все силы для решения важных социальных вопросов, она пренебрегла организационной частью работы.

Свирепый террор господствующего класса еще в большей мере препятствовал укреплению нашей партии. Частые провалы вырвали из наших рядов самых способных и подготовленных товарищей, которых, ввиду отсутствия подготовленных кадров, нечем было заменить. Таких ударов, как убийство ТКАЧЕНКО, арест МАНУ и ОТТО, предательство КУКУ достаточно было, чтобы дезорганизовать и распылить нашу партию, доведя ее до состояния, которое мы имеем на сегодняшний день.

Существовавшее тогда партийное руководство, не только не сумело недопустить распад партии, но, наоборот, интригами и политиканством, пассивностью и саботажем способствовали еще большему разрушению партии. В настоящее время нет централизованной партии с единой твердо-установленной линией во всех вопросах дня. Местные организации существуют только в некоторых городах. Столица не имеет своей организации, там существует только несколько разрозненных групп организованных и руководимых товарищами по собственной инициативе и на свой риск и страх. Профдвижение окончательно изолировано. При попытке распустить профсоюзы, не было проведено никакой кампании. В разрешении других, принципиальных вопросах, как крестьянском, национальном, нацменьшинств и других, партия совершенно не участвует. Центральное руководство партии, разделив между собой работу, сконструировало полит. и оргбюро с разным местопребыванием. Уже с самого начала они не работали в полном согласии и взаимном понимании. Скрытая личная борьба

между ними стала в последнее время открытой. Не проявляя никакой активности и энергии, они / как ПБ и ОБ / сваливая друг на друга ошибки в своей работе, старались одновременно оправдать себя, как перед нами, так и перед Вами, используя для этого даже ложь. В своей борьбе между собой, которая длится уже больше года, они пользовались средствами совершенно недопустимыми в коммунистических рядах.

Оргбюро, как оно было составлено- не было способно вести партработу. В результате предательства КУКУ, членов ЦК постоянно преследовали, ни один из них, не будучи никогда ранее на нелегальном положении, не умел появляться незамеченным, связь с провинцией была потеряна. Несмотря на то, что они ясно видели, что не смогут оправдать данный им партией мандат, они тем не менее не проявили необходимой в таких случаях искренности, чтобы заявить об этом открыто. Наоборот, они много раз постанавливали сообщить Вам о положении и просить Вас помочь, постанавливали даже послать к Вам делегацию. Однако, потом объявили, что сами смогут наладить работу и руководить партией, считая во всем виноватым ПБ которое саботирует. Все руководство было сосредоточено в руках МИХАЛАКЕ, который очень редко созывал заседания Комитета, в связи с чем остальные члены Комитета почти не участвовали в работе. Что касается ПБ, которое должно было бы дать политдирективы и инструкции - оно совсем не выполнило мандата. Видя положение страны, оно не предприняло ничего для того, чтобы честным, открытым путем направить работу, а если и делало что нибудь, то исключительно путем личной борьбы, применяя фракционные методы. Что касается тов. СИГ., который прибыл к нам от ПБ с инструкц. для оздоровления партии и был кооптирован в ЦК, то последний не боролся открыто за создание нового работоспособного ОБ, а пытался самовольно устранить существующее ОБ.

ПБ, желая дискредитировать ОБ, использовало все средства борьбы, злоупотребляя элементарными правилами конспирации, пытаясь связаться со всеми членами партии и даже людьми чуждыми партии, случайно находящимися в [...] ⁹⁰ (там, где находится ПБ). Посвящая этих “новообращенных” во все свои тайны они старались сделать их своими людьми для того, чтобы последний, прибыв в страну, боролся за ПБ и против ОБ контролировали деятельность работающих в стране и доносили ПБ обо всем, что делается в партии. Этим методом они разрушили авторитет ЦК, веля борьбу не чисто организационным путем, а разными скрытыми уловками, они фактически вели фракционную борьбу. Вместо того, чтобы бороться за пополнением коммунистического воспитания членов партии и очищения их идеологии, они узаконив такой метод борьбы способствовали растеренности и распаду парторганизации. В то время, когда политические директивы и инструкции не доходили до нас (мы не знаем, кто этому причиной) объемистые обвинительные письма ПБ поподали окольным путем в руки разных товарищей, не считаясь с самыми элементарными правилами конспирации, они в этих письмах приносили отдельным товарищам личные обвинения, сажая нередко факты, так например, в одном месте (письма) говорится, что главным автором единого фронта с националистами и аверескан-

⁹⁰ Lipsă în text.

цами во время коммунальных выборов в 26 году был МИХАЛАКЕ, в то время, как каждый и всякий знает, что весь ЦК держался тогда этой точки зрения, а МИХАЛАКЕ даже не участвовал тогда в ЦК, МАНУ даже и впоследствии поддерживал эту точку зрения, а ТКАЧЕНКО позже нашел ошибку только в факте единого фронта с авересканцами. Что же касается единого фронта с националистами, то он его одобрял. В отношении профдвижения ПБ обвиняет МИХАЛАКЕ, что он был за исключение центристов из профсоюзов. Фактически же, хотя МИХАЛАКЕ был пассивным и ничего не делал, он все же ни разу не высказался за исключение центристов из профсоюзов, платонически поддерживая директивы Коминтерна.

В мае 27г. ПБ прислало через Василия из КСМ директиву по вопросу о профсоюзах. Этот товарищ требовал тогда спасения профсоюзов через вступление последних в блок с реформистами почти без условий. СИГ [...] ⁹¹ поддержал эту директиву и при помощи КСМ содействовал продвижению этой директивы в партийной массе среди рабочих профсоюзов, несмотря на то, что эта директива была задержана, как оппортунистическая. Политбюро, в последнем своем письме в декабре 27г., дает снова директиву о вступлении профсоюзов в блок с реформистами на следующих условиях: никого не исключают из профсоюзов и гарантия внутрисоюзной демократии. Что касается линии поведения в вопросе профсоюзов, то ПБ разделяет ее на 3 фазы, при чем в последней фазе, т. е. после того, как союзы будут распущены, ПБ пропагандирует за вступление в амстердамские профсоюзы. Мы считаем эту директиву, при существующем положении страны, ошибочной и думаем, что она расходится с линией Коминтерна. С другой стороны, желая укрепить свои позиции, ОБ пытается завязать связи с некоторыми товарищами из провинции, желая привлечь их на свою сторону. Так было со знаменитым протоколом, составленным между двумя представителями Бессарабии и двумя из ЦК, о чем мы Вас уже информировали. В ответ на это ПБ фактически не признает ОБ и посылает свои письма некоторым отдельным товарищам, проводя через них кампанию.

Во всей стране проходит настоящая “выборная горячка”, ПБ послало двух т.т., которые при помощи нескольких членов ЦК КСМ объезжают города, собирая резолюции в пользу ПБ и готовят почву для конференции. ОБ оказывается таким образом обойденным. П. Б. связывается только с некоторыми из ЦК и несколькими из КСМ, которых оно называет “здоровым активом партии” в одном из последних номеров газеты “Ленинская молодежь” появилась статья, в которой говорится о кризисе партии и указывается, что только КСМ сможет реорганизовать партию. Вот каким путем они думают восстановить партию. ЦК прекратил всю свою работу, занявшись исключительно “выборной кампанией”. Вот вкратце некоторые факты, характеризующие состояние нашей партии. Ограничиваемся этим, не указывая других фактов, которые Вы узнаете на конференции и из расследования, которое надеемся Вы предпримите. Еще можем добавить, что газета выходит без контроля ЦК, под ответственность одного товарища, который стоит на стороне ПБ и ни перед кем не считается. Фактически ЦК даже не пытается вмешаться в издание газеты.

⁹¹ Lipsă în text.

При существующем положении, когда некоторые руководители смотрят на партию, как на радовое имение, где можно без контроля творить и рапоряться чем и кем хочется, а если кто сопротивляется его просто отстраняют, мы, активисты, не можем оставаться безразличными. Нам ясно, да и факты этого подтверждают, что конференция, которая должна будет спасти партию, не сможет этого сделать до тех пор, пока она не будет, выразительницей воли всей партии, а не совещанием адептов той или иной группы. Конференция созываемая ПБ в таком смысле, как она понимает работу, не сможет разрешить кризис в котором мы находимся. На такую конференцию придут только товарищи, заранее назначенные ПБ и в очень ограниченном количестве, которые будут голосовать за доверие ПБ, такое же положение будет если конференцию созывает ОБ.

Как ПБ, так и ОБ созовет конференцию по своей “колодке”, как они понимают работу т. е. путем интриг и политиканства. Мы, активисты, противимся этой разлагающей попытке. При существующем положении, когда у нас НЕ КРИЗИС ПАРТИИ, А ТОЛЬКО КРИЗИС РУКОВОДСТВА - дело перестройки партии ложится на ответственность самых членов партии. Своими силами открыто и честно, партия возьмется за работу, устранив от себя политиканствующие элементы, которые довели партию до положения в котором находится на сегодняшний день.

Будучи заранее уверенным что Вы не оставите нас в дальнейшем в этом болоте, в котором мы находимся, мы апеллируем к Вам и просим Вашей помощи и содействия для оздоровления партии.

Расследование, которое Вы предпринимите, установит вину каждого. Мы же пока никого не хотим судить. Мы только отмечаем причины настоящего положения (повторяем ещё раз, мы видим причины настоящего положения в центральном руководстве) и ищем пути, как выйти из него. Как ПБ, так и ОБ, абсолютно не пользуются тем авторитетом, каким должны были бы пользоваться такие органы партии, они потеряли этот авторитет в своей фракционной и политикантской борьбе. Центральное руководство, являясь олицетворением одной или другой группы (как это пытается сделать ПБ) не будет пользоваться авторитетом. Интрига, как оружие борьбы, использованна до сих пор будет использовано и новым руководством. Только тогда, когда ЦК будет избран всей партией и будет работать под непосредственным контролем с Вашей стороны, положение изменится. В[ашим] авторитетом Вы должны положить конец этому положению.

Мы, активисты, все в Вашем распоряжении.

Мы предприняли это дело, веря в его правоту и доведем его до конца.

Мы уверены, что как одни, так и другие укажут на нас, как на фракцию, обвинят нас в троцкизме, что и пробовали уже сделать.

Мы не фракция и не стараемся скрывать нашу работу. Мы безоговорочно признаем постановления и инструкции Комминтерна.

Инициатива пошла от Бухареста. Актив Бухареста сказал уже свое слово и взял в руку инициативу созыва совещания актива во всех городах, где существует коммунистическое движение. Будут избраны делегаты на совещания

актива всей страны, которые состоятся в ближайшее время и на которых будут избраны комиссии по подготовке к конференции.

Конференция изберет новый ЦК, укажет его местопребывание и установит вину тех, кто способствовал положению, в котором мы находимся. Мы понимаем, что только так мы можем восстановить партию, с охранив ее от фракционной борьбы и интриг.

Просим Вас поддержать и утвердить предпринятое нами дело.

По проведению совещаний актива страны, мы пошлем Вам подробный доклад и после этого начнем приготовление конференции при Вашем содействии.

Переводил Э.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 237, c. 671-674

Traducere:

Ca urmare a totalei lipse de activitate a organizației de partid din orașul București, membrii acestei organizații, văzând că nu există nici o inițiativă în acest domeniu din partea organelor conducătoare ale partidului, au hotărât să se întrunească pentru a stabili cauzele acestei situații și pentru a găsi modalitățile de înlăturare a acestora.

În cadrul prezentei ședințe a activului, la care au participat 14 tovarăși, s-a adoptat, în unanimitate, următoarea hotărâre:

Noi, activul organizației de partid a orașului București, observând totala lipsă de activitate a organizațiilor de partid și neprimind nici o muncă (de partid) din partea conducătorilor organelor noastre de partid, am considerat necesar să ne întâlnim pentru a stabili cauzele acestei situații și pentru a restabili activitatea partidului. În urma dezbaterilor, am constatat următoarele: slăbirea activității partidului, de mai bine de un an, [ceea ce] a dus, în prezent, la lipsa totală a activității. Acest fapt s-a datorat:

- 1) urmării sălbătice a partidului nostru, declanșate de oligarhie;
- 2) lipsei de experiență a tânărului nostru partid de a activa în condiții de ilegalitate;
- 3) absenței unor cadre pregătite, care să țină piept evenimentelor ce au avut loc în partidul nostru;
- 4) absenței prelungite a unei conduceri centralizate permanente.

În aceste condiții, partidul nostru ar fi păstrat și ar fi trebuit să activeze susținut pentru: a) crearea și întărirea bazei organizatorice a partidului (bolșevizarea partidului); b) completarea educației comuniste a membrilor de partid; c) conducerea mișcării muncitorești, ținând cont de toate aspectele acesteia.

Constatăm că în această direcție nu s-a făcut nimic, ajungându-se, în final, la destrămarea totală a organizației noastre.

Cunoscând dorința de a munci, manifestată de către membrii partidului, considerăm că principala vină a lipsei de activitate o au organele centrale de conducere, care nu au fost în stare să organizeze și să conducă activitatea partidului. Mai mult, noi observăm inactivitatea, atitudinea indiferentă de nepermis față de muncă și chiar sabotajul din partea organelor de conducere. Împărțindu-se în două tabere, s-au luptat

între ei, folosind unele metode inadmisibile în rândul partidelor comuniste, metode ce au dus la subminarea autorității de care trebuie să se folosească un organ de partid, cum sunt Biroul Politic și Biroul Organizatoric.

Intrigile și politicianismul au devenit niște arme în mâinile unora. Constatând toate aceste lucruri, noi, activul orașului București, am hotărât să facem tot ceea ce este posibil pentru a scoate partidul din situația în care se găsește în prezent și să începem lupta pentru unirea și întărirea rândurilor noastre.

În condițiile actuale, în care lipsesc cu desăvârșire indicații de la organul de conducere, munca îi revine, ca o obligație, fiecărui membru de partid, care, cu inițiativă și cu forțe proprii, să înceapă lupta pentru refacerea partidului. În acest scop, propunem:

1. Ca, în cel mai scurt timp, să aibă loc o ședință a activului tuturor centrelor din țară, pentru a examina situația organizațiilor locale și a partidului în general;

2. Să fie trimisă o delegație la ședința activului organizațiilor din întreaga țară;

3. Scopul ședinței activului organizațiilor din întreaga țară să fie analiza situației partidului și găsirea căilor de schimbare a acestuia.

În primul rând, una din aceste căi ar fi convocarea unei conferințe cu ajutorul și cu acordul Cominternului. Această conferință va trebui să stabilească linia de abordare a tuturor problemelor, să lichideze toate conflictele și învinuirile care s-au adus unor tovarăși.

Prezenta ședință a activului a ales o comisie, care a fost împuternicită să organizeze ședința activului din toată țara.

Pentru a vă da posibilitatea să cunoașteți situația reală, comisia aleasă vă transmite raportul anexat.

Din primul moment după trecerea sa în ilegalitate, tânărul nostru partid a trebuit să se lupte cu toate problemele politice și sociale pe care le-a întâmpinat. Cu toate că partidul nu a avut experiența de luptă necesară în condițiile de legalitate și s-a arătat total nepregătit în condițiile de ilegalitate, el și-a unit toate forțele pentru a rezolva cele mai importante probleme de ordin social, asigurând partea organizatorică a activității.

Teroarea cruntă declanșată de clasa stăpânitoare a împiedicat consolidarea partidului nostru. Desele eșecuri au dus la eliminarea din rândurile noastre a celor mai capabili și pregătiți tovarăși, care nu au putut fi înlocuiți datorită lipsei de cadre pregătite. Lovituri ca: omorârea lui Tcacenco, arestarea lui Manu și Otto, trădarea lui Cucu au fost suficiente ca să dezorganizeze și să fărâmițeze partidul nostru, ajungând în situația în care este acum.

Conducerea de partid din acea vreme, nu numai că nu s-a opus destrămării partidului, ci, din contră, prin intrigi și politicianism, pasivitate și sabotaje, a facilitat distrugerea partidului. În prezent, nu există un partid centralizat, care să aibă o linie unitară, stabilită pentru toate problemele actuale. Organizații locale sunt doar în câteva orașe. Capitala nu are o organizație proprie, există doar câteva grupuri izolate, organizate și conduse din proprie inițiativă de unii tovarăși care și-au asumat acest risc. Mișcarea sindicală este total izolată. La încercarea de a dizolva sindicatele, nu s-a dus nici o campanie. În problemele de principiu, cum ar fi problema națională, cea a țăranilor, a minorităților ș. a., partidul nu a acționat absolut deloc. Membrii conducerii centrale a partidului și-au împărțit între ei munca, au constituit Biroul Politic și Biroul Organizației, cu sedii diferite. Încă de când au început să activeze, au fost neînțelegeri între ei. Lupta personală ascunsă dintre ei a devenit deschisă în ultimul timp. Nedând

dovadă de energie și de spirit activ (atât BP, cât și BO), acuzându-se reciproc de greșelile făcute, s-au străduit să se justifice în fața noastră și a dumneavoastră, folosind în acest scop chiar și minciuna. În lupta dintre ei, care are loc de un an, s-au folosit de mijloace total nepermise în rândurile comuniștilor.

Biroul Organizatoric, așa cum a fost constituit, nu a putut desfășura munca de partid. Ca urmare a trădării lui Cucu, membrii Comitetului Central au fost urmăriți în permanență; cei care nu au mai lucrat în ilegalitate nu au știut să se facă neobservați; legătura cu provincia a fost întreruptă. Cu toate că vedeau clar că nu-și pot îndeplini mandatul dat de partid, ei nu au dat dovadă de sinceritate ca să recunoască deschis acest fapt. Dimpotrivă, de nenumărate ori au hotărât să vă relateze situația și să vă ceară ajutorul, au decis chiar să trimită la dumneavoastră o delegație. Pe urmă, au declarat că sunt în măsură să desfășoare activitatea și să conducă partidul, considerând că Biroul Politic este vinovat pentru toate și că acesta îi sabotează. Întreaga conducere a fost concentrată în mâna lui Mihalache, care convoca foarte rar ședințele de comitet, ceea ce a dus, practic, la inactivitatea celorlalți membri. Biroul Politic, care ar fi trebuit să emită instrucțiuni și directive politice, nu și-a îndeplinit absolut deloc mandatul. Văzând situația din țară, el nu a întreprins nimic pentru a îndrepta lucrurile, și, chiar dacă a făcut ceva, a făcut-o folosind numai lupta personală și metode fracționiste. Referitor la tov. Sig., care a fost la noi cu instrucțiuni din partea Biroului Politic și apoi a fost cooptat în Comitetul Central, acesta nu a luptat deschis pentru a crea un nou Birou Organizatoric, capabil de muncă, ci a încercat în mod samavolnic să îl elimine pe cel existent.

Biroul Politic, dorind să discrediteze Biroul Organizatoric, a folosit toate mijloacele de luptă, încălcând cele mai elementare reguli de conspirativitate, prin încercarea de a lua legătura cu toți membrii de partid și chiar cu persoane străine de partid, care se aflau întâmplător în [...] ⁹². Încredințându-le toate secretele acestor “nou racolați”, au încercat să facă din ei “oamenii lor”, pentru ca ei să fie de partea Biroului Politic și împotriva Biroului Organizatoric, controlau munca activiștilor din țară și raportau Biroului Politic tot ce se întâmpla în partid.

Prin această metodă, au distrus autoritatea Comitetului Central; prin lupta necinstită, pe căi ascunse, ei, practic, au dus o luptă fracționistă. În loc să lupte pentru îmbogățirea educației membrilor de partid și pentru curățirea ideologiei acestora, ei, legiferând această metodă de luptă, au contribuit la fărâmițarea și destrămarea organizației de partid. Pe vremea când instrucțiunile și directivele politice nu ajungeau la noi (nu știm cine era vinovat), scrisorile Biroului Politic, ce conțineau multe învinuiri, nimereau pe căi ocolite în mâinile diferiților tovarăși, ca urmare a nerespectării elementarelor reguli de conspirativitate; în aceste scrisori, se aduceau învinuiri personale diferiților tovarăși, expunându-se incorect faptele, ca, de exemplu: într-un loc (scrisoare) se spune că autorul principal al frontului comun cu naționalistii și cu averescanii în timpul alegerilor comunale din anul 1926 a fost Mihalache, însă toată lumea știe că întregul Comitet Ccentral susținea acest punct de vedere; Mihalache nici nu a participat atunci în Comitetul Central, Manu doar ulterior a susținut acest punct de vedere, iar Tcacenco, mai târziu, a considerat greșit doar faptul că s-a făcut front comun cu averescanii. El însă a aprobat frontul comun cu naționalistii. Referitor

⁹² Lipsă în text.

la mișcarea sindicală, Biroul Politic îl învinuiește pe Mihalache, [pe motiv] că a fost pentru excluderea centriștilor din sindicat. Practic, cu toate că a avut o atitudine pasivă și nu a făcut nimic, Mihalache nu s-a pronunțat niciodată pentru excluderea centriștilor din sindicat, susținând în mod platonic directivele Internaționalei Comuniste.

În mai 1927, Biroul Politic a trimis, prin Vasile, de la Organizația Tineretului Comunist, o directivă referitoare la sindicate. Acest tovarăș a pretins atunci că salvarea sindicatelor se poate face prin intrarea lor în Bloc împreună cu reformiștii, aproape necondiționat. Sig. [...] ⁹³ a susținut această directivă și, cu ajutorul Organizației Tineretului Comunist, a contribuit la promovarea acestei directive în rândul membrilor de partid și a muncitorilor din sindicate, cu toate că această directivă a fost stopată, ca fiind oportunistă. Biroul Politic, în ultima sa scrisoare din decembrie 1927, a dat o nouă directivă privind intrarea sindicatelor în bloc comun cu reformiștii, cu următoarele condiții: nimeni să nu fie exclus din sindicate și garantarea democrației în interiorul sindicatelor. În ceea ce privește linia de evoluție a sindicatelor, Biroul Politic are în vedere trei etape, astfel încât, în ultima etapă, când sindicatele vor fi independente, Biroul Politic va milita pentru intrarea lor în **organizația** sindicatelor din Amsterdam. Noi considerăm această directivă [ca fiind] greșită, în condițiile situației din țară și credem că se abate de la linia Internaționalei Comuniste. Pe de altă parte, Biroul Organizatoric, în dorința de a-și întări poziția, a încercat să ia legătura cu unii tovarășii din provincie pentru a-i atrage de partea lui. Așa s-a întâmplat cu faimosul protocol încheiat cu doi reprezentanți ai Basarabiei și cu doi ai Comitetului Central, despre care noi v-am informat deja. Ca rezultat, Biroul Politic nu recunoaște Biroul Organizatoric și trimite unor tovarășii scrisori, prin care își promovează campania.

În toată țara este o adevărată “fierbere electorală”; Biroul Politic a trimis doi tovarășii, care, împreună cu câțiva membri din Comitetul Central al Organizației Tineretului Comunist, cutreieră orașul pentru a strânge adeziuni în favoarea Biroului Politic, pregătind organizarea unei conferințe. În acest fel, Biroul Organizatoric este ocolit. Biroul Politic are legături doar cu unii membri din Comitetul Central și din Organizația Tineretului Muncitor, pe care îi numește “activul sănătos al partidului”; într-unul din ultimele numere ale ziarului “Tânărul leninist”, a apărut un articol în care se vorbește despre criza partidului și se afirmă că numai Organizația Tineretului Muncitor poate reorganiza partidul. Iată unul dintre rezultatele luptei fracționiste, pe care o duce Biroul Politic. Iată calea prin care ei cred că pot restabili partidul. Comitetul Central și-a întrerupt activitatea, ocupându-se în exclusivitate de “campania electorală”. Iată, pe scurt, unele fapte care caracterizează situația partidului nostru. Ne oprim aici, nemaiarătându-vă și alte fapte, pe care le veți afla la conferință și din anchetele pe care sperăm că le veți primi. Mai adăugăm că ziarul apare fără controlul Comitetului Central, fiind doar în responsabilitatea unui tovarăș, care este de partea Biroului Organizatoric și pe care nu-l corectează nimeni. Practic, Comitetul Central nici nu încearcă să se implice în editarea ziarului. În situația existentă, unii conducători consideră partidul ca pe moșia proprie, unde pot face ce vor, fără control, iar dacă cineva li se împotrivesc, este îndepărtat. Noi, activiștii, nu putem rămâne indiferenți. Ne este clar și faptele ne confirmă că viitoarea conferință, care ar trebui să salveze partidul, nu poate avea loc, atâta timp cât ea nu va reprezenta voința întregului partid, ci doar voința

⁹³ Lipsă în text.

adeptilor unei grupări sau alteia. Astfel, conferința convocată de Biroul Politic nu poate pune capăt crizei în care ne aflăm. La această conferință, vor participa, în număr foarte limitat, doar tovarășii desemnați de Biroul Politic, care vor vota pentru Biroul Politic; același lucru s-ar întâmpla și în cazul în care conferința ar fi convocată de Biroul Organizatoric.

Atât Biroul Politic, cât și Biroul Organizatoric convoacă conferința “pe același calapod”, așa cum înțeleg ei activitatea, adică prin intrigi și politicianism. Noi, activiștii, suntem împotriva acestei încercări demoralizatoare. Atât timp, cât nu avem o criză a partidului, ci doar o criză a conducerii, activitatea de refacere a partidului intră în responsabilitatea fiecărui membru de partid. Sincer și deschis, cu forțe proprii, partidul se va apuca de lucru, îndepărtând din rândul său elementele politicianiste, care au dus partidul în situația în care se găsește în prezent.

Suntem convinși că, pe viitor, nu ne veți mai lăsa în noroiul în care suntem; ne adresăm dumneavoastră, ca să ne ajutați și să ne sprijiniți pentru a însănătoși partidul. Ancheta pe care o veți face va stabili vina fiecăruia. Noi nu vrem să judecăm pe nimeni. Noi semnalăm doar cauzele situației actuale (repetăm, noi considerăm că responsabilitatea actualei situații o are conducerea centrală) și căutăm o cale de ieșire. Atât Biroul Politic, cât și Biroul Organizatoric nu se bucură de autoritatea pe care ar trebui să o aibă astfel de organe de partid; ele și-au pierdut autoritatea în lupta lor politică fracționistă. Conducerea centrală fiind personificarea unei grupări sau a alteia (așa cum se pregătește să facă Biroul Politic), nu poate avea autoritate. Intrigile, utilizate până acum ca mijloc de luptă, vor fi folosite și de noua conducere. Situația se va schimba numai atunci, când Comitetul Central va fi ales de către tot partidul și va activa sub controlul dumneavoastră nemijlocit.

Dumneavoastră trebuie să lichidați această situație.

Noi, toți activiștii, suntem la dispoziția dumneavoastră.

Noi am întreprins această acțiune, fiind convinși în justetea ei și o vom duce până la capăt.

Suntem convinși că și unii, și ceilalți ne consideră o fracțiune, ne acuză de troțkism, ceea ce au și încercat să facă.

Noi nu suntem o fracțiune și nu ascundem activitatea noastră. Noi recunoaștem necondiționat hotărârile și instrucțiunile Internaționalei Comuiste.

Inițiativa a plecat de la București. Activul din București și-a spus cuvântul și a luat inițiativa de a convoca ședința activului din toate orașele în care există mișcare comunistă. Vor fi aleși delegați din toată țara pentru ședința activului, care va avea loc în scurt timp și la care vor fi alese comisiile pentru pregătirea conferinței. Conferința va alege un nou comitet central, îi va stabili sediul și îi va indica pe cei care s-au făcut vinovați de situația în care ne găsim acum. Noi înțelegem că numai așa putem reface partidul, apărându-l de lupta fracționistă și de intrigi.

Vă rugăm să ne aprobați și să ne susțineți.

După ședință vă vom trimite un raport detaliat; apoi, cu susținerea dumneavoastră, vom începe pregătirile pentru conferință.

A tradus: E.

37. [1928, București] - Scrisoarea CC al PCR, adresată Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste referitoare la solicitarea CC al PCR de a-i fi acordate ajutoare materiale și de trimitere a unor instructori care să activeze în organizațiile PCR.

[1928]

Какая поддержка необходима партии со стороны ИККИ

1. Инструктора необходимы для партии как постоянный институт. До сих пор работа инструкторов страдала по причинам текучести их состава. Необходимо обеспечить партии постоянных инструкторов.

2. Снабжать регулярно ЦК инструкциями, анализирующими каждую акцию, каждое проявление партии и в тоже время указывающими установку ИККИ.

3. Информировать регулярно ЦК о позициях братских компартий (Польша, Болгарии и др.) по вопросам, имеющим значение для Румынии, особенно по работе среди крестьян, выборной тактике, национальному вопросу, анти-милитаристской работе.

4. Наладить прочную связь между Балканской Коммунистической Федерацией (Берлин) и ЦК. Не менее 1 раза в месяц БКФ должна посылать делегата внутри страны для ознакомления с положением и конкретного инструктора.

5. Создать специальную комиссию по разработке программы и устава партии, по изучению и марксистского анализа положения в стране, экономического кризиса, проблем революционного кризиса, перспектив развития революционного движения и т.д.

6. По крестьянскому вопросу дать в распоряжение ЦК нескольких хорошо подготовленных товарищей не только как инструкторов, но и для конкретной работы в различных провинциях. Необходимо подыскать соответствующих товарищей и в Молдавской республике, среди братских компартий - болгарской, венгерской, украинской.

7. Строгий учет всех кадров партии, находящихся в СССР и рациональное использование их для всесторонней поддержки партии - в теоретической разработке проблем партии, литературной работе, технической и в отношении материальной поддержки. Необходимо выяснить также положение бывших руководителей партии с целью использования для работы и éventуально для возвращения в страну.

8. Поставить в самое ближайшее время вопрос об организации легальной партии в стране, или превращения Рабоче-Крестьянского Блока в политическую организацию.

9. Необходимо выработать специальное обращение со стороны ИККИ к рабочим, крестьянам и членам партии в стране. Обоснование: такое обращение в настоящий момент будет иметь огромное значение дав импульс работе партийных масс и укрепив авторитет компартии.

10. По вопросу о текучести аппарата необходимо срочно дать в распоряжение ЦК хорошо инструктированного товарища, который бы занялся реорганизацией всего технического аппарата и специально организацией типографии. Также послать на курсы для специальной технической подготовки одного-двух товарищей. В настоящее время, партия без активной поддержки со

стороны ИККИ не сможет разрешить вопросов связи и, специально, связи через Днестр. Необходимо организовать отправку литературы через Польшу и Чехо-Словакию, выработав конкретный план и выяснив, какую поддержку смогут оказать нам компартии этих стран.

11. Увеличить бюджет партии в связи с ежедневным выпуском центральной газеты на румынском языке, для крестьянской газеты, для газеты на украинском языке, для усиления анти-милитаристской работы, для технических нужд, связи и т.д. Необходима централизация всех фондов партии, и отправка в страну должна производиться не через Берлин, а через Вену посредством курьера.

12. Отправить необходимые деньги для организации отъезда товарищей, отправляющихся на курсы в Союз. В случае, если других возможностей не будет, необходимо ускорить работу по организации перехода этих товарищей через Днестр, отправив с этой целью специального товарища в Бессарабию.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 179, c. 728-729

Traducere:

Care este ajutorul de care are nevoie partidul din partea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste

1. Partidul are nevoie de instructori cu statut permanent. Până în prezent, activitatea instructorilor a avut de suferit, din cauza schimbărilor componenței lor. Este necesar să se asigure instructori permanenți pentru partid.

2. Comitetul Central să aibă în mod regulat instrucțiuni care să analizeze fiecare acțiune, fiecare manifestare a partidului și care să conțină, în același timp, indicațiile Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

3. Comitetul Central să fie informat în mod regulat asupra poziției partidelor comuniste frățesti (din Polonia, Bulgaria ș.a.), față de problemele de interes deosebit pentru România, referitoare la țărani, la tactica electorală, la problema națională, la activitatea antimilitară.

4. Să se stabilească o legătură solidă între Federația Comunistă Balcanică (Berlin) și Comitetul Central. Federația Comunistă Balcanică să trimită în țară, cel puțin o dată pe lună, un delegat, pentru a cunoaște concret situația și pentru instructaj.

5. Să se creeze o comisie specială pentru elaborarea programului și a statutului partidului, pentru studierea și analiza marxistă a situației din țară, a crizei economice, a problemelor privind criza revoluționară, a perspectivelor de dezvoltare a mișcării revoluționare ș.a.

6. În problema țărănească, să se pună la dispoziția Comitetului Central tovarăși bine pregătiți, dar nu numai în calitate de instructori, ci și pentru a activa concret în diferite provincii. Este necesar ca acești tovarăși să fie aleși din Republica Moldova, din rândul partidelor comuniste frățesti: bulgar, ungar, ucrainean.

7. O evidență exactă a tuturor cadrelor de partid care se găsesc în Uniunea Sovietică și folosirea rațională a acestora pentru o susținere multilaterală a partidului în prelucrarea teoretică a problemelor partidului, în activitatea literară, tehnică și în susținerea materială. De asemenea, este necesară clarificarea situației foștilor

conducători ai partidului, pentru a fi folosiți în munca de partid și, eventual, pentru întoarcerea lor în țară.

8. În cel mai scurt timp, să se pună problema organizării unui partid legal sau a transformării Blocului Muncitoresc-Țărănesc într-o organizație politică.

9. Este necesară întocmirea unui apel special din partea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste adresat muncitorilor, țăranilor și membrilor partidului din țară. Motivul: un astfel de apel va avea, în prezent, o importanță majoră, care va impulsiona activitatea maselor partidului și va întări autoritatea Partidului Comunist.

10. În privința fluctuației cadrelor aparatului, este necesar să se pună la dispoziția Comitetului Central un tovarăș bine instruit, care să se ocupe de reorganizarea întregului aparat tehnic și, în special, de organizarea tipografiei. De asemenea, să fie trimiși unul sau doi tovarăși la cursuri pentru pregătirea tehnică specială. În prezent, partidul, fără un ajutor susținut din partea Comitetului Executiv, nu poate rezolva problemele privind legăturile, în special, legăturile de peste Nistru. Este necesară organizarea transmiterii literaturii prin Polonia și Cehoslovacia, având un plan concret și stabilindu-se ajutorul ce îl pot acorda partidele comuniste ale acestor țări.

11. Să se mărească bugetul partidului pentru editarea zilnică a ziarului central în limba română, pentru un ziar sătesc și unul în limba ucraineană, pentru intensificarea activității antimilitare, pentru necesitățile tehnice, pentru legături etc. Este necesară centralizarea tuturor fondurilor partidului, iar trimiterea lor în țară să se facă, prin intermediul unui curier, prin Viena, nu prin Berlin.

12. Să se trimită banii necesari pentru plecarea tovarășilor la cursuri în Uniunea Sovietică. În cazul în care nu există altă posibilitate, este necesară urgentarea organizării trecerii acestor tovarăși peste Nistru, trimițând, special, un tovarăș în Basarabia, în acest scop.

38. 1929 decembrie 23 - Decizia Comisiei Centrale de Control a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, asupra activității fracționiste a lui Elek Köblös și David Fabian (extras dintr-un ziar în limba franceză).

Décision de la CCC du PC de l'US dans l'affaire Koebloes et autres (23 décembre 1929)

Des nouvelles imprécises ou erronées étant mises en circulation concernant le travail fractionnel des camarades roumains Koebloes et autres, nous publions ci-dessous, la décision de la Commission centrale de contrôle du PC de l'US dans cette affaire.

LA RÉDACTION

La CCC du PC de l'US a minutieusement étudié la question des camarades E. Koebloes, G. Fabian et M. Albinescu, membres du PC de l'US, accusés d'avoir mené un travail fractionnel dans le PC de Roumanie. Un représentant du CC du PC de Roumanie et un représentant de l'IC ont assisté aux débats. La CCC a décidé:

«a) Elle constate que les camarades Kœbloes, Fabian et Albinescu ont constitué en Union Soviétique un groupe fractionnel au sujet du PC de Roumanie. Dans leurs discussions, ils ont traité les questions essentielles du mouvement ouvrier et communiste roumain, ont gardé des liaisons avec des membres isolées du PC de Roumanie, se sont entretenus avant leur départ avec leurs partisans retournant en Roumanie et leur ont donné des instructions, se mêlant par là aux affaires du parti roumain dont ils n'étaient plus membres et causant un dommage indéniable au PC de Roumanie. Cependant, la démonstration n'a pas été faite de la liaison de ces trois camarades avec le groupe trotskiste-sapronoviste en Union soviétique.

La CCC vote un blâme sévère aux camarades Kœbloes, Fabian et Albinescu pour la tentative d'organisation du travail fractionnel dans le PC de Roumanie. Elle éloigne du travail roumain, pour un an, le camarade Kœbloes en tant que chef de ce groupe et le camarade Albinescu, dont le groupe espérait qu'il réalise la ligne dans le PC de Roumanie.

La CCC avertit les camarades Kœbloes et Albinescu qu'au cas où ils violeraient ces décisions, ils se mettraient par là même en dehors des rangs du PC de l'US et, par conséquent, de l'IC;

b) La CCC croit possible de maintenir le camarade Fabian au travail roumain, car il a reconnu ses erreurs, conséquences de sa participation au travail fractionnel.»

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 244, c. 124

Traducere:

Decizia Comisiei Centrale de Control a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în problema Köblös⁹⁴ și alții (23 decembrie 1929)

Deoarece s-au pus în circulație știri imprecise sau eronate privind activitatea fracționistă a tovarășilor români Köblös și alții, publicăm mai jos decizia Comisiei Centrale de Control a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice în această chestiune.

REDACTIA

Comisia Centrală de Control a Partidului Comunist al Uniunii Sovietice a studiat minuțios problema tovarășilor E. Köblös, G. Fabian și M. Albinescu, membri ai Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, acuzați de a fi desfășurat o activitate fracționistă în cadrul Partidului Comunist din România. Un reprezentant al Comitetului Central al Partidului Comunist din România și un reprezentant al Internaționalei Comuniste au asistat la dezbateri. Comisia Centrală de Control a decis:

a) Constată că tovarășii Köblös, Fabian și Albinescu au constituit, în Uniunea Sovietică, un grup fracționist, vizând Partidul Comunist din România. În discuțiile lor,

⁹⁴ Koblos. După Congresul al IV-lea al PCR (1928), fostul secretar general al partidului, Elek Köblös, David Fabian, membru al Biroului Politic și Izo Ițcovici, fost secretar al CC al UTC, au constituit, în Uniunea Sovietică, un grup de comuniști care au încercat să atragă de partea lor celelalte organizații comuniste din România, împotriva noii conduceri a lui Vitali Holostenko, impusă de Comintern. Acesta a fost motivul sancționării lor de către Comisia Centrală de Control a PCUS.

au tratat chestiuni esențiale ale mișcării muncitorești și comuniste românești, au păstrat legături cu membri izolați ai Partidului Comunist din România, s-au întreținut cu susținătorii lor, înainte de întoarcerea acestora în România, și le-au dat instrucțiuni, amestecându-se astfel în treburile partidului român ai cărui membri nu mai erau și cauzând daune evidente Partidului Comunist din România. Totodată, nu s-a demonstrat legătura celor trei tovarăși cu grupul troțkisto-saponovist din Uniunea Sovietică.

Comisia Centrală de Control votează un blam sever pentru tovarășii Köblös, Fabian și Albinescu, pentru tentativa de a organiza o activitate fracționistă în Partidul Comunist din România. Ea îndepărtează de la munca românească, pentru un an, pe tovarășul Köblös, în calitate de șef al acestui grup, și pe tovarășul Albinescu, de la care grupul spera că va realiza linia sa în Partidul Comunist din România.

Comisia Centrală de Control îi avertizează pe tovarășii Köblös și Albinescu că, în cazul în care vor încălca aceste decizii, se vor pune, prin chiar acest fapt, în afara rândurilor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și, în consecință, ale Internaționalei Comuniste;

b) Comisia Centrală de Control crede că e posibilă menținerea tovarășului Fabian la munca românească, deoarece el și-a recunoscut greșelile, consecințele participării sale la activitatea fracționistă.

39. [1929] - Raport nesemnat, referitor la problemele organizatorice ale Partidului Comunist din România, activitatea slabă și tendința spre sectarism din cadrul acestuia.

Chestiunile organizatorice de importanță imediată în munca Partidului Comunist din România

Chestiunile organizatorice ale partidului nostru sunt, ca niciodată, de o importanță extremă pentru noi. Urgența acestei chestiuni [este] cu atât mai mare, cu cât teroarea fascistă a guvernului național-țărănist este din ce în ce mai sălbatică, organizarea unui partid tare, ilegal, devine sarcina cea mai imediată pentru toți revoluționarii comuniști. Fără crearea unui Partid Comunist tare, oțelit în împrejurările grele de luptă, este imposibil a conduce lupta revoluționară a clasei muncitoare din România. Plenumul din februarie al CC al partidului a avut în vedere toată importanța acestui lucru, când a primit, după dezbateri amănunțite, o rezoluție specială în chestiunea organizatorică și Executiva Cominternului, în scrisoarea către partidul nostru, subliniază cu deosebire această chestiune.

Iată ce spune scrisoarea de la EKKI: "Pentru a conduce cu succes lupta revoluționară de masă a clasei muncitoare și a maselor largi țărănești, Partidul Comunist din România trebuie să lucreze la consolidarea și la creșterea ulterioară a rândurilor sale."

Iar Plenumul din februarie al CC spune următoarele, relativ la sarcina noastră în această privință: "Problema principală ce stă în fața partidului nostru este

transformarea lui într-un partid de masă cu adevărat bolșevic”⁹⁵ și, mai departe: ”Sarcina concretă pe care o ridică Plenumul înaintea întregului partid, este de a întregi în timp de 6 luni numărul membrilor partidului nostru.”

Așadar, consolidarea partidului, bolșevizarea lui, transformarea lui într-un adevărat partid de masă, și întregirea în timp de șase luni a numărului membrilor partidului - iată directivele de căpetenie pentru ziua de astăzi în domeniul organizatoric pentru Partidul Comunist din România.

Pentru a înfăptui toate acestea, trebuie să cercetăm care sunt cauzele care împiedică progresul partidului și, pe baza analizei noastre, să ne fixăm linia de conduită mai departe. Deci, care sunt defectele principale care împiedică partidul nostru să se consolideze și să se bolșevizeze?

Ele consistă, înainte de toate:

- 1) În pasivitatea oportunistă;
- 2) în tendința spre sectarism;
- 3) în slăbiciunea activității dinăuntru a partidului;
- 4) în tradiții social-democrate;
- 5) în nivelul scăzut ideologic al partidului nostru;
- 6) în îmbuibarea de oportunism a mării părți a activului partidului.

Cum se reflectează toate acestea în munca organizațiilor noastre de partid?

Pasivitatea oportunistă în multe din organizațiile partidului consistă într-o lipsă completă de inițiativă și de activitate proprie a comitetelor locale și a nucleelor, în faptul că acestea merg în coada luptei muncitorilor din fabrica sau uzina respectivă. În loc de a fi mereu în fruntea luptei muncitorilor, în loc de a prevedea, de a lămuri muncitorilor importanța ei, în loc de a conduce această luptă, multe din comitetele locale și din nuclee sunt cele din urmă care află despre izbucnirea cutărui sau cutărui conflict dintre lucrători și capitaliști, despre anumite nemulțumiri din partea lucrătorilor, etc.; sau chiar dacă află, nu merg în fruntea luptei muncitorilor, ci rămân în coadă. Se întâmplă altele și mai rău, când comuniștii, în loc de a chema pe lucrători la luptă, îi rețin de la această luptă, ca și social-democrații.

Se mai întâmplă ca, văzând chiar necesitatea de a conduce o mișcare sau alta a muncitorilor (fie vorba de salariu, de purtarea rea cu muncitorii din partea patronului sau alte motive), nucleul și comitetul local nu fac nimic, așteptând de la Comitetul Central. Prea adeseori, se întâmplă să auzi de la tovarăși locali astfel de declarațiuni: “Ce am putut face? N-am avut directive în această privință de la Comitetul Central.” Sau: “Am așteptat în această privință directive de la CC.” Iar pe când așteptau, mișcarea merge înainte, iar organizația partidului rămâne în afară de mișcare. O asemenea atitudine este **extrem de vătămătoare**, fiindcă aduce ruptura nucleului sau chiar ruptura organizațiilor întregi de masă muncitorească și le transformă în organizații lipsite de viață.

Noi, cu toții, trebuie să ne pătrundem bine de un lucru: avem rezoluțiile congresului, avem rezoluțiile plenarelor CC, avem hotărârile Biroului Politic al CC în

⁹⁵ Conform directivelor Plenei a V-a a Internaționalei Comuniste (21 martie-6 aprilie 1925), PCdR trebuia să se “bolșevizeze” (să devină un partid de masă, prin încorporarea mișcării sindicale, urmărirea politicii de front unic etc.)

chestiuni principale, prin urmare avem o linie generală de urmat în toate chestiunile principale, deci pe baza acestora trebuie să lucrăm, aplicând în circumstanțele locale directivele generale ale partidului.

Nicidecum nu este nevoie de a aștepta pentru fiecare chestie directive de la Comitetul Central, nicidecum nu este nevoie a întreba părerea CC în chestiuni care se pot rezolva pe loc, având în mână directivele generale ale congresului și ale altor instanțe superioare ale partidului.

Mai bine, câteodată, este să comiți o greșeală decât să eviți a face greșeli, așteptând directive de la CC, directive care pot întârzia, se poate să nu vie deloc, având în vedere condițiile grele ilegale. Pentru a fi cu adevărat avangarda clasei muncitoare, organizația trebuie să fie activă, să fie în fruntea mișcărilor revoluționare ale maselor. Numai atunci nucleul și comitetul partidului se va bucura de autoritate în fața maselor, numai atunci și muncitorii vor intra în partid.

Deci, mai multă activitate și mai multă inițiativă! Când nucleul observă că un conflict începe să crească, că muncitorii se agită, trebuie de mers în fruntea muncitorilor, de luat conducerea, de lămurit înaintea lor ce importanță are conflictul cu patronul, de legat acest conflict cu sarcinile generale de luptă ale proletariatului în întregimea lui. O reacțiune imediată, o activitate maximală din partea comuniștilor este condiția necesară pentru întărirea și creșterea partidului.

Aceasta trebuie s-o înțeleagă cât mai bine toate organizațiile noastre de partid.

Tendința spre sectarism este, de asemenea, un mare defect care se observă la un șir întreg de organizații ale partidului. De obicei, se începe de la tendința [de] a fi cât mai conspirativ, iar rezultatul reiese că nucleul se izolează, nu duce nici un fel de muncă în mase, se rupe de la muncitori și se transformă într-un cerc închis, într-o sectă, care nu mai are nimic comun cu un partid de mase, conducător al luptei proletariatului. Împotriva acestor tendințe de sectarism trebuie dusă o luptă crâncenă. Trebuie de înțeles că partidul nostru poate fi o avangardă revoluționară a proletariatului, numai în cazul când va fi legat strâns de acesta și mereu va atrage în rândurile sale noi muncitori înaintați revoluționari. Nucleul va fi un organ viu și cu autoritate, numai atunci când, fiind mereu în contact cu muncitorii, va crește neîncetat, mărindu-și rândurile cu muncitorii din acele întreprinderi în care se află.

Motivul cum că, din cauza conspirației organizația crește slab și n-are legături suficiente cu mase[le], nu este de admis. Conspirația deloc nu are drept scop izolarea de masele muncitoare, ci are scopul de a se apăra împotriva poliției și Siguranței. Trebuie să nu fie cunoscut aparatul tehnic al organizației partidului, să nu fie cunoscute numele tovarășilor din nucleu sau din organizație, dar cea mai mare greșeală, care aduce un rău imens partidului, este să tăinuiești însuși existența nucleului, să nu răspândești între muncitori, din motive de conspirație, manifestele partidului, să te temi din aceleași motive să atragi noi membri, muncitori în organizația partidului.

De aceea, a trece sub tăcere această chestiune, cum încearcă s-o facă unii tovarăși, nu se poate. Din contră, trebuie observate, de asemenea, tendințele spre sectarism și îndreptate greșelile ce s-au comis în această privință.

Activitatea slabă înăuntrul partidului se vede în faptul că mulți tovarăși din nucleu se plâng că n-au ce face.

Se adună, vorbesc câte ceva, și pleacă. Răul cel mare de care suferă activitatea nucleelor constă în faptul că nucleele și comuniștii dintr-însele nu-și dau bine seama de ceea ce trebuie să facă. Sunt multe cazuri, de pildă, când nucleul nu face nimic altceva decât citește literatura noastră, adică devine, de fapt, un cerc politic literar. Bine încă când ceea ce s-a citit în nucleu pătrunde afară de rândurile lui în masele muncitorești. Dar, în afară de aceasta, nucleul nimic nu mai face. Iar când lipsește și literatura, nucleul se adună de două, trei ori, discută câte ceva și la urma urmei se desface cu totul.

De aceea, chestiunea de a da viață nucleelor este o chestiune de o mare importanță pentru partidul nostru. Această chestiune se lovește de altă chestiune: cum să devină nucleul un organ care să conducă lupta maselor muncitorești pentru cerințele lor economice și politice. Pentru ca aceasta să se întâmple, trebuie să ne convingem bine că nucleul nu este un simplu cerc de studiu, dar este o **organizație politică**, care conduce lupta politică a muncitorilor. Este, desigur, un adevăr aproape de mîntea fiecăruia, cu toate acestea, nu toți îl înțeleg suficient de bine. Este o adevărată fudulie aristocratică, când unii tovarăși declară că nu trebuie să se ocupe cu asemenea mărunțisuri ca să instruiască nucleul în toate amănunțele de lucrurile ce au de făcut. O astfel de atitudine de fudulie aristocrată, adeseori ascunde, de fapt, ignoranța proprie. Odată ce te consideri un militant, învață și pe alți tovarăși să activeze, instruește nucleul cum trebuie să lucreze, cum trebuie să cucerească noi elemente, cum trebuie să distribuie literatura și manifestele, cum trebuie să conducă lupta zilnică a muncitorilor.

Care sunt datoriile nucleului? Nucleul distribuie literatura și manifestele noastre între muncitori; nucleul urmărește de aproape traiul muncitorilor de la fabrică. Nucleul se ocupă cu propaganda și agitația între muncitori, lămurindu-i pentru ce sunt exploatați de capitaliști, servindu-se pentru aceasta de toate amănunțele de fabrică, de relațiile dintre muncitori și patroni și viceversa; nucleul conduce lupta zilnică a muncitorilor. Nucleul, prin membrii săi și prin fracție, trebuie să fie în strînsă legătură cu diferite organizații muncitorești, comitetele de fabrică, cercuri de studiu, de sport, etc. și să le conducă. Activând astfel, nucleul trebuie să atragă mereu în rândurile partidului membrii noi lucrători. În fine, nucleul, pentru a sta în fruntea maselor muncitoare, trebuie să se ocupe și de educația membrilor săi.

Dacă nucleul va face toate acestea, atunci nu va mai fi vorba că n-are ce face.

Nucleul va deveni o organizație activă, nedespărțită de masă, va fi în fruntea muncitorilor.

O piedică mare pentru munca partidului nostru, pentru bolșevizarea lui, este nivelul ideologic scăzut al partidului și, mai mult încă, tradițiile social-democrate. Aceste tradiții social-democrate atîrnă greu, mai ales, la activul partidului nostru, care a ieșit din vechiul partid social-democrat.

Scrisoarea Executiviei Internaționale Comuniste, adresată către toți membrii PCR, caracterizează astfel abaterea de dreapta în partidul nostru: "Primejdia de dreapta continuă să fie o amenințare serioasă pentru Partidul Comunist din România. În împrejurările de teroare albă, primejdia de dreapta găsește un teren favorabil prin faptul nivelului ideologic extrem de scăzut al membrilor partidului și a tradițiilor puternice social-democrate ale partidului."

Avem în fața noastră o sarcină dublă de îndeplinit. Pe de o parte, trebuie să ducem lupta cea mai neîndurată împotriva oportunismului, de altă parte trebuie să ne ocupăm energic de educația ideologică a partidului, de educația lui leninistă, bolșevică.

Lupta contra oportuniștilor se duce astăzi destul de energic, deși, câteodată, aceasta se face într-un mod prea puțin principial și nesistematic. Comitetul Central al partidului este nevoit să ia măsuri organizatorice în privința unor oportuniști incorigibili. Necesitatea acestor măsuri o subliniază și scrisoarea Executivului Internaționalului Comunist: "Partidul nu trebuie să se oprească nici înaintea unor măsuri de caracter organizatoric."

Trebuie să spunem pe față că în partidul nostru se află un șir de elemente oportuniste care nu se mai pot îndrepta și stau pe jumătate deja în afară de partid. Pentru partid este de cel mai mare folos curățirea de la sine a acestor elemente. Aceste elemente împiedică în toate felurile bolșevizarea partidului nostru și caută să-l atragă în mlaștina social-democrată. Calea ce apucă aceste elemente este calea lui Cristescu, Marian, Rozvani și alții. Să plece mai repede, cu atât va câștiga mai mult partidul.

Dar, odată cu lupta contra primejdiei de dreapta, sarcina de căpetenie pe ziua de astăzi este cea mai energică muncă de educație a membrilor partidului. Numai o muncă adâncă de educație marxistă-leninistă, numai unirea ideologică a partidului poate aduce consolidarea partidului și transformarea lui în partid de mase, bolșevic. În legătură cu aceasta se ridică chestiunea unei editări mai mari a literaturii leniniste și a apariției regulate a revistei noastre. Toate nucleele trebuie să studieze cu atenție această literatură, învățând să trateze în mod marxist toate chestiunile activității noastre.

În această muncă, în primul rând este chestiunea de educare de cadre noi de militanți care să înlocuiască pe cele vechi, oportuniste. **Crearea de noi cadre ale partidului dintre muncitori, înaintarea și educarea lor este una din problemele urgente pentru partidul nostru.** Fără aceasta nu se va putea întări partidul, nici mări rândurile lui.

Partidul nostru a făcut oarecari progrese în privința întăririi sale, a creșterii numărului de membri, a creșterii de autoritate în fața maselor largi muncitorești.

Acum, toate eforturile noastre trebuie să le îndreptăm spre întărirea lui mai departe și dezvoltarea lui.

Munca de organizare a partidului este cea mai importantă în momentul de față.

Luptând împotriva tradițiilor social-democrate, curățind rândurile partidului de elementele oportuniste; activizarea cât mai multă a organizațiilor de rând ale partidului; ducând o luptă sistematică, zilnică, împotriva abaterilor de dreapta, ca fiind cele mai primejdioase pentru noi, scoțând înainte, fără teamă, cadre noi de militanți dintre muncitori; organizând în mod cât mai tare munca de educare a membrilor partidului – partidul, cu toate condițiile grele de muncă, va păși mai repede pe calea consolidării sale și transformării sale în partid bolșevic de mase.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 165, c. 576-586

40. [1929] - Articol semnat Nicolae Constantinescu, în care sunt evidențiate probleme organizatorice ale Partidului Comunist Român.

Asupra problemelor organizatorice

N. Constantinescu

Congresul al IV-lea al partidului nostru⁹⁰, bazându-se pe aprecierile situației internaționale date de Internaționala Comunistă și analizând situația din România și a partidului, s-a găsit în fața unei serii de sarcini politice și tactice de caracter și importantă, nu numai intern românesc, ci și internațional.

Alături, însă, de aceste probleme politice și tactice, în fața partidului mai stau o serie de probleme mari de caracter **organizatoric**. Succesul dezlegării problemelor politice și tactice ridicate de congresele al IV-lea a PCR și al VI-lea al IC⁹⁷, depinde în mare parte de succesul dezlegării acestor probleme organizatorice.

Între politica și tactica unui partid comunist, pe de o parte, și organizarea lui, pe de altă parte, există o strânsă și indespărtibilă legătură organică. De aceea, Lenin sublinia fără încetare pericolul de a cădea în extreme, de a face politică și numai politică, uitând de necesitatea întăririi organizatorice a partidului - sau invers, de a suspenda munca politică a partidului, până când vom reuși a crea mai întâi o organizație puternică. De aceea, Plenumul lărgit al Executivului Internațional Comuniste din 1925, în rezoluția asupra bolșevizării, subliniază de la început:

“Principala condiție prealabilă a bolșevizării este o politică bolșevistă justă, ducând la cucerirea maselor, o politică bolșevistă care stabilește înainte de toate raporturi reciproce juste între partid și întreaga clasă muncitoare, între partid și muncitorii fără partid. **Dar și cea mai bună politică a unui partid comunist nu va putea ajunge la toți membrii partidului, și, printr-înșii, la masele muncitorești, dacă nu-i va sta partidului la dispoziție tocmai o organizație viguroasă, disciplinată, bine adaptată.**”

Experiența de câțiva ani de activitate a partidului nostru a dovedit și ea că greșelile noastre politice, frontul unic cu național-tărăniștii în alegerile din 1925, lozincile greșite oportuniste în toate alegerile de la 1922 până 1928 inclusiv, pasivitatea și adeseori parole greșite în chestia națională, în chestia agrară, anumite șovăieli la aplicarea liniei juste în chestia sindicală etc. etc., au fost o mare piedică pentru cucerirea maselor de către partidul nostru. De altă parte, am putea să aducem sute de exemple când lozincile noastre juste nu au putut pătrunde în sânul maselor largi, nu au putut scutura masele, nu le-a putut mobiliza pentru aceste lozinci din cauza lipsei organizațiilor, din cauza slăbiciunii organizatorice a partidului. Din zeci de mii de manifeste ilegale ale partidului, numai o parte neînsemnată pătrundea în fabrici din cauza lipsei de nuclee în fabrică, nu pătrundeau la sate din cauza lipsei nucleelor la sate. N-am fost în stare să luăm parte activă la unele lupte foarte importante ale

⁹⁰ Congresul al IV-lea al PCR – Giugnevo (lângă Harkov), 28 iunie-7 iulie 1928. A început ca o consfătuire a reprezentanților comuniștilor din țară, fiind ulterior proclamat congres. Principala problemă discutată a fost aceea a necesității unor măsuri organizatorice urgente. Congresul l-a ales pe Vitali Holostenko în funcția de secretar general.

⁹⁷ Congresul al VI-lea al Internaționalei Comuniste – Moscova, 17 iulie-11 septembrie 1928. Delegația PCdR era formată din: Vitali Holostenko, secretar general al Ocdr, Elek Köblös, fost secretar general, Imre Aladar, secretar al Sindicatelor Unitare, și Johan Heigel.

proletariatului (greva din Valea Jiului și altele) și ale țărânimii (Alba-Iulia) din cauza slăbiciunii noastre organizatorice, în genere sau, mai ales, în acele regiuni. Nu am fost adeseori în stare să conducem bine Sindicatele Unitare, unde avem comuniști nu numai ca membri, ci și în conducere, tocmai din cauză că n-am avut fracțiuni comuniste organizate sau pentru că comitetele respective de partid nu conduceau aceste fracțiuni, acolo unde ele existau. Am avut zeci de arestări care ne-au răpit sute de tovarăși, dintre cei mai buni, în mare parte din cauza lipsei unei organizații temeinice pe baze conspirative. Cu un cuvânt, toate aceste fapte și nenumărate altele dovedesc numai justetea principiului bolșevic despre strânsa legătură organică și influența reciprocă între sarcinile și activitatea politică, sarcinile și activitatea organizatorică.

Articolul de față este numai o încercare de a atrage atenția partidului asupra importanței problemelor organizatorice și de a ridica în fața tuturor organizațiilor și a membrilor de partid chestiunile centrale în această privință.

Sarcina centrală și generală în domeniul organizatoric-politic constă în transformarea PC dintr-o organizație slabă, puțin centralizată, cu lipsuri însemnate în domeniul disciplinei, cu slabe legături cu masele, cum este partidul astăzi, într-o organizație puternică, cu antene și ramificațiuni peste tot unde există exploatați și asupriți, strâns centralizate, cu legături constante și permanente cu masele largi ale proletariatului și ale țărânimii exploatare - **într-un partid bolșevic de masă.**

Asupra acestei sarcini ne atrag atențiunea toate hotărârile tuturor congreselor IC. Aceasta o face și programul IC adoptat de Congresul al VI-lea, atunci când spune:

“Lupta cu succes a Internaționalei Comuniste pentru dictatura proletariatului presupune existența în fiecare țară a unui partid comunist cu rândurile strânse, călit în lupte, disciplinat, centralizat și legat strâns cu masele.”

Transformarea unui partid de masă nu este însă un singur act izolat, ci este un **proces** mai mult sau mai puțin îndelungat, care cere multă energie, mare atențiune și încordare, dar, în primul rând, o muncă sistematică a partidului **în sânul maselor.**

În acest scop, PC trebuie să caute mereu astfel de forme de organizare, care să-i asigure posibilități maxime de muncă în sânul maselor, de influențare, organizare și conducere a lor.

Organizarea pe principiul nucleelor pe întreprinderi

Experiența bogată a tuturor secțiunilor IC și, în primul rând, a PC din URSS dovedește cu prisosință că numai acolo unde masele se ciocnesc zi cu zi, ceas cu ceas cu sistemul de exploatare capitalist, unde masele produc enormele profituri capitaliștilor și boierilor, rămânând ele înșile cu salarii de formă, acolo unde se evidențiază mai clar ca oriunde contradicțiile de clasă și luptele de clasă, acolo unde masele sunt strânse laolaltă, acolo unde masele muncesc, în fabrici, uzine, ateliere, mine, moșii, plantații, birouri, cu un cuvânt: în întreprinderi, acolo trebuie să existe peste tot “microbul revoluționar”, cum se exprimă Lenin, o organizație comunistă.

Numai având organizațiile noastre în întreprinderi, vom fi în stare de a cunoaște la timp și bine toate nevoile și interesele proletariatului și ale țărânimii exploatare, vom fi în stare să punem lozinci potrivite situației concrete, să organizăm luptele de zi cu zi și să devenim astfel conducători ai maselor și partid de masă.

Constătuirea organizatorică convocată de CE al IC în 1926, după o cercetare amănunțită a muncii tuturor partidelor și a situației organizatorice a fiecărui [partid] c[omunist], a ajuns la concluzia că:

„Înrăurirea noastră asupra clasei muncitoare, propagarea tacticii, programului, lozincilor partidului, strângerea în chip organizatoric a clasei muncitoare și ducerea ei în luptă, este numai acolo cu puțință, unde muncitorii și muncitoarele sunt strânși laolaltă, în fabrici, pe moșii și în celelalte locuri de muncă.”

Organizarea PC pe bazele principiului de întreprinderi a dat posibilitate mai multor partide (german, francez, cehoslovac, italian, polonez ș.a.m.d.) să micșoreze fluctuarea membrilor, să lărgească influența partidului asupra maselor neorganizate și asupra celor organizate în sindicatele amsterdamiste, să creeze peste capul conducerii trădătoare frontul unic de jos cu membrii-muncitori din partidele social-democrate, să atragă membrii de partid, să îmbunătățească compoziția socială a partidului și să ridice democrația în partid, prin creșterea influenței membrilor de rând asupra conducerii partidului.

Fluctuarea membrilor noștri, împreună cu lipsa lor de conspirativitate și de specializare în diferitele munci de partid și cu pasivitatea organizațiilor și organelor de partid, sunt trăsăturile cele mai grave pe tărâmul organizatoric în partidul nostru. Înlăturarea fluctuării membrilor, reținerea lor în organizații, activizarea și întrebuintarea sistematică a celor ce stau la marginile organizațiilor, așteptând de cele mai multe ori numai să fie înrolați, puși la muncă și îndrumați, sporirea numerică a organizațiilor, prin recrutarea și câștigarea de noi membrii din rândurile celor mai buni și mai destoinici proletari din marile întreprinderi, permanentizarea muncii organizațiilor, continuitatea în desfășurarea acestei munci, iată puncte ce trebuie să rețină în cel mai înalt grad luarea noastră aminte.

Este important de a sublinia faptul că rezultatele pozitive mai sus înșirate, obținute de partidele arătate, nu sunt rezervate numai partidelor din țări dezvoltate industrialicește sau numai partidelor legale, ci pot fi atinse și sunt atinse și în țări înapoiate capitalicește, cu caracter agrar, cu revoluția burghezo-democratică neterminată, cum sunt de exemplu Bulgaria, Polonia, și de către partide ilegale, cum sunt cel polonez, italian, bulgar etc.

Însăși experiența săracă a partidului nostru dovedește toată superioritatea organizării pe baza nucleelor pe întreprinderi față de cea pe cartier. Organizația din Oradea Mare a putut să reziste tuturor arestărilor numai din cauză că avea organizații pe întreprinderi, și arestarea majorității nucleului nu putea să rupă acolo partidul complet de masa din fabrică, atât timp cât rămânea încă cel puțin un membru al nucleului. Dimpotrivă, organizația, să zicem de o pildă, din Bârlad, care nu are nuclee de fabrică, ci aproape numai nuclee pe cartier, se dezorganiza foarte repede la fiecare lovitură de teroare; iar cea din Iași a putut să se întărească numai atunci când a știut să se înrădăcească în întreprinderi, în fabricile mari. Astfel de exemple am putut aduce cu zecile. Toate aceste experiențe internaționale, ca și cele din practica partidului nostru, arată că **partidul nostru trebuie să ia o linie hotărâtă de organizare pe baza nucleelor de întreprindere.**

Concret, aceasta înseamnă, în situația noastră, următoarele:

Să scoatem imediat din grupe pe toți tovarășii care lucrează în întreprinderi mari sau mijlocii și să-i organizăm în nuclee pe întreprinderi acolo unde lucrează. Să nu ne intimidăm dacă, de la început, vom avea în aceste nuclee numai doi tovi. Trebuie să explicăm acestor tovarăși rolul, importanța și sarcinile nucleelor: de a cerceta amănunțit situația muncitorilor din întreprindere, de a populariza lozincile partidului, de a răspândi

literatura partidului, de a organiza pe muncitori în sindicatele unitare, de a crea comitete de fabrică, de a duce lupta împotriva social-trădătorilor⁹⁸, de a oglindi prin activitatea lor toate campaniile de partid, de a recruta membrii noi de partid pentru întărirea nucleului.

„Trebuie să atingem scopurile următoare: atragerea sistematică a celulelor de întreprindere în toate ramurile muncii de partid; dezbaterea și deciderea tuturor chestiunilor de partid în celulele de întreprindere; luarea de atitudine pentru conferințe și congrese; atragerea nucleelor pe întreprindere la toate campaniile și acțiunile politice; legarea muncii de zi cu zi a nucleului cu sarcinile politice mari ale partidului; educarea sistematică a membrilor nucleului și a funcționarilor lui; munca permanentă a conducerii de nucleu.” (Din hotărârile consfăturii organizatorice a Cominternului)

La fel, trebuie dată o mai mare importanță **nucleelor deja existente**. Munca slabă a nucleelor care există în mare parte prin faptul că nici membrii nucleelor nu-și aleg clar rostul și rolul, dar nici comitetele respective nu le ajută și nu le îndrumază. La răspândirea literaturii, la darea instrucțiunilor, la repartizarea raporturilor trebuie asigurată, în primul rând munca, sistematică și după plan organizată a nucleelor de întreprindere. La alegerea comitetelor de conducere în partid și în acele organizații legale unde avem conducerea sau unde avem posibilitatea să pătrundem în conducere, să dăm preponderență tovilor din nucleele de întreprinderi.

Dacă ținem însă cont de slăbiciunea organizatorică a partidului, de numărul infim de membrii, de absența organizațiilor într-o mulțime de localități, atunci vom ajunge la concluzia că sarcina principală a noastră devine **crearea de organizații noi, recrutarea de noi membri**.

Aceasta, subliniem, este sarcina **centrală** a partidului nostru în domeniul organizatoric-politic. Condițiunile obiective pentru această muncă sunt foarte favorabile. În jurul partidului avem deja un anumit cadru de simpatizanți, muncitori și, în parte, și țărani: avem influență precumpănitoare în sindicatele unitare, am reușit să creăm în sânul unei pături de muncitori și țărani o anumită înrăurire a BMT. Întărind munca în sânul acestor simpatizanți, care sunt mai aproape de partid, îndrumându-le zi cu zi în munca revoluționară, pe care o și duc în parte, să luăm pe cei mai de încredere, cei mai curajoși și încercați dintre dâșii, ca membrii ai partidului nostru. Creșterea nemulțumirilor maselor largi exploatate, radicalizarea lor, deziluzionarea lor față de toate partidele burgheze și de partidul social-trădătorilor, va servi la creșterea acestor mase spre Partidul Comunist și va fi acea bază pe care putem să devenim un partid bolșevic de masă.

Ceea ce este necesar e o convingere fermă că partidul trebuie întărit prin atragerea de noi membri din sânul clasei noastre, clasei proletare, prin crearea de organizații noi, prin munca pe care o vom depune în această direcție pentru activizarea tuturor membrilor de partid.

Recrutarea de noi organizațiuni nu însemnează numai o întărire cantitativă a partidului, ea trebuie să fie și o întărire **calitativă** a partidului, o înrădăcinare a lui în întreprinderile mari din industrie, metalurgie, chimică, petrol, transport. Prin aceasta, vom atinge și o îmbunătățire a compoziției sociale a partidului.

⁹⁸ Referire la social-democrați.

Centralizarea partidului

A doua serie de sarcini organizatorice-politice este legată cu problema centralizării partidului. În linii generale, aceasta ar însemna: învingerea izolării organizațiilor locale, crearea în fiecare localitate, unde avem chiar numai unu sau două nuclee, a unui comitet local care să conducă sistematic și permanent nucleele din acea localitate și toate organizațiile ajutătoare ale partidului, care să țină un strâns contact cu instanțele superioare ale partidului, să fie responsabil atât în fața membrilor organizației care le-a ales, cât și în fața instanțelor superioare ale partidului; organizarea conducerilor regionale, ținând cont de însemnătatea politică, economică și etnografică a diferitelor regiuni și de starea organizatorică a organizațiilor din acele regiuni: alegerea comitetelor regionale care conduc toată munca de partid și a organizațiilor ajutătoare din fiecare regiune, care țin strânsă legătură cu toate organizațiile locale (din orașe și sate) din regiunea respectivă, care țin legătură strânsă cu Comitetul Central; centralizarea conducerii întregului partid în mâinile Comitetului Central, conducerea unică și simultană a tuturor organizațiilor, controlarea muncii lor, ajutorarea organizațiilor în munca zilnică, ținerea strânsei legături cu membrii de partid, cu Federația Comunistă Balcanică și cu CE al IC și darea de rapoarte în fața lor.

Numai astfel, prin crearea de forme precise și clare de organizare, pe baza nucleelor de întreprinderi, cu comitetele respective responsabile de munca lor și controlabile și de masele de partid și de instanțele superioare, sub o conducere unică, noi creăm condițiuni prealabile necesare pentru o muncă centralizată și temeinică a Partidului Comunist.

Disciplină și conspirativitate

A treia serie de sarcini organizatorice-politice este legată cu problema ridicării spiritului de disciplină și a gradului de conspirativitate în sânul partidului.

În decursul ultimilor ani, în condițiunile de teroare sălbatică a burgheziei, Partidul Comunist a dus o muncă cu adevărat eroică, rezistând cu hotărâre valurilor de teroare, desfășurând campanii curajoase, chemând masele la luptă. Sute de tovarăși au manifestat prin munca lor practică spiritul revoluționar de sacrificiu pentru izbânda proletariatului. Zeci de tovarăși și-au dat viața pentru izbânda cauzei proletare: sute de tovarăși au căzut prizonieri în închisorile burgheziei, sacrificând libertatea personală pentru ani și zeci de ani de zile pentru cucerirea libertății proletariatului. Cu acești luptători revoluționari este mândru partidul nostru, care i-a creat. Noi am reușit să creăm tipul revoluționarului "care nu da pentru mișcare ceasurile sale libere, ci își da toată viața" (Lenin). Acest spirit de sacrificiu trebuie dezvoltat și mai mult în sânul membrilor partidului, în sânul maselor proletare și în sânul tineretului, care este zălogul biruinței noastre de mâine.

Dar, alături de aceste fapte îmbucurătoare, avem dese cazuri de demoralizare a membrilor de partid, uneori a organizației întregi, cedarea față de teroare, dezertarea de la munci periculoase, refuzul de a răspândi manifeste ilegale, părăsirea posturilor încredințate de partid, dezertarea în străinătate fără autorizația partidului etc. Avem zeci de cazuri când membrii de partid nu-și îndeplinesc însărcinarea, calcă în picioare disciplina revoluționară a partidului.

Aceste fapte slăbesc partidul, îl dezorganizează, îl compromit în fața maselor. Slăbirea partidului înseamnă slăbirea luptei împotriva burgheziei, îndepărtarea de la

scopul nostru final. Nu degeaba lupta Lenin cu atâta hotărâre contra oricărei și fiecărei indiscipline în partid:

“Experiența dictaturii victorioase a proletariatului în Rusia, spune el în “Radicalismul, boala de copilărie a comunismului”⁹⁹, a dovedit în chip clar ... că centralizarea necondiționată și disciplina cea mai aspră a proletariatului este una din cele mai de căpetenie condiții a victoriei asupra burgheziei.”

“Cine slăbește oricât disciplina de fier a partidului proletariatului ... acela de fapt ajută burgheziei împotriva proletariatului...”

Cel care nu se subordonă în mod conștient disciplinei de fier a Partidului Comunist nu are ce căuta în partidul avangardei proletare.

La fel e și cu conspirativitatea. În timpul activității ilegale, partidul a căpătat o experiență de muncă ilegală, a învățat cum să se organizeze mai bine pentru munca ilegală, cum să se ascundă de loviturile aparatului de stat burghez, lucrând în același timp în continuu în mase. Totuși, avem până acum o mulțime de cazuri de nivel foarte scăzut al conspirativității. Iresponsabila organizare a ședințelor, a întâlnirilor, a trimiterii și primirii corespondenței, organizarea proastă a arhivelor, locuințelor, etc. Toate acestea duc la arestări de zeci de tovarăși, la dezorganizarea organizațiilor, la slăbirea partidului. În majoritatea cazurilor, s-a constatat că, în fond, se repetă greșeli de mult recunoscute ca greșeli și condamnate ca greșeli. Prin urmare, nu e vorba de lipsă de experiență, ci de lipsă de responsabilitate, de muncă superficială.

Vorbind de necesitatea creării unei organizații de revoluționari în situația unei stricte ilegalități, Lenin spune: “Conspirativitatea este o condițiune atât de necesară pentru o astfel de organizație, încât toate celelalte condițiuni (numărul membrilor, alegerea lor, funcțiunile ș.a.m.d.) trebuie să fie coordonate cu prima.” (“Ce-i de făcut?”¹⁰⁰).

Alături de purtarea curajoasă a multor tovi la Siguranță, de refuzul de a ajuta Siguranței să descopere organizațiile noastre, avem foarte multe cazuri de purtare absolut inconștientă, nerevoluționară, de trădare a tovilor din partid, de deschidere față de dușmanul de clasă a planurilor și a acțiunilor partidului.

Cu toate aceste scăderi trebuie luptat foarte energic și cu toate mijloacele. Fără ridicarea spiritului de responsabilitate a fiecărui membru de partid față de partid și de proletariat, fără o disciplină de fier, fără ridicarea nivelului de conspirativitate, fără ca lozincă noastră justă: “nici un cuvânt la Siguranță!” să pătrundă în conștiința fiecărui membru de partid, nu ne vom putea preface într-un partid bolșevic.

Au mai rămas o serie de chestiuni importante, care nu au putut fi discutate aici, cum sunt: chestiunea conducerii organizațiilor de masă proletare și semi-proletare de către partid, problema activului și a cadrelor, problema tineretului etc. Asupra lor vom reveni în numerele viitoare.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 165, c. 576-581

⁹⁹ V. I. Lenin, “Stângismul”, boala copilăriei comunismului, scrisă și publicată în 1920 (vezi V. I. Lenin, *Opere*, ed. A 4-a, vol. 31, p. 1-101).

¹⁰⁰ V. I. Lenin, *Ce-i de făcut?*, lucrare scrisă în 1901-1902, publicată în martie 1902 (vezi V. I. Lenin, *Opere*, ed. a 4-a, vol. 5, p. 422-423).

41. 1930, martie 7 – Notă a reprezentantului PCdR pe lângă Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste, Dori Goldstein, privind problemele financiare ale Comitetului Regional Basarabean al PCdR, legate de suspendarea, de la 1 ianuarie 1930, a subsidiei lunare alocate de CC al PC din Ucraina.

7. III. 30

Сов. секретно

Бессарабский Областком КП Румынии получал ежемесячную субсидию от ЦК КП(б)У. в размере 750 долларов и 500 руб. Эта субсидия получена по I-ое января 1930 г.

Приблизительно месяц тому назад, тов. Эдельштейн (работающий в аппарате ЦК КП(б)У и являющийся одновременно доверенным лицом КП Рум. при ЦК КП(б)У) приехал в Москву и сообщил мне, [что] якобы предполагается отмена секретных валютных фондов ЦК КП(б)У и поэтому наша субсидия стоит под угрозой. В виду того что после этого субсидии мы всё-таки не получили, мною была послана т. Эдельштейну телеграмма для выяснения положения вещей. Но до сего времени никакого ответа не получено.

Эта субсидия является для Областкома Бессарабии почти единственным источником средств для его работы. И если субсидия не будет получена, ставится под угрозу его работа как раз в этот важный политический момент, когда имеется совершенно ясный революционный подъём в Бессарабии и когда Областком хорошо развил работу по овладению и руководству этим движением.

Представительство
КП Румынии при ИККИ
Гольдштейн

2-й экземпляр уничтожен

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 185, c. 96-101

Traducere:

7 martie 1930

Strict secret

Comitetul Regional Basarabean al partidului comunist al României primea o subsidie lunară de la Partidul Comunist (bolșevic) al Ucrainei de 750 de dolari și 500 de ruble. Această subsidie a fost primită până la 1 ianuarie 1930.

Cu aproximativ o lună în urmă, tov. Edelstein (care lucrează în aparatul Comitetului Central al Partidului Comunist (bolșevic) Ucrainean și, totodată, era persoană de încredere a Partidului Comunist al României pe lângă Comitetul Central al Partidului Comunist (bolșevic) Ucrainean) a venit la Moscova și mi-a comunicat despre o presupusă viitoare suspendare a fondurilor în valută ale Comitetului Central al Partidului Comunist (bolșevic) Ucrainean și, de aceea, subsidia noastră este amenințată. Având în vedere faptul că, ulterior, noi nu am primit, totuși, această subsidie, eu am

trimis o telegramă tov. Edelstein, pentru clarificarea situației. Însă, până în prezent. nu am primit nici un răspuns.

Această subsidie reprezintă pentru Comitetul Regional al Basarabiei aproape singura sursă de mijloace materiale pentru activitatea sa. Și, dacă subsidia nu va mai fi primită, activitatea acestuia va fi amenințată, chiar în acest important moment politic în care se înregistrează foarte clar un avânt revoluționar în Basarabia și în care comitetul regional a dezvoltat bine munca de însușire și conducere a acestei mișcări.

Reprezentanța

Partidului Comunist al României pe lângă
Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste

(Goldstein)

Al doilea exemplar a fost distrus.

42. 1930 aprilie 20 – Informare întocmită de Dori Goldstein, privind modalitățile de selectare a cursanților români pentru studii politico-ideologice la Școala Leninistă din Moscova.

20. IV-30

Гольдштейн

Подбор студентов для МЛШ должен производиться главным образом из рабочих, причём он должен охватить все пять провинций Румынии и главным образом промышленные центры. Для основного курса, партия должна постараться послать: двух из Трансильвании, двух из Буковины, двух из Бессарабии, двух из Добруджи и двух из Старого Королевства. Для краткосрочного курса венгров, партия должна послать пять товарищей: двух из долины **Жиу**, одного из **Тимишоары**, одного из Арада и одного из **Клужа**. Для краткосрочного курса /3-х мес./ на румынском языке, партия должна послать: двух из **Бухареста**, одного из **Яссах**, одного из **Турну-Северина**, одного - **Галац**, три - долина **Прахова**, двух - **Бессарабии**, одного - **Базаржика**, одного - **Брашова**, одного - **Медиаша** и одного - **Бузэу**.

Думаем что надо дать партии директивы, потому что до сих пор посылка студентов показывает, что партия не имела в виду этот критериум. Обыкновенно посылались только из Бухареста и Бессарабии или из центральных органов.

Если мы можем согласиться, что для основных курсов партия посылает товарищей из числа руководящих элементов, с условием чтобы их прошлое было чистым, то для трёхмесячных курсов ЦК должна стараться послать рабочие элементы, которые показали себя передовыми элементами на предприятиях.

Партия должна стараться послать не менее чем 2-х женщин на основной курс и одну венгерку для школы и 3-х для трёхмесячных курсов. Краткосрочные курсы будут продолжаться 9 декад с I/X-I/ХII. Фактически будут только 6 декад, если считать 10 дней для ознакомления, 14 дней выходных и 9 - парт. день.

	Дисциплины	Часы	Метод занятия	Лектора
1.	Капитализм и империализм	45 ч.	7 конференций	Кристин
2.	Пятилетний план	45 ч.	2 контр. конфер. кроме времени для конфер. остаётся 27 ч. для проработки каждой темы.	Кристин
3.	Ленинизм	153 ч.	2 конференции 2 контролн. кроме конфер. остается времени 3 час для каждой темы.	Кидель
4.	Истмат.	70 ч.	Главный образом лекции 7 лекции будут подкрепляться материалом минимум читающих студентов.	Кидель
5.	История Коминтерна, Румкомпартии, Балканской Федерации и БФ	156 ч.	15 заседаний, каждое связано с историей К. П. К.	Банки
6.	Партийное строительство и нелегальная работа	60 ч.	9 заседаний и 4 контр. лекций	Раевич
7.	Профдвижение	24 ч.	15 заседаний	Канто
8.	Аграрный курс	15 ч.	Лекции	?
9.	Военное дело	21 ч.		Дембо

688 часов

Для 4-й дисциплины план нужно разработать, а также и для аграрного вопроса.

Преподаватели:

Кристин. Кончил 2-3 года тому назад "Красный профессор". Бывший член ПБ КПР Редактор "Лупта де класэ". После IV-го Съезда пассивен в румынском вопросе. До сих пор не объяснял его позиции перед ЦК.

Кидел. 3-й год изучает "Красный профессор". Послан ЦКУ. В Бессарабии сидел 1919-1922 г. в тюрьмах. Амнистирован. Снова арестован, бежал в СССР. Преподавал в Одессе в парт. школе Истмат. Руководил один год самой школой.

Банки. Красный профессор. Уехал на 9 месяцев в Париж, к осени придет. Несколько времени перед отъездом он был согласен взять на себя эту работу.

Раевич. 2-й год учится в Свердловске. Вёл партийную работу в АМССР. Большой недостаток что они оторваны от жизни Румынской Компартии.

Для профдвижения и для аграрного вопроса ещё не нашли преподавателей. Предполагаю для первого вопроса взять из Профинтерна кого-нибудь, который мог бы преподавать с переводчиком. Нужно иметь в виду того, который знает положение на Балканах.

Машинистки:

- 1) Шура Иванова
- 2) Ано Срое
- 3) Мария Бадулеско
- 4) Берта Сиксан

Нужно выбирать и через соответствующие партийные организации освободить их от теперешней работы/

Переводчики:

- 1) Строе Раду
- 2) Вильдер
- 3) Бадулеску
- 4) Залич
- 5) Фабиан

Та же заметка, как у машинисток.

Литература:

На румынском языке имеется:

- 1) Программа Коминтерна
- 2) Программа КИМ
- 3) Тезисы VI-го съезда Коминтерна
- 4) Сталин - "Основы ленинизма"
- 5) Ленин - "Аграрная программа соц. дем. в революции 1905 г."
- 6) Ленин - "Национализация земли и разделение её"
- 7) Ленин - "Революционный пролетариат и право наций на самоопределение"
- 8) Ленин - "Социалистическая революция и право наций на самоопределение"
- 9) Ленин - из "Детская болезнь": Вождь, партия, класс и массы"
- 10) Ленин - Тезисы II-й съезд Коминтерна о нац. вопросе
- 11) Сталин - "Что такое нации?"
- 12) Доброжеану-Геря - "Материалистическое зрение об истории"
- 13) Доброжеану-Геря - "Что хотят социалисты"
- 14) Паул Лафария - "Социализм и Интеллигенты"
- 15) Ленин - "Вопросы Советской власти"
- 16) Каутский - "Фридрих Энгелс"
- 17) Маркс - "Коммунистический манифест"
- 18) Ал. Тенблер - "L'absolutism parlementaire et la démocratie des Soviets"
- 19) Deslinières - "Comment sera réalisé le socialisme?"
- 20) Шарль Раппапорт - "Из истории социализма /I-й том/"
- 21) Бухарин - "Программа коммунистов /большевиков/"
- 22) Каутский - "Социальная реформа или социальная революция"
- 23) Фр. Энгельс - "Источники научн. социализма"
- 24) Фр. Энгельс - "L'origine de la famille, la propriété et l'Etat"

- 25) Карло Кафнеро - "Résumé du "Capital"
- 26) Маркс - "Le salaire, le prix et le profit"
- 27) Бухарин - "La voie vers le socialisme et le bloc ouvrier"
- 28) G. Deville - "L'évolution du capital"
- 29) Trotski - "Comment a triomphé le bolchévisme"
- 30) Trotski - "Les thèses et le statut de l'I.C. adoptées par le VI-emme Congrès"
- 31) Sorter - "Le matérialisme historique"

1) Нужно искать и взять копии от всех резолюций конференций и съездов Рум. Ком. партии, которые находятся в архиве Коминтерна, Крестинтерна и Профингерна. Также, нужно собрать всю коллекцию "Лупта де класэ", "Виаца Мунчитоаре" и "Ынаинте".

2) Срочно нанять 2 переводчика и машинистку, которых нужно нанять работать с таким расчётом, чтобы к началу курса материал уже был готов.

3) Одного из лекторов должно познакомить сейчас же со всеми решениями партии и он должен изучать литературу, которая имеется на румынском языке для его использования. Он должен также изучать литературу по аграрному вопросу: "Неопобажна", книга Тимова и друг[ие].

Не было бы плохо, или бы созвали маленькое совещание лекторов.

Теперь важный вопрос об учениках:

Могут быть два главных препятствия:

- 1) Равнодушие ЦК к этому вопросу и
- 2) Отсутствие средств. Каждый человек стоит дорого, приблизительно около 10.000 леи. Краткосрочники могут приезжать только легальным порядком, а это требует не меньше чем 300.000 леи, сумма которую партия может не иметь.

Первое препятствие мы можем устранить: во-первых, скоро 8 человек уезжает домой; во-вторых, нужно послать одного товарища со специальной задачей набора людей и организации их приезда. Пример французской партии нам покажет что это самый лучший способ/.

Но второе препятствие не может быть устранено без помощи ЦК и школы.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 185, c. 97-101

Traducere:

20 aprilie 1930

Goldstein

Secret

Selectarea studenților pentru Școala Leninistă de la Moscova trebuie să se efectueze în principal dintre muncitori, totdată ea trebuie să cuprindă toate cele cinci provincii ale României și, îndeosebi, centrele industriale. Pentru cursul general, partidul trebuie să depună eforturi pentru a trimite: doi [tovarăși] din Transilvania, doi din Bucovina, doi din Basarabia, doi din Dobrogea și doi din Vechiul Regat. Pentru cursurile de scurtă durată, partidul trebuie să trimită cinci tovarăși [dintre] unguri: doi din Valea Jiului, unul din Timișoara, unul din Arad și unul din Cluj. Pentru cursurile de scurtă durată (trei luni) în limba română, partidul trebuie să trimită: doi din

București, unul din Iași, unul din Turnu-Severin, unul din Galați, trei din Valea Prahovei, doi din Basarabia, unul din Bazargic, unul din Brașov, unul din Constanța, unul din Sibiu, unul din Satu Mare, unul din Mediaș și unul din Buzău.

Considerăm că partidul trebuie să primească directive. Întrucât, din datele privind trimiterea studenților, reiese că partidul nu a avut în vedere acest criteriu. În mod obișnuit, au fost trimiși [studenți] numai din București și Basarabia sau din organele centrale [ale partidului].

Dacă putem fi de acord cu faptul că, pentru cursurile de bază, partidul trimite tovarăși dintre elementele conducătoare, cu singura condiție ca trecutul lor să fie imaculat, atunci, pentru cursurile de trei luni, Comitetul Central trebuie să încerce să trimită elemente muncitorești, care s-au dovedit a fi elemente fruntașe în întreprinderi.

Partidul trebuie să trimită la cursurile universitare cel puțin două femei, o unguroaică la școală și trei la cursurile de trei luni.

Cursurile de scurtă durată se vor desfășura timp de nouă decade, de la 1 octombrie la 1 decembrie. Practic, este vorba doar de șase decade, dacă ținem cont de zece zile pentru acomodare, 14 zile libere și nouă - zi de partid [sic!].

Nr. crt.	Disciplina	Nr. ore	Metoda cursurilor	Lectori
1.	Capitalism și imperialism	45	Șapte conferințe.	Kristin
2.	Planul cincinal	45	Două conferințe de control: în afara timpului rezervat conferinței mai rămân 27 de ore pentru prelucrarea fiecărei teme.	Kristin
3.	Leninism	153	Două conferințe, două conferințe de control: în afara timpului rezervat acestora, mai rămân trei ore pentru fiecare temă.	Kidel
4.	Materialism istoric	70	În principal, șapte lecții. Cursurile vor fi completate de minimum de materiale prezentate de studenți.	Kidel
5.	Istoria Cominternului, Partidului Comunist Român, Federației Balcanice	156	15 ședințe, fiecare privind istoria Cominternului și a Federației Balcanice	Banki
6.	Structura de partid și activitatea ilegală	60	Nouă ședințe și patru lecții de control	Raevici
7.	Mișcarea sindicală	24	15 ședințe	Kanto
8.	Cursul agrar	15	Lecții	?
9.	Pregătirea militară	21		Dembo

688 ore

Pentru a patra disciplină [de studiu], precum și pentru problema agrară, trebuie elaborat planul.

Profesorii:

Kristin: A absolvit în urmă cu doi-trei ani "Krasnâi Profesor". Fost membru al Biroului Politic al Partidului Comunist al României. Redactor al "Luptei de clasă". După Congresul al IV-lea, manifestă pasivitate în problema românească. Până în prezent, nu și-a explicat poziția în fața Comitetului Central.

Kidel Studiază al treilea an la "Krasnâi Profesor". Este trimis de Comitetul Central Ucrainean în Basarabia, a stat în închisori în anii 1919-1922. Amnistiat. Din nou arestat, a fugit în URSS. A predat materialismul istoric la Școala de Partid din Odessa. A condus un an școala.

Banki Profesor roșu. Este plecat pentru nouă luni la Paris, la toamnă se întoarce. Cu puțin timp înaintea plecării, a fost de acord să ia asupra sa această muncă.

Raevici Studiază al doilea an la Sverdlovsk. A făcut politică de partid în Republica Autonomă Socialistă Sovietică Moldovenească.

Un mare neajuns îl reprezintă faptul că ei sunt ruși de viața Partidului Comunist Român. Pentru "Mișcarea sindicală" și "Problema agrară", nu am găsit încă profesori. Preconizez să iau pe cineva de la Profintern, pentru a rezolva prima chestiune, care ar putea preda cu ajutorul unui traducător. Trebuie să avem în vedere pe acela care cunoaște situația din Balcani.

Dactilografe:

- 1) Șura Ivanova;
- 2) Ana Stroe¹⁰¹;
- 3) Maria Bădulescu;
- 4) Berta Sixan.

Trebuie selectate și, prin intermediul organizațiilor de partid, și eliberate de activitățile lor prezente.

Traducători:

- 1) Stroe Radu;
- 2) Wilder;
- 3) Bădulescu;
- 4) Zălici;
- 5) Fabian.

Aceeași notă¹⁰² ca și în cazul dactilografelor.

Literatură

În limba română există:

- 1) *Programul Cominternului*
- 2) *Programul K.I.M.*
- 3) *Tezele Congresului al VI-lea al Cominternului*
- 4) Stalin, [I. V.], *Bazele leninismului*
- 5) Lenin, [V. I.], *Programul agrar al social-democrației în revoluția de la 1905*
- 6) _____, *Naționalizarea și împărțirea pământului*

¹⁰¹ Probabil, Ana Stroe.

¹⁰² În sensul de "însemnare".

- 7) _____, *Proletariatul revoluționar și dreptul popoarelor la autodeterminare*
- 8) _____, *Revoluția socialistă și dreptul popoarelor la autodeterminare*
- 9) _____, *din Boala copilăriei: Conducătorul, partidul, clasa și masele*
- 10) _____, *Tezele. Al II-lea Congres al Cominternului privind problema națională*
- 11) Stalin, [I. V.], *Ce sunt națiunile?*
- 12) Dobrogeanu-Gherea, [C.], *Punctul de vedere materialist asupra istoriei*
- 13) _____, *Ce vor socialiștii?*
- 14) Paul Lafarga
- 15) Lenin, [V. I.], *Probleme ale Puterii Sovietice*
- 16) Kautsky, [Karl], *Friedrich Engels*
- 17) Marx, [Karl], *Manifestul comunist*
- 18) Al. Tenbler, *L'absolutisme parlementaire et la démocratie des Soviets*
- 19) Deslimérés, *Comment sera réalisé le socialisme?*
- 20) Charles Rappaport, *Din istoria socialismului, vol. I*
- 21) Buharin, *Programul comuniștilor (bolșevicilor)*
- 22) Kautsky, [Karl], *Reforma socială sau revoluția socială?*
- 23) Friedrich Engels, *Izvoarele socialismului științific*
- 24) _____, *L'origine de la famille, la propriété et l'Etat*
- 25) Carlo Cafnero, *Résumé du "Capital"*
- 26) Marx, [Karl], *Le salaire, le prix et le profit*
- 27) Buharin, *La voie vers le socialisme et le Bloc ouvrier et paysan*
- 28) G. Deville, *L'évolution du capital*
- 29) Trotsky, [Lev], *Comment a triomphé le bolchévisme?*
- 30) _____, *Les thèses et le statut de l'I. C. adoptés par le VI-eme Congrès*
- 31) Sorter, *Le materialisme historique*

1) Trebuie găsite și luate copiile de la toate rezoluțiile conferințelor și congreselor Partidului Comunist Român, care se află în arhiva Cominternului, Cruzinternului și Profinternului. De asemenea, trebuie adunată întreaga colecție a "Luptei de clasă". "Vieții muncitoare" și "Înainte".

2) Urgent trebuie să angajați interpreți și o dactilografă, care să lucreze în așa fel încât materialul să fie gata către începutul cursurilor.

3) Unuia dintre lectori trebuie să i se facă imediat cunoscute toate hotărârile partidului, iar el trebuie să studieze bibliografia care există în limba română pentru a o putea folosi. De asemenea, acesta trebuie să studieze bibliografia legată de problema agrară: "Neoiobăgia", lucrarea lui Timov ș. a.

Nu ar fi rău dacă s-ar organiza consfătuiri restrânse ale lectorilor.

În continuare, problema importantă referitoare la elevi. Pot fi două piedici principale:

- 1) indiferența Comitetului Central față de această chestiune și
- 2) lipsa mijloacelor [materiale].

Fiecare om costă scump, aproximativ 10.000 lei. T.R.-iștii pot veni numai pe baza legală, iar acest lucru necesită nu mai puțin de 300.000 lei, sumă pe care partidul nu o poate avea.

Putem înlătura cea dintâi piedică: în primul rând, opt oameni vor pleca degrabă acasă; în al doilea rând, trebuia trimis un tovarăș, însărcinat special cu selecția oamenilor și organizarea venirii lor [la studii] (exemplul partidului francez ne arată că aceasta este cea mai bună modalitate).

Însă, a doua piedică nu poate fi înlăturată fără ajutorul Comitetului Central și al școlii [Școala Leninistă de la Moscova].

43.1930 octombrie 10 – Rezoluția Secretariatului Politic al Internaționalei a III-a, cu privire la "lupta fracționistă fără de principii" și la măsurile ce trebuie luate pentru restabilirea ordinii în interiorul Partidului Comunist din România.

CONFIDENTIEL

Les pages entre parenthèses rouges
et les variantes au-dessus de la
ligne ne sont pas à publier.

RÉSOLUTION SUR LA LUTTE SANS PRINCIPE DES FRACTIONS ET SUR LE RETABLISSEMENT DE L'UNITE DU PARTI COMMUNISTE ROUMAIN

1. Dans le parti communiste roumain a éclaté une **lutte sans principe entre fractions** qui a conduit à une scission dans la direction du parti et plus tard dans une série d'organisations du parti. Toute l'activité du parti était paralysée à un moment extrêmement important. Ce n'est qu'avec le concours de l'Internationale communiste qu'on a réussi à constituer une direction provisoire du parti pour rétablir l'unité de ce dernier et pour le travail dans les masses.

L'explosion de la lutte des fractions n'a pas été précédée par des divergences politiques de principe dans la direction du parti, au point que certains membres du CC n'ont eu connaissance qu'après coup de cette lutte de fractions (déclaration du camarade Ninescu). Toutes les tentatives faites par la suite, tant par le groupe Luximin que par le groupe Barbu pour fabriquer une plateforme politique afin de justifier la lutte des fractions déjà déchaînée, ont piteusement échoué. L'absence de principes dans la lutte des fractions est encore démontrée par le fait que les deux fractions se rejettent mutuellement les fautes et déviations opportunistes de droite et opportunistes de "gauche". Une autre preuve est que la fraction Luximin-Rudolf n'a jamais tenté de faire appel au CE de l'IC dans les questions litigieuses, mais a reporté la lutte de fractions dans la presse légale et dans les organisations de masses sans parti. Le groupe Luximin a criminellement scindé des organisations, formé des comités dirigeants parallèles, saboté et saboté encore les mesures prises par le CE de l'IC pour venir à bout de la lutte des fractions. Il s'est servi de la presse légale pour répandre sur des organisations et des camarades les calomnies les plus ignobles et n'a même pas hésité à dévoiler des camarades se trouvant dans l'illégalité. Le groupe Barbu lui aussi envoyait ses agents dans les organisations pour les diviser. Les deux fractions s'efforçaient de placer l'IC

devant le fait accompli. Un rôle particulièrement nuisible fut joué dans la lutte de fractions par la direction des JC qui s'est mise entièrement à la disposition d'une des fractions et sabotait cyniquement les directives de l'ICJ et du CE de l'IC.

L'absence de principe et la subordination de l'intérêt du parti à l'intérêt des fractions allaient si loin que les fractions sabotent mutuellement la préparation des actions en vue de l'anniversaire de l' "Assemblée Nationale" d'Alba-Iulia et du premier mai et même un événement tel que la préparation du coup d'Etat carliste ne put les inciter à s'unir pour une action commune.

2. Après son 4ème congrès et après l'élimination de la direction opportuniste de droit en faillite, le PCR a fait certains progrès au point de vue organisation. Les organisations régionales et locales, isolées les unes des autres, ainsi que les organisations nouvellement créées, furent remises en contact par la direction centrale; le CC fut organisé à l'intérieur du pays, le nombre des adhérents augmenta. Ces progrès sont cependant loin de répondre aux possibilités objectives de croissance du parti et d'extension de son travail de masse, possibilités créées par l'aggravation de la crise économique et politique, par les mouvements spontanés des ouvriers et des paysans qui prenaient souvent des formes révolutionnaires, par le mécontentement croissant des masses travailleuses des nations opprimées. Dans les plus importantes régions industrielles et grandes entreprises de la Vieille-Roumaine et de la Transylvanie (Bucarest, Walla-Prachowa, Temesvar, Reschitsa, Walla-Mouresch etc...) les organisations du parti et surtout les cellules manquent complètement, ou pour le moins elles sont très faibles. De même, dans les plus importantes régions agricoles, à l'exception de la Bessarabie, il n'y a presque pas d'organisations communistes dans les campagnes, même là où nous exerçons une certaine influence sur les ouvriers agricoles et les paysans semi-prolétaires (Bihor, Walla-Mouresch, Bucovine, Dobroudja). Beaucoup d'éléments opportunistes ont sans doute été enlevés de leurs postes dirigeants dans le parti, dans les syndicats militaires, dans le bloc ouvrier et paysan et dans les organisations de masses liées avec le parti, mais c'était la plupart du temps **sans une préparation idéologique** de la masse des adhérents, sans la moindre participation des masses ouvrières, par de moyens purement administratifs (par exemple, la dissolution de l'organisation communiste de Temesvar). De telles méthodes n'ont nullement contribué à faire sortir de la classe ouvrière de nouveaux cadres aptes au combat, ce qui nuisait naturellement au renforcement organique et politique du parti et au déploiement d'une large activité de masse.

Par suite de ces méthodes bureaucratiques et sectaires, la direction fut isolée non seulement des grandes masses prolétariennes et de paysans pauvres, mais même des adhérents du parti. La forme prédominante de direction était l'expédition d'instructions et de circulaires du bureau politique sur les diverses campagnes sans la moindre connexion avec les questions vitales des masses ouvrières et paysannes. La conséquence de cet isolement de la direction du parti de la vie réelle ne fut pas seulement que le parti n'avait pas préparé les luttes de masses mais qu'il fut incapable de se mettre à la tête des luttes économiques et politiques qui avaient éclaté spontanément (Lupeni, Buhusch, troubles paysans en Bessarabie, mouvement des invalides etc.).

3. Dans la lutte pour l'existence légale des syndicats unitaires le parti a su, dans certaines villes (Kichinev) mobiliser les masses ouvrières. La direction du parti a aussi intervenu contre la tendance de liquidation des syndicats unitaires, mais elle n'a pas su mobiliser les masses syndiquées dans la lutte contre les liquidateurs. Par suite de la faiblesse du travail dans les usines et de l'absence de fractions communistes dans les syndicats unitaires, par suite aussi de l'absence de tout travail dans les syndicats réformistes, la direction du parti n'a pas appliqué les décisions du 4ème congrès de l'ISR et celles du 10ème plénum du CE de l'IC sur la nouvelle tactique syndicale, la conduite révolutionnaire des luttes économiques. Des fautes opportunistes furent faites dans le parti et les syndicats unitaires à l'occasion de la vague de grèves qui a déferlé dans tout le pays. C'est ainsi que la direction du parti, à l'occasion des événements de Lupeni, a empêché le ralliement des ouvriers de tout le bassin minier aux ouvriers en lutte de Lupeni sous prétexte que l'action de Lupeni est l'œuvre des provocateurs. A Satu Mare, maints communistes et partisans des syndicats unitaires ont refusé de participer à la grève des ateliers de constructions de wagons sous prétexte qu'elle est organisée par les "réformistes". Pendant la grève à l'usine Astra à Arad, les organisations du parti et des syndicats ont laissé la direction de la grève aux renégats sous le prétexte que les capitalistes ne traiteront qu'avec eux. Pendant la grève de l'Usine Lemaître à Bucarest, les organisations du parti et des syndicats n'ont pas formé de comité de lutte et de cette façon, ils ont permis aux social-fascistes de droite et de "gauche" de briser la grève. C'est en vain que les métallurgistes de Rechitsa et les ouvriers textiles de Buhusch demandèrent aux communistes et aux syndicats unitaires de prendre en main la direction de leurs luttes économiques. La puissante vague de grèves qui s'est déclenchée, il y a un an et demi contre la rationalisation et la baisse des salaires ne fut pas employée par la direction du parti pour renforcer la base du parti et des syndicats unitaires dans les usines.

4. La direction du parti n'a pas su organiser le travail dans les campagnes, si importantes en Roumanie, de sorte que les troubles paysans de cette année qui, même d'après les hommes politiques bourgeois, rappelaient le prélude des événements de 1907 (l'année des insurrections paysannes en Roumanie), restèrent sans direction de la part des communistes. Aux élections parlementaires de 1928, la direction du parti par l'intermédiaire du bloc ouvrier et paysan présenta un programme opportuniste (contrôle de la production, renonciation aux mots d'ordre du droit des nations opprimées de se séparer de la Roumanie), et certains points de ce programme, par exemple la "confiscation de tout le sol", devaient détourner du parti les masses des paysans moyens et même les paysans pauvres en terre. La sous-estimation du travail révolutionnaire dans les campagnes eut pour conséquence que le parti ne présenta des candidatures que là où il pouvait espérer une victoire électorale révolutionnaire active.

La direction du parti a négligé aussi le travail parmi les masses travailleuses des nations opprimées. Si elle a réussi à détacher du parti social-démocrate l'organisation nationale révolutionnaire ukrainienne de la Bucovine, elle n'a pas su consolider son influence dans la direction de cette organisation et ne l'a soutenu en rien. Le contact du parti avec les organisations paysannes nationales révolutionnaires de la Bessarabie et de la Dobroudja est également extrêmement insuffisant.

L'opportunisme pratique de la direction du parti s'est aussi exprimé par le fait que le travail dans l'armée, malgré des décisions réitérées du parti a été complètement

négligé, ainsi que le travail dans les fabriques de munitions et autres entreprises analogues (Reschitsa, Braschow, Mediasch, Fagarasch etc.) ainsi que dans les transports et les portes de guerres (Plojeshti, Galatzi, Constance, Braila).

Il faut également qualifier d'opportunisme le mépris du travail parmi les femmes qui représentent la majorité dans plusieurs branches de l'industrie et ont une grande importance pour le travail antimilitariste.

5. Les méthodes bureaucratiques de direction ont été employées non seulement dans le travail du parti en général, mais aussi dans le travail local. Le comité du parti de Buca-rest a essayé de faire ratifier sa direction par des circulaires. Au lieu de faire une autocritique bolchevique, le comité du parti cherche à reporter toute la responsabilité des fautes, quelles qu'elles soient, des échecs, des négligences liées à ces fautes sur les organes moyens et sur ceux de la base. Malgré les indications de l'IC concernant les fautes opportunistes et les méprises de la direction du parti, malgré l'appel à une autocritique bolchévique et à un tournant vers le travail de masses dans les usines, à l'entraînement des masses du parti et des syndicats dans la lutte contre le danger opportuniste liquidateur, le bureau politique satisfait de lui-même, affirme que "la ligne générale du parti est juste". Pour préparer les manifestations, le travail de masses indispensable dans les usines n'a pas été fait, les directives ont été publiées sous forme d'instruction, ce qui eut pour conséquence que les manifestants étaient la plupart des communistes. Tout le bureau politique (aussi bien le camarade Barbu, que le camarade Rudolf et le camarade Luximin qui, sans être formellement membre du bureau politique rédigeait toute la presse et dirigeait l'organisation de Bucarest), à l'unanimité, a persévéré dans cette pratique politique d'organisation et dans cette méthode de direction. L'isolement de la direction opportuniste, sans principes, travaillant avec des méthodes bureaucratiques vis à vis des membres, l'isolement de l'organisation du parti, vis à vis des masses ouvrières et de leur lutte, son détachement de l'IC, tout cela a créé un terrain favorable à la lutte des fractions sans principes.

6. La restauration de l'unité de la direction du parti continue à être sabotée par certains partisans responsables de la fraction Luximin. Le secrétariat politique de CE de l'IC appelle toutes les organisations et tous les membres du PC lui-même à intervenir en plein accord et de toute leur énergie contre les tentatives de poursuivre la lutte criminelle des fractions et pour établir et consolider l'unité bolchevique du parti. Toutes les organisations et tous les membres du parti doivent sous la direction du CC provisoire, mettre toute leur force en jeu pour garantir, dans un esprit résolu et avec une volonté inflexible, l'unité et la combativité du parti. Toute continuation de la lutte des fractions, toute tentative d'entretenir les groupes fractionnels sans principes est un crime à l'égard du parti et de l'IC et doit entraîner l'exclusion du parti. La direction du parti et le parti doivent veiller à ce que l'on mette fin à l'entraînement irréflecti des organisations de la jeunesse dans la lutte des fractions sans principe.

7. Afin de liquider aussi rapidement et radicalement que possible la lutte de fractions scissionnistes, le bureau politique du CC de l'IC décide d'éloigner le camarade Luximin du travail responsable dans le PC roumain, pendant une durée de deux ans. Le camarade Luximin porte la responsabilité personnelle et directe de la lutte de fractions et des progrès vers la scission. Dans toute son activité apparaissent de sérieux éléments d'une idéologie petite bourgeoise et étrangère (sa conception, le rôle des intellectuels dans le mouvement ouvriers, l'héroïsme individuel de certaines

personnalités, son idée de la grève de la faim etc.). Ses oscillations continues entre l'opportunisme de droite le plus extrême et les phrases d'extrême-gauche lui font prendre une attitude opportuniste dans les principales questions de la politique du parti (son attitude dans la question de la lutte des ouvriers de Lupeni, son point de vue dans la question syndicale se rapprochant beaucoup du point de vue de Muller). Par son incapacité à se plier à la discipline du parti et de l'IC, il a démontré à nouveau qu'il ne convient pas pour un travail dirigeant du parti. Pour ses actes anti-parti, le camarade Luximin mérite l'exclusion du PC roumain et de l'IC. Mais, étant donné sa déclaration d'une soumission complète et sans réserve aux décisions de l'IC, le secrétariat politique de l'IC se borne à la sanction déjà formulée en ajoutant que la moindre infraction à cette décision entraînera son exclusion immédiate du parti.

Le camarade Barbu doit être éloigné pour une période de deux ans, du travail responsable du PC roumain. Il a préparé le terrain à la lutte de fractions sans principe par son activité de chef du secrétariat du CC, par ses méthodes bureaucratiques de direction et par sa façon d'étouffer l'autocritique, de même que par ses tendances à former des groupes. Il s'est opposé à la création d'une direction collective pour dissimuler ses fautes opportunistes. Il a saboté sciemment l'application des principales directives de l'IC dans la question syndicale.

Une sévère réprimande doit être adressée au camarade Rudolf. En suivant le camarade Luximin et en se faisant son instrument, il a pris une part active au déclenchement de la lutte des fractions sans principe. Il a caché consciemment aux organes de l'IC les différends qui existaient entre les groupes du parti bien qu'on l'ait questionné à ce sujet. Jusqu'à aujourd'hui le camarade Rudolf n'a pas reconnu ses fautes; en conséquence et également en raison de son manque de caractère politique, il doit être éloigné de toute collaboration à la direction du parti.

Le secrétariat politique annule la décision prise par le groupe Barbu de convoquer un plénum du CC et déclare sans valeurs les décisions prises par l'assemblée de groupe Luximin – Rudolf qui a pris sans en avoir le droit le nom de "troisième conférence du parti".

8. Le secrétariat politique fait un devoir au CC du PC roumain de convoquer un congrès dans le délai le plus court possible. Les délégués devront être élus par les organisations de base après une large campagne pour expliquer la situation du parti qui a préparé le terrain à une lutte sans principes de fractions. Ce congrès aura pour tâches de liquider définitivement les conséquences de la lutte de fractions sans principes en s'appuyant sur une ligne politique claire, de fixer avec précision les tâches pratiques du parti, de créer une direction prolétarienne unie et capable de prendre en main et de réaliser véritablement la réorganisation du parti et de toutes les organisations de masse proches du parti (syndicats unitaires, secours rouge, etc.)

Le PC roumain lutte à l'un des principaux postes d'avantgarde de l'IC et de la révolution prolétarienne internationale. Il lutte dans un pays que l'impérialisme international a désigné comme un poste avancé dans la prochaine guerre contre l'Union Soviétique et qui est miné par une crise économique et politique profonde. Le coup d'État du roi Carol, malgré le maintien du parlement en principe, met encore plus en lumière le caractère fasciste du régime et ouvre la perspective immédiate d'une dictature militaire fasciste avouée. Le mécontentement croissant des ouvriers, des

paysans, des masses petite-bourgeoises et des larges couches de travailleurs parmi les nations opprimées, à l'égard de la dictature du capital roumain et du capital financier étranger, s'exprime dans des grèves orageuses et dans des manifestations de paysans.

Le gouvernement national-tsaranist, à côté des méthodes arbitraires et de violence de l'appareil d'Etat, emploie également les fascistes et les social-fascistes pour détourner les masses ouvrières et paysannes de la voie révolutionnaire et pour les opprimer. Bien que les social-fascistes soutiennent en réalité le gouvernement Maniu, ils réussissent assez souvent, ainsi que les social-fascistes de "gauche" (Gellertistes), à l'aide de phrases apparemment radicales, à désorganiser de l'intérieur les luttes des ouvriers et à les faire échouer. A plusieurs endroits, les groupes et les organisations fascistes anti-sémites ont canalisé, au concours du gouvernement et grâce à la passivité de la direction du parti communiste, l'indignation des masses pour l'utiliser dans un pogrome contre les juifs et pour prévenir la révolution paysanne. Néanmoins, la situation objective laisse entendre que, à condition d'une ligne politique claire et d'un travail révolutionnaire pratique de chaque jour, le PC roumain sera capable, dans un temps relativement réduit de faire de l'indignation des masses travailleuses un puissant levier pour un travail de masse révolutionnaire et consciente et pour organiser les masses en vue du renversement de la dictature fasciste.

9. Le parti doit non seulement indiquer aux masses ouvrières et paysannes le chemin de la révolution roumaine comme étant l'unique moyen de sortir de leur situation difficile, de s'affranchir de l'oppression sociale et nationale, mais il doit encore élaborer consciencieusement et en détails les méthodes permettant de mobiliser les masses, en particulier sa principale méthode, celle de la tactique du front unique par la base. La mobilisation des masses, qui doit se faire sur la base des nécessités quotidiennes des travailleurs, de leur oppression par la dictature fasciste, ne doit pas être considérée comme une simple occasion de faire de l'agitation. Elle est au même degré une tâche politique d'organisation, une question de grouper sur une base politique et organiser la classe ouvrière pour les luttes révolutionnaires quotidiennes. L'existence de million de paysans et de grandes masses travailleuses parmi les nations opprimées en tant que réserves révolutionnaires du prolétariat, du chef de la révolution, exige impérieusement que l'on aborde le travail parmi les paysans et les masses travailleuses des nations opprimées avec beaucoup d'attention afin de créer une alliance révolutionnaire de tous les travailleurs et de toutes les couches opprimées contre l'exploitation capitaliste et semi-féodale, contre l'oppression sociale et nationale, contre la guerre impérialiste et pour la défense révolutionnaire de l'Union Soviétique.

10. L'écoulement de la dictature fasciste en Roumanie, déjà minée par une grave crise, n'est possible que sous la direction d'un fort parti communiste s'appuyant en premier lieu sur un prolétariat révolutionnaire et organisé de la grosse industrie. C'est pourquoi la consolidation politique et la consolidation d'organisation du parti et surtout de son travail de masse doivent être le centre de son travail dans la préparation du congrès. Seule l'utilisation à tous égards des expériences du travail politique et du travail d'organisation des derniers temps, la dénonciation impitoyable de toutes les

fautes et de toutes les défauts et la victoire sur eux, une autocritique bolchévique, une lutte irréductible contre toutes les déviations, contre l'opportunisme de droite comme danger principal, contre les phrases sectaires de gauche et contre toutes les sortes d'opportunisme dans la politique permettront au parti de trouver la voie juste vers les masses, de procéder à une réorganisation du parti sur la base des cellules d'usines et de rallier les ouvriers industriels et agricoles dans des organisations de masses, en utilisant toutes les possibilités légales et semi-légales, sans restreindre, déformer ni rabaisser la ligne et les mots d'ordre du parti. La question de la création des cadres du parti bolchevique, prolétarien, ne peut se résoudre sans ranimer le travail intérieur du parti, surtout dans les cellules d'usines, sans l'organisation de fractions solides dans les organisations sans parti, sans un travail de masse dans les usines, dans les syndicats et autres organisations de masses. En reliant le travail illégal à l'utilisation maximum de toutes les possibilités de travail légal et au grand jour, il faut prévoir que le régime fasciste s'aggravera encore et que le parti sera placé dans des conditions d'illégalité encore plus sévères. Cela réclame des méthodes d'organisations qui garantissent au parti un contact aussi étroit que possible avec les masses en même temps que la plus stricte clandestinité des cadres dirigeants du parti. Pour le travail d'organisation du parti la question de la presse du parti et de son travail d'édition, considérablement négligé, entre autre la question des journaux d'usine, a une importance énorme.

11. L'organisation de larges masses du prolétariat industriel et agricole, sous la direction du PC ressort essentiellement des syndicats unitaires dont le développement par le congrès doit être soigneusement préparé pour en faire l'organisateur de la lutte révolutionnaire des masses. Les méthodes bureaucratiques de direction, le mépris pour le travail des fractions communistes dans les organes dirigeants, le règlement des questions syndicales importantes sans la participation active de la masse des membres et tout particulièrement l'importance du travail dans l'usine et de la préparation des conflits économiques, tout cela doit prendre fin. La passivité opportuniste des organes syndicaux dirigeants dans la préparation, la conduite et la politisation des luttes, qui empêchera les syndicats unitaires de prendre la tête du mouvement des grèves et de se développer, malgré toutes les persécutions, en véritables organisations de masses, cette passivité ne peut être surmontée qu'avec une collaboration active de tous les membres et des masses sympathisantes d'ouvriers industriels et de chômeurs. Seul un travail révolutionnaire et vivant dans les usines et parmi les chômeurs peut augmenter la force d'attraction et de recrutement affaiblie des syndicats unitaires et leur permettre de conquérir une existence légale malgré la terreur fasciste. Le travail dans les syndicats unitaires autonomes doit se faire parallèlement à un travail systématique dans les syndicats réformistes, en particulier dans ceux qui ont une influence sur de grandes masses prolétariennes.

12. Dans la préparation du congrès du parti, ainsi qu'au congrès lui-même, on ne doit pas se borner à formuler les tâches générales, à répondre à la question "**que faire**". Le tournant décisif d'un travail essentiellement de propagande et d'agitation vers un travail d'organisation révolutionnaire des masses exige du congrès, en premier lieu une réponse à la question "**comme faut-il travailler**".

Au premier plan doivent être posées les questions des **méthodes de travail** des organisations et des organes du parti, selon les conditions concrètes pour chaque région de la Roumanie, en particulier dans les grandes usines et parmi les ouvriers agricoles. Il faut porter une attention tout spéciale à la question de savoir comment faire progresser l'organisation du parti dans **l'ancienne Roumanie**, pour surmonter l'inégalité de développement du parti et de tout le mouvement révolutionnaire qui trouve son expression dans l'état arriéré de la Vieille Roumanie. Le secrétariat politique exige du parti qu'il s'entreprenne fermement à la préparation du congrès.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 234, c. 503-515.

Traducere:

CONFIDENTIAL

Paginile între paranteze roșii și
variantele scrise deasupra rândului
nu sunt pentru publicare¹⁰³.

REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA LUPTA FRAȚIONISTĂ FĂRĂ DE PRINCIPII ȘI LA RESTABILIREA UNITĂȚII PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

1. În Partidul Comunist Român a izbucnit **o luptă fracționistă fără de principii**, care a condus la o sciziune în cadrul direcției partidului și, ulterior, într-o serie de organizații ale partidului. Întreaga activitate a partidului era paralizată într-un moment de o extremă importanță. Numai cu concursul Internaționalei Comuniste, s-a reușit constituirea unei conduceri provizorii a partidului pentru a se restabili unitatea acestuia și pentru ducerea muncii în mase.

Explozia luptei fracționiste nu a fost precedată de divergențe politice de principiu în conducerea partidului, astfel încât unii membri ai Comitetului Central nu au avut cunoștință de această luptă fracționistă, decât după izbucnirea ei (declarația tovarășului Ninescu). Toate tentativele făcute după aceea, atât de către grupul Luximin, cât și de către grupul Barbu¹⁰⁴ de a fabrica o platformă politică cu scopul de a justifica lupta fracționistă deja dezlănțuită, au eșuat în mod lamentabil. Absența principiilor din lupta fracționistă este demonstrată și de faptul că cele două fracțiuni își impută greșelile reciproc și devierile oportuniste de dreapta și oportuniste „de stânga”. O altă dovadă este faptul că fracțiunea Luximin-Rudolf nu a încercat niciodată să facă apel la Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste pentru problemele în litigiu, ci a mutat lupta fracționistă în presa legală și în organizațiile de mase fără de partid¹⁰⁵. Grupul Luximin a scindat în mod criminal organizațiile, a constituit comitete de conducere paralele, a sabotat și sabotează încă măsurile luate de Comitetul Executiv al Internațio-

¹⁰³ În acest volum, textul aflat pe rolă a fost publicat integral.

¹⁰⁴ Barbu = Vitali Holostenko

¹⁰⁵ Este vorba de organizațiile legale controlate de comuniști.

nalei Comuniste pentru a pune capăt luptei fracționiste. El s-a servit de presa legală pentru a răspândi, pe seama organizațiilor și a tovarășilor, calomniile cele mai imposibile și nu a ezitat chiar să deconspire tovarăși care se găseau în ilegalitate. Grupul Barbu își trimitea și el agenții în organizații, pentru a le diviza. Cele două fracțiuni au făcut eforturi pentru a pune Internaționala Comunistă în fața faptului împlinit. Un rol foarte dăunător a avut în lupta fracționistă conducerea Tineretului Comunist care s-a pus cu totul la dispoziția uneia dintre fracțiuni și a sabotat în mod cinic [instrucțiunile] Internaționalei Comuniste a Tineretului și ale Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste.

Absența principiilor și subordonarea intereselor partidului intereselor fracțiunilor a mers atât de departe, încât fracțiunile își sabotau reciproc pregătirea acțiunilor în vederea aniversării Adunării Naționale de la Alba-Iulia¹⁰⁶ și a zilei de 1 Mai și nici chiar un eveniment precum pregătirea loviturii de stat carliste¹⁰⁷ nu le-a putut determina să se unească în vederea unei acțiuni comune.

2. După cel de al IV-lea Congres și după eliminarea conducerii oportuniste de dreapta falimentare¹⁰⁸, Partidul Comunist Român a făcut unele progrese din punct de vedere organizatoric. Organizațiile regionale și locale, izolate unele de altele, ca și organizațiile nou create au fost repuse în contact de către conducerea centrală: Comitetul Central a fost reorganizat în interiorul țării, numărul adeptilor a crescut. Aceste progrese sunt totuși departe de a corespunde posibilităților obiective de creștere a partidului și de extindere a muncii sale în mase, posibilități create de agravarea crizei economice și politice, de mișcările spontane ale muncitorilor și țăranilor, care au îmbrăcat adesea forme revoluționare, de nemulțumirea crescândă a maselor muncitoare aparținând naționalităților oprite¹⁰⁹. În cele mai importante regiuni industriale și în marile întreprinderi din Vechiul Regat și din Transilvania (București, Valea Prahovei, Timi-șoara, Reșița, Valea Mureșului etc.), organizațiile de partid și, mai ales, celulele lipsesc cu desăvârșire sau, în orice caz, sunt foarte slabe. De asemenea, în cele mai importante regiuni agricole, cu excepția Basarabiei, nu există aproape nici o organizație comunistă la țară, nici chiar acolo unde exercităm o oarecare influență asupra muncitorilor agricoli și a țăranilor semiproletari (Bihor, Valea Mureșului, Bucovina, Dobrogea). Fără îndoială, multe elemente oportuniste au fost eliminate din posturile de conducere din cadrul partidului, din cadrul Sindicatelor Unitare, din cadrul Blocului Muncitoresc-Țărănesc și din cadrul organizațiilor de masă aflate în legătură cu partidul, dar aceasta s-a făcut cel mai adesea **fără o pregătire ideologică** a masei adeptilor, fără cea mai mică participare a maselor muncitoare, prin mijloace pur administrative (de exemplu, dizolvarea organizației comuniste din Timișoara). Asemenea metode nu au contribuit cu nimic la apariția unor cadre capabile de luptă din rândurile clasei muncitoare, ceea ce, bineînțeles, a dăunat întăririi organizatorice și politice a partidului și desfășurării unei largi activități de mase.

¹⁰⁶ Referința se face la acțiunile pregătite de comuniști pentru a sabota aniversarea a 10 ani de la Marea Adunare Națională de la "Alba-Iulia"

¹⁰⁷ "Restaurația" lui Carol II = revenirea la tron a principelui Carol, proclamat rege al României la 8 iunie 1930.

¹⁰⁸ Congresul al IV-lea (Harkov 1928); înlocuirea conducerii Elek Köblös cu Vitali Holostenco.

¹⁰⁹ Aceste considerații asupra situației din România, reprezentând linia politică impusă de Internaționala a III-a a PCR, nu corespundeau realității.

Ca urmare a acestor metode birocratice și sectare., conducerea a fost izolată nu numai de masele largi proletare, dar și de adepții partidului. Forma predominantă de conducere era expedierea de instrucțiuni și de circulare ale Biroului Politic cu privire la diversele campanii, fără cea mai mică legătură cu preocupările vitale ale maselor muncitorești și țărănești. Consecința acestei izolări a conducerii partidului de viața reală nu a fost doar aceea că partidul n-a pregătit luptele de masă, dar și că el a fost incapabil să se pună în fruntea luptelor economice și politice care au izbucnit în mod spontan (Lupeni, Buhuși, tulburările țărănești din Basarabia, mișcarea invalizilor etc.).

3. În lupta pentru existența legală a Sindicatelor Unitare¹¹⁰, partidul a reușit să mobilizeze masele muncitoare, în anumite orașe (Chișinău). Conducerea partidului a intervenit, de asemenea, împotriva tendințelor de lichidare a sindicatelor unitare, dar nu a știut să mobilizeze masele sindicale în lupta împotriva lichidatorilor. Ca urmare a slăbiciunii muncii [de partid] în uzine și a absenței fracțiunilor comuniste din Sindicatele Unitare, ca urmare, de asemenea, a absenței oricărei munci în cadrul sindicatelor reformiste, direcția partidului nu a aplicat decizia celui de al IV-lea Congres al Internaționalei Sindicatelor Roșii și nici pe cele ale celei de a X-a Ședințe plenare a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste¹¹¹ cu privire la noua tactică sindicală, la conduita revoluționară în luptele economice. S-au făcut greșeli oportuniste în partid și în Sindicatele Unitare, cu ocazia valului de grevă care s-a revărsat în întreaga țară. Astfel, conducerea partidului, cu ocazia evenimentelor de la Lupeni, a împiedicat ralierea muncitorilor din întregul bazin minier cu muncitorii aflați în luptă la Lupeni, sub pretextul că acțiunea de la Lupeni este opera provocatorilor. La Satu Mare, numeroși comuniști și partizani ai Sindicatelor Unitare au refuzat să participe la greva atelierelor de construcții de vagoane, sub pretextul că aceasta era organizată de „reformiști”. În timpul grevei de la uzinele “Astra” din Arad, organizațiile de partid și de sindicat au lăsat conducerea grevei în mâinile renegaților¹¹², sub pretextul că capitaliștii nu ar trata decât cu aceștia. În timpul grevei de la uzinele “Lemaître” din București, organizațiile de partid și de sindicat nu au format comitet de luptă și, în acest fel, au permis social-fasciștilor de dreapta și de stânga să spargă greva. Metalurgiștii de la Reșița și muncitorii textiliști din Buhuși le-au cerut în van comuniștilor și Sindicatelor Unitare să preia conducerea luptelor lor economice. Puternicul val de greve care s-a declanșat acum un an și jumătate împotriva raționalizării și a scăderii salariilor nu a fost folosit de către conducerea partidului pentru a întări baza partidului și a Sindicatelor Unitare în uzine.

4. Conducerea partidului nu a reușit să organizeze munca [de partid] la țară, atât de importantă în România, astfel încât tulburările țărănești din acest an, care, potrivit chiar oamenilor politici burghezi, aminteau de preludiul evenimentelor din 1907 (anul insurecțiilor țărănești din România), au rămas fără conducere din partea comuniștilor. La alegerile parlamentare din 1928, conducerea partidului, prin intermediul Blocului Muncitoresc-Țărănesc, a prezentat un program oportunist (controlul asupra producției, renunțarea la cuvintele de ordine privind dreptul națiunilor oprimate de a se separa de

¹¹⁰ Congresul Sindicatelor Unitare s-a desfășurat între 2 și 5 aprilie 1929 la Timișoara. Intervenția în forță a autorităților a pus capăt lucrărilor sale, iar Sindicatele Unitare, controlate de comuniști, au fost dizolvate, activând ulterior în ilegalitate.

¹¹¹ Plenara a X-a a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, Moscova, 3-19 iulie 1929.

¹¹² Social-democrații erau numiți de către comuniști “social-fasciști” și “renegați”.

România), iar anumite puncte din program, de pildă, „confiscarea tuturor pământurilor”, au fost de natură să îndepărteze de partid masele de țărani mijlocași și chiar pe țăranii săraci, cu pământ puțin. Subestimarea muncii revoluționare la țară a avut consecință faptul că partidul nu a prezentat candidaturi decât acolo, unde putea spera la o victorie electorală facilă și nici acolo nu a făcut o campanie electorală revoluționară activă.

Conducerea partidului a neglijat, de asemenea, și munca în rândul maselor muncitoare aparținând națiunilor oprimite. Deși a reușit să detașeze de Partidul Social Democrat organizația națională revoluționară ucraineană din Bucovina, nu a fost capabilă să-și consolideze influența în conducerea acestei organizații și nu a susținut-o cu nimic. Contactul partidului cu organizațiile țărănești naționale revoluționare din Basarabia și din Dobrogea a fost, de asemenea, complet insuficient.

Oportunismul practic al conducerii partidului s-a văzut și din faptul că munca [de partid] în armată, în ciuda repetatelor decizii ale partidului, a fost complet neglijată, ca și munca [de partid] din fabricile de muniție și alte întreprinderi similare (Reșița, Brașov, Mediaș, Făgăraș etc.), ca și în transporturile militare (Ploiești, Galați, Constanța, Brăila).

De asemenea, trebuie calificat drept oportunist disprețul față de munca în rândul femeilor, care reprezintă majoritatea în mai multe ramuri industriale și au o mare importanță pentru activitatea antimilitaristă.

5. Metodele birocratice de conducere au fost folosite nu doar în munca de partid, în general, ci și în activitatea locală. Comitetul de partid din București a încercat să obțină ratificarea conducerii sale prin intermediul circularilor. În loc să-și facă o autocritică bolșevică, comitetul de partid încearcă să arunce întreaga responsabilitate a greșelilor, oricare ar fi acestea, a eșecurilor, a neglijențelor legate de greșeli asupra organelor intermediare și asupra celor de la bază. În ciuda indicațiilor Internaționalei Comuniste cu privire la greșelile oportuniste și la desconsiderarea conducerii partidului, în ciuda apelului la o autocritică bolșevică și la canalizarea eforturilor către munca de mase în uzine, către antrenarea maselor partidului și sindicatelor în lupta împotriva pericolului oportunist lichidator, Biroul Politic, mulțumit de sine, afirmă că „linia generală a partidului este justă”. Munca de mase în uzine, indispensabilă pentru pregătirea manifestațiilor, nu s-a făcut, directivele au fost publicate sub formă de instrucțiuni, ceea ce a avut drept consecință faptul că manifestații au fost, în cea mai mare parte, comuniști. Întregul Birou Politic (atât tovarășul Barbu, cât și tovarășul Rudolf și tovarășul Luximin, care, fără a fi în mod formal membru al Biroului Politic, redacta întreaga presă și conducea organizația de București), în unanimitate, a perseverat în această practică politică de organizare și în această metodă de conducere. Izolarea conducerii oportuniste fără de principii, lucrând după metode birocratice, izolarea organizației de partid față de membrii săi, față de masele muncitorești și de lupta lor, detașarea sa de Internaționala Comunistă, toate acestea au creat un teren favorabil pentru lupta fracționistă fără de principii.

6. Restabilirea unității de conducere a partidului continuă să fie sabotată de anumiți partizani responsabili din fracțiunea Luximin. Secretariatul politic al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste cheamă toate organizațiile și toți membrii Partidului Comunist să intervină, în deplin acord și cu toată energia, împotriva tentativelor de a continua lupta criminală dintre fracțiuni și pentru stabilirea și consolidarea unității bolșevice a partidului. Toate organizațiile și toți membrii

partidului, sub conducerea Comitetului Central provizoriu, trebuie să-și pună în joc toată forța lor pentru a garanta într-un spirit hotărât și cu o voință inflexibilă, unitatea și combativitatea partidului. Orice continuare a luptei între fracțiuni, orice tentativă de a întreține grupările fracționiste fără de principii este o crimă la adresa partidului și a Internaționalei Comuniste și trebuie să fie urmată de excluderea din partid. Conducerea partidului și partidul trebuie să vegheze ca să se pună capăt implicării iresponsabile a organizațiilor de tineret în lupta fracționistă fără de principii.

7. Pentru a lichida, cât mai rapid și mai radical posibil, lupta fracțiunilor scizioniste, Biroul Politic al Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste hotărăște îndepărtarea tovarășului Luximin din munca de răspundere în cadrul Partidului Comunist Român, pe o durată de doi ani. Tovarășul Luximin poartă răspunderea personală și directă pentru lupta fracționistă și pentru pașii făcuți în direcția scizunii. În întreaga sa activitate, apar serioase elemente ale unei ideologii mic burgheze și străine (concepția sa, rolul intelectualilor în mișcarea muncitorească, eroismul individual al anumitor personalități, ideea sa despre greva foamei etc.). Oscilațiile sale continue între oportunismul de dreapta cel mai extrem și frazele de extremă stânga îl fac să adopte o atitudine oportunistă în principalele chestiuni de politică a partidului (atitudinea sa în chestiunea luptei muncitorilor de la Lupeni, punctul său de vedere în chestiunea sindicală apropiindu-se mult de punctul de vedere al lui Muller). Prin incapacitatea sa de a se conforma disciplinei partidului și Internaționalei Comuniste, el a demonstrat încă o dată că nu este potrivit pentru o muncă de conducere în partid. Pentru actele sale antipartinice, tovarășul Luximin merită să fie exclus din Partidul Comunist Român și din Internaționala Comunistă. Dar, dată fiind declarația sa de supunere completă și fără rezerve față de deciziile Internaționalei Comuniste, Secretariatul Politic al Internaționalei Comuniste se limitează la sancțiunea deja formulată, adăugând că cea mai mică infracțiune față de această decizie va antrena excluderea sa imediată din partid.

Tovarășul Barbu trebuie îndepărtat din munca de răspundere în cadrul Partidului Comunist Român, pentru o perioadă de doi ani. El a pregătit terenul luptei fracționiste fără de principii prin activitatea sa de șef al secretariatului Comitetului Central, prin metodele sale birocratice de conducere și prin modul său de a sufoca autocritica, precum și prin tendințele sale de a forma grupări. El s-a opus creării unei conduceri colective pentru a-și disimula greșelile oportuniste. Cu bună știință, a sabotat aplicarea principalelor directive ale Internaționalei Comuniste în chestiunea sindicală.

O mustrare severă trebuie să-i fie adresată tovarășului Rudolf. Urmându-l pe tovarășul Luximin și făcându-se instrumentul acestuia, el a participat activ la declanșarea luptei fracționiste fără de principii. În mod conștient, a ascuns față de organele Internaționalei Comuniste diferendele care existau între grupările din partid, deși a fost chestionat în legătură cu acest subiect. Până în ziua de astăzi, tovarășul Rudolf nu și-a recunoscut greșelile; în consecință, și dată fiind lipsa sa de caracter politic, el trebuie îndepărtat de la orice colaborare cu conducerea partidului.

Secretariatul politic anulează decizia luată de grupul Barbu de a convoca o plenară a Comitetului Central și declară ca fiind lipsite de valoare deciziile luate de adunarea grupării Luximin-Rudolf, care, fără a avea dreptul, și-a luat numele de „a treia conferință a partidului”.

8. Secretariatul politic trasează sarcină Comitetului Central al Partidului Comunist Român să convoace un congres în cel mai scurt timp posibil¹¹³. Delegații va trebui să fie aleși de către organizațiile de bază după o largă campanie de explicare a situației din partid, care a pregătit terenul pentru o luptă fracționistă fără de principii. Acest congres va avea drept sarcini lichidarea definitivă a consecințelor luptei fracționiste fără de principii sprijinindu-se pe o linie politică clară, fixarea cu precizie a sarcinilor concrete ale partidului, crearea unei conduceri proletare unite și capabile să preia frâiele și să realizeze cu adevărat reorganizarea partidului și a tuturor organizațiilor de masă apropiate de partid (Sindicatul Unitar, Ajutorul Roșu etc.)

Partidul Comunist Român luptă într-unul din principalele posturi de avangardă ale Internaționalei Comuniste și ale revoluției proletare internaționale. El luptă într-o țară pe care imperialismul internațional a desemnat-o drept un post avansat în viitorul război împotriva Uniunii Sovietice și care este minată de o criză economică și politică profundă. Lovitura de stat a regelui Carol, în ciuda menținerii de principii a parlamentului, pune și mai mult în lumină caracterul fascist al regimului și deschide perspectiva imediată a unei dictaturi militare fasciste mărturisite. Nemulțumirea crescândă a muncitorilor, țăranilor, maselor mic burgheze și a păturilor largi de lucrători aparținând națiunilor oprite¹¹⁴ față de dictatura capitalului românesc și a capitalului financiar străin se exprimă prin grave violențe și prin manifestații ale țăranilor. Pe lângă metodele arbitrarie și violența aparatului de stat, guvernul național-țăranist folosește în egală măsură pe fasciști și social-democrați pentru a deturna masele muncitorești și țărănești de la calea revoluționară și pentru a le oprima. Deși social-fasciștii susțin în realitate guvernul Maniu, ei reușesc adeseori, ca și social-fasciștii de „stânga” (gellerteriștii)¹¹⁵, cu ajutorul frazelor aparent radicale, să dezorganizeze din interior luptele muncitorilor și să le facă să eșueze. În mai multe locuri, grupările și organizațiile fasciste antisemite au canalizat, în numele guvernului și datorită pasivității conducerii Partidului Comunist, indignarea maselor pentru a o utiliza în pogromul contra evreilor și pentru a preveni revoluția țărănească. Totuși, situația obiectivă lasă loc presupunerii că, cu condiția unei linii politice clare și a unei munci revoluționare concrete de fiecare zi, Partidul Comunist Român va fi capabil, într-un timp relativ scurt, de a face din indignarea maselor muncitoare o pârgie puternică pentru o activitate de masă revoluționară și conștientă și pentru organizarea maselor în vederea răsturnării dictaturii fasciste.

¹¹³ Congresul al V-lea al P.C.R., Gorcovo (lângă Moscova) între 3 și 24 decembrie 1931. Considerat congresul cel mai important din istoria interbelică a PCR, a marcat intervenția directă a Cominternului în tranșarea „luptei fracționiste fără de principii” din interiorul partidului. Congresul a fost condus direct de reprezentantul Cominternului, Bela Kun (Schlosser).

¹¹⁴ „Națiunile oprite” - prin acest termen erau desemnate de către Comintern minoritățile naționale din România, pentru a căror „autonomie până la despărțirea finală” de statul român a militat PCdR, la indicația expresă a Comintern, începând din 1924 (Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste).

¹¹⁵ Litman Ghelerter (1873-1945), membru al P.S.D., s-a despărțit de acest partid în 1928, nemulțumit de hotărârea acestuia de a colabora mai strâns cu PNT, și a constituit Partidul socialist al muncitorilor (din 1933, acesta a purtat numele de Partidul Socialist Unitar). Partidul socialist - dr. Ghelerter - și-a schimbat titulatura în Partidul Socialist Independent în 1931. În 1933, a fuzionat cu Partidul Socialist al lui Constantin Popovici, constituindu-se astfel Partidul Socialist Unitar. În 1935, gruparea Popovici a fost îndepărtată din partid, datorită tendințelor sale de a colabora cu comuniștii.

9. Partidul trebuie nu doar să indice maselor muncitorești și țărănești drumul revoluției române ca fiind unicul mijloc de a ieși din situația lor dificilă, de a se elibera de opresiunea socială și națională, dar el trebuie, de asemenea, să elaboreze în mod conștient și detaliat metodele care să permită mobilizarea maselor, în special, principala sa metodă, aceea a tacticii frontului unic plecând de la bază. Mobilizarea maselor, care trebuie să se facă pe baza necesităților cotidiene ale muncitorilor, a opririi lor de către dictatura fascistă nu trebuie considerată ca o simplă ocazie de a face agitație. Ea este, în egală măsură, o sarcină politică și de organizare a masei muncitoare pentru luptele revoluționare de fiecare zi. Existența a milioane de țărani și a marilor mase muncitoare în rândul națiunilor oprimate, ca rezervă revoluționară a proletariatului, a conducerii revoluției, cere imperios abordarea cu multă atenție a muncii printre țărani și masele muncitoare aparținând națiunilor oprimate, în scopul de a crea o alianță revoluționară a tuturor muncitorilor și a tuturor categoriilor oprimate împotriva exploatării capitaliste și semif feudale, împotriva opresiunii sociale și naționale, împotriva războiului imperialist și pentru apărarea revoluționară a Uniunii Sovietice.

10. Răsturnarea dictaturii fasciste din România, deja minată de o gravă criză, nu este posibilă decât sub conducerea unui partid comunist puternic, sprijinindu-se în primul rând pe un proletariat revoluționar și organizat din marea industrie. De aceea, consolidarea politică și consolidarea organizării partidului și, mai ales, a muncii sale de mase trebuie să se afle în centrul activității de pregătire a congresului. Numai utilizarea din toate punctele de vedere a experiențelor din munca politică și din munca de organizare din ultimul timp, denunțarea nemiloasă a tuturor greșelilor și a tuturor lipsurilor și victoria asupra lor, o autocritică bolșevică, o luptă nestăvilită împotriva tuturor devierilor, împotriva oportunismului de dreapta, ca pericol principal, împotriva frazelor sectare de stânga și împotriva tuturor tipurilor de oportunism în politică vor permite partidului să găsească drumul just către mase, să procedeze la o reorganizare a partidului pe baza celulelor de uzină și să-i ralieze pe muncitorii industriali și agricoli la organizațiile de mase, utilizând toate posibilitățile legale și semilegale, fără a limita, deforma sau scădea linia și cuvintele de ordine ale partidului. Problema creării cadrelor partidului bolșevic, proletar nu se poate rezolva fără a reînsoții munca internă de partid, mai ales, în celulele de uzină, fără a organiza fracțiuni solide în organizațiile fără de partid, fără o muncă de mase în uzine, în sindicate și alte organizații de masă. Combinând munca ilegală cu folosirea la maximum a tuturor posibilităților de activitate legală și la vedere, trebuie avut în vedere că regimul fascist se va înrăutăți și mai mult și că partidul se va găsi în condiții de ilegalitate și mai severe. Aceasta cere metode de organizare care garantează partidului un contact cât mai strâns posibil cu masele, în paralel cu cea mai strictă clandestinitate a cadrelor conducătoare ale partidului. Pentru munca de organizare a partidului, o enormă importanță o are chestiunea presei de partid și a activității sale de editare, serios neglijată, printre altele problema ziarelor de fabrică.

11. Organizarea maselor largi ale proletariatului industrial și agricol, sub conducerea Partidului Comunist, decurge în mod esențial din organizarea Sindicatelor Unitare, a căror dezvoltare, prin intermediul congresului, trebuie să fie pregătită cu atenție, pentru a face din ele organizatorul luptei revoluționare a maselor. Metodele birocratice de conducere, disprețul pentru munca fracțiunilor comuniste în cadrul organelor conducătoare, reglementarea chestiunilor sindicale importante fără participarea activă a maselor de membri și, mai ales, ignorarea muncii [de partid] în

fabrici și a pregătirii conflictelor economice, toate acestea trebuie să ia sfârșit. Pasivitatea oportunistă a organelor sindicale conducătoare în pregătirea, conducerea și politizarea luptelor [economice], care a împiedicat sindicatele unitare să preia conducerea mișcării greviste și să se transforme, în ciuda persecuțiilor, în veritabile organizații de masă, această pasivitate nu poate fi depășită decât cu colaborarea activă a tuturor membrilor și maselor simpatizante de muncitori industriali și de șomeri. Numai o muncă revoluționară și dinamică în fabrici și printre șomeri poate să crească forța scăzută de atragere și de recrutare a sindicatelor unitare și să le permită cucerirea unei existențe legale, în ciuda terorii fasciste. Munca în sindicatele unitare autonome trebuie să se desfășoare în paralel cu o muncă sistematică în rândul sindicatelor reformiste, în special, în rândul celor care au o influență asupra maselor largi proletare.

12. În pregătirea congresului partidului, ca și la congres, nu trebuie să ne limităm la formularea de sarcini generale, la a răspunde la întrebarea „**ce e de făcut?**”. Transformarea decisivă a unei munci esențialmente de propagandă și agitație într-o muncă de organizare revoluționară a maselor, necesită din partea congresului, în primul rând, un răspuns la întrebarea „**cum trebuie lucrat?**”.

Pe primul plan trebuie să fie puse problemele **metodelor de lucru** ale organizațiilor și organelor partidului, potrivit condițiilor concrete din fiecare regiune a României, în special, în marile fabrici și printre muncitorii agricoli. Trebuie să se acorde o atenție cu totul specială problemei de a ști cum să se realizeze progresul organizației de partid în **Vechea Românie**, pentru a depăși inegala dezvoltare a partidului și a întregii mișcări revoluționare, care își găsește expresia în starea înapoiată a Vechii României. Secretariatul Politic cere partidului să acționeze cu fermitate pentru pregătirea congresului.

44. [1930] - Proiect de statut al Partidului Comunist din România.

Proiectul statutului Partidului Comunist din România

Comitetul Central vă trimite proiectul statutului partidului nostru, primit de către Conferința a II-a și întărit de Plenumul al IV-lea a Comit[etului] Central. Acest proiect se trimite pentru îndrumarea și pentru discutarea mai departe, având în vedere că el va fi pus pentru primirea definitivă la Congresul al V-lea al partidului nostru.

1. Denumirea partidului.

Partidul Comunist din România este o secție a Internaționalei Comuniste și poartă numele: “Partidul Comunist din România. Secție Internaționalei Comuniste.”

Observație: Partidul Comunist din România, ca și alte secții balcanice ale Internaț[ionalei] Comuniste, intră în Federația Comunistă din Balcani.

2. Despre membrii partidului.

Fiecare cine recunoaște programul statutul Internaționalei Comuniste și a Partidului Comunist din România, acela care este membru într-una din organizațiile inferioare ale partidului și lucrează într-însa activ, acela care se supune tuturor dispozițiilor IC și a PCR și care plătește regulat cota de membru, este socotit membrul partidului.

3. Primirea noilor membri se face prin celulele de partid. Pentru primirea ca membru de partid, e necesar recomandăția unui membru de partid, care răspunde pentru recomandatul.

4. Membrul partidului este obligat să aducă la cunoștiința comitetului local prin secretarul celei sale, trecerea sa de la un loc de muncă la altul, sau mutarea dintr-un oraș în altul. Org[anizațiile] de partid pot să schimbe membrii partidului dintr-o org[anizație] în alta, sau să le reție în org[anizația] dată.

5. Plecarea membrilor în străinătate e posibilă numai cu permisiunea Comit[etului] Central. Plecarea fără o asemenea permisiune aduce excluderea membrilor din partid.

6. Construirea organizației de partid.

Partidul Comunist din România e construit pe baza centralismului democrat. Principiile de bază a centralismului democrat sunt:

a) Alegerea tuturor organelor de partid de jos până sus, la adunările celulelor corespunzătoare, la conferințe și congrese. Alegerea se face prin simplă majoritate de voturi.

b) O dare de seamă periodică a organelor de partid în fața alegătorilor lor.

c) Recunoașterea obligată și absolută, fără discuție a tuturor hotărârilor de partid, a organelor superioare, de către cele inferioare, o disciplină severă, executare iute și exactă a hotărârilor Comit[etului] Executiv [al] Internaț[ionalei] Comuniste și a organelor de partid conducătoare.

Discuția asupra chestiunilor de partid poate avea loc numai până la hotărârea chestiunilor de către organele corespunzătoare. După hotărârea luată de Congresul IC, de congresul de partid, sau de organele de partid conducătoare, hotărârea trebuie să fie numaidecât îndeplinită, chiar în cazul când o parte din membri sau organizații nu sunt de acord în această hotărâre.

Observație: Organizația a cărei activitate se întinde pe un anumit ținut se consideră ca mai superioară în comparație cu organizația a cărei activitate se mărginește numai la o parte din acest ținut.

7. În condițiile activității ilegale, se admite cooptarea a noi membri în comitetele de partid respective, cu autorizația organelor mai superioare, precum și numirea organelor de partid, mai inferioare, de către cele superioare. Membrii cooptați și organele de conducere numite în astfel de condițiuni au aceleași drepturi, obligațiuni și răspunderi ca și cei aleși. La prima posibilitate, membrii cooptați și organele de conducere numite se confirmă de către adunări și conferințe corespunzătoare.

8. Organizațiile de partid sunt neatârnate în rezolvarea tuturor chestiunilor cu caracter local, în cadrul hotărârilor existente ale Internaț[ionalei] Comuniste și PCR.

9. Instanțele superioare a fiecărei organizații sunt: adunările comune ale membrilor celulei, conferințele corespunzătoare, congresul partidului. Adunările comune ale celulelor, conferințele și congresul partidului aleg organul de conducere respectiv, care conduce toată activitatea curentă a organizației date.

10. Schema de construire de partid e următoarea:

a) Pentru o fabrică, mină, uzină, atelier, moșie, instituțiunile etc. separate-adunări generale, celule, biroul sau secretariatul celulei.

b) Pentru orașe și sate - conferința locală a reprezentanților celulelor, comitetul local, conferințe regionale, comitetul regional.

c) Pe ținutul regiunii - conferințe regionale ale comitetul[ui] regional.

d) Pentru întregul partid - congresul partidului, Comit[etul] Central.

11. Pentru activitatea sistematică și cu plan, în organizațiile de partid se creează secțiuni pentru diferite feluri separate și cele mai însemnate a activității ca secție de org[anizație], secțiunea agitprop (agitație-propagandă) sindicală, de activitate la sat, minoritățile naționale, secțiunea de activitate antimilitaristă, secțiunea de activitatea între femei etc. Toate aceste secțiuni sunt supuse Secretariatului și biroului comitetelor de partid respective, lucrează după instrucțiunile și conducerea directă a lor și, prin ele, introduse în viață hotărârile lor.

12. Celula.

Celula este organizația de bază a partidului, temelia lui (în întreprindere, fabrică, uzină, mină, în întreprinderile gospodăriei sătești, în prăvălii, instituțiuni, etc). Celulei de întreprindere îi aparțin toți membrii partidului care lucrează la întreprinderile respective. Celulele noi organizate se confirmă de comitetul local al partidului, chiar dacă la început în celule sunt numai doi membri. Pentru conspirație și pentru cuprinderea mai bună a maselor de la fabrici, celula de fabrică poate să se desfacă în părți mai mici, ca celule de breslă, celule de schimb, etc., cu obligațiunea de a păstra conducere de partid comună.

13. Membrii partidului care lucrează la întreprinderi unde este posibilitatea de a crea celule independente pot să se unească cu lucrători din alte întreprinderi, în celule colective.

14. Membrii partidului, ca meseriași, mici negustori, gospodinele de casă, intelectualii care nu lucrează la întreprindere intră în celule de stradă.

15. Pentru conducerea activității curente, celula alege un secretar și în caz de număr considerabil a membrilor celulei membrii biroului. Secretarul, precum și biroul se confirmă de comitetul local.

16. Celula e acea organizație care leagă partidul cu masele largi ale muncitorilor și cu țărănimea muncitoare. Problemele de bază ale celulei sunt următoarele: de a îndeplini toate sarcinile date de partid, de a duce agitația și propaganda sistematică a lozincilor partidului, de a răspândi literatura partidului, de a duce activitatea revoluționară culturală de instruire și educare a membrilor săi și lucrătoarelor la întreprindere respectivă, de a lua inițiativă și a lua parte activ la toate conflictele economice și de drept al muncitorilor din întreprinderi, sforțându-se de a obține rolul de conducător: a duce o luptă sistematică în toate organizațiile inamice, rupând masele care le urmează și cucerindu-le pentru PC; a lua parte în munca organizațiunii fără partid de masă, dându-și silința ca PC să aibă rolul conducător în activitatea acestei organizațiuni; a duce o activitate sistematică pentru recrutarea a noi membrii în Partidul Comunist.

17. Organizațiile locale.

În orașe sau sate, toate celulele de întreprindere teritoriale constituie organizațiunea de partid locală. Organul suprem al organizației locale este adunarea generală sau conferința locală. În intervalul a două adunări sau două conferințe, organul suprem e comitetul local. Organizația locală e condusă de comitetul local ales la adunarea generală sau la conferința deputaților celulelor în organizația respectivă. Comitetul local trebuie să fie compus cel puțin pe jumătate din membrii celulelor de întreprindere. Comitetul alege din mijlocul său biroul și secretarul respectiv. Comitetul

răspunde pentru starea și activitatea întregii organizațiuni, organizează și conduce fracțiunile care nu sunt în partid și dă regulat socoteală membrilor org[anizației] respective și comitetului de partid regional sau raional. Secretarul comitetului local se numește de către comitetul regional sau raional.

18. Adunări generale, conferințe ale organizațiilor locale se convoacă nu mai rar decât o dată pe lună.

19. Organizațiile regionale sau raionale.

Organizațiile locale se unesc în organizația regională sau raională. La crearea org[anizațiilor] regionale sau raionale trebuie luat seama de împărțirea rațională sau administrativă a țării.

20. Instanța supremă a regiunii e conferința regională. Conferințele regionale se convoacă regulat (o dată) după posibilitate, o dată în 6 luni. Conferința regională ascultă darea de seamă a comitetului regional, dă linie de activitate de mai departe, alege un nou comitet regional și candidați pentru el. Din mijlocul său, comitetul regional alege secretar responsabil. Hotărârile conferinței locale, comitetul regional ales și candidatura secretarului său trebuie să fie confirmate de Com[itetul] Central.

21. Comitetul regional este organul suprem al organizației regionale în intervalul între două conferințe regionale. În comitetul regional trebuie să intre numaidecât muncitori de la strung (fabrică), de asemenea reprezentanții organizațiilor locale cele mai însemnate din regiunea dată. Termenul convocării plenarei comitetului regional se hotărăște de comitetul regional. Comitetul regional conduce toată activitatea de partid a regiunii, îndeplinește hotărârile CC a conferinței regionale, și este răspunzător pentru toată activitatea față de conferința regională și CC, căruia îi trimite regulat dări de seamă asupra activității sale.

Observație: Punctul 20 se referă și la org[anizațiile] raionale.

22. În orașele unde este comitetul de provincie, nu se creează comitetul local. Comitetul regional sau raional conduce direct organizația locală.

23. Conferința generală a partidului

Conferința generală a partidului se convoacă de CC, după cât e posibil de regulat, o dată pe an. Conferința de partid ascultă raportul de informație a CC și a org[anizațiilor] regionale, face bilanțul activității și dă hotărâri asupra activității de mai departe în chestiunile cele mai însemnate, numește administratorii secțiunii, redactorii presei regionale.

Hotărârile conferinței de partid intra în vigoare după ce sunt confirmate de CC. Normele deputaților pentru fiecare conferință sunt stabilite de CC.

24. Congresul partidului

Congresul partidului e organul suprem al partidului. Congresul se convoacă de CC, după cât e posibil de regulat, o dată pe doi ani, în acord cu CE al IC.

Congresele extraordinare pot fi convocate: prin inițiativa CC, după propunerea CE al IC sau după dorința unor organizații care prezintă 1/3 din membri. Congresul extraordinar poate fi convocat numai după admiterea CE al IC. Norma deputaților la congres se stabilește de către CC sau conferința generală a partidului, care a avut loc direct înainte congresului. Chestiunile de ordinea zilei ale congresului trebuie să fie discutate mai înainte în organizațiune.

25. Congresul partidului se socotește ca fiind în drept dacă prezintă jumătatea delegaților aleși. Cu permisiunea CE al IC, Congresul partidului poate fi înlocuit de o conferință a acestuia.

26. Congresul partidului ascultă:

- a) raportul CC și al comisiunii centrale de revizie;
- b) rezolvă chestiunea programului;
- c) dă hotărâri asupra tuturor chestiunilor politice de tactică și organizatorice;
- d) alege CC și comisiunea centrală de revizie.

27. Congresul partidului alege CC. Numărul membrilor din comitet e stabilit de congres. CC este organul suprem al partidului, conduce toată activitatea politică și organizatorică a partidului, organizează toată editura partidului, numește redacția org[anului] central al partidului, această redacție lucrează sub conducerea directă a CC, organizează și conduce toate măsurile luate, care au o însemnătate generală de partid, conduce activitatea fracțiunilor în organizațiunile care au un caracter central, repartizează forțele partidului și administrează casa partidului. CC alege din sânul său biroul care conduce activitatea curentă în interval de două plenary a CC și în același timp e organul suprem și secretariatul.

28. Comisiunea centrală de revizie.

Pentru controlul casei partidului și a altor întreprinderi ale partidului, congresul alege o comisiune centrală de revizie. Comitetul central de revizie are dreptul de a face control orișicând găsește că aceasta e necesar și aduce la cunoștința CC și CE [al] IC rezultatul controlului. Com[isiunea] centrală de revizie dă socoteală de activitatea sa Congresului partidului.

29. Disciplina partidului.

Datoria cea mai mare a fiecărui membru și organizații a PCR este cea mai severă disciplină de partid. Hotărârile Cominternului, congreselor, conferințelor de partid, CC a politbiuroului său și tuturor organelor de conducere trebuiesc îndeplinite numaidecât iute și exact.

30. Călcarea disciplinei de partid aduce pedeapsa din partea org[anizațiilor] mai superioare. Pentru membrii separați pot fi întrebuițate următoarele pedepse: reproșarea¹¹⁶, reproșarea severă, scoaterea din activitate și excluderea din partid. Pentru organizații întregi, reproșarea, scoaterea organului de conducere și înlocuirea lui, dizolvarea organizației.

31. Chestiunea despre excluderea din partid se hotărăște la adunarea generală a celulei și intră în vigoare după aprobarea comitetului local de partid.

Dizolvarea org[anizațiilor] locale de partid și scoaterea comit[etului] local de partid, se hotărăște de comit[etul] regional sau raional al partidului și intră în vigoare după aprobare de către CC.

Observație: pentru analizarea diferitelor cazuri de călcarea disciplinei de partid, comitetele de partid pot să numească comisiuni speciale. Hotărârile acestor comisiuni trebuie să fie aprobate de comitetul de partid respectiv.

32. Nerespectarea conspirației se consideră ca călcare a disciplinei de partid.

¹¹⁶ În sensul de "avertisment".

33. Despre fracțiuni

În toate organizațiile și organele muncitorești și țărănești fără de partid, sindicatele, comit[etele] de fabrică BMT, culturale instructive, sportive și alte reuniuni, org[anizația] șomerilor, comisiunile comunale, parlamentare etc., unde se găsesc chiar numai doi comuniști, se creează fracțiuni comuniste, pentru întărirea influenței partidului și pentru introducerea în viață politicii lui.

34. Fracțiunile sunt org[anizațiile] partidului în organiz[afia] fără partid. Ei nu reprezintă organizații de partid independente și cu drept deplin, ei sunt supuse comitet[ului] de partid respectiv.

În chestiunile vieții lor interne și activității curente, fracțiile sunt autonome. În caz de neînțelegere între comit[etul] de partid și fracțiune, comitetul e obligat să examineze din nou chestiunea împreună cu reprezentantul fracției, să ia o hotărâre care trebuie să fie numaidecât introdusă în viață de către fracție.

35. Fracțiunile comuniste aleg biroul lor care trebuie să fie aprobat de comitet[ul] de partid respectiv. Biroul fracției este răspunzător față de comitetul de partid respectiv, de activitatea fracției.

Comit[etul] de partid respectiv are dreptul de a introduce în biroul fracției membrii săi și de a depărta un membru oarecare, aducând la cunoștința fracției cauzele care l-a determinat să întrebuițeze o asemenea măsură.

36. În toate funcțiunile însemnate în organizațiile unde lucrează fracțiunile, candidații respectivi se numesc de către fracție, cu aprobarea comitetului de partid respectiv. În mod analog se rezolvă chestiunea de mutare a tovilor izolați dintr-o fracție în altă.

37. Fiecare chestiune care trebuie să fie rezolvată de organul unde lucrează fracția trebuie să fie analizată mai înainte, la adunarea plenară a fracției sau a biroului ei. Fiecare chestiune asupra căreia fracțiunea a luat o hotărâre oarecare, toți membrii fracțiunii trebuie să susțină și să voteze în unanimitate această hotărâre la adunările generale ale organiz[afiei] respective. Toți acei care calcă acest principiu se trag la răspundere de către instanțele de partid, pentru călcarea disciplinei de partid.

38. Relațiunile între partid și UTC (Uniunea Tineret[ului] Com[unist]).

UTC, fiind politicește supus PC, este o organizațiune din punct de vedere organizatoric neatârnat. Pentru înfăptuirea conducerii de partid a UTC se stabilește între toate organele de conducere al PC și UTC de la celulă inclusiv, până la CC reprezentanții reciproci, cu dreptul de vot hotarator.

39. La toate adunările partidului, conferințe și congrese, trebuie asigurată reprezentarea UTC.

40. Membrii UTC care în același timp sunt și membrii partidului, se consideră ca membrii partidului, care lucrează în UTC.

41. Despre mijloacele bănești ale partidului.

Mijloacele bănești ale partidului, se compun din plata¹¹⁷ membrilor și din peceperi speciale.

42. Cotizațiile se hotărăsc după leafa membrilor din partid:

până la 3.000 - pe lună	- 15 lei lunar
de la 3.000-4.500	- 35 lei " "

¹¹⁷ În sensul de "cotizație".

“ 4.500-6.000 - 45 lei “ “

“ 6.000-10.000 - 500 lei “ “

Din toate încasările cotiz[ățiilor], membrilor rămâne 75% în comitetul local, iar restul de 25% se împarte între CC și comitet de provincie.

43. Membrii șomeri plătesc 5 l[ei] pe lună.

44. Membrii partidului care, în timp de 3 luni, n-au plătit taxa de membru fără motive, se consideră mecanic¹¹⁸ demisionați din partid.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 165, c. 598-603

45. 1931 noiembrie 1 – Platforma PCR privind problema națională.

1. XI. 31

Секретно

Платформа румынской компартии по национальному вопросу

После окончания империалистической войны и введения насильственных версальских договоров, европейскими империалистами [была] создана сложная система, от зависимости и подчинения различных народов, что не могло не привести к ещё большему обострению национального вопроса. Полно подчинив себе одних, противопоставляя друг другу других в целях их ослабления и подчинения, империалисты подвергли более 40 млн. народных масс Европы жестокому национальному угнетению. В установленных послевоенных границах, отвечающих грабительским интересам победивших империалистических держав, возникли новые вассальные империалистические государства как Румыния, Польша, Чехо-Словакия, Югославия и др. Поставленны[е] в зависимость от победивших великих империалистических держав, этим вассалам предоставляется “право” на угнетение и эксплуатацию целого ряда других народов.

Румыния, осуществившая под покровительством европейских империалистов свои собственные империалистические тенденции, насильственным образом и против воли всего населения захватившая Трансильванию, Буковину, Банат, Бессарабию и Добруджу, подвергла неслыханному национальному угнетению 8 млн. венгерцев, немцев, русских, украинцев, молдаван, болгар, турок и др. Положение угнетенных масс после военного периода становится особенно тяжелым. К национально угнетенным массам, подвергнутым двойному империалистическому угнетению, прилагается не только старая довоенная политика ассимиляции, но и целая система гнёта, носящая отличительные признаки политики колониального порабощения и грабёжа, основанной не только на экономическом завлении, но и на внеэкономическом принуждении. На этой базе развёрнулось после войны в Румынии огромное возмущение широких трудящихся масс национально угнетённых областей против политики румынских империалистов. Стихийное волнение национально угнетённых масс залило

¹¹⁸ În sensul de "automat".

Бессарабию, Добруджу и Буковину, приняло характер стихийных партизанских вооруженных выступлений (в Добрудже с 1919 по 1925 г.г.) в [sic!] массовых повстанческих движениях [sic!] (Бессарабия - Хотинское восстание в 1923 г. и Татарбунарское).

В условиях дальнейшего углубления мирового экономического, кризиса нарастание опасности новых империалистических войн и, в первую очередь, контрреволюционной [противо]советской войны в угнетающих странах, в том числе и в Румынии, национальный вопрос приобретает огромное значение, становится одним из важнейших вопросов в деле разрешения тех задач, которые XI пленум ИККИ поставил перед компартиями этих стран, в том числе и перед румынской.

Мировой экономический кризис, развёртывающийся на базе общего кризиса капитализма после империалистической войны, обостряет еще больше противоречия между империалистическими странами, расшатывает самые основы мирового капитализма. Особенно обострились и продолжают обостряться противоречия между странами победительницами и побеждёнными. Мировая система империалистических отношений, сложившихся в итоге империа-листической войны-версальская система начинает расширяться. Экономический кризис обострил кризис версальской системы, в связи с новой расстановкой сил, империалистические противоречия развиваются на новой расширенной основе, в порядке дня поставлен ряд вопросов о создавшемся положении в Европе и во всём мире (пересмотр плана Юнга, проблемы репараций и военных долгов и т.д.) и тем самым дан новый толчок для разрастания массовых нац.-революционных движений, для мобилизации и активизации угнетённых масс в борьбе против национального гнёта за право на самоопределение вплоть до отделения.

В связи с развитием кризиса, все более очевидным становится для широких масс полный контраст двух мировых систем, полное преимущество социалистической системы перед капиталистической. В капиталистических странах загнивание капитализма связано с дальнейшим обнищанием трудящихся масс, в СССР, вступившим в период социализма, рост благосостояния трудящихся. Перед трудящимися и угнетёнными массами всего мира поставлен историей вопрос - или капитализм или социализм, или экономическое, политическое и национальное рабство, или социалистическое строительство, всесторонне улучшающееся положение масс, обеспечивающее им свободу и мирное сотрудничество. Победоносное существование социализма, укрепление СССР - отечества всех трудящихся, еще более углубляет противоречия двух систем и увеличивает угрозу новой антисоветской войны.

Кризис версальской системы и назревающая угроза новых империалистических войн и, в первую очередь, новой антисоветской войны, ставит на новой расширенной основе все противоречия "великой Румынии", проистекающие от империалистического захвата Трансильвании, Баната, Буковины, Бессарабии и Добруджи. Румыния находится в первых рядах стран, существование которых тесным образом связано с существованием версальской системы. Сохранение версальской системы является основным вопросом румынской буржуазии, определяющим ее политику к национально угнетённым народам, ставящее ее в

рядах самых активнейших вассалов европейского империализма респективно [sic!] самого злейшего врага СССР, империалистической Франции, в подготовляемой ими антисоветской войны.

На фоне всеобщего экономического кризиса, растет и углубляется и кризис в Румынии. Румынские капиталисты и помещики ищут выхода на кризиса путем переложения всех тяжестей на спину рабочих и трудящихся масс и за счет национально угнетенных масс. Жесточкая эксплуатация, связанная с кровавыми методами насилия румынской империалистической буржуазии, осуждает, прежде всего, широкие рабочие и крестьянские массы на все растущее обнищание, снижая их жизненный уровень до самого низкого предела, закрывает всякую возможность к экономическому, культурному и политическому развитию угнетенных народов. Установленный режим в Трансильвании, Банат, Буковине, Бессарабии и Добрудже связан с целой системой полуколониальной эксплуатации и грабежа, **закаба-лением трудящихся масс торгово - ростовщическим капиталом**¹¹⁹, хищническая эксплуатация природных богатств и торможение развития производительных сил, экспроприация крестьянских земель, принудительная эмиграция, массовых арестов, убийств, пыток и проч. С развитием экономического кризиса все более обостряется форма колониального порабощения и грабежа национально угнетенных масс, все более развивается процесс классовой дифференциации в национально освободительном движении, дифференциации идущей по двум основным линиям: во-первых, дальнейшее экономическое сращивание буржуазии угнетенных национальностей с господствующей румынской буржуазией, утрата всякой прогрессивной роли в национально-освободительном движении и все более ярко выявленный ее контрреволюционный характер. Во-вторых, активизация и вовлечение рабочих и крестьянских масс в национально-освободительное движение, которое принимает определенный характер антиимпериалистического движения и, таким образом, становится естественным союзником пролетарского революционного движения.

Захватчики империалисты, в том числе и румынские, самым жестоким образом подавляют всякую борьбу за самоопределение, за полное освобождение и равноправие угнетенных народов. Лига Наций и все империалистические институты, созданные после войны, решительным образом выступают за сохранение версальской системы. Не выступают против версальской системы так наз. "Конгресс нацменьшинств", включающий в себя всех агентов империализма и гнуснейших ренегатов угнетенных наций, которые под ширмой борьбы в защиту прав нацменьшинств стараются примирить угнетенные массы во версальской системой и отклонить их от революционной борьбы против империализма.

После войны мы имеем только одно единственное исключение всемирно исторического значения на полное, действительное и последовательное разрешение национального вопроса. Это на территории СССР. Советская система осуществила полное равноправие, реализовала действительное национальное освобождение для всех народов, которые вошли в состав СССР, обеспечила их экономическое и политическое развитие, расцвет их национальной культуры с

¹¹⁹ Subliniere in textul original.

социалистическим содержанием. Устраняя всякую эксплуатацию, всякий гнет и всякое насилие, социалистический строй, фундамент которого рабочие и трудящиеся слои деревни свыше 150 народов СССР успешно завершают, создает все предпосылки для добровольного сотруничества и братского союза различных народов, раньше подвергаемых царизмом самому дикому национальному угнетению. Все это осуществлено Октябрьской революцией путем проведения в жизнь большевистского лозунга "самоопределение вплоть до отделения", путем полной гарантии свободы отделения.

Кроме выхода из кризиса за счет рабочих и крестьян, за счет национально угнетенных масс, для румынских империалистов существует одновременно и другой выход из кризиса - активное участие в подготавливаемой антисоветской войне. Румынские империалисты, под руководством французского генштаба, лихорадочно готовятся к этой войне. План международного империализма для сплочения всех антисоветских сил на Балканах, лимитрофов, принимает все более конкретный характер. Пресловутый план "пан Европы" имеет свой балканский вариант-создание Балканской Федерации, блока аграрных стран Юго-Восточной Европы, с тенденцией объединения их с Балтийским блоком и т.д.

Румыния связана рядом военных договоров с Францией, Польшей, Чехословакией, Югославией, лихорадочно вооружается, строит важные стратегические железные дороги и шоссе, новые военные заводы, завершает постройку военно-морской базы в Кюстендже и проч. На плечи широких трудящихся масс ложатся тяжелым бременем свыше 13 млрд. годовые расходы для подготовки антисоветской войны. Возвращение короля в Румынию, подготовка к открытой фашисткой диктатуре, усиленная травля против СССР, предварительная обработка общественного мнения, при активной помощи румынских социал-фашистов грязной клеветой о советском дёмпинге, принудительном труде, неизбежности провала советской системы и т.д. говорят за усиленную подготовку румынскими империалистами новой контрреволюционной войны против СССР. Угнетенные народы в Румынии, румынские трудящиеся массы снова должны стать пушечным мясом для осуществления планов румынского и международного империализма. Такая война прибавила бы к существующей системе национального угнетения, травли, кровавых погромов и резни, новое усиление национального гнета еще более тяжелое рабство для 8 миллионов угнетенных народов в Румынии. Антисоветская война, с другой стороны, развязет все революционные силы, кроющиеся среди трудящихся угнетенных масс для совершения **национальной революции**, для свержения господства румынской буржуазии, за победу рабоче-крестьянской власти.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 213, c. 72-78

Platforma Partidului Comunist Român privind problema națională

Ca urmare a sfârșitului războiului imperialist și a încheierii tratatelor înrobi-toare de la Versailles, imperialiștii europeni au creat un sistem complicat de dependență și supunere a diferitelor popoare, ceea ce nu a putut să nu ducă la o și mai mare ascuțire a problemei naționale. Subordonându-i complet pe unii, învrăjbindu-i reciproc pe alții în scopul slăbirii și subordonării acestora, imperialiștii au supus mai mult de 40 milioane de cetățeni din Europa celei mai crunte exploatare naționale. Între noile granițe postbelice, trasate corespunzător intereselor prădalnice ale puterilor imperialiste victorioase, au apărut noi state imperialiste vasale, ca România, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia ș.a. Fiind în stare de dependență față de puterile imperialiste victorioase, acestor vasali li s-a oferit "dreptul" de a exploata un întreg șir de alte popoare.

România, care și-a atins propriile tendințe imperialiste sub patronajul imperialiștilor europeni, în mod forțat și împotriva dorinței întregii populații, cotropind Transilvania, Bucovina, Banatul, Basarabia și Dobrogea, a supus unei nemaiauzite înrobiri naționale opt milioane de unguri, germani, ruși, ucraineni, moldoveni, bulgari, turci ș.a. Situația maselor exploatare în perioada postbelică devine deosebit de grea. Masele înrobite fără voia lor, supuse dublei exploatare imperialiste, le sunt impuse nu numai vechea politică antebelică de asimilare, ci și un întreg sistem de asuprire, căruia îi sunt caracteristice semnele politicii de jaf și înrobire colonială. bazate nu numai pe presiune economică, ci și pe obligații de altă natură. Pe această bază, după război, în România s-a declanșat o imensă nemulțumire a maselor largi ale oamenilor muncii din regiunile exploatare împotriva imperialiștilor români. Tulburarea dezlănțuită a maselor exploatare din punct de vedere național a inundat Basarabia și Bucovina, a luat caracterul ieșirilor distrugătoare înarmate ale partizanilor (în Dobrogea din anii 1919 până în 1925), al mișcărilor de răscoale în masă (Basarabia - răscoala de la Hotin din anul 1923 și cea de la Tatar-Bunar).

În condițiile adâncirii continue a crizei economice mondiale, ascuțirii tuturor contradicțiilor imperialiste, creșterii pericolului unor noi războaie imperialiste și, în primul rând, al războiului contrarevoluționar antisovietic în țările înrobite, inclusiv în România, problema națională a dobândit o imensă importanță, ea devine una dintre cele mai importante probleme pentru îndeplinirea sarcinilor trasate de Plenara a XI-a a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste¹²⁰ partidelor comuniste ale acestor țări, inclusiv [partidului] român.

Criza economică mondială ce se desfășoară în contextul general de după războiul imperialist ascute și mai mult contradicțiile dintre statele imperialiste, zdruncină înseși temeliile capitalismului mondial. S-au ascuțit îndeosebi și continuă să se ascuțe contradicțiile dintre statele învingătoare și cele învinse. Sistemul mondial al relațiilor imperialiste, constituit ca rezultat al războiului imperialist - sistemul versaillez - a început să se extindă. Criza economică a ascuțit criza sistemului versaillez, în legătură cu noua reșezare a forțelor, contradicțiile imperialiste se dezvoltă pe o bază nouă,

¹²⁰ Plenara XI a CEIC - 25 martie-13 aprilie 1931 (v. Stanescu, p. 48-49).

extinsă, la ordinea zilei se ridică o serie de probleme privind situația creată în Europa și în întreaga lume (revizuirea planului Young, problemele reparațiilor și datoriilor de război ș.a.m.d.) și, prin aceasta, se dă un nou impuls pentru intensificarea mișcărilor național-revoluționare de masă, mobilizarea și activizarea maselor exploatare în lupta împotriva robiei naționale, pentru dreptul la autodeterminare până la despărțire.

Odată cu dezvoltarea crizei, devine tot mai evident pentru masele largi contrastul complet dintre două sisteme mondiale, avantajul absolut al sistemului socialist asupra celui capitalist. În statele capitaliste, descompunerea capitalismului este însoțită de sărăcirea continuă a maselor muncitoare, pe când în URSS, care a intrat în era socialismului, [se înregistrează] creșterea bunăstării oamenilor muncii.

În fața oamenilor muncii și a maselor exploatare din întreaga lume, istoria ridică o dilemă - ori capitalism, ori socialism, ori robie economică, politică și națională ori construcție socialistă care se îmbunătățește pe toate planurile, care le asigură acestora libertatea și colaborarea pașnică. Existența victorioasă a socialismului, consolidarea URSS - patrie a tuturor oamenilor muncii, adâncește și mai mult contradicțiile celor două sisteme și amplifică pericolul unui nou război antisovietic.

Criza sistemului de la Versailles și pericolul de izbucnire a noi războaie imperialiste și, în primul rând, a unui nou război antisovietic, reasează pe o bază nouă toate contradicțiile "României Mari", care provin din cucerirea imperialistă a Transilvaniei, Banatului, Bucovinei, Basarabiei și Dobrogei. România se găsește în primele rânduri ale țărilor a căror existență este strâns legată de existența sistemului versaillez. Păstrarea sistemului de la Versailles constituie problema principală a burgheziei române, determinând politica ei față de popoarele asuprite, care o situează pe aceasta în rândurile celor mai activi vasali ai imperialismului european, respectiv [în rândurile] celui mai înverșunat dușman al URSS, Franța imperialistă. În pregătirea de către aceștia a războiului antisovietic.

Pe fondul crizei economice generale se intensifică și se adâncește și criza din România. Capitaliștii și boierii români caută ieșirea din criză prin aruncarea tuturor greutăților pe spinarea muncitorilor, a oamenilor muncii și pe seama maselor asuprite. Exploatarea cruntă, legată de metodele sângeroase de asuprire ale burgheziei române imperialiste, condamnă, în primul rând, masele largi ale muncitorilor și țăranilor la o continuă sărăcire, coborând nivelul lor de trai până la cea mai joasă limită, închide orice posibilitate pentru dezvoltarea economică, culturală și politică a popoarelor înrobite. Regimul stabilit în Transilvania, Banat, Bucovina, Basarabia și Dobrogea este legat de un întreg sistem de jaf și exploatare semicolonială, de înfeudare a maselor muncitoare cu ajutorul capitalului comercial-cămătăresc, exploatarea prădătoare a bogățiilor naturale și frânarea dezvoltării forțelor de producție, exproprierea pământurilor țărănești, emigrarea forțată.

Odată cu evoluția crizei economice, se înăsprește tot mai mult forma înrobirii coloniale și a jafului maselor asuprite național, tot mai mult se dezvoltă procesul diferențierii de clasă în cadrul mișcării de eliberare națională, diferențiere care se produce pe două căi principale: în primul rând, continua împletire economică dintre burghezia naționalităților subjugate și burghezia românească dominantă, pierderea oricărui rol progresist al acesteia¹²¹ în mișcarea de eliberare națională și caracterul ei

¹²¹ Al burgheziei din rândul minorităților naționale.

contrarevoluționar tot mai pronunțat. În al doilea rând, activizarea și atragerea maselor muncitorilor și țăranilor în mișcarea de eliberare națională, care dobândește un caracter de mișcare antiimperialistă și, în acest fel, devine un aliat firesc al mișcării revoluționare a proletariatului.

Cotropitorii imperialiști, inclusiv cei români, reprimă în modul cel mai crunt orice luptă pentru autodeterminare, pentru deplina eliberare și egalitate a popoarelor subjugate. Liga Națiunilor și toate instituțiile imperialiste create după război se pronunță în mod hotărât pentru prezervarea sistemului de la Versailles. Nu se pronunță împotriva acestui sistem nici așa-zisul "Congres al minorităților", care include în componența sa pe toți agenții imperialismului și pe jostnicii renegați ai naționalităților subjugate, care, sub paravanul luptei pentru apărarea drepturilor minorităților naționale, încearcă să împace masele aservite în cadrul sistemului de la Versailles și să le abată de la lupta revo-luționară antiimperialistă.

După război, avem de a face cu o singură excepție, de valoare istorică mondială, de reală, deplină și constantă rezolvare a problemei naționale. Aceasta - pe teritoriul URSS. Sistemul sovietic a înfăptuit completa egalitate, a realizat adevărata eliberare națională a tuturor popoarelor care au intrat în componența URSS, a asigurat dezvoltarea economică și politică, înflorirea culturii lor naționale cu conținut socialist. Înlăturând orice exploatare, orice jug și orice violență, orânduirea socialistă, ale cărei temelii muncitorii și oamenii muncii de la sate (peste 150 de popoare ale URSS) încheie cu succes să o construiască, creează premisele necesare pentru o colaborare cinstită și o alianță frățească între diferitele popoare, supuse celei mai sălbatice asuprii naționale de către țarism. Revoluția din Octombrie a realizat toate acestea pe calea traducerii în viață a lozincii bolșevice "autodeterminare până la despărțire", pe calea deplinei garantări a dreptului de secesiune.

În afara [soluției] ieșirii din criză pe seama muncitorilor și țăranilor, a maselor subjugate, mai există pentru imperialiștii români și o altă [soluție] de depășire a crizei: participarea activă la pregătirea războiului antisovietic. Sub conducerea Statului Major francez, imperialiștii români se pregătesc cu febrilitate pentru acest război. Planul imperialismului mondial, în vederea unirii în Balcani a tuturor forțelor antisovietice limitrofe, ia un caracter din ce în ce mai conștient. Faimosul plan "pan-european" are varianta sa balcanică - crearea Federației Balcanice, a blocului statelor agrare din sud-estul Europei, cu tendința fuziunii între acestea și Blocul Baltic ș. a. m. d.

România este legată de Franța, Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia printr-o serie de tratate militare, se înarmează cu înfrigurare, construiește șosele și căi ferate strategice, noi uzine militare, încheie construcția bazei maritime-militare la Küstenge¹²². Pe umerii maselor largi muncitoare apasă greua povară a mai mult de 13 miliarde cheltuieli anuale în vederea pregătirii războiului antisovietic. Reîntorcerea regelui în România, pregătirea fațășă a dictaturii fasciste, defăimarea accentuată a URSS, prelucrarea pre-liminară a opiniei publice, cu ajutorul activ al social-fasciștilor români, printr-o murdară clevetire privind dumping-ul sovietic¹²³, munca forțată, inevitabilitatea

¹²² Denumirea turcească a orașului Constanța.

¹²³ Dumpingul sovietic - în anii crizei economice (1929-1933), URSS exporta grâu la un preț foarte mic, care aducea prejudicii celorlalte țări exportatoare. Economia României a înregistrat foarte multe pierderi de pe urma acestei practici neloiale.

colapsului sistemului sovietic ș. a. m. d. dovedesc intensa pregătire de către imperialiștii români a noului război contrarevoluționar împotriva URSS.

Popoarele subjugate din România, masele truitoare românești sunt din nou nevoite să devină carne de tun în scopul realizării planurilor imperialismului românesc și internațional. Un asemenea război ar completa sistemul actual al opresiunii naționale, al defăimării, al pogromurilor sângeroase și masacrelor cu o intensificare a asupririi naționale, cu o robie și mai apăsătoare a opt milioane de subjugați. Pe de altă parte, războiul antisovietic ar contribui la descătușarea tuturor forțelor revoluționare care se află în spatele maselor exploatare ale oamenilor muncii, pentru înfăptuirea revoluției naționale, în scopul înfrângerii dominației burgheziei române, pentru victoria puterii muncitorești-tărănești.

46. 1931 noiembrie, Moscova - Memoriu adresat de Eugen Rozvan conducerii Partidului Comunist din România, prin care solicită reexaminarea hotărârii de excludere a sa din partid.

Moscova, noiembrie 1931

Către,

Partidul Comunist din România

După excluderea mea din partid, întâmplată în luna februarie 1929, am luat cunoștință în mod oficial numai după trecerea de doi ani și jumătate, după venirea mea la Moscova. Asemenea, am aflat numai acumă că partidul nu a aprobat declarația secretariatului regional din Transilvania [Tor Fülöp] că, în urma declarației făcute de mine, conflictul meu cu partidul se privește de lichidat.

Prezentându-mă la Comintern, am primit îndrumare de a mă îndrepta pentru rezolvarea revizuirii afacerii mele către Partidul Comunist din România. Totodată, am aflat, după doi ani și jumătate, că excluderea mea, făcută fără ascultarea mea, s-a făcut pentru două motive și anume:

1. Pentru atitudinea mea oportunistă, manifestată la alegerile parlamentare din luna decembrie 1928.

2. Pentru că am insistat pe lângă greșelile mele și după alegerile din decembrie 1928. Referindu-mă și la cele predate în scrisorile mele anterioare, cer revizuirea hotărârii de excludere și recunoașterea calității mele de membru de partid.

Pentru aprecierea justă a concepției greșelilor și faptelor mele descriu scurt situația și împrejurările între care am ajuns în conflict cu linia trasă de partid.

După ce m-am întors din captivitate de război din Serbia și Italia, în luna august 1919, adică după prăbușirea dictaturii maghiare, am ocupat în curând postul de secretar la Partidul Socialist din Transilvania. Acest post am fost silit însă să-l părăsesc, fiindcă am ajuns în conflict cu aderența lui Flueraș, pentru concepția mea de stânga.

Când Congresul din Cluj, ținut în vara anului 1920 a ales delegați pentru congresul al II-lea al Internaționalei a III-a, la propunerea opoziției am fost ales și eu, pentru a controla influența lui Flueraș, ales asemenea ca delegat.

În Moscova. am întregit informațiile mele și, în concordanță cu experiențele, studiile și temperamentul meu anterior, m-am convins că singura linie justă a mișcării revoluționare muncitorești este aceea trasă de Internaționala a III-a.

Conform acestei convingeri, am desfășurat, după reîntoarcerea mea în România, o activitate energetică pentru aderare la Internaționala a III-a, ceea ce apoi congresul ținut în primăvara anului 1921 a și pronunțat cu majoritate covârșitoare.

După arestul meu de 13 luni, suferit pentru aderare la Internaționala a III-a în Congres, am reînceput imediat munca și, în calitate de redactor și membru în conducerea centrală, corespunzând punctual îndrumărilor, am luat parte în organizarea partidului, atunci încă legal, ceea ce ne-a reușit în Ardeal în mod complet.

La cererea muncitorimii din Oradea, m-am mutat însă între timp la Oradea, în orașul cel mai îndepărtat de centrală.

Din acest moment, partidul nu m-a folosit în conducerea centrală, ceea ce era și greu din cauza distanței mari.

Teroarea mereu accentuată și conducerea centrală slabă în organizare a redus, încet, la minimum contactul orașelor îndepărtate cu centrul. Am primit, zi cu zi, mai puține lecturi, broșuri, ziare: s-a întâmplat că luni întregi nu am primit nimic. Circularele partidului le-am primit pentru minute, adeseori era nevoie ca să le reînapoiem a fi citite.

Consecința logică a acestei situațiuni era că în timp de câțiva ani, încât am pierdut contactul cu linia partidului.

Aceasta era situația mea, când am ajuns la conflictul cu linia trasă de partid.

I. În anii 1927 și 1928, centrul Blocului Muncitoresc și Țărănesc abia a dat vreun semn de viață.

În luna noiembrie, când deja de un an nu am avut cunoștință de existența centrului Blocului Muncitoresc Țărănesc și alegerile parlamentare fiind fixate, partidele burgheze au început deja propaganda. Într-o zi de joi, am primit telegrama centrului ca organizația din Oradea să trimită imediat delegați la conferința ce se va întruni în București, sâmbătă. Convocând imediat organizația din Oradea, aceasta m-a delegat pe mine și pe Kertén Rezső.

Ajuns sâmbătă la București, am aflat că conferința se va începe numai duminică și că la conferință se va discuta proiectul de program nou al Blocului Muncitoresc Țărănesc.

Cerând proiectul pentru a-l studia, am primit răspuns că acesta nu e încă gata, însă va fi redactat de un tovarăș numai noaptea următoare.

După această informație, supoziția mea era justă că proiectul de program nu e voința partidului, însă numai rezultatul operei unor tovarăși fără sistem și chibzuire. Întrucât m-am opus contra acestui program, am făcut-o în această părere.

Contra proiectului de program, atât în ziua următoare, în parte neredactat încă, am avut două excepțiuni:

1. Redactarea chestiunii agrare în sensul că tot pământul să fie luat, am declarat de formulare contrarevoluționară. Această critică a mea a fost justă, cum aceasta rezultă din critica ulterioară a Cominternului.

2. M-am opus ca dreptul de autodeterminare a popoarelor să fie pus în program.

Această concepție a mea, a doua pe lângă care am stăruit încă un oarecare timp, a fost greșită. Am revenit însă ulterior asupra concepția mea greșită.

Atitudinea mea greșită a fost provocată de următoarea greșeală de ordine de idee și de necunoștință de fapte:

a) Cu toate că am cunoscut punctul de vedere hotărât al Cominternului despre necesitatea revoluționarizării naționalităților minoritare, nu am avut cunoștință că partidul dorește ca chestiunea minoritară să fie luată în această formă și în programul BMȚ. Concepția mea era că întrucât partidul a înființat BMȚ, datoria noastră era de a adopta programul acestuia la posibilitățile legale și a îngriji ca ilegalitatea acestuia să se producă într-un timp cât mai îndepărtat, pentru a putea între timp câștiga simpatia a maselor cât mai largi.

b) Cu un orizont de vedere scurtă, am luat în considerare numai succesele momentane ale mișcării din Transilvania. Am considerat numai faptul că ne-am apropiat cu succes masele maghiare din Ardeal fără a accentua în mod deosebit lozincile naționale. Nu am considerat importanța internațională a chestiei, nu am gândit la chestia Basarabiei și Dobrogei.

c) Având în vedere că radicalizarea programului BMȚ s-a făcut în același timp cu venirea la guvern a Partidului Național Țărănesc, am considerat că acest gest era provocat de iluziunile greșite ale centralei. Radicalizarea programului am judecat în sensul că aceasta e provocat de greșeala că Partidul Național Țărănesc să fie legat de tezele sale democratice și nu se va avea forța de a lua măsuri drastice contra programului radicalizat al BMȚ. Din partea mea, neavând eu nici o iluziune în această privință, am fost de părere că, întrucât BMȚ va intra în lupta de alegeri cu programul neschimbat și Partidul Național Țărănesc îl va prizoni totuși cu măsurile vechi, acest fapt va urgenta deziluzionarea maselor simpatizante cu acest partid burghez.

d) Aveam și un argument de ordine practică contra schimbării programului și anume că, de când BMȚ a existat, nu s-a făcut aproape nimic pentru răspândirea programului. Satisfăcând în mod formal obligația, s-a tipărit programul, centrala inactivă însă nu a procurat răspândirea corespunzătoare a acestuia. Am știut că eu, întrucât primesc programul, voi stărui pe lângă acesta în mod cinstit, dar aceia care l-au votat nu-l vor aduce niciodată între masele.

Această constatare a fost și justă. Nu am avut însă drept de a mă opune pentru acest motiv însuși programului, fiindcă datoria mea ar fi fost de a lupta pentru ca centrala să lucreze în baza programului acceptat și nicidecum ca pentru inactivitatea conducătorilor să se abandoneze modificarea programului.

Față de aceasta este însă faptul trait că, în timp de mai mulți ani, nu am avut la dispoziția noastră în România un for, unde am fi putut înainta doleanțele noastre.

e) Cum am amintit de mai sus, am considerat proiectul de program de operă particulară și am găsit că lupta contra acestuia e justă. Am fost întărit în convingerea mea și de compunerea conferinței, fiind majoritatea acesteia compusă din persoanele convocate din orașele din Regat, unde nu erau organizați și care nu erau cunoscuți în mișcare, persoane fără răspundere.

II. Rezultatul acestor motive și lipsurilor de organizație era apoi că, reîntorcându-mă, pe drum am stabilit cu codelegatul Kertén Rezső că centrul BMȚ nu este serios și că este incapabil la conducere. Având însă în vedere că nu am avut nici o legătură cu Cominternul, nu am găsit altă posibilitate de a ne ridica contra centrului Blocului și de

a atrage atenția Cominternului la situația mizerabilă a mișcării¹²⁴ în România, decât provocarea organizațiilor din Ardeal că până la convocarea congresului să lucreze în baza programului vechi.

Recunosc că aceasta era un pas nedisciplinat. Recunosc chiar că, în situația normală, aceasta ar fi fost pasul cel mai nedisciplinat față de partid. În cazul prezent este însă a se lua în considerare că intenția noastră nu era de a ne opune cu hotărârea partidului sau cu BMȚ sub conducerea partidului, însă a ne opune contra hotărârii judecată de opera unei societăți independente de partid.

III. Am fost acuzat și de aceea, că am condus alegerile din luna decembrie 1928 într-un spirit oportunist.

Aceasta este în parte adevărat. Am expus mai de sus că, corespunzător cu concepția mea greșită, am lucrat atunci pe baza programului vechi și am făcut propagandă în comunele bihorene pe baza acestuia. Secția partidului din Oradea nu a ridicat însă atunci glasul contra acestuia.

Este exagerat însă acuza, întrucât pentru conținutul oportunist al gazetei ocazionale electorale editată în Oradea mă face răspunzător. Nu eu am redactat aceasta, însă Kertén Rezső, cu știrea și aprobarea ulterioară a secției din Oradea, fiindcă eram deja atunci la propagandă electorală. La judecarea conținutului acesteia este însă a se considera și faptul, în jumătatea parte a județului Bihor era în acel timp, ca și acuma, starea de asediu, deci era de prevăzut că, întrucât ziarul editat va fi mai radical, nu vom putea răspândi nici un exemplar în sate.

IV. O altă acuza: că nu am răspândit manifestul centrului.

Este fapt că, referitor la acest manifest, comitetul local din Oradea, între care și membrii secției partidului și eu am hotărât că răspândirea aceasta nu se poate face în numele comitetului, fiindcă în urma aceasta întregul comitet va fi arestat și, prin aceasta, posibilitatea propagandei electorale va fi răpită. (Am autorizat însă pe Popa Marin, ba chiar l-am provocat, ca el și soția să le răspândească, fără a angaja însă numele comitetului). Răspunderea, deci, pentru această hotărâre este și a mea. Dar răspunderea mea nu este mai mare decât acei membri ai centrului care, cu toate că au fost mai bine informați decât mine, au omis totuși răspândirea manifestului.

V. Acuza pe mai departe că concepția mea greșită nu am recunoscut nici mai târziu, nu e bazată.

După alegeri, am discutat în mai multe rânduri această chestie, ba chiar a intervenit în mai multe rânduri înțelegerea cu organele locale ale partidului, odată chiar și cu aprobarea delegatului centrului BMȚ. Am repetat mereu că, întrucât voi fi convins că programul BMȚ a intervenit cu știrea și voința Partidului Comunist, mă supun deplin programului. Despre faptul însă că partidul aprobă partea programului referitoare la autodeterminare, ba chiar pretinde aceasta în formă mai radicală, am aflat numai ulterior. Din acest moment, am luat cuvântul la toate ocaziile în sensul acestui program, explicând aceasta în mod public. De exemplu, mă provoc la adunarea publică ținută în luna ianuarie 1931 în Salonta contra voinței autorităților, în prezența de 3.000 persoane, mai departe la procesul meu înaintea Tribunalului Bihor, în primăvara anului curent, unde, în calitate de acuzat, am desfășurat în acest sens programul.

¹²⁴ Din conținutul scrisorii se poate deduce că, prin cuvântul "mișcare", autorul desemnează mișcarea comunistă în ansamblu.

De [la] atitudinea mea oportunistă, manifestată în finea anului 1928, au trecut trei ani. De atunci, am manifestat în nenumărate rânduri că, chiar exclus din partid, am lucrat în mod disciplinat și cu stăruință în interesul partidului. În acești trei ani mi-a reușit nu numai a susține (în interiorul sferei mele de activitate) influența veche a partidului asupra partidelor proletare, dar cu ajutorul meu activ a reușit a aprofunda aceasta. În 12 plăși din județul Bihor am format comitetele de plasă ale BMT și în circa 100 de comune cele locale. Am înființat în circa 250 de comune legături, în aceste comune se cunosc lozincile noastre principale și acestea sunt acceptate. Față de părerea cam unanimă a delegaților care au dorit candidarea mea, eu am reprezentat voința partidului și, ca raportor, am propus candidarea lui Imre, ceea ce nu s-ar fi putut face fără ajutorul meu.

Cred că excluderea mea nu era motivată din punctul de vedere al intereselor partidului. Mă rețin că să arăt motivele personale care au făcut oportun ca greșelile să se exagereze și rezultatele obținute de mine să fie arătate ca rezultatele concesiunilor mele de principiu.

Vă rog, în baza aceasta, să schimbați hotărârea conducătorilor anteriori, dându-mi posibilitatea la muncă de partid ulterioară.

Cu salutări proletare,
Eugen Rozvan

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 513-520

47. 1931 decembrie 11 – Declarația dată de Timotei Marin la Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România, în care își face autocritica și retractează poziția sa de până atunci în chestiunile ideologice.

Către președinția Congresului al V-lea al Partidului Comunist din România Către Secretariatul Balcanic al Comitetului

Tovarăși, până în timpul din urmă am socotit că România stă în fața revoluției proletare, care va avea să desăvârșească sarcini importante de ordin burghezodemocratic.

Atât în scrierile mele, cât și la Congresul al V-lea al partidului am susținut aceasta teza.

Acum, după ce am meditat din nou asupra caracterului revoluției din România, în urma discuțiilor și, mai ales, a celor avute cu tovarășii delegați din țară, am ajuns la încheierea¹²⁵ că am supraapreciat dezvoltarea capitalistă a României și am subapreciat gradul de distrugere, sub influența crizei, a stabilizării parțiale a capitalismului român. Deși am dus lupte împotriva teoriei unor tovi din emigrație, ca și din țară asupra caracterului progresiv al Partidului Național-Țărănesc, împotriva subaprecierii de către diferiți tovarăși a rămășițelor feudalo-iobăgiste (latifundiile și, legată cu ele, dijma), în primul rând, în agricultură, ca și împotriva teoriei degradării generale a agriculturii, reprezentate până acum de curând de tov. Goldstein, în special, totuși, în același timp, supraapreciam diferențierea din sânul țărănimii.

¹²⁵ În sensul de "concluzie".

Din aceste considerații, teza mea asupra revoluției proletare din România, cu sarcini importante burghezo-democratice de desăvârșit, poate, în mod obiectiv, independent de dorința mea, să ducă la aprecierea nejustă a forțelor mature ale revoluției, la transpunerea accentului asupra factorilor externi, care nu pot decât numai să favorizeze trecerea revoluției burghezo-democratice în cea socialistă și, în sfârșit, la pasivitatea partidului.

De aceea, renunțând la punctul meu de vedere în chestia caracterului revoluției, declar că împărtășesc în întregime tezele asupra caracterului revoluției și a tacticii partidului, care au fost primite de congres.

A. Tătărescu¹²⁶
11/XII – 31.

A doua declarație a tov. Tătărescu

Către Președinția Congresului

Declar că, votând tezele (rezoluția) asupra raportului de activitate a CC al partidului, fac rezervă față de punerea numelui meu sub teoria, calificată "sectarism" de "stânga" (pag. 4), deoarece această teorie nu se acoperă cu greșelile mele, așa cum le-am caracterizat prin declarația mea, anume teoria revoluției proletare cu sarcini burghezo-democratice importante de desăvârșit.

Tatarov

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 5-6

48. 1931 decembrie 21 – Declarația autocritică a lui David Avramescu, prin care recunoaște greșelile comise în timpul luptei fracționiste.

Tovarăși, în prima mea cuvântare la congres eu am apărat activitatea lui Margulies¹²⁷, exclus din partid, precum și a elementelor grupate în jurul lui și am cerut reprimirea lor în partidul nostru. Aceluiași scop i-a servit cuvântarea mea contra conducerii noi, în numele democrației. După cuvântările tov. Schlosser¹²⁸, Smaranda și a delegaților, pentru mine a devenit clar că eu am fost, de fapt, purtătorul de cuvânt al acestei grupe de renegați în contra partidului.

Manifestarea mea la congres nu a fost întâmplătoare. Ea a constituit manifestarea faptului că, și după reprimirea mea în partid, nu numai că nu am rupt legătura cu Margulies, ci, din contră, am colaborat cu el până în ultimul moment. Critica tovarășilor

¹²⁶ Numele conspirativ al lui Timotei Marin

¹²⁷ Samuel Margulies fusese exclus din PCdR în 1929, fiind acuzat că a încercat să formeze o grupare fracționistă, sprijinită pe un cerc cultural, destinat muncitorilor, intitulat "Lumina". Ca și Eugen Rozvan, Margulies (care, în 1928, era membru în conducerea BMT) a acceptat ca lozinca blocului în alegeri să fie doar "autodeterminarea naționalităților conclocuitoare", renunțând la formula "până la despărțirea de statul român", care ar fi adus dizolvarea BMT de către autoritățile române, dar care era impusă de către Comintern pentru a servi interesele politice ale URSS.

¹²⁸ Numele conspirativ purtat la Congres de Bela Kun, delegat de Comintern să conducă Congresul

mi-a dat posibilitatea să-mi dau seama că, în persoana lui Margulies, partidul are de-a face cu un element social-democrat mic-burghez, element care a constituit un corp străin în partid și care opune partidului în chestiunile fundamentale ale mișcării revoluționare, vederile lui anticomuniste, lichidatoriste.

Împrejurarea că Margulies opunea luptei electorale și politice clădirea de cârciumi și tipărirea broșurilor, că el punea pe primul plan organizarea și numai apoi urma să fie dusă lupta maselor, împrăștiată deci, de fapt, în partid concepția social-democrată, faptul că el a vrut să dea revistei „Cultura Proletară” un caracter apolitic, că el, sub vechea conducere, împreună cu alții, ducea o politică importunistă în sindicate, că el a fost pentru înlăturarea parolei „autodeterminare până la despărțirea de stat”, că el a fost nedisciplinat, nesupunându-se hotărârilor partidului, că el a creat contra partidului un cerc din cei excluși, atrăgând acolo pe muncitorii fără de partid („Lumina”) – toate acestea, toată purtarea lui arată că Margulies reprezintă nu greșeli oportuniste răzlețe, ci o concepție totală social-democrată. Capacitatea lui de a manevra în fața unei părți din muncitorii din București, de a-și recunoaște greșelile, iar, de fapt, de a le continua și a duce o luptă de subminare împotriva partidului mărește pericolul care amenință partidul din partea acestui dușman al clasei muncitoare și al revoluției.

Participarea mea la grupul lui Margulies și faptul că n-am putut înțelege natura acestui grup au avut ca bază a lor oportunismul și atitudinea mea împăciuitoare. Plecând de aci, de la oportunismul și atitudinea mea împăciuitoare, am ajuns la situația aceea că am dus lupta împotriva partidului, ca fracționist și astăzi recunosc că partidul a avut dreptate când ducea împotriva mea lupta, calificându-mă drept oportunist, așa cum meritam. Tot din cauza oportunismului meu, am luat parte și la alte acțiuni contra partidului, cum au fost Otopeni, „Lumina” etc.

Prin faptul că am aderat la gruparea din Otopeni, legată cu Margulies, am ajutat la formarea unei alte grupe contra partidului și am adâncit spargerea și discreditarea Partidului Comunist în fața maselor muncitorești. O altă luptă a mea împotriva partidului este formarea cercului „Lumina”, unde, în loc să ne supunem directivelor conducerii noi a PCR și să ne recunoaștem greșelile, luptând pentru întărirea partidului, am adus acolo chestiuni interne de partid față de renegați și de elementele contra partidului, descoperind partidul în fața Siguranței.

Ceream partidului atunci ca partidul să-mi recunoască dreptatea mea, fără să văd că eu trebuia să recunosc dreptatea partidului și să ajut la întărirea lui. Am nesocotit chiar și Internaționala Comunistă, atunci când, în loc să mă adresez ei, am aderat la grupa contra partidului a lui Margulies și am dus lupta împotriva partidului.

Astăzi, viu în fața voastră să recunosc deschis toate aceste greșeli și pot spune cu tărie că lupta pe care partidul a dus-o și o duce împotriva lui Margulies, ca și a tuturor grupărilor contra partidului, oportuniștilor de dreapta și de „stânga” nu numai că o aprob, dar, împreună cu partidul, o voi duce până la distrugerea completă a lor și, mai ales, a grupeii Margulies și pentru bolșevizarea partidului.

Stejaru

La acestea, mai adaug că recunosc că congresul de față reprezintă Partidul Comunist din România și că toate hotărârile lui sunt în asentimentul partidului și sunt valabile, reprezentând interesele reale ale Partidului Comunist și clasei muncitoare din România.

Stejar

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 58-61

49. 1931 decembrie 22 – Rezoluția Congresului al V-lea al PCR cu privire la declarația autocritică a lui David Avramescu.

Rezoluția asupra declarației tov. Stejaru

Ascultând declarația tov. Stejaru, Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România stabilește că:

Declarația tov. Stejaru este mulțumitoare. Însă această declarație, dată sub presiunea discursurilor din timpul congresului, nu dă încă garanție deplină că tov. Stejaru a trecut în realitate pe linia partidului și a rupt cu trecutul său oportunist.

Numai lupta activă neobosită contra oportunismului și contra pozițiilor împăciuitoare față de el, numai demascarea persistentă a izvoarelor propriilor sale greșeli oportuniste și a crimelor contra partidului, ruperea tuturor firelor care-l leagă pe el de Margulies și grupa sa, în munca mai departe în partid, va fi dovada că el a aruncat armele și a trecut pe poziția partidului.

În acest scop, congresul însărcinează CC de a publica într-o formă convenabilă declarația tov. Stejar și cere de la tov. Stejaru, în desfășurarea mai departe contra grupei Margulies, dușmane partidului, de a îndeplini acele promisiuni date partidului în fața congresului.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 62

50. 1931 decembrie 23 – Declarație autocritică dată de Imre Aladar la Congresul al V-lea al PCR, prin care își recunoaște greșelile din timpul "luptei fracționiste fără de principii".

În legătură cu greșelile făcute de mine, dau următoarea declarație:

Socotesc că a fost o greșeală faptul că am ținut legături cu Margulies, șeful unei grupe oportuniste și dușmănoase Partidului Comunist și mișcării revoluționare.

Am făcut aceasta plecând de la ideea că el mai poate fi folositor mișcării revoluționare și conducerii sale, Partidul Comunist.

Prin legăturile mele cu un om care a fost membrul partidului și care acum, în mod obiectiv, se găsește dincolo de baricadă, am îngreunat partidului să ducă lupta de

distrugere a influenței lui în sânul muncitorilor, cum și a ruperii de la el a elementelor muncitorești cinstite, care au mai rămas sub influența lui.

În momentele actuale politice, când lupta de clasă se ascute în fiecare zi, distrugerea și izolarea de mase a tuturor grupelor contrarevoluționare este una din sarcinile cele mai mari ale partidului, fapt care eu nu l-am înțeles, căzând în gravă greșeală oportunistă, prin ținerea contactului prietenesc cu Margulies.

Prin atragerea lui la munca mișcării revoluționare, am întărit autoritatea lui, în loc să lucrez la distrugerea ei, așa cum ar fi fost bolșevic.

Declar că voi lupta din toate puterile pentru distrugerea acestei grupe contrarevoluționare, combătând cu toate ocaziile greșelile săvârșite de mine, pentru ca așa să putem merge pe linia curat revoluționară, împotriva oportuniștilor de tot felul și a împăciuitoților.

Aurel

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 23

51. 1931 decembrie 24 – Rezoluția adoptată de Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România, în legătură cu greșelile comise de Imre Aladar și cu declarația sa autocritică.

Rezoluție asupra declarației tov. Aurel

Ascultând declarația repetată a tov. Aurel, Congresul al V-lea al Partidului Comunist din România constată:

1. La începutul lucrărilor congresului, tov. Aurel a pornit un atac împotriva conducerii partidului și a congresului, manifestându-se politicește ca purtătorul de cuvânt al lui Margulies și al altor elemente oportuniste, antipartinice, excluse din partid.

2. Fiind respins cu hotărâre de către congresul întreg, tov. Aurel a căutat în toate chipurile să ascundă caracterul adânc oportunist antipolitic al ieșirii sale la congres, ca și al purtării sale în țară, prin darea unui șir de declarații cu două fețe.

3. Numai atunci când tov. Aurel a văzut clar că toate încercările sale de a strecura la congres contrabanda margulisistă au suferit un faliment complet, el a dat o declarație în scris, prin care recunoaște greșelile sale oportuniste și condamnă purtarea sa antipartinică

4. Congresul constată că purtarea tov. Aurel nu poate servi ca dovadă a sincerității declarației sale. Până când tov. Aurel nu va dovedi în practică, printr-o luptă activă contra lui Margulies și al altor oportuniști excluși, precum și printr-o luptă neobosită pentru îndeplinirea liniei partidului și a hotărârilor congresului că el într-adevăr și-a dat seama de greșelile sale și cu adevărat luptă pentru lichidarea lor, partidul și conducerea lui nu pot avea încredere în declarația sa.

5. Congresul al V-lea previne pe tov. Aurel că la cea mai mică călcare a disciplinei de partid și la sprijinirea mai departe a grupărilor oportuniste, dânsul va fi pus în afara partidului. Congresul însărcinează noul CC să discute chestia muncii viitoare a tov. Aurel.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 33

52. 1931 decembrie 25 – Protest adresat de către Imre Aladar Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste, în care își exprimă dezacordul față de rezoluția adoptată de Congresul al V-lea al Partidului Comunist Român în chestiunea devierii sale de la linia partidului.

Apelare

Către CE al IC, prin CC al PCR.

Tovarăși,

La dosarul Congresului al V-lea al Partidului Comunist Român se află declarația mea în legătură cu unele abateri făcute de mine, cum și rezoluția primită pe această chestiune de congresul al V-lea.

Eu am votat împotriva acestei rezoluții din următoarele motive:

1. În rezoluție se spune că eu am venit la congres cu tendința ca să introduc în mod contrabandistic linia lui Margulies (adică în mod conștient) și că, tendențios, am căutat să dau declarație cu două fețe.

2. Prin ultimul punct al rezoluției, mi se dă ultimatum de dare afară din partid în cazul când dau sprijinire mai departe grupelor oportuniste.

Tovarăși,

1. Nu este adevărat că cu tendință, în mod conștient, am vrut să introduc linia lui Margulies în congres, linie pe care eu am combătut-o atât în fața tovarășilor, cât și în fața lui însuși. Este o acuzație gratuită, pe care o resping cu energie.

2. Știu că se dă ultimatum aceluia căruia i s-au făcut deja observații serioase pentru abaterile sale, caz care nu este cu mine.

Am fost judecat pentru un caz, care nu se apropie de gravitatea lui nici de lupta fracționistă a lui Barbu-Luximin și nici măcar a lui Baltazar, cărora totuși nu li s-a dat ultimatum în așa fel.

Știu că pot să fiu crezut în sinceritatea declarațiilor mele, numai după ce voi dovedi-o în munca practică.

Cer însă Internaționalei Comuniste ca să atenueze gravitatea rezoluției, pe care, în forma ei actuală, eu o găsesc nedreaptă, exagerată.

Cu salutări proletare,

Aurel

Moscova, 25/XII – 1931.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 41-42

53. 1931 decembrie - Chestionare conținând datele biografice ale unor delegați la Congresul al V-lea al Partidului Comunist Român.

RADU

Absolut secret

ANCHETA No. 5

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informațiilor date, fiecare tovarăș poartă răspundere față de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) și cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	Fucara, Dascăl.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Radu.
3. Ce organizație reprezinți la congres? În ce organizație ai lucrat în ultimul timp și ce muncă (funcțiune) ai avut?	Regionala - Dobrudja și Comfracția centrală în DRO ¹²⁹ .
4. Timpul și locul nașterii.	13.II. 1906, s[atul] Bazirghean Silistra
5. Obârșia socială.	Muncitor.
6. Profesiunea principală și cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici). Dacă ești țaran, arată cât pământ ai și dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.	Fără profesie, tot timpul în mișcare.
7. Naționalitatea și situația familială.	Bulgar, supușenie română.
8. Ce învățătură ai?	Primară 4 [clase], liceul cl[asa] V , curs de 2 luni al IV-lea upravlenie ¹³⁰ - [1]931
9. Ce limbi știi?	Bulgărește, turcească, românească, rusească
10. Când ai devenit membru de partid și în ce anume organizații de partid ai intrat ca membru?	1924-1928, Bulgaria: în centra[la] Dobrudjan[ă] în Dobrudja [1]928-31
11. Ai fost membru al UTC? Când și cât timp?	1922-1924, bulgar

¹²⁹ Organizația Revoluționară a Dobrogei (DRO, după inițialele în limba bulgară) a apărut în perioada 1925-1926 în sudul Dobrogei, unde și-a creat primele organizații ilegale. DRO se dora o "organizație de masă", care lupta pentru "Republica Dobrogeană liberă" și "distrugerea tiraniei și oligarhiei române în Dobrogea". Era subordonată formal PCdR, dar controlată, în fapt, de comuniștii bulgari, care dețineau poziții importante în FCB. Din această organizație au făcut parte Petru Borilă, D. Doncev, Dimităr Gonev. DRO și-a încetat activitatea în 1940.

¹³⁰ Termenul rusesc pentru "conducere"

12. Ce fel de funcțiuni (hronologic) ai ocupat în partid (și în UTC. De enumerat, arătând funcțiile și timpul când ai îndeplinit aceste funcții.	Secretar de comfracție [centru], organizator de regiune a partidului pe linia DRO, 1931, Iunie - CRPD și centrala DRO.
13. Ai luat parte la conferințe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	Conferința regională a partidului în Dobrudja.
14. Ești sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de șomeri, agitator al organizațiilor revoluționare legale)? Care anume și cât de mult, ce fel de funcții ai avut în ele?	_____
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizații politice? Care anume, cât timp, ce fel de funcții ai avut în ele?	_____
16. Ai luat parte în munca organizațiilor național-revoluționare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracțiunea comunistă?	DRO, secretar al partizanski othead ¹³¹ și în fracție.
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupației românești? În ce timp și loc?	_____
18. Ești legal sau ilegal în momentul de față și când ai trecut în ilegalitate?	Ilegal, [1]925.
19. De câte ori și cât ai fost arestat pentru munca revoluționară până la intrarea în partid?	
20. De câte ori și când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea și cât timp ai stat arestat la fiecare dată? Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare și cum ai fost eliberat?	1927. 4. III, aprilie (vreo 32 de zile am fost arestat).
21. Ai fost bătut în timpul arestării și instrucției?	Da.
22. Ai dat ceva informațiuni în timpul instrucției sau la proces despre activitatea ta revoluționară sau a altora? A știut despre aceasta partidul și a luat în privința aceasta vreo hotărâre?	Nu.

¹³¹ Termenul rusesc pentru “detașament de partizani”.

23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori și cât timp ai ținut în fiecare grevă?	_____
24. Ai fost în armată, ce fel de armă și cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	_____
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	_____
26. Sunt în familia ta (sau în familia soției tale) dușmani activi în contra mișcării comuniste și ce funcțiuni ocupă ei în societatea burgheză?	_____
27. Dacă ești căsătorit: obârșia socială a soției, poziția ei față de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soția, mama, părintele).	_____
28. Dacă ai fost în emigrație, în ce țară și cât timp.	

Vifor

Absolut secret

ANCHETA No. 7

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informațiilor date, fiecare tovarăș poartă răspundere față de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) și cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	Pal, Ștefănescu, Maroși.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Vifor.
3. Ce organizația reprezinți la congres? În ce organizație ai lucrat în ultimul timp și ce muncă (funcțiune) ai avut?	Secretariatul partidului.
4. Timpul și locul nașterii.	Kadaciul Mare (județ Odorhei), 10. VI. 1902.
5. Obârșia socială.	Din familie mic-burgheză proletarizată.
6. Profesiunea principală și cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici)? Dacă ești țăran, arată cât pământ ai și dacă mai lucrez undeva în afară de gospodăria ta.	Tinichigiu, 8 ani lucrat în această meserie (1920-28). La început, în ateliere mici. De la 1924, în ateliere mari (Gaisev, Davidoglu, Fold).
7. Naționalitatea și situația familială.	Evreu-ungur, însurat și copil.

8. Ce învățătură ai?	4 clase primare și cursul scurt (9 luni) în școala leninistă.
9. Ce limbi știi?	Ungurește, românește, nemțește și, mai slab, rusească.
10. Când ai devenit membru de partid și în ce anume organizații de partid ai intrat ca membru?	1927, organizația București.
11. Ai fost membru al UTC? Când și cât timp?	Am fost membru al Uniunii Tineretului Muncitor din Ardeal și Banat în 1921-23, la Târgu- Mureș.
12. Ce fel de funcțiuni (hronologic) ai ocupat în partid (și în UTC)? De enumerat, arătând funcțiile și timpul când ai îndeplinit aceste funcții.	La intrarea în partid (1927, vara), cooptat de-a dreptul în comitet local al partidului. București, toamna 1928, numit secretarul organizație[i] Buc[urești]. Din 1929 V-[1]930 VIII, student la școala leninistă: IX-X [1]930 la Timișoara. De la XI. [1].930, membru în secretariatul partidului. În UTMAB ¹³² , membru în comitet, președinte [de] organizație, delegatul org[anizației] în partid loc[al]- com[itet] și com[itetul] loc[al] sind[ical].
13. Ai luat parte la conferințe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	Nu.
14. Ești sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de șomeri, agitator al organizațiilor revoluționare legale)? Care anume și cât de mult, ce fel de funcții ai avut în ele?	Membru, Sindicatul Metal Unitar din Buc[urești] din 1926 (membru în comitet și din 1928 în "Eter" Munci Metal). La fabrică (1926), bărbat de încredere și în conducerea grevei; Blocul Munc[itoresc] Țărănesc.
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizații politice, care anume, cât timp, ce fel de funcție ai avut în ele?	Uniunea Tin[ereturii] MAB, 1921-23 și în MOPR, 1926-27.
16. Ai luat parte în munca organizațiilor național-revoluționare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracțiunea comunistă?	Nu.
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupației românești? În ce timp și loc?	_____

¹³² UTMAB = Uniunea Tineretului Muncitor din Ardeal și Banat.

18. Ești legal sau ilegal în momentul de față și când ai trecut în ilegalitate?	Ilegal, din 1930 Sept[embrie].
19. De câte ori și când ai fost arestat pentru munca revoluționară până la intrarea în partid?	Două ori, în 1926-27.
20. De câte ori și când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea și cât timp ai stat arestat la fiecare dată? Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare și cum ai fost eliberat?	Două ori, în București, pentru scurt timp. Prima, 1927, cu ocazia morții regelui, 5 zile, a doua cu ocazia Alba-Iulia pentru 4 zile.
21. Ai fost bătut în timpul arestării și instrucției?	În 1926, da.
22. Ai dat ceva informațiuni în timpul instrucției sau la proces despre activitatea ta revoluționară sau a altora? A știut despre aceasta partidul și a luat în privința aceasta vreo hotărâre?	N-am dat niciodată informațiuni.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori și cât timp ai ținut în fiecare grevă?	Nu.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă și cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	Armată n-am făcut, fiind dispensat ca cap de familie (tatăl meu murind în 1923 primăvara, eu trebuia să țin familia de 5 persoane).
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	Nu.
26. Sunt în familia ta (sau în familia soției tale) dușmani activi în contra mișcării comuniste și ce funcțiuni ocupă ei în societatea burgheză?	Nu.
27. Dacă ești căsătorit: obârșia socială a soției, poziția ei față de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soția, mama, părintele).	Căsătorit. Soția intelectuală, dintr-o familie mic-burgheză, ea însăși tovarășă membră de partid
28. Dacă ai fost în emigrație, în ce țară și cât timp.	Nu.

Aurel

Absolut secret

ANCHETA No. 9

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informațiilor date, fiecare tovarăș poartă răspundere față de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) și cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar)	Vlad și Aurel. La Congres, Aurel
--	----------------------------------

2. Pseudonimul în timpul congresului.	Aurel.
3. Ce organizație reprezinți la congres? În ce organizație ai lucrat în ultimul timp și ce muncă (funcțiune) ai avut?	Sindicatelor Unitare (CG al SU). Am lucrat în secretariatul CG al SU.
4. Timpul și locul nașterii.	1900, București.
5. Obârșia socială.	Tata, din părinți țărani săraci, de asemenea și mama. Tata lucrător cizmar, mama scriitoare. Acum, gospodină.
6. Profesiunea principală și cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici)? Dacă ești țăran, arată cât pământ ai și dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.	Tâmplar. Lucrat de la 1912 la 1922, inclusiv. Am lucrat și în întreprinderi mici și mari.
7. Naționalitatea și situația familială.	Ungur, supus Român. Familie de muncitori.
8. Ce învățătură ai?	6 clase primare. Nu am [fost] la Școala Leninistă.
9. Ce limbi știi?	Românește, ungurește. Franțuzește, nu perfect. Rusește, foarte puțin.
10. Când ai devenit membru de partid și în ce anume organizații de partid ai intrat ca membru?	1919, în primele grupe care se formau în sânul Partidului Socialist, secțiunea București.
11. Ai fost membru al UTC? Când și cât timp?	Nu. Membrul fostului T[ineret] S[ocialist], dar am fost inactiv, lucrând pe linie sindicală.
12. Ce fel de funcțiuni (hronologic) ai ocupat în partid (și în UTC)? De enumerat, arătând funcțiile și timpul când ai îndeplinit aceste funcții.	În partid propriu-zis, nici o funcțiune. Am fost membru [al] comitet[ului] sect[iunii] București 1923-24. Apoi, după ilegalizarea partidului [la] 1924, am făcut parte din primul directorat de 5. La Congresul al IV-lea al PCR am fost ales membru în CC.
13. Ai luat parte la conferințe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	Am luat parte la congresele partidului al III-lea și al IV-lea. De asemenea, la Congresul al IV-lea al IC. Am fost reprezentantul S[indicatorilor] U[nitare] la Profintern. Numai titular.

<p>14. Ești sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de șomeri, agitator al organizațiilor revoluționare legale)? Care anume și cât de mult, ce fel de funcții ai avut în ele?</p>	<p>Membru [al] sind[icatu]lui tâmplar[ilor] București din 1915. Am fost legat și prim delegat de fabrică între 1918-1922. Apoi membru [în] comitetul sind[ical], în comit[et]ul uniunii și aproape doi ani de zile secretarul salariat (regional) al uniunii. Apoi, aproape un an și jumătate, am lucrat iar la meserie. Ales apoi secretarul Comisiei locale sindicale București, timp de peste doi ani. Apoi, aproape un an, secretarul CGSU. Am luat parte la câteva greve, personale.</p>
<p>15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizații politice, care anume, cât timp, ce fel de funcții ai avut în ele?</p>	<p>De la 1918, membru în secțiunea București al vechiului Partid Socialist. Nici o funcțiune.</p>
<p>16. Ai luat parte în munca organizațiilor național-revoluționare, ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracțiunea comunistă?</p>	<p>_____</p>
<p>17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupației românești? În ce timp și loc?</p>	<p>_____</p>
<p>18. Ești legal sau ilegal în momentul de față și când ai trecut în ilegalitate?</p>	<p>Momentul de față, sunt expulzat din țară și situația mea așteaptă clarificare.</p>
<p>19. De câte ori și când ai fost arestat penru munca revoluționară până la intrarea în partid?</p>	<p>_____</p>
<p>20. De câte ori și când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea și cât timp ai stat arestat la fiecare dată? Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare și cum ai fost eliberat?</p>	<p>Am fost arestat cel puțin de douăzeci de ori, dar cele mai multe au fost de scurtă durată, până la 30 de zile, de cele mai multe ori scăpând prin greva foamei. Prima dată, în 1919, o lună și apoi a urmat restul. Cea mai lungă arestare a fost de 4 luni, când am scăpat prin casarea sentinței de un an. Condamnarea, ca și arestările, aveau motiv politic.</p>
<p>21. Ai fost bătut în timpul arestării și instrucției?</p>	<p>O dată bătut ceva mai serios, altădată hărțuit.</p>
<p>22. Ai dat ceva informațiuni în timpul instrucției sau la proces despre activitatea ta revoluționară</p>	<p>Așa ceva nu am făcut. În timpul activității noastre legale (a mea în</p>

sau a altora? A știut despre aceasta partidul și a luat în privința aceasta vreo hotărâre?	sindicate), la arestări (1922-24) scriam în declarațiile care le dădeam pe vremuri, despre această activitate legală, că sunt secretarul sindicatelor, că am luat parte [la] tratative de încheierea de contracte colective, că în provincie am dormit la hotelul cutare. Aceasta era tot. Lucruri consp[irative], niciodată.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori și cât timp ai ținut în fiecare grevă?	În total, am făcut cam 150 zile greva foamei, în aproximativ 10 serii. Cea mai lungă de 20 zile, restul 16-10-8 [zile] etc.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă și cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	Armata română. Nici un fel de post.
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	_____
26. Sunt în familia ta (sau în familia soției tale) dușmani activi în contra mișcării comuniste și ce funcțiuni ocupă ei în societatea burgheză?	Nu sunt.
27. Dacă ești căsătorit: obârșia socială a soției, poziția ei față de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soția, mama, părintele)	Sunt căsătorit. Soția lucrătoare. Simpatizantă, făcând chiar mici servicii pentru mișcare. În activitate nu m-a împiedicat, dimpotrivă, m-a ajutat din punct de vedere material. Dar numai atât. Nici cu părinții nu am avut conflicte pentru această chestiune. Atitudinea lor este socia[bilă]: "Este bine, dar lasă să mai facă și altul".
28. Dacă ai fost în emigrație, în ce țară și cât timp?	Am fost, în 1924, expulzat (azvârlit peste graniță noaptea, fiindcă sunt cetățean român), de 4 ori, dar m-am întors în continua[re]. Acum, tot în așa fel (1931 august), am fost expulzat.

ANCHETA No. 12

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informațiilor date, fiecare tovarăș poartă răspundere față de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) și cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	Alexandrescu, Skorceff, Dimof, Agnus dei, Krasnoff, Bacic, pseudonimul literar Spartacus, Dobroudjansky.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Alexandrescu.
3. Ce organizație reprezintă la congres? În ce organizație ai lucrat în ultimul timp și ce muncă (funcțiune) ai avut?	Membriu [în] comitetul local Bazargic, comitetul regional, membru CC al DRO. Propagandist-conducător școala de partid, redactor ziarul "Pravda", conduc [C]omsomolul și grupurile femeilor.
4. Timpul și locul nașterii.	10 aprilie 1896, Bazargic.
5. Obârșia socială.	Mic-burghez.
6. Profesiunea principală și cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici)? Dacă ești țaran, arată cât pământ ai și dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta	Jurnalist de [la] 1920-1930, în "Pravda" și "Federația Balcanică".
7. Naționalitatea și situația familială.	Bulgar, însurat.
8. Ce învățătură ai?	Superioară, nu terminată.
9. Ce limbi știi?	Bulgara, româna, franceza, germana, turca, rusa.
10. Când ai devenit membru de partid și în ce anume organizații de partid ai intrat ca membru?	Membriu de partid din 1919, organizația Bazargic, în grupele de tineretul bulgar din 1912 - Bulgaria, și grupele de tineret și de cercurile de educație de partid 1913-14 în Bazargic.
11. Ai fost membru al UTC? Când și cât timp?	Nu.
12. Ce fel de funcțiuni (hronologic) ai ocupat în partid (și în UTC)? De enumerat, arătând funcțiile și timpul când ai îndeplinit aceste funcții?	Membriu comitetul local Bazargic (1920-25), conducătorul școalei de partid, tineretul, grupele de femei, redactor ziarul "Pravda", membru [al] com[itetului] regional 1924-25, membru CC [al] DRO (1925-1926), membru comitetul conspirativ din Dobrogea (1919-1925).
13. Ai luat parte la conferințe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	Conferințe regionale (Dobrogea de Sud) trei, conferințe județene-patru, Congresul DRO.

<p>14. Ești sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de șomeri, agitator al organizațiilor revoluționare legale)? Care anume și cât de mult, ce fel de funcții ai avut în ele?</p>	<p>Vezi 12.</p>
<p>15. Până la devenire de membru al partidului comunist, ai făcut parte din alte organizații politice, care anume, cât timp, ce fel de funcții ai avut în ele?</p>	<p>Membru grupele de tineret în (Bulgaria) 1912-13. Membru grupele de tineret și cercurile de educație de partid în Bazargic 1913-14.</p>
<p>16. Ai luat parte în munca organizațiilor național-revoluționare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracțiunea comunistă?</p>	<p>Parte activă pentru crearea DRO, autorul de toate documentele fundamentale ale DRO, membru al fracțiunii comuniste în CC (1925-29), organizatorul conferinței de constituire DRO (1925) și Congresul I DRO (1929).</p>
<p>17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupației românești? În ce timp și loc?</p>	<p>Am avut strânse legături cu grupurile partizane în Dob[r]jogea (1919-1925), însărcinat din partea partidului. Două conferințe cu cetele DRO (1926 mai și august).</p>
<p>18. Ești legal sau ilegal în momentul de față și când ai trecut în ilegalitate?</p>	<p>Ilegal. Am trecut la [il]egalitate în 1925, după expulzarea mea din România, în 24 Martie 1925, pe baza hotărârii Consiliul[ui] de miniștri.</p>
<p>19. De câte ori și când ai fost arestat pentru munca revoluționară până la intrarea în partid?</p>	<p>Până la intrarea în partid, am fost arestat în Bazargic, de la comenduirea militară, în 1913, ca membru al cercurilor tineretului.</p>
<p>20. De câte ori și când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea și cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat, și ce fel de condamnare și cum ai fost eliberat?</p>	<p>Câte 2-3 zile, am fost multe ori arestat în Bazargic, am avut două procese pentru articole în Pravda și o provocarea polițienească, în care am fost condamnat la 20 (sau mai mult, nu mi-amintesc) zile închisoare. Am stat în închisoarea din Bazargic (45 zile), Constanța (o săptămână), în București, la consiliu de război, ca "Maria" (nu-mi amintesc câte zile).</p>
<p>21. Ai fost bătut în timpul arestării și instrucției?</p>	<p>Nu.</p>

22. Ai dat ceva informațiuni în timpul instrucției sau la proces despre activitatea ta revoluționară sau a altora? A știut despre aceasta partidul și a luat în privința aceasta vreo hotărâre?	Niciodată.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori și cât timp ai ținut în fiecare grevă?	Nu.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă și cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	Sublocotinent (1916-18), locotinent (1918-19), comandir de companie, infanterie, speciali[ta]tea – bombele, pe frontul român și macedonean, în armata bulgară.
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	_____
26. Sunt în familia ta (sau în familia soției tale) dușmani activi în contra mișcării comuniste și ce funcțiuni ocupă ei în societatea burgheză?	Vărul meu, D[octo]r [H]andjief, secretarul particular la regele Bulgariei, Boris.
27. Dacă ești căsătorit: obârșia socială a soției, poziția ei față de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soția, mama, părintele).	Da, soția mea e de o familie boierească, că a fost membru [al] tineretului bulgar Warna (1923-25), grupele de partid (a PC Bulgar) în Viena și Berlin, a fost arestată pe linia DRO în Constanța 6 luni, în 1930, acuma nu știu. Am conflicte cu rudele (frați și soră) al[e] soției mele.
28. Dacă ai fost în emigrație, în ce țară și cât timp?	Da. În Bulgaria 1925, 1926 (8 luni la munca ilegală), 1926-28 în Austria, în 1928-30 Germania, în 1926, 1928 câte 3-4 luni în București la munca ilegală, pe linie DRO și partidul.

Busuioc

Absolut secret

ANCHETA No. 10

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informațiilor
Date, fiecare tovarăș poartă răspundere de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) și cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	Arnold.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Busuioc.
3. Ce organizație reprezinți la congres?	Sectorul român.

În ce organizație ai lucrat în ultimul timp și ce muncă (funcțiune) ai avut?	
4. Timpul și locul nașterii.	Odessa.
5. Obârșia socială.	Muncitor.
6. Profesiunea principală și cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici)? Dacă ești țaran, arată cât pământ ai și dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.	Croitor, am lucrat 10 ani.
7. Naționalitatea și situația familială.	Evreu, mici meseriași.
8. Ce învățătură ai?	Școala primară.
9. Ce limbi știi?	Rusește, românește.
10. Când ai devenit membru de partid și în ce anume organizații de partid ai intrat ca membru?	1918, în Odessa.
11. Ai fost membru al UTC? Când și cât timp?	-----
12. Ce fel de funcțiuni (hronologic) ai ocupat în partid (și în UTC)? De enumerat, arătând funcțiile și timpul când ai îndeplinit aceste funcții?	Am lucrat în domeniul militar.
13. Ai luat parte la conferințe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	Am fost delegat la Conferința regională (Bauman), în Moscova.
14. Ești sau ai fost membru vreunui sindicat profesional, care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de șomeri, agitator al organizațiilor revoluționare legale)? Care anume și cât de mult, ce fel de funcții ai avut în ele?	Sunt membru al sindicatului învățământului.
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizații politice? Care anume, cât timp, ce fel de funcții ai avut în ele?	_____
16. Ai luat parte în munca organizațiilor național-revoluționare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracțiunea comunistă?	_____
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupației românești? În ce timp și loc?	_____

18. Ești legal sau ilegal în momentul de față și când ai trecut în ilegalitate?	_____
19. De câte ori și când ai fost arestat pentru munca revoluționară până la intrarea în partid?	_____
20. De câte ori și când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea și cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare și cum ai fost eliberat?	1920, am fost arestat și am stat până la 1927.
21. Ai fost bătut în timpul arestării și instrucției?	Am fost bătut.
22. Ai dat ceva informațiuni în timpul instrucției sau la proces despre activitatea ta revoluționară sau a altora? A știut despre aceasta partidul și a luat în privința aceasta vreo hotărâre?	N-am vorbit nimic.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori și cât timp ai ținut în fiecare grevă?	De 5 ori, de la 5 până la 10 zile.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă și cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	_____
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	_____
26. Sunt în familia ta (sau în familia soției tale) dușmani activi în contra mișcării comuniste și ce funcțiuni ocupă ei în societatea burgheză?	_____
27. Dacă ești căsătorit: obârșia socială a soției, poziția ei față de munca ta de partid (ai fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soția, mama, părintele)	Căsătorit, muncitoare.
28. Dacă ai fost în emigrație, în ce țară și cât timp?	-----

ANCHEA No. 13

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informațiilor date, fiecare tovarăș poartă răspundere față de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) și cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	Pseudonimul literar Tătaru.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Tătărescu.
3. Ce organizație reprezinți la congres? În ce organizație ai lucrat în ultimul timp și ce muncă (funcțiune) ai avut?	_____
4. Timpul și locul nașterii.	Anul 1897, C. Kipes[c]a, Bas[arabia], j[udețul] Orhei.
5. Obârșia socială.	Fiu de țaran mic.
6. Profesiunea principală și cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari au mici)? Dacă ești țaran, arată cât pământ ai și dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.	Profesor, jurnalist, în ultimii 3 ani - colaborator științific în chestiuni economice și agrare.
7. Naționalitatea și situația familială.	Moldovean bas[arabean], văduv.
8. Ce învățătură ai?	Universitatea, secția filologiei moderne.
9. Ce limbi știi?	Română, rusă, germană, franceză.
10. Când ai devenit membru de partid și în ce anume organizații de partid ai intrat ca membru?	În an[ul] 1919, în organizația basarab[eană], celula student[escă] basarabeană de la Universitatea din Iași (celulă ilegală).
11. Ai fost membru al UTC? Când și cât timp?	_____
12. Ce fel de funcțiuni (hronologic) ai ocupat în partid (și în UTC)? De enumerat, arătând funcțiile și timpul când ai îndeplinit aceste funcții.	Secretarul celei student[esci] bas[arabene], în 1919-1920/21, îndeplinind în același timp diferite însărcinări tehnice și literare, cu caracter legal sau ilegal. În 1922/24 (după proces) - membru în comitetul local al sect[iunii] part[idului] din Iași, instructor al grupelor (celulelor), îndeplinind o vreme și sarcina de instructor al organizațiilor din Moldova și, mai ales, Basarabia. Am condus ziarul "Iașul socialist", din însărcinarea expresă a CC. Am scos și un ziar student[esc] antifascist, "Scânțtea",

	afară de alte munci curente propagandistice (comisia centrală, etc). În anii 1924/26, afară de însărcinări tehnice din partea CC, am dus, mai ales, muncă propagandistică (la MOPR, fiind în comisia centrală de control; la "Facla", conducând redacția etc), pregătind, spre sfârșit[ul] an[ului] 1926, apariția a 2 ziare legale. În anii 1927/28 - mai ales, muncă literară propagandistică, fiind în redacția "Luptei de clasă" și având și însărcinarea din partea Biroului Politic de a conduce mișcarea din străinătate a emigranților basarabeni din toate țările.
13. Ai luat parte la conferințe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	La Conferința a II-a (vara, 1922), la Congresul al II-lea (toamna, 1922)
14. Ești sau ai fost membru vreunui sindicat profesional, care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de șomeri, agitator al organizațiilor revoluționare legale)? Care anume și cât de mult, ce fel de funcții ai avut în ele?	Am fost membru în sindicatul tipografilor de la Iași, din an[ul] 1923.
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizații politice? Care anume, cât timp, ce funcții ai avut în ele?	De la 1915, mi se pare, și până la aprilie sau iunie 1917 - membru în partidul moldovenesc din Basarabia, lucrând toată vremea, mai ales, printre țărani, în parte și prin tineretul școlar.
16. Ai luat parte în munca organizațiilor național-revoluționare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracțiunea comunistă?	_____
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupației românești? În ce timp și loc?	_____
18. Ești legal sau ilegal în momentul de față și când ai trecut în ilegalitate?	De la 1927 până astăzi - emigrant politic.
19. De câte ori și când ai fost arestat pentru munca revoluționară până la intrarea în partid?	Până la intrarea în partid, am fost pus sub supraveghere administrativă [țaristă], pentru acțiunea moldovenească, în 1913 - dat afară din școală pentru organizarea grevei de foame a întregii școli.

<p>20. De câte ori și când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea și cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare și cum ai fost eliberat?</p>	<p>Imposibil să-mi reamintesc, anume de câte ori am fost arestat. Dățile principale sunt: martie 1921 (complotul din Iași, Tescenco și alții) și deținut până în iulie 1922. În 1925 (ianuarie sau februarie), arestat și deținut la Siguranța din Chișinău circa 2 luni, acuzat de a fi condus grupele țărănești din sud[ul] Bas[arabiei] în legătură cu răscoala din Tatar-Bunar.</p>
<p>21. Ai fost bătut în timpul arestării și instrucției?</p>	<p>Nu.</p>
<p>22. Ai dat ceva informațiuni în timpul instrucției sau la proces despre activitatea ta revoluționară sau a altora? A știut despre aceasta partidul și a luat în privința aceasta vreo hotărâre?</p>	<p>Nu.</p>
<p>23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori și cât timp ai ținut în fiecare grevă?</p>	<p>Grevele principale de foame: la închisoarea din Iași - 10 zile/1921, la închis[oarea] Văcărești - mi se pare, trei greve, între 6-8 zile, grevele comune cu alți tov[arăși] din Dealul Spirei (1922). Cât privește grevele mai mărunte, au fost multe, numărul exact nu mi-l amintesc.</p>
<p>24. Ai fost în armată, ce fel de armă și cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?</p>	<p>_____</p>
<p>25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?</p>	<p>_____</p>
<p>26. Sunt în familia ta (sau familia soției tale) dușmani activi în contra mișcării comuniste și ce funcțiuni ocupă ei în societatea burgheză?</p>	<p>_____</p>
<p>27. Dacă ești căsătorit: obârșia socială a soției, poziția ei față de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soția, mama, părintele).</p>	<p>_____</p>
<p>28. Dacă ai fost în emigrație, în ce țară și cât timp?</p>	<p>Din anul 1927, în Cehoslovacia, două luni la închisoare (în orașul Coșița¹³³); apoi, 1927 până în aprilie 1928, în Austria (Viena), venit în U.S.S.R. în 1928.</p>

¹³³ Košice.

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informațiilor date, fiecare tovarăș poartă răspundere față de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) și cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).	N-am avut pseudonime literare, câteodată Elena, Silvia.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Zoe Zamfirescu.
3. Ce organizație reprezintă la congres? În ce organizație ai lucrat în ultimul timp și ce muncă (funcțiune) ai avut?	Sectorul român al Universității Comuniste a Occidentului. În organizația de Moscova, part[id], VKP(b) ¹³⁴ . Pentru Partidul Comunist Român, am făcut, în ultimul timp, numai muncă literară și pedagogică.
4. Timpul și locul nașterii.	A[nul] 1875, Elveția, Bex.
5. Obârșia socială.	Tatăl fost tipograf, fost slujbaş, actual pensionar. Fost emigra[n]t politic din Rusia din anul 1871.
6. Profesiunea principală și cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici). Dacă ești țaran, arată cât pământ ai și dacă mai lucrez undeva în afară de gospodăria ta.	Înainte de revoluția din octombrie, medic slujbaş timp de 20 de ani în România. Din anul 1919 sunt în URSS, succesiv am fost redactor [răspunzător] a publicațiilor comuniste scoase de Secția comunistă română pe lângă EKKI (1919-1920), apoi de pe lângă CC al Part[idului] VKP(b) (a[nul] 1920-1921). De la 1921-1925, am lucrat la Comit[et]ul Internațional pentru munca între femei de pe lângă EKKI; de la 1925-1929, am ocupat funcțiuni sovietice în Republica moldovenească.
7. Naționalitatea și situația familială.	Moldovenească și rusă; necăs[ătorită].
8. Ce învățătură ai?	Superioră (universitate).
9. Ce limbi știi?	Română, rusă, franceza, germană, mai puțin engleză.
10. Când ai devenit membru de partid și în ce anume organizații de partid ai intrat ca membru?	Oficial, am intrat în VKP(b) în anul 1919. Legături cu partidul s[us] d[enumit] bolșevic dinainte de război, am avut din anul 1907.
11. Ai fost membru al UTC? Când și cât timp?	Nu.

¹³⁴ Partidul Comunist Bolșevic Rus.

<p>12. Ce fel de funcțiuni (hronologic) ai ocupat în partid (și în UTC)? De enumerat, arătând funcțiile și timpul când ai îndeplinit aceste funcții.</p>	<p>În Partidul Comunist Român am fost cooptată în CC, la sfârșitul anului 1923. Am funcționat numai 2 luni, fiindcă am fost arestată și, după o lună de închisoare, expulzată din țară.</p>
<p>13. Ai luat parte la conferințe de partid, congrese, sau congresele Cominternului? La care anume?</p>	<p>La conferințele PCR, de când s-a constituit în 1921, nu, fiind în Rusia Sovietică. La congresele Cominternului am luat parte la toate în calitate de slujbașă a EKKI, iar la congresul al V-lea (1924) în calitate de delegată cu non [cuvânt] din partea PCR.</p>
<p>14. Ești sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de șomeri, agitator al organizațiilor revoluționare legale)? Care anume și cât de mult, ce fel de funcții ai avut în ele?</p>	<p>Da. În Rusia Sovietică, din anul 1920. Am fost la conducerea sindicatului lucrătorilor medicali în Moldova Sovietică.</p>
<p>15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizații politice? Care anume, cât timp, ce fel de funcții ai avut în ele?</p>	<p>În Partid[ul] Soc[ial]-Democr[at] dinainte de război, am fost în prima mișcare din anul 1902; asistând în această calitate și la al 5-lea congres al Intern[a]ționalei I, în 1903. În a doua mișcare, de la 1905 până la 1918. Am fost membră în Comitetul Executiv al vechiului part[id] de la 1910-1918.</p>
<p>16. Ai luat parte în munca organizațiilor național-revoluționare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracțiunea comunistă?</p>	<p>Nu.</p>
<p>17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupației românești? În ce timp și loc?</p>	<p>Nu.</p>
<p>18. Ești legal sau ilegal în momentul de față și când ai trecut în ilegalitate?</p>	<p>În România nu pot fi legală.</p>
<p>19. De câte ori și cât ai fost arestat pentru munca revoluționară până la intrarea în partid?</p>	<p>În 1894, am fost arestată în Rusia țaristă (Samara) și expulzată peste graniță. În a[nul] 1909, am emigrat din Rusia, în ajunul arestării.</p>
<p>20. De câte ori și când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea și cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat,</p>	<p>În timpul războiului, am fost arestată o dată, în anul 1916, o dată în anul 1917 (pentru manifestație de femei), în anul 1918 (pentru întrunirea de la 1 Mai</p>

ce fel de condamnare și cum ai fost eliberat?	(revizuirea programului post-socialist), când am stat închisă, ca și ceilalți tovarăși, timp de 2 2 ½ luni - proces n-a fost. A doua oară, în anul 1918 la 13 (26) decembrie - am stat închisă la poliție 2 săptămâni - și am căpătat ordin de a pleca din țară la încetarea procesului. În anul 1924, revenind în țară și căutând a mă legaliza, mi s-a dat termen de o lună de stat în București. Refuzând a pleca de bună voie, am fost arestată și imbarcată pe vapor italian.
21. Ai fost bătut în timpul arestării și instrucției?	Bătută în timpul arestărilor n-am fost, dar bruscată, lovită cu baioneta, amenințată, etc, am fost.
22. Ai dat ceva informațiuni în timpul instrucției sau la proces despre activitatea ta revoluționară sau a altora? A știut despre aceasta partidul și a luat în privința aceasta vreo hotărâre?	N-am dat niciodată informațiuni asupra activității mele revoluționare sau ale altora.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori și cât timp ai ținut în fiecare grevă?	În timpul arestărilor mele, n-am făcut greve de foame colective. Arestată ultima oară, am început individual greva de foame, care a fost întreruptă prin extrădarea mea.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă și cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	Nu.
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp.	Ca medic, în România, timp de 6 ani. Am fost silită a demisiona în 1905, din cauza ideilor socialiste.
26. Sunt în familia ta (sau în familia soției tale) dușmani activi contra mișcării comuniste și ce funcțiuni ocupă ei în societatea burgheză?	Nu sunt. Am făcut servicii partidului comunist, dar nu în mod constant, cât timp am fost în legătură cu familia, adică cu tatăl și sora.
27. Dacă ești căsătorit: obârșia socială a soției, poziția ei față de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soția, mama, părintele?).	Actualmente nu știu, necăsătorită.
28. Dacă ai fost în emigrație, în ce țară și cât timp?	În România, înainte de război, am fost considerată ca emigrată politică din Rusia. În Rusia Sovietică, sunt cetățeană URSS. În altă țară n-am fost emigrată.

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informațiilor date, fiecare tovarăș poartă răspundere față de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) și cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar)	Maria, Veta, Maria Feararu, Floarea Radu, Vasile Stanca.
2. Pseudonimul în timpul congresului.	Smaranda.
3. Ce organizație reprezintă la congres? În ce organizație ai lucrat în ultimul timp și ce muncă (funcțiune) ai avut?	Secretariatul partidului.
4. Timpul și locul nașterii.	București, 1 noiembrie 1903.
5. Obârșia socială.	Muncitorească.
6. Profesiunea principală și cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici). Dacă ești țaran, arată cât pământ ai și dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.	Cartonagistă 4 ani, [pălării] 2 ½ [ani] în întreprinderi mari.
7. Naționalitatea și situația familială.	Româncă.
8. Ce învățătură ai?	4 clase primare.
9. Ce limbi șiți?	Română, franceză, rusă și puțin germana.
10. Când ai devenit membru de partid și în ce anume organizații de partid ai intrat ca membru?	În 1919, în grupele comuniste ilegale în organizația din București.
11. Ai fost membru al UTC? Când și cât timp?	Din 1920-1924.
12. Ce fel de funcțiuni (hronologic) ai ocupat în partid (și în UTC)? De enumerat, arătând funcțiile și timpul când ai îndeplinit aceste funcții?	Membră în comitetul local al Tineretului Socialist București – 1922, membră în CC și redactorul gazetei centrale a Tineretului [Socialist], până în 1925. 1924, am fost membră în comitetul local din București până în 1925 (câteva luni).
13. Ai luat parte la conferințe de partid, congrese sau congresele Cominternului? La care anume?	La o conferință a Tineretului Socialist, în 1923 și la Congresul al V-lea al Internaționalei Comuniste.
14. Ești sau ai fost membru vreunui sindicat profesional, care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de șomeri, agitator al organizațiilor revoluționare legale)?	Sindicatul de Arte Grafice din București, în Decembrie 1918. Am fost delegată membră în comitetul de grevă, membră până în 1927 în comitetul sindicatului și redactor al gazetei sindicatului (adică în comitetul de redacție).

Care anume și cât de mult, ce fel de funcții ai avut în ele?	
15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizații politice? Care anume, cât timp, ce fel de funcții ai avut în ele?	Am fost membră a Tineretului Socialist, Martie 1918 și a Partidului Social Democrat, pe la sfârșitul lui 1918. Am fost membră în comitetul local al tineretului.
16. Ai luat parte în munca organizațiilor național-revoluționare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracțiunea comunistă?	_____
17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupației românești? În ce timp și loc?	_____
18. Ești legal sau ilegal în momentul de față și când ai trecut în ilegalitate?	Legală din octombrie 1930.
19. De câte ori și când ai fost arestat pentru munca revoluționară până la intrarea în partid?	Niciodată.
20. De câte ori și când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea și cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare și cum ai fost eliberat?	Martie 1921-iunie 1922, eliberată prin amnistie. Aprilie 1924-mai - eliberată fără proces. Iunie arestată la Bazargic - iulie, decembrie- aprilie 1925, eliberată fără proces, septembrie 1925-aprilie 1926, achitată la proces (asta, în afară de arestări mai mici nenumărate, de 1-2 săptămâni, câteva zile).
21. Ai fost bătut în timpul arestării și instrucției?	Niciodată.
22. Ai dat ceva informațiuni în timpul instrucției sau la proces despre activitatea ta revoluționară sau a altora? A știut despre aceasta partidul și a luat în privința aceasta vreo hotărâre?	Da. A știut membru din CC al Partidului.
23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori și cât timp ai ținut în fiecare grevă?	Da, fiecare arestare. Grevele mele de foame au variat de la 5-14 zile, cea mai mare.
24. Ai fost în armată, ce fel de armă și cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?	_____
25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?	_____
26. Sunt în familia ta (sau în familia soției tale) dușmani activi în contra mișcării comuniste și ce funcțiuni ocupă ei în societatea burgheză?	Fratele meu proprietar de fabrică, 50-100 lucrători.

27. Dacă ești căsătorit: obârșia socială a soției, poziția ei față de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie: cu soția, mama, părintele).	_____
28. Dacă ai fost în emigrație, în ce țară și cât timp.	_____

Arhivele Naționale Istorice Centrale, Colecția Microfilme Rusia, rola 165, c. 668-669, 672-673, 676-679, 682-689

54. [1931] – Chestionar autobiografic al lui Nicolae Goldberger, completat în timpul celui de-al V-lea Congres al PCR¹³⁵.

Absolut secret

Ancheta No. 1

De completat toate punctele absolut exact. Pentru exactitatea informațiilor date, fiecare tovarăș poartă răspundere față de partid.

1. Pseudonimul de partid (ultimul) și cele dinainte (de asemenea, pseudonimul literar).

Ultimul pseudonim: Stern.

Următoarele îmi mai amintesc dinnainte: Waldman, Lazăr, Waisman, Wachtel, Braun.

2. Pseudonimul în timpul congresului.

Ardeleanu.

3. Ce organizație reprezintă la congres? În ce organizație ai lucrat în ultimul timp și ce muncă (funcțiune) ai avut?

Sunt invitat.

4. Timpul și locul nașterii.

1904, 1. V, la Someș-Odorhei, sud¹³⁶ Sălaj.

5. Obârșia socială.

Părinții, mici comercianți săraci, la sat. Eu sunt muncitor.

6. Profesiunea principală și cât timp ai lucrat în această specialitate (în întreprinderi mari sau mici). Dacă ești țaran, arată cât pământ ai și dacă mai lucrezi undeva în afară de gospodăria ta.

Profesiunea principală, cizmar. Ca atare, am lucrat la întreprinderi mici și fabrici, timp de 5 ani.

7. Naționalitatea și situația familiară.

Național, evreu ; situația familiară, căsătorit.

8. Ce învățătură ai?

6 clase primare.

¹³⁵ Acest chestionar-tip a fost completat de către toți delegații la congres.

¹³⁶ Rus. "județ".

9. Ce limbi știi?

Maghiară, română, germană și puțin rusă.

10. Când și în ce anume organizații de partid ai intrat ca membru?

La 1923, am intrat în partid, în organizația din Timișoara.

11. Ai fost membru UTC? Când și cât timp?

Ca membru de partid, am lucrat la UTC 2 ani.

12. Ce fel de funcțiuni (hronologic) ai ocupat în partid (și în UTC)? De enumerat, arătând funcțiile și timpul când ai îndeplinit aceste funcții.

În 1923, delegat în comitetul de sindicat și Organizația Sportivă Muncitorească, 1924 până la ilegalizarea partidului conduceam distribuirea și vânzarea literaturii și presei de partid, iar până în septembrie 1924, secretar de nucleu de partid. Din septembrie până în decembrie, membru al comitetului UTC. 1925, iulie – secretar regional la UTC, iar din septembrie 1925 până 1926 aprilie, membru al CC al UTC, cu resortul organizatoric pentru Ardeal, Banat și Bucovina. Din 1930 mai până 1930 noiembrie, membru al comisiei centrale a sindicatului de tineret din Sindicatele Unitare.

13. Ai luat parte la conferințe de partid, congrese sau congresele comitetului? La care anume?

Nu am luat parte.

14. Ești sau ai fost membru vreunui sindicat profesional? Care anume? Ai fost la vreo muncă de masă (sindicală, membru al comitetului de fabrică, comitet de grevă, de șomeri, agitator al organizațiilor revoluționare legale)? Care anume și cât de mult, ce fel de funcții ai avut în ele?

Am fost membru al Sindicatului pielarilor tot timpul din 1923. În 1923, am fost membru al comitetului de organizare al Sindicatului pielarilor. Iar în anul 1924 membru al Comitetului Sindicatului pielarilor. În 1923-1924 de două ori membru al comitetului de grevă al fabricilor din care am lucrat. 1923-1924, membru al comitetului organizației de mase sportive.

15. Până la devenire de membru al Partidului Comunist, ai făcut parte din alte organizații politice? Care anume, cât timp, ce fel de funcții ai avut în ele?

-

16. Ai luat parte în munca organizațiilor național revoluționare? Ce anume muncă, când? Ai făcut parte din fracțiunea comunistă?

-

17. Ai luat parte în lupta de partizani în contra ocupației românești? În ce timp și loc?

-

18. Ești legal sau ilegal în momentul de față și când ai trecut în ilegalitate?

În momentul de față, sunt legal.

19. De câte ori și când ai fost arestat pentru munca revoluționară până la intrarea în partid?

-

20. De câte ori și când ai fost arestat pentru activitatea comunistă? Arată vremea și cât timp ai stat arestat la fiecare dată. Ai fost judecat, condamnat, ce fel de condamnare și cum ai fost eliberat?

Prima arestare, 1923 pentru presa de partid, 3 ore și eliberat de Siguranță. Arestat în 1924 decembrie până la iunie 1925. Achitat în procesul din Fracmasona¹³⁷, București.

Arestat la 1926 aprilie, condamnat de Consiliul de Război, în două recursuri, la 4 ani, eliberat în 1929 decembrie, cu reduceri de pedeapsă al "amnistiei" din mai 1929.

Arestat de Siguranță și dus la urmă în 1930, timp de o săptămână, în județ, dus din post în post și eliberat de legiunea de jandarmi din județ. Iar arestat și dus din post în post la 3 zile, tot în județ.

21. Ai fost bătut în timpul arestării și instrucției?

Am fost bătut crunt în timpul instrucției și la trimiterea la urmă.

22. Ai dat ceva informațiuni în timpul instrucției sau la proces despre activitatea ta revoluționară sau a altora? A știut despre aceasta partidul și a luat în privința aceasta vreo hotărâre?

Nu am dat nimic vătămător pentru mișcare, nici la instrucție sau procese, niciodată.

23. Ai luat parte la greva foamei? De câte ori și cât timp ai ținut în fiecare grevă?

Am luat parte la greva foamei, 1925, o dată 7 zile, 2) 15 zile, 3) 12 [zile] greva foamei și a setei, 4) 9 zile greva foamei și a setei, 5) 15 zile, 6) de 9 zile, 7) de 7 zile, 8) de 2 zile, 9) de 40 de zile, 10) de 7 zile, 11) de 2 zile. Total 131 zile.

24. Ai fost în armată, ce fel de armă și cât timp? Ce fel de posturi ai avut în armată?

Sunt exclus din rândurile armatei, pentru că am avut condamnare.

25. Dacă ai ocupat vreun serviciu la stat, care anume, cât timp?

-

26. Sunt în familia sau a ta (sau în familia soției tale) dușmani activi în contra mișcării comuniste și ce funcțiuni ocupă ei în societatea burgheză?

-

27. Dacă ești căsătorit: obârșia socială a soției, poziția ei față de munca ta de partid (au fost conflicte pe această chestiune în familie, cu soția, mama, părintele).

Sunt căsătorit, soția mea este în UTC și lucrează activ din 1927. Cu părinții am avut mici conflicte, dar nu țin cu ei nici o legătură.

28. Dacă ai fost în emigrație, în ce țară și cât timp?

Am fost 2 ½ luni în Germania.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166, c. 187-188

55. [1931] – „Producții literare” aparținând unor participanți la Congresul al V-lea al PCR, în care se fac referiri la temele de discuție și la disensiunile dintre participanții la congres.

¹³⁷ Proces intentat unui grup de comuniști, cunoscut sub numele de "procesul de la Fracmasonă".

Cu măturoiul

Țam dat în gongres măturoiul în mână
Și țam dat în mână mandat imperativ
Să mături, ca stupul de albină,
Să mături foarte bine nu relativ.

Gospodăria, igiena, Senătatea
Depinde de gospodarul vrednic.
Noi vrem în scurt să vedem realitatea
Nu totdeauna gunoi veșnic.

Realitatea treuie să devie fapte
Nu în vorbă și teorie seacă.
Fără muncă nu ne curățim de păcate
Nu mai vrem idiologie seacă.

Al 6-lea congres ne cere socoteală
Ce ați făcut cu măturoiul și gunoiul?
Băgați de seamă nu se mai admite greșală,
Altfel vom rupe pe voi măturoiul.

Explicația: După mine, măturoiul și cuvântul de curățire a partidului – de gunoiul oportunist, sectarist, fracționist – este luarea de măsuri urgente asupra fracționiștilor și pomparea idiologiei, senătoase în membrii partidului, ca la al 6-lea congres să nu se mai găsească decât unitate, prosperitate și progres.

Ion Vasilescu

Salutare ție patrie proletară

Am venit din țara mea păgână
Să văd poporul libertăței.
Și dorul meu mă mână,
Salutare ție popor al proprietăței.

Gigantică muncă ai desăvârșit!
Te-ai menținut pe forțe proletare,
Cu grele munci ai izbutit,
Fiind condus de energica-ți desvoltare.

Salutare ție popor al conștiinței,
Salutare ție popor dezrobot.
Îndrumător al bunei cuviinței
Ai aruncat masca veche de obidit.

Salutare ție patrie proletară
Vin să te vizitez mâhnit
Că eu duc viața cea mai amară
Și sunt încă nedesrobit.

Învațămă meșteșugul desrobirei,
Dămi ajutorul tău în grabă
Se fiu și eu țara fericirei.
Ajută-mă să fac această treabă.

Salutare ție patrie proletară
Voi pleca de aciea oțelit
Voi merge în a mea țară
Și eu mă voi simți obosit.

Ion Vasilescu

EPIGRAME

Eu sunt Aurel Parlamentaru
Ce țin discursuri cu toptanu
Dau directive de organizare
Și nu mă duc la plimbare
Ignat

Este adevărat
Că ma'm plimbat
La Poliție, Jilava
Dar, ani și ani
Unde ai fost tu Ignat?
Aurel

Din purtările noastre la congresul al cincilea

Purtațivă mai omenește
Ca oameni, mai serioși
Căci firea ni se oglindește
Felul românului gălăgios

Și glumele sunt frumoase
Dar să fie făcute cu bun rost.
Și toate să fie serioase
Nu ale lumiei, care a fost.

Asta nu o fac ca moralist
Și nu arunc ocară nimănu
Dar un marsist socialist
Să ție cont de conștiința lui.

Glumele-i-o distracție
Glumele tovrărășești
Noi am eșit din putrefacție
Aci e analiza ceia ce ești.

Greșesc și eu ca orișicare
Doar sunt om în veața asta
Nu mă judecați voi dare.
Punem punct la toate astea.
Ion Vasilescu

Poruncă noii conduceri

De acum terminându-se congresul
Plecând în țară, cu toți deacuma
Ni se impune să prețuim interesul.
Și se lăsem la o parte gluma.

Viitoareii conduceri strașnică poruncă,
Se lucreze mai bine-n vechiul regat
Să meargă-n a Jiului și Prahovei luncă,
Nu se codească, se spue am încercat.

Congresu-i dă imperativ mandat
La al 6-lea congres, se dea socoteală de progres,
Să nu ne spue am fost împiedicat,
Noi nu trebuie să mai admitem regres.

Se ea măsurile din vreme,
Să nu mai fie împiedicați.
Comuniștilor nu-i permis a se teme,
Doar suntem în lupte încercați.

Al 6-lea congres să-l ținem cu fast în țară
Revoluția suntem datori so pregătim.
Să nu mai ramânem de ocară,
Și să nu mai pătimim.

Devierile de "stînga și dreapta"
Acest congres ne închipuim c-a măturat
Gunoii, și acum sel arunce cu lopata.
Se nul mai ținem la murat.

Să meargă în teritoriile alipite, în Dobrogea.
Să nu se neglijeze nici țăranii,
Să nu se spue ca până acum să meargă “hagea”
Că și țăranii sunt rău exploatați sărmanii.

Ion Vasilescu

*Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 166,
c. 232-242*

56. 1932 mai 31 – Rezoluția adoptată la ședința activului celulei studențești (comuniste) din Universitatea Iași, cu privire la situația și activitatea studenților comuniști din această universitate.

**Rezoluția
ședinței activului celulei studențești din Universitatea Iași,
ținută în ziua de 31 mai 1932.**

I

Se constată că componența studențimii din Iași, din punct de vedere social, este favorabilă activității celulei, studențimea fiind formată în majoritate de fii de țărani, fiii micilor meseriași și micilor funcționari.

De asemenea, este favorabil și faptul că studențimea este formată, în bună parte, de minoritari, asupra și din punct de vedere național.

S-a văzut că anul acesta este caracterizat prin începutul unei ofensive îndârjite a burgheziei împotriva studențimii sărace; aceasta a dat ca consecință radicalizarea studențimii.

Aceste condițiuni obiective favorabile muncii sunt însă, în anumită măsură, contrabalansate de faptul că Universitatea Iași este centrul fascismului prioritar, având o bază care azi, deși în decădere, este totuși destul de puternică, fiind rezultatul muncii făcute în timp de zece ani și favorizată de autoritățile civile universitare.

Luând în considerație cele expuse, celula, în concluzie, constată că condițiunile obiective au creat posibilități largi pentru activitatea ei, iar, în perspectivă, prevede că, prin activitatea justă, vor avea posibilitatea să se pună chiar în fruntea mișcărilor studențești.

II

Trecând la partea organizatorică, se constată că din anul trecut nu s-a moștenit nimic precis din punct de vedere organizatoric, decât un grup de simpatizanți, în majoritate evrei și trei membri ai partidului care, nefiind pregătiți din punct de vedere practic, au început munca anul acesta, pipăind terenul, neștiind ce metode și ce forme organizatoricești să deie mișcării studențești crescânde. Din această cauză, munca reală s-a început mult mai târziu (abia după Crăciun), după ce s-au adoptat anumite metode și anumite forme. Tot timpul, munca a fost dusă de acești trei membri, formând primul

nucleu, ceea ce a dăunat într-o măsură oarecare munca. De la început, era neîncrederea unor tovarăși din primul nucleu în elementul creștin și, de aici, nepătrunderea în masele largi ale studențimii.

III

După Crăciun, formându-se încă două nuclee (din elemente venite în majoritate deja pregătite la Iași), celula s-a văzut deodată în fața sarcinilor enorme ce i se impuneau în însuși condiții obiective. Astfel, celula formată din trei nuclee și-a propus următoarele: neutralizarea studențimii, adică smulgerea maselor studențești de sub influența organizațiilor cu caracter fascist și șovin (cele românești, ca și cele evreiești, rusești etc.) și alegerea elementelor mai conștiente pentru formarea cadrelor necesare deschiderii Uniunii Studenților Săraci.

Se constată azi, la sfârșitul anului școlar, că aceste două scopuri au fost ajunse în oarecare măsură.¹³⁸

Un fapt care ilustrează cele spuse este că anul acesta, prima dată pe toată țara, s-a împărțit manifestul (după greva dreptiștilor) din mână în mână, postându-se la ușile sălilor de curs. Aceasta s-a realizat prin presa studențească (la Iași s-au scos două numere, "Studențimea nouă" și "Drumul studențesc"), manifeste lansate cu prilejul atacurilor burgheziei împotriva studențimii (trei în total), prin propagandă individuală, prin compromiterea organizațiilor fasciste și prin adunări mai largi (masovci)¹³⁹, ținute cu ocazia LLL [sic!], cu campania antirăzboinică și prin excursiuni cu caracter profesional și politic. Afară de aceasta, s-au mai ținut conferințe și întruniri cu muncitorii din întreprinderi. Elementele cele mai active au fost organizate în **grupe** cu caracter sindical-politic-cultural, aceste grupe reprezentând viitoarea bază a Uniunii Studenților Săraci.

Elementele cele mai active din grupe au fost organizate într-un al patrulea nucleu și în trei nuclee mopriste.

Astfel, se poate spune că avem creșterea organizatorică nu numai în masă (12 grupe din 60-65 membri, 30-35 evrei și 25-30 creștini), dar și pe linia partidului avem patru nuclee din 16 membri (nouă evrei, șapte creștini), trei nuclee mopriste din 12 membri (șapte evrei, cinci creștini).

IV

Trecând la greșeli, se constată că:

a. nucleele partidului n-au fost formate după facultăți;

b. celula nu s-a sesizat din timp în chestia agitațiilor în jurul revendicărilor studențești (legea învățământului superior¹⁴⁰, taxe, închiderea centrelor, excluderea din căminuri), n-a legat toate aceste revendicări împreună prin formarea unui comitet de acțiune din toate facultățile, ceea ce înseamnă că celula a fost în urma mișcărilor studențești;

¹³⁸ Subliniere în textul original. (v. și mai departe).

¹³⁹ Rus. "masovka" = adunare de masă.

¹⁴⁰ Legea pentru organizarea învățământului universitar, adoptată la 22 aprilie 1932.

- c. nu s-au introdus elementele noastre în organizațiile fasciste, care să lucreze în interesul acestor organizații pentru descompunerea lor;
- d. lipsa de activitate printre elevi;
- e. unii din membrii nucleelor nu și-au arătat față de toate cazurile (astfel, chiar unul a fost exclus pe trei săptămâni dintr-o organizație de masă);
- f. membrii nucleelor de la Facultatea de Medicină și Farmacie n-au fost activi, necooperând nici un nou membru până la sfârșitul anului, mulțumindu-se cu crearea unui grup;
- g. lipsa de disciplină începând de la nucleee s-a simțit în toată munca;
- h. mopriștii s-au mulțumit cu strângerea fondurilor, fără a se sesiza de teroarea în general, contra studențimii revoluționare în special. Ei au întârziat cu activitatea, ceea ce a făcut ca, organizatoric, MOPR-ul n-a crescut așa cum putea;
- i. grupele au fost create plecând de la un criteriu greșit: grupele au fost separate (creștini-evrei);
- j. conducătorii grupelor nu și-au îndeplinit sarcinile lor, lăsând în unele părți goluri din punct de vedere al progresului organizatoric, ceea ce s-a pronunțat, în special, în unele grupe evreiești;
- k. grupele nu și-au îndeplinit rolul din punct de vedere al spiritului de luptă.

V

Cauzele principale ale acestor greșeli sunt de trei feluri:

1. Principiul greșit de organizare (a, i);
2. Lipsa de diviziune și sistematizare a muncii (unii sunt supraîncărcați cu muncă) (a, d);
3. Abaterile de dreapta ale unor tovarăși: adică, neîncrederea în forțele noastre și supraaprecierea forțelor dușmane (organizațiuni fasciste), ceea ce a avut ca consecință frânarea acțiunilor, părerea unora că acțiune nu se poate duce fără baze solide. Aceste abateri n-au întâmpinat combatere insistentă din partea altor tovarăși.

VI

Constatând greșelile comise, ca și cauzele lor, celula își ia sarcina să combată pe anul viitor orice încercare de abatere de felul celor menționate mai sus, prin activizarea membrilor și prin mobilizarea, pregătirea și conducerea acțiunilor studențești.

Să pătrundă în organizațiile fasciste pentru punerea lor.

Să pătrundă mai mult în masă. Să prefacă MOPR-ul într-o organizație de masă.

Iar din punct de vedere al formelor organizatorice, pentru bunul mers al activității, să se formeze de jos în sus următoarele forme:

- I. Grupe comune pe facultăți;
- II. Nucleee pe facultăți;
- III. Biroul celulei format din secretarii nucleelor;
- IV. Resortul studențesc.

Celula propune o conferință națională a tuturor resortelor studențești, imediat la începutul viitorului an școlar, pentru elaborarea și coordonarea planului de muncă.

Delegație în URSS, în timpul vacanței de vară.

Scoaterea unei broșuri pregătite în timpul verii, despre situația studențimii în general și, în special, din România și URSS.

O mai strânsă legătură cu resortul central, care anul acesta a lipsit completamente, frânând câteodată chiar și munca (Congresul de la Sofia: instrucțiuni elaborate de resortul central, Iașiul n-a văzut).

Arhivele Naționale Istorice Centrale., colecția Microfilme Rusia, rola 167, c. 712-715.

57. 1932 noiembrie 15 – Raport nesemnat, adresat secretariatului CC al PCR, prezentând situația celulelor comuniste și a organizațiilor controlate de comuniști (Blocul Munci-torec Țărănesc, Ajutorul Roșu) în regiunea Transilvaniei.

Raportul Transilvaniei făcut la Secretariat

Înainte de sosirea mea la muncă în Transilvania, metodele de muncă au fost astfel. Se făceau, la 5-6 săptămâni, plene ale comitetului regional. Secretariatul stătea permanent în casă și, prin instrucțiuni verbale, rar scrise, conducea organizații. Locala¹⁴¹ din Cluj n-a ținut de 3-4 săptămâni ședința, și numai reprezentantul comitetului regional la locală se întâlnea cu ea, dând instrucțiuni. Metoda de muncă a fost **biurocrațică**, așa că lucra până jos, în raioane și locale de partid. Ca urmare a acestei munci, a fost **sectarism**, o serie de abateri oportuniste. Organizații de partid și tovi nu cunoșteau unele chestiuni organizatorice. De exemplu, tov. B., când s-a întors de la sate, făcând raport el a arătat că a desfăcut celula¹⁴² în satul Căpeni, căci în ea au fost 13 membrii de partid și, după regulă, celula nu poate fi mai mult ca 5 și el, pur și simplu, le-a repartizat BMȚ, lăsând numai 5 membri în celulă. Nu înțelegeau că celula la sate poate să fie și de mai mulți membri de partid, dar în vederea conspirației trebuie să fie divizată în **nuclee**. N-a fost înțeleasă însemnătatea frontului unic de jos în luptă și, mai ales, crearea în luptă și întărirea alianței muncitorimii cu țărănimea. Teoria aceasta a constatat în aceea că țără-nimea nu poate și nu trebuie adusă la acțiuni în orașe, ea trebuie să facă acțiuni **numai** la sate, la ei acasă. A fost o confuzie și în prudența comitetului de acțiune, care, după părerea tovarășilor, a trebuit să fie un comitet de acțiune **valorat**, care, format din reprezentanți ai tuturor organizațiilor revoluționare, când aude despre vreo acțiune, dă buzna acolo și caută de a organiza și conduce această acțiune. Deci, în comitetul de acțiune universal, un fel de brigadă de asalt, care conduce toate acțiunile, care are loc pe teritoriul acestei comune, localități. Toate aceste instrucțiuni au venit de la comitetul regional.

Metodele acestea de muncă oportuniste, conducerea birocrațică au adus la aceea că organizația în **întregime** a rămas în urmă **ideologicește** și a fost pronunțat în organizație oportunismul de dreapta în practică. Cadrele partidului sunt slabe.

¹⁴¹ Conducerea locală.

¹⁴² Celula de partid.

După ce am sosit, de aici a fost convocată plenara comitetului regional, care a dezbătut toate lipsurile și greșelile noastre în muncă și s-a pus chestiunea îndreptării muncii.

La Reșița a fost trimis un tov. pentru luarea legăturilor. În Valea Jiului a fost trimis, de asemenea, un tov., care a ținut conferința partidului de acolo. Aceasta a fost în timpul arbitrajului¹⁴³, dar tot n-a înțeles că trebuie să caute să mobilizeze masele muncitorești de acolo la **nerecunoașterea** arbitrajului, cum a fost linia partidului și demascarea social-democrației. El n-a pus chestiunea pregătirii acțiunii, ci a stat acolo numai o zi, cât a durat conferința și a plecat mai departe. El n-a înțeles că punctul de greutate al nostru trebuia să fie mobilizarea maselor miniere în lupta contra reducerii de salarii cu 15%, ci a privit numai organizarea, chestiunea oportunistă. Noi am trimis acolo un alt tov., dar care a plecat numai la Arad și s-a mărginit din Timișoara de a trimite de acolo un om. Muncitorii și organizația din Valea Jiului n-au avut legătură cu Regiunea aproape **un an**, acuma avem legătură, dar încă insuficientă și avem organizații de partid create acolo. La Petroșani avem 7 membri de partid, Vulcani 3, Lupeni 2. Am pus în fața organizației de partid de acolo **formarea opoziției roșie în sânul sindicatelor amsterdamiste**¹⁴⁴ **miniere și pregătirea acțiunii pentru mărirea salariului.**

Tovii din Timișoara au lăsat greva care a avut loc la fabrica „Industria Lânei” ca să fie condusă de oportuniștii care au sabotat instrucțiunile date de partid de a lărgi greva prin atragerea în grevă a noi întreprinderi, au sabotat introducerea manifestelor partidului și, ca urmare, această grevă a fost trădată. Lăsarea conducerii grevei în mâinile oportuniștilor a fost motivată de către toții noștri că prin „aceasta să se demaște oportuniștii”.

Organizația de partid din Timișoara este slabă. Are numai 9 membri.

Noi am pus chestiunea convocării conferinței sindicale, dar această conferință n-a fost pregătită dinainte de noi în rândurile maselor muncitoare și, ca urmare, au venit acolo în majoritate conducătorii sindicatelor oportuniști. Acolo s-a ținut discuția cu ei și, pe urmă, pentru demascarea oportuniștilor, ei au fost aleși în comisia sindicală locală. Demascarea oportuniștilor în Timișoara se face mai mult în cercuri-restrânse, unde se țin discuții cu oportuniștii pe chestiuni teoretice, dar nu în mase, cu fapte concrete de trădarea luptei maselor muncitoare și, ca urmare, oportuniștii încă mai au influență în rândurile unor muncitori.

Conducerea este până acuma în mâinile oportuniștilor (Friedman), dar acuma noi am pregătit conferința sindicală, a fost pregătită jos, cu participarea muncitorilor la conferința la care se va pune demascarea oportuniștilor și înlăturarea lor de la conducerea sindicatelor.

¹⁴³ “Legea pentru reglementarea conflictelor colective de muncă”, cunoscută sub numele de *Legea Trancu-Iași*, a fost adoptată de către parlament, în sesiunea extraordinară din 20 iunie-28 august 1920. Prevedea obligativitatea arbitrajului în conflictele de muncă, limitând astfel dreptul la grevă al muncitorilor din întreprinderile private și interzicând încetările colective ale lucrului în întreprinderile de stat (art. 2).

¹⁴⁴ Sindicatele social-democrate.

În Timișoara, avem o celulă la „Industria Lânei” (3 oameni) și la CFR am pus ca sarcină crearea unei celule. Avem 1 membru de partid ceferist. Am creat o brigadă pentru munca la CFR.

Avem sindicatul transporturilor, care nu demult a avut o grevă de câteva ore contra concedierilor, greva a fost câștigată, dar care n-a fost pusă ca să fie lărgită. Greva la fabrica „Olea” nu s-a legat destul cu revendicări de acolo, care frământă masele, a fost pentru mărirea salariului de la 1 leu la metru, a fost câștigată.

Sindicatul, fiind în mâinile oportuniștilor, nu fac o muncă revoluționară, nu pregătesc, nu organizează luptele muncitorilor, ci numai vegetează.

La Timișoara, a fost organizată acțiune împotriva războiului, care tot a avut o copertă oportunistă, căci la întrunirea care a fost nu s-a vorbit deloc despre războiul antisovietic, dar a doua întrunire a fost sabotată de către oportuniști, care opreau pe muncitori de a se aduna, dar totuși muncitorii, peste capul oportuniștilor, s-au adunat și peste capul autorităților au ținut această întrunire, unde au vorbit muncitori, invalizi, femei.

Reșița: Acolo n-am realizat până acuma nimic. La Anina a fost grevă, dar noi, neavând acolo nimic, am căutat și am luat legătură cu muncitorii, am organizat un comitet de acțiune, care caută să pregătească o nouă acțiune. Social-democrații au acolo organizațiile lor puternice, susținute de autorități și teroarea este foarte mare contra partidului nostru. În urma comenzilor militare de 1 miliard a început să lucreze acuma Reșița, unde s-au angajat 3.800 muncitori să lucreze acolo tancuri, noi căutăm de a căpăta legătură cu muncitorii de acolo.

Arad: La CFR stăm slab, deși avem o celulă de partid din 5 oameni. Am pus în fața celei de a reactiva sindicatul CFR, unde noi am comis o greșală mare dând lozincă de a ieși din sindicat. Munca merge la Arad prost, căci conducerea raionului nu se deplasează în localitate să controleze munca, să conducă efectiv munca de acolo și, ca urmare, munca de acolo stagnează. În planul nostru pentru Arad a fost crearea sindicatelor noi acolo, **dar nu s-a făcut aproape nimic**. Avem în total 23 de membri de partid, dar numai o celulă de CFR, celelalte pe cartiere.

Oradea Mare: Tov. care a lucrat acolo (Fr.) conduce munca în mod birocratic. Când a izbucnit acolo greva cizmarilor, noi am trimis acolo un tov. pentru conducerea și organizarea grevei, pentru ajutorarea greviștilor, pentru lărgirea ei etc. În grevă, acolo a fost creat comitetul de acțiune, în timpul grevei comitetul de grevă, care a condus greva. Greva a durat 20 zile și a fost câștigată, prin aceea că revendicările muncitorilor de a mări salariile au fost câștigate cu 20-30%. În timpul grevei a fost lăsate liste de subscripții, s-au strâns ajutoare la sate, au plasat copiii greviștilor la simpatizanți. Noi am pus chestiunea a lărgi greva și atragerea în grevă a fabricilor „Carmen” și „Prinos”, dar aceasta n-am reușit, căci comitetele de acțiune la aceste fabrici n-au reușit să desfășoare campania îndeajuns pentru intrarea acestor fabrici în grevă și, în același timp, a fost o teroare foarte mare. În greva din Oradea Mare, a fost prima dată când au fost introduse în practică hotărârile Conferinței din Strassburg în practica sindicatelor revoluționare cu pregătirea și organizarea grevei. Greșeli care am constatat noi acolo în urma grevei: 1) nu am reușit de a atrage în luptă fabricile mari, ci numai mici ateliere; 2) în manifestul nostru, nu au fost deloc revendicările muncitorești și 3) că nu

a fost legată acțiunea cu întărirea noastră organizatorică. Sindicatul nostru al cizmarilor, așa cum a fost, ilegal, mic, așa și rămas și n-a ieșit întărit și n-a ieșit la suprafață, cu toate că influența politică a noastră în masele muncitorești a crescut. Am reușit numai de a crea 2 celule la „Vega” și a doua la o altă fabrică mică.

În Oradea Mare, s-a creat o fracțiune în rândurile organizației de acolo din UTC și MOPR, contra organizației de partid. BUT¹⁴⁵ a convocat o conferință din reprezentanți ai tuturor organizațiilor revoluționare, unde au asistat 57 tovi. La această conferință s-a ridicat un tov. din UTC, care a protestat că unii din membrii partidului au legături prietenești cu Siguranța, dar partidul a căutat această chestiune s-aranjeze pe linie de partid, dar tineretul a protestat și la el s-a asociat și AR¹⁴⁶ În organizația din Oradea este adânc încă oportunism și se manifestă prin intervenționism. Nu de mult, Siguranța a spânzurat un tov. la Siguranță, arestat; tovii noștri, în loc să organizeze masele la demonstrație și, mai ales, atunci când spiritul revoluționar a fost ridicat (a fost în timpul grevei), au mers în intervenție la primar. UTC și AR au protestat contra acestei linii oportuniste și, ca urmare, câțiva membri din UTC., AR au fost excluși din mișcarea muncitorească de partid. Comitetul regional, când a auzit această situație, a trimis un tov. care trebuie să aplaneze această stare de lucruri de acolo. Organizația de acolo are 16 membri de partid.

Jud. Bihor; acolo sunt 11 plăși comitete ale BMȚ, dar ce este aici, că organizații ale BMȚ au **substituit** partidul. Frațiunile partidului nu sunt în rândul BMȚ. De fapt **BMȚ. conduce partidul**, aceasta s-a manifestat și, prin acest fapt, că Blocul a convocat conferința tuturor organizațiilor revoluționare, cu participarea partidului și acolo se certau UTC, AR cu partidul.

Noi am pus chestiunea reorganizării Blocului. Au fost organizate un șir de conferințe ale BMȚ, pe plase și județe. Munca BMȚ s-a întărit ca, de pildă, la Sf. Andrei, contra statului catolic, care închidea școala și țărănimea condusă de noi a impus deschiderea și mai departe a școlii. În alt sat a fost acțiune contra muncii forțate la diguire. Raport amănunțit asupra muncii, noi nu avem, așa că nu pot să spun ce s-a făcut mai mult. Noi acolo am pus chestiunea mobilizării țărânimii la lupta pentru neplata organizată a impozitelor și datoriiilor pentru sâmbânță gratuită din partea statului țărânimii suferită de rugina grâului.

Satu Mare: avem 26 de membri de partid. După succesul grevei de la Oradea, am discutat pregătirea și organizarea grevei cizmarilor și aici, care a fost și în urma căreia au fost încheiate contracte colective **cu mărirea salariilor cu 10%**; în timpul luptei, s-a pus baza sindicatului legal al cizmarilor, numărul membrilor exact nu-l știu. La fabrica „Unio” a fost o grevă. Acolo, UTC au dus pe muncitori la sindicatul social-democrat, ca ei, social-democrații, să conducă lupta, căci **această luptă este economică și noi, Partidul Comunist și UTC, conduceam numai lupta politică** și, deci, sindicatul social-democrat, după părerea lor, trebuie să conducă pe muncitori. Social-democrații au trădat greva, muncitorii au plecat de acolo și noi astăzi am creat acolo celula de fabrică (5 oameni). Patronii, pentru reducerea salariilor muncitorilor,

¹⁴⁵ Biroul Uniunii Tineretului.

¹⁴⁶ Ajutorul Roșu.

concediază din 2 în 2 săptămâni, reprimindu-i pe urmă cu salarii mai scăzute. În celelalte orașe din nordul Transilvaniei avem organizații slabe (vezi tabela alăturată la raport)¹⁴⁷.

La Maramureș (Sighet), am pus chestiunea creării sindicatului muncitorilor agricoli, forestieri, căci acolo sunt mase compacte de muncitori agricoli și sunt posibilități, dar trebuie să trimitem acolo un om special.

Brașov este unul din cele mai slabe raioane din Transilvania și, în același timp, unul din cele mai importante, ca Brașov, unde este concentrată industria de război și Valea Mureșului (forestieră). Noi aici n-am făcut nici un pas în privința conducerii luptelor economice ale muncitorimii și vreun pas în privința conducerii sistematice în Valea Mureșului. Conducătorul de raion de acolo a creat o teorie că „n-avem oameni”, căci muncitorimea în Valea Mureșului au fost polonezi care au plecat acasă, că „în Brașov nu sunt nemulțumiri ale muncitorimii”, căci „muncitorii toți au de lucru”, că „muncitorimea face excursii și noi trebuie să ne ocupăm de excursii... Că în Brașov se fac case, canalizări și nu se vede criza deloc”, etc. etc. Mai înainte, acest tov. (Bucor) a spus că muncitorii nu cred în război și el a creat ca o metodă de muncă prin cuvintele care a spus că „trebuie să manifeste, manifeste”, ca astfel să putem deștepta pe muncitori. Și ei au hotărât la 7 Noiembrie să tipărească 25.000 de manifeste.

De notat este că în organizația din Transilvania domnește această părere, că la muncitori trebuie să mergem numai cu manifeste (Valea Jiului, Brașov, Arad etc.). Deci, între partid și masele largi ale muncitorimii trebuie să fie constituit un zid de manifeste. „Ploaie de manifeste”.

Organizația din Brașov nu cunoaște situația din fabrici. Tov. B. spune că la fabrica de avioane muncitorii trăiesc bine, căci primesc salarii mari, dar, în realitate, muncitorii de acolo n-au primit de 9 săptămâni salariile. În Brașov există raioanele și acolo ea nu știe despre situația muncitorilor, dar ce să mai pretendem despre alte localități din raion.

A fost grevă lângă Gheorgheni, dar partidul n-a văzut înainte că au existat aceste nemulțumiri acolo, dar numai când a izbucnit greva s-a pus în fruntea ei. Greva a fost câștigată, a fost contra reducerii de salarii și salariile existente au fost apărute. Raionala de partid această grevă nici n-a văzut. Noi am criticat această linie oportunistă a raionalei din Brașov și le-am arătat că partidul este rupt în raionul lor de masele muncitoare. Avem acolo 11 membri de partid, am pus asupra lor sarcina de a se concentra asupra fabricii de avioane, pregătind pe baza nemulțumirilor de acolo acțiune.

Cluj: Noi, în planul regionalei, am pus ca sarcina intensificării muncii cu CFR, crearea sindicatului pielarilor și a celei Dermata. Greva de la Oradea a dat un imbold pentru ridicarea activității revoluționare a maselor muncitorești și, în special, în rândurile cizmarilor din Transilvania. Noi am început să pregătim lupta cizmarilor din Cluj, alegând din sânul lor comitetul de acțiune de 60 de oameni, care pregătea greva și, în același timp, pune bazele sindicatului legal. Planul nostru prevedea începerea grevei și la „Dermata”, unde lucrează 200 de muncitori și unde pregătirea se desfășoară. Dar greva a izbucnit spontan la ateliere mici și Dermata a întârziat cu câteva zile, dar, după

¹⁴⁷ Nu figurează pe rolă.

munca depusă acolo, s-a început greva și acolo. Planul de revendicări a fost prelucrat de muncitori, muncitorii au ales din sânul lor un comitet de grevă din 80 de oameni și un comitet de tratative de 30. Pregătirea acțiunii s-a desfășurat după instrucțiunile date de partid. Au fost organizate pichete de grevă, atrași șomeri în luptă, dar totuși pichetele au fost slabe. În timpul grevei, noi am încercat să lărgim greva ca să atragem și alte întreprinderi ca „Transilvania”, „Iuniris” etc. Dar elementele oportuniste din conducerea grevei sabotau desfășurarea grevei. Demonstrația pentru care a fost dată directiva a fost numai peste câteva zile, în care burghezia și administrația s-au pregătit pentru reprimarea grevei.

În comitetul de grevă, oportuniștii care au intrat acolo au început sabotarea grevei și au căutat să spargă. Unul din ei, D., a intrat în lucru, atrăgând pe o parte din muncitori. Muncitorii au început să demaște această trădare și au retras pe alții. Burghezia, văzând că greva ia proporții mai mari, a cerut sprijinul armatei, care a trecut la ofensivă. A fost arestată adunarea greviștilor, unde au fost arestați peste 300 de muncitori, atunci celelalte fabrici s-au solidarizat cu greviștii și au cerut eliberarea lor. Noi am pus chestiunea începerii grevei la CFR, dar tovii noștrii n-au pus aceasta în practică, căci au auzit că greviștii au fost dați o parte afară.

Greva de la Dermata n-a reușit, muncitorii au intrat în lucru organizat, comitetul de grevă s-a transformat în comitet de acțiune care pregătește acțiune, căci atmosfera de nemulțumire domnește încă la Dermata. Noi am ieșit din luptă la Dermata cu celula de 5 membri și un sindicat legal cu 900 membri.

Muncitorii din ateliere mici au câștigat mărirea de salarii cu 20-30%.

Solidaritatea muncitorilor a fost mare. Negreviștii au ajutat pe greviști. Ajutoare veneau din provincie, satele se legau cu greviștii și, în urma grevei, s-au luat noi legături cu sate. AMR a lucrat frumos, a fost o cantină pentru greviști care a dat 7.900 de porții de mâncare, zilnic au primit copiii lapte și pâine. Femeile lucrau în [locul] femeilor greviștilor, întărind solidaritatea de luptă. La Oradea, când a fost greva, cantina dădea la 100-150 oameni mâncare (cantina AMR) de la cizmari au intrat la noi 6 membri de partid.

La CFR, noi nu avem succese, noi nu ne-am concentrat asupra atelierului. La Apahida, la CFR, am dus o acțiune contra **reținerii din salarii a impozitului** și a fost câștigată; acolo este una celulă de 4 oameni, dar comitet de acțiune nu există. N-avem nici într-o localitate comitet de acțiune la CFR, munca este destul de slabă. Afară de Apahida, n-am avut nici o acțiune la CFR.

BMT¹⁴⁸ S-a constituit Comitetul Regional al Blocului compus din 3 muncitori, 1 țaran și 1 intelectual. S-a dat directiva pentru desfășurarea muncii BMT, pentru permanentizarea organizației Blocului. S-a ținut conferința BMT la Satu Mare, Oradea, Salonta, Harghita și alte câteva sate în jurul Clujului. Noi pregătim campania alegerilor județene, comunale. Alegerile parțiale din Hunedoara, comitetul regional a trecut din vedere și nici tov. care au plecat acolo n-au văzut Valea Jiului, ci s-au oprit numai la Deva, unde au stat de vorbă cu oportuniștii și n-au făcut nici un pas pentru muncă. Regiunea a scos un manifest și program pentru alegerile comunale. Munca pentru

¹⁴⁸ Blocul Muncitoresc-Țărănesc.

crearea organizației național-revoluționare s-a început prin organizarea unei opoziții în rândul diferitelor organizații naționale ale Partidului Maghiar. Avem o gazetă în limba ungară (au ieșit până acum 6 numere) și au pus chestiunea pentru înregistrarea la tribunal a organizației sub denumirea „Prietenii satelor maghiare”, în conducerea cărora este un comitet compus din 3 intelectuali, 2 muncitori și 1 țaran. Organizația pornește la lupta contra concedierilor muncitorilor și funcționarilor de naționalitate ungurească, care se face acuma în Transilvania. A luat atitudine fățișă față de Partidul Maghiar, care a și început excluderea din rândurile lui pe toate elementele opoziționiste mai radicale.

Gazeta n-are, după mine, linia justă a noastră și mie îmi este imposibil ca s-o pot conduce, căci nu știu ungurește. Până astăzi, comitetul regional n-a făcut critica gazetei, n-a discutat linia ei. Gazeta se scoate în 5.000 exemplare, sunt abonați, se creează cercuri de sprijinitori ai gazetei. Gazeta a pătruns în sate. Organizația „Prietenii satelor maghiare” este deocamdată în fașă, numai în rândurile intelectuale, și trebuie să facă o cotitură spre fabrici, sate.

AMR. La Cluj, există AMR, dar care activa mai mult periodic, în timpul grevelor. La greva din Cluj a lucrat foarte bine. Acuma se țin conferințe regulate, s-a întărit organizatoricește, are local unde se adună muncitorimea. Avem ambulanță, dar care a lucrat prost din cauza medicilor, care sabotau, nu consultau bine pe muncitori, dar acuma aceasta se îndreaptă. Acuma se dă la 50 de copii mâncare și periodic la 100-200 copii de muncitori, în rândurile copiilor lucrează AMR.

AMR lucrează în și între femei, care se adună săptămânal. Este un curs de analfabeți. Avem AMR la Timișoara, Oradea, Tg.-Mureș, dar lucrează prost.

Sindicate. Avem comitetul regional al sindicatelor. Planul de muncă al sindicatelor prevede organizarea luptelor la CFR, Valea Jiului, Reșița, Valea Mureșului etc.

UTC. Situația este deplorabilă, căderile¹⁴⁹ de acolo au distrus organizația. Partidul a ajutat UTC în muncă, celula la CFR a fost creată cu ajutorul celulei de partid. Conducerea regionalei UTC inexistentă. A fost conferința regională a UTC, dar comitetul regional n-a putut fi constituit. Noi punem chestiunea ca partidul să dea un ajutor efectiv UTC în crearea regionalei UTC. CC al Tineretului a făcut foarte prost că a scos în timp de 2 luni din Transilvania 4 oameni, slăbind astfel munca organizatorică.

AR¹⁵⁰ lucrează foarte prost. Comitetul regional nu există. Organizația de mai jos lucrează, dar nu văd conducerea comitetului regional. Închisorile nici nu se îngrijesc și comitetul regional nu vede această muncă.

Organe conducătoare: Locala¹⁵¹ din Cluj sănătoasă, compusă din muncitori de fabrică, dar cadrul din organizație este foarte slab, ideologicește este foarte slab. Aceeași situație în toată Transilvania. Comitetul regionalei nu lucrează ca comitet, diviziunea muncii nu există, nu se țin ședințe, de fapt, nu se face munca de raion. Comitetul regional este compus din 4 oameni, dintre care numai 2 sunt în permanență

¹⁴⁹ Este vorba de arestările făcute de autorități.

¹⁵⁰ Ajutorul Roșu (este vorba, probabil, de secția de tineret a MOPR)

¹⁵¹ Conducerea locală a Partidului Comunist.

la Cluj. Este nevoie de a întări regionala, căci este greu de lucrat. Regiunea scoate gazeta „Ardealul Roșu” („Vörös Erdely”) lunar. Am tradus broșura în chestiunea organizatorică, dar n-avem bani a tipări. Pregătim acuma scoaterea gazetei No. 2 comitetul antirăzboinic (legală).

CC nu controlează munca de jos. Nu mi s-a dat analiza politică a situației, atât din țară, cât și din străinătate. În privința grevei s-a făcut foarte puțin. Greva din Ardeal a avut o însemnătate națională, dar nu s-a făcut tot posibil ca să fie atrași și muncitori la ea. Greva de la Dermata a durat 2 săptămâni, ea a zdruncinat amorțea care a fost și a ridicat politicește partidul, întărindu-l organizatoricește. Social-democrații au venit în fală la muncitori, dar au fost dați afară, ei au căutat în înțelegere cu patronii să aplaneze greva, dar muncitorii au refuzat de a sta de vorbă cu ei. Cei care au trădat greva au fost din Partidul Social Democrat.

Regionala lucrează în mod colectiv. Noi ne întâlnim zilnic și ne consfătuim despre munca în curs. La Egeres, greva a izbucnit spontan, contra aceea că patronul a început a opri darea de alimente din cantină, atunci când și salariile nu se primesc. Greva a durat 2 zile și a fost câștigată.

Asta a fost în august, acolo lucrează 800-900 muncitori.

Am început a organiza lupta contra scumpetei, dar s-a făcut foarte puțin. Aceasta se datorește încă faptului că toată atenția a fost dată grevei, cu toate că comitetul regional a atras atenția că lupta trebuie însuflețită. Celule la sate sunt foarte puține. S-a făcut foarte puțin de a face munca de partid la sate și, ca urmare, celule sătești sunt foarte puține și n-avem fracțiuni comuniste în BMȚ.

Despre 7 Noiembrie n-avem rapoarte de la Regiune, dar la Cluj n-am reușit să organizăm demonstrație.

Noi am făcut tot ca să facem cotitura în munca practică, să dezrădăcinăm biurocratismul, acuma mergem jos, la comitetele locale, celule. Nivelul de disciplină este scăzut și conspirația de asemenea.

Compoziția socială a organizației este 75% muncitori, 20% țărani și 5% intelectuali. Naționalitatea, în marea majoritate unguri, un procent mic de români. În satele românești noi încă n-am pătruns până acum.

Raportul tov. din raionala Timișoara făcut la secret

Organizația din Timișoara (raion) nu stă la înălțimea condițiilor obiective în care lucrează. În primul rând, sunt motive politice, din cauză că atunci [când] au fost acolo luptele economice, noi n-am reușit să ne punem în fruntea acestor lupte. Și aici, în acest raion sunt trei numai în acest raion și partidul când a început să ducă lupte împotriva oportuniștilor, atunci a avut tactica greșită. N-a fost luptă de demascare în munca concretă de zi, ci s-a mărginit prin discuții teoretice cu oportuniștii, certuri cu ei, calomnii, dar nu pregătirea și organizarea luptelor economice. Masele se frământau și noi n-am reușit să cucerim pe ei, să-i atragem în organizațiile noastre. Oportuniștii spun că masele sunt **indiferente** față de atacul burgheziei, că ei au frică de teroare. Timișoara este un centru industrial, fabrică de textile 200 muncitori, ateliere CFR 1.200, fabrici de lanț, sucursala Dermata 200 muncitori. Sindicatele există pe hârtie și conducerea este în mâinile oportuniștilor. Partidul n-are fracții, ci lucrează membrii de partid, individual. Organizația de partid slabă de tot. La CFR, munca este slabă.

Materialul care a venit de la centrul comitetului de acțiune, ca broșura „Lupta CFR”, nu s-a răspândit între muncitori. Avem un comitet de inițiativă la CFR care lucrează și are concurs tot din partea unei brigăzi a muncii la CFR. Am pus chestiunea creării opoziției roșii și, prin munca ei, ca să cucerim sindicatul, prin pregătirea și organizarea luptei CFR. La fabrica de textile „Industria Lânei” a fost greva spontană, care era condusă de oportuniști și unde revendicările puse de muncitori au fost câștigate, dar muncitorii nu au fost mobilizați la lupta concedierii celor activi tov.

Cu muncă la sindicate a oportuniștilor, noi suntem vinovați, căci noi am dat sindicatele singuri în mâna oportuniștilor, că „așa o să îi putem mai ușor demasca” și este interesant că, luptând contra oportuniștilor, noi am scos manifeste unde scriem și numele lor, chemăm pe ei oportuniști, trădători, dar, în același timp, noi i-am pus în fruntea sindicatelor.

Friedman este colaboratorul lui Berger, el este legătura cu masele a lui Berger, care acuma se ocupă cu editura, scoate cărți, sub denumirea „Biblioteca muncitorului”.

Noi am convocat o conferință sindicală, dar care n-a fost pregătită și acolo s-au adunat numai oportuniști. La această conferință, am hotărât convocarea unei conferințe, care noi am căutat s-o pregătim și care acuma se ține, unde avem să alegem un comitet sindical, capabil de muncă. La „Industria Lâni” avem un comitet de inițiativă de 12 oameni și o celulă de partide de 4 membri.

La Anina, noi am ajuns atunci când greva începuse, care a durat o zi și care a fost trădată de social-democrați. Noi am trimis acolo o brigadă, am scos un manifest, dar brigada a fost arestată și nu știm nici până acum dacă acest manifest a ajuns până la muncitori. Acuma n-avem nici o legătură cu ei. La Arad, avem la CFR o celulă compusă din 5 oameni, dar lipsește sindicatul, căci noi, pur și simplu, l-am desființat. Tov nu știa rolul celulei de a lucra, ei au avut părerea că în mase trebuie să lucreze numai sindicatul, dar nu partidul. Noi am avut o mare adunare, la CFR, dar ce s-a făcut în ultimul timp acolo nu știu, căci a fost o cădere și noi nu avem deocamdată legătura cu ei. La Arad, cu toate că avem 23 de membri de partid, munca merge prost. Diviziunea muncii în comitetul local nu este. Nu este cotitura spre întreprindere, ci baza este cartierul. Demascarea provocatorului Vașița a fost foarte slabă, muncă în mase de demascare n-a fost.

I a Timișoara, comitet local foarte slab și trebuie comitetul regional să aibă inițiativa de a convoca pe comitetul local la ședință. Munca în Valea Jiului merge sub directa conducere a regionalei, măcar acest raion cade în zona de activitate a noastră.

Comitetul raional n-a discutat campania electorală din Hunedoara, căci aceasta a fost dusă sub conducerea regionalei, dar comitetul raional a făcut greșeală când n-a întors pe tov. înapoi, când ei s-au întors de acolo fără ca să fi făcut ceva. Hotărârile congresului¹⁵² n-au fost prelucrate acolo, dar planul de muncă a fost inspirat de hotărârile congresului. Comitetul regional are 3 membri, dar ședințe ține neregulat. Muller nu activează, dar se bagă acuma în AMR. Raionala nu s-a deplasat, afară de Arad, nicăieri. Regionala, până târziu nu avea o linie de a întări raionala și, de fapt, până în ultimul timp n-a fost comitet raional, ci numai un reprezentant al regionalei,

¹⁵² Congresul al V-lea al PCR.

care lucra acolo. Ajutorul din partea regionalei a fost slab. Pentru 7 Noiembrie, nici până acum material nu a primit de la regională, căci și comitetul regional a primit manifeste pentru 7/XI numai cu 3 zile înainte de 7 Noiembrie. Raionul UTC este mai sănătos și ei primesc un ajutor foarte slab din partea regionalei UTC. Comitetul raional de partid dă un ajutor politic UTC. În acest raion, avem legături cu sate pe linia BMȚ, dar pe linia de partid numai în 2 sate. Munca la sate merge prost, n-a fost nici o acțiune la sate. UTC a condus o acțiune la sate, dar a apărât de execuția silită **averea popei**. În jud. Timiș avem legături cu 20 de sate pe linia Bloc, în satul Cenea avem o celulă de 3 oameni, dar orașul conduce prost munca la sate, nu sunt [...] ¹⁵³ țărănești nici la raională, dar nici la locale. Componenta raională a partidului în majoritate este muncitori, în raion avem legături cu Lugoj cu ajutorul UTC (UTC are acolo organizație). Oravița, Caransebeș n-avem nimic, dar căutăm de a lua legături prin Lugoj.

Fracțiunea comunistă nu există, afară de BMȚ. La AMR., munca merge prost, au secții de copii, dar nu este organizată ajutorarea muncitorimii.

AR nu activează, în afară de strângerea banilor pentru cei închiși, care se trimit regionalei. N-avem nici un comitet antirăzboinic la fabrici, sate.

N-avem presă raională de partid, e în plan scoaterea unui ziar.

15. XI. 1932

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 167, c. 747-752

58. 1933 aprilie 25, Moscova - Nota Secretariatului Balcanic din cadrul Internaționalei Comuniste, ce cuprinde sarcinile organizatorice imediate trasate Partidului Comunist Român.

25. IV - 33г.

Секретно

Ближайшие орг. задачи КПП

1. Необходимо кооптировать на пленуме 4-х членов ЦК и усилить ПБ двумя.

На пленуме обсудить орг. вопросы (в особенности мероприятия по усилению и подготовке руководящего актива) согласно предложению ПБ, уделив этим вопросам соответствующее место в общем полит. докладе.

2. Ближайшими и непосредственными задачами организационной политики ЦК по укреплению и воспитанию руководящих кадров, являются:

а) Обеспечить коллективность работы ЦК и ПБ и смену; поставить и провести эту задачу по всем комитетам (обл., окр., район.)

¹⁵³ Lipsa in text

б) обеспечить путем выдвижения в стране прежде всего из выявляющегося рабочего актива, а также подбора из эмиграции, путем воспитания как на непосредственной работе, так и на учебе, несколько десятков (40-50) активистов в масштабе областных и окружных партийных и профсоюзных работников, могущих быть по мере надобности инструкторами ЦК.

в) с особенной заботливостью и вниманием создавать районные и местные комитеты партии прежде всего из рабочих крупных промышленных предприятий, как для обеспечения действительно крепкого партийного руководства низовыми организациями (ячейками на предприятиях и фракциями в профсоюзах и других массовых организациях), так и для подготовки кандидатов для областного и центрального руководств.

3. Укрепление в первую очередь окружных руководств в Бухаресте, Плоешти, Трансильвании, как в центрах выявивших наибольшую активность в последних боях. Принятие экстренных мер для восстановления парт. организаций в Бессарабии.

Усилить руководство комсомола и генсовета специально командированными товарищами.

4. Практические мероприятия для проведения пункта 2.

а) Обратиться в Полит. миссию об увеличении числа мест в МЛШ до 25 (вместо 15), чтобы дать возможность посылки некоторого количества тов. из актива, которым угрожает скорый провал.

б) Проводить специальный инструктаж под руководством БЛС всех отправляемых на работу товарищей, так с политической стороны (новые моменты в положении страны и вытекающие отсюда новые задачи) как и с организационной (конкретная разработка методов подпольной работы).

в) Организовать в стране краткосрочные курсы для парт. актива по основным политическим и организационным вопросам.

БЛС подготовляет для ЦК КПрум. в 6-ти недельный срок проект программы этих курсов и тезисы по отдельным заданиям. Курс рассчитан на 30-40 часов.

г) В целях сохранения организаций от провалов практиковать задлаговременную переброску партийных сил, как между разными округами, так и на другую работу в рамках местной организации.

5. Усиление связи и организации каналов.

6. Усовершенствование техники. ЦО должен издаваться регулярно и в печатном виде.

7. Ввиду большого количества отправляемых в страну работников, что ложится непосильным бременем на бюджет партии: а) обеспечить возвращающихся студентов деньгами, соответствующими фактически расходами в пути; б) оплачивать поездки других посылаемых работников путем сбора средств среди рум. товарищей в СССР.

Окончательный текст утверждем на совещании с т.т. Пятницким и Мануильским от 26 / IV 33г.

Traducere:

25 aprilie 1933

Secret

Sarcinile organizatorice imediate ale PCR

1. Este necesară cooptarea la plenară a patru membri CC și întărirea Biroului Politic cu doi.

La plenară, să se examineze problemele organizatorice (în special, măsurile privind întărirea și pregătirea activului de conducere) în conformitate cu propunerea Biroului Politic, acordând acestei probleme locul corespunzător în raportul politic general.

2. Sarcinile imediate și nemijlocite în domeniul politicii organizatorice a Comitetului Central privind întărirea și educarea cadrelor de conducere sunt:

a) să se asigure principiul conducerii colective a Comitetului Central și a Biroului Politic, precum și o echipă de schimb; să se prezinte și să se execute această sarcină de către toate comitetele (regionale, județene, raionale);

b) Pe calea promovării unor membri din țară, în special, din rândul activului de conducere, și prin selectarea din rândul emigrației, pe calea educării în timpul activității nemijlocite, cât și prin procesul de învățământ, să se aibă la dispoziție câteva zeci (40-50) de activiști de la nivelul organizațiilor de partid și sindicale județene și raionale, care pot fi, în caz de necesitate, instructori ai Comitetului Central;

c) să fie create cu mai multă atenție și responsabilitate comitetele de partid raionale și locale, formate, în special, din muncitori ai întreprinderilor industriale puternice, atât în scopul asigurării unei conduceri de partid puternice a organizațiilor de bază (celulele din întreprinderi, din fracțiunile sindicale și din alte organizații de masă), cât și pentru pregătirea candidaților pentru conducerea centrală și regională.

3. Întărirea, în primul rând, a conducerii raionale din București, Ploiești, Transilvania, ca centre care au dovedit o activitate intensă în timpul ultimelor lupte. Să se ia măsuri urgente pentru refacerea organizațiilor de partid din Basarabia.

Să se întărească conducerea organizației de tineret și a Consiliului General cu tovarăși special delegați.

4. Măsurile practice pentru realizarea punctului 2:

a) Să se ceară misiunii politice să crească numărul de locuri la Școala Leninistă Internațională cu 25 (în loc de 15), pentru a putea trimite un număr de tovarăși din activ, care sunt amenințați cu arestarea lor;

b) Să se facă un instructaj special, sub conducerea Secretariatului Balcanic, al tuturor tovarășilor trimiși să lucreze, care să cuprindă atât latura politică (noile momente ale situației din țară și noile sarcini corespunzătoare momentului), cât și latura organizatorică (elaborarea concretă a metodelor de activitate în condiții de ilegalitate);

c) Să se organizeze în țară cursuri de scurtă durată pentru activul de partid, care să cuprindă [în dezbatere] probleme politice și organizatorice.

Secretariatul Balcanic va pregăti pentru Comitetul Central al PCR, în termen de șase săptămâni, proiectul de program al acestor cursuri și teze, structurat pe probleme. Cursul este calculat pentru 30-40 de ore.

d) În scopul protejării organizațiilor împotriva căderilor, să se practice mutarea din timp a forțelor de partid în diferite regiuni, cât și în alte munci în cadrul organizației locale.

5. Întărirea legăturilor și organizarea canalelor;

6. Perfecționarea tehnicii. Organul central de presă trebuie să fie editat cu regularitate și sub formă tipărită;

7. Ținându-se seama de numărul mare de activiști trimiși în țară, fapt care împovărează bugetul partidului: a) să se asigure banii de călătorie pentru studenții care se întorc, atât cât să corespundă, de fapt, cheltuielilor de călătorie; b) să se plătescă drumul pentru doi activiști delegați prin strângerea de fonduri de la tovarășii români aflați în URSS.

Textul final se va aproba la întrunirea cu tovarășii Piatnițki și Manuilski din 26 aprilie 1933¹⁵⁴.

59. [1933 august] – Scrisoare nesemnată, adresată Cominternului, privind pregătirea de către comuniștii români a procesului muncitorilor ceferiști de la Atelierele CFR Grivița, anumite aspecte legate de desfășurarea procesului și « greșelile de tactică comunistă » în abordarea acestei probleme.

Перевод с румынского

Письмо одного товарища о работе по подготовке процесса и некоторые замечания по самому процессу

Подготовительная работа по процессу началась в Жилаве очень поздно. Прежде всего, находящиеся в предварительном заключении в ночь с 14 на 15 были полностью изолированы от рабочих, арестованных днем 16 февраля. Затем мы не знали о смысле нашего ареста, будет-ли процесс, какое обвинение нам предъявят. Находились в состоянии неведения. Естественно, что мы ограничивались лишь общими разговорами о железнодорожных событиях, старались выработать единое мнение, которое нам бы помогло при защите на возможном процессе. Но и здесь мы встретились с рядом трудностей. Так, мы, члены партии, находились в одной камере вместе с беспартийными рабочими и это затрудняло проведение нашего собрания. Во-вторых, мы не получали партийных документов с воли и по-этому не знали какую оценку дала партия ...

Все же такое обсуждение - совещание мы провели и выработали свою тактику поведения.

После двухнедельных живых обсуждений (только среди 50 предварительно - заключенных, в том числе были и железнодорожники Донча, Борани, Петре Георге, Букуреску, Ионица, Буфтой и т.д.) мы согласились, наконец с той

¹⁵⁴ Rezoluție nesemnată scrisă la sfârșitul documentului.

точкой зрения, что при общей правильности имели место и серьезные ошибки, определили руководящую роль партии, роль социал-демократов, фракции Богыцюю, различные правые и левые уклоны. При этом мы выявили основную ошибку в руководстве забастовкой - забастовка затянулась ...

Мы настаивали на том, что забастовка должна была после нескольких часов прерваться. Об этом мы сказали тов. Патрашкану, но он ответил нам что мы не правы.

Затем кончилась наша изоляция и мы, в марте месяце, соединились с другими рабочими. До нашего перевода к ним, их положение и состояние было ужасным, они были разбиты на группки, ссорились, многие заискивали перед офицерами. Администрация преследовала тех кто пытался сплотить коллектив. Нас, опытных партработников, встретили хорошо. Дончя и другие сразу же завоевали большое уважение. Спустя несколько дней, мы создали единый, крепкий коллектив, что было нелегким делом, так как некоторые рабочие, опасаясь осложнений, не хотели разговаривать с коммунистами, просили перевести их в другие камеры, отдельно от коммунистов. Мы вели борьбу с таким настроением, не давали распасться коллективу. Однако, администрация начала нас изолировать. Так, в апреле изолировали первых товарищей Вюрмбранта и Беря, затем Дончя, Петреску, Калугэру, Богыцюю, Лейбович.

Через 4 месяца после ареста, нам удалось получить партийный материал - резолюцию майского пленума и письмо с просьбой начать готовиться к процессу. Мы сразу же создали комиссию из 13 человек по подготовке процесса и стали проводить соответствующую работу.

Мы, исходя из письма ЦК, рассматривали предстоящий процесс, как процесс, который явится средством агитации новой борьбы железнодорожников. Процесс не должен быть коммунистическим, защита должна проходить в таком плане: показать тяжелое экономическое положение железнодорожников, рассказать о предательстве социал-демократов, о Женевском плане подготовки новой войны. Естественно, что этого было недостаточно.

Основная ошибка состояла в том, что находящиеся в камере Жилава рассматривали все вопросы через призму юридической защиты на процессе, а не его воспитательного значения для масс. Наша основная забота сводилась к тому, чтобы не вызвать недовольство железнодорожников, мы боялись что политическая окраска событий отдалит от нас рабочих. Это было глубоко ошибочным. Многие из арестованных рабочих думали лишь о своих личных интересах - как бы скорее и любой ценой освободиться, что несоответствовало общему классовому интересу рабочих. Коммунисты-железнодорожники должны были выступить защитниками этих интересов. Само собой разумеется, следовало сделать все возможное как для хорошей защиты, так и для того, чтобы процесс прошел на высоком политическом уровне.

В действительности было хуже. Ни того, ни другого не было сделано ... Понятно, было бы ошибкой со стороны Дончя, Георгиу или Киву Стойка говорить что они коммунисты.

Афиширование руководящей роли компартии всегда затрудняло сплочению единого фронта. Было бы полезно, чтобы коммунисты действительно занимались руководством и поменьше говорили бы об этом. Во-вторых, надо было бы, чтобы один-два рядовых рабочих, в той или иной форме, проводили мысль "что коммунисты были правы", в-третьих надо чтобы Василаке, Петреску, Марин Ион, Вюрмбрандт выступили бы с политическим заявлением, в-четвертых, у нас были свидетели - защитники, которые, не рискуя и будучи подготовлены, могли, высказывая свое мнение, подчеркнуть важность развернувшихся событий ...

Однако, что же произошло? Спустя несколько дней после освобождения, я присутствовал на совещание наших адвокатов Тов. [...] ¹⁵⁵ сообщил о решении ЦК. Третий пункт вызвал возражение. Никто из железнодорожников не выступил с политическим заявлением, не признался коммунистом. Четвертый пункт не зависел от нас. Я все дни был занят на процессе и не был знаком с рабочими из мастерских, которые должны были свидетелями. Инструктирование свидетелей надо было поручить коммунистической ячейке мастерской ... Через несколько дней начался процесс. Прежде чем говорить об его ошибках, хочу заметить, что товарищи, которые следили за процессом только по газетам, не могли дать ему правильную оценку. Не следует преувеличивать недостатки. Процесс не был так уж (печален), как я слышал мнение некоторых товарищей. Много было хорошего, прекрасного: 1) более чем из 100 обвиняемых только 2-Тымайши и Неделку оказались предателями; 2) четырехчасовое, яркое, живое выступление Донча, Киву Стойка, Стойка Кристофора и других, вызвавшие восхищение; 3) врагам приходилось не обвинять, а защищаться, с самого начала все разговоры о Москве провалились и в центре встал вопрос о положении железнодорожников и их борьбе; 4) разоблачение буржуазии; 5) все рабочие (даже социал-демократы) держались хорошо; 6) блестящая защитительная речь Страйера; 7) последнее слово Донча, Петреску, Георгиу, Киву Стойка и др.

Но были и большие недостатки: 1) прежде всего, ни один из самых лучших товарищей - Донча, Георгиу и др., не дали того, что могли бы дать. Так, не было сказано ни слова о военной опасности, женевского плана лишь немного коснулись, о политической важности событий почти ничего. Здесь вина лежит на партийной ячейке в Жилава, которая не подготовила их в этом направлении. Мешало и наивное убеждение что они будут осуждены на очень маленькие сроки. Так, Донча предполагал что ему самое многое дадут 3 года; 2) ни один из железнодорожников не "говорил что коммунисты были правы". Это очень серьезное упущение, ибо за этим кроется смысл, что утверждение партии о своей руководящей роли в железнодорожных событиях не подтверждается рабочими; 3) Петреску, Василаке, Марин Ион отрицали что они коммунисты и это в то время, когда знали и них как о коммунистах. Такое поведение вызвало недовольные замечания рабочих, которые говорили только "Вюрмбрандт настоящий коммунист и имеет мужество". Даже один из рабочих - Быляну - заявил: "Только Вюрмбрандт коммунист, остальные - отбросы". Можете себе представить какое,

¹⁵⁵ Lipsa in text.

это произвело впечатление ... Они могли и должны были выступать как коммунисты ... Здесь, мне думается, ошибка ЦК, который наметил им подобную линию; 4) защита проходила недостаточно активно ... 5) свидетели не были подготовлены. Они старались облегчить положение заключенных, говоря что ничего особенного не произошло и, тем самым, снижали важность событий; 6) отсутствие юридической защиты. А в это время, когда должен был выноситься тяжелый приговор, такая защита приобретала исключительно важное значение. В этом отношении могли бы сделать гораздо больше; 7) случай с Петреску и уплатой 1000 лей. Ко всему этому надо добавить отсутствие демонстраций забастовок, организованных в знак протеста против процесса.

Таковы некоторые замечания в связи с процессом железнодорожников.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 169, c. 534-537

Traducere:

Traducere din limba română

Scrisoarea unui tovarăș, referitoare la pregătirea procesului și câteva observații asupra procesului

Lucrările preliminare privind procesul au început foarte târziu, la Jilava. Înainte de toate, în noaptea de 14 spre 15 [iulie]¹⁵⁶, cei aflați în arest preventiv au fost complet izolați de muncitorii care au fost arestați în ziua de 16 februarie. Apoi, noi nu știam cauza arestării noastre, dacă va fi vreun proces, ce acuzație ne vor aduce. Eram în necunoștință de cauză. Firește, noi ne-am limitat strict la discuții generale privind evenimentele legate de ceferiști, am încercat să elaborăm o opinie unitară, care să ne poată ajuta pentru apărare la un eventual proces. Dar și aici am întâmpinat o serie de greutăți. Astfel, noi, membrii de partid, ne aflam în aceeași cameră cu muncitorii nemembri de partid, fapt care ne-a îngreunat ținerea adunării. În al doilea rând, nu am primit documentele de partid de la voi și, din această cauză, nu știam aprecierile partidului ...

Cu toate acestea, noi am ținut adunarea și ne-am elaborat tactica de acțiune.

După două săptămâni de dezbateri aprinse (numai între 50 de arestați preventiv, printre care s-au numărat Doncea, Boroni, Petre Gheorghe, Bucurescu, Ionescu, Buftoi ș.a.), am căzut de acord asupra unui punct de vedere și anume, că în contextul unei linii generale corecte, s-au făcut și greșeli serioase, am stabilit rolul conducător al partidului, rolul social-democraților, al fracțiunii lui Bogâțoi, am stabilit diferitele abateri de stânga și de dreapta. Prin aceasta, am evidențiat principala greșeală în conducerea grevei - greva s-a prelungit ...

Noi am insistat asupra faptului că greva trebuia oprită după câteva ore. I-am spus acest lucru tovarășului Pătrășcanu, însă el ne-a spus că nu avem dreptare.

După aceea, nu am mai fost ținuți în regim de izolare, astfel încât, în luna martie, ne-am alăturat celorlalți muncitori. Până la transferul nostru, situația lor a fost

¹⁵⁶ Procesul s-a desfășurat la București, între 17 iulie și 19 august 1933.

groaznică; erau împărțiți pe grupe, se certau, erau slugarnici față de ofițeri. Administrația îi urmărea pe cei care doreau să consolideze colectivul. Pe noi, lucrătorii de partid experimentați, ne-au întâmpinat bine. Doncea și alții au dobândit dintr-odată un mare respect.

Câteva zile mai târziu, am format un colectiv unit, puternic, ceea ce nu a fost ușor, deoarece câțiva muncitori, temându-se de complicații, nu au dorit să discute cu comuniștii, au rugat să fie mutați în alte celule, separat de comuniști. Noi am luptat împotriva acestei stări de spirit, nu am îngăduit să se destrame colectivul. Totuși, administrația a început să ne izoleze. Astfel, în luna aprilie, au fost izolați primii tovarăși: Würmbrandt și Berea, apoi Doncea, Petrescu, Călugăru, Bogățoi, Leibovici.

După patru luni de arest, am reușit să primim materiale de partid: rezoluția Plenarei din mai și o scrisoare cu rugămintea de a se începe pregătirea procesului. Imediat am format o comisie din 13 persoane pentru pregătirea procesului și am început să lucrăm la această problemă.

Noi, plecând de la scrisoarea Comitetului Central, am considerat procesul care va avea loc ca pe un mijloc de agitație pentru o nouă luptă a cefeștiștilor.

Procesul nu trebuie să fie comunist, apărarea trebuie să urmărească o astfel de linie în care să se arate situația economică grea a cefeștiștilor, să se menționeze trădarea social-democraților, să se vorbească despre planul de la Geneva privind pregătirea unui nou război. Bineînțeles că acestea nu sunt suficiente.

Principala greșeală a constat în faptul că, aflându-ne în celulă la Jilava, am dezbătut toate problemele prin prisma apărării juridice din timpul procesului, și nu în lumina însemnătății lui educaționale pentru mase. Cel mai mult ne-a preocupat să nu stărnim nemulțumirea cefeștiștilor, ne temeam ca nu cumva culoarea politică a evenimentelor să îndeparteze pe muncitori de noi. Acest lucru a fost foarte greșit. Mulți dintre arestați erau preocupați numai de propriile lor interese - cum să se elibereze mai repede, ceea ce nu corespundea interesului comun de clasă al muncitorilor. Comuniștii-cefeștiști ar fi trebuit să fie apărătorii acestor interese. Se înțelege de la sine că trebuia să se facă tot posibilul pentru o bună apărare și pentru ca procesul să se desfășoare la un înalt nivel politic.

În realitate, a fost mai rău. Nu s-a făcut nici una, nici alta ... Se înțelege că ar fi fost o greșeală din partea lui Doncea, a lui Gheorghiu [-Dej] sau a lui Chivu Stoica, dacă ar fi spus că sunt comuniști.

Afișarea vădită a rolului conducător al Partidului Comunist a îngreunat întotdeauna formarea frontului unic. Ar fi fost mai util dacă comuniștii ar fi condus cu adevărat și ar fi vorbit mai puțin despre acest lucru. În al doilea rând, ar fi trebuit ca unul-doi dintre muncitorii de rând să promoveze, într-o formă sau alta, ideea conform căreia "comuniștii au avut dreptate"; în al treilea rând - ar fi trebuit ca Vasilache, Petrescu, Marin Ion, Würmbrandt să-și fi început discursul cu o declarație politică; în al patrulea rând - am avut martori ai apărării, care, neriscând nimic și care, dacă erau pregătiți dinainte, ar fi putut, exprimându-și părerea proprie, să sublinieze importanța evenimentelor ce au avut loc.

Totuși, ce s-a întâmplat? La câteva zile după eliberare, m-am dus la întâlnirea avocaților noștri. Tovarășul ...¹⁵⁷ a vorbit despre hotărârea Comitetului Central. Al

¹⁵⁷ Lipsă în text.

treilea punct a stârnit obiecții. Nici un ceferist, în luările lor de cuvânt, nu a făcut declarații politice, nu s-a recunoscut comunist. Al patrulea punct nu a depins de noi. Eu, în toate acele zile am fost ocupat cu procesul și nu i-am cunoscut pe muncitorii din ateliere, care trebuia să fie martori. Cu instructajul martorilor ar fi trebuit însărcinată celula comunistă a atelierului ... După câteva zile, a început procesul. Înainte de a vorbi despre greșelile acestuia, vreau să menționez faptul că tovarășii, care au urmărit procesul numai din ziare, nu l-au putut aprecia corect. Nu trebuie să exagerăm lipsurile. Procesul nu a fost atât de jalnic, așa cum am auzit de la unii tovarășii. Multe au fost bune, minunate: 1) din mai mult de o sută de învinuiți, numai doi - Timiș și Nedelcu au trădat; 2) discursurile vii, aprinse de patru ore ale lui Doncea, Chivu Stoica, Stoica Cristofor și ale altora au stârnit admirație; 3) dușmanii s-au văzut nevoiți nu să acuze, ci să se apere; încă de la început, toate discuțiile privind Moscova au eșuat¹⁵⁸, iar în centru a fost problema referitoare la situația ceferiștilor și lupta acestora; 4) a fost demascată burghezia; 5) toți muncitorii (chiar și cei social-democrați) s-au comportat bine; 6) strălucitul discurs în apărare al lui Schreier; 7) ultimul cuvânt al lui Doncea, Petrescu, Gheorghiu, Chivu Stoica și al altora.

Au fost, însă, și multe greșeli: 1) în primul rând, nici unul dintre cei mai buni tovarășii - Doncea, Gheorghiu ș. a., nu au dat tot ceea ce puteau da. Astfel, nu s-a spus o vorbă despre pericolul de război, despre planul de la Geneva s-au referit tangențial, iar despre importanța politică a evenimentelor nu s-a vorbit aproape deloc. Aici, vina o are celula de partid din Jilava, care nu s-a pregătit în acest sens. A influențat negativ și convingerea naivă că vor fi condamnați la perioade foarte scurte. Astfel, Doncea presupunea că îi vor da cel mult trei ani; 2) nici un ceferist nu "a spus că dreptatea a fost de partea comuniștilor". Aceasta a fost o serioasă omisiune, deoarece tocmai aici se ascunde ideea, susținută de partid, privind rolul său conducător în evenimentele ceferiștilor, idee care nu este recunoscută de către muncitori; 3) Petrescu, Vasilache, Marin Ion au negat că sunt comuniști, asta exact în perioada în care se știa despre ei că sunt comuniști. O astfel de conduită a stârnit nemulțumiri în rândul muncitorilor, care spuneau: "numai Würmbrandt este un adevărat comunist și are curaj". Chiar unul dintre muncitori - Băleanu - spunea: "Numai Würmbrandt este comunist, ceilalți sunt niște gunoaie". Vă puteți imagina ce impresie a făcut ... Ei ar fi putut și ar fi trebuit să se comporte ca niște comuniști ... În această privință, gândesc că greșeala este a Comitetului Central, care le-a trasat această linie; 4) apărarea nu a fost destul de activă; 5) martorii nu au fost pregătiți. Ei s-au străduit să ușureze situația deținuților, afirmând că nu s-a întâmplat nimic deosebit și, prin aceasta, au minimalizat importanța evenimentelor; 6) absența apărării juridice. În momentul în care se putea da o sentință grea, o astfel de apărare ar fi avut un rol foarte important. În acest sens, s-ar fi putut face mai mult; 7) întâmplarea cu Petrescu și cu plata celor 1.000 de lei. La toate acestea, trebuie adăugat faptul că au lipsit grevele demonstrative, organizate în semn de protest împotriva procesului.

Acestea sunt observațiile legate de procesul ceferiștilor.

¹⁵⁸ Este vorba despre acuzația adusă comuniștilor că ar fi fost instrumentați de Moscova.

LIGA MUNCII¹⁵⁹

Lista No. 11, fără semn.

Noi, cei strânsi în comitetul Ligii Muncii, oameni din mulțimea celor ce trudesc și sufăr greul foamei, al lipsei de lucru, al mizeriei, ne adresăm vouă, tuturor celor pe care partidele stăpânitorilor caută să vă ademenească cu tot soiul de viclesuguri, tuturor celor jecmăniți și [care] v-ați săturat de amar și sărăcie.

Veniți alături de noi să ducem singuri noi lupta, fără amestecul celor ce ne exploatează, împotriva lor.

MUNCITORI, ȘOMERI, FUNCȚIONARI FĂRĂ POSTURI

La luptă unită!

Contra scăderilor de salarii.

Pentru plata tuturor taxelor de asigurări sociale, șomaj, de către stat și patroni.

Pentru săptămâna de lucru de 40 de ore, cu plata salariului întreg.

Pentru scutirea femeilor de munca de noapte.

Pentru ziua de 6 ore pentru copii până la vârsta de 18 ani.

Pentru respectarea repaosului duminical.

Pentru legiferarea ajutorului de șomaj, plătit de stat, comună și patroni.

Să se dea un minimum de 50 de lei pe zi de șomer, 10 lei pe zi de cap de copil.

Același ajutor de șomaj, șomerilor parțiali pentru zilele fără de lucru.

Să se deschidă restaurante gratuite pentru șomeri.

Lapte, haine, cărți de școală, scutiri de taxe pentru copiii celor lipsiți de lucru.

Pentru un ajutor de șomaj de iarnă de 3.000 de lei.

ȚĂRANI NEVOIAȘI

luptați alături de noi.

Pentru pământ și inventar gratuit.

Pentru grâu, porumb și semințe selecționate gratuite țăranilor din regiunile cu recoltă proastă.

Pentru scutirea de biruri și prestații.

Pentru ștergerea datoriilor.

Pentru serviciu de 6 luni al soldaților și pentru desființarea ordonanțelor.

Pentru ajutorarea familiilor lor în timpul serviciului militar.

Pentru mărirea soldei lor.

Pentru hrană bună.

Pentru concediu pentru munca câmpului.

Pentru aspra pedepsire a superiorilor care înjură și bat pe soldați.

NAȚIONALITĂȚI ASUPRITE,

Luptați cu noi pentru

Autodeterminare completă.

Împotriva oricărei asupririi naționale.

¹⁵⁹ Liga Muncii – organizație legală controlată de comuniști, înființată la 4 noiembrie 1933, pe bazele fostului Bloc Muncitoresc-Țărănesc. Pe baza unui program care prevedea măsuri de protecție socială a muncitorilor, a participat la alegerile parlamentare din decembrie 1933. A fost desființată la 26 noiembrie 1934.

STUDENTȚI, MICI MESERIAȘI ȘI COMERCIANȚI

veniți în rândurile noastre.

Pentru ștergerea datoriilor.

Pentru micșorarea impozitelor, a chiriiilor.

Pentru scăderea taxelor.

Pentru cantine și cârciumi gratuite pentru cei săraci.

Pentru scutirea de orice taxe școlare pentru învățământul primar și secundar.

EVREI OBIDIȚI,

Veniți și luptați alături de noi.

Împotriva persecuțiilor.

Împotriva hoardelor fascisto-antisemite.

Împotriva evreilor bogați, susținători ai fascismului.

Pentru demascarea lor.

Pentru apărarea drepturilor și vieții voastre.

CEREM

Drept de vot pentru soldați, femei, tineri și tinere dela vârsta de 18 ani.

TOȚI CEI CE MUNCIȚI,

VOTAȚI

LIGA MUNCII

COMITETUL CENTRAL
AL LIGII MUNCII

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 172, c. 178

61. 1934 ianuarie 15 – Raport nesemnat, adresat conducerii PCR, privind activitatea Ligii Muncii în regiunea București – Ilfov, pe durata campaniei electorale.

Despre activitatea Ligii Muncii

Am scris în ultimul raport că, pe măsură ce suntem informați de modul cum a decurs campania electorală în țară și cum au folosit organizațiile noastre alegerile pentru întărirea pozițiilor lor, vă vom pune la curent. Întrucât posedăm oarecum material în această privință, vi-l facem cunoscut.

1. Frația CC al Ligii Muncii, ținând ședința în prima săptămână după alegeri, a făcut un raport asupra alegerilor, fixându-și în același timp un plan de muncă expus mai jos. Din raportul asupra muncii electorale s-au desprins următoarele lucruri: a) Deși Liga Muncii a luat ființă într-un timp relativ scurt, totuși a putut să scoată o serie de tipărituri (manifeste, gazete, etichete, scrisori, legături cu țara și cu rețele în jurul orașelor unde au depus candidaturile etc.). Majoritatea materialului a ajuns în mâinile muncitorilor, țăranilor și nevoiașilor. b) Printr-o serie de comunicate, proteste, interviuri publicate în “Dimineața”, “Facla”, “Tempo” și câteva gazete ungurești, s-a reacționat imediat deschis contra arestărilor făcute în județe, a confiscărilor de materiale etc., orientând organizațiile de jos, ajutându-le în acțiunile lor de a se ține ferm pe pozițiile muncii legale.

În București – Ilfov, în afară de activitatea membrilor CC al LM, care a fost intensă în tot timpul campaniei electorale, s-a observat lipsa completă a comitetului județean al LM. Secretarul Comitetului Ilfov, un anume G., membru de partid,

recomandat de comitetul de partid București și care lucra în centrala LM, a sabotat în mod sistematic tot timpul directivele și planul de muncă al centralei ligii. 90% din întâlnirile cu membrii ligii le-a **încurcat în așa fel, ca să facă imposibilă întâlnirea oamenilor, iar cu o săptămână înainte de alegeri a dispărut fără urmă, lăsând toate lucrurile baltă.** Având prin el legăturile cu cartiere, parte din cartiere (cum e cel din Verde-Grivița) era să rămână fără materialul ligii, dacă nu aveam legătură directă în acest sector important prin membrul centralei ligii, lucrător din atelierele Grivița, și prin el să alimentăm cartierul. Cercetând de aproape legăturile lui și cauzele care l-au determinat să încurce munca astfel, am descoperit **că el este un instrument în mâinile Siguranței, de care ea se folosește.** Prin el, Siguranța a putut da de urmele unei părți din materialul ligii, confiscându-l. El a fost exclus.

Pe lângă aceasta însă, una din principalele cauze care a făcut să apară un inexistent com[itet] jud[eu]țean Ilfov este următoarea. Pe lângă Comitetul de partid București s-a format o **comisie electorală de partid.** Această comisie a desfășurat, într-adevăr, în Ilfov o activitate intensă: a format echipe pe cartiere care au mers din casă în casă la muncitori, a organizat împărțirea manifestelor și lipirea lor în locuri vizibile pe lângă fabrici și lipirea etichetelor în mai toate sectoarele; a tipărit la rândul ei câteva mii de etichete, 4.000 de manifeste pentru țărani din Ilfov, a trimis echipe la țară într-un șir de sate etc. Muncă intensă și pozitivă. Totuși, părerea mea este că această muncă trebuia făcută sub conducerea com[itetului] județean ligist, fiindcă, prin această muncă, el, ca organ legal, se lega cu județul și, sprijinit de toate părțile, ar fi ieșit întărit. Or, de unde Comisia electorală, în loc să fi fost **un organ ajutător pentru o perioadă determinată, ea și-a însușit toate atribuțiile comit[etului] județean** până în cele mai mici detalii și, prin aceasta, a anihilat complet activitatea comitetului județean ligist, **descompunându-l.** În mod firesc, el a încetat de a mai exista. De subliniat e faptul că în fiecare sector s-au format comitete de sectoare ligiste – desigur, sub conducerea Comisiei electorale de partid, care le-a condus prin membrii de partid – care, din lipsa comitetului județean ca organ legal, n-au dus munca prin prisma largă a acestui comitet.

Centrala ligii și-a luat ca sarcină imediată formarea comitetului județean Ilfov și, în acest scop, și-a mobilizat toți membrii săi. În prima săptămână a mers mai greu, adresele furnizate mai dinainte de către G. fiind greșite. În a doua săptămână, au strâns 12 oameni (împreună cu 2 din partea centralei ligii – 14) cu care au format comitetul județean. Din acest comitet face parte și un țaran. Astfel, comitetul județean a luat ființă și de atunci își ține a 3-a ședință în mod regulat. Ajutat de centrala ligii, și-a făcut un plan concret de muncă, pe care a început cu succes să-l introducă în viață. Țin să adaug la aceasta că, din raportul făcut de tovul din fracțiunea noastră, care participă și la ședințele comitetului județean până se pune bine pe picioare (afară de delegatul centralei ligii – fără de partid, care ia parte regulat la ședințe), reiese că tovul trimis de comitetul partidului București în comitetul județean și care l-a recomandat ca secretar, **merge în coada restului de membri nepartinici.** Spune tovul că a fost ales secretar, fiindcă a fost susținut de cei doi de la Centru, altfel n-ar fi fost ales. Ei au trebuit chiar să spună în fața lui că, dacă prin muncă nu dovedește că merită să ocupe acest loc, atunci să-l schimbe.

2. **Împărțirea muncii.** Între membrii Centralei Ligii Muncii, a fost împărțită astfel după alegeri la prima ședință: unul care lucrează la CFR, să formeze un comitet al LM în atelier; unul care a adus un candidat din rândurile lucrătorilor STB.-iști să

pornească, împreună cu acest candidat, la formarea unui comitet la STB¹⁶⁰; unul să participe la ședințele comitetului județean, ajutând acest comitet la muncă, unul a fost numit instructor ca să lucreze în țară; unul din partea tineretului să formeze secțiunea tineretului ligist în București și să țină legătura cu secțiunile din provincie, pe măsură ce se formează, îndrumându-le; unul să fie arhivarul centralei (este cel mai bătrân dintre toți și spune că nu poate face mai mult). Unul să fie casierul Comitetului Central. Trei dintre ei, printre care și fata care a lucrat la gazetă, să formeze redacția gazetei „Năzuința”. Odată împărțită munca, s-a trecut imediat la muncă practică.

3. **Realizări.** a) Centrala ligii a făcut o circulară către toate comitetele județene, locale și sectoare, către membrii și simpatizanții Ligii Muncii, prin care se dau instrucțiuni precise de felul cum să lucreze și să se organizeze. Această circulară s-a scris la mașină în câteva zeci de exemplare și s-a trimis în toată țara unde am avut adresa însoțită de către o scrisoare cu explicații suplimentare în raport cu poziția localității (port, forestiere etc.). b) Prietenul instructor, a doua zi dimineață după împărțirea muncii, a plecat în Dâmbovița (Târgoviște). La Târgoviște, prietenul nostru a găsit situația următoare:

Prietenii din Târgoviște nu erau obișnuiți să se adune toți câți se cunosc și sunt dornici să lucreze, să-și facă plan de muncă colectiv. Munca au dus-o în mod individual cum s-a priceput fiecare. Când instructorul nostru a sfătuit pe cei mai apropiați de noi să țină o ședință cu candidații și susținătorii listei, aceștia i-au spus că este imposibil să-i adune. El totuși a stăruit să meargă cu el la fiecare acasă și poate că-i va convinge să se adune. Două zile a mers prietenul instructor din casă în casă la cei din oraș și la cei din satele din împrejurimile Târgoviștei, iar a treia zi a avut o ședință cu 14 oameni, dintre care 6 țărani. Printre aceștia, au fost și doi gheletereiști¹⁶¹, care au declarat că aprobă programul ligii și cer să fie puși și ei la muncă. Cel care a fost însărcinat de către centrala ligii să depună lista acolo a făcut un raport cum a decurs campania electorală: s-au împărțit 2.000 de programe ale ligii, 400 gazete „Năzuința”, iar ei au scos câteva mii de manifeste mici, din care v-am dat două exemplare aduse de instructor. Voturi au luat 275 – deci, mai mult decât social-democrații – spun ei. Alegerile au decurs, desigur, sub mare teroare. Parte din cei prezenți au explicat cum au împărțit materialul în sate: prin prieteni, rude, neamuri. **Părți negative.** În această ședință s-a arătat și criticat modul cum s-a depus și s-a alcătuit lista de candidați la tribunal. Au pus pe listă un om apolitic și bețiv. Unul dintre prieteni i-a propus unui argat – ca să fie în linie – să candideze pe lista Ligii Muncii. Acesta, neștiind nici cine este, nici ce vrea Liga Muncii, a primit. Desigur, ca să primească i s-a mai dat și ceva de băut și bani. Un social-democrat, văzându-l pe listă, s-a dus la el și i-a spus că Liga Muncii este o organizație comunistă și are să-l mănânce pușcăriă. Omul, speriat, a venit la cel care îi propusese să se facă deputat și a început să se vaite că l-a nenorocit. Prietenul nostru l-a dat afară din curte, ba spune că i-a mai dat și un picior. Argatul s-a dus atunci la jandarm și i-a spus cum a ajuns să candideze pe lista Ligii Muncii. Jandarmii au venit atunci să facă o descindere la prietenul care propusese pe argat pe listă. Cum însă acest prieten avea și câteva boboace cu vin, a ciocnit câteva oale cu vin cu jandarmii și s-au împăcat

¹⁶⁰ Societatea de Tramvaie București.

¹⁶¹ Membri ai partidului dr. Ghelerter.

lucrurile. De asemenea, la o parte din susținătorii listei li s-a dat de băut. Împreună cu toții, au găsit că aceste procedee sunt dăunătoare și periculoase și n-au nimic cu felul nostru de muncă. Pe viitor, și-au luat angajamentul că vor elimina aceste procedee din munca lor. Apoi, au trecut la construirea comitetului județean după toate regulile știute și la împărțirea muncii. Instructorul nostru le-a făcut o expunere asupra situației politice în vederea Comitetului Central și în spiritul aprecierilor partidului. De altfel, prietenii care au plecat în provincie, ca să se orienteze mai ușor, au luat cu ei și un scurt chestionar, dat de fracție în felul următor: Întrebare: De ce s-au făcut alegerile? Răspuns: Să se semene iluzii în rândul maselor că prin schimbarea de guvern se va schimba și situația de mizerie. Întrebare: A reușit burghezia să semene aceste iluzii și să înșele masele? Răspuns: Nu. Dovada: abținerile în masă de la votare. Întrebare: Va ieși burghezia din criză prin venirea liberalilor la putere? Răspuns: Nu. Dimpotrivă, criza se va adânci. Întrebare: Cum s-a manifestat lagărul burghez în alegeri? Răspuns: În mare discordie. Maniu-Vaida etc. Întrebare: Care a fost lupta cea mare în alegeri? Răspuns: Lupta pentru cucerirea țărânimii etc., etc. Acestea au fost larg prelucrate în ședințe și, în felul acesta, am căutat să introducem în viață linia Secretariatului. Cei prezenți au cotizat pe loc 140 lei și au însărcinat pe unul dintre ei că în două zile să le închirieze un local. De mersul muncii a rămas să ne încunoștiințeze la 8-10 zile.

c) Tânărul a făcut cunoștință cu doi tineri muncitori;

d) Pentru comitetul județean s-au găsit numai doi oameni.

Acesta a fost rezultatul muncii într-o săptămână. În ședința următoare a CC al LM, în urma raportului fiecăruia, s-a hotărât realizarea punctelor rămase în urmă și trimiterea a doi delegați în provincie: unul la Ploiești și unul la Râmnicu-Vâlcea. a) La Râmnicu-Vâlcea, au fost găsiți oboșiți ca după o luptă corporală și oarecum intimidați din cauza terorii ce plana în oraș și județ în urma asasinării lui Duca¹⁶². Cu oarecare greutate, instructorul nostru a putut să strângă opt din activiștii ligii, să țină o consfătuire cu dâșii și să le mai insufle curaj. În Râmnicu-Vâlcea, liga a tipărit și împrăștiat – pe lângă cele 2.000 de programe trimise de noi – 5.000 de manifeste locale. În acest județ – fief politic al lui Duca și leagăn liberal – a fost o prigoană foarte mare contra Ligii Muncii. Nici un avocat – de teama liberalilor – nu vrea, nici chiar cu bani, să autentifice lista la tribunal. Poliția a căutat să intimideze pe candidați și susținători în tribunal, legitimând pe fiecare, în județ jandarmii s-au dus la susținători și candidați și i-au amenințat cu închisoarea dacă mai dau concursul ligii. În Râmnic, au fost încăierări și bătăi cu polițiști chiar pe stradă. Doi din candidați, cei mai activi și mai cunoscuți de populație au fost arestați. Ei fiind bine cunoscuți în oraș, arestarea lor a produs nemulțu-miri printre lucrători și mici meseriași, care se adunau în grupulețe pe străzi și discutau arestarea lor. Din cele 5.000 de manifeste locale au fost confiscate 500, restul s-au împărțit bine. Instructorul nostru, stând de vorbă cu țărani din două sate din jurul orașului care citiseră programul ligii, aceștia i-au cerut explicații asupra ștergerii datoriilor la bănci. „Noi am muncit iarna la oraș la cărăușie sau alte munci, am strâns 2-3.000 lei și i-am pus la bancă. Dacă dvs. vreți ștergerea datoriilor la bănci, atunci banca nu ne mai dă banii înapoi”. În alt sat, câțiva țărani s-au ridicat împotriva

¹⁶² I. Gh. Duca, prim-ministru liberal, asasinat de o echipă legionară în gara Sinaia, la 30 decembrie 1933.

punctului: „Interzicerea lucrului de noapte pentru femei”. Pentru ei, femeia are numai un anumit lucru de făcut noaptea, fără să gândească că sunt femei care lucrează noaptea în fabrici, ateliere etc.

În Ploiești, n-a putut sta de vorbă decât cu secretarul comitetului județean. În ziua în care s-a dus, fiind sărbătoare și secretarul neștiind adresele celorlalți membri, n-a putut să-i cunoască pe toți. A stat cu dânsul de vorbă, i-a predat instrucțiile de la centru, informându-se totodată asupra situației de acolo. În Ploiești, a raportat prietenul, materialul ligii s-a împărțit la poarta fabricilor și în câteva sate din împrejurimi. Local, n-au scos nici un manifest. Au tipărit însă câteva mii de etichete cu lozinci pe care le-au lipit pretutindeni. Au început să țină o întrunire, însă n-au reușit. Printre **candidați** au avut pe unul, care, în timpul votării, a devenit asistent liberal la o secție de votare. Tot timpul cât a durat votarea, a stat la această secție cu semnul liberal în piept. Un alt candidat de la Astra Română spune că ar fi fost concediat. A rămas ca ei să trimită un om din Ploiești la București, în cursul săptămânii.

e) La București s-a constituit comitetul județean cu reprezentanți din toate sectoarele și s-au normalizat legăturile și munca cu Comitetul Central;

f) Tânărul a format împreună cu primii doi tineri un comitet de 11 tineri în sectorul Verde;

g) În atelierele CFR, social-democrații împreună cu unitariștii¹⁶³ au lansat zvonul că Liga Muncii este o organizație formată de poliție. Prietenul nostru a trebuit să ducă o acțiune destul de vie împotriva acestui zvon ticălos. Câteva programe ale Ligii Muncii (3-4) a făcut să meargă din mână în mână la aproape o sută de lucrători. Între muncitorii care au citit programul ligii și au avut explicațiile prietenului nostru din ateliere, și social-democrați s-a iscat o ceartă pe chestia Ligii Muncii, care era să degenereze într-o bătaie cu drugi de fier – și nu este exclus să se întâmple o astfel de bătaie. Dintre aceștia, el a recrutat șase cu care speră să constituie în curând o grupă a Ligii Muncii.

h) La STB s-a făcut un pas înainte, dar un pas de broască.

i) S-a dat la tipărit gazeta „Năzuința”. La cenzură, gazeta a scăpat $\frac{1}{4}$ necenzurată. În momentul însă când a fost pusă în mașină, a intervenit poliția și a stricat zațul. Am putut scoate un exemplar (pentru corectură) pe care l-am predat.

j) În cursul săptămânii s-a răspuns la o serie de scrisori în țară;

k) Comitetul Central a făcut un protest pentru presă, împotriva împiedicării apariției gazetei.

La sfârșitul săptămânii Comitetul Central ligist, constatând oarecari progrese în munca sa, a hotărât:

1. Asalt asupra STB-ului;

2. CFR–Grivița – Intensificarea campaniei împotriva procesului ceferiștilor și a plicurilor goale pe care le primesc ceferiștii în ultimul timp din cauza reținerilor etc.;

3. Ajutor efectiv Comitetului Județean Ilfov;

4. Trimiterea unui delegat din nou la Ploiești și Galați;

5. Ținerea unei serate muncitorești date de tinerii din Verde;

6. Scoaterea unui manifest împotriva înăbușirii presei muncitorești.

¹⁶³ Conducerea Sindicatelor unitare.

Acest raport îl scriu a doua zi după ce s-au luat aceste hotărâri. Dintre ele, până acuma știu că un delegat a plecat pentru două zile (duminică și luni) la Ploiești.

4. **Critica și autocritica.** Din rapoartele prietenilor care au fost în provincie reiese că membrii Ligii Muncii au dus o muncă efectivă în timpul campaniei electorale, însă obiectivul lor a fost strângerea de fonduri. Ei au dus campania electorală prin prisma ideologiei mic-burgheze. Aceasta se observă din faptul că imediat ce au trecut alegerile, în loc ca ei să culeagă fructul muncii lor, să-și întărească pozițiile în centrele în care au pătruns, înmănunchind oameni noi atrași de organizații, ei au părăsit locurile pe unde au desfășurat campania electorală, ca și celelalte partide. Intervenția imediată din partea CC al LM a fost la timp, deschizând repede ochii organizațiilor noastre, fiindcă oamenii au dorința de muncă. Din partea Comitetului Central ligist și, în primul rând, a noastră – a fracției – a fost o supraapreciere a capacității de a se orienta singure comitetele județene cu munca lor concretă. Ele fiind organizații tinere, domice de muncă, dar lipsite de experiență, trebuiau să fie ajutate de noi în această privință. În cursul muncii, am observat această greșeală și am pășit repede la îndreptarea ei. Dacă Comitetul Central ligist a putut să facă ceea ce a făcut și a evitat greșeli grosolane din lipsă de experiență, aceasta se datorește Secretariatului care, aproape zi de zi, a fost atent asupra muncii. Numai datorită acestei strânse legături, conducerea Ligii Muncii a fost informată repede și just asupra tuturor problemelor care o interesau.

5. **Atmosfera în fracția din sânul CC al LM.** Tot timpul, în fracție a domnit o armonie perfectă. Fiecare membru al fracțiunii a luat parte la discuție, la critică și autocritică și parcă era o întrecere în fracțiune că abia se aștepta ca să termine unul raportul muncii lui, ca să înceapă el raportul. Au fost ședințe care au început la 7 seara și s-au terminat la [...] ¹⁶⁴ noaptea, fără să se simtă cum a trecut timpul. Tovii întotdeauna au plecat plini de entuziasm de la ședințele fracțiunii. Câteva afirmații numai făcute de acești tovi la sfârșitul ședințelor și cred că vor arăta mai bine atmosfera de care este animată fracțiunea. Tânărul: „Lucrez de 3 ani în mișcare și nu m-am simțit niciodată așa de entuziasmat ca acum. Când m-am văzut între 11 tineri muncitori, toți hotărâți să facă treabă, nu-mi venea să cred”. Unul din instructori: „Simt parcă acum că sunt alt om”; altul: „Așa cum am început-o, am început-o bine. Întotdeauna avem lucruri noi la ședință. Am scăpat de ședințele la care se repetă de fiecare dată același lucru”. Acestea toate sunt, desigur, efectul legăturilor pe care am început să le avem cu masa. Și mie – mărturisesc – îmi pare rău că mă despart de Liga Muncii.

6. Aceeași atmosferă se resimte și în Comitetul Central. În ultimele zile însă Secretarul Central al ligii cam șovăie în urma deselor șicane polițienești și amenințărilor. Trebuie lucrat cu el cât mai abil și, mai ales, cât mai precaut. De altfel, tovi din fracțiune care sunt lângă el au înțeles repede acest lucru.

15 ianuarie 1934

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 172, c. 84-87.

¹⁶⁴ Lipsă în text.

62. 1934 mai 25 – Rezoluția Biroului Politic al CC al PCR, cu privire la erorile comise de Lucrețiu Pătrășcanu și Eugen Iacobovici în aprecierile lor privind situația economică și politică din România.

Confidentiel

Résolution du Bureau Politique du Comité Central du Parti Communiste Roumain

1. Le BP estime que le camarade Grigoresco a commis une faute sérieuse en publiant dans "L'IC" un article sur la situation économique de la Roumanie alors qu'il savait que la prochaine assemblée plénière du Comité Central devait s'occuper de cette question. La faute de Grigoresco est d'autant plus grave qu'il savait que cette question est discutée au BP et qu'il a reçu avant la parution du numéro de "L'IC" un article du camarade Gorun, approuvé par le BP.

2. Le BP estime qu'au fond l'article du camarade Grigoresco, dans son appréciation de la situation économique, est erroné. Dans cet article il applique mécaniquement à la Roumanie économiquement arriérée, l'appréciation donnée par le camarade Staline pour les **principaux** pays industriels, déformant par la même le sens de l'appréciation stalinienne. Sa "faute" n'élimine pas, mais accentue les contradictions et l'inconséquence de son analyse économique.

Le BP estime que le camarade Grigoresco a passé d'une extrémité (affirmation faite au XIII-ème Plénum du CE de l'IC que la crise économique en Roumanie a commencé dès 1927; qu'à la différence des autres pays on n'y observe aucune animation de l'industrie, même liée à l'inflation et aux préparatifs de guerre; que la crise, en Roumanie, a pour base la crise agraire) à une autre (application d'une appréciation faite par le camarade Staline essentiellement pour les pays industriels à la Roumanie économiquement arriérée)

Le BP considérant que la résolution du Comité Central sur la situation économique et politique de la Roumanie tient compte des critiques et de la ligne de Grigoresco, estime nécessaire d'indiquer son nom dans cette résolution.

3. Le Comité Central a pris la décision de s'informer auprès de la Commission Politique des motifs qui ont déterminé la rédaction de "L'IC" à proposer au camarade Grigoresco d'écrire un article et de demander à l'insu du Comité Central que l'article soit publié dans l'organe théorique de celui-ci.

4. Il astreint le camarade Gorun à écrire un article popularisant la ligne de l'IC, argumentant en faveur de cette ligne et critiquant la ligne erronée, opportuniste de droite, qui s'est manifestée dans le parti.

5. Il considère comme non satisfaisante la déclaration du camarade Moros au sujet de la résolution proposée par le camarade Gorun et approuvée par le BP.

Le camarade M., tout en se joignant à la résolution, estompe le fond et l'importance de ses erreurs (soulignant son mérite dans la position des questions, voilant sa ligne erronée dans la question économique et ses conclusions politiques, doutant de l'utilité qu'il y a à critiquer dans la résolution ses conclusions politiques, etc.) Il assume que ses conclusions politiques sont seulement "plus accentuées", ne comprenant pas qu'elles sont fausses et, dans le fond, opportunistes de droite. Le camarade Moros a fait un pas en arrière comparativement à sa déclaration à la séance du Comité Central, déclaration où il se disait pleinement d'accord avec lui au sujet de la critique de ses conclusions politiques.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 234, c. 81-82.

Rezoluția Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist Român

1. Biroul Politic apreciază că tovarășul Grigorescu a comis o greșeală serioasă, publicând în „Internaționala Comunistă” un articol asupra situației economice din România, cu toate că știa că următoarea plenară a Comitetului Central trebuie să se ocupe de această chestiune. Greșeala lui Grigorescu este cu atât mai gravă, cu cât el știe că această chestiune este discutată în Biroul Politic, iar el a primit, înaintea apariției numărului „Internaționalei Comuniste”, un articol al tovarășului Gorun¹⁶⁵, aprobat de către Biroul Politic.

2. Biroul Politic apreciază că, în fond, articolul tovarășului Grigorescu, în aprecierile sale asupra situației economice, este eronat. În acest articol, el aplică în mod mecanic, pentru România, înapoiată economic, aprecierea făcută de tovarășul Stalin pentru principalele țări industriale, deformând prin însuși acest procedeu sensul aprecierii staliniste. „Greșeala” nu elimină, ci accentuează contradicțiile și consecvența analizei sale economice.

Biroul Politic apreciază că tovarășul Grigorescu a trecut de la o extremă (afirmația făcută la cea de-a XIII-a Plenară a Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste că, în România, criza economică a început în 1927; că, spre deosebire de alte țări, acolo nu se observă nici o înviorare a industriei, nici măcar în legătură cu inflația și cu pregătirile de război; că, în România, criza are la bază criza agrară) la alta (aplicarea unei aprecieri făcută de tovarășul Stalin esențialmente pentru țările industriale, la România, înapoiată din punct de vedere economic).

Biroul Politic, considerând că rezoluția Comitetului Central asupra situației economice și politice din România ține cont de criticile și de linia lui Grigorescu, apreciază că e necesar să se indice numele său în această rezoluție.

3. Comitetul Central a luat decizia de a se informa pe lângă Comisia Politică despre motivele care au determinat redacția „Internaționalei Comuniste” să-i propună tovarășului Grigorescu scrierea unui articol și să ceară, fără știrea Comitetului Central, ca articolul să fie publicat în organul teoretic al acestuia.

4. Îl obligă pe tovarășul Gorun să scrie un articol care să popularizeze linia Internaționalei Comuniste, argumentând în favoarea acestei linii și criticând linia greșită, oportunistă de dreapta, care s-a manifestat în partid.

5. Consideră ca nesatisfăcătoare declarația tovarășului Moros cu privire la rezoluția propusă de tovarășul Gorun și aprobată de către Biroul Politic.

Tovarășul M., solidarizându-se cu rezoluția, atenuază fondul și importanța acestor greșeli (subliniind meritul său în punerea întrebărilor, mascându-și linia greșită în chestiunea economică și concluziile sale politice, îndoindu-se de utilitatea criticării în rezoluție a concluziilor sale politice etc.). El dă asigurări că concluziile sale politice sunt doar „mai accentuate”, neînțelegând că ele sunt false și, în fondul lor, oportuniste de dreapta. Tovarășul Moros a făcut un pas înapoi, comparativ cu declarația sa de la

¹⁶⁵ Gorun = Aleksandr Danieluk-Ștefanski, îndeplinea funcția de secretar general al P.C.R., delegat de Comintern.

ședința Comitetului Central, declarație în care se arăta în deplin acord cu acesta în problema criticării concluziilor sale politice.

63. 1934 mai 25 – Proiectul de răspuns al secretariatului Federației Comuniste Balcanice la rezoluția conferinței CC al PCR, privind „fascizarea” vieții politice din România și sarcinile ce revin PCR în acest context.

Confidentiel

**Sur la résolution de la Conférence du Comité Central du Parti Communiste Roumain concernant la fascisation de la Roumanie des capitalistes et des boyards et les tâches du PCR
(projet du Secrétariat des Balkans)**

1. La Commission politique constate la justesse de la ligne politique de la résolution, notant cependant que la deuxième partie (“Accentuation de la crise économique en Roumanie”) contient un certain nombre d’erreurs dans l’appréciation des caractères du développement de la production industrielle de la Roumanie qui s’est dessinée en 1933 et de ses perspectives.

La résolution constate avec raison qu’en connexion avec l’accentuation de la lutte de classes en Roumanie et des antagonismes impérialistes en Europe et dans le monde entier, la Roumanie, tout en participant à diverses manœuvres “pacifistes”, subordonne en fait toute sa politique aux préparatifs renforcés de la guerre; que dans le camp bourgeois agrarien des changements et regroupements se poursuivent, se traduisant par des dissensions croissantes dans les rangs du parti gouvernemental (nationaux-libéraux) par le désir d’une consolidation des fractions “d’opposition” de la bourgeoisie (nationaux-tsaranistes, etc.) et d’un rapprochement de ces fractions avec les bandes ouvertement fascistes soutenues par le roi, la camarilla et une partie de la clique militaire; que la dictature fasciste ouverte est préparée aujourd’hui tant par les nationaux-libéraux au pouvoir, cela sous couleur de défense de la démocratie (agitation démagogique à propos de la dissolution de la garde de fer à la suite de l’assassinat de Duca par cette garde fasciste, agitation soutenue par les social-fascistes) que par les nationaux-tsaranistes (sous prétexte de défense contre “la dictature et les aventures”); que l’offensive renforcée du capital contre la classe ouvrière de Roumanie et l’attaque du gouvernement contre les vestiges des conquêtes sociales et politiques des ouvriers, attaques qui ont provoqué déjà, en dépit de l’état de siège, une lutte gréviste incessante et s’élargissant de plus en plus des ouvriers, ainsi que l’agitation croissante des masses paysannes conduisent au développement de la puissante poussée révolutionnaire. La résolution conclut avec justesse que les mesures et toute la politique de la bourgeoisie et du gouvernement “ne font qu’accentuer les antagonismes de classe, placer les grandes masses face à face avec l’Etat des capitalistes et des boyards et poser à l’ordre du jour, avec une force croissante, les luttes pour le pouvoir des ouvriers et des paysans”.

2. L’analyse que fait la résolution de la situation économique de la Roumanie contient nombre d’erreurs de fond. Dès l’en-tête de la partie correspondante de la résolution, la situation est définie comme une “accentuation croissante de la crise économique en Roumanie” et non de la crise générale du capitalisme et de la crise

agraire, mais de la crise industrielle de type cyclique, qui durant ces dernières années a frappé l'économie nationale roumaine, comme le monde capitaliste tout entier.

L'accroissement incontestable de la production industrielle, qui s'est dessiné en Roumanie dans le cours de 1933, est attribué dans la résolution uniquement à l'action de facteurs artificiels (commandes de guerres, mesures protectionnistes, éléments d'inflation latente). Et l'on affirme que ces facteurs ayant cessé d'agir, l'amélioration de la situation dans l'industrie doit à bref délai faire place à un nouveau recul de la production industrielle, qui tombera au-dessous du niveau de 1932. On se base pour l'affirmer sur une interprétation arbitraire et absolument erronée de l'analyse faite de la situation économique mondiale par le camarade Staline au XVII-ème congrès du PC de l'URSS. Selon cette interprétation, la thèse du camarade Staline à savoir que l'accroissement de la production industrielle qui s'est dessiné en 1933 et a pu marquer le passage du niveau le plus bas à une dépression particulière concerne uniquement les principaux pays capitalistes, contrairement aux autres plus arriérés et dépendants. D'après l'interprétation en question les "forces économiques intérieures du capitalisme, forces qui, après 4 ans de crise industrielle mondiale, ont provoqué, en s'ajoutant aux facteurs artificiels, une certaine amélioration de la situation dans l'industrie", n'ont pas agi en Roumanie. Il est certain qu'en Roumanie, pays agricole à 80%, l'amélioration qui s'est dessinée dans l'industrie en 1933 et continue à ce jour, amélioration dans laquelle la conjecture d'inflation et de préparatifs de guerre joue un grand rôle, est particulièrement instable. La situation économique générale du pays, déterminée par la crise agraire et se traduisant par une crise financière aigue, resta très difficile, de sorte que l'industrie roumaine, loin de s'acheminer à un nouvel essor, à une nouvelle période de prospérité, risque au contraire de subir des oscillations régressives. Néanmoins, la thèse de la résolution concernant le caractère "exceptionnel" de la situation en Roumanie et l'impossibilité de lui appliquer, en tenant compte de ses particularités, l'analyse générale donnée pour le monde capitaliste tout entier, est profondément erronée.

3. Il est faux d'affirmer, comme le fait la résolution, que de la constatation du point le plus bas de la crise cyclique particulière qu'elle a traversé, doivent découler une appréciation opportuniste de droite du rapport des forces de classe et des conclusions opportunistes de droite en matière de tactique (de même qu'elles ne découlent seulement de la constatation des faits pour la lutte du prolétariat dans les principaux pays capitalistes). La perspective de l'accentuation croissante de la crise générale du capitalisme, en connexion avec la crise agraire aigue qui continue (surtout dans les pays principalement agricoles) et avec la situation instable de l'industrie, dans une atmosphère internationale grosse de conflits militaires, la perspective de décomposition dans le camp de la bourgeoisie, avec une soif fébrile d'aventure fasciste, la perspective d'une poussée révolutionnaire croissante dans les villes et les campagnes, de la maturation des luttes décisives pour le pouvoir n'impliquent seulement la négation du fait d'une certaine amélioration de la situation dans l'industrie et du passage à une dépression particulière. Au contraire, cette amélioration, que la bourgeoisie marque d'une offensive plus résolue encore contre la classe ouvrière est un nouveau facteur stimulant la lutte des masses ouvrières.

C'est pourquoi il faut considérer comme absolument dénuée de fondement l'accusation d'opportunisme de droite formulée dans la résolution contre le camarade

Grigoresco qui n'a fait que constater l'élévation de la production industrielle en Roumanie au-dessus du point le plus bas de la crise industrielle, ainsi que contre le camarade Marosek, dans la mesure où il s'est rallié à cette constatation. En ce qui concerne les autres déclarations réellement erronées du camarade Marosek, il faut dire que ces déclarations n'ayant été faites que dans le cours de la discussion intérieure au Comité Central et le camarade Marosek n'y ayant pas insisté, il n'y avait aucune raison de les blâmer spécialement, en nommant ce camarade dans la résolution du Comité Central. Un autre précédent erroné et dangereux consiste à mentionner dans la résolution certaines thèses erronées formulées par le camarade Stépanov (sur le caractère soi disant colonial de la Roumanie), après de longues années de prison, dans un article remis au Comité Central et non publié.

La Commission Politique invite le Comité Central à amender la résolution en se basant sur les considérations qui précèdent et d'y supprimer tout ce qui concerne les trois camarades en question.

4. La Commission Politique, notant les succès considérables obtenus par le parti communiste roumain, sous la direction de son comité central, tant dans la direction des luttes de la classe ouvrière durant la période qui a suivi les événements de février 1933 que dans l'édification du parti, succès réalisés dans les conditions extrêmement difficiles de l'état de siège et d'une terreur cruelle, exprime la certitude que le comité central corrigera les erreurs contenues dans la dernière résolution et fera le plus grand effort pour continuer avec succès à travailler au rassemblement du parti, au renforcement de combativité, à la direction d'un parti qui occupe un des secteurs les plus responsables du front révolutionnaire prolétarien.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 234, c. 14-18.

Traducere:

Confidențial

**Referitor la rezoluția Conferinței Comitetului Central al Partidului
Comunist Român cu privire la fascizarea României capitaliștilor și boierilor și
sarcinile ce revin PCR
(Proiectul Secretariatului Balcanic)**

1. Comisia Politică constată justetea liniei politice a rezoluției, notând, totodată, că a doua parte („Accentuarea crizei economice în România”) conține un număr de greșeli în aprecierea caracteristicilor dezvoltării producției industriale a României așa cum s-a conturat în 1933, și a perspectivelor sale.

Rezoluția constată cu justete că, în legătură cu accentuarea luptei de clasă în România și a antagonismelor imperialiste în Europa și în lumea întreagă, România, în vreme ce participă la diverse manevre „pacifiste”, își subordonează în fapt întreaga politică pregătirilor de război susținute; că în tabăra burgheziei agrariene continuă schimbările și regroupările, traducându-se prin disensiuni crescânde în rândurile partidului de guvernământ (național-liberalii), prin dorința de consolidare a fracțiunilor „de opoziție” ale burgheziei (național-țărăniștii etc.) și o apropiere a acestor fracțiuni de bandele declarat fasciste susținute de către rege, camarilă și o parte a clicii militare¹⁶⁶; că dictatura fascistă deschisă este pregătită astăzi atât de către național-liberalii aflați la putere, sub pretextul apărării democrației (agitație demagogică în legătură cu

¹⁶⁶ Aprecierile cu privire la evoluția vieții economice și politice din România, făcute în acest text, erau conforme cu linia impusă de Comintern.

dizolvarea Gărzii de Fier ca urmare a asasinării lui Duca de către această gardă fascistă, agitație susținută de către social-fasciști¹⁶⁷), cât și de către național-tărăniști (sub pretextul apărării împotriva „dictaturii și aventurilor”); că ofensiva intensificată a capitalului împotriva clasei muncitoare din România și atacurile guvernului contra vestigiilor cuceririlor sociale și politice ale muncitorilor, atacuri care au provocat deja, în pofida stării de asediu, o luptă grevistă neîncetată și care se extinde din ce în ce mai mult, ca și agitația crescândă a maselor țărănești conduc la dezvoltarea unui puternic puseu revoluționar. Rezoluția conchide cu justețe că măsurile și întreaga politică a burgheziei și a guvernului „nu fac decât să accentueze antagonismele de clasă, să aducă marile mase față în față cu statul capitaliștilor și boierilor și să aducă la ordinea zilei, cu o forță crescândă, luptele pentru putere ale muncitorilor și țăranilor”.

2. Analiza pe care rezoluția o face situației economice a României conține numeroase erori de fond. Încă din titlul respectivei părți, situația este definită drept „o accentuare crescândă a crizei economice în România” și nu a crizei generale a capitalismului și a crizei agrare, ci a crizei industriale de tip ciclic, care a lovit economia națională româ-nească în ultimii ani, ca și lumea capitalistă în totalitate. Creșterea incontestabilă a producției industriale, care s-a conturat în România în cursul anului 1933, este atribuită în rezoluție exclusiv acțiunii factorilor artificiali (comenzi de război, măsuri protecționiste, elemente de inflație latentă). Și se afirmă că, acești factori încetând să mai acționeze, ameliorarea situației în industrie trebuie, în scurt timp, să facă loc unui nou recul al producției industriale, care va cădea sub nivelul anului 1939. Pentru această afirmație, se ia drept bază o interpretare arbitrară și absolut greșită a analizei situației economice mondiale, făcută de tovarășul Stalin la cel de al XVII-lea Congres al Partidului Comunist din URSS. Potrivit acestei interpretări, teza tovarășului Stalin, și anume, că creșterea producției industriale, continuată în 1933 și care a putut marca trecerea de la nivelul cel mai scăzut la o destindere extraordinară, privește numai principalele țări capitaliste, față de altele [care sunt] mai înapoiate și dependente. Potrivit interpretării în chestiune, „forțele economice interne ale capitalismului, forțe care, după patru ani de criză industrială mondială, au provocat, adăugându-se factorilor artificiali, o anumită ameliorare a situației în industrie”, nu au acționat în România. Este sigur că în România, țară agricolă în proporție de 80%, ameliorarea care s-a conturat în industrie în anul 1933 și continuă în prezent, ameliorare în care conjunctura inflației și pregătirile de război joacă un rol important, este în mod special instabilă. Situația economică generală a țării, determinată de criza agrară și traducându-se printr-o criză financiară acută, rămâne foarte dificilă, astfel încât industria românească, departe de a se îndrepta spre o nouă creștere, spre o nouă perioadă de prosperitate, riscă dimpotrivă să sufere oscilații regresive. Cu toate acestea, este profund greșită teza rezoluției cu privire la caracterul „excepțional” al situației din România și la imposibilitatea de a-i aplica, ținând cont de particularitățile sale, analiza generală făcută pentru întreaga lume capitalistă.

3. Este fals a se afirma, așa cum o face rezoluția, că, din constatarea punctului cel mai de jos al crizei ciclice excepționale pe care a traversat-o [România], trebuie să decurgă o apreciere oportunistă de dreapta a raportului forțelor de clasă și concluzii oportuniste de dreapta în materie de tactică (așa cum ele nu decurg, cătuși de puțin, nici din constatarea faptelor privind lupta proletariatului în principalele țări capitaliste). Perspectiva

¹⁶⁷ Social-democrații, numiți astfel de către comuniști.

accentuării crescânde a crizei generale a capitalismului, în conexiune cu criza agrară acută, care continuă (mai ales, în țările preponderent agricole), și cu situația instabilă a industriei, într-o atmosferă internațională încărcată de conflicte militare, perspectiva descompunerii în tabăra burgheziei, cu o sete febrilă de aventură fascistă, perspectiva unui avânt revoluționar crescând în orașe și la țară, a maturizării luptelor decisive pentru putere nu implică câtuși de puțin negarea de fapt a unei anumite ameliorări a situației din industrie și a trecerii la o depresiune extraordinară. Dimpotrivă, această ameliorare, pe care burghezia o însoțește de o ofensivă și mai hotărâtă împotriva clasei muncitoare, este un nou factor stimulator al luptei maselor muncitoare.

De aceea, trebuie considerată ca absolut lipsită de fundament acuzația de oportunism de dreapta formulată în rezoluție împotriva tovarășului Grigorescu, care nu a făcut decât să constate creșterea producției industriale din România mai sus de punctul cel mai scăzut al crizei industriale, ca și împotriva tovarășului Marosek, în măsura în care el s-a raliat acestei constatări. În ceea ce privește celelalte declarații cu adevărat greșite ale tovarășului Marosek, trebuie spus că aceste declarații, nefiind făcute decât în cursul discuției din interiorul Comitetului Central și tovarășul Marosek nemaiinsistând, nu există nici un motiv de a le blama în mod special prin menționarea acestui tovarăș în rezoluția Comitetului Central. Un alt precedent greșit și periculos constă în a menționa în rezoluție anumite teze greșite, formulate de tovarășul Ștefanov după ani lungi de închisoare (asupra caracterului așa-zis colonial al României), într-un articol înaintat Comitetului Central și nepublicat.

Comisia Politică invită Comitetul Central să amendeze rezoluția pe baza considerațiilor de mai sus și să suprimă din textul ei toate referirile privitoare la cei trei tovarăși.

4. Comisia Politică, luând notă de succesele considerabile obținute de către Partidul Comunist Român sub conducerea Comitetului său Central, atât la conducerea luptelor clasei muncitoare în perioada care a urmat evenimentelor din februarie 1933, cât și la edificarea partidului, succese realizate în condițiile extrem de dificile ale stării de asediu și ale unei terori sălbatice, își exprimă convingerea că Comitetul Central va îndrepta erorile conținute în ultima sa rezoluție și va face cele mai mari eforturi pentru a continua să lucreze cu succes pentru unificarea partidului, pentru întărirea combativității la conducerea unui partid care se află într-unul din sectoarele cele mai responsabile ale frontului revoluționar al proletariatului.

64. 1934 noiembrie 11, 16 – Programul Partidului Opoziției din Părțile Ungurești (POPU) din România, organizație comunistă a minorității maghiare.

**Unsere auf Grund der Anzeige der Ungarischen Partei
verhafteten Arader Brüder wurden auf freien Fuss gesetzt
Protestieren wir gegen Terror und Verrat!**

Unser, aus der durch die Tagespresse bekanntgegebene Verhaftung zurückgekehrter Bruder aus dem Zentrum, Georg Osztrowszki, Professorkandidat der Kolozsvarer Universität, berichtet in den Nachstehenden:

Am 20. Juli Abends hielt in unseren Arader Räumen unser Verwaltungskomitee eine Sitzung. Die Herren der Ungarischen Partei verfolgten aus ihrem auf der anderen Seite der Strasse liegenden Lokal die Versammlung unserer Brüder. Als schon alle,

etwa zwanzig Personen, zusammengekommen waren, liefen die Herren der Judas-Partei auf die Staatspolizei und berichteten, dass sie eine geheime Versammlung der Aufrührer, der Kommunisten beobachtet haben.

Die Polizei kam heraus und verhaftete die ganze Versammlung. Nach Vernehmen auf der Staatspolizei hat man die meisten entlassen, nur unsere Brüder aus dem Zentrum, das dortige Sekretariat und die Leiter der speziellen Abteilungen wurden dortgehalten.

Auf die Fragen, die während der Einzelverhöre gestellt wurden, antworteten unsere Brüder einstimmig, dass es gar keine Rede von einer Kommunistischen Ve[r]-schwörung sei, sondern, sie haben die Arader Organisation der OMPE (Ungarische Landes-Partei-Opposition) eingeleitet.

Trotz der Gewaltigkeiten des Siguranța Chef Ciorescu, konnte die Beschuldigung weder mit Drohungen noch mit Ohrfeigen bestätigt werden.

Als letzte Zuflucht wurde der Generalsekretär der Arader Judasen der Ungarischen Partei, Ingenieur Alfred Frankel auf die Staatspolizei gerufen, wo er, nachdem man ihm Platz bot, mit unseren Brüdern gegenübergestellt wurde. Auf die Frage des Kapitäns, was ist die OMPE (Ungarische Landes Partei Opposition), antwortete Herr Frankel, dass die OMPE eine sehr verdächtige Organisation sei und die Ungarische Partei leugnet jede Verbindung mit ihr. Mit der Bezeichnung "verdächtig" wollte er natürlich dem Kapitän zur Kenntnis geben, dass wir Kommunisten und Aufrührer sind und dass der Kapitän Recht hat, wenn er uns als Kommunisten behandelt. Kapitän Ciorescu brauchte auch nichts mehr, dort an Ort und Stelle teilte er unseren Brüdern ihre Portionen aus und Herr Frankel, aus der Judaspartei sah mit völliger Seelensruhe zu.

Unsere Empörten Brüder schrieb Herrn Frankel ins Gesicht, dass er ein Schuft und ein Niederträchtiger Verräter ist, der mit voller Kraft das Grab der ungarischen Arbeiter gräbt. Das hielt schon kein Judasgesicht mehr aus und so schlich er hinaus und überliess unsere Brüder ihrer Schicksale, während er den Kapitän versicherte, dass die Ungarische Partei stand stets in guter Beziehung zu der rumänischen Staatspolizei und seine Pflicht immer erfüllte, wenn es sich um Aufrührer handelte.

Nach insgesamt 6 tägiger Haft wurden unsere Brüder dem Stattsanwalt übergeben, wo der Untersuchungsrichter nach stündigem Vernehmen sie lächelnd entliess.

Das Lächeln galt wahrscheinlich der Übereifrigkeit der Staatspolizei.

Unsere Brüder aber haben die als freie Bürger Organisationsarbeiten dort fortgesetzt, wo sie unterbrochen wurden.

Als wir dies schreiben, rufen wir die Aufmerksamkeit aller ungarischen Werktätigen Rumäniens auf die Tatsache, dass die so Verhaftung bedeutet, dass die Herren der Ungarischen Partei mit Feuer und Schwert uns ausrotten wollen, sie scheuen vor keiner Niederträchtigkeit zurück, wenn es sich um ihre fette Positionen handelt. Bei den Wahlen waren wir ungarische Brüder und als wir mit den Betrügen und Unterdrückungen satt sind, dann sind wir Kommunisten.

Bedeutet zweitens, dass unsere Unterdrücker nichts davon wissen wollen, dass wir schon mit dem Elend und Unterdrückung satt sind, sondern wenn es nötig ist, wollen sie uns auch mit dem Terror der Behörden unterdrücken.

Endlich bedeutet es noch, dass die Judas-Herren sind während der Kämpfe endgültig zu unseren Feinden hinübergegangen und geh[e]n mit ihnen offen zusammen gegen uns und gegen die ungarischen Werktätigen.

Brüder! Ungarische Arbeiter!

Die Ungarische Landes-Partei-Opposition protestiert gegen den Terror der Behörden und gegen den Verrat. Wir rügen alle ungarischen Arbeiter auf: sammelt überall Protestunterschriften und sendet an die Adresse unseres Parteibureaus: Cluj-Kolozsvár, Calea Dorobanților, gewesene Honvedgasse, No. 9.

An den Protestbogen bemerkt ihr, dass ihr gegen die Terrorisierung und Anzeigen seitens der Ungarischen Partei protestiert.

Ungarn! Brüder! Ungarische Werktätigen!

Enthüllt die Herren der Ungarischen Partei auf Grund ihres neuen offenen Verrats! Nieder mit dem Terror! Nieder mit den Verrätern! Es lebe die Ungarische Landes-Partei Opposition!

Mit brüderlicher Liebe:

Das Zentralkomitee der OMPE (Ungarische Landes-Partei-Opposition).

1. Allgemeines Programm

Die Opposition der ungarischen Landespartei in Rumänien kämpft im Interesse der ungarischen Werktätigen Rumäniens!

Für eine Heimat der Ungarn in Rumänien, für die persönliche Sicherheit und die Sicherheit des Eigentums der ungarischen Bevölkerung, für die Unantastbarkeit der ungarischen Institutionen, für ein solches Regime, das den Streitigkeiten und Angriffen der einzelnen Nationen untereinander ein Ende macht,

gegen jeden Faschismus als politisches Werkzeug der rumänischen Unterdrücker, für die Steigerung der wirtschaftlichen und nationalen Unterdrückung. Die Opposition der ungarischen Landespartei wird gegen den Faschismus, der gleich-zeitig dazu dient, die Völker Rumäniens gegeneinanderzuhetzen und im Zeichen der gesteigerten Kriegsvorbereitungen steht, den aktiven Kampf der breiten ungarischen werktätigen Massen organisieren,

gegen die nationale, politische, wirtschaftliche und jede andere Unterdrückung der ungarischen Bevölkerung Rumäniens,

gegen die allgemeine Einschränkung der Freiheit besonders gegen die Unterdrückung der Presse-, Meinungs-, Versammlungs- und Redefreiheit, die gegen die ungarische Bevölkerung in besonderer Masse angewendet wird,

für volle Freiheit der ungarischen Sprache und Kultur, gegen jede Unterdrückung derselben,

für die staatliche Erhaltung einer genügenden Anzahl ungarischer Schulen, die den Bedürfnissen der ungarischen Bevölkerung entsprechen, mit unentgeltlichem Unterricht und ungarischen Lehrkräften,

für ungarische Verwaltung und ungarische Beamten in den ungarischen Komitaten und Städten besonders in den Szekler Städten und Komitaten, ausserdem für die Verwaltung in den entsprechenden verschiedenen Sprachen in den Gebieten mit gemischter Bevölkerung,

für ungarische Lehrer- und Lehrerinnenseminare, für eine staatliche ungarische Sektion mit ungarischen Lehrkräften auf der Universität von Kolozsvár,

für allgemeine Freiheit der ungarischen Sprache, gegen jede zwangsmässige Romanisierung,

für unbeschränkte Einstellung ungarischer Angestellten, Arbeiter und Fachleute in den staatlichen, städtischen und Gemeinde-Ämtern und Betrieben und zu öffentlichen Arbeiten,

gegen die Entlassung der ungarischen Angestellten, Eisenbahner, Postangestellten, Notare usw., gegen die Sprachprüfungen und gegen jede Verfolgung; für die Wiedereinstellung der entlassenen Angestellten und Arbeiter,

für sofortige Aufhebung des Gesetzes über den Schutz der nationalen Arbeit,

für endgültige Regelung der Frage der ungarischen Pensionisten und Invaliden,

für Annullierung der Steuern und sonstigen Abgaben der schwer belasteten ungarischen Volksschichten: Bauern, Arbeiter, Kleinhändler, Kleingewerbetreibenden und andere kleine Existenzen,

für die vollkommene Niederschlagung der Wucher und Bankschulden, durch die die ungarischen Volksschichten, besonders die Bauern, Arbeiter, Kaufleute und Kleingewerbetreibenden und andere kleine Existenzen ruiniert werden,

gegen die Unterdrückung der ungarischen kulturellen, wirtschaftlichen, sanitären sowie Sportorganisationen und Vereine, für die ständige Unterstützung derselben,

gegen jede Verfolgung der Ungarn seitens der Behörden, gegen die unberechtigten Taxen und Geldstrafen, durch die besonders die Bevölkerung der Szekler Komitate zu tausenden in den Gefängnissen sitzen,

für Einstellung der Übergriffe, Ungerechtigkeiten und Willkürakte der Agrarreform im allgemeinen und besonders der gegen die ungarische Bevölkerung angewandten Massnahmen. Das alles kann nur auf eine Weise behoben werden: wir fordern sofortige unentgeltliche Aufteilung der Besitztümer, der Wälder samt Zubehör unter den armen Bauern, sowie unter denen, die über wenig Land verfügen.

II. Kleingewerbe-Programm.

Die Opposition der Ungarischen Landes-Partei im Interesse der Kleingewerbetreibenden

Kämpft für die Einführung der ungarischen Sprache in den Lehrlingschulen und Lehrlingsheimen, für die staatliche Aufrechterhaltung der Schulen und Heime und für die Anstellung staatlich bezahlter ungarischer Lehrkräfte. Kämpft dafür, dass die Lehrlingschulen und Lehrlingsheime unentgeltlich den ungarischen Jugendlichen zur Verfügung gestellt werden,

kämpft für die Autonomie der Krankenkasse, gegen den Zwangseintritt; für Aufhebung der Gebühren und der daraus stammenden Strafen und Rückstände. Für die staatliche Aufrechterhaltung der Krankenkassen; kämpft dafür, dass die Wahl der Leitung der Versicherungsabteilung aus dem Wirkungskreis der Krankenkasse erfolgt,

kämpft für Aufhebung des Gesetzes der sozialen Versicherung als solches, das den Kleingewerbetreibenden Arbeitgeber seinem Arbeiter gegenüberstellt, obwohl sie derselben Klasse angehören. Ausserdem erlegt dieses Gesetz dem Kleingewerbetreibenden enorme Lasten auf, der kaum sein tägliches Brot verdienen kann,

kämpft für die Einhaltung der siebenstündigen Arbeitszeit,

kämpft für die Befreiung der Gewerbekorporation vom Einfluss der Fabrikanten und für eine ehrliche Leitung aus der Mitte der Kleingewerbetreibenden,

kämpft dafür, dass die Gewerbekorporation nicht nur ein Verwaltungs- und Kulturorgan der Kleingewerbetreibenden bleibt, sondern vor allem zu einer Kampforganisation wird, die ihre wirtschaftlichen Interessen vertritt,

kämpft für die Annullierung der Gebühren für Gewerbescheine,

kämpft für die Aufhebung der Gebühren für Verdingungs-, Gesellen- und Arbeitsbücher,

kämpft für die Aufhebung des Standgeldes bei Verkauf unter freiem Himmel und der daraus stammenden Strafen und Rückstände,

kämpft für die Annullierung der 2% igen Umsatzsteuer, gegen die Boletta-Stempel und andere Besteuerungssysteme sowie für Aufhebung der daraus sich ergebenden Rückstände und Strafen,

kämpft für vollkommene Annullierung der staatlichen Steuern und der Schulden an den Staat,

kämpft für vollkommene Annullierung der städtischen Steuern.

III. Bauernprogramm

Die Opposition der Ungarischen Landes-Partei kämpft im

Interesse der ungarischen Bauern:

für die vollkommene Annullierung aller Steuern und Schulden,

für Annullierung der die ungarischen Bauern schädigenden Verfügungen der Agrarreform,

für die Landaufteilung und für Enteignung der Latifundien unter Leitung der ungarischen Arme- und Mittelbauern,

für die Regelung der Wald- und Weidenfragen, besonders hinsichtlich neuer Gemeindewälder für Tordaszentlászlo Gyimes und Csikjenőfalva,

für Ausbesserung der staatlichen, Komitats- und Kommunalwege in den von Ungarn bewohnten Gebieten auf Kosten des Staates, Komitats und der Gemeinden und Verwendung der dörflichen Arbeitslosen zu diesen Arbeiten bei entsprechender Entlohnung und 7. stündiger Arbeitszeit,

für unentgeltliche staatliche Versorgung der durch Überschwemmungen, Getreide- und Viehkrankheiten, Feuersbrünste und Hagel betroffenen ungarischen Gebiete mit Saatkorn, Baumaterial, Lebensmitteln, Kleidung, Heizmaterial und Bargeld,

für vollkommene Annullierung der Strafen für die Übertretungen der Gemeindevorschriften,

für die staatliche Unterstützung der ländlichen Arbeitslosen der ungarischen Gegenden und für ihre unentgeltliche staatliche Versorgung mit Wohnung, Lebensmitteln, Heizmaterial, Kleidung und Bargeld,

für vom Staate erhaltene unentgeltliche ungarische Schulen mit staatlich bezahlten ungarischen Lehrkräften und unentgeltliche Lehrbücher,

gegen jeden Dorfterror und jede Willkür,

für die Organisations-, Rede- und Versammlungsfreiheit der ungarischen Dorfsbevölkerung,

gegen die Übergriffe der Gemeindevorstände,

für die ehrlich durchgeführte Gemeinderatwahlen,

für die vollkommene Autonomie der ungarischen Gemeindegut-Institutionen und für das gleiche Wahlrecht der Mitglieder der Gemeindegüter,

für die sofortige Rückgabe des Vermögens der Csiker Privatgüter und des Haromszeker Schulfonds samt den daraus entspringenden Einkünften.

IV. Jugendprogramm.

Die Opposition der Ungarischen Landes-Partei kämpft im

Interesse der ungarischen Jugendlichen:

Für die unbeschränkte Einstellung der ungarischen Jugendlichen in den staatlichen und staatlich unterstützten, städtischen und Privatbetrieben,

für Schaffung staatlicher ungarischer Elementar-, Lehrlings- und Mittelschulen mit ungarischen Lehrkräften und unentgeltlichen Lehrbüchern,

für Schaffung unentgeltlicher ungarischer Lehrlings- und Schülerheime mit ungarischer Leitung auf Staatskosten,

gegen die kriegerische und faschistische Erziehung der ungarischen Jugend, für den Fachunterricht in den Lehrlingschulen, für Aufhebung des Gesetzes über den Vormilitarischen Unterrichts,

gegen die unmenschliche Behandlung, die Beschimpfungen und Verprügelungen in den Schulen,

gegen die Verwendung der Lehrlinge für Haus- und Knechtarbeiten,

für die Reduzierung der Lehrzeit auf die für das Erlernen des Faches nötige Zeit,

für genaue Einhaltung der im Gesetz für Lehrlinge vorgesehenen 8-stündigen Arbeitszeit und für 6-stündige Arbeitszeit in den ungesunden Arbeitszweigen sowie für die physisch schwache Lehrlinge,

für den 2-wöchentlichen bezahlten Urlaub der Lehrlige zwischen 1.Mai und 1. September,

für Bezahlung der Lehrlinge nach der geleisteten Arbeit,

für die Organisations-, Versammlungs-, Presse- und Redefreiheit der ungarischen Jugend,

für die staatliche Versorgung der jugendlichen Arbeitslosen mit unentgeltlicher Wohnung, Kleidung und entsprechender Barunterstützung,

für den einmonatigen bezahlten Urlaub der ungarischen Jugendlichen während der Militärdienstzeit und für die Versorgung der Familien der verheirateten Jungarbeitern, die zum Militärdienst eingezogen werden,

für eine mindestens einjährige Wiedereinstellung der ungarischen Jugendlichen nach dem Militärdienst an der früheren Arbeitsstelle,

für Annullierung der Gebühren für Arbeits-, Gesellen- und Verdingungsbücher und für Aufhebung der Stempeltaxe,

für das Wahlrecht der ungarischen weiblichen und männlichen Jugend vom sechzehnten Lebensjahr ab,

für gleiche Entlohnung und Behandlung der ungarischen männlichen und weiblichen Jugend,

für genaue Einhaltung der 8-stündigen Arbeitszeit der jugendlichen ungarischen Knechte und des Hauspersonals,

für Annullierung des Reifeprüfungsgesetzes und für Prüfung der Schüler durch ihre eigenen Lehrer,

für freie, unkontrollierte Tätigkeit der ungarischen Schüler – Selbstbildungsvereine.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colectia Microfilme Rusia, rola 172, c. 127-137

Traducere :

**Frații noștri din Arad, arestați pe baza denunțului
Partidului Maghiar, au fost eliberați
Protestăm împotriva terorii și trădării!**

Fratele nostru de la centru, revenit din arestul făcut cunoscut prin cotidiene, Georg Osztrowski, candidat la postul de profesor al Universității din Cluj, relatează următoarele:

Pe 20 iulie seara, comitetul nostru administrativ a ținut o ședință în localul nostru din Arad. Dintr-un local situat de cealaltă parte a străzii, domnii din Partidul Maghiar au urmărit reuniunea fraților noștri. Când se strânseseră toți, circa 20 de persoane, domnii din partidul lui Iuda au dat fuga la Poliție și au anunțat că au observat o întrunire secretă a rebelilor comuniști.

Poliția a ieșit și a arestat întreaga adunare. După interogatoriul de la Poliție, majoritatea au fost eliberați, doar frații noștri din centru, [cei din] Secretariatul de acolo și șefii secțiilor speciale au fost reținuți.

La întrebările ce le-au fost puse în timpul interogatoriilor individuale, frații noștri au răspuns unanim că nu există nici un zvon despre o conjurație comunistă, însă ei au inițiat organizația arădeană POPU (Partidul Opoziției din Părțile Ungurești).

În ciuda violențelor șefului Siguranței, Ciorăscu, vinovăția n-a putut fi dovedită, nici cu amenințări, nici cu palme.

Ca ultim subterfugiu, secretarul-general al Iudeilor arădeni din Partidul Maghiar, inginerul Alfred Frankel, a fost chemat la Poliția Statului unde, după ce a fost poftit să ia loc, a fost confruntat cu frații noștri. La întrebarea căpitanului, ce este POPU (Partidul Opoziției din Părțile Ungurești), dl. Frankel a răspuns că POPU este o organizație foarte suspectă și că Partidul Maghiar neagă orice legătură cu ea. Prin denumirea [suspectă] el vroia, bineînțeles, să lase pe căpitan să creadă că suntem comuniști și rebeli și că are dreptate atunci când ne tratează ca pe comuniști. Căpitanul Ciorăscu nu avea nevoie de mai mult ca să împartă pe loc câteva fraților noștri, iar dl. Frankel din partidul lui Iuda a asistat cu totală seninătate.

Frații noștri, revoltați, i-au aruncat în față domnului Frankel că este un ticălos și un trădător mârșav, care sapă cu toată puterea mormântul muncitorilor maghiari. Nici un Iuda n-ar mai fi răbdat așa ceva, și [atunci] s-a strecurat afară, lăsând pe frații noștri în voia sorții, în vreme ce dădea asigurări căpitanului că Partidul Maghiar rămâne, în continuare, în bune relații cu Siguranța română și că și-a îndeplinit mereu datoria, atunci când a fost vorba de răzvrățiți.

După șase zile de arest, frații noștri au fost predați procurorului, când judecătorul de instrucție i-a eliberat râzând, după ore de interogatoriu.

Râsul semnifica, probabil, excesul de zel al Siguranței.

Frații noștri au continuat însă, ca cetățeni liberi, muncile de organizare, de acolo de unde au fost întreruși.

Când scriem acestea, noi atragem atenția tuturor oamenilor muncii maghiari din România asupra faptului că o astfel de arestare dovedește că domnii din Partidul Maghiar vor să ne treacă prin foc și sabie, că nu dau înapoi de la nici o ticăloșie când este vorba de pozițiile lor grase. La alegeri, eram frații maghiari, iar acum, pentru că suntem sătui de escrocherii și asupriri, suntem comuniști.

În al doilea rând, aceasta arată că asupritorii noștri nu vor să știe nimic de faptul că suntem sătui de mizerie și asuprire dar, dacă este necesar, vor să ne subjuge prin teroarea autorităților.

În sfârșit, mai demonstrează că domnii-Iuda au trecut definitiv în timpul luptei la dușmani și merg cu ei deschis împotriva noastră și împotriva oamenilor muncii maghiari!

Frați! Muncitori maghiari!

Partidul Opoziției din Părțile Ungurești protestează împotriva terorii autorităților și împotriva trădării. Facem apel la toți muncitorii maghiari: strângeți semnături de protest peste tot și trimiteți-le pe adresa biroului partidului nostru: Cluj – Kolozsvár, calea Dorobanților, fosta Honvedgasse, nr. 9.

Menționați în protestul scris că protestați împotriva terorii și denunțurilor din partea Partidului Maghiar.

Unguri! Frați! Oameni ai muncii maghiari!

Demascați pe domnii din Partidul Maghiar, pe baza noii lor trădări deschise! Jos cu Teroarea! Jos cu trădătorii! Trăiască Partidul Opoziției din Părțile Ungurești!

Cu dragoste frățească:

Comitetul Central al POPU (Partidul Opoziției din Părțile Ungurești).

I. Programul general.

Partidul Opoziției din Părțile Ungurești din România

luptă în interesul muncitorilor români de origine maghiară

Pentru o patrie a maghiarilor în România, pentru siguranța personală și siguranța proprietății populației maghiare, pentru inviolabilitatea instituțiilor maghiare, pentru un regim care să pună capăt disensiunilor și învrăjbirii între națiuni,

împotriva oricărui fascism ca unealtă politică a asupritorului român, care să servească la întărirea asupririi economice și naționale. Partidul Opoziției din Părțile Ungurești va organiza lupta activă a maselor largi de muncitori maghiari împotriva fascismului care, în același timp, folosește la instigarea popoarelor din România unele împotriva altora și care stă sub semnul pregătirilor intense de război,

împotriva asupririi naționale, politice, economice sau de orice fel, a populației maghiare din România,

împotriva îngrădirii generale a libertății - în special împotriva aservirii presei, [încălcării] libertății de opinie, de întrunire și a cuvântului - care a fost folosită cu precădere împotriva populației maghiare,

pentru libertatea deplină a limbii și culturii maghiare, împotriva oricărei îngrădiri de acest fel,

pentru păstrarea de către stat a unui număr suficient de școli maghiare, care să corespundă nevoilor populației maghiare, cu învățământ gratuit și cadre maghiare,

pentru administrație maghiară și funcționari maghiari în comitatele și orașele maghiare, în special, în orașele și comitatele secuiești și, de asemenea, pentru administrație în diferite limbi (corespunzătoare) în ținuturile cu populație mixtă,

pentru seminarii cu profesori și profesoare de origine maghiară, pentru o secțiune maghiară de stat cu profesori maghiari la Universitatea din Cluj,

pentru libertatea generală a limbii maghiare, împotriva oricărei românizări forțate,

pentru angajarea nelimitată a funcționarilor, muncitorilor și specialiștilor în administrația și întreprinderile de stat, orașenești și comunale și pentru muncă obștească,

împotriva concedierii funcționarilor, muncitorilor feroviari, salariaților de la poștă, notarilor etc., împotriva examenelor de limbă¹⁶⁸ și împotriva oricărei persecuții; pentru reîncadrarea funcționarilor și muncitorilor demiși,

pentru abrogarea imediată a legilor privitoare la protejarea muncii naționale,

pentru reglementarea definitivă a problemei pensionarilor și invalizilor maghiari,

pentru anularea taxelor și altor dări pentru [acele] pături ale populației maghiare greu împovărate: țărani, muncitori, mici comercianți și meseriași și alte existențe mărunte,

pentru suprimarea cu desăvârșire a cametei și dobânzilor bancare prin care păturile maghiare ale populației sunt ruinate, îndeosebi țărani, muncitori, comercianți și meseriași și alte existențe mărunte,

împotriva asupririi organizațiilor și uniunilor culturale, economice, sanitare și sportive maghiare, pentru sprijinirea constantă a acestora,

împotriva oricărei persecuții a maghiarilor de către autorități, împotriva taxelor și amenzilor neîndreptățite, în special pentru populația din comitatele secuiești, din cauza cărora stau în închisori cu miile,

pentru oprirea abuzurilor, nedreptăților și actelor arbitrarie ale reformei agrare în general și, în special, împotriva măsurilor adoptate contra populației maghiare. Toate acestea pot fi înlăturate doar într-un fel: cerem împărțirea imediată și fără plată a proprietăților, a pădurilor, împreună cu inventarul lor, țăranilor săraci ca și acelora care dispun de puțin pământ.

Programul meseriașilor.

Partidul Opoziției din Părțile Ungurești [luptă]

în interesul micilor meseriași

luptați pentru introducerea limbii maghiare în școlile și căminele de ucenici, pentru menținerea școlilor și căminelor de stat și pentru angajarea de cadre didactice maghiare plătite de stat. Luptați ca școlile și căminele de ucenici să fie puse gratuit la dispoziția tineretului maghiar,

luptați pentru autonomia caselor de ajutor în caz de boală, împotriva intervenției forțate pentru suprimarea taxelor și a amenzilor care provin din aceste taxe și a restanțelor de plată. Pentru păstrarea de către stat a caselor de sănătate; luptați

¹⁶⁸ Este vorba despre obligativitatea cunoașterii limbii române de către funcționarii statului proveniți din rândurile minorităților naționale, măsură adoptată de autoritățile române după Marea Unire din 1918, ca urmare a instalării administrației române în Transilvania, Basarabia și Bucovina..

pentru ca alegerea conducerii departamentului de asigurări să se facă dintre membrii acestor case,

luptați pentru abrogarea legii asigurărilor sociale [ca una] care îi opune pe patronii-meseriași propriilor lor angajați, deși aparțin aceleiași clase. În plus, această lege îl împovărează pe meseriaș, care abia își poate câștiga pâinea zilnică,

luptați pentru menținerea programului de lucru la șapte ore,

luptați pentru eliberarea corporațiilor meșteșugărești de sub influența fabricanților și pentru o conducere cinstită, din rândul meseriașilor,

luptați ca [această] corporație de meșteșugari să nu rămână doar un organ de administrație și cultură a meseriașilor ci, înainte de toate, să devină o organizație de luptă care să reprezinte interesele lor economice,

luptați pentru anularea taxelor pe brevetul de exercitare a meseriei,

luptați pentru suprimarea taxelor pe cărțile de angajare, de ucenicie și de muncă,

luptați pentru înlăturarea chiriei [de piață] pentru vânzarea în aer liber și a amenzilor și șumelor restante care provin din acestea,

luptați pentru anularea procentului de 2% din valoarea tranzacțiilor comerciale, împotriva taxei de ștampilă Baletta și altor sisteme de impozitare, ca și pentru suprimarea amenzilor și datoriilor restante provenind din acestea,

luptați pentru anularea totală a impozitelor și datoriilor către stat,

luptați pentru anularea totală a impozitelor către municipalitate.

Programul țăranilor.

Partidul Opoziției din Părțile Ungurești luptă

în interesul țăranilor maghiari

pentru anularea totală a tuturor impozitelor și datoriilor,

pentru anularea acelor dispoziții ale reformei agrare care sunt dăunătoare țăranilor maghiari,

pentru o împărțire a pământului și pentru exproprierea latifundiilor sub conducerea țăranilor săraci și mijlocași,

pentru reglementarea problemei pădurilor și pășunilor și, în special, a noilor vii comunale din Tordaszentlaszlo¹⁶⁹, Gyimes¹⁷⁰ și Csikjenöfalva¹⁷¹,

pentru îmbunătățirea drumurilor comunale și regionale în regiunile locuite de maghiari pe socoteala statului, a comitatelor și comunelor și folosirea șomerilor rurali pentru aceste munci contra unei plăți corespunzătoare și program de muncă de șapte ore,

pentru aprovizionarea gratuită de către stat a ținuturilor unghurești afectate de inundații, epizootii sau mană, incendii și grindină, cu semințe de semănat, material de construcție, alimente, îmbrăcăminte, combustibil și bani,

pentru anularea completă a amenzilor [date] ca urmare a încălcării prevederilor comunale,

¹⁶⁹ Săvădisla (jud. Cluj).

¹⁷⁰ Ghimeș (jud. Bacău).

¹⁷¹ Ineu (jud. Harghita).

pentru sprijinirea de către stat a șomerilor rurali din regiunile maghiare și pentru asigurarea lor gratuită de către stat cu locuințe, alimente, material de încălzit, îmbrăcăminte și bani,

pentru școli maghiare susținute gratuit de către stat, cu profesori maghiari plătiți de stat și manuale gratuite,

contra oricărei terori la sat și contra oricărui abuz,

pentru libertatea de organizare, a cuvântului și de întrunire în favoarea populației sătești maghiare,

împotriva abuzurilor autorităților comunale,

pentru alegerea corectă a consiliului comunal,

pentru autonomia deplină a instituțiilor [de administrare] a bunurilor comunale și pentru dreptul de alegere a membrilor săi,

pentru restituirea imediată a bunurilor din Csiker¹⁷² și a fondului școlar din Haromszeker¹⁷³, împreună cu veniturile aferente.

Programul pentru tineret.

Partidul Opoziției din Părțile Ungurești luptă

în interesul tineretului maghiar

pentru angajarea neîngrădită a tineretului maghiar în întreprinderile de stat și în întreprinderile susținute de stat, oraș și particulare,

pentru crearea de școli elementare, de ucenici și medii maghiare, cu profesori maghiari și manuale gratuite,

pentru crearea de cămine gratuite de elevi și ucenici maghiari, cu conducere maghiară, pe socoteala statului,

împotriva educației războinice și fasciste a tineretului maghiar, pentru învățământ de specialitate și școli de ucenici, pentru anularea legii învățământului pre-militar,

împotriva tratamentului inuman, a ofenselor și bătăilor în școli,

împotriva folosirii ucenicilor la munci casnice și ca slugi,

pentru reducerea timpului general de studiu la perioada necesară însușirii unei specialități,

pentru menținerea celor opt ore de studiu prevăzute de lege pentru ucenici și șase ore de lucru în ramurile nocive, ca și pentru ucenicii slabi din punct de vedere fizic,

pentru concediu plătit de două săptămâni pentru ucenici, între 1 mai și 1 septembrie,

pentru plata ucenicilor după munca prestată,

pentru libertatea de organizare, de întrunire, a presei și a cuvântului în favoarea tineretului maghiar,

pentru ajutorarea gratuită a tinerilor șomeri cu locuință, îmbrăcăminte și bani în mod corespunzător,

pentru concediu plătit de o lună tinerilor maghiari în timpul serviciului militar și pentru ajutorarea familiilor tinerilor muncitori căsătoriți care au fost înrolați,

pentru reintegrarea, măcar pentru un an, a tinerilor maghiari după serviciul militar, la fostele locuri de muncă,

pentru anularea taxelor [prevăzute] pentru cărțile de muncă și de ucenici și pentru cele de angajare, pentru suprimarea taxei de ștampilă,

pentru dreptul de vot tineretului maghiar, masculin și feminin, de la 16 ani,

¹⁷² Jud. Ciuc.

¹⁷³ Jud. Trei Scaune.

pentru plata egală a salariilor și tratarea egală a tinerilor și tinerelor de origine maghiară,

pentru respectarea strictă a timpului de lucru de opt ore pentru tinerii servitori și personalul casnic de origine maghiară,

pentru anularea legii privind examenul de bacalaureat și pentru examinarea elevilor de către proprii lor profesori,

pentru activitate liberă, necontrolată a asociației școlarilor maghiari autodidacți.

65. 1935 octombrie 3 - Autobiografie redactată de Kemeny Ștefan (Bela Brainer).

1) M-am născut în 1893, 13 februarie la Oradea. Sunt evreu român. Muncitor metalurgist, strungar în fier. Lucrez de la vârsta de 13 ani, trei ani ucenicie și zece ani ca lucrător în fabrici metalurgice, de muniție, locomotive și mașini agricole. M-am întreținut singur de la vârsta de 16 ani. Am fost militar în timpul războiului mondial de la 1916. Până la 1919, în armata austro-ungară, cu specialitatea de reflector. În Armata Roșie ungară, tot timpul existenței ei. Însurat, soția mea croitoreasă, membru al partidului. Familia mic-burgheză, frații sunt muncitori, surorile sunt măritate cu muncitori și țin de gospodăria lor, toți fără avere, nu fac parte din nici un partid politic, cu mișcarea comunistă simpatizează toți.

2) Am trei clase secundare. Am citit literatura marxistă în timpul șederii mele în închisoare. Știu limbi: românește, ungurește și nemțește.

3) La 1923, septembrie, am intrat în Partidul Comunist Român, făcând parte la o celulă de cartier la Oradea. 1924, iunie am fost pus la munca c[onducerii] l[ocale] unde am muncit până în 1925, august, când am fost luat de către CC al p[artidului] și pus la munca tehnică pe lângă CC și, nu peste mult, devenind conducătorul aparatului tehnic al CC al p[artidului], făcând și pe instructor politic în Ardeal, devenind în timpul asta funcționar al partidului. În 1926, ianuarie a intervenit cădere la centrala tineretului, deși cei arestați au fugit, au lăsat în locuință o mulțime de material conținând și numele adevărate ale membrilor UTC-ului. În localitate, s-au făcut și arestări, dintre care unii au dat declarație împotriva mea, în urma căreia am fost condamnat în contumacie la opt ani. În urma acestor căderi, am fost mutat la București, ca instructor pentru Transilvania pe lângă CC al p[artidului] și munca specială la graniță. În luna august în 1926, am fost cooptat la comitetul CC al p[artidului], ca atare am fost plecat în Transilvania pentru pregătire pentru 7 Noiembrie și pentru pregătirea Congresului al IV-lea al partidului. În ultima localitate, în Sibiu, am fost arestat pe stradă, am fost predat la consiliul de război Cluj unde n-a fost contra mea nici o bară de nou proces, s-a rejudecat procesul, în care am fost condamnat la opt ani, reducând la cinci ani închisoare, pe care i-am și făcut. Ieșind de la închisoare, am fost chemat la Secretariatul (1931, 20 aprilie) CC-ului, unde mi s-a dat instrucția ca să pregătesc 1 Mai. După 1 Mai, am primit instrucția ca să pregătesc în județele Bihor, Sălaj și Satu Mare alegerile. După alegeri, am fost mutat la munca tehnică a CC-ului, unde am lucrat până la 1 august.

După aceea, am lucrat la regiunea Transilvaniei. În această calitate, am pregătit delegația la Congresul al V-lea și am făcut și granițele pentru plecare. La congres, am fost delegat, unde am fost ales în Comitetul Central. După congres, am avut ca sarcină organizarea întoarcerii. Întorcându-mă în țară, am lucrat la Secretariatul CC-ului, până la căderea mea din 1931 aprilie. Am căzut, intrând în casa unde se făcuse o arestare. În urma trădării unora dintre arestați, am primit 3 ani închisoare.

În afară de Congresul al V-lea, am luat parte la o plenară a CC din 1925.

N-am avut nici o pedeapsă de partid.

4) În sindicat, am fost organizat din 1915 până în 1926. Am fost în conducerea locală a metalurgiștilor în comisia locală, fiind secretarul ei. Tot timpul muncii mele în fabrică, am fost om de încredere. Am fost în conducerea județeană a Blocului Muncitoresc-Țărănesc din Bihor. Am fost în conducerea Sportului Muncitoresc [...] ¹⁷⁴.

5) Despre cele două căderi, am scris mai sus. Afară de asta, am fost arestat de nenumărate rânduri în cursul muncii legale; cu ocazia arestărilor, n-am dat nici o declarație referitor la mișcare. În închisoare, am fost tot timpul membru celulei de partid, luând parte la toate acțiunile din închisoare.

Din 1915 până la sciziune, am fost membru PSD.

3 octombrie 1935

Kemény Stefan

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 244, c. 314-315

66. 1935 noiembrie 25 - Autobiografia lui Gelbert Moscovici.

Autobiografie

Sunt născut în anul 1889, în satul Băiceni (lângă Târgu Frumos, jud. Iași) din părinți mici negustori (până la venirea lor la țară, erau muncitori). Când am avut vârsta de cinci ani, părinții s-au mutat la târg (Pașcani), unde am terminat școala primară. Din anul 1902 până în 1910, am terminat la Iași Școala elementară și Școala superioară de comerț. În toamna anului 1906, mulțumită faptului că fratele ¹⁷⁵ era de acuma în mișcarea muncitorească și în legătură cu revoluția rusă din 1905, am intrat în cercul România Muncitoare (cum se numeau organizațiile politice muncitorești de atunci). În anul 1908, am înființat Cercul de educație socialistă a tinerimii, din care făceau parte atât tineri muncitori, cât și elevi de școală. În toamna anului 1910, am intrat în armată, unde am făcut serviciul de doi ani ca soldat simplu. În anul 1913, am luat parte în al doilea război balcanic, după care, demobilizat, în toamna anului 1913, am plecat la București, unde am lucrat la început la Societatea de Asigurare Generală și la Biroul de răspândire de ziare și reviste "I. Brănișteanu". Între anii 1913-1916 inclusiv, am fost membru activ al secțiunii București, îndeplinind următoarele funcțiuni: secretarul Uniunii funcționarelor comerciale din România, membru al **comitetului de partid din București**, membru în Comisia sindicală locală, membru în Comisia centrală de control a Partidului Socialist, membrul Comisiei de control ideologic al presei partidului etc.

După ocuparea Bucureștiului de armata germană, am început munca ilegală (tipărire de manifeste, cerc de muncitori, manifestații publice), în urma căreia am fost arestat și condamnat la patru și jumătate ani de închisoare. După eliberare, în noiembrie 1918, am reînceput activitatea ilegală, iar în martie 1919 am fost trimis de CC în străinătate. Arestat în Iugoslavia, am fost internat la Ujitze, un orașel lângă granița muntenegreană, de unde, cu ajutorul partidului iugoslav, am fugit în iulie 1919 în

¹⁷⁴ Indescifrabil.

¹⁷⁵ Ilie Moscovici, lider al mișcării socialiste din România.

Ungaria, iar de acolo în Austria. De aici, m-am pus în legătură cu tovii din București, îndeosebi cu Tineretul Socialist, am propagat afilierea la Internaționala a III-a, iar în noiembrie 1919 am participat la congresul de formare a Internaționalei Tineretului Comunist. În vara anului 1920, cu mandatul acestei organizațiuni am plecat în Bulgaria, iar de acolo în România. N-am putut însă rămâne acolo și m-am întors în Bulgaria. În toamna anului 1920, după o consfătuire la Sofia cu o delegație din România, m-am întors la munca ilegală la București.

În martie-aprilie 1921, am organizat la Iași prima conferință a organizațiilor nelegale din România, care a ales un centru unic pentru toată țara. În iunie 1921, am plecat la Moscova, la Congresul al III-lea al IC, după care, ajuns la Viena, n-am mai putut pleca mai departe, fiind în ajunul procesului atentatului de la Senat. În vara anului 1922, CC din România mă trimite reprezentant la Federația Balcanică din Bulgaria. În vara anului 1923, sunt trimis la Moscova, la Conferința Balcanică, după care am fost reținut aici, la CE IC, ca referent politic pentru Balcani și ca reprezentant al PC din România.

În timpul lucrului meu nemijlocit la Comintern, necunoscând limba rusă, am lucrat îndeosebi în mijlocul emigrației române, în *iaceica*¹⁷⁶ MOPR-ului și în clubul german din Moscova. În acest răstimp, am fost trimis de două ori de CE IC la munca ilegală în străinătate. În anul 1929, nemaifiind la o muncă care să fi avut directă legătură cu PC din Rom[ânia] am plecat de la Comintern, un an (1930) am învățat la Cursurile Superioare de Comerț din Moscova, după care am lucrat, până-n septembrie 1932, la Comitetul de standardizare al Uniunii Sovietice, în calitate de conducător al secțiunii internaționale și unde am fost tot timpul secretarul celei de partid. Reorganizându-se acest comitet, desființându-se secția internațională, am plecat de acolo și tot anul 1933 am lucrat la Comisariatul Poștei în calitate de ajutor de conducător al secției internaționale. Aici, munca mea de partid a fost *partorg*¹⁷⁷, redactorul gazetei de perete, conducătorul unui *crujoc*¹⁷⁸ și *doclodcicul*¹⁷⁹ comitetului de raion. Fiind, fără nici un motiv, exclus din partid de comisia de curățire a partidului¹⁸⁰, am plecat de la această muncă și am trecut, în 1934, la Editura Muncitorilor Străini, unde lucrez până astăzi.

În răstimpul 1924-1925, am publicat nenumărate articole politice în *Pravda*, în revista Cominternului, în *Pravda* din Leningrad, în *Visti* din Kiev și altele, am publicat mult material în ziarul "Deșteptarea" din America și am pus de câteva ori în fața partidului român chestiunea reînțoarcerii mele la munca nemijlocită pentru acest partid, dar n-a ieșit nimic.

25 / XI. 35

Al. Bădulescu

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 244, c. 332-333

¹⁷⁶ Rus. "celulă".

¹⁷⁷ Rus. "organizația de partid".

¹⁷⁸ Rus. "cerc".

¹⁷⁹ Rus. "referent".

¹⁸⁰ Excludere anulată de comisia raionului.

67. 1936 [februarie, Paris] - Dare de seamă cu privire la acțiunile duse de comuniștii români în Franța pentru crearea unui curent de opinie favorabil apărării Anei Pauker în procesul ce-i fusese intentat de către autoritățile române.

DARE DE SEAMĂ A ACȚIUNILOR DUSE PENTRU CAMPANIA ANNA PAUKER¹⁸¹ ÎN FRANȚA

ACȚIUNI. Circulara trimisă tuturor comitetelor noastre sâmbătă dim[ineață], 11 ianuarie. Noi le punem ca sarcină **imediată** de a trimite proteste legațiunilor, lui Titulescu, Consiliului de război din București.

REZULTATELE. De luni dimineața, 13. I., noi am fost anunțați că s-a făcut ceea ce era necesar jos (cum arată lista de mai jos¹⁸²), putem afirma că **toate** comitetele noastre locale au trimis fie¹⁸³, fie petiții etc.

2. Comitetul instrucției publice Luca a adunat 38 de iscălituri în liceele din Paris, plus elevii din Ulm, Sèvres, St.-Cloud. Câteva nume: 1) Mme Remard, profesoară din Sorbona, Paris, 2) Jean Levy, profesor la Universitatea de Medicină din Paris, 3) Mlle Dehorme, conducătoarea lucrărilor la Sorbona, 4) Mme Lahy-Holle-Begue, profesoară universitară, 5) Dinah Biquard, doctor în științe; 6) Hélène Alphantery, asistenta Școlii de Înalte Studii, 7) Mlle Brunel, profesor, cavalerul Legiunii de onoare.

ACȚIUNI. Delegați: duminică, 11, cerut lui Bosch să intervină. b) Delegație la legațiune, luni 11 (Longevin - Anny Levevre - De St. Priz - Rebate); c) Comitetele de la ar[ondismentele] 20, 10 și 5 s-au dus acolo. De asemenea, comitetele Boulogne-sur-Mer (Pas de Calais); delegația din Grenoble la Grenoble. De fiecare dată s-a prezentat o cerere cu dorințele noastre de eliberare.

REZULTATELE. La d-nul Bosch, Mme Longevin și Rebate, liga a intervenit la 7. XII., ea va interveni la 7. I din nou. b) Primiți de către consul. c) Primiți.

ACȚIUNI. Demersuri pe lângă personalități, a) Marie Verone. De acord cu M. Villard, d-na Verone este solicitată de noi s-o apere¹⁸⁴.

REZULTATE. Ea primește.

ACȚIUNI. Uniunea națională a ofițerilor de rezervă republicană.

REZULTATELE. Din partea uniunii, s-a scris către Consiliul de război¹⁸⁵. Scrisoarea semnată de Paul Perrin, deputat la Paris, Bossoutrit, Dujas. Total, 12 ofițeri, menționând titlurile lor (Legiunea de onoare, cavaler, comandor etc.)

ACȚIUNI. La Paul Boncour: cerere de audiență; 2. o scrisoare expunând chestiunea.

REZULTATELE: Paul Boncour lipsea din oraș. Alăturat trimit o copie a scrisorii¹⁸⁶: "Madame, am găsit scrisoarea dumneavoastră la întoarcere, după o lipsă din

¹⁸¹ Procesul Anei Pauker și al altor 18 comuniști arestați în cursul anului 1935, a început la 27 februarie 1936, la București. Avocații apărării (printre care se aflau Lucrețiu Pătrășcanu, Ghiță Ionescu, I. Ch. Maurer, Ella Negruzzi, Radu Olteanu, Al. Mățâ) au obținut amânarea procesului pentru luna iunie 1936. Procesul a fost redeschis la 5 iunie, la Craiova și s-a încheiat cu condamnarea tuturor celor 19 inculpați la pedepse cu închisoarea între doi ani și șase luni și zece ani. Ana Pauker, Dimităr Ganev și Șmil Moscoviici au primit pedeapsa cea mai mare. Printre cei condamnați în acest proces se mai aflau: Alexandru Moghioroș (nouă ani și 11 luni) și Alexandru Drăghici (nouă ani și trei luni).

¹⁸² Nu figurează pe rolă.

¹⁸³ Lipsă în text.

¹⁸⁴ Pe Ana Pauker.

¹⁸⁵ De la București.

Paris. Voi vedea cu plăcere ca să fac tot posibilul cu marea dorință de a vă ajuta în sarcina ce ați întreprins. Binevoii să primiți asigurarea sentimentelor mele respectuoase și devotate. P. Boncour."

ACȚIUNI. Cererea martorilor de moralitate. solicitați de către noi, iată personalitățile care și-au dat numele în favoarea Anei: Paul Longevin, G. Duchêne, S. Thery, Marguerite, M-me de St.-Prix, Pierre Cot, Cachin, Jean Longuet, Maurice Rostand Paraf, Marthe Pichorel, Malraux, Eliane Brault, Gosset. Aceste nume au fost înaintate Mariei Veronne și avocatei Negruzzi.

ACȚIUNI. Demersul intelectualilor: a) Comitetul vigilenței; b) iscăliturile ziariștilor; c) ale scriitorilor; d) petiții [ale] Ajutorului Roșu [al] învățătorilor în numele a 100.000 de membri.

REZULTATE: Petiții. Necesarul făcut de către P. Paraf, ajutor de director al ziarului "*La République*", la diverși scriitori, ziariști.

ACȚIUNI. Șederea lui Carol¹⁸⁷ la Paris.

REZULTATE. Încă înainte ca noi să fi trimis instrucțiuni, comitetele noastre de jos au trimis petiții după petiții.

ACȚIUNI. O cerere de audiență iscălită de St.-Prix a fost înmănată prin H. Gosset. N-am primit răspuns. O delegație [formată] din P. Paraf, Marguerite, Paul Perrin deputat, trebuia să se ducă la hotel RITZ. Paraf, ziaristul, s-a dus acolo și ... a fost foarte prost primit de către adjutantul regelui, care s-a ridicat cu indignare împotriva numeroaselor petiții care "au tulburat șederea regelui la Paris".

CUVÂNTĂRI LA MEETINGURI.

Afară de mitinguri organizate de noi și în cazul A. Pauker ([al] 10-lea district al Ajutorului Roșu), noi am făcut să se audă vocea noastră în numeroase mitinguri de masă: ex. Jopy la 18. I., în fața a 18.000 de persoane; Wagram, mitingul contra războiului din Abisinia; Wagram, miting contra fascismului hitlerist. La adunarea aleșilor comuniști și adunarea aleșilor socialiști [...] ¹⁸⁸ a fost prezentat și acceptat.

CONCLUZII. 1. Petițiile continuă a fi trimise la Legațiune. 2) Liste iscălite și trimise d-nei Negruzzi. 3) Numele Annei Pauker și soarta sa este într-adevăr cunoscut și protestele sunt prezentate în mod spontan. 4) Această acțiune a putut fi dusă, căci o tovarășă a fost aproape în întregime eliberată de orice altă muncă pentru a se consacra demersurilor făcute în vederea Anei P[aucker].

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 195, c. 612-613

68. 1936 martie 17 - Raport al delegației PCR, cu privire la evoluția tratativelor purtate cu delegații PSD, Constantin Titel-Petrescu și Lothar Rădăceanu, pentru încheierea acordului de front popular antifascist.

¹⁸⁶ De răspuns.

¹⁸⁷ Regele Carol al II-lea al României.

¹⁸⁸ Lipsă în text,

Raportul delegației de tratative cu social-democrații

I. În cursul tratativelor pe care delegația noastră le-a dus cu delegația Comitetului Executiv al Partidului Social Democrat, delegația noastră a putut să vadă. Prima oară când cele două delegații au luat contact, delegația social-democrată era compusă din reprezentantul stângii (Titel Petrescu) și reprezentantul centrului (Lothar Rădăceanu), secretarul general al partidului. Față de această compoziție a delegației social-democrate, sarcina de introducere a liniei încredințate de Secretariat ne-a fost ușurată. Astfel, delegația noastră a făcut o expunere asupra situației politice și economice interne și externe și în cadrul acestei expuneri a propus delegației social-democrate: 1) încheierea frontului; 2) unitate sindicală; 3) înfăptuirea FPA¹⁸⁹; 4) Stabilirea unui program de acțiune imediată, în care reprezentantul stângii a răspuns: "Cu expunerea politico-economică suntem de acord. Vedem și noi pericolul fascist. Credem că e nevoie să conlucrăm împreună. Eu cred că trebuie să facem și unitatea politică însă, întrucât aici sunt greutăți din punct de vedere principial, cel puțin unitatea sindicală o văd necesară și realizabilă."

Trebuie găsite modalitățile practice ca unitatea sindicală să fie înfăptuită, ca primă etapă spre unitatea politică. De asemenea, asupra acțiunilor comune e de acord. În ce privește FPA, crede că trebuie încheiat mai întâi cu național-țărăniștii, sau cel puțin cu radical-țărăniștii, ca acordul să aibă răsunet și să poată para un eventual atac din partea guvernului liberal. De aceea, crede că e mai bine ca asociațiile politice și profesionale să participe după încheierea acestui acord. Părerea lui este că în acest front va intra partidul lui Iunian¹⁹⁰. Cât despre național-țărăniști, aceștia au speranța că vor fi aduși în curând la guvern și, din această cauză, fac mari greutăți concentrării forțelor democratice, căutând să înăsprească raporturile lor cu [camarila], prin conlucrarea lor cu partidele de stânga și, mai ales, cu comuniștii (Blocul¹⁹¹). Cum vedem noi frontul unic și realizarea FPA-ului. "Înainte de a-și spune cuvântul și Lotar Rădăceanu, delegația a răspuns imediat: a) Frontul unic este o mișcare a maselor, însă trebuie ca membrii social-democrați din fabrici, ateliere, din cartiere cu comuniștii să constituie organe ale frontului unic. Dacă în aceste organe intră însă numai muncitori comuniști și social-democrați, frontul unic își pierde din conținutul său și nu numai caracterul unei mișcări de masă, spre exemplu. Noi avem la Malaxa 10 comuniști și voi circa 5-10 social-democrați. La Malaxa lucrează însă 2.500 muncitori. Noi constituim la Malaxa o grupă sau un comitet al aderenților frontului unic pentru satisfacerea formelor legale, din comuniști. Această grupă încheie frontul unic cu muncitorii social-democrați de aici și, cu toții împreună, cheamă toată fabrica în frontul unic; prin participarea masei de muncitori la frontul unic, pe baza revendicărilor lor imediate, lupta va fi dusă cu mult mai mult succes împotriva atacului patronal și a

¹⁸⁹ FPA = Frontul Popular Antifascist.

¹⁹⁰ Partidul Țărănesc Radical. Conducător Grigore Iunian, s-a constituit în noiembrie 1932, prin desprinderea din PNȚ a unei grupări de stânga. Printre membrii săi fondatori, s-a aflat și avocatul I. Gh. Maurer, viitor prim-ministru al României comuniste.

¹⁹¹ Blocul Democratic (Blocul pentru Apărarea Libertăților Democratice) – organizație legală înființată de PCdR în luna mai 1935, în scopul de a deschide oportunități de realizare a politicii de front popular. Reprezentanții săi au purtat tratative cu partidele democratice din România (PSD, Partidul Național Țărănesc, Partidul Țărănesc Radical) și au contribuit la realizarea acordurilor de la Băcia și Țebea. Membrii Blocului Democratic erau, în majoritate covârșitoare, comuniști sau simpatizanți comuniști, iar activitatea Blocului era coordonată direct de Partidul Comunist. Blocul Democratic a fost desființat la 29 aprilie 1936.

deplasării crizei de pe spatele muncitorilor pe spinarea clasei capitaliste. Și în felul acesta se poate proceda în toate fabricile, mahalalele, pe regiuni și pe țară.

b) Frontul Popular Antifascist, noi îl înțelegem prin concentrarea la lupta împotriva fascismului, a războiului, a răpirii libertăților democratice existente, a tuturor organizațiilor muncitorești, a tuturor partidelor și organizațiilor sincer democratice. Prin FPA trebuie realmente mobilizat poporul lovit de criză și amenințat de teroarea fascistă. La baza frontului popular trebuie să fie însă unitatea muncitorească, acțiunea comună a partidelor Comunist și Social Democrat, Frontul unic proletar. Partidul Social Democrat, pe care noi îl considerăm partid muncitoresc și pe care-l vom apăra de atacurile reacțiunii dacă vede pericolul și pornește la mobilizarea tuturor organizațiilor și partidelor politice cinstite, democratice, împotriva fascismului, a războiului și ofensivei capitalului, va fi sprijinit cu toată tăria de Partidul Comunist.

Lothar Rădăceanu s-a declarat contra frontului unic, sub orice formă. Frontul unic, spune el, nu-și are rostul la noi în țară. El țintește mai mult la câștigarea muncitorilor social-democrați de partea tacticii comuniste. În cele din urmă, spune el, că, cel puțin acum, nu este momentul să punem în discuție chestia frontului unic. În privința unității sindicale, el nu-i de aceeași părere cu Titel Petrescu și cu noi ca să poată înfăptui așa de repede cum credem noi. În sindicate, sunt conflicte puternice între cele două tabere și, așa cum e situația acum, se merge mai degrabă spre o ruptură decât spre unitate. Vin la el oameni din confederație și se plâng de această încordare din sindicate, la care răspunde: "De ce i-ați primit? Acum i-ați primit, țineți-i". Crede că trebuie să treacă o lună, două [de] zile de destindere în sindicate în fața căreia el vede că stau greutăți serioase. Este însă pentru FPA. Părerea lui și a altora din Comitetul Executiv este că un front popular cu comuniștii ar rata. Participarea comuniștilor ar atrage după sine teroarea celor care intră în front, taxând frontul ca un front comunist. Toată presa reacționară în frunte cu "Universul" și "Curentul" ar scrie a doua zi după constituirea frontului că social-democrații și țărăniștii au trecut la comuniști. Delegația noastră, care avea cu ea o serie de gazete fasciste, unde social-democrații erau, ca și național-țărăniștii, atacați ca oamenii Moscovei, a arătat că fasciștii spun și acum acest lucru, când nu există încheiat frontul popular. Fasciștii sunt dușmanii declarați ai oricărei rămășițe de libertate democratică și vor distrugerea tuturor organizațiilor muncitorești de orice soi și a partidelor democratice. Caracteristica lor e că sunt inamici și în luptă recurg fără scrupul la tot soiul de metode. Nu Partidul Social Democrat, partid muncitoresc, trebuie să fie acela care să îngreuneze participarea Partidului Comunist la FPA, fiindcă oricum comuniștii vor fi în FPA. Noi nu legăm încheierea FPA-ului de o prealabilă încheiere a frontului unic, care va fi baza pe care se va clădi un larg front popular antifascist. Deci, rezultatul acestei prime ședințe a fost: a) Acord asupra FPA-ului. A rămas ca delegații social-democrați să consulte comitetul lor executiv dacă e de acord să lanseze un apel pentru FPA. Ei s-au declarat pentru FPA.; b) Stânga este pentru unitatea sindicală și o dorește cât mai grabnic. Rădăceanu este și el pentru unitatea sindicală, vede însă în calea ei greutăți foarte mari și el, personal, se lasă pe această linie cu mare greutate; c) Nici un acord asupra frontului unic (Titel Petrescu, în urma atitudinii hotărâte contra frontului unic, șovăie și e și el de părere să lăsăm această problemă pentru mai târziu); d) Delegația social-democrată este în întregime [de acord] cu propunerea noastră să se înceteze cu atacurile de înveninare a raporturilor între cele două partide.

Lipsurile delegației noastre. Credem că în această ședință n-am folosit suficient pozițiile noastre favorabile (prezența stângii care ne-a susținut) asupra unității sindicale; era, de acum, un acord propunând pe loc o serie de măsuri concrete de combatere a greutăților despre care s-a vorbit: articole de presă comune, comunicat, o serie de conferințe cu vorbitori comuni pentru unitatea sindicală, împotriva celor care îngreunează unitatea mărginindu-se să spună că trebuie să luptăm împreună împotriva greutăților, fără să arătăm ce și cum.

2) Cu a doua ședință, dreapta și centrul din Comitetul Executiv al PSD și confederație caută să-și întărească pozițiile, să fie cât mai unitară asupra liniei, scoțând pe reprezentantul stângii din delegație și înlocuindu-l cu Ehrenfeld, secretarul general al Confederației Generale a Muncii, element de extremă dreaptă la executivă și confederație. Astfel, de unde la prima ședință reprezentantul stângii vedea necesitatea unității sindicale și pleda pentru ea, și Rădăceanu era și el oarecum de acord, însă vedea greutăți mari, acum Ehrenfeld spune că "unitatea sindicală" e prematură, comuniștii trebuie să facă educație sindicaliştilor lor ca să știe cum să se poarte, care azvârle cu calomniile pe la toate colțurile că șefii social-democrați sunt vânduți burgheziei, că își fac case cu banii muncitorilor, aducând acuzații tocmai aceluia care n-au case, fără ca să-i vadă pe cei care și-au făcut case într-adevăr. Ca să înlăture o astfel de atmosferă, de la Casa Poporului au fost nevoiți să trimită o serie de sindicate în afara Casei Poporului (Textila, croitori, frizeri). La CFR, sindicatul nici nu vrea să știe de uniune, să adere oricui, numai uniunii nu. Toată munca o face peste capul uniunii, trimițând delegați în țară să ia contact cu celelalte sindicate și să le dea instrucții, îndreptându-le împotriva uniunii.

Uniunea a vrut să țină o plenară pe care o consideram de mare importanță și președintele sindicatului Grivița boicotează, aducând la ședință și delegați din mase contrare statutului. Așa că el crede că CGSU să nu se dizolve, să facă muncă de educare sindicaliştilor săi, ca să știe cum să se poarte față de uniune și confederație. El crede că și cei care intră în sindicatele afiliate confederației trebuie să adopte și tactica social-democrată. Să nu se recurgă la grevă la orice atac patronal, unde n-avem siguranța că vom câștiga pe această cale. În concluzie, e contra unității sindicale acum și nu vede nici o posibilitate de conlucrare.

Rădăceanu a precizat că membrii sindicatelor nu sunt obligați să recunoască în mod oficial tactica social-democrată ca tactică a luptei de clasă. Deci, și aici a fost un dezacord între cei doi delegați, pe care delegația noastră l-a lărgit astfel: principial, delegația social-democrată nu este contra unității sindicale. Din toată expunerea reprezentantului confederației ies la suprafață numai greutățile pe care nimeni nu le neagă. De aceea, noi propunem să începem împreună, imediat, o campanie împotriva acestor greutăți. Uniunea CFR să dea un comunicat că nici un sindicat nu este exclus, să se țină o serie de conferințe despre necesitatea unității sindicale, combătând greutățile, să se scrie o serie de articole în acest sens. Cu mare greutate, delegația social-democrată a primit aceste propuneri asupra cărora delegația noastră s-a oprit mai mult în raportul trecut. Lotar Rădăceanu s-a amestecat întotdeauna mai puțin în discuțiile referitoare la mișcarea sindicală. El vorbea despre latura politică, deci, în cazul de față, despre frontul popular. La această ședință, Rădăceanu nu mai spune front popular fără comuniști, în general. "Ziceți ca noi să concentrăm forțele democratice, antifasciste. Bine. Nouă ne va fi mai ușor să facem acest lucru, fiindcă partidele politice cu care vrem să facem frontul popular ne văd pe noi altfel decât pe voi. Burghezia nu se sperie

de revoluția pe care Partidul Comunist vrea s-o facă, fiindcă el n-o vede așa de apropiată. Dar, ceea ce îi sperie pe ei este autodeterminarea. Apoi, Partidul Comunist spune că regele este primul călău, fascist, bancher și moșier. Nouă nu ne convine în situația de acum să ne precizăm pentru republică. Iată destule motive pentru care partidele burgheze democratice nu vor să audă de intrarea comuniștilor în front. Partidul Social Democrat nu este contra participării Partidului Comunist la frontul popular, dar el să vină mai târziu, sub forma care o va crede de cuviință. Dacă suntem de acord ca Partidul Social Democrat să pornească el concentrarea forțelor antifasciste, să spunem Blocului pentru apărarea libertăților democratice s-o mai lase cu propunerile de front popular. Blocul e cunoscut ca comunist de toate partidele și acestea (național și țărănesc-radical) se tem să intre într-un front în care este și blocul la început". Ehrenfeld, intervenind, spunea că el consideră ca cea mai mare greșeală pe care a făcut-o Blocul în acordul de la Sebea¹⁹² [sic!] și prezența Blocului la Hunedoara¹⁹³.

Delegația noastră a arătat pe larg că Partidul Comunist înțelege prin Frontul Popular Antifascist mobilizarea poporului împotriva fascismului cu toate organismele sale reprezentative politice, profesionale, culturale, sportive. Că blocul intră printre aceste organizații active contra fascismului și încheierea unui grabnic acord între bloc și PDS, cât și cu Frontul Plugarilor, meseriașilor, opoziția maghiară¹⁹⁴, Partidul Socialist¹⁹⁵, nu pot decât să ajute și să împingă prin acțiunea lor comună Partidul Național Țărănesc și [pe] Iunian să adere la front. Această ședință a fost cea mai lungă și încordată, că delegația noastră a trebuit să procedeze cu multă răbdare și tact. În concluzie, această ședință s-a terminat cu o serie de angajamente ca: pe linia sindicală să se publice un comunicat în "Lumea Nouă"¹⁹⁶, precum că nici un sindicat nu este exclus din Uniunea CFR sau din Iași, care să se termine cu un apel la aceste sindicate [ca] să-și continue munca lor, să se țină o conferință la care să vorbească Ehrenfeld și cineva din partea noastră despre unitatea sindicală la uniunea Îmbrăcămintea și apoi la sindicatul Grivița. Noi vom publica un articol în "Scânteia" despre unitatea sindicală și vom comunica membrilor noștri de la Grivița să facă dările de seamă către uniunea CFR. Partidul Social Democrat va ține o întrunire, unde va lansa un apel pentru Frontul Popular Antifascist. Faptele au arătat însă că lucrurile n-au mers așa cum s-a stabilit între cele două delegații și Comitetul Executiv al Partidului Social Democrat a schimbat când forma, când conținutul angajamentelor. Astfel, s-a căzut de acord ca lozincă să fie

¹⁹² Acordul de la Tebea a fost încheiat la 6 decembrie 1935. Semnatarii săi erau reprezentanții Blocului Democratic, Frontului Plugarilor și Uniunii Plugarilor și Muncitorilor Maghiari (MADOSZ), ambele organizații fiind patronate din umbră de Partidul Comunist. În aceeași zi în care a fost semnat acordul, Frontul Plugarilor a organizat la Deva o întrunire populară, la care au participat și Constantin Popovici, șeful Partidului Socialist, și Petre Constantinescu-Iași, liderul Blocului Democratic. În cuvântarea sa, Petru Groza a vorbit despre importanța realizării Frontului Popular Antifascist.

¹⁹³ La 24 septembrie 1935, a avut loc la Băcia (jud. Hunedoara) o consfătuire a reprezentanților Frontului Plugarilor și MADOSZ, urmată de încheierea unui acord pentru realizarea de acțiuni comune împotriva fascismului și a războiului. Acordul prevedea un program minimal, pe baza căruia să se organizeze acțiuni comune împotriva pericolului de război și pentru apărarea libertăților cetățenești..

¹⁹⁴ MADOSZ.

¹⁹⁵ Partidul Socialist din România, înființat în februarie 1933, prin desprinderea unui grup din PSD, sub conducerea lui Constantin Popovici. În august 1933, a fuzionat cu Partidul Socialist Independent, condus de Litman Gheleter, constituindu-se astfel Partidul Socialist Unitar.

¹⁹⁶ Organul oficial al PSD.

FPA, fiindcă e cunoscută de mase și e mai populară. Totuși, la întrunirea pe care a ținut-o, Comitetul Executiv social-democrat a lansat formula Frontului Democratic. Iar cât privește comunicatul uniunii CFR, e cu totul altul decât cel stabilit în ședința noastră comună. De asemenea, conferința lui Ehrenfeld a fost destul de slabă.

Autocritica delegației. 1) Delegația noastră crede că la această ședință n-a tratat cu delegația social-democrată având ca armă principală acțiunea maselor în desfășurare pentru frontul unic și pentru frontul popular. Exemplul acțiunii comune duse de muncitori la Dermata, cât și întrunirile comune ale sindicatelor, meseriașilor, blocului, a o parte din național-tărăniști la Iași, care au fost date de noi ca exemple în ședință, n-au fost suficiente. Lipsa acestui fapt explică, de altfel, și observația tovului din delegație făcută în raportul trecut, asupra publicării comunicatului în "Scânteia" de către Secretariat, precum că n-ar merge pe linia răbdării făcute de social-democrați, recomandată de Congresul al VII-lea al Internaționalei Comuniste¹⁹⁷. Ori, răbdarea de care a dat dovadă - mai ales în ședința aceasta - delegația noastră, răbdare recunoscută în ședință de delegații social-democrați, a fost ea însăși expresia răbdării Secretariatului nostru.

2) Greutățile întâmpinate în cursul tratativelor, delegația noastră n-a căutat să le aducă la cunoștința maselor prin presa care ne stă la dispoziție, ca ele să vadă unde sunt greutățile, din partea cui vin și astfel mobilizându-le, sub presiunea lor, să ușurăm realizarea unității sindicale, a frontului unic, a acțiunilor comune.

3) Concomitent cu tratativele noastre, delegația social-democrată duce tratative cu național-tărăniștii, iunianiștii și gheleteriștii. Tuturor le-a comunicat că executivul social-democrat are contact cu noi și tratează. Ba, gheleteriștilor le-a spus că delegația noastră se compune din doi tovi, unul legal și altul ilegal, desconspirând numele tovului ilegal, deși în prima ședință și-au luat angajamentul să nu comunice nimănui numele.

Delegația noastră a comunicat acest lucru în ședință.

Social-democrații au răspuns că ei au făcut aceasta să dea mult prestigiu tratativelor lor cu aceste partide.

Noi ne-am legat de acest lucru și am propus să dăm un comunicat comun precum că tratăm; din moment ce aceste partide știu, trebuie să știe și despre tratative și masele care le urmează. Greșeala noastră este că n-am formulat pe loc conținutul tratativelor și numai am pus chestia comunicatului. Totuși, propunerea făcută în acest moment ne-a dat prilejul să venim în ședința a IV-a cu un proiect de comunicat. În ședința a III-a, delegația noastră a salutat apelul lansat de executiva social-democrată pentru frontul democratic și a propus ca, de acum înainte, să trecem la o treaptă mai superioară muncii noastre, convocând în țară: București, Iași, Cernăuți, Galați, Brăila, Piatra-Neamț, Bacău, Ploiești și în toată Transilvania și Banat o serie de întruniri publice, la care să fie chemați și meseriașii, funcționarii etc. Întrunirile să fie pe bază de revendicări economice: scumpete, impozite, foamete, conversiune etc., și de unde să se cheme la constituirea frontului popular împotriva fascismului. Să se înceapă acțiunea contra regimului din închisori, aderarea la comitetul de amnistie și să se scrie

¹⁹⁷ Congresul al VII-lea al Internaționalei Comuniste, Moscova, 25 iulie-20 august 1935. La congres, a fost prezentat un raport al lui Gheorghii Dimitrov, cu titlul "Ofensiva fascismului și sarcinile Internaționalei Comuniste". Congresul a trasat partidelor comuniste sarcina de a milita pentru constituirea fronturilor populare antifasciste.

o serie de articole împotriva proceselor antifasciste: Constantinescu-Iași, Bugnariu, Luca, Ana etc. Lui Lotar Rădăceanu nu i-a cam plăcut salutul nostru și a mârâit puțin spunând că linia aceasta de concentrare a forțelor democratice o au ei de mult. La această ședință a participat și Titel Petrescu. El a participat însă ca gazdă, fiindcă ședința s-a ținut în casele lui. Așa că delegația executivă a fost din nou în divergență. Lotar s-a declarat împotriva oricărei acțiuni comune noi. Ehrenfeld șovăie, când spune da, când spune nu. Noi, văzând această situație, am stăruit cu mai multă hotărâre asupra unor serii de acțiuni imediate, începând cu București. Rădăceanu, șeful delegației social-democrate, spune că, din moment ce sunt păreri diferite între ei, chestia trebuie supusă Comitetului Executiv, care este în măsură să hotărască. Apoi, din nou, pune chestia blocului, care le face concurență, cerând ca cel puțin 3-4 săptămâni să înceteze cu propunerile de front popular. "Să-și facă munca lui agitatorică, propagandistică, fără să mai bombardeze partidele cu propuneri."

Delegația blocului, care a fost chemată de Mihalache, spune Rădăceanu, i-a spus acestuia că noi, șefii social-democrați suntem birocrați, fără legături cu masele și că masele le au ei de la bloc. Iar Petrescu a adăugat: "Rufele să le spălăm între noi, suntem tovarăși, de ce trebuie să ne ponegrim în fața adversarilor?"

Delegația noastră a repetat că noi n-avem ce spune în plus despre bloc și considerăm că ceea ce face blocul în privința concentrării forțelor antifasciste este bine. Putem spune însă că Partidul Social Democrat merge prea încet față de cursul vertiginos al evenimentelor. Lotar, pretextând că e grăbit, a cerut suspendarea ședinței până după ținerea ședinței executivului social-democrat (4-5 zile). Aceasta a fost prima ședință în care delegația social-democrată refuză și se eschivează să cadă de acord asupra oricărei acțiuni comune, fie ea oricât de minimală. Rădăceanu, în toiul discuțiilor, spune că lui i se pare cam suspectă libertatea de care ne bucurăm noi, ca, într-un moment de teroare așa mare, putem să scoatem atâtea gazete și să activăm așa de deschis și de intens. El se teme să nu se întindă o cursă, lăsând să iasă la suprafață cât mai multe elemente, mișcarea să se lărgească, noi să ne apropiem de ei și pe urmă, deodată, să urmeze o represiune sângeroasă, cu arestări în masă și cu condamnări. Noi am răspuns că n-are de ce să i se pară suspectă, fiindcă aceste poziții sunt un rezultat al creșterii și întăririi mișcării revoluționare. Numai anul trecut, Guvernul liberal a interzis mișcării aproape 32 gazete și a dizolvat un șir de organizații revoluționare. Fapt este că aceste organizații au un activ destul de larg, sunt legate cu masele și răspund cu succes la atacurile guvernului reacționar. Spre exemplu, protecția femeii și a copilului¹⁹⁸, deși dizolvată, ea nu recunoaște această dizolvare și lucrează mai departe, în ciuda ordonanțelor date și pe care guvernul n-are curajul să le afișeze la București, ci în alte orașe din provincie; același lucru se întâmplă cu o serie de organizații. Că guvernul va recurge la represiuni, asta nu este exclus, tocmai de aceea trebuie să pomim cât mai grabnic o serie de acțiuni comune, pentru a para aceste represiuni, căci se vor răsfrânge și asupra voastră.

IV. În ședința a IV-a, delegația noastră a informat la început delegația social-democrată despre acordurile de front între organizația noastră de partid și alte organizații (FP) și despre propunerea pe care Comitetul nostru Central a înaintat-o național-tărâniștilor, promițându-le că le vom trimite și noi propunerea ca s-o cunoască.

¹⁹⁸ Asociația pentru Protecția Mamei și a Copilului – organizație legală creată și patronată de comuniști. A activat pe parcursul unui singur an (1935), fiind ulterior desființată de autoritățile române.

De asemenea, i-am încunostiințat că Comitetul Central al nostru a făcut o apreciere asupra mersului tratativelor între cele două partide (Partidul Comunist și Social Democrat) și le vom trimite cât de curând și lor această apreciere.

Delegația social-democrată ne-a informat, la rândul ei, că cu național-tărăniștii și radical-tărăniștii au sistat tratativele din cauza sărbătorilor, că gheleteriștii au avut o ședință, însă cred că nu se poate face nimic cu aceștia, fiindcă ei vor bloc proletar. După ce se va încheia blocul proletar, atunci, burghezia democratică, dacă vrea, poate să vină și ea. Gheleteriștii le spun că Partidul Socialist Independent este acum adevăratul partid comunist. Informațiile noastre asupra acordurilor încheiate nu prea i-au încântat.

Ehrenfeld spune: "Eu, ca social-democrat, și ca mine mai sunt și alții, întreb: Ce folosesc eu din acțiunea aceasta? Partidul Comunist folosește, el ține întruniri publice cu Dobrescu, cu Frontul Plugarilor, cu Blocul pentru Apărarea Libertăților Democratice ș.a.m.d. Partidul Comunist, deci, își întărește pozițiile și își lărgește sfera de activitate, are deci succese de pe urma acestei acțiuni comune, dar cu social-democrații ce câștig? Eu pierd!" Delegația noastră a răspuns că Partidul Social Democrat are mult de câștigat din acțiunile comune pe care le vom duce. Întâi, asigură existență organizațiilor lor proprii, nu mai riscă să pățească ce au pățit partidele social-democrate din Germania și Austria; al doilea, își mențin libertatea lor fizică, altfel riscând să fie împușcați sau băgați în lagăre de concentrare, și libertatea lor de acțiune; al treilea, prin acțiuni comune pe baza revendicărilor economice și politice, își vor întări influența în mase. Dacă Partidul Social Democrat va continua să lucreze așa de îngust și mai ales conspirativ față de mase, așa cum face acum cu tratativele cu diferite partide stând de vorbă numai cu vârfurile acestor partide, care pot să le lungească discuțiile până la calendele grecești, sigur că nu va avea prea mult de câștigat. Conducerea acestor partide știe de-acum că noi tratăm, noi v-am propus să dăm un comunicat asupra tratativelor și a rezultatului la care am ajuns, fiindcă de acum nimic nu ne mai împiedică, din moment ce unele partide cunosc și compoziția delegației noastre. Delegația noastră a stabilit un proiect de comunicat. Dacă noi cădem de acord asupra conținutului, putem să dăm fiecărui partid în altă formă. Comunicatul propunem să aibă următorul conținut:

1) Conducerile celor două partide sunt de acord asupra constituirii FPA în România și ambele partide își iau angajamentul să lucreze de comun acord în această direcție.

2) Sunt de acord asupra unității sindicale.

3) Cele două conduceri se angajează să pornească imediat o serie de întruniri publice comune, pe baza următoarelor puncte: împotriva ofensivei de biruri, taxe vamale, scumpetea, pentru mărirea salariilor, ajutorarea șomerilor împotriva foametei, pentru ajutorarea ținuturilor înflămânzite cu alimente, contra stării de asediu, cenzurii, pentru dizolvarea organizațiilor fasciste și arestarea tuturor fasciștilor, pentru libertatea de organizare, întrunire etc., pentru organizațiile antifasciste, amnistie pentru antifasciști, eliberarea Anei Pauker, Bugnariu, Luca Vasile, pentru încheierea pactului de asistență mutuală cu URSS și ruperea tratatului militar cu Polonia fascistă, pentru împiedicarea transportului de petrol pentru Italia, împotriva legii presei, împotriva Guvernului liberal - introductorul fascismului etc.

4) Delegația comunistă a propus de nenumărate ori delegației social-democrate încheierea frontului unic de luptă, care, în momentul de față, reprezintă sarcina cea mai însemnată și mai apropiată a mișcării muncitorești și repetă din nou această propunere în fața delegației social-democrate.

5) Delegația comunistă constată, cu părere de rău, că Comitetul Executiv al Partidului Social Democrat n-a făcut aproape nimic pentru ușurarea înfăptuirii unității sindicale, având o atitudine pasivă. De aceea, delegația comunistă propune executivei social-democrate să pornească împreună o largă acțiune pentru unitatea sindicală pe baza democrației celei mai largi și a autonomiei, luptând cu hotărâre împotriva sabotajelor unității sindicale.

6) Greva generală fiind una din armele principale de luptă împotriva aventurii fasciste, toate acțiunile noastre să se ducă la lumina ei, popularizându-se pe larg în masele muncitoare.

7) Cele două conduceri dau deplină libertate organizațiilor lor de partid și tineret să ducă tratative și să încheie acorduri locale și regionale în jurul revendicărilor lor proprii.

8) Să participe la Congresul meseri[ashi]lor Partidul Social Democrat și confederația alături de noi, transformându-l într-un Congres al Muncii.

Delegația noastră a motivat toate aceste puncte pe larg. Ehrenfeld răspunde că nu este adevărat [faptul] că ei nu au făcut nimic asupra unității sindicale, [că] a ținut conferința la uniunea Îmbrăcămintea, [că] a căutat să împiedice constituirea unui alt sindicat al croitorilor, fiindcă acelor care vroiau să-l constituie nu le place conducerea comunistă, [că] cu CFR-ul n-a putut să stea de vorbă decât abia acum (dupa 17-18 zile de la hotărârea noastră) și că sunt speranțe să facă ceva. Sunt aici dificultăți, fiindcă conducerea sindicatului vrea să țină legătura cu celelalte sindicate din țară ceferiste și să le instruiască peste capul Uniunii CFR. Ei nu pot participa la congres, fiindcă nu sunt deplin contra proiectului lui Valter Roman, ci admit anumite puncte pe care meseriașii le combat. Ei au cu totul alt punct de vedere și nici nu vor să se facă trambulina lui Samuilă, care este politician și care ne folosește pe noi în interesul lui. Lotar spune că partidul nu se amestecă în munca confederației, care este independentă. Să înceapă o campanie pentru unitatea sindicală n-o vede necesar; a pune mereu chestia unității sindicale, înseamnă a face **masturbație**. Partidul Social Democrat este pentru unitatea sindicală, acolo pot veni și comuniștii, numai în partid să nu vină. În ce privește publicarea unui comunicat precum că tratăm, **nu este contra, însă trebuie mai întâi să fie consultat Comitetul Executiv, asupra conținutului**. Pentru ei, principalul însă nu sunt astea. **Esențialul pentru delegația social-democrată este Blocul pentru Apărarea Libertăților Democratice, activitatea lui**. De tranșarea acestei chestiuni depinde continuarea tratativelor, angajamentele reciproce. Dacă blocul își continuă așa mai departe acțiunea, spune Rădăceanu, atunci nu-și mai are nici un rost întâlnirea între noi, iar Ehrenfeld îl completează: "Ați declarat, și în scris, și la prima ședință că, dacă rolul de evidență ni se cuvine nouă, ne veți susține. Ori, [după] cum lucrează blocul, nu suntem susținuți, ci împiedicați și, dacă se continuă așa, atunci dvs. veți fi răspunzători că n-am ajuns la un acord. Delegația noastră, după ce a arătat încă o dată că înțelege rolul de evidență al PSD și crearea FPA-ului, a făcut următoarea declarație: CC al PCR consideră ca punct esențial al tratativelor între cele două partide acțiunea comună

împotriva reacțiunii, a fascismului, împotriva ofensivei capitalului și pentru trecerea greutăților de pe spinarea maselor muncitoare pe spinarea clasei capitaliste.

CC al PCR [consideră] că, în momentul de față, se impune acțiunea comună a celor două partide pe baza revendicărilor pe care le-au enumerat în comunicat și că orice dezbinare duce la întărirea fascismului și a ofensivei capitalului și cei ce vor [a] o produce vor fi judecați așa cum se cuvine de proletariatul român. Pentru dumneavoastră, este esențial înăbușirea activității Blocului pentru Apărarea Libertăților Cetățenești, pentru noi esențial este ce am spus mai sus. Noi vă propunem să facem o declarație scrisă asupra acestor două puncte și s-o iscălim.

Atunci, Rădăceanu se scoală hotărât și spune că astfel de hotărâri nu se pot lua la repezeală și amână ședința peste șapte zile. Era la el acasă și a trebuit să ne sculăm și noi.

Spune că el e singur în executiva [de] la local și trebuie să plece.

V) Întâlnirea la ultima ședință a fost mai mult decât rece la început. Lotar ne-a primit pufnind din nas. Când ne-am așezat la masă, el ne întrebă "Ei, ce avem de discutat?", cu tonul că: "am terminat de acum". Noi am răspuns: "avem de discutat în primul rând conținutul comunicatului, a rămas ca executivul dumneavoastră să-și spună cuvântul" (Trebuie să adăugăm că această ședință s-a ținut a doua zi după publicarea apelului din partea organizațiilor aderente ale FPA-ului și a întrunirii de la Deva). A început din nou discuția punctelor din program. De observat că delegația social-democrată n-a venit niciodată să spună că asta este punctul de vedere al Comitetului Executiv, ci mereu se exprima: "Asta e părerea mea"; "ca mine mai gândesc și alții"; "Sunt unii care nu vor să stăm de vorbă". De aceea, Rădăceanu, recitind proiectul nostru, răspunde la puncte ca în numele său și se întâmplă să nu fie întocmai de acord cu Ehrenfeld. Spre exemplu: "Rădăceanu este contra grevei generale, ea nu s-ar putea face la Reșița, Cluj, Tg.-Mureș, Oradea, poate la Valea Jiului și în alte câteva fabrici din București". Ehrenfeld spune: "Noi nu suntem contra grevei generale, ea se face într-un moment de disperare, când vezi că pierzi totul; acum însă nu e momentul s-o popularizăm". În concluzie, delegația social-democrată declară:

1) Crede că nu e momentul potrivit să dăm un comunicat precum că tratăm.

2) Deși asupra unor puncte se pare că suntem de acord, ca FP și unitatea sindicală, ele nu pot fi date într-un comunicat, fără explicații asupra deosebirilor care mai există, deci n-ar aduce mare folos; de pildă, ei înțeleg Frontul Popular numai cu partidele demo-cratice și muncitorești, nu cum înțelegem noi și cu asociațiile profesionale, culturale și sportive. Pentru unitate sindicală, sunt în cadrul hotărât de confederație, adică: sindicatele sunt ale uniunii. Uniunile merg la confederație și ce hotărâște confederația trebuie pus în aplicare de uniuni și sindicate, chiar dacă acestea nu sunt de acord cu hotărârea confederației. Spre exemplu, confederația a hotărât să nu sprijine lupta "frontului comun al micilor meseriași", numind pe aceștia politicieni, bandiți etc. și, ca atare, să nu participe la congresul meseriașilor. Ar urma de aici ca toate sindicatele afiliate să nu participe și să nu manifesteze la acest congres, lucru pe care noi l-am combătut în ultima ședință. Sunt împotriva frontului unic, a acțiunilor comune, mai ales în Valea Jiului și Reșița. La București, poate, s-ar putea duce acțiuni comune, depinde după situații. În privința grevei generale, în principiu ei nu sunt contra, însă o pot populariza temându-se de represalii. Consideră ca o armă mai eficace [în] lupta împotriva fascismului, lupta parlamentară. Asupra acordării libertăților

organizațiilor de jos de a trata cu organizațiile noastre de partid și tineret, ea poate fi dată de la caz la caz, cu aprobarea centrului. Pe lângă aceste obiecțiuni la punctele propuse și în comunicatul nostru, au mai adăugat și pe acestea. Mai sunt împotriva comunicării unui comunicat comun și pentru că se tem să nu fie demascați de noi cu punctele cu care nu sunt de acord cu noi, și, cum aceste tratative au însemnat un pas înainte spre o înțelegere între cele două partide, un atare comunicat n-ar putea decât să îngreuneze lucrurile pe viitor. Delegația noastră, de repetate ori, a arătat ce importanță poate avea un comunicat comun pe o chestie cât de elementară, asupra căreia am căzut de acord pentru muncitorii organizați și pentru masa neorganizată. Noi am comunicat că vom publica un comunicat asupra tratativelor pe care-l găsim necesar în urma comunicării despre tratativele cu național-tărăniștii și unitariștii. La ultima ședință, atitudinea delegației social-democrate s-a încheiat prin următoarea declarație făcută de secretarul Partidului Social Democrat: "Am știut că cererea noastră de a scoate blocul din acțiunea Frontul Popular Antifascist e o cerere grea. Trebuie să recunoaștem că blocul are acum succese reale (Hunedoara, Cluj, București) și noi nu mai repetăm cererea noastră fiindcă, în momentul de față, o socotim rea". Cele două partide rămân să ducă acțiuni paralele.

Analizând rezultatul tratativelor, cele două delegații constată că:

- 1) în urma tratativelor între cele două conduceri, s-au creat raporturi de apropiere, inexistente înainte de tratative;
- 2) limbajul polemic nu mai e același ca până la tratative;
- 3) social-democrații nu mai [vor] front popular fără comuniști;
- 4) s-au făcut începuturi pentru netezirea aprehensiunilor între cele două partide;
- 5) întrevederile între cele două conduceri se găsesc a fi utile, deci
- 6) tratativele nu se rup între cele două partide. Ele sunt urmate de o pauză, până în momentul când se va considera necesar reluarea lor. Până atunci, cele două conduceri mențin legătura, făcând pe loc în această privință un aranjament tehnic.

Delegația noastră crede că, pe lângă munca generală dusă de partidul nostru față de Partidul Social Democrat și confederație, trebuie fără întârziere susținută faptic și întărită stânga social-democrată, care se simte izolată și șovăie, trebuie întărită presiunea de jos din partea noastră și din sânul lor asupra conducerii centrale a Partidului Social Democrat și confederației, ajutorarea organizațiilor de jos cu propuneri și limbaj corespunzător situației noi, să vadă drumul, lărgirea acțiunilor comune prin presa burgheză și de partid să se ducă fără autorizația centrului, dar asupra căroră centrul tace, ca la Oradea, Cluj (alegerile comunale), Bacău (camera de muncă) etc., pentru a veni în sprijinul organizațiilor noastre și social-democraților din restul țării, să se ducă acțiuni comune, apeluri, să intre în gărzile de autoapărare contra fascismului, alături de noi etc.

P.S. Delegația social-democrată ne-a informat că la Brașov secția noastră a avut un schimb de vederi cu secția social-democrată și cu iunianiștii din localitate. La Bacău, secretarul general al Partidului Social Democrat a fost întrebat de secretarul lor județean în ședință dacă centrul lor tratează cu noi, fiindcă ei sunt informați în acest sens. La fel a fost întrebat și la Cernăuți și Cluj. El le-a răspuns că există un contact, că nu tratează și că, de va fi ceva, le va comunica.

În ultima ședință, cu toată tensiunea care a existat la început, totuși au fost condiții pentru continuarea tratativelor. Până aici, delegația social-democrată aducea ca

motiv al îngreunării tratativelor activitatea Blocului Democratic pentru Frontul Popular Antifascist. Acum, delegația social-democrată recunoaște că blocul are succese reale și că ar mai cere ca blocul să-și înceteze campania în această direcție; ar fi o cerere rea. Executiva social-democrată va trage foloase de pe urma pauzei intervenite între cele două conduceri, mai ales că aceasta intervine tocmai în momentul când în anumite puncte ale țării (Mehedinți și Hunedoara) sunt angajate lupte serioase între fasciști și antifasciști. Ori, aici, în aceste momente, cuvântul conducerii social-democrate nu se aude deloc.

La această ședință (a 5-a), Lotar Rădăceanu a repetat din nou că lui i se pare suspectă libertatea de care ne bucurăm noi și ca se teme să nu se întindă o cursă muncitorilor și conducătorilor. Siguranța va lăsa să se lucreze intens, spune el, va vedea cine activează, va cunoaște mai mulți oameni și, după aceea, va reveni cu o represiune. El și-a exprimat această temere - spune el - în ultima ședință a Comitetului Executiv al partidului lor.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 195, c. 655-662

69. 1936 iulie 26 - Scrisoarea lui Ioan Popescu-Puțuri, membru al Secretariatului CC al PCR către CC al PCR, în care evidențiază atitudinea anticomunistă a lui Petru Groza, președintele Frontului Plugarilor, și încercările acestuia de a încheia un acord de front popular cu național-țărăniștii, fără a-i include pe comuniști.

Scrisoarea lui Nelu

Mă voi referi în scrisoarea-raport de față numai asupra a 2-3 chestiuni, care cred că impun o examinare mai atentă și măsuri grabnice.

1. Despre câteva momente în legătură cu tendințele de formare a unui nou partid "țărănesc".

Am raportat acum câteva zile despre încercările lui Radu Olteanu¹⁹⁹ (membru în executiva Partidului Radical Țărănesc) de a sparge Partidul Radical Țărănesc și de a crea o formație nouă. Am vorbit acolo despre caracterul diversionist și primejdios al acestei "opere" și despre necesitatea din partea noastră de a lua atitudine.

Am luat contact cu Radu Olteanu, după ce Mâță²⁰⁰, sub directa influență a noastră, a dat cunoscutul interviu din "Dimineața" și "Adevărul".

Am mai discutat și cu alți adepți și colaboratori ai lui Radu Olteanu în munca lui (printre care se află și Beza), mărturisit și Gogu Rădulescu (care socoate că e mai tactic să nu mărturisească); din discuția cu aceștia și, mai ales, cu Olteanu au ieșit la iveală o serie de momente pe care vi le voi expune.

Olteanu nu neagă că a început o muncă de pregătire pentru organizarea unui partid de "stânga", cu bază "țărănească"; n-a ajuns încă la ceva încheiat. A încercat să-și facă primul nucleu din elementele de stânga din Partidul Radical Țărănesc, dar "n-a putut obține până în prezent" adeziunea acestora.

¹⁹⁹ Radu Olteanu - avocat, șeful organizației PRȚ din Brașov, adept al Frontului popular.

²⁰⁰ Alexandru Mâță - avocat, membru PNȚ.

Motivează această pomire a lui cu următoarele argumente:

"Nu vede nici o rațiune pentru el de a mai face parte din Partidul Radical Țărănesc. Nu vede nici o perspectivă de creștere a stângii în acest partid, pentru că restul de membri din executiv sunt elemente reacționare, înfeudate lui Malaxa și altor capitaliști. Însuși Iunian, strâns legat cu lațul, este păstrat ca o rezervă de reacțiune, iar prezența stângii în partidul lui i-ar conveni de minune, creându-i un credit în mase. Iunian nu pierde nici o ocazie, atât în politica internă, cât și în cea externă, ca să facă jocul mai mult sau mai puțin mascat al dreptei și să izbească în democrația din țară. Apoi, el constată că PNȚ (formația cea mai importantă democratică) nu face absolut nimic împotriva dreptei, pentru bararea drumului fascismului.

Conducerea acestui partid este absolut reacționară și despre o reală stângă, care să fie aptă să determine PNȚ să ia calea luptei contra fascismului, nici nu este vorba.

Democrația în România este, astfel, inexistentă prin aceste partide și totala lor inactivitate are darul să împingă masele și, în special, tot tineretul (cu deosebire intelectualii), care caută o ieșire din această situație, în mijlocul organizațiilor de dreapta.

Organizația noastră face în zadar efort să activeze, căci nu va putea ieși la suprafață, ea fiind consacrată ca organizație comunistă camuflată și apoi "frontul popular" este o formulă cu care ne-a compromis și prin care am îndepărtat din lagărul stângii mica burghezie, și intelectualii în special, și am ajuns la mâna dreptei.

Partidul Comunist este marele vinovat al întregii situații. El apreciază greșit rolul partidului democratic și astfel păstrează inactivitatea și se mulțumește cu pâlăvrăgeala lungă și sterilă. Apoi, a făcut cea mai mare greșală, ieșind la suprafață cu unele elemente, când rolul lui trebuia să fie să stea complet sub pământ "ca să nu sperie mica burghezie" și mai ales a pus pe primul plan elemente străine, jidani ca Ana Pauker și alții, ușurând dreptei să vorbească de francmasoneria iudeo-comunistă.

În consecință, se vede necesitatea grupării tuturor elementelor de "stânga" din partid și cele neînregimentate politicește, spre a constitui un organism de partid activ, cu caracter țăărănesc și care să împiedice trecerea elementelor acestora în tabăra fascistă. Acest organism trebuie să caute prin "parole nevinovate" să atragă aceste mase și să nu vină în fața lor cu asemenea formule periculoase ca frontul popular. Organizația noastră ar face bine să-și socotească misiunea terminată, iar Partidul Comunist să nu stingherească și, mai ales, să nu-i contrapună partidele democratice existente.

Acuză pe Măță de trădare pentru interviul lui și afirmă că acest interviu a întărit pozițiile lui Iunian. Ne acuză pe noi direct că am folosit pe Măță să dea acest interviu. Interviul lui Măță i-ar fi stricat planul și că, deci, el nu știe dacă va mai putea face, dar, pentru el, un lucru este clar și bine stabilit, că în partidul lui Iunian nu se mai întoarce.

Aceasta este, în linii generale, argumentația lui Radu Olteanu. La cele de mai sus, voi adăuga că el are un accent de vrăjmășie serioasă contra noastră și a Partidului Comunist, căreia i-a dat curs, din cauza loviturii primite prin intermediul lui Măță.

Adepii lui și, în special, Vulpescu, Beza își ascund mai puțin anticomunismul, antisemitismul care animă pe inițiatorii acestei mișcări.

Un alt aspect al acestei probleme. Gruparea aceasta are de vreo două luni contact cu Groza de la Frontul Plugarilor. Contactul este destul de strâns și perspectivele îngrijorătoare. Olteanu este permanent în voiaj București-Brașov-Deva. Olteanu ne-a declarat că Groza împărtășește punctul lui de vedere în toate cele spuse. Groza nu este

deocamdată pentru formarea unui partid țărănesc, ci concentrarea tuturor elementelor intelectuale de "stânga", tip Olteanu, Beza, în Frontul Plugarilor. Cântecul acesta [este] mai vechi; Groza, încă de pe timpul alegerilor de la Hunedoara și Mehedinți, a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a împiedica contactul dintre țărani din Frontul Plugarilor și muncitorii din organizațiile noastre. L-a speriat mult faptul că organizațiile noastre au lucrat și lucrează la constituirea organizațiilor Frontul[ui] Plugarilor și în celelalte județe și că în județul Hunedoara, acum câtva timp în urmă, se înnodaseră bine legăturile între țărani și muncitorii din județ. De aceea, el a lucrat intens și cu mijloacele cele mai murdare politicianiste și n-a dat nici un concurs împotriva terorii poliției locale contra noastră pentru a ne izgoni din Deva și Hunedoara. Apoi, s-a concentrat pentru a-și face un adevărat stat major din intelectuali, conducători care să formeze bariera între organizațiile noastre și Frontul Plugarilor.

A făcut o adevărată campanie contra noastră, dând a înțelege că prezența noastră în front comun cu Frontul Plugarilor constituie piedica principală la apropierea de organizația lui Maniu și [de] național-țărăniști, în general. Ne-a sfătuit tot timpul ca noi să nu ne amestecăm în Ardeal și să nu pomenim de frontul popular, căci el este aproape înțeles cu Maniu să conlucreze pe linia stângii și, după primele acțiuni, va căuta să ne introducă și pe noi. Când a simțit presiunea plugarilor, care s-a manifestat pe față, la Congresul Frontului Plugarilor din aprilie, contra pasivității spre care duce organizația, când a văzut ce bine eram priviți noi la congres de toți delegații, pentru punctul nostru de vedere și aprobarea țăranilor pentru poziția noastră, a întehit ofensiva contra noastră. A folosit banditește închiderea sediilor noastre și teroarea contra noastră. Nu numai că n-a făcut nici un gest pentru sprijinirea noastră, ci a dus campanie că legalitatea sa este în pericol prin legăturile cu noi. Cu toate eforturile noastre ca să putem conlucrea, el a răspuns cu sabotări și ignorarea și toate acestea corespund cu timpul când a strâns contactul cu Olteanu, Beza și s-a legat destul de strâns cu Maniu.

Faptul că Groza își recunoaște mereu greșelile la Cluj, după cum am aflat de la voi, și sabotează 100% [la] București, își are cântecul său. El și-a dat bine seama de slăbiciunile tuturor organizațiilor de la Cluj, fără să mai vorbesc de un șir de greșeli capitale ale unora din Cluj și este, deci, interesat să mențină raportul cu ei, ca astfel să câștige tot timpul pentru manopera lui.

El își dă bine seama că nu stă așa, pe roze, în organizația lui și a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a adormi vigilența noastră, paralel cu conlucrarea la terorizarea noastră.

În județul Hunedoara, s-au întărit gardiștii de fier în unele părți, tocmai din cauza pasivității spre care duce sistematic organizația Frontul Plugarilor acest Groza.

Tot el explică întărirea gardiștilor de fier din cauza legăturilor cu care i-am trimis în alegeri comuniști (adică muncitori) și jidani (în afară de mine, nu se mai [află] alții, între zecile de oameni care au fost acolo).

A dus o campanie dintre cele mai scandaloase contra Anei Pauker (deci, toți jidani comuniști), pentru faptul că "oamenii" lui au fost propuși ca martori.

Contra mea duce o muncă sistematică, cuvântul de ordine "îl stimez pentru calitățile lui și maturitatea politică, dar nu trebuie să fie la suprafață, pentru că e jidan și comunist notoriu". Această campanie a lui a fost extinsă de tot grupul de care am vorbit mai sus și sub această formulă se duce lupta contra organizației noastre plus argumentele despre care am vorbit mai sus.

Am perfecta convingere că Groza este "inspiratorul" și "ideologul" întregului grup de care am vorbit mai sus. Cred că Groza va reuși să atragă acest grup și, poate, și pe alții în organizația lui, mai curând decât se va constitui acel partid "de stânga" Olteanu. Cu atât mai mult, cu cât Maniu nu este străin de toată povestea aceasta. Maniu ține mult ca Frontul Plugarilor să evolueze în direcția lui. El are un ascendent asupra lui Groza, pe care văd că-l folosește cu toată abilitatea. Maniu vrea să ne paralizeze pe noi în Ardeal și, la fel, pe Madosz, iar Groza îl ajută destul de conștiincios în această privință.

Pentru țărani din Frontul Plugarilor, argumentele contra partidelor și perspectiva de a căpăta noi intelectuali în organizație pot să fie serioase puncte de atracție, deci, pericolul dezvoltării lor este destul de acut.

Din cele spuse aici rezultă aceea că vreau să accentuez că se cere din partea noastră să luăm grabnic poziție și măsuri.

În ce ne privește pe noi, în afară de ce am făcut până acum și care vă sunt cunoscute, vă propunem următoarele:

1. Atitudine energetică și pe față contra spargerii organizației țărănești radicale, care merge pe linia dezmembrării și risipirii forțelor democratice, iar, în ce privește pe lunian propriu-zis, îl duce la întărirea poziției sale reacționare. Demascarea acestei acțiuni ca o diversiune, care aduce apă la moară numai drepte. Accelerarea tuturor măsurilor pe care le-am stabilit pentru organizarea stângii și întărirea ei pe linia pe care Măță a expus-o în interviul lui.

2. La național-țărăniști trebuie să folosim acest caz, în special, în conferința pe care o pregătim cu elementele de stânga din capitală și a-l alege, cu toată munca de fărâmițare a democrației pe care o duce, în primul rând, conducerea reacționară din partidele democratice și, îndeosebi, din Partidul Național Țărănesc (cazul Dobrescu).

3. Accelerarea unei conferințe a noastră la Cluj cu Madoszul, cu elementele de stânga de la național-țărăniști, cu Frontul Plugarilor (la care trebuie să facem toate eforturile să fie și Groza). Eventual, la prima conferință să fim numai noi, fără național-țărăniști și la care să facem ca Groza să se pronunțe pe linia noastră. Cu toate greutățile, pe care știm că le vom întâmpina pe acest drum, cred că trebuie să facem totul ca să obținem rezultate.

4. Trebuie să luăm toate măsurile pentru întărirea muncii noastre și concentrarea de forțe mai serioase la Hunedoara, pentru a avea un contact direct cu țărani din Frontul Plugarilor și a-i influența pe linia noastră.

Trebuie să ne concentrăm deosebit asupra maniștilor de stânga și să căutăm să-i clarificăm asupra poziției lui Maniu. În general, cred că Maniu începe să devină pericolul principal, cel puțin în Ardeal, și ar trebui să luăm poziție mai precisă față de toată "campania" Maniu și față de "activizarea" lui.

La toate acestea, trebuie să adaug doar că o muncă unilaterală ar fi periculoasă și că timpul necesar rapid nu trebuie să fie în dauna calității muncii noastre politice. Văd că o muncă de clarificare și acțiune pe linia aceasta va răscoli o serie de frământări în rândurile organizațiilor democratice și, deci, trebuie să avem în vedere să nu ducă la discordie în rândurile ei și să piardă din vedere tocmai esențialul, adică frontul împotriva fascismului, frontul cel mai larg posibil. O serie de măsuri practice imediate pentru noi le-am expus verbal și ele reprezintă hotărâri ale organizației noastre, pe care

noi începem să le aplicăm. Dacă, deci, aveți obiecțiuni asupra conținutului lor, rog a le face din timp.

Asupra chestiei muncii pentru constituirea frontului păcii, vă voi da mâine raportul nostru, astăzi având ședință, pentru a trage bilanțul muncii din săptămâna aceasta și sarcinile pentru săptămâna viitoare.

Nelu

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 193, c. 571-573

70. 1936 octombrie 15 - Scrisoare adresată de Lucrețiu Pătrășcanu Secretariatului și Biroului Politic al CC al PCdR., criticând greșelile făcute de conducerea partidului în organizarea procesului Anei Pauker de la Craiova.

PROCESUL DE LA CRAIOVA

pentru Sec[retariat] și

B[iroul] P[olitic]

Felul în care s-a desfășurat procesul, cu toate fazele lui și, nu mai puțin, cu împrejurările din afara lui, dar legate de el - necesită o analiză amănunțită pentru a trage toate învățămintele. Voi căuta să ating numai punctele centrale ale chestiei.

Prima amânare a procesului. Amânarea procesului în februarie a fost o greșeală politică și tactică. Judecat atunci, în primă ofensivă a mișcărilor de masă legale, cu destul de largi posibilități de mobilizare a maselor (cum a[u] dovedit-o demonstrațiile martorilor), după o campanie de presă susținută cum nu mai a cunoscut alt proces, în mijlocul unui interes crescut al opiniei publice, manifestat prin atâtea semne și dovezi de solidarizare cu cei arestați - toate acestea trebuiau să dovedească pe deplin Sec[retariatului] că eforturile maxime trebuiau să fie făcute, ca procesul să se judece și nu [să] se mai amâne. Sec[retariatul] a dovedit, prin hotărârea luată atunci, că a subprețuit deopotrivă propriile noastre forțe, momentul politic de atunci, după cum, amânând procesul sub cuvântul de ordine "la noul termen de judecată vom ridica campania la un grad și mai ridicat", a dovedit o subapreciere a forțelor adverse. Motivul invocat atunci că "apărarea juridică nu ar fi suficientă", motiv dovedit de la începutul ședinței din februarie inexistent - cu atât mai mult cu cât el a fost invocat drept o scuză a măsurii luate. Iar faptul că atunci am fost amenințat de a mi se da un vot de blam pentru interviul meu în care susțineam cu toată vigoarea că procesul trebuie să se judece neapărat (fără să fi știut de hotărârea de amânare a Sec[retariatului] și că am fost obligat să dau un nou interviu, prin care să arăt posibilitățile de amânare, se poate vedea bine că hotărârea ședinței nu era pornită de la o superficială apreciere, ci, dimpotrivă, după o matură chibzuință. Deci, greșeala amânării apare cu atât mai gravă.

Campania de masă în legătură cu procesul. Imediat după amânarea din februarie, s-a observat o slăbire a campaniei de masă în legătură cu procesul. Slăbirea a mers crescând, odată cu dizolvările de organizații legale, cu întărirea ofensivei drepte, cu măsurile de teroare ale guvernului. Descreșterea acestei campanii a mers atât

de adânc, încât, în momentul judecății - cu adevărate aspecte dramatice și într-o atmosferă pe care nu a cunoscut-o nici un alt proces al nostru -, campania (cu două mici excepții, care nu pot schimba cu nimic caracterizarea generală) a încetat. Iar sentința care trebuia să nască adevărata furtună de proteste a fost primită într-o totală tăcere și pasivitate. Cu atât mai grav apare faptul acesta, cu cât, înainte de proces și în tot timpul procesului, dreapta a înțeles să facă din actul de acuzare și din dezbaterile de la Craiova un instrument de agitație și de propagandă, a știut să mobilizeze la Craiova, cât și în alte centre ale țării, forțele combative fasciste și să organizeze demonstrații de stradă. La aceste campanii ale dreptei în jurul și împotriva procesului, de fapt împotriva mișcării revoluționare, răspunsul nostru, prin lipsa tocmai a unei campanii de masă, s-a dovedit mai mult decât slab. Iar agitația în masă dură în jurul procesului slăbind în ultimul timp, a trebuit să se soldeze cu un rezultat politic negativ.

Unde trebuiește căutată cauza reală a situației create în mișcarea noastră față de proces? Se datorește relativa pasivitate și lipsa de o largă campanie de masă - în timpul procesului - numai greutăților obiective? Aceste greutăți obiective au existat, fără doar și poate. Dar ele nu pot explica totul. Socotesc că, în ceea ce privește procesul și importanța lui politică, a existat o anumită subapreciere din partea Sec[retariatului]. Numai astfel se explică și faptele de mai sus și o serie de momente, pe care le voi indica în cele ce urmează:

1. **Nici o legătură între Sec[retariat] și conducerea procesului.** Timp de cinci săptămâni, cât a durat procesul, între acel tov care avea răspunderea conducerii procesului și Sec[retariat] nu a existat nici un fel de legătură. În ce sens? După ce înainte de începutul procesului au fost discutate în linii largi problemele politice ale declarațiilor inculpaților și felul în care trebuie constituită apărarea, după începutul lui, orice contact a fost întrerupt. Acest contact direct, întrerupt de acord cu responsabilul procesului, din motive de conspirativitate, s-a transformat însă, de fapt, în ruperea **oricărui contact**, prin scris sau prin instructori. Astfel că, în tot timpul celor cinci săptămâni de dezbateri - deși s-au născut chestiuni extrem de grave și care necesitau măsuri politice importante -, nu s-a primit nici o îndrumare, nici o critică, nici un sprijin efectiv din partea Sec[retariatului]. În tot timpul procesului, Sec[retariatul] a fost, s-ar putea spune, inexistent pentru desfășurarea procesului. Când vorbesc de nici o legătură, mă gândesc la legături reale, nu formale. Voi cita drept pildă două fapte.

1) La începutul procesului, când exista primejdia ca inculpații să nu fie lăsați să vorbească deloc, deci, asta însemna decapitarea politică a procesului, s-a pus chestiunea spargerii procesului, prin rămânerea mai departe a avocaților pe banca apărării, dar prin refuzul atât al avocaților, cât și al inculpaților de a mai participa, în orice formă, la dezbateri. Rămânerea avocaților în instanță trebuia argumentată prin aceea că ei înțeleg să apere astfel viața primejduită a inculpaților. Acesta a fost un moment extrem de grav al procesului. Am trimis, prin **om special**, marți seara, un bilet, cerând răspuns urgent, căci joi trebuie să se vadă dacă inculpații vor putea sau nu avea cuvântul. Am aranjat astfel ca miercuri și joi dimineața să am un răspuns. Răspunsul l-am avut într-adevăr ... duminică, adică atunci când deja chestiunea era tranșată, iar prin efortul suprauman al inculpaților și al apărării, cei dintâi au putut - în măsură limitată - dar totuși au putut să-și facă declarațiile necesare. Faptul că hotărârea luată de apărare **acolo** pentru continuarea procesului a concordat cu hotărârea

Sec[reta-riatului] nu modifică cu nimic situația astfel cum era creată, prin lipsa legătu-rilor despre care am vorbit.

2) Scrisoarea de la babaci²⁰¹, prin care se dădeau anumite indicații de felul în care trebuie să ajute inculpații să-și facă apărarea și în care se subliniau problemele politice importante în jurul cărora trebuie să se grefeze întreaga lor atitudine - scrisoarea scrisă, după cum reiese din conținut, cu mult înainte de începerea procesului și pentru un moment anterior începerii interpelărilor, am primit-o exact două săptămâni după începerea procesului, după declarațiile inculpaților, deci după ce n-ar mai fi putut fi de vreo utilitate reală.

3) **Chestia martorilor.** Am semnalat în scris, prin căile indirecte stabilite în mod precis cu Sec[retariatul] - căi care, atunci când s-a apelat la ele, au funcționat foarte bine și în mod sigur -, importanța chestiunii a martorilor. Am arătat acolo că felul cum organizațiile noastre au pus martori este pur și simplu scandalos. Că, pentru a împlini un număr cât mai mare de martori - așa cum s-a cerut prin parola lipsită de simțul realității, "20.000 de martori în proces" -, s-au pus oameni care, nu numai că nu au nimic comun cu noi, dar care s-au dovedit a fi direct huligani. Și în acest caz, nu au fost unul sau doi martori, dar zeci de martori. Cu mult înainte de începutul interogatoriilor, am semnalat acest lucru și am rugat să se comunice, mai ales acelor organizații din care erau cel mai prost aleși martorii, să ia contact cu martorii noștri, să caute să-i pregătească cât de puțin, să facă printre martori operă propagandistică, dacă nu altceva. Faptul că scrisoarea prin care semnalam acest lucru, observat de mine imediat, a stat la locul stabilit de noi **NERIDICATĂ** timp de două săptămâni, fără îndoială că nu mai a putut duce la nici o îmbunătățire a situației martorilor, iar în proces au avut ceea ce s-a văzut. La Craiova, pregătirea martorilor, adică ceea ce nu s-a făcut de către organizații, să se facă de către noi acolo, a fost imposibil. Martorii veneau dimineața, erau imediat împrejmuiți de jandarmi și orice contact cu ei imposibil. Dar faptul că în fiecare lot de martori erau foarte mulți nesiguri, o luare de contact cu ei - chiar materialmente posibil fiind - ar fi fost primejdioasă, căci imediat faptul ar fi fost denunțat.

4) **Delegațiile muncitorești.** La Chișinău²⁰², în condiții destul de grele și în mijlocul unei terori destul de puternice, a fost totuși posibilă trimiterea de delegații, pe diferite linii. Dacă aceste delegații au putut pătrunde sau nu în sala consiliului, dacă au putut sau nu să înainteze protestele scrise etc., lucrul nu are importanță, întrucât prezența lor și protestele lor au putut fi făcute publice, opinia publică le-a cunoscut. La Craiova - deși procesul cu mult mai important -, nu s-a trimis din țară nici o delegație, nici un semn de solidarizare cu cei de pe banca acuzării. Dar, absolut nici una. Și am ajuns la acel paradoxal rezultat că au venit din străinătate 4 delegații, iar din țară nici una!

5) **Situația la Craiova și ajutorul localnic.** Pregătirea politică a procesului în regiunea oltenească și la Craiova a fost inexistentă. Cu toate

²⁰¹ Probabil, Internaționala Comunistă.

²⁰² "Procesul antifasciștilor" s-a judecat la Chișinău în martie 1936; dintre acuzați, membrii sau simpatizanți comuniști, figura cea mai cunoscută era aceea a profesorului Petre Constantinescu-Iași, devenit, după 1944, "istoric de serviciu" al PCR, iar printre avocații apărării s-a aflat și Lucrețiu Pătrășcanu.

apelurile făcute - indirect și direct, la organizațiile noastre de acolo - de a se da un sprijin procesului, nu s-a ajuns la nici cel mai mic rezultat. Nici lucruri cu totul legale, ca găzduirea martorilor, formarea de grupuri de apărare pentru avocați, în veșnica amenințare de a fi molestați de către cetele de bătași fasciști, formarea unui curent de opinie în masele de jos craiovene favorabil procesului, etc., nimic din toate acestea nu s-a realizat. Pentru martori, am trebuit să recurgem la hoteluri, iar, atâta timp cât au fost martorii ceferiști - și asta înseamnă un total de 4 zile -, ei au format singura gardă de autoapărare. Iar mai bine susținut și continuu alimentat curent huligan îndreptat împotriva procesului, a inculpaților și a apărătorilor din proces, nu s-a opus nimic altceva decât cea mai desăvârșită pasivitate. În tot timpul procesului, huliganii au stăpânit total Craiova.

6) **Apărarea și defecțiunile din apărare.** Trec acum la capitolul apărării. Strămutarea procesului la Craiova a însemnat, fără îndoială, din punct de vedere al posibilității apărării și prezenței apărătorilor la proces, o deosebit de gravă lovitură. Nu numai prin faptul că strămutarea necesită cheltuieli foarte mari, pentru care nu au existat fonduri, dar, în același timp, o serie de avocați pledanți și profesioniști în același timp, care la București ar fi luat o parte mai puțin sau mai mare, dar totuși ar fi luat parte, ar fi declarat de la început - deci înainte de începerea terorii în proces - în neputință de a mai fi apărători. Dar nu acest contingent de apărători au constituit adevărata defecțiune din proces. La prima ședință din februarie, din cei 104 avocați înscriși în apărare, au venit la bară 46. La Craiova, la primele două ședințe, au putut fi aduși - cu mari sacrificii materiale, care priveau numai transportul - 22. Cu acest număr, plus 3-5 localnici, am început procesul. Din acest număr, nu ar fi făcut parte unii dintre proeminenții apărători înscriși în apărare, care, sub diferite pretexte, au amânat plecarea lor la începutul procesului, pentru ca, de fapt, să amâne această plecare până la sfârșit. Procesul a început, în ceea ce privește apărarea, într-un spirit destul de bun și, mai ales - în împrejurările date și măsurile extraordinare de presiune și terorizare -, combativ, suficient pentru a dovedi opiniei publice că, cu toată teroarea, apărarea înțelege să-și facă întreaga datorie. Acest spirit bun și combativ s-a menținut până la sfârșit, deși, în anumite momente ale procesului, au fost momente de panică între apărători și, mai ales, înainte de începerea pledoariilor și după excluderile care au urmat, unele tendințe de a părăsi procesul. Totuși, cu mari eforturi în ceea ce privește organizarea apărării, a fost cu puțință mergerea până la sfârșit, în același tempo și în același spirit în care procesul a fost început.

În ceea ce privește compunerea apărării, desigur că au fost lipsuri, pentru că nu s-a putut ajunge în adevăr a înfățișa o apărare cu o fizionomie de reală alianță a unor exponenți - și cât mai numeroși - ai tuturor curentelor de stânga. Iar exponenții care au fost nu au fost de mare suprafață politică. Încercările făcute de a realiza totuși acest fel de apărare nu au reușit, mai ales după ce conducerea Partidului Național Țăr[ănesc] a luat o atitudine net potrivnică procesului.

Linia politică a apărării - în linii generale (cu o excepție totală a unuia dintre apărători, cu mici deviații ale altora) - a fost urmată în conformitate cu cadrul general

politic al apărării inculpaților. De altfel, de la început s-a pus problema ca apărarea să fie juridică, în imensa majoritate a pledoariilor.

Atitudinea inculpaților. Sfârșesc cu acest punct. Această atitudine a fost, din primul moment al procesului până la ultimul cuvânt, fără excepție, fără abatere și fără întrerupere, hotărâtă, neșovăielnică, de un impresionant curaj. Dacă procesul ar fi avut o altă pregătire în afară, iar posibilitatea de a utiliza propagandistic procesul ar fi fost alta, ținuta inculpaților în proces ar fi putut da roade politice reale. În orice caz, țin să subliniez încă o dată această atitudine de un înalt nivel revoluționar a inculpaților, nu numai a celor trei principali, dar (cu o singură excepție, a lui Krug²⁰³ la interogator și a lui Naghi Stela²⁰⁴ la ultimul cuvânt) a tuturor celorlalți. Toți aceștia au înțeles și sarcina grea care le-a fost pusă și au înțeles și cum să o ducă eroic până la sfârșit.

Cât privește apărarea politică a procesului de către inculpați, ea a fost - dacă incomplet, prin faptul împiedicării, mai ales, a Anei de a vorbi - pe linia indicațiilor care s-au dat înainte și în timpul începerii procesului de către responsabilul de proces. Lacunele din apărarea Anei se datoresc numai condițiilor extrem de grele în care a fost nevoită să-și spună cuvântul.

Desfășurarea procesului, din punctul de vedere al apărării și al conținutului politic al acestei apărări, va face, de altfel, obiectul discuției și în celula respectivă apărătorilor, discuție al cărei rezultat vă voi comunica la timp.

Tit.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 195, c. 739-742

71. 1937 februarie 5, Moscova – Decizie adoptată de către Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste și de către Biroul Comisiei Internaționale de Control, cu privire la înlăturarea din partidele comuniste a elementelor trădătoare și a “agenților dușmanului de clasă” infiltrați în mișcarea comunistă.

5. II. 1937

Confidentiel

DÉCISION DU PRÉSIDIUM DE L'EXÉCUTIF DU BUREAU DE LA CIC DE L'INTERNATIONALE COMMUNISTE

Étant donné que des cas ont été découverts où des communistes ont violé la discipline du Parti en face de l'ennemi de classe, où des agents de l'ennemi ont réussi à pénétrer dans les rangs des partis communistes, et même où des membres dirigeants du Parti n'ont pas toujours montré la vigilance de classe nécessaire, se sont montrés tolérants vis-à-vis des violations, de la trahison et de la provocation.

Le Présidium du Comité Executif et le Bureau de la Commission Internationale de Contrôle de l'Internationale Communiste décident:

²⁰³ S. Krug a primit cea mai ușoară pedeapsă, dintre cei 19 acuzați (doi ani și șase luni).

²⁰⁴ Probabil Istvan Nagy, care a primit o condamnare de cinci ani.

1. Les communistes qui ont trahi le Parti, c'est-à-dire les membres du Parti qui, pour un motif ou un autre, ont aidé l'ennemi ou ont promis de l'aider ultérieurement (communication de renseignements sur l'activité conspirative du Parti, par exemple: décisions ne devant pas être divulguées, schémas d'organisation, points illégaux, noms de camarades, lieux de rendez-vous, chiffres, correspondance, etc..., promesse de passer du côté de l'ennemi, etc.) doivent absolument être exclus du Parti, à l'égal des agents de l'ennemi de classe, même si par la suite ils reconnaissent leur faute.

2. Doivent être exclus du Parti les communistes qui demandent leur grâce et qui renoncent en cette circonstance à leurs convictions communistes.

3. Doivent également être déférés devant l'organisation du Parti les adhérents qui font preuve de tolérance vis-à-vis de la violation de la conspiration, de la trahison et de la provocation.

4. Le CIC doit engager des poursuites sévères contre les militants dirigeants du Parti qui ont commis la faute de recommander des agents de l'ennemi de classe se trouvant dans leur Parti pour les faire admettre dans le PC de l'US, section dirigeante de l'IC.

5. Les membres du Parti qui refusent de répondre sincèrement aux questions de la commission de contrôle doivent être immédiatement exclus du Parti.

6. Tout en chassant impitoyablement du Parti les traîtres, les éléments étrangers et hostiles, les fourbes, les éléments dégénérés, démoralisés, les escrocs, les fractionnistes incorrigibles et ceux qui violent systématiquement la conspiration du Parti, les commissions centrales de contrôle doivent cependant se comporter avec tact envers ceux, membres du Parti, qui, ayant conscience d'avoir mal agi, s'engagent honnêtement à racheter par leur conduite leur faute devant le Parti.

7. Afin d'éduquer les membres du parti par l'exemple des affaires qui ont été examinées, les commissions de contrôle doivent porter à la connaissance des larges couches des membres du Parti leurs décisions les plus importantes (par la presse, dans les réunions, etc.). La CIC fait connaître aux représentants des partis auprès du CE de l'IC et aux comités centraux ses décisions les plus importantes qui, pour des raisons de conspiration, ne peuvent être divulguées par la presse.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rolu 240, c. 218-219

Traducere:

5 februarie 1937

Confidențial

DECIZIA PREZIDIULUI COMITETULUI EXECUTIV ȘI A BIROULUI COMISIEI INTERNAȚIONALE DE CONTROL A INTERNAȚIONALEI COMUNISTE

Dat fiind că au fost descoperite cazuri de comuniști care au violat disciplina de partid în fața dușmanului de clasă sau de agenți ai dușmanului de clasă, care au reușit să pătrundă în rândurile partidelor comuniste, și chiar de membri conducători ai partidului care n-au dat întotdeauna dovadă de vigilența de clasă necesară, s-au arătat îngăduitori față de violări, trădare și provocare,

Prezidiul Comitetului Executiv și Biroul Comisiei Internaționale de Control a Internaționalei Comuniste decid:

1. Comuniștii care au trădat partidul, adică acei membri de partid care, dintr-un motiv sau altul, au ajutat dușmanul sau i-au promis un ajutor ulterior (comunicare de informații cu privire la activitatea conspirativă a partidului, de exemplu, decizii care nu trebuiau divulgate, scheme de organizare, aspecte ilegale, nume ale tovarășilor, locuri de întâl-nire, cifruri, corespondență, etc..., promisiunea de a trece de partea dușmanului etc.) trebuie, în mod absolut, să fie excluși din partid, la fel ca și agenții dușmanului de clasă, chiar dacă, după aceea, și-au recunoscut greșeala.

2. Trebuie să fie excluși din partid comuniștii care cer grațierea și, în aceste circumstanțe, renunță la convingerile lor comuniste.

3. Trebuie, de asemenea, să fie deferiți în fața organizațiilor de partid membrii care au dat dovadă de îngăduință față de violarea conspirativității, de trădare și provocare.

4. Comisia Internațională de Control trebuie să înceapă urmărirea severă a militanților conducători ai partidului, care au comis greșeala de a recomanda agenți ai dușmanului de clasă ce se aflau în partidul lor pentru a fi admiși în Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, secție conducătoare a Internaționalei Comuniste.

5. Membrii de partid care refuză să răspundă în mod sincer la întrebările Comisiei de Control trebuie să fie imediat excluși din partid.

6. Deși trebuie să alunge fără milă din partid trădătorii, elementele străine și ostile, elementele nesincere, degenerate, demoralizate, escrocii, fracționiștii incorrigibili și pe acei ce violează sistematic conspirativitatea partidului, comisiile centrale de control trebuie totuși să se comporte cu tact față de acei membri de partid care, fiind conștienți că au acționat greșit, se angajează în mod cinstit să răscumpere, prin conduita lor, greșeala comisă în fața partidului.

7. În scopul de a-i educa pe membrii de partid prin exemplul cazurilor ce au fost examinate, comisiile de control trebuie să aducă la cunoștința masei largi de membri de partid deciziile lor cele mai importante (prin presă, în întruniri etc.). Comisia Internațională de Control face cunoscute reprezentanților partidelor pe lângă Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste și comitetelor centrale, deciziile sale cele mai importante care, pentru motive de conspirativitate, nu pot fi divulgate prin presă.

72. 1937 februarie 5, Moscova – Recomandarea Comitetului Executiv al Internaționalei Comuniste de a înființa comisii de control în cadrul partidelor comuniste, în scopul de a ancheta activitatea acelor membri care au încălcat disciplina de partid.

5/II/37

Confidentiel

DES COMMISSIONS CENTRALES DE CONTRÔLE

En vue d'aider les partis à renforcer leur unité, à accroître leur autorité, à raffermir la discipline dans leur Parti et aussi en vue de combattre les violations de la morale du Parti de la part des adhérents, le Comité Exécutif de l'IC recommande aux partis communistes légaux des pays capitalistes, de créer des commissions centrales de contrôle et de fixer les règles suivantes pour l'examen des fautes commises par les adhérents:

1. La tâche la plus importante des commissions centrales de contrôle est d'instruire et d'examiner soigneusement les affaires concernant les membres du Parti:
 - a) violant l'unité et la cohésion des rangs du Parti;
 - b) violant la discipline et la conspiration du Parti;
 - c) faisant preuve d'une vigilance de classe insuffisante;
 - d) manquant de fermeté bolchévique devant l'ennemi de classe;
 - e) cachant leur hostilité au parti sous un dévouement apparent (duplicité);
 - f) les agents de l'ennemi de classe pénétrant dans les rangs du Parti.

La Commission Centrale de Contrôle a aussi la tâche de vérifier la caisse et les entreprises du Comité Central du Parti.

2. La Commission Centrale de Contrôle est élue au congrès du Parti; elle a cinq à sept membres choisis parmi ceux qui sont les plus fermes dans la ligne du Parti et qui sont adhérents au Parti depuis au moins cinq ans.

3. Les membres de la CCC ne peuvent être en même temps membres du CC du Parti.

4. La CCC choisit dans son sein un secrétaire responsable.

5. La CCC examine les affaires qui lui parviennent des membres du Parti faisant appel contre les décisions des organisations du Parti, ou bien qui lui sont soumises par une décision du CC ou qu'elle juge elle-même utile d'examiner.

6. Les décisions de la CCC n'entrent en vigueur qu'avec l'agrément du CC.

7. Le Secrétaire responsable de la CCC assiste avec voix consultative aux séances du CC et de ses organes.

8. Dans les partis communistes illégaux, les fonctions de la Commission Centrale de Contrôle sont exercées par le Comité Central.

9. Dans les partis légaux, les actes répréhensibles des membres du Parti doivent, en règle générale, être examinés dans les réunions générales de l'organisation primaire (cellule) de façon à éduquer par l'exemple toute organisation du Parti grâce à un examen attentif de l'affaire sous tous ses aspects.

10. Chaque fois que l'organisation primaire du Parti (cellule) soulève la question de l'exclusion d'un de ses membres, sa décision est soumise à l'approbation du comité qui lui est supérieur (comité de rayon, de ville).

11. Les membres du Parti qui sont mécontents de la sanction qui leur a été infligée dans le Parti peuvent faire appel à l'instance supérieure.

12. Les décisions de la CCC sont, en règle générale, définitives. La CIC examine les appels seulement dans le cas prévues par les statuts de l'IC.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 240, cadrele 220-221.

Traducere:

5 februarie 1937

Confidențial

COMISII CENTRALE DE CONTROL

În scopul de a ajuta partidele [comuniste] să-și întărească unitatea, să-și mărească autoritatea, să strângă disciplina de partid și, de asemenea, în scopul de a combate

violările moralei de partid de către membrii [de partid], Comitetul Executiv al Internaționalei Comuniste recomandă partidelor comuniste legale din țările capitaliste să înființeze comisii centrale de control și să stabilească următoarele reguli pentru examinarea greșelilor comise de către membrii [de partid]:

1. Sarcina cea mai importantă a comisiilor centrale este aceea de a instrui și de a examina cu atenție cazurile privitoare la membrii de partid care:

- a) au violat unitatea și coeziunea rândurilor partidului;
- b) au violat disciplina și conspirativitatea partidului;
- c) au dat dovadă de o insuficientă vigilență de clasă;
- d) [au dat dovadă] de lipsă de fermitate bolșevică în fața dușmanului de clasă;
- e) și-au ascuns ostilitatea față de partid sub un devotament aparent (duplicitate);
- f) [sunt] agenți ai dușmanului de clasă care au pătruns în rândurile partidului.

Comisia Centrală de Control are, de asemenea, sarcina să verifice casa de bani și operațiunile financiare ale Comitetului Central al partidului.

2. Comisia Centrală de Control este aleasă de congresul partidului; ea este formată din cinci până la șapte membri, aleși dintre cei care păstrează cu cea mai mare fermitate linia partidului și care sunt membri de partid de cel puțin cinci ani.

3. Membrii CCC nu pot fi în același timp și membri ai Comitetului Central al partidului.

4. CCC alege, dintre membrii săi, un secretar responsabil.

5. CCC examinează cazurile care îi parvin de la membrii de partid care fac apel contra deciziilor organizațiilor de partid, care îi sunt supuse printr-o decizie a Comitetului Central sau pe care ea însăși consideră util să le examineze.

6. Deciziile CCC nu intră în vigoare decât cu acordul Comitetului Central.

7. Secretarul responsabil al CCC asistă cu vot consultativ la ședințele Comitetului Central și ale organelor sale.

8. În partidele comuniste ilegale, funcțiunile Comisiei Centrale de Control sunt exercitate de către Comitetul Central.

9. În partidele legale, actele blamabile ale membrilor de partid trebuie, ca regulă generală, să fie examinate în cadrul reuniunilor generale ale organizației de bază (celula), astfel încât să fie educată, prin puterea exemplului, fiecare organizație a partidului, grație unui examen atent al cazului în toate aspectele sale.

10. De fiecare dată când organizația de bază a partidului (celula) ridică problema excluderii unuia dintre membrii săi, decizia ei este supusă aprobării comitetului care îi este superior (comitet de raion, orașenesc etc.).

11. Membrii de partid care sunt nemulțumiți de sancțiunile ce le-au fost aplicate în cadrul partidului pot face apel la instanța superioară.

12. Deciziile CCC sunt, ca regulă generală, definitive. Comisia Internațională de Control examinează apelurile numai în cazurile prevăzute în statutele Internaționalei Comuniste.

73. 1937 iulie 11 - Scrisoare a lui Gelbert Moscovici către Boris Ștefanov, în care protestează față de motivele excluderii sale din PCR și cere implicarea actualei conduceri a partidului în rezolvarea situației sale.

11 iulie 1937

Tovarășe Boris!

Ți-am mai scris de câteva ori. (Am scris prin Maria și oficial CC). N-ai răspuns însă. Se vede treaba că ești foarte ocupat. Nu mă îndoiesc despre aceasta. Partidul înainte de toate. Dar partidul constă din indivizi și fiecare individ este de preț pentru partid, dacă el nu este, firește, o canalie. Dar partidul există mulțumită nu numai muncii depuse azi, neîmijlocit, de către unii indivizi, ci și mulțumită muncii neprecupețite, devotate, credin-cioase, cinstite depusă de alții în trecutul îndepărtat și apropiat. Dacă e așa (și altfel nu este), atunci partidul, adică conducătorii lui, reprezentanții lui **de azi**, ar trebui să fie mai puțin egoiști, să se gândească și la acești indivizi, și nu numai să se gândească, dar să și participe activ și energic la rezolvarea **justă și cinstită**, și repede, a situației în care cad unii din acești indivizi, de multe ori **fără cea mai mică vină**, dar care totuși cad jertfă, în parte în legătură cu împrejurările obiectiv istorice, în parte intrigilor cu bilet de partid și cu oarecare renume.

Sper că mă înțelegi.

După un chin moral de mai bine de 1 ½ an și după **un an**, Comisia de Control al CC de aici²⁰⁵ **n-a știut** ce hotărâre să ia în legătură cu excluderea mea, **sub presiunea** unor șarlatani, dar, din păcate, “mai puțin ocupați” și “mai energici” decât reprezentanții PC Român, eu am fost declarat definitiv exclus. Sub ce motiv? Ascultă:

1) “oportunist pasionat, ca reprezentant al PCR la Comintern”. Auzi? E vorbă de ceea ce a fost acu 11-12 ani și de ceea ce a fost făurit de tine și de prietenii tăi de atunci. E vorbă de un “oportunism” din parte-mi, pentru care **niciodată** (după cât știu eu) n-am fost condamnat fie la Comintern, fie în PC Român și care, chiar dacă a existat în unele chestiuni practice (să nu se uite, pe baza materialului vostru), n-a constituit niciodată o “concepție oportunistă”.

2) “pentru legături cu grupa troțkistă Koebles”. Se poate oare un **faș** mai mare? De când, oare, se permite ca în Partidul Bolșevic să se opereze cu asemenea fașuri? Cu Koebles ca atare eu n-am avut **nici un fel** de legături **nici până ce el a devenit troțkist**, în schimb am avut oarecare legături cu “grupa” de până la începutul lui 1928 din jurul lui Koebles: Boris, Blank, Timov, adică cu acei care tac astăzi (în afacerea mea) ca pește.

3) “pentru că fratele meu, Ilie²⁰⁶ e ... fascist”! Las la o parte faptul că nu eu l-am făcut fascist, după cum nu el m-a făcut comunist și că nu am nimic comun cu el încă din februarie 1919, când am plecat pentru prima oară din țară. Dar **de ce tu**, care nu demult ai polemizat cu Rădăceanu²⁰⁷ (un agent de poliție, mai mult sau mai puțin certificat), căutând să-l convingi de necesitatea unității proletare, **nu te revolți** împotriva calificării oficiale de “fascist” a unui membru al CC al PSD, când știți e că azi nu mai între-buințăm, de pildă, expresia “social-fascist” și multe altele mai puțin grave? De ce ?!

²⁰⁵ CC al PCUS.

²⁰⁶ Ilie Moscovici, lider social-democrat, a refuzat aderarea la Internaționala a III-a, la congresul din mai 1921.

²⁰⁷ Lothar Rădăceanu, lider social-democrat; după 1944 s-a raliat politicii comuniștilor, iar la congresul PSD din 1948 a fost unul dintre susținătorii “unificării” PSD cu PCR.

Iată pentru ce am fost exclus eu din partid, după o activitate cinstită și credincioasă de 30 de ani, adică întreaga mea viață. Și iată de ce tu și voi socotiți că se poate da de acu cu piciorul în mine, deși adevărul este că aș mai putea da mult partidului și revoluției. De ce această nepăsare și pasivitate criminală? Da, criminală, nu numai pentru că ea pecetluiește într-un chip care niciodată n-a fost mijlocul de educație a clasei muncitoare, nu numai pentru că înlesnește ca eu să fiu de viu condamnat la moarte²⁰⁸, dar și pentru că ea întărește astfel metode criminale de excludere.

Căci, a exclude pentru “oportunism” cândva și undeva, pentru **legături neexistente** cu grupa troțkistă Koebles și pentru **lipsă** de legături cu un “fascist” pe care nimeni în țară nu-l declară fascist - aceasta este o crimă.

Și la această crimă te asociezi tu, vă asociați voi, ce-i drept, prin tăcerea voastră (sau, poate, chiar prin consimțământul vostru).

Să nu obiectezi că “în afacerile interne ale PC al URSS nu ne putem amesteca”. Minciună!

Înainte de toate, chiar dacă leninismul nu ar fi “un partid unic mondial”, nici o formalitate de statut nu vă împiedică să demascați un fals (sunt conștient) și să restabiliți un adevăr, dreptatea, să salvați un om, chiar dacă el n-ar fi avut niciodată de-a face cu PCR.

Apoi, cu atât mai mult voi puteți și trebuie să interveniți în cazul de față, întrucât **toate** acușările împotriva-mi sunt în strânsă legătură cu viața PC din România.

Iată de ce **rog** și **cer** intervenția voastră activă. “Rog” - pentru că așa se obișnuiește, o minciună convențională. “Cer” - pentru că am dreptul să cer de la tovarășii mei de luptă să mă apere împotriva minciunii și intrigii.

Am dreptul să cer ca cel puțin “formalitățile judiciare” să fie respectate: timp de 1½ ani, **nimeni** nu m-a acuzat de “oportunism”, de “legături cu troțkiști”, de “legături cu fasciști” și totuși **aceste** acuzații figurează ca motive de excludere. Am dreptul să mă apăr, dar nimeni **nu vrea să stea de vorbă** cu mine.

Tovarășe Boris!

Ți-am scris, pentru că astfel îți răpesc mai puțin timp și pentru ca să rămână pe hârtie, hârtia, adevărat, suportă, în schimb însă cele spuse nu zboară, nu dispar, ca cuvintele rostite. Și, întrucât sunt dispus să țip până voi fi auzit sau până ce mi se va astupa gura, mai bine e să scriu. Sper că nu în zadar.

Salutări comuniste,

Al. Bădulescu

11 iulie 1937

P.S. Și tov. Dimitrov e în curent cu aceasta.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 244, c. 328-329

²⁰⁸ G. Moscovici era activist al Comintern și membru al PCUS; el s-a aflat printre cei arestați și executați în timpul terorii staliniste din anii 1937-1938.

74. 1938 ianuarie 10 – Raport nesemnat, în care este prezentată activitatea comuniștilor români în timpul campaniei electorale și se menționează existența unei înțelegeri între comuniști și conducerea PNT în vederea alegerilor din decembrie 1937.

10-I-1938

Sarcinile

Înainte și în timpul campaniei electorale, sarcinile organizației de București au fost următoarele:

- Realizarea frontului unic muncitoresc cu PSD, a frontului unic electoral pe fabrici cu toți muncitorii, întărirea mișcării sindicale și realizarea unității muncitorești, ca bază a concentrării tuturor forțelor democratice și a tuturor organizațiilor democrate, depunerea și votarea listei unice a democrației în frunte cu Partidul N[ățional] T[ărănesc], în luptă contra Guvernului Tătărăscu, pentru un guvern democratic, împotriva stării de asediu și a cenzurei, contra fascismului și a războiului, pentru apărarea păcii și integrității granițelor țării, alături de statele democratice în frunte cu URSS, pentru amnistie generală, politică, militară și agrară, pentru solidarizarea și ajutorarea poporului spaniol și chinez²⁰⁹, la care s-au adăugat toate lozincile noastre economice.

În timpul campaniei, s-a pus ca sarcină o atenție deosebită tineretului, pentru concentrarea forțelor tinerești, în lupta pentru susținerea listei unice a democrației etc. etc.

Activizarea întregului partid și, în special, a cadrelor vechi cunoscute, în campania electorală, pentru scoaterea la suprafață a partidului, a liniei și a programului său.

În timpul tratativelor duse cu soc[ial]-dem[ocrații] pentru frontul unic pe București, aceștia au amânat realizarea practică până va fi o înțelegere completă pe linie centrală.

Cu toate acestea, legăturile pe linie de sector au fost mai înaintate și în ședința plenară a comitetelor regionale, prezentă fiind și delegația Partidului Comunist, au discutat punerea în practică în Verde. Însă, din cauză că centrala social-democrată a refuzat să aducă la cunoștința membrilor de jos existența unei înțelegeri finale, ne-a

²⁰⁹ Războiul din Spania (1936-1939) a început la 17018 iulie 1936, odată cu rebeliunea militară condusă de Francisco Franco împotriva guvernului Frontului Popular, instalat la Madrid în februarie 1936. Ambele tabere au fost sprijinite neoficial de marile puteri europene (trupele franchiste de către Germania și Italia; armata populară republicană de către Franța și URSS). În octombrie 1936, imediat după anunțarea hotărârii guvernului republican de a organiza brigăzile internaționale, URSS părăsește comitetul de neintervenție, creat la inițiativa Franței și se angajează deschis în ajutorarea trupelor republicane. Agenții Cominternului au fost prezente active în Spania, pe durata războiului civil (PC Spaniol era controlat de cominterniști, precum André Marty); sprijinul militar sovietic a fost, de asemenea, marin. Războiul s-a terminat în martie 1939, cu victoria trupelor lui Franco. Încă din luna februarie, voluntarii internaționali (cei care luptaseră pentru guvernul republican) au început să fie evacuați în Franța, unde au fost internați în lagăre de concentrare. Conducerea PC spaniol și aproximativ 5.000 de cetățeni spanioli s-au refugiat în URSS.

Războiul civil din China a început în 1927, când forțele naționaliste conduse de Cian Kai-Shek (Jiang Jieshi) au declanșat un prim masacu împotriva comuniștilor chinezi, conduși de Mao Zedong și Zhu De. Sub conducerea lui Mao, comuniștii chinezi au constituit o republică comunistă autonomă, în regiunea muntoasă Jianxi. Această republică era organizată după modelul sovietelor, iar armata lui Mao (Armata Roșie chineză) s-a bucurat de sprijinul larg al URSS, care îi furniza arme și instructori militari. Războiul civil din China a durat – cu o întrerupere de opt ani, 1937-1945, când cele două tabere rivale s-au aliat împotriva invadatorului japonez – până în 1949, când Mao a proclamat R. P. Chineză, iar Cian Kai-Shek s-a refugiat în Taiwan. În perioada 1934-1936, se desfășura "Marșul cel Lung", operațiunea prin care armata comunistă a reușit să scape din încercuirea naționaliștilor, străbătând teritoriul a 12 provincii chineze pentru a ajunge într-o regiune nordică mai ușor de apărat.

îngreunat realizarea frontului unic pe sector. În alte sectoare, ca Negru, am fost chiar dați afară de Roznovan, care nici n-a vrut să audă de existența vreunei înțelegeri. Pe celelalte sectoare, situație asemănătoare. Înțelegerea care a fost pe linie centrală, de a trimite oamenii care trebuie să trateze cu dâștii pe București, este adevărat că am întârziat, în care interval a survenit presiunea guvernului asupra șefilor soc[ial]-dem[ocrați]. Și amenințările că, dacă vor merge cu naț[ional]-țărăniștii, vor fi terorizați, cât și influențarea șefilor social-democrațiilor de către nucleul troțkist contrarevoluționar, în frunte cu Voitec, Cristescu, Ghelerter.

La întrunirile Partidului Social Democrat, au mers cu o linie vădită troțkistă de spargerea democrației. Obiectivul lor în campania electorală a fost: contra Partidului Comunist, Partidului N[național] T[ărănesc], contra URSS și foarte puțin contra guvernului și fascismului.

În campania electorală, am luat măsuri ca munca partidului să se manifeste pretutindeni. Astfel, într-o singură duminică au fost întruniri în sălile **Tomis**, prima întrunire soc[ial]-dem[ocrață], **Locomotiva**, național-țărăniștă, **Marica**, Uniunea Democratică, **Lolica**, circ[umscripțiile] 27 naț[ional]-țărăniștă și 26 etc. În toate aceste întruniri partidul s-a manifestat, însă am dat atenție specială întrunirii de la „Tomis” unde, cu ajutorul masei, să determinăm șefii soc[ial]-dem[ocrați] să înțeleagă că masele nu-i vor urma pe lista separată de spargere a democrației, cerându-le să meargă pe lista comună. Astfel, la Tomis am mobilizat sectorul de Negru, Galben și Albastru jumătate, partea dinspre Tomis, iar restul organizației a fost mobilizat la întrunirile pe sectoare Lolica, Marica etc.

La Tomis, am mobilizat circa 150 membri, care prin lozincile partidului au reușit să antreneze ¼ din sală, circa 1.200/1.300, care primind lozincile noastre, au cerut cu noi în cor să vorbească și luptătorul Bujor, care se afla în sală. Gărzile soc[ial]-dem[ocrate] au încercat să-l dea afară, dar nu au reușit, deoarece gărzile noastre erau mai puternice. După ce au vorbit mai mulți social-democrați, care au atacat partidul nostru și celelalte partide democratice, masa a început să replice: «Jos troțkismul ! Jos spărgătorii democrației ! Jos lista separată !» Apoi au impus pe Bujor, ducându-l pe sus la tribună și determinând pe soc[ial]-dem[ocrați] să-i dea cuvântul. (În acest timp Ehrenfeld a încercat să-l bată). Aceștia i l-au dat însă la urmă, nelăsându-l, totuși, să vorbească mai mult de cinci minute și, trăgând cortina, social-democrații s-au retras în huiduiturile masei, care i-a dezaprobat.

După Tomis, am dat instrucțiunea ca toate întrunirile social-democrate să fie populate de mase aduse de oamenii noștri și să demaște linia de spargere a Partidului Social Democrat uniți cu troțkiștii contrarevoluționari. La întrunirea de la „Ajutorul”, soc[ial]-dem[ocrații], organizând gărzi mai puternice, n-au dat voie să intre oameni cunoscuți, iar când un muncitor a manifestat pentru frontul popular a fost bătut, iar alții tăiați cu cuțitul. La „Izbânda”, soc[ial]-dem[ocrații] au ținut în liniște o întrunire cu circa 600 cetățeni evrei, deoarece toții noștri și simpatizanții n-au înțeles să protesteze energic împotriva infamiilor troțkiste ale conducătorilor s[ocial]-d[emocrați] și ghelerteristilor. Aceasta a fost o greșeală, dar totuși lumea din sală a arătat că nu simpatizează cu soc[ial]-dem[ocrații], deoarece întrunirea a decurs fără entuziasm și aplauze.

După întrunirea de la Tomis, deși s-a dat cuvântul de ordine ca să fim prezenți la întrunirile Partidului Social Democrat, totuși s-a manifestat o neînțelegere din partea tovilor noștri care, de dragul unității, au crezut că fac mai bine să saboteze întrunirile.

Astfel se explică faptul că întrunirile pe sector ale soc[ial]-dem[ocrațiilor], în majoritatea cazurilor, au fost foarte puțin populate. În Galben, întrunirea pe sector s-a ținut cu nouă membri, în Verde cu 13, iar în Sebastian, Albastru, dacă câteva întruniri au fost populate, ulterior muncitorii de la Vulcan, după ședința de breaslă, pe care soc[ial]-dem[ocrații] au vrut s-o transforme în întrunire, masa și oamenii noștri au părăsit demonstrativ, fără să asculte cuvântările soc[ial]-dem[ocrațiilor].

Unirea soc[ial]-dem[ocrațiilor] cu gheleteriștii, cât și mergerea lor separată, au nemulțumit mulți dintre membrii soc[ial]-dem[ocrații]. Astfel la prima întrunire comună a soc[ial]-dem[ocrațiilor] și gheleteriștilor, vorbindu-se despre revenirea la „vechea casă”, secretarul Uniunii Metalurgiștilor a manifestat contra, iar Titel Petrescu l-a făcut de provocator, poftindu-l să iasă din sală. În discuții particulare, a declarat „mai repede ar înțelege unire cu comuniștii, care au principii și sunt gata de sacrificiu, decât cu renegații gheleteriști”. În aceeași duminică, când s-a hotărât unirea și mergerea cu listă separată, Marian, la întrunirea muncitorilor textiliști, s-a declarat pentru concentrarea forțelor democratice, iar în timpul campaniei electorale nu a luat cuvântul la nici o întrunire. Asemenea manifestațiuni au mai fost.

SINDICATELE: fiind slabe și neținându-și ședințele de breaslă, ne-au pus ca sarcină, în primul rând, ținerea ședințelor și apoi să se ia cuvântul și să se îndrumeze masa spre susținerea forțelor democratice, demascând greșelile social-democrațiilor. La întrunirea sindicatului constructorilor, punându-se această chestiune la casa poporului, ¼ din muncitori s-au manifestat pe lista forțelor democratice. La metalurgiști, neținându-se ședință de breaslă, s-a făcut muncă individuală. La textiliști, secția Obor, unde soc[ial]-dem[ocrații] au făcut și întrunire politică, au luat cuvântul tovii noștri, arătând greșeala soc[ial]-dem[ocrațiilor] pentru care au fost excluși din Partidul Social Democrat. La funcționarii soc[ial]-dem[ocrații] au scos un manifest special; la fel, câțiva funcționari au scos un manifest, cerând votul pentru lista democratică. În sindicat, în opoziție cu linia organizației de București, au trecut întruniri de breaslă, fără ca tovii noștri să se ridice și să explice, ci au abandonat linia. La celelalte sindicate, situația nu a fost mai bună.

MUNCA CU N[ățional]-Ț[ărăniștii]

Paralel cu munca de jos în circumscripții, unde astăzi existăm, spre deosebire de trecut, noi am trimis delegați pe linie de București, să trateze și să aranjeze practic acțiunea de coordonare în campania electorală între noi și naț[ional]-ț[ărăniști] pe București și sectoare. În convorbirile de aranjare practică, alături de condițiunile cu care am mers, ne-am pronunțat totodată hotărât, contra pactului cu Codreanu și am cerut ruperea lui. Deși am ajuns la o înțelegere formală, la punerea în practică am fost sabotati, în Galben de șeful sectorului Scurtopol, și în Negru de Constantinescu. Cu toate acestea, munca de jos s-a manifestat prin realizarea comitetelor de coordonare pe sectoare și, pe alocuri, și pe circumscripții. În Albastru, am avut întruniri la circ[um]-scripțiile 23, 26, 27, la sediile lor, cât și la sala Lolica, unde au luat parte vorbitori oficiali, din comitetele de conducere ai Partidului Comunist, cunoscuți ca atare, Uniunea Democratică.

Întrunirea circ[um]-scripției 26, cu peste 350 oameni organizați, am transformat-o în democrație de stradă pe cartier, mergând la sala Lolica, unde avea întrunire circ[um]-scripția 27, transformându-se într-o adevărată manifestație antifascistă, punându-se toate lozincile, atât pe stradă, cât și în sală, pentru amnistie, contra stării de asediu etc. etc., făcând ca însuși șeful circumscripției să declare că, dacă Maniu mai face

greșeli spre dreapta, el însuși va căuta locul alături de partidul muncitoresc. La întrunirea din circ[umscripția] 29, ținută la „Barcelona” s-a dat cuvântul tuturor reprezentanților organizațiilor democratice și a partidului nostru, demonstrându-se în fața sălii întregi acordul democratic realizat criticându-se greșeala lui Maniu prin acordul cu Codreanu, cerându-se ruperea pactului, la fel și în celelalte circumscripții. La fel, s-au ținut întruniri cu aceleași cuvântări și la circ[umscripțiile] 21, 23 etc. La toate întrunirile, s-a făcut apel la muncitori și social-democrați, de a nu vota listele soc[ial]-dem[ocrate] care sunt contra concentrării democratice.

NEGRU: Campania electorală a început abia 2-3 săptămâni înaintea alegerilor, din cauza discuțiilor din sânul Partidului Național Țărănist, a căror elemente erau, pe de o parte, Constantinescu, Bârceanu pe de alta. Din aceeași cauză, majoritatea sediilor de circumscripție au fost ținute închise în timpul verii, până aproape de deschiderea campaniei, cu toate că membrii au insistat de mult ca șefii să treacă la acțiune și mobilizarea maselor. Seria de întruniri publice și pe sector au început abia după alegerea lui Maniu la președinția partidului²¹⁰. Au avut loc, astfel, următoarele întruniri: la sediul culorii de Negru, o întrunire a femeilor, la care au participat N. Constantinescu, Ella Negruzi și alții, circa 300 asistenți. Din partea publicului au vorbit câteva femei, care au arătat primejdia pactului Maniu-Codreanu, au cerut denunțarea și, în schimb, închegarea forțelor democratice într-un singur front. Șefii, între altele și Ella Negruzi, au justificat pactul cu formula dată de Maniu și au atacat pe comuniști. Întruniri mai mici naț[ional]-țăr[ăniste] au avut loc la circ[umscripția] 15, cu 150-200 oameni, unde a vorbit reprezentantul partidului nostru; criticând pactul etc., Solomon, arătând că pactul nu prejudiciază lupta Partidului Naț[ional]-Ț[ărănesc], un membru al Acțiunii Evreiești. La circ[umscripția] 18, prezidată de Grama (care a trecut la naț[ional]-creștini), n-a fost lăsat să vorbească celălalt tov. din comisia de coordonare. Circumscripția 19 a avut o întrunire cu 200 oameni. Suburbana Pr. Niculae cu 100 oameni, unde a vorbit și reprezentantul nostru. La circumscripția 16 au vorbit frumos, în fața a 150 oameni, mai mulți oratori, criticând pactul și cerând concentrarea forțelor democratice, un evreu, criticând atitudinea Partidului Evreiesc și Soc[ial] Dem[ocrat]. Circumscripția 14, la fel. Toate acestea au culminat cu „Marna”.

Tov. Damian, secretarul, a făcut o greșală, care dovedește o neînțelegere a liniei date pentru combaterea pactului, el însuși făcând pact de apărare a urnelor cu Garda, liberalii și țărăniștii împreună, pe teren. Circumscripțiile de tineret țărăniste și radicale au activat frumos, cele din urmă aderând la lista național-țărănistă și participând la întrunirea de la Eintracht. Din partea opoziționiștilor din Partidul Național Țărănist s-a dus, în același timp, campanie de sabotare a alegerilor. Astfel, la 16 s-au ars afișele cu Lupu de către Mișu Marinescu din circumscripția 16.

S-au făcut gărzi de apărare a urnelor la mai toate circumscripțiile, din inițiativa tovilarilor noștri. În cartierele evreiești, s-au organizat prin cafenele gărzi care să facă față unor eventuale agresiuni împotriva evreilor. S-au scos multe manifeste, s-au făcut șabloane pentru pace, libertate, democrație, s-a tipărit un manifest al grupului munci-

²¹⁰ După 1933, Iuliu Maniu se retrăsese de la conducerea guvernului, iar apoi și de la conducerea PNT (5 iulie 1934), datorită conflictului izbucnit între el și regele Carol II. În noiembrie 1937, el revine în fruntea PNT, pe fondul eșecului înregistrat de înlocuitorul său, Ion Mihalache, de a forma un guvern pe placul regelui. În contextul ostilității PNT față de rege și față de guvernul Tătărescu, pe care Carol II îl susținea, a fost încheiat pactul de neagresiune electorală între PNT și legionari, la 25 noiembrie 1937.

toresc, un manifest al unui muncitor al Uniunii Democratice, care toate expuneau just punctul de vedere care e și al nostru. Comitetul de coordonare a funcționat, dar nu a putut fi lărgit asupra circumscripțiilor, deoarece nu sunt destui tovi care ar putea fi descoperiți, nefiind compromiși. Acolo unde s-a știut că muncitorii nu vor vota guvernul s-au pus piedici. Astfel, la Viena s-a pus amendă pentru acei care rămân mai mult de o oră afară la vot. La Malaxa, au fost pur și simplu opriți de a merge la vot.

În general, după cele constatate în procesul muncii, se poate spune că aproape tot activul s-a aflat pe teren muncind fiecare în domeniul lui și după capacitățile sale. Materialul nostru de partid s-a răspândit la timp, manifestele au fost chiar lipite pe străzi, unde se pot citi și astăzi. Au fost cazuri când membrii noștri au refuzat să participe la gărzile de apărare, acestea se examinează și se iau măsuri pentru pedepsirea lor.

GALBEN: În Galben, ca și în Negru, din cauza sabotării complete a șefului de sector și unii șefi de circumscripții, cât și din cauza slabei munci depuse de noi jos, am avut foarte puține întruniri în sector, mici întruniri pe circumscripție, de 100-150 de oameni, și anume: în a 8-a, a 7-a și a 9-a, și numai la una singură a putut vorbi reprezentantul partidului nostru. Sectorul de Galben a participat mai intens la cele trei întruniri ținute la sala Eintracht de către tineretul și Partidul Socialist-Popovici și femeii.

La Marna au participat cu o plancardă mare în fruntea demonstrației. Au fost 6 comitete de coordonare la circumscripția 1, 5, 7, 8, 9 și 10, unde au conlucrat împreună cu masele la afișaj, propagandă din casă în casă, deși șefii național-țărăniști căutau să treacă sub tăcere existența noastră și a înțelegerii cu noi. În preajma alegerilor, am făcut 40.000 de fluturași cu lozincile antifasciste, antirăzboinice, contra taxelor care scumpesc viața și a executărilor silite, contra impozitelor mari și pentru amnistie generală, care au fost scoase împreună cu național-țărăniștii. Am avut echipe comune pentru lipirea afișelor și facerea de sabotaj, apărarea urnelor. Acestea, mai ales la circumscripția 1, 5 și a 9-a. Am împărțit și lipit manifestul partidului nostru. Ca și în Negru, materialul național-țărănist pentru alegeri nu a fost împrăștiat rămânând sute de kg. spre a fi arse.

SECTORUL VERDE: În verde, am avut întruniri național-țărăniște la Locomotiva cu participarea a 300-400 cetățeni, la care a vorbit și reprezentantul partidului nostru. Aici s-a observat o lipsă mai deosebită față de celelalte sectoare, că, atunci când reprezentantul partidului s-a ridicat împotriva pactului de neagresiune cu Codreanu, nu a fost susținut și aprobat, ceea ce donotă că munca în acest sector a fost dusă mai mult sus, între șeful de sector, care este democrat, subapreciindu-se munca de jos. La fel, am avut întruniri la Marica, a Uniunii Democratice și Partidului Socialist-Popovici. S-a observat o destul de slabă participare, completând cu importanța sectorului și a maselor ceferiste din acest sector.

La întrunirea de la Marna, care a fost pregătită, oamenii noștri au fost activi. Înăuntrul, înainte de a se lansa gaze[te], s-a împărțit scrisoarea deschisă către Maniu. S-au lansat lozincile noastre: împotriva guvernului, fascismului, războiului, pactului de neagresiune, pentru concentrarea forțelor democrate, amnistie generală etc.

După lansarea gazetelor, dându-se lozinca „spre clubul central”, oamenii noștri au fost în fruntea busculadelor cu autoritățile, care vroiau să împrăștie mulțimea pentru a nu face demonstrație. La ieșirea din strada Buzești, o parte din masa activată de oamenii noștri prezenți în mijlocul ei au ținut piept coloanelor de jandarmi timp de zece minute, până când a trebuit să iasă masa compactă din sală fără să fie împrăștiați. Afară, au făcut încercări de ruperea cordoanelor pentru a se lega cu coloana din Grivița și

demonstrând să meargă împreună la clubul central. Prin ridicarea oamenilor noștri sus, pe umerii altora și încurajând mulțimea să meargă înainte, au reușit să rupă 2-3 cordoane, însă fără să le învingă. Apoi, s-au întors îndreptându-se înspre Bulevard, mii de oameni au demonstrat cu plancarde. Coloana de pe Grivița a fost îndreptată de oamenii noștri spre a se întâlni cu cea de pe Buzești și împreună să demonstreze. O altă coloană a demonstrat prin str. Polizu și pe calea Victoriei și s-a întâlnit cu celelalte coloane în Piața Amzei. Au fost circa 10-13.000 oameni. S-au format coruri de lansarea lozincilor și antrenarea maselor contra guvernului, fascismului, războiului, pentru «Pâine, Pace, Libertate!», concentrarea democratică etc. Pe teren, s-au luat măsuri ca activiștii noștri să nu fie îngrămădiți, ci răspândiți, pentru a activa și masa din urmă care mergea în această demonstrație. Pe teren se îndreaptă, într-o oarecare măsură, lipsurile ce se observau, lipsa lozincii “Amnistie Generală” și denunțarea pactului de neagresiune, contra căruia s-a manifestat mai puțin.

După terminarea întrunirii de la clubul central, s-a demonstrat pe Calea Victoriei înspre palat, unde au fost întâmpinați de armată. Întrunindu-se, au mers la legația germană, unde au manifestat ostil, spărgând geamuri și lansând lozinci. După aceasta, împutinându-se mulțimea și spărgând, rămânând aproape numai ai noștri, la fel, s-au luat măsuri de oprirea demonstrației, ca nemaivând rost, ai noștri fiind izolați de grosul masei.

În toate aceste demonstrații, tineretul a luat parte activă. Aci, s-a putut vedea și valorifica prezența comuniștilor pe teren, care conduceau în mod operativ, demonstrându-se simțul de orientare pe loc.

S-a observat:

- 1) Nu toți comuniștii au fost activi în timpul demonstrației, rămânând adesea în grupe;
- 2) Nu toți au avut inițiativa în afară de ce li s-a spus, pentru a se deplasa în masă, în special acolo unde nu erau activiști, ci numai după;
- 3) Lozincă amnistiei nu a fost lansată și popularizată destul;
- 4) Nu a fost lansată lozincă împotriva pactului de neagresiune în manifestație²¹¹. [...].

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 84-93

75. 1938 ianuarie 12, Albacete – Rezoluție adoptată de comuniștii români aflați într-un spital din Spania, prin care se protestează împotriva monarhiei autoritare a lui Carol al II-lea și a reținerii în închisorile din România a unor lideri comuniști; în anexă, scrisoarea de răspuns a lui Petre Borilă.

Rezoluție

Răniții din spitalul româno-polonez din Orihnelo (Alicante), după ce au ascultat informațiile unui tovarăș român asupra rezultatului alegerii din România, unde voința poporului a fost călcată în picioare și un guvern profascist a fost instalat la putere, ridică un protest vehement contra regimului de barbarie care domnește în această țară, contra

²¹¹ Este vorba de pactul de neagresiune electorală dintre PNT și Mișcarea legionară.

regimului de distrugere căruia sunt supuși militanții antifasciști în închisorile din România, contra criminalei dețineri a popularei Ana Pauker, mama a trei copii, și a profesorului Constantinescu-Iași, contra regimului de mizerie impus muncitorilor.

Voluntari din toate țările, care luptă aici în Spania, contra fascismului național și internațional, sunt alături de voi, tov. români, și privesc cu emoție lupta pe care o duceți în cele mai rele condițiuni, pentru triumful libertății și a păcii.

De pe acest pământ, dospit de sângele muncitoresc, vă trimitem salutul nostru călduros de luptă și vă transmitem sentimentele noastre de cea mai profundă solidaritate.

Să știți că, cu toate luptele grele ce avem de dus aici, noi nu vă uităm.

Nu subapreciem rolul pe care-l aveți voi în lupta contra fascismului internațional.

Lupta noastră să vă fie un stimulent pentru voi, căci victoria noastră va fi și a voastră.

Trăiască România liberă!

Trăiască victoria din Spania!

Trăiască unirea forțelor antifasciste!

Scrisoarea de răspuns al tovilui responsabil

PETRE BORILĂ

Dragi tovarăși,

Vă salut pentru inițiativa pe care ați avut-o. Voi ați dat nu numai un ajutor material închișilor antifasciști din România, ci ați făcut lucrul cel mai bun – ați discutat și popularizat între tovarășii spanioli și voluntarii răniți din diferite țări, regimul din închisori, viața, soarta și lupta deținuților antifasciști și evenimentele din România.

Protestul și subscripția la care au aderat toții spanioli arată că poporul spaniol este alături de lupta celui din România, precum și popoarele din România, ai cărui reprezentanți, aici, în Spania, avem onoarea să fim noi, voluntarii din România, sunt alături de cel spaniol.

Participarea tovarășilor voluntari din diferite țări ale lumii la această acțiune arată profunđa conștiință a urii și a luptei contra fascismului internațional.

Cu această acțiune comună pe care ați făcut-o, ați dat un mare ajutor politic și moral luptătorilor noștri închiși, forțelor antifasciste și democrației din România, în lupta lor contra guvernului fascist al lui Carol-Goga-Cuza, contra regimului barbar din închisori, pentru eliberarea antifasciștilor închiși, contra fascismului, pentru democrație, pace și viață bună.

Dușmanul nostru este unul și același.

Interesele noastre și lupta noastră sunt comune.

Trăiască lupta și solidaritatea internațională antifascistă!

Trăiască republica și eroicul popor spaniol!

Trăiască lupta unică antifascistă și democrația din România!

Salut,

PETRE BORILĂ

12. I. 1938, Albacete.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 48

76. 1938 martie 10 – Raportul citit la conferința celei PCR de la închisoarea Doftana, rezoluția conferinței și hotărârile adoptate de noul comitet de partid al celei, cu privire la sarcinile ce le revin deținuților comuniști și la activitatea politică desfășurată în închisoare.

Conferința celei PCR din Doftana

(Doftana, Februarie – Martie 1938)

Dragi tovarăși, conferința noastră se deschide într-un moment de extremă încordare a situației internaționale, cât și a celei interne. Deși la baza lucrărilor conferinței rămâne raportul prezentat de vechiul compartiment de partid, ca și ultima sa apreciere, a cărei justețe a dovedit-o desfășurarea evenimentelor de atunci încoace, totuși ritmul evenimentelor de afară decurge astăzi cu atâta repeziciune, încât depășește orice apreciere durabilă și astfel, după o săptămână–două, avem de-a face cu o sumă de fapte dintre cele mai importante, care cer o examinare atentă din partea noastră. Într-adevăr, în ciuda dezmințirilor oficiale, apare astăzi clar pentru toată lumea că în Germania s-au petrecut evenimente grave. În limbaj concret, asta înseamnă că asistăm la frământări adânci în păturile cele mai largi ale poporului german, care ridică împotriva regimului hitlerist nu numai masele exploatate și cercurile industriale, junkerii, armata, profund nemulțumite de politica sa internă și externă. Actul de la 4 februarie²¹² nu este decât expresia practică a slăbiciunilor sistemului hitlerist care se zbate și încearcă să rezolve zadarnic contradicțiile create de el însuși. Epurațiilor din armată le vor urma, probabil, altele în domeniul vieții economice, dar ele nu vor reuși să rezolve contrazicerile interne ale sistemului. Dacă lucrurile stau altfel, nu e mai puțin adevărat că tocmai din cauza nemulțumirilor interne și în situația internațională tulbure, hitlerismul poate dezlănțui cele mai primejdioase aventuri externe, lărgindu-și influența politică în sudul și estul Europei pentru atacarea U[niunii] S[ovietice].

Prima lovitură ați dat-o în întrevederea de la Berchtesgaden, unde i s-a impus cancelarului Schuschnig remanierea într-un sens anumit a guvernului austriac, care să însemne, de fapt, înfeudarea Austriei la politica celui de-al treilea Reich. Noul ministru de interne național-socialist a și plecat după instrucțiuni la Berlin. Din independența Austriei n-a mai rămas decât o amintire aparținând trecutului. Se pare că Italia a făcut această concesie Germaniei, în schimbul susținerii de către aceasta din urmă a politicii italiene în Spania și Mediterana. Dacă țările pacifice mari nu vor înțelege nici acum necesitatea părăsirii politicii de concesii în fața agresiunii țărilor fasciste, pentru stăvilirea planurilor lor, într-un timp scurt nu se va mai juca numai soarta Cehoslovaciei, amenințată cu dezmembrarea din partea hitlerismului, dar e în pericol însăși spargerea blocului pacific de către statele mici care, văzându-se lăsate fără apărare, la bunul plac al agresorului, vor căuta să se înțeleagă cu el pe cale de compromisuri, dând curs liber influenței sale în sud-estul Europei pentru dezlănțuirea intervenției antisovietice. În această situație încordată, ultimul articol răspuns al tov. Stalin în „Pravda” capătă o importanță semnificativă, arătând că astăzi, mai mult decât oricând, se cere unirea și solidaritatea proletariatului internațional pentru apărarea URSS și a proletariatului din lumea întreagă.

²¹² Referire la anexarea Austriei de către Germania nazistă, la 13 martie 1938.

În aceste condiții atât de critice pe arena internațională, cercurile cele mai reacționare, mai șovine și agresive ale capitalismului financiar din țară, în frunte cu regele Carol, nemaiputând stăpâni uriașele frământări ale maselor populare nemulțumite și trezite la viața politică din cauza mizeriei economice prin formele vechi de guvernare, a încercat să introducă dictatura fascistă cu o oarecare bază de masă, intenționând să păstreze formal forma parlamentară și prefăcând parlamentul într-un instrument docil în mâinile sale. Goga, care trebuia să servească acestui scop, s-a prăbușit însă după 40 de zile, neputând rezolva problemele economico-sociale și izbindu-se de forța maselor grupate în partidele democratice, de greutățile și neîncrederea întâmpinate în străinătate, ca și contrazicerile înseși în sânul diferitelor grupuri ale capitalului financiar din România. Prevederile ultimei noastre aprecieri s-au dovedit astfel juste în totul. Neputând să ajungă la crearea unei baze de masă pentru o dictatură fascistă, vârfurile capitalului financiar, în frunte cu camarila și regele, au recurs la soluția instaurării unei dictaturi militare fasciste deschise, pentru schimbarea orientării „politicii” noastre externe, alături de blocul statelor fasciste care pregătesc atacul contra URSS-ului: guvernul M[iron] Cristea, chemat să îndeplinească această misiune nu se va izbi însă de mai puține greutăți ca cel al lui Goga. Măsurile de suspendare a constituției și dizolvarea organizațiilor și partidelor maselor largi nu vor putea satisface nevoile acestora, iar de pe acum se arată neînțelegeri atât în sânul guvernului însuși, cât și al diferitelor grupuri care îl susțin. Dacă la toate acestea se adaugă situația internațională tulbure, caracterizată prin tendința statelor fasciste de a generaliza războiul, șansele dictaturii regale din România apar foarte nesigure. În schimb, economia va aduce cu sine o ascuțire a tuturor contra-zicerilor capitalismului, ridicând păturile cele mai largi la lupta pentru apărarea vieții, a libertății, păcii și independenței naționale a țării, pentru doborârea dictaturii trădătoare a intereselor naționale ale poporului. În fața partidului nostru, se deschid astăzi posibilități enorme de a se apropia de masele largi și a le mobiliza la lupta hotărâtoare contra dictaturii, pentru apărarea revendicărilor și libertăților populare. Din toate acestea, reiese importanța politică covârșitoare pe care o capătă conferința noastră în momentul de față.

La unul din posturile cele mai importante ale luptei antifasciste, noi vom trebui să mergem în sânul luptei lagărului antifascist de afară. Situația este încă departe de a fi clară și la noi, în închisoare, ne găsim în momentul când vechiul regim și atmosfera Doftanei n-au dispărut încă, iar noul regim legal n-a trecut încă în faza promisiunilor. În fața acestei situații, nestabilă, atât în afară, cât și aici, sarcina principală a celei noastre este de a ridica principiul elasticității noastre la un nivel cât mai superior, întărind în același timp și întreaga noastră vigilență politică, nedând ocazii la proteste care ar putea fi folosite contra noastră. Totodată, trebuie găsite noi metode de muncă cores-punzătoare situației schimbate de acum: Sarcinile conferinței de a face bilanțul activității noastre de un an, ca și aprecierea situației actuale și trasarea liniilor generale pentru viitor se va face pe baza raportului înaintat anterior de com[itetul] de p[artid], ca și a rezoluției adoptate de conferință. Cuvântul îl au delegații. Aceștia se vor mărgini la: 1) critici, observații, păreri asupra muncii anului scurs; 2) propuneri în privința formelor și metodelor noi de muncă; 3) eventuale chestiuni ce ar vrea să le ridice delegații la conferință, ca forul cel mai superior al celei. După cuvântul deleg[atiilor] conf[erinței], se va întocmi rezoluția asupra lucrărilor și se va proceda la alegerea

noului com[itet] de partid și CC D[oftana] – R[ezoluția] F[inală]. Prezidiumul conf[erinței].

Saluturile conferinței. Scumpului nostru tovarăș Stalin. În momentul deschiderii conferinței celulei noastre de partid, în condițiile celei mai grozave terori, într-unul din cele mai sălbatice cazemate ale burgheziei din lumea întreagă – primul nostru gând se îndreaptă spre tine, cel mai mare bolșevic și conducătorul proletariatului internațional. Toată viața și puterea ta de muncă, jertfită cu prisosință în lupta cea mare pentru dezrobirea poporului din lumea întreagă, în temnițele țariste, pe frontul războiului civil, în gigantica construcție socialistă a primului stat proletar și până la ultima lichidare a troțkismului contrarevoluționar, agresiunea fascismului internațional în URSS, ne apar ca pilde demne de urmat pentru noi, conducătorii și luptătorii de avangardă cu popoarele din România, căzuți în ghearele dușmanului de clasă. Ție, deci, dragă tovarășe Stalin, cel mai demn slav și urmaș al marelui Lenin, îți trimitem salutul fierbinte revoluționar al conferințelor noastre și te asigurăm de tot devotamentul și dragostea noastră în lupta crâncenă pe drumul arătat de tine.

CE al IC și cârmaciului său, tovarășul Dimitrov. Vouă, statului major al revoluției mondiale, vă adresăm entuziastul salut de luptă al conferinței noastre de partid din Doftana. Dragi tovarăși, lupta voastră eroică în fruntea proletariatului și a popoarelor din lumea întreagă, de la tranșeele Spaniei și până la câmpiile Chinei din Extremul Orient, succesele voastre în construcția primului stat socialist pe a 6-a parte a globului pământesc, în China sovietică, ca și în toate țările capitaliste și colonii, unde zilnic se strâng nouă milioane ale celor ce muncesc sub steagul IC, contra fascismului și pentru dezrobirea lor națională și socială – ne dau nouă, victimelor fascismului românesc, curajul și hotărârea de luptă pentru a respinge atacurile fasciste îndreptate contra noastră, pentru distrugerea celor ce au știut să se puie în fruntea maselor largi, în lupta contra fascismului, războiului și a ofensivei capitaliste. Pilda strălucită de aprobare a demnității revoluționare dată de tovarășul Dimitrov la procesul din Leipzig²¹³, ne călăuzește în lupta noastră zilnică și pentru păstrarea și apărarea demnității noastre, în ciuda terorii și metodelor sălbatice întrebuițate contra noastră. Suntem conștienți de răspunderea uriașă ce apasă asupra noastră în acest post înaintat al luptei de clasă unde ne găsim și asigurăm CE al IC că ne vom face datoria până la urmă, ca demni soldați ai săi, indiferent de sacrificii, oricât de mari ar fi ele.

CC al PCR în frunte cu tov. B. Ștefanov. Dragi tovarăși, reuniți în conferința de partid a celei mai mari celule a PCR, vă trimitem vouă, conducătorii luptei de dezrobire a proletariatului și popoarelor din România, și iubitului nostru tov. Boris Ștefanov, căldurosul nostru salut revoluționar. Discursul tov. Boris la ultima plenară a PCR, ca și justele voastre aprecieri politice a ultimelor evenimente din țară, ne dau posibilitatea nouă, prizonierilor politici ai burgheziei române, de a cunoaște întreaga

²¹³ Procesul de la Leipzig – intentat în septembrie 1933 unui grup de comuniști (trei bulgari și un german), acuzați de incendierea clădirii Reichstag-ului de la Berlin (27 februarie 1933). "Eroul" acestui proces a fost Gheorghe Dimitrov, pe atunci reprezentant permanent al Cominternului la Berlin; ca urmare a unei ample campanii de propagandă, instrumentată de Comintern, Dimitrov și ceilalți doi comuniști bulgari au fost achitați, în februarie 1934, și au revenit la Moscova, unde li s-a acordat cetățenia sovietică și li s-a făcut o primire triumfală. Ulterior, s-a dovedit că incendiul din clădirea Reichstagului fusese provocat chiar de naziști, care doreau să-i convingă pe germani că țara era amenințată de declanșarea unei insurecții comuniste..

luptă politică a partidului nostru în momentul de față și de a o aplica întocmai în sectorul important al luptei de clasă unde ne aflăm. Tactica voastră strălucită și plină de succes, de unire a tuturor forțelor antifasciste-democratice, pentru bararea drumului fascismului și războiului, dovedită cu ocazia ultimelor alegeri, ne arată nouă obiectivul principal de luptă, către care trebuie să ne îndreptăm în calitate de soldați devotați ai PCR și conducători ai maselor asuprite din România. Atenția și grija voastră tovarășească față de noi, popularizarea conducătorilor noștri închiși, care, grație vouă, au ajuns astăzi cunoscuți și iubiți de milioane de exploatați din țară și străinătate, ne dau nouă tăria și curajul de a persista în lupta noastră dărză, în ciuda tuturor șicanelor și a regimului de asasinare din închisoare. Vă asigurăm, iubiți tovarăși, că, în frunte cu marii noștri conducători și cu prețiosul vostru sprijin moral și politic, vom ști să ne facem întreaga noastră datorie față de PCR și clasa muncitoare din România, în lupta pentru zdrobirea dictaturii, pentru pace, pâine, pământ și libertate.

Salut Brigăzii Internaționale din Spania. Frați de luptă și suferinzi, ce cu atâta eroism și abnegație jertfiți viața și sângele nostru pe câmpul de onoare al Spaniei, pentru cauza cea mare a eliberării popoarelor din lumea întreagă. Voi nu sunteți singuri.

Milioane și milioane de exploatați aparținând tuturor popoarelor și raselor se ridică azi în toate țările capitaliste din lume și până la eroicul popor chinez din Orientul Îndepărtat pentru aceeași cauză sfântă a dezrobirii de sub călcâiul de călău al fascismului și imperialismului mondial, pentru libertate și independență – dreptul la viață al tuturor popoarelor lumii. Privirea noastră, a victimelor întemnițate ale fascismului românesc, se îndreaptă plină de admirație și simpatie către voi, brigada de asalt a antifascismului mondial. Succesele și lupta voastră eroică ne umplu pieptul de bucurie, căci ele sunt succesele noastre, ale tuturor celor ce luptăm pentru aceeași cauză comună. Voi, care ați înscris cu mândrie pe steagurile noastre de luptă numele mărețe ale tovarășilor noștri închiși, Ana Pauker, Gheorghiu-Dej, Constantinescu-Iași, ca un simbol al luptei noastre comune, vă trimitem frățescul nostru salut de luptă și izbândă cu ocazia reunirii conferinței celulei noastre a PCR din Doftana și vă zicem *passeremos*, salutul anti-fascismului internațional pe frontul din Spania.

Trăiască solidaritatea internațională a antifascismului!

Trăiască libertatea popoarelor din întreaga lume!

Conferința celulei PCR, februarie, 27 – 1938.

Dragi tovarăși, acest material trebuie bine prelucrat cu toți delegații la conferință și apoi distrus. După terminarea conferinței, toate hotărârile trebuie prelucrate pe puncte cu toți membrii celulei. Cu sal[utări] com[uniste], Prez[idiul] Conf[erinței].

După cuvântul delegaților și adoptarea unor rezoluții speciale relativ la diferite abateri de la linia partidului, conf[erința] pășește la încheierea lucrărilor.

Cuvântul de încheiere al conf[erinței] de partid. Dragi tovarăși, în condițiile neobișnuitei agravări a situației politice internaționale și din țară, conferința noastră de partid își încheie lucrările. Intrarea armatelor lui Hitler în Austria și anexiunea ei la Reich, vecinătatea ambelor fascisme la Brenner, ca urmare a politicii de concesiuni a țărilor pacifiste în frunte cu reacționarul guvern englez al lui Chamberlain, au zdruncinat într-atât echilibrul politic din Europa centrală, bazinul dunărean și sud-estul continentului, încât, în afară de amenințarea crescândă a independenței Cehoslovaciei, este periclitată însăși pacea lumii întregi, apropiindu-se cu pași repezi spre generalizarea războiului din Spania și până spre pregătirea atacului contra URSS de către țările

fasciste. În aceste momente grele, se evidențiază și mai mult fața hidoasă a bandelor fasciste care recurg la metodele cele mai mârșave, de sabotaj, diversiune, asasinat și spionaj pentru restaurarea capitalismului în URSS, joacă rolul de agenți ai lui Franco în Spania și ai Siguranței în sânul clasei muncitoare și al mișcării democratice din toate țările capitaliste. Dar cu atât mai mult crește dorința și hotărârea sutelor de milioane ale celor oropsiți să-și apere pacea, pâinea, pământul și libertatea lor. Crește valul de nemulțumire al opiniei publice engleze contra politicii externe a lui Chamberlain, se întetește rezis-tența eroică a popoarelor chinez și spaniol în apărarea până la ultima picătură de sânge a independenței și libertății lor; tot mai amenințătoare devine lupta popoarelor ce zac sub călcâiul fascismului; tot mai puternic se strânge frontul milioaneilor pentru apărarea URSS-ului. În România, frontul concentrării partidelor democratice în jurul PNȚ crește tot mai mult, atrăgând spre el și părți însemnate din alte partide democratice (R[adical] Ț[ărănesc], N[ațional] L[iberal]), care până acum nu făceau parte din el. Această situație a fost aceea care a determinat plecarea lui Goga, silindu-l pe Vodă²¹⁴ să dizolve parlamentul și toate organizațiile politice, să abrogheze constituția democratică câștigată prin sacrificiile și lupta a câtorva generații, să introducă noua constituție corporatistă prin metoda plebiscitului hitlerist, să numească pe ofițeri în toate funcțiile de conducere ale aparatului de stat, proiectând schimbarea orientării politicii noastre externe spre statele fasciste și introducerea unei dictaturi militaro-fasciste deschise și, tocmai în aceste clipe atât de grele pentru popoarele din România, se produce un început de îmbunătățire al regimului nostru la Doftana! Desigur că aceasta nu este întâmplător. Lupta noastră plină de jertfe timp de ani de zile, campania maselor în jurul regimului sălbatic ce ni s-a aplicat aici, simpatia și sprijinul de care ne bucurăm în sânul acestor mase a silit guvernul dictatorial al regelui să evite încă alte frământări ale maselor în jurul Doftanei. Conferința noastră de partid, care se încheie în aceste împrejurări, a subliniat în întregime justetea liniei comitetului de partid, a scos în evidență, în același timp, printr-o serie de critici și propuneri concrete, maturitatea politică a întregii celule. Toate aceste îndrumări, prezidiumului conferinței le va înainta noului comitet de partid, care va ține cont de ele în munca și lupta noastră. Conferința a trasat o serie de probleme noi ce stau în fața noastră și a căror rezolvare practică va cădea în sarcina noilor organe de conducere. Organizarea procesului de producție și desfacere, ridicarea unor cadre capabile pentru aceste munci, găsirea și introducerea în viață a noilor metode de muncă politică organizatorică, culturală, educativă și economică, potrivit situației schimbate, iată o serie de probleme esențiale, de justă rezolvare a cărora depinde în mare măsură întărirea și lărgirea posibilităților noastre. Conferința a scos în evidență necesitatea de a întări vigilența și elasticitatea noastră în aplicarea liniei noastre tactice, căci pericolul influențelor străine se mărește odată cu începerea muncii și intrarea în ateliere. Trebuie pregătită și înarmată atât celula, cât și colectivul contra iluziilor unor tovi dispuși să uite situația gravă de afară, ca și contra neîncrederii altora de a câștiga un regim omenesc în actuala situație politică. De asemenea, va trebui încă o luptă pe două fronturi, atât contra sectoriștilor, care nu vor înțelege pe fond problema muncii ca verigă esențială în calea câștigării unui regim omenesc, ca și contra oportuniștilor, care vor vedea în muncă un scop în sine și nu un mijloc, renunțând sau punând pe ultimul plan celelalte preocupări ale noastre de

²¹⁴ Carol al II-lea.

ordin politic, cultural etc. Trebuie angajată lupta contra unor elemente dizolvante din sânul nostru, care caută să sădească neîncredere în linia și cadrele noastre de conducere, agitând chestiunea nejustei împărțiri a alimentelor, favorizarea unora la scoaterea din celulă la muncă etc. Ținând cont de posibilitățile mai mari de muncă și gruparea în jurul lor a unor „nemulțumiri” ce o au acum aceste elemente, noi vom trebui să ducem o luptă politică intensă pentru unitatea și solidaritatea celei noastre.

R[ezoluția] F[inală] a prez[entei] conf[erințe], 10 martie 1938. Prezidiul conferinței însărcinează BN²¹⁵-uri de a prelucra acest material, ca toți membrii de partid neparticipanți la conferință, după ce acesta își va încheia lucrările. Prezidiul conferinței de partid.

După terminarea dezbaterilor, conferința a adoptat următoarea **REZOLUȚIE**:

1) Conferința de partid, discutând pe larg asupra activității vechiului comitet de partid și CC D[oftana], ca și aprecierea: „Situția politică și sarcinile noastre imediate”, aprobă în întregime aprecierea, linia politică și organizatorică a celei de partid și tactica de luptă a colectivului.

2) În decursul acestui an, am reușit să facem o cotitură politică cerută de circulara CC al AR din 31. XII. 1936, în urma înăsprii metodelor teroriste ale Guvernului Tătă-râscu și perspectivele de lărgire a frontului de luptă a celor închiși cu noi elemente democratice, nefasciste, având cele mai diferite culori politice, făcând parte din diverse organizații economice, culturale, religioase și necesității de a îngloba pe toți acești nefasciști în frontul comun de luptă pentru apărarea drepturilor și demnității omenești.

3) Linia politică justă, aplicarea formelor organizatorice de bază ale partidului nostru, reorganizarea organelor superioare de partid și colectiv, stabilirea raporturilor normale între celulă și colectiv – au contribuit la creșterea politică și organizatorică a cadrelor noastre de partid, la ridicarea noilor forțe din masă, dând posibilitatea de lărgire permanentă a celei cu noi elemente sincere, devotate, verificate în focul luptelor, ca în ciuda terorii sălbatice, mutărilor și metodelor celor mai rafinate de diversiune și provocări ale Siguranței, să păstrăm unitatea de luptă, să ridicăm combativitatea colectivului și, prin aplicarea tacticii juste de luptă, cu sprijinul mișcării de afară, să câștigăm chiar poziții noi și să spargem regimul ilegal de bățai, jaf și teroare prin înlăturarea căișului Săvinescu²¹⁶.

4) Colectivul nostru a știut să folosească cu cea mai mare elasticitate cele mai variate tactici, după cum au cerut-o situația politică de afară și de aici, începând cu popularizarea revendicărilor generale, înainte de a intra în ciclul de acțiuni din primăvara trecută, acțiuni energice prin strigăte susținute de presiunea solidă a campaniei de afară, culminată la marile mitinguri combinate cu refuz activ de masă din iunie și cu strigătele de noapte ce au urmat, aplicând în timpul luptei pauze mai mari și mai mici, punând accentul pe revendicările imediate, arzătoare, pentru întărirea inelelor și sectoarelor slabe, părăsirea unor poziții neprincipiale (cărți poștale), pentru a smulge arma dușma-nului și a lărgi posibilitatea noastră de manevrare; evitarea cu tact a provocărilor, demascarea ilegalităților și respingerea, cu formele cele mai violente, a atacurilor dușmanului, terminând cu aplicarea formelor mijlocii și apoi a celor

²¹⁵ Birouri Naționale

²¹⁶ Director al închisorii Doftana.

inferioare de luptă, odată cu situația politică schimbată. Acestei tactici juste, sprijinului mișcării de afară, muncii neobosite a întregii celule și spiritului de solidaritate și sacrificii în sânul masei colectivului se datoresc succesele noastre câștigate.

5) În munca și lupta noastră, am avut sprijinul neprețuit al mișcării din afară. Conferința aprobă în unanimitate linia politică a CC al PCR în frunte cu tov. B. Ștefanov și promite în mod solemn de a depune toate eforturile pentru apărarea și introducerea ei în viață. Linia trasată de tov. B. Ștefanov la plenara a V-a a CC al PCR²¹⁷, acceptată în unanimitate, după prelucrare amănunțită, de către întreaga celulă, și celelalte materiale și aprecieri ale mișcării ne-au dat posibilitatea să ne orientăm în momentele grele, să alegem linia și tactica justă de luptă, să ridicăm nivelul partinic al cadrelor și să educăm conștiința, moralul și capacitatea de luptă a maselor colectivului, pregătind luptători consecvenți pentru cauza democrației și păcii. Campaniile pregătite, organizate și conduse de mișcarea AR, protestele pe lângă minister și Direcția Generală, sprijinirea acțiunii noastre prin mase compacte la vorbitor, intensificarea simțitoare a ajutorului material în ultimul timp, cu toate greutatea prin care trece mișcarea, toate acestea ne-au făcut posibil ca prin lupta noastră perseverentă, alegând formele și metodele potrivite momentului, să realizăm succese în drum spre cucerirea unui regim legal.

6) Conferința de partid aprobă întocmai linia tactică de luptă din ultimul timp, elaborată la ședința plenară a comitetului de partid, care și în condițiunile de azi rămâne complet justă. Aplicarea hotărârilor însă nu trebuie însă să se facă în mod mecanic. Conferința dă mandat noului comitet de partid să le aplice în viață la momentul potrivit.

7) Celula noastră a dus o luptă continuă contra manifestărilor străine, de clasă, sectaristă și capitulantă la elaborarea liniei tactice de luptă și contra aplicării mecanice a liniei. Dar comitetul de partid a înțeles să stea la straja apărării principiilor politice și organizatorice de bază ale partidului în toată viața noastră, să lupte pentru curățenia ideologică a partidului prin combaterea tovarășească, însă fără cruțare, a tuturor devierilor, apărând cu hotărâre linia și educând în spiritul bolșevic cadrele partidului. În această direcție a dus munca CC D[oftana] care, prin cercetarea și sancționarea abaterilor și greșelilor, prin punerea acestora în fața tovolui în cauză, a nucleului și chiar a întregii celule, cu toate slăbiciunile ce s-au ivit în muncă, CC D[oftana] a făcut mult pentru educarea partinică a spiritului marxist-leninist al membrilor de partid și pentru cunoașterea rapidă a situației tuturor prietenilor ce trec prin zidurile Doftanei.

8) Conferința de partid subliniază marile succese cucerite, atât în munca politică de masă, cât și în direcția educației partinice a celulei. Prelucrarea problemelor celor mai arzătoare la geam, controlarea însușirii și adâncirea lor în grupe la plimbare, urmărirea atentă a desfășurării evenimentelor politice internaționale și din țară, legându-le cu lup-tele și sarcinile noastre imediate, dezvoltarea capacităților agitatorice a[le] prietenilor²¹⁸ cu ocazia mitingurilor și a zilelor solemne, pregătirea îngrijită a celor ce

²¹⁷ Plenara a V-a a CC al PCR, 7-9 iulie 1936; principalele probleme dezbătute au fost ascensiunea fascismului și creșterea riscului declanșării unei agresiuni împotriva URSS. Într-una din rezoluțiile adoptate, se lansa aprecierea că "existența Uniunii Sovietice este garanția unității naționale și a independenței României".

²¹⁸ "Prietenii" = persoane racolate de comuniști, care, fără a fi efectiv membri de partid, sprijină activitatea acestuia.

se eliberează pentru munca pe teren, înarmarea cu principiile colective și organizatorice a prietenilor noi încadrați în partid și adâncirea educației și conștiinței de partid a tuturor membrilor de partid – a dat posibilitatea să creștem noi luptători hotărâți și consecvenți pentru democrație și pace din masă și să ridicăm noi cadre de partid (conform 7 Noiembrie) călite și politicește înarmate pentru mișcare.

9) În cadrul programului politic educativ, celula a dus munca de lămurire a tovilor și prietenilor asupra caracterului contrarevoluționar al troțkismului, de agent al reacțiunii în sânul clasei muncitoare, lucrând sub directa conducere și cu sprijinul Siguranței. Conferința de partid combate cu toată hotărârea troțkismul și asigură partidul că noi vom depune toate eforturile pentru a nu-l lăsa să prindă rădăcini în sectorul nostru.

10) Cu toate succesele incontestabile, noi n-am reușit încă pe deplin să învingem rămășițele sectariste în conștiința și munca practică de zi cu zi a cadrelor noastre, ceea ce constituie o piedică reală în drum spre înglobarea în frontul de luptă al tuturor deținuților politici nefasciști și al deținuților de drept comun și altor categorii de deținuți pentru apărarea revendicărilor regimului legal omenesc. Noilor orizonturi ce se deschid o dată cu perspectiva de a câștiga dreptul la muncă, ne dau noi posibilități de luare de contact cu diferite grupuri de prieteni și deținuți pentru apărarea comună a dreptului la viață, muncă și a demnității noastre omenești. Această nouă situație – perspectivele de a crește și mai mult numărul jertfelor, ca urmare a recentelor măsuri din partea guvernului de dictatură a regelui, ne impun lupta și mai hotărâtă contra acestor rămășițe sectariste, care periclitează unitatea și succesul luptei noastre.

11) În domeniul muncii culturale politice s-a observat, în special în ultimul timp, în unele aripi, nemobilizarea suficientă a activului pentru ridicarea nucleului acestei munci, dând loc la o oarecare lăncezeală a ei, iar de la schimbarea ordinii cu plimbarea nu s-a reorganizat rapid munca de educare politică a prietenilor, conform noilor împrejurări. Controlul slab al executării sarcinilor trasate prin programul politic-cultural și a însușirii materialului sunt printre alte slăbiciuni de seamă ale acestei ramuri importante a vieții noastre.

12) În munca CC D[oftana], n-am reușit încă să aplicăm în practică cotitura organizatorică făcută în viața CC D[oftana] prin reorganizarea din urmă a comisiei de control. Cu toate succesele ce am avut în special în direcția combaterii și sancționării călcării principiilor politice și organizatorice ale partidului și a cercetării rapide a celor noi veniți, munca CC D[oftana] a rămas cu mult în urmă în ceea ce privește ramura de veghere și combatere a greșelilor ideologice în cadrul muncii culturale-politice.

13) Perspectiva lărgirii colectivului și a schimbării condițiilor noastre de viață și luptă prin intrarea în ateliere, contactul cu elemente noi, schimbarea metodelor și formelor de muncă – va pune și mai acut pericolul influențelor ideologice străine și abaterilor de la linia partidului. Trebuie înarmată celula contra abaterilor de dreapta a acelor tovi și prieteni care vor vedea în câștigarea dreptului la muncă rezolvarea tuturor problemelor și vor renunța la caracterul politic antifascist al colectivului, la formele și metodele organizatorice, la munca culturală, politică, la vigilență și conspirație, neînțelegând noile condiții și apucând pe panta lichidatoristă. În același timp, trebuie ascuțită vigilența și combătut și sectarismul, sub a cărui influență tovilor vor vrea să tot

aplice metodele, tactica și formele vieții economice, politice, culturale și organizatorice obișnuite de până acum și în condițiile noi.

14) De acum se simte nevoia, dar mai ales după intrarea în ateliere, se va produce o întreagă schimbare radicală în formele noastre organizatorice și în metodele organizării politice și economice a vieții. Organizarea atelierelor, înzestrarea lor, procurarea materiilor brute și găsirea piețelor de desfacere – vor fi chestiuni permanente și de mare importanță pentru colectiv. Organizarea muncii, crearea disciplinei conștiente în procesul muncii vor fi alte chestiuni importante și apoi găsirea formelor și metodelor noi de educație politică a prietenilor. Desigur, toate acestea le vom rezolva în procesul luptei și al muncii practice, totuși conferința indică aceste probleme noului comitet de partid care, prin organele responsabile ale col[ectivului], să caute să le rezolve în practică, cât și în măsura ce se vor pune în ordinea de zi.

15) Conferința de partid hotărăște că e necesar de a ridica cadre noi de activ pentru munca de celulă și col[ectiv] ce se bucură de autoritate în masă și s-au evidențiat în viața și luptele col[ectivului]. Cadrele colectivului ce au trecut prin focul luptelor grele și durabile vor deveni sâmburele de bază în jurul căruia se vor grupa noile elemente proaspete, necălite, ce vor fi aruncate în cazematele Doftanei.

16) Subliniem necesitatea celei mai mari discipline, vigilenței politice și a păstrării conștiente a tuturor regulilor conspirației, căci orice pas greșit în această privință poate să dea arme noi în mâna Siguranței, pentru menținerea regimului ilegal de aici. În același timp, trebuie cu foarte mare elasticitate evitate orice fel de provocări și, în momentul de față, chiar provocări reușite ale unor oameni ai vechiului director, a nu răspunde prin alte forme de luptă decât proteste, cereri și rapoarte în fața directorului. Totodată, conferința de partid scoate în evidență că, în condițiile dictaturii de acum, noi nu trebuie să ne hrănim cu iluzii că reacțiunea ne va acorda ușor un regim legal, omenesc. Deși perspectiva luptei noastre rămâne cucerirea unui regim omenesc, în care direcție primul pas este dobândirea dreptului la muncă, dar, în același timp, trebuie să fim pregătiți să înfruntăm toate piedicile ce ni se vor pune în cale și, de asemenea, să înțelegem că și după cucerirea în parte sau pentru toți a dreptului la muncă, în același timp, trebuie să fim mobilizați cu ascuțită vigență pentru a face față încercărilor de a ni se răpi în orice moment.

17) Conferința de partid înțelege toată importanța îmbunătățirii situației noastre materiale, pentru care scop trebuie mobilizat întreg colectivul, iar membrii de partid trebuie să dea exemplul. Odată cu schimbarea formelor vieții economice, noi nu vom trebui să pierdem și linia tactică de îngrijire deosebită a cadrelor, a tovilor cu pedepse mari, bătrâni, bolnavi și a celor slabi moralicește, ducând lupta atât în contra autonomiei, ca și a egalitarismului mic burghez în economie.

18) Rezoluția de față trebuie bine prelucrată cu toți delegații la conferință ca să facă propuneri, rectificări, completări, ca să servească de îndrumări noilor organe superioare de partid, alese la conferință, pentru elaborarea liniei și organizarea vieții și luptei noastre.

Cu salutări comuniste, Prez[idiu] Conferinței de partid, Doftana, 10 martie 1938.

Tabloul al compoziției delegaților la Conferința de partid Doftana

Naționalități	Num.	%
Români	11	23
Evrei	20	42
Unguri	5	10
Ruși	5	10
Bulgari	4	9
Alții	3	6
Total	48	100

Vechime în partid	Num.	%
Până la 3 ani	8	17
De la 3 la 5 ani	11	23
De la 6 la 10 ani	16	33
De la 10 ani în sus	13	27
Total	48	100
48 delegați=100%		

Situație socială	Num.	%
Industria grea	11	23
Industria ușoară	16	33
Total	27	56

Către toate BN-urile și responsabili de partid.

Problemele centrale în fața celei de partid Doftana

(Hotărârile plenarei comitetului de partid)

Noul comitet de partid întrunit în prima sa plenară și luând în discuție principalele probleme care stau în fața noastră a luat următoarele hotărâri: odată cu schimbarea radicală produsă în colectivul nostru în sensul acordării unui început de regim omenesc, în fața celei noastre stau probleme de o importanță covârșitoare, de a căror concretizare în sarcini imediate și introducerea în viață depind înseși perspectivele noastre de regim omenesc la Doftana. Aceste sarcini privesc diferitele sectoare ale vieții și activității noastre și numai rezolvarea lor totală va ridica celula noastră la rolul de adevărat conducător politic al largului nostru colectiv.

I. Sarcini organizatorice:

1) Schimbarea structurii organizatorice a celei noastre în conformitate cu noua situație a așezat greutatea preocupărilor noastre de partid și colectiv în ateliere, în unitățile de muncă, făcând din ele inelele cele mai importante ale întregii noastre activități. Organele de partid din fruntea lor (BN și respinse de partid) trebuie să-și dea seama că ei dețin acum frânele de bază, posturile cele mai responsabile ale celei și că de felul cum ei vor înțelege să depună munca concretă va depinde realizarea sarcinilor noastre. Aceste sarcini sunt următoarele:

a) **lupta pentru organizarea producției și împlinirea planului**, care trebuie ridicată la rangul celei mai importante sarcini. Fiecare membru de partid trebuie să fie mobilizatorul întregii mase din jurul său, din brigada sa, în vederea acestui scop. Disciplina de muncă trebuie ridicată la cel mai înalt nivel. Numai astfel vom putea așeza temelia solidă a unui regim omenesc și ridica însuși prestigiul nostru, chiar în fața direcției generale.

b) **întrecerea antifascistă în producție** trebuie să devină stimulul cel mai eficace al ei. Fiecare trebuie să dea lupta pentru a deveni *udarnicul*²¹⁹ brigăzii sale, fiind astfel un exemplu pentru toți.

c) **veghearea și vigilența cea mai mare** pentru a menține o atmosferă de muncă sănătoasă și o stare de spirit ridicată în sânul masei din sector. BN și responsabilii de partid ai nucleelor trebuie să devină organe vii, care, prin tactica și elasticitatea lor, să aibă autoritatea necesară de a lichida orice eventuale nemulțumiri ale ei. [...] slab din sectorul lor, luptând pentru influența permanentă a celei asupra întregii mase a celor fără de partid.

d) **ridicarea nivelului politic al membrilor de partid**, ca și al întregii mase din sector, prin prelucrarea ultimelor materiale de partid interne și de afară, a discursului tov. Stalin din martie 1937, broșura asupra troțkismului a PCR etc.

2) Organizațiile de partid din aripile care au rămas ca organizații de rezervă au de îndeplinit totuși sarcini din cele mai importante, completând pe acelea ale nucleelor de partid din sectorul producției:

a) prima și cea mai importantă sarcină a lor constă în **menținerea demnității noastre** în aripă, în timpul de la închidere și până la deschiderea de azi;

b) alcătuirea unui plan de cultură generală pentru aripă în acest timp;

c) controlul elementelor noi venite la Doftana și stând în aripa respectivă;

d) organizarea citirii materialului de partid de către toți membrii de partid din aripă, pentru a le înlesni prelucrarea lui în nucleul din care fac parte.

II. Lupta pentru menținerea unității colectivului

1) Îndată ce atmosfera din jurul lui Săvinescu a dispărut și au început să apară semnele unui regim legal [pentru] colectivul nostru, vechii trădători și spărgători cunoscuți ai regimurilor po[liti]ce din trecut, ca și o altă categorie de elemente șovăitoare și fără valoare, «veșnicii nemulțumiți», au crezut că pot să-și arunce undița în apă tulbure pentru a-și îndeplini scopurile murdare. Ei, care au spart și au dezertat din luptă în timpul anilor grei, când întregul nostru colectiv înecat în sânge [...] ²²⁰ se erijează astăzi în „conducători politici”, dându-ne nouă lecții de ideologie și tactică, căutând să semene neîncredere în rândurile elementelor slabe din sânul nostru, pentru a-și atinge scopul mârșav de spargere a colectivului nostru. Toate învinuirile lor aduse liniei noastre de acum, aprobată de unanimitatea colectivului, pe care o caracterizează de „capitulare”, nu reușesc însă să ascundă goliciunea din dosul lor. Aici se vedește un plan și o muncă sistematică cu cele mai mârșave metode, asemănătoare metodelor troțkiste de afară, cu unicul scop de a sparge colectivul prin orice mijloace.

2) Aceste unelte demascate ale dușmanului de clasă n-ar avea însă nici o șansă, dacă n-ar găsi însă un teren favorabil în rândurile noastre printre prietenii mai slabi sau cei nemulțumiți (din diferite motive personale și fără de principii), care, deși nu urmăresc momentan spargerea rândurilor noastre, prin întreaga lor atitudine devin, obiectiv și poate inconștient, unelte în mâinile celor dintâi dușmani neîmpăcați ai colectivului.

3) În fața celei noastre și, în special, a organizației de partid din imediata apropiere (din ateliere) a acestor elemente, se pune sarcina imperioasă de a duce o muncă politică permanentă, mai ales, între elementele slabe din sectorul lor, pentru

²¹⁹ Rus. “muncitor fruntaș”.

²²⁰ Lipsă în text.

lămurirea întregii noastre linii și tactici, pentru lichidarea nemulțumirilor, cât mai ales pentru înarmarea politică a întregului colectiv, pentru demascarea oricărei tentative contra bandelor troțkiste; tot astfel, fiecare membru al colectivului nostru trebuie bine instruit de a deveni un apărător conștient al colectivului, în contra atacurilor uneltelor dușmanului.

În acest domeniu, CC D[oftana] are de înfăptuit prin toți membrii de partid sarcini de mare importanță.

III. Munca de agitație-propagandă în momentul de față.

1) În situația de acum, rolul agitprop a crescut în mod enorm față de sarcinile uriașe ce se impun azi celulei noastre, ca și față de posibilitățile de muncă mai mari. Agitpropul are datoria să se transforme într-un resort activ, pentru a deveni ajutorul principal al comitetului de partid în munca sa de educație politică a celulei, ca și a întregului colectiv.

2) Agitpropul, deși rămâne un resort cu organele inferioare ale celulei, va putea totuși trimite în mod temporar instructori pe lângă diferitele nuclee de partid. Acești instructori nu numai că vor ajuta organizația de partid (BN și responsabilii de partid) de a prelucra cu toți membri de partid diferite materiale apărute, dar vor avea și sarcina de a controla și felul cum acest material a fost însușit.

3) Agitpropul va trebui și să coordoneze munca de educație generală a colectivului cu cultură proprie, în vederea alcătuirii unui program complet corespunzător necesităților actuale și timpului disponibil, mai ales, în sectorul de muncă.

IV. Chestiunea economică

1) Ca și toate celelalte funcțiuni ale muncii și vieții noastre, este natural ca și acest sector să îmbrace forme noi, odată cu schimbările intervenite.

2) Odată cu transformarea întregii greutate în secție și aripi, în ateliere și unități de muncă, adaptăm structura organizatorică corespunzătoare – se cere ca și acest sector să se organizeze pe unități.

3) Aceasta înseamnă că ceea ce e nou în acest domeniu de muncă trebuie înțeles în sensul că fiecare s[ector de] c[elulă] își are unitatea sa economică, beneficiind, ca și înainte, de cantitatea alimentelor și a banilor din sector, dar că economistul general are **controlul efectiv** al întregii vieți economice, hotărând asupra cantității de participare a fiecărui sector în cazanul general, la ajutorarea altor sectoare, la susținerea cadrelor, a bolnavilor, a tovilor bătrâni.

4) Această formă economică își are rostul pentru a încuraja și stimula primiriile de alimente și bani în fiecare sector, iar metoda va fi dezvoltarea întrecerii antifasciste în acest domeniu pentru ridicarea nivelului vieții noastre materiale, deși principala greutate în ridicarea acesteia o punem acum în producția atelierelor.

V. Comisia tehnică

1) Deși această comisie are merite foarte mari în organizarea atelierelor noastre, totuși trebuie recunoscut că, în momentul de față, ea are unele lipsuri în privința planificării și orientării producției noastre.

2) Noi am intrat bine în toila muncii, dispunem întrucâtva de material, dar nu se simte încă acel for tehnic care, cunoscând cererile din afară, având legătură cu piața, să dirijeze întreaga noastră producție pe baza acestor factori.

3) Este neapărată nevoie ca fracțiunea de partid din sânul acestei comisii să ia asupra sa inițiativa de a mobiliza pe toți membrii acestei comisii, pentru întrunirea unui

plan concret, în colaborare cu comitetul de producție de pe lângă fiecare atelier în parte, ca și pentru buna organizare a pieții de desfacere.

4) Comisia trebuie, ținând cont de situația generală, să se orienteze, mai ales, în sensul producerii de obiecte de valoare mai mare și plasate mai sigur (comenzi, lucrări pentru firme etc.).

5) O preocupare permanentă a comisiei trebuie să fie lupta pentru calitatea superioară cu care să ne putem impune și câștiga piața și care trebuie să devină esențialul în producția noastră.

VI. Politica de lărgire a frontului.

1) Aceasta a fost întotdeauna o problemă esențială pentru noi, la închisoare. Mai ales în schimbările de acum, de când pentru acest lucru dispunem de posibilități mult mai largi în fața celei noastre, avem sarcini mai mari în această direcție.

2) În primul rând, e vorba de a duce o politică de apropiere și reprimire a acelor elemente căzute ca antifasciste, care, fie din cauza slăbiciunilor, a nivelului politic scăzut sau a altor motive de ordin personal, familiale etc., au ieșit din luptă în timpurile cele mai grele, deși au rămas cu convingerile politice de mai înainte.

3) O atenție specială trebuie acordată celorlalte categorii de deținuți politici, căzuți în urma terorii și a prigoanei culturale, naționale, religioase din țară etc. Pe lângă aceștia, celula noastră trebuie să pună la muncă practică cu ei pe membrii de partid cei mai responsabili și potriviți oamenilor cu care lucrează – membri de partid băștinași pe lângă români, membri de partid ucraineni pe lângă ucraineni etc., care, vorbindu-le în limba lor, având același sentiment și tradiții naționale ca și ei, să le arate adevărata noastră atitudine pentru lupta și libertatea fiecărei națiuni și să-i apropie de noi.

4) Un punct important în această direcție trebuie să constituie, pentru noi, munca între deținuții de drept comun, care trebuie atrași în procesul producției alături de noi, trebuie sprijiniți în revendicările lor legale, ajutată organizarea și solidaritatea între ei și toți deținuții din închisoare, pentru a transforma simpatia lor mută în timpul terorii lui Săvinescu într-o adevărată rezervă a noastră în calea câștigării regimului omenesc pentru toți deținuții.

Aceste probleme importante trebuie să fie studiate și bine prelucrate de către membrii de partid, înțelegându-se, nu mecanic, ci cu cea mai mare elasticitate, ca sarcini esențiale ale fiecărui membru de partid. Realizarea acestor sarcini este strâns legată cu menținerea și întărirea, mai ales, în momentul de față a vigilenței și elasticității noastre de partid, care este una din primordialele condiții pentru păstrarea actualului regim, cât și pentru câștigarea de noi poziții. BN-urile și responsabilii de partid sunt direct responsabili de introducerea în viață a acestor hotărâri, întâi între membrii de partid, iar apoi în masa colectivului.

Cu salutări comuniste, Comitetul de partid, Doftana, 25 martie 1938.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 305-311

77. 1938 mai, Doftana – Hotărârile biroului comitetului de partid de la închisoarea Doftana, cu privire la demascarea “elementelor dizolvante” din interiorul grupului deținuților comuniști.

**Elementele dizolvante și sarcinile noastre
(Hotărârile ședinței biroului comisiei de partid Doftana)
Începutul mai 1938. Către toți membrii de partid.**

Dragi tovi,

1) Conferința celei noastre de partid a atras atenția asupra pericolului ce-l prezintă o serie de elemente dizolvante care, profitând de posibilitățile largi ce le stau la dispoziție, caută să grupeze în jurul lor unele elemente slabe și necoapte politicește pentru spargerea unității colectivului nostru și distrugerea regimului de astăzi, câștigat cu atâtea jertfe și atâtea prieteni asasinați.

2) Statul major al acestor provocatori dizolvanți este în contact direct cu grupările fasciste de deținuți în închisoare și cu Siguranța de afară, întrebuintând cele mai mârșave metode luate din arsenalul agenților troțkiști de afară, în vederea scopurilor criminale de mai sus.

3) *Cine sunt ei? Care le e trecutul?* Acela care a început seria spargerilor în colectivul Doftana încă cu ani în urmă este faimosul agent al Siguranței și administrației, Panchevici, care, împreună cu colaboratorul său, Bantaș – astăzi, urmașul său „recunoscut” și capul provocărilor de acum – au spart colectivul în mai 1932 făcându-ne să plătim cu sângele tovarășilor noștri 5 ani de lupte grele. După instrucțiile siguranței și după opera mârșavă săvârșită la Doftana, Panchevici a vrut să încerce și spargerea mișcării de afară, dând instrucții agenților săi pentru înființarea de organizații contrarevoluționare. Aceasta însă nu i-a reușit, căci mișcarea revoluționară a lansat cu această ocazie un manifest, demascându-l ca agent al Siguranței și arătând adevăratele sale scopuri. Nemaiavând posibilitatea de a-și continua și după eliberare munca de spargere a mișcării revoluționare, el se mulțumește un timp cu postul ce i l-a oferit Siguranța la primăria din Tighina, iar apoi se hotărăște să plece în URSS, pentru „reabilitare”. Guvernul sovietic însă nu poate să fie înșelat. El știe să facă deosebire între o victimă a terorii fasciste și între un contrarevoluționar și un trădător de rând. Panchevici a fost apreciat, la justa lui valoare, în categoria celor din urmă și condamnat în consecință la 10 ani închisoare, ispășindu-și astăzi pedeapsa bine meritată.

Colaboratorul și urmașul său Bantaș, care i-a luat acum locul cu misiunea de a repeta crima din mai 1932, a fost, pe vremuri, director al unei fabrici din URSS. În această calitate, el delapidază banii muncitorilor respectivi și fuge în România, reușește să se refugieze în mișcarea revoluționară și desfășoară o demagogie națională cu scopul de a dizloca mișcarea. Căzut la închisoare, sparge în 1932 greva de foame a tovilor din închisoarea Chișinău și vine la Doftana, unde trece direct în banda lui Panchevici, contribuind la răpirea regimului din 1933. Pleacă apoi la Craiova și la alte închisori, continuându-și pretutindeni politica de spargere. Se întoarce la Doftana în ajunul reluării luptelor din 1935. I se dă posibilitate de reabilitare în luptă, însă el părăsește iarăși frontul în mod laș în timpurile cele mai grele, când e asasinat tovarășul Mironiuc și înne-bunește Manole. La ancheta care a urmat acestor crime ale călăului Săvinescu, Bantaș se erijează în agentul acestuia, declarând în fața comisiei de anchetă că vinovați de toate sunt „un grup de jandarmi care vor să exploateze pe toți deținuții”.

În tot cursul luptelor de atunci încoace, când tovarășii sângerau sub loviturile călăilor, Bantaș stă la o parte ducându-și traiul liniștit, căutând să-și justifice lașitatea prin diferite argumente „politice”. Simțind că-i scapă pentru totdeauna terenul de sub picioare, el intră în luptă în 1937, unde nu „rezistă” decât câteva luni, pentru a se „retrage” din nou, făcând de astă dată mărturisiri că „nu mai poate”, că e slab, dar să nu-l socotim ca dușman când el este prietenul nostru, iar azi își arată adevărata prietenie față de colectiv. Colaboratorii săi, Svet și Cotelnic, deși nu au o biografie atât de bogată, sunt cunoscuți tovilor mai vechi ca elemente declasate și lașe, care ne-au părăsit în momentele cele mai grele, au revenit tot de atâtea ori pentru a-și găsi azi locul definitiv alături de Bantaș, în opera de spargere a colectivului. Același lucru se poate spune despre Tocaci – „agentul de legătură”, încă în rândurile noastre, cu misiunea de informație și captarea elementelor slabe în colectiv.

4) *Cum lucrează, care le sunt metodele?*

a) Credincioși tradiției tuturor spărgătorilor, ei caută să submineze autoritatea conducătorilor noștri – adică a acelor oameni cu care se mândrește întreaga mișcare revoluționară din țară – oameni care, prin activitatea și suferințele lor uriașe timp de zeci de ani în folosul maselor largi, și-au câștigat dragostea milioanele care îi consideră conducătorii lor firești. Ei, lașii și agenții dușmanului de clasă, îi acuză pe conducătorii noștri că „trăiesc bine pe spatele masei nedreptățite”. Ei, gunoiul care a dezertat din masa care luptă și sunt disprețuiți de ea, se erijează în „apărători ai masei”, căutând, prin acest mijloc, să prindă în mrejele lor pe tovii mai slabi.

b) Al doilea mijloc al agitației lor îl constituie așa-zisele „argumente politice”; ei învinuiesc conducerea noastră de „capitulare”, pe chestia schimbului de poziții făcut de curând. Ori, este binecunoscut tuturor antifasciștilor circulara CC al AR din decembrie 1936, care a pus în mod clar această chestiune, care a aprobat apoi în totul linia noastră de menținerea poziției pe timpul călăului Săvinescu și de schimbarea ei în momentul de față, în alte împrejurări și perspective.

Mai mult, în scrisoarea sa către toți deținuții politici, în martie 1938, tovarășul Boris Ștefanov subliniază de nenumărate ori justetea liniei și tacticii noastre în lărgirea frontului de luptă în închisori, atitudinea față de prietenii mai slabi politicește. Dar ceea ce e mai interesant este că Bantaș, cu șleahla lui – adică cei ce s-au renegat ca deținuți politici pe timpul lui Săvinescu – care au trădat colectivul înecat în sânge, dar care și-a menținut fizionomia politică, încearcă acum pe această temă să prindă doi iepuri deodată. Pe de o parte, să se scoată basma curată, arătând că ei nu au trădat colectivul, ci au avut o altă „linie politică” – pe care noi „de-abia” am înțeles să o aplicăm, dar care acum e „capitulare” –, iar, pe de altă parte, să discrediteze conducerea noastră, arătându-o ca pe aceea care a hotărât „capitularea”. Asemenea argumente politice nu vor reuși însă să ascundă adevărata lor față mârșavă, iar ei nu vor putea avea decât soarta celui care fuge după doi iepuri.

c) Un alt mijloc al lor de captare a elementelor slabe nemulțumite din sânul colectivului este demagogia pe tema națională. Pe de o parte, ei atâță antisemitismul, căutând să arate celor nemulțumiți că toate relele provin de la „jidani”, care exploatează pe „creștini”, iar, pe de altă parte, după instrucțiunile deținuților fasciști și a Siguranței, lansează ideea unui colectiv „pur ucrainean”, voind astfel să câștige de partea lor noile elemente ucrainene sosite de curând la Doftana.

d) Cea mai nouă și, totodată, cea mai mârșavă încercare de spargere a unității colec-tivului nostru este agitația pe chestia morții scumpului nostru prieten Onofrienco, asasinat de urmările regimului lui Săvinescu, pe care o prezintă nu datorită regimului barbar din trecut, ci „colectivului”, care “nu îngrijește destul bolnavii”. Nu trebuie să aducem aci argumente contra acestei ticăloșii – tovii care au suferit împreună cu noi știu îndeajuns care este adevărul, dar e subliniat că acești nemernici și-au asigurat întotdeauna în scurtul timp cât au fost în colectiv rația de bolnavi (Tocaci și acum) – iar, pe de altă parte, duc o propagandă intensă printre prietenii slabi ca să nu ceară ajutor de acasă, secundând pe agenții troțkiști de afară, care fac agitație să nu se trimită nimic pentru cei închiși, căci „cei ce mânuiesc banii îi fură”.

e) Metodele lor de muncă sunt cele cunoscute ale troțkiștilor, să se mențină în organizație cu orice preț, dând orice fel de declarații, făcând orice fel de recunoașteri, numai să poată rămâne pentru a-și continua activitatea lor de spargere, și, într-adevăr, Tocaci, de câte ori a fost prins cu mâța în sac, a recunoscut mereu, pentru ca apoi să se îndrepte și cu mai mare furie în îndeplinirea scopurilor lui murdare. O altă metodă este de a strânge un grup de prieteni mai slabi, a-i pune la rezezeală câteva întrebări scurte, la care ei dau imediat și răspunsul, pe chestia economică de obicei, și a-i lăsa nedumeriți și cu neîncredere în colectiv, din cauza ignoranței sau din a faptului că nu sunt informați. Tovii noștri de partid trebuie să înțeleagă că numai printr-o muncă politică intensă de lămurire a prietenilor mai slabi, prin munca zilnică concretă a fiecărui membru de partid vom reuși să dejucăm scopurile lor ticăloase. În acest scop, trebuie mobilizate cadrele noastre speciale pe lângă elementele slabe – brigada ucraineană pe lângă ucraineni – etc. Celula noastră a mobilizat, încă de acum două luni, pe toți membrii de partid, în vederea acestei acțiuni contra spărgătorilor.

Biroul comitetului de partid hotărăște acum deschiderea unei vii campanii de masă contra acestor câtorva agenți ai dușmanului, pentru a-i izola și a salva acele elemente slabe și puțin conștiente care îi urmează tocmai din această cauză. Toate trebuie să se facă cât mai prudent și mai bine pregătit pentru demascarea lor concretă în fața întregului colectiv.

BCP salută hotărârea luată de fracția de partid din sânul com[itetului] col[ectiv] pentru luarea tuturor măsurilor necesare contra provocatorilor și agenților dușmanului de clasă, așa cum prevede circulara CC al AR din decembrie 1936. Toate BN și responsabilii de partid răspund pentru introducerea în viață a acestor hotărâri. După prelucrarea pe linia de partid a acestui material, el va trebui să fie prelucrat verbal cu toți membrii colectivului.

Cu salutări comuniste,

Biroul Comitetului de partid Dofțana,
începutul lui mai 1938

*Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200,
c. 311-315*

78. 1938 august 1, Spania – Scrisoare adresată de grupul de artilerie „Gheorghe Gheorghiu-Dej”, aflat pe frontul din Spania, lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, închis la penitenciarul Aiud.

TOVARĂȘULUI GHEORGHIU-DEJ,

Penitenciarul Aiud – România

Iubite și stimate tovarășe,

A cincisprezecea lună trece de când ți-am scris prima dată. Atunci, pe la începutul lunii iunie 1937, ți-am comunicat și tuturor aceluia care urmăresc cu dragoste lupta noastră că pe pământul Spaniei s-a format a doua unitate de luptă română, grupul nostru, care a înscris numele tău pe paginile glorioase ale războiului de independență.

Și acuma, după cincisprezece luni, reprezentând din nou grupul de artileriști voluntari români „Gheorghiu-Dej” din Brigada Internațională, te salutăm cu salutul născut pe câmpiile războiului nostru: *Salud y Republica!*

Nu vom uita niciodată acea zi caldă de vară când grupul nostru s-a format.

Într-un mic orașel spaniol, la poalele dealului încoronat cu ruinele unei cetăți maure, în curtea acelei mănăstiri vechi, unde slugile nemernice ale lui Christos au adunat arme, ca în apărarea „adevăratului crez și al iubirii de oameni” să omoare pe oameni, pentru crezul lor – acolo ne-am adunat noi, voluntarii veniți din România, din toate provinciile României, fii ai tuturor care trăiesc între Tisa și Nistru.

Am fost acasă antimilitariști și suntem și astăzi. Suntem dușmani hotărâți ai războaielor imperialiste, ai măcelului pentru profitul și viața fericită a celor puțini – dar suntem pentru războiul de eliberare a popoarelor, aducătorul unui viitor fericit. Azi, în ziua de luptă împotriva războiului imperialist, trimitem vouă și fraților voștri, care luptați, închiși sau liberi, pentru un mâine mai bun pe plaiurile României, lozincă citită pe străzile Madridului: „Ajutând războiul nostru – lucrați pentru pace!”.

Stăm în continuu pe front, zilele trec și, cu fiecare zi trecută, grupul nostru devine și mai oțelit, viața și mai tovarășească. Am venit aci indivizi, dar vom pleca luptători hotărâți. Zilnic învățăm, ne formăm, nu numai pe domeniul militar, dar și pe terenul politico-cultural. Nu trece zi fără progres: știm ce așteaptă popoarele din România de la noi, iar noi scriem cu toate puterile și științele noastre cauza lor, cauza noastră.

A trecut un an de când grupul nostru și-a luat numele tău. Un an greu, dar plin de învățăminte și glorios. Pe frontul de centru, în Andaluzia, țara martirilor și în Extremadura, pământul marilor clasici ai literaturii spaniole, am purtat, în cursul luptelor sângeroase, numele tău. Zilele istorice din Brunete au dat focul de botez al bateriei noastre; nu departe de Fuente, Overjuna și Zalamea am ajutat bravilor frați spanioli de a apăra cultura și literatura Spaniei. Fuente, Overjuna și Zalamea, despre care Lope de Vega și Cervantes au scris opere imortale – aici am stat noi, față în față cu cel mai brutal inamic al libertății și culturii. Fascismul italo-german este acel dușman care azi distruge orașele Spaniei, omoară copii nevinovați și femei, dar care amenință și țara noastră. Noi, voluntarii, care luptăm sub numele tău aici, de aici apărăm pământul țării noastre. Știm că granatele²²¹ noastre vor sfărâma porțile tuturor închisorilor. De pe urma luptei noastre, este o viață nouă – ea aduce Pâinea, Pacea,

²²¹ Grenadele.

Libertatea și Pământul. Azi, în ziua luptei împotriva măcelului imperialist, anunțăm vouă: nu mai ține mult timp! Învingem!

Te îmbrățișăm și îți dorim sănătate, iar acelor frați care sunt cu tine, salutul nostru tovărășesc. “No pasara!” “Venceremos!”.

Grupul de artilerie,
GHEORGHIU-DEJ

Pe pământul Spaniei, 1938
1 august

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 742-743.

79. 1938 septembrie 3, [Moscova] – Scrisoare semnată “Doja”, adresată secretarului CC al PCR, Ștefan Foriș, în care este precizată atitudinea ce trebuie adoptată față de situația politică din România și față de victimele terorii staliniste declanșată la Moscova.

Dragul meu,

Criza de guvern și grabnica ei rezolvare arată tendința, și mai pronunțată decât până acum, a vârfurilor reacționare în frunte cu regele de a grăbi procesul de fascizare a României și de a se apropia de Germania hitleristă. Alăturat, îți trimit un articol, în care expun părerea mea în această chestie. Sper că tu ai și reacționat la acest eveniment. Vreau să-ți atrag atenția că situația este foarte serioasă și că trebuie o mobilizare a tuturor forțelor pacifiste și democratice, pentru a zădărnici introducerea dictaturii militaro-fasciste și dezlănțuirea războiului. Eu trebuie să mobilizez, în primul rând, partidul pentru a explica maselor largi că acum nu mai este nici un moment de pierdut, că orice șovăire va ajuta la introducerea dictaturii fasciste. Cu toată teroarea crescută, posibilitățile de mobilizare a păturilor largi sunt acum și mai mari, căci demiterea lui Titulescu din guvern va crea mari nemulțumiri în toate cercurile care vedeau în această demitere periclitarea politicii de pace dusă de el.

Tu trebuie să arăți acest pericol și să pornești la organizarea frontului păcii, atrăgând în el toate organizațiile și toate elementele ce vor pacea. Trebuie arătat partidelor: Social Democrat, Național Țărănesc și Radical Țărănesc că continuarea politicii de până acum va însemna ajutorarea guvernului de a-și aduce planurile la îndeplinire. Trebuie propus acestor partide o acțiune comună, imediată, pentru frontul păcii contra guvernului Tătăreșcu. O atenție deosebită trebuie dată cercurilor de stânga național-țărănești și radical-țărănești, unde atitudinea nehotărâtă și trădătoare a conducerilor va mări nemulțumirile și poate să întărească curentul de plecare din partid. Trebuie explicat că orice act de sciziune a forțelor democratice în momentul de față slăbește lagărul democratic, în folosul fascismului. Toate elementele și organizațiile de stânga trebuie sfătuite să rămână în partid, să lupte pentru intrarea în frontul păcii, iar pe localități și regiuni fiecare organizație respectivă se alătură forțelor democratice pentru apărarea drepturilor, a organizațiilor și sediilor lor, așa cum aceasta s-a făcut în iunie, la București. Fără a ieși din partidul respectiv, elementele izolate și organizațiile de jos intră în frontul păcii, alături de celelalte

organizațiuni democratice. În același timp, trebuie concentrată toată influența pe care o ai în sindicate, pentru ca ele să ia atitudinea hotărâtă pentru pace, să intre în frontul păcii, să pornească o acțiune, mergând pentru apărarea libertăților democratice, a drepturilor de organizare, contra tendinței de șicanare și dizolvare a organizațiilor muncitorești și antifasciste. Tu ar trebui acum, în toată propaganda și agitația, să popularizezi lozincă grevei politice de masă contra încercării de a introduce dictatura fascistă. Această chestie trebuie pusă și în fața tuturor sindicatelor și obținut hotărâri similare cu acelea de la Congresul CFR de la Brașov. Concomitent cu munca pentru mobilizarea maselor celor mai largi, tu trebuie să discuți cu amicii tăi toate măsurile pentru întărirea capacității de autoapărare a partidului, precum și de creșterea lui. Tu trebuie să elaborezi un plan pentru introducerea în viață în termenii cei mai scurți a celor discutate cu tine în vederea pericolului fascismului și a războiului. Te rog să mă ții la curent cu toate măsurile luate și cu starea lucrurilor.

2. Procesul bandei de contrarevoluționari troțkiști, în fruntea căruia se află Troțki însuși și foștii săi tovarăși de bandă de asasini, a scos la iveală în fața lumii întregi adevărata înfățișare a troțkismului²²². A fost odată un curent vătămător în sânul clasei muncitoare, troțkismul a devenit avangarda contrarevoluției în perioada construcției socialiste, iar acum, când construcția socialismului face progrese enorme, el, împreună cu imperialismul german și capitalul financiar mondial, ia parte activă la pregătirea războiului contra URSS. Respinși de masele muncitoare din toată lumea, troțkiștii au voit, ca și fasciștii, să se impună cu forța prin asasinarea conducătorilor clasei muncitoare din toată lumea. Pregătirea războiului contra URSS se face în diferite forme și pe diferite căi. Sabotajul specialiștilor din industrie, agricultură, căilor ferate a fost învins de puterea revoluționară a Partidului Comunist din URSS și a clasei muncitoare și țăranimii din colhozuri. Fasciștii contrarevoluționari, care n-au reușit să slăbească regimul sovietic, vor s-o slăbească prin asasinarea conducătorilor Partidului Bolșevic, ai Sovietelor și Armatei Roșii și, astfel, lipsită de tovarășul Stalin și cei mai buni colaboratori ai săi, Uniunea Sovietică să poată fi doborâtă cu ușurință. Asasinarea conducerii partidului și URSS a fost încredințată de capitalismul financiar troțkiștilor lui Troțki, Zinoviev, Kamenev și compania. Asasinarea tovarășului Kirov²²³ n-a fost un act izolat, al unor disperăți, ci începutul executării unui plan bine stabilit de Troțki și acoliții săi din URSS, Zinoviev și Kamenev. Pentru executarea acestui plan, Troțki, prin legăturile sale cu trustul presei Hoerst din America, și-a procurat banii necesari, iar cu ajutorul Gestapo-ului (poliția secretă din Germania) a introdus în Uniune[a Sovietică] oameni care, cu

²²² La Moscova au avut loc, în perioada 1936-1938, trei mari procese: procesul privind "acțiunea teroristă și contrarevoluționară" a partizanilor lui Troțki și Zinoviev (19-23 august 1936), avându-i ca inculpați pe Zinoviev și Kamenev; procesul împotriva nucleului antisovietic troțkist (23-30 ianuarie 1937), în care au fost judecați 17 persoane, printre care Pietakov, președintele Băncii de Stat și Karl Radek; procesul împotriva Blocului de dreapta și al troțkiștilor, în care principalii acuzați au fost Nikolai Buharin, Nikolai Krestinski și Elxei Ricor, membri ai Biroului Politic al CC al PC(b)US. În acest ultim proces, în care au compărut în total 21 de acuzați, a fost condamnat și Cristian Rakovski (morti în închisoare, în 1941). Cea mai mare parte a acuzațiilor din cele trei procese au fost condamnați la moarte și executați.

²²³ Asasinarea, la 1 decembrie 1934, în sediul P. C. leningrădean din Smolnâi, a lui S. M. Kirov, prim-secretar al Comitetului regional Leningrad și secretar al CC al PC(b)US, a fost pretextul pentru declanșarea de către Stalin a epurărilor din interiorul conducerii de partid și de stat sovietice. Episodul este considerat de istorici drept începutul Marii Terori staliniste.

știința și sub conducerea troțkiștilor, acoperiți de livretele de partid și de declarația de supunere față de partid, să realizeze planurile lor criminale contra celui mai iubit din conducătorii muncitorimii și asupriților din toată lumea.

Procesul a mai scos în evidență și cărdășia ideologică și politică a conducătorilor Internaționalei a II-a și unei mari părți din conducătorii Internaționalei sindicale, cu toți dușmanii Uniunii Sovietice, ai Partidului Comunist din URSS și ai Internaționalei Comuniste. Ambele aceste organizații internaționale, care în mod sistematic refuză frontul unic de luptă contra terorii fasciste, pentru apărarea antifasciștilor, fără nici o greutate au găsit acum limbajul comun cu fasciștii ca împreună, prin presă, să pornească o campanie turbată de clevetire a statului proletar. Liderii Internaționalei a II-a și ai celei sindicale, sub paravanul apărării “unor năpăstuiți de justiția sovietică”, se amestecă în administrarea justiției sovietice, inventează tot felul de minciuni și, în felul acesta, împreună cu fasciștii, organizează o nouă Sfântă Alianță a forțelor reacționare contra pericolului bolșevic, ceea ce în limbajul de astăzi al fasciștilor înseamnă luptă neîmpăcată contra oricăror libertăți și contra democrației și a popoarelor care încă nu se găsesc sub jugul fascist. Conducătorii Internaționalei Fasciste și Sindicale, împreună cu troțkiștii, sunt furnizorii presei fasciste a materialului necesar pentru răspândirea celor mai formidabile minciuni asupra situației din URSS, ceea ce ajută fasciștilor să mai mobilizeze în lupta contra Partidului Comunist păturile înapoiate, în rândul cărora adevărul asupra stării de lucruri din URSS și a succeselor imense în consturirea socialismului n-a pătruns. La noi în țară, purtătorii cuvântului troțkismului contrarevoluționar sunt socialiștii unitariști (ghelerteristii) și câțiva tineri studenți în fruntea cărora se găsește agentul provocator Würmbrandt. Ca și în toată lumea, și la noi, troțkiștii, din sânul cărora se recrutează agenți provocatori sub fraze de stânga, prin răspândirea de minciuni asupra politicii interne și externe a URSS-ului, a Internaționalei Comuniste și a Partidului Comunist, ei caută să împiedice realizarea Frontului Unic Proletar și a Frontului Popular Antifascist și a frontului păcii. În felul acesta, ei își servesc foarte bine pe stăpânii lor, contribuind la mărirea greutăților pe care le întâmpinăm în calea realizării unității de acțiune a proletariatului și a poporului în contra fascismului și pentru pace. Apărătorii troțkismului sunt, și la noi în țară, social-democrații de dreapta, fasciștii și presa lor. Campania pe care aceștia o duc prin presă este strâns legată de pregătirea de război contra URSS și pentru a justifica politica Guvernului român de apropiere de blocul statelor războinice, în fruntea cărora este Germania.

În legătură cu directivele deja primite de la ICE cu campania de lămurire a maselor muncitoare și populare asupra caracterului contrarevoluționar fascist al troțkismului, te sfătuiesc:

a) să dai publicității cât mai largi materialele din proces și, în special, declarațiile principalilor acuzați și al agentului de legătură dintre Troțki, Gestapo și Zinoviev-Kamenev;

b) în adunări populare de orice natură, trebuie făcute eforturi ca masele să ia cunoștință de conținutul procesului, ca și de sentințe, explicând maselor largi necesitatea ca ele să se solidarizeze cu sentința dată și prin telegrame, scrisori, moțiuni adresate conducătorilor partidului din URSS, cât și Guvernului URSS, să arate simpatia față de aceia care, călcând în picioare toate greutățile, cu succes construiesc socialismul și înlătură din cale pe criminali, bandiți și asasini;

c) deosebită atenție trebuie dată presei de dreapta și căutat ca, atât prin presa legală, cât și cea ilegală, nici una din minciunile presei reacționare asupra URSS și conducătorilor ei să nu rămână fără un răspuns categoric și convingător pentru mase;

d) troțkiștilor, a căror activitate se va intensifica acuma, trebuie, de asemenea, dată deosebită atenție, urmăriți în toată activitatea lor și, cu fapte concrete, demascați în fața maselor largi populare, activitatea lor criminală de destrămarea forțelor antifasciste și ale păcii.

e) în partid, trebuie imediat desfășurată o largă campanie prin scris, prin cursuri speciale atât cu activul partidului, cât și cu activiștii fără de partid, de lămurire ideologică asupra rolului nefast pe care troțkismul l-a jucat atât în mișcarea muncitorească din Rusia țaristă, și cea internațională și, mai ales, asupra rolului contrarevoluționar pe care Troțki și ciracii lui îl joacă în ultimii ani;

f) campania de lămurire a membrilor partidului asupra troțkismului trebuie să ridice la nivel superior vigilența întregului partid contra oportuniștilor de orice fel și întărirea unității ideologice a partidului în întregime.

g) tovarășul Al.²²⁴ este însărcinat ca, în termen de zece zile, să facă materialul necesar propagandiștilor partidului pe tema "Troțkismul și rolul lui contrarevoluționar în mișcarea muncitorească".

3. În ultimul timp, aflu despre hotărârea CGM-ului²²⁵ de a exclude Uniunea CFR. Am citit și protestul Comitetului Central al uniunii. Noi trebuie să demascăm această uniune ca un ajutor direct fascismului, în momentul când el se pregătește să vină la putere prin dezbinarea și dezorganizarea forțelor muncitorești și slăbirea capacității de luptă contra fascismului. Unitatea ceferiștilor, a detașamentului celui mai înaintat al clasei muncitoare din România, este chestia întregii muncitorimi și, de aceea, trebuie pornită o acțiune energetică în toate sindicatele afiliate CGM-ului, contra acestei hotărâri și să ceară anularea ei. Aceeași acțiune trebuie dusă și în sânul Federației CFR, întărind legăturile ei cu uniunea. În același timp, trebuie intensificată munca sindicatelor CFR pentru întărirea lor organizatorică. Direcțiunea CFR și autoritățile vor folosi hotărârea CGM-ului pentru a împiedica existența deschisă a sindicatelor CFR. Trebuie mobilizate masele ceferiste și toți muncitorii pentru existența sindicatelor CFR, contra tuturor șicanelor. În același timp, trebuie începută imediat organizarea corpurilor de delegați, oameni de încredere în toate părțile, acolo unde ele nu există. Lărgite și activizate unde există, căci după felul cum sindicatele vor ști să-și asigure legătura cu muncitorii, în orice condițiuni va depinde posibilitatea de a duce mai departe lupta lor.

4. Îți trimit hotărârea în chestia: 1. Luat în ziua de 28. VIII. Pe baza avizului medical că n-are nevoie de prelungirea odihnei și de schimbarea condițiilor de trai și de muncă, se va recomanda tovului Moroși să renunțe la restul concediului. 2. Pentru munca mai departe, tovul Moroși este trimis la muncă legală de masă în țară, eventual după terminarea concediului. 3. Tovul Moroși va pleca imediat la locul vechi. 4. Secretariatul este obligat să susțină materialicește pe tovarășul Moroși. Aflând despre această hotărâre, Moroși s-a adresat cu un protest babacului²²⁶, în care afirmă că boala

²²⁴ Probabil N. Goldberger.

²²⁵ CGM = Confederația Generală a Muncii.

²²⁶ Babacul = Internaționala Comunistă.

lui a fost utilizată pentru a fi scos din conducere și că aceasta nu este întâmplător, hotărârea decurgând din întreaga linie a CC-ului, a cărui activitate cere să fie imediat cercetată. Faptul că noi am pus la dispoziție Rezoluția plenarei, ele nefiind încă gata, el îl apreciază ca un refuz în general de a i se da rezoluțiile pentru a lua cunoștință de ele. După câte vezi, amicul nu numai că nu a pășit pe calea recunoașterii greșelii sale și a justiției celor hotărâte de plenară, ci continuă mai departe cu vechea sa atitudine. Eu te voi ține la curent cu mersul lucrurilor.

5. În ce privește folosirea mai departe a lui Petrică, socot necesar să rămânem la ultima hotărâre luată în legătură cu el, adică scoaterea din București, căci cele stabilite după ședința de cei doi amici împreună cu tine, pe de o parte, slăbește politiceste măsura luată, iar pe de altă parte, din punct de vedere al conspirației, periclitează noul comitet. Te rog, deci, să pui acestea în aplicare cât se poate de repede, la fel, te rog să mă informezi amănunțit despre felul cum repartizezi cadrele. Despre o serie de lucruri atinse în rapoarte de la organizații voi căuta să te ajut cu unele articole. Rapoartele însă au o serie de lipsuri care-mi îngreunează aprecierea lor. Fiecare raport începe cu descrierea orașelor, regiunilor etc. Pe urmă, arată câteva acțiuni duse, fără să vorbească de activitatea organizațiilor de partid, a celulelor. Foarte rar, rapoartele arată probleme care frământă organizațiile respective. Pentru ca rapoartele să poată, într-adevăr, reda situația și problemele organizațiilor respective, ar trebui ca tu să ajuți pe cei ce le scriu cu sfaturi și întrebări. O mare lipsă cu rapoartele făcute de toții noștri în altă regiune sau la altă muncă. Aceste rapoarte și, în primul rând, raportul primit de la instructorul tău pentru organizațiile de masă, se opresc exclusiv la "ce am găsit" și "ce am făcut eu", nepunând nici o problemă, nefăcând nici o propunere pentru munca de mai departe. Această credință că istoria partidului se începe cu fiecare instructor nou, trebuie aspru combătută și cerut ca raportul să redea viața și problemele organizațiilor respective. Altfel, nici tu, dar mai cu seamă eu, nu pot da nici un ajutor pe baza unor astfel de rapoarte. Cere raportorilor să pună data și iscălitura pe rapoartele pe care le fac.

7. Îți trimit planul pentru popularizarea Constituției din URSS. Te rog să mă ții la curent cu această muncă.

8. St. nu poate descifra cele scrise de Valeriu, așa că, te rog, comunică-mi cheia. Te rog să mă informezi amănunțit de toată munca ta. În ziare, vad ca cuziștii au început atacarea întrunirilor meseriașilor, în vederea alegerilor pentru C[amerele] d[e] m[uncă]. Informează-mă cum au reacționat meseriașii. Dragul meu, te rog să nu te superi că nici de data asta nu-ți trimit rezoluțiile din cauză că munca mea încă nu este organizată cum trebuie și a chestiilor curente eu n-am putut să le termin la data fixată. Voi face tot posibilul ca să fie gata în câteva zile.

Multe salutări, Doja

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 193, c. 582-587

80. 1938 septembrie 6 – Scrisoarea lui Valter Roman către Boris Stefanov, prezentând situația comuniștilor români aflați pe frontul din Spania și solicitând restabilirea contactelor între aceștia și conducerile PC Spaniol și PC Român.

Dragă tovarășe Ștefanov,

Este prima oară că luăm inițiativa a scrie ție directimente. Situația noastră neclarificată, precum și anumite preocupări, ne obligă la aceasta.

Și, înainte de a intra în subiect, vreau să subliniez că scriu în numele tovarășilor membrii de partid din grupul „Anna Pauker”.

a. În timpul șederii mele la Paris (iulie a.c.), am participat la o ședință cu tovlul delegat și cu Petre, unde am discutat situația voluntarilor și a unităților românești din Spania, luând anumite decizii care, în parte, trebuia să fie pus în practică imediat, iar restul după aprobarea ta.

1) Între altele, s-a decis următoarele:

a. restabilirea unui contract între noi și CC spaniol.

b. restabilirea unui contract între noi și CC român.

c. trimiterea câtorva tovarăși la școala de partid.

d. scoaterea câtorva tovarăși din front etc.

Ori, din toate aceste decizii nu s-a realizat nimic până acuma. Lucrăm fără directive și fără control. Și fără material.

2) Tovarășul Bibi Rosner (bucovinean), pe care îl cunoști din închisoarea Doftana, s-a îmbolnăvit foarte rău. Tuberculoza osoasă primită la Doftana s-a reinnoit aici, după atâtea luni de front, într-o formă foarte gravă. Nu poate să miște deloc un picior și medicii sunt destul de pesimiști. El este deocamdată un om completamente inutil pentru orice servicii. O să fie repatriat în Franța.

Având în vedere trecutul revoluționar și, mai mult ca asta, conduita sa exemplară din punct de vedere militar și politic de pe front, te rugăm, tovarăș Ștefanov, să intervii pe lângă autoritățile noastre de competență de a facilita tovlului Bibi intrarea sa în uniune.

Cerem acest lucru partidului, ca prima dorință a voluntarilor comuniști din Spania ca, în acest fel, să putem reda tovlul mișcării și să demonstrăm tuturor că partidul nostru nu uită pe acei care au dat sănătatea lor pentru cauza comună.

3) Tovarășul N. Bidianu (decis de către noi – încă la Paris – de a populariza numele) a căzut ca un adevărat erou, pe frontul de Levante conducând compania „Boris Ștefa-nov” la atac cu cuvintele „Românii, înainte!”.

Tovarășul Nicolae Cristea a fost slab rănit pe frontul de Ebro.

4) Grupul de artilerie “Anna Pauker” s-a distins din nou în operațiile din Ebro. A fost primul grup de artilerie care a trecut fluviul Ebro, ducând fiecare tun și muniție în bărci pe țărmul drept, în mijlocul unei ploii de grenade ale aviației italo-germane.

Iar în timpul luptelor, pe lângă Gaudessa, a fost tocmai bateria „Tudor Vladimirescu” a grupului care n-a cedat panicii momentane ce a cuprins celelalte unități.

În speranța că dorințele noastre vor fi satisfăcute și în așteptarea răspunsului, te salutăm călduros.

Frontul de Ebro: 6. 9. 1938

Walter Roman

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 194

81. 1938 octombrie 25 – Scrisoare adresată de comunistul francez André Marty, agent al Cominternului, lui Valter Roman, în care critică afirmațiile acestuia din urmă privind lipsa de interes a Cominternului față de voluntarii comuniști din Spania.

Barcelone, le 25 Octobre 1938

Au camarade Boris Stefanov

CC du PC Roumain

Cher camarade,

Le camarade Valter Roman nous a priés de te remettre la lettre ci-joint que lui-même a écrite.

L'ayant lue, nous y avons trouvé des informations qui ne correspondent pas à la réalité. C'est pourquoi nous avons écrit une lettre au camarade Valter Roman pour souligner ses inexactitudes. Nous vous joignons la copie de notre lettre afin que vous jugiez vous-mêmes de la valeur de la lettre que le camarade Valter Roman a écrite.

Reçois cher camarade, nos salutations communistes.

André Marty

Barcelone, le 22 octobre 1938

Camarade Valter Roman

Frente de Ebro

Cher camarade,

Nous avons reçu ta lettre que tu as écrite au camarade Boris Stefanov afin qu'elle lui soit remise. Ce que nous ferons dès que nous le pourrons.

Par la lecture de la lettre nous n'avons pu ne pas y remarquer quelques incertitudes qu'il est bien de souligner et d'expliquer afin de liquider tout malentendu et aussi cher camarade, un manque de collaboration de ta part vis-à-vis du Parti Communiste d'Espagne.

On ne peut, en effet, ne pas remarquer que toi, ayant des choses à denoncer sur la vie de Parti des camarades roumains, tu n'aies jamais senti la nécessité de t'adresser au CC du PC d'Espagne; et, dans les limites de nos connaissances tu ne les as même pas possées au Comité dirigeant le Parti du groupe d'Artillerie "Anna Pauker". Ce qui veut dire que tu avais les moyens d'intervenir dans la situation en tant que membre du PC d'Espagne et qu'il était de ton devoir de le faire, mais que tu ne l'as pas fait. D'autant plus que tu affirmes parler au nom de tous les camarades roumains; membres du Parti.

Les inexactitudes sont les suivantes. Il n'est pas vrai que vous ayez travaillé sans directives, sans contrôle et sans matériel qui se rapporte au Parti. Ce n'est pas vrai. Si les camarades espagnols membres du Parti faisant parti du même groupement militaire que vous, ont reçu des directives, du matériel et ont été contrôlés par l'organisation comme c'est réellement le cas, de même l'ont été des camarades internationaux membre du Parti car le Parti est unique et la direction aussi. Nous savons par expérience que les plaintes de cette catégorie si générales qu'absolues de la part les camarades internationaux sont dues à ce que ces camarades toutefois ne veulent pas se considérer membres du Parti Communiste Espagnol.

Nous ne savons pas s'il est vrai ou non qu'à Paris on a fait des réunions au cours desquelles furent prises des décisions au sujet des camarades roumains. Personne ne nous les a communiquées, soit dans leur ensemble, soit en partie. On ne pouvait donc rien faire.

Mais il y a quelque chose que nous ne comprenons pas, camarade Roman. Que signifie "rétablir la liaison entre vous et le CC du PC d'Espagne"? Si vous êtes membre du PC d'Espagne, la liaison existe déjà par ce fait même.

Que signifie "rétablir la liaison entre vous et le CC du PC Roumain"? lorsque entre le CC du PC d'Espagne et le CC du PC Roumain, que nous sachions, cette liaison n'a jamais été brisée?

Il nous semble, camarade Roman que dans le fonds de ta lettre et des questions que tu poses il y a une très grande incompréhension du rôle des communistes des autres pays qui se trouvent en Espagne. Rôle qui ne doit pas consister à créer de petits partis de nationalités dans le Parti Communiste d'Espagne avec tout une série de représentants à eux, officiels ou officieux lesquels, en effet, au lieu de penser à l'unité du parti contribuent à le diviser par toutes leurs questions qui, bien qu'intéressantes ne sont pas de premier plan ici en Espagne.

Ceci a été notre expérience et c'est ceci que nous voulons éviter lorsque nous voulons que les camarades communistes se lient d'avantage au PC Espagnol, lorsque le CC du PCE a décidé de ne pas admettre des représentants de Parti en Espagne ni une organisation de Parti par groupe de nationalités. Les décisions de Paris, auxquelles tu te rapportes et qui étaient prises sur la base de la vieille méthode de travail ne pouvaient donc être réalisées. Elles étaient politiquement déplacées.

Pour conclure, nous te communiquons qu'à chaque fois que le PC Roumain nous a demandé soit des camarades, soit des renseignements, nous lui avons donné satisfaction.

Ne pouvant imprimer ici la littérature spéciale en votre langue nous l'avons demandée au PC Roumain. Mais rien n'est encore arrivé à cause des difficultés de transmission.

Chaque fois que les camarades roumains ayant besoin de quelque chose se sont adressés à nous, nous avons fait le maximum d'efforts pour les satisfaire.

C'est enfin le PC d'Espagne qui s'est chargé et qui accomplit l'étude des camarades roumains pas seulement en tant que militants du PC d'Espagne mais également en tant que communistes ou cadres du Parti Roumain. Naturellement dans notre travail il n'y a pas mal de défauts, mais affirmer – comme tu affirmes – tout simplement que vous travaillez sans directives, sans contrôle et sans que personne ne s'intéresse à vous, c'est inexact.

Salut,

André Marty

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 191-193

Traducere:

Barcelona, 25 octombrie 1938

Tovarășului Boris Ștefanov

CC al PCR

Dragă tovarășe,

Tovarășul Valter Roman ne-a rugat să-ți predăm scrisoarea alăturată, pe care el însuși a redactat-o.

Citind-o, am găsit informații care nu corespund realității. De aceea, i-am scris tovarășului Valter Roman o scrisoare, pentru a-i atrage atenția asupra inexactităților. Vă trimitem alăturat și o copie a scrisorii noastre, pentru a judeca dumneavoastră înșivă valoarea scrisorii pe care tovarășul Valter Roman a scris-o.

Primește, tovarășe, salutul nostru comunist.

André Marty

Barcelona, 22 octombrie 1938.

Tovarășului Valter Roman

Frente de Ebro

Dragă tovarășe,

Am primit scrisoarea pe care ai adresat-o tovarășului Boris Ștefanov pentru a-i fi predată. Lucru pe care-l vom face, de îndată ce vom putea.

Citind scrisoarea ta, nu am putut să nu constatăm câteva incertitudini, pe care este bine să le subliniem și să le explicăm pentru a elimina orice neînțelegere, precum și o lipsă de colaborare din partea dumată, dragă tovarășe, cu Partidul Comunist din Spania.

Nu putem efectiv să nu remarcăm că tu, având câteva lucruri de spus în legătură cu viața de partid a tovarășilor români, nu ai considerat niciodată necesar să te adresezi CC al PC din Spania; și, din câte știm noi, nu le-ai semnalat nici Comitetului conducător de partid al grupului de Artilerie "Anna Pauker". Ceea ce înseamnă că aveai mijloacele pentru a interveni în problemă, în calitate de membru al PC Spaniol, și că era de datoria ta să o faci, însă nu ai făcut-o. Cu atât mai mult, cu cât afirmi că vorbești în numele tuturor tovarășilor români, membri ai partidului.

Inexactitățile sunt următoarele. Nu este adevărat că ați lucrat fără directive, fără control și fără material care să se raporteze la partid. Nu este adevărat. Dacă tovarășii spanioli, membri ai partidului, făcând parte din aceeași grupare militară cu voi, au primit directivele, materialul și au fost controlați de către organizație, cum s-a întâmplat în acest caz, la fel s-a procedat și în cazul tovarășilor internaționali membri ai partidului, pentru că partidul este unic, iar conducerea sa, de asemenea. Din experiență, noi știm că plângerile de acest fel, pe cât de generale, pe atât de absolute, din partea tovarășilor internaționali sunt datorate faptului că acești tovarășii nu vor, cu toate acestea, să se considere membri ai Partidului Comunist Spaniol.

Nu știm dacă este adevărat sau nu că, la Paris, au avut loc întâlniri în cadrul cărora s-au luat decizii cu privire la problema tovarășilor români. Nimeni nu ni le-a comunicat, nici în întregime, nici în parte. Deci, nu puteam face nimic.

Dar există ceva ce nu înțelegem, domnule Roman. Ce înseamnă "restabilirea legăturii între voi și CC al PC Spaniol"? Dacă sunteți membru al PC Spaniol, legătura există deja, tocmai prin acest fapt.

Ce înseamnă "restabilirea legăturii între voi și CC al PC Român"? când între CC al PC din Spania și CC al PC Român, după cum știm, această legătură nu a fost niciodată ruptă?

Ni se pare, tovarășe Roman, că pe fondul scrisorii și a problemelor pe care le pui există o mare neînțelegere a rolului comuniștilor din alte țări, care se găsesc în Spania. Rol care nu trebuie să conște în crearea de mici partide de naționalități în Partidul Comunist din Spania, cu o întreagă serie de reprezentanți oficiali sau oficioși care, în realitate, în loc să se gândească la unitatea partidului, contribuie la divizarea lui, prin toate aceste probleme ale lor care, deși interesante, nu sunt pe primul plan aici, în Spania.

Aceasta a fost experiența noastră și tocmai această experiență vrem să o evităm când dorim ca tovarășii comuniști să se lege mai mult de Partidul Comunist Spaniol, când CC al PCS a decis să nu admită reprezentanți ai partidului în Spania și nici vreo organizație de partid pe grupuri de naționalități. Deciziile de la Paris, la care te referi și care au fost luate pe baza vechii metode de lucru, nu puteau fi realizate. Din punct de vedere politic, ele erau deplasate.

În concluzie, îți comunicăm că, de fiecare dată când PC Român ne-a cerut fie tovarăși, fie informații, i-am dat satisfacție.

Neputând tipări aici literatura de specialitate în limba dumneavoastră, am cerut acest lucru PC Român. Dar nu a sosit încă nimic datorită dificultăților de comunicare.

De fiecare dată când tovarășii români, având nevoie de ceva, ni s-au adresat, noi am făcut tot ce ne-a stat în putință pentru a-i ajuta.

În fine, PC din Spania este cel care s-a însărcinat și care a îndeplinit instruirea tovarășilor români nu doar ca militanți ai PC Spaniol, ci și în calitate de comuniști sau cadre ale PC Român. Firește, în munca noastră există destule deficiențe, dar a afirma, pur și simplu – așa cum o faci tu, că lucrați fără direcție, fără control și fără ca cineva să se intereseze de voi, este inexact,

Salut,

André Marty

82. [1938] – Scrisoare adresată de Boris Ștefanov generalului de divizie Ioan Sichițiu, fost șef al Marelui Stat Major al României, prin care îl felicită pentru atitudinea sa antifascistă și îi solicită colaborarea la politica de front popular.

D-lui General Sichițiu

Domnule General,

Noi, comuniștii din România, cu mare durere am aflat despre moartea Generalului Tonicu din Iugoslavia. Acest ostaș n-a găsit cale spre masele populare și, nevoind să devie unealta în mâinile Regentului Pavel și camarilei, pentru a duce război în contra propriului său popor, pentru a duce alături de blocul statelor fasciste războiul nou mondial, s-a sinucis.

Cu atât mai mare bucurie noi, comuniștii din România, am aflat că dvoastră nu numai că n-ați voit să fiți unealta oarbă în mâinile Regelui, camarilei și vârfurilor celor mai reacționare, celor mai șovine și celor mai agresive ale capitalului financiar și marii proprietăți, dar ați și înțeles că locul dvoastră este în rândul maselor populare, în sânul forțelor democratice și, împreună cu ei, să luptați cu toate forțele voastre pentru apărarea cu adevărat a intereselor poporului român și popoarelor conlocuitoare din România – luptând contra pericolului de fascism și război, pentru: pâine, pace, libertate și progres.

Dvoastră, concediat prea de timpuriu, v-ați înscris în PNȚ, tocmai când acest partid cu unanimitate se orientează spre o tactică de luptă mai consecventă, hotărâtă de mobilizare a maselor, când nevoia concentrării tuturor forțelor democratice, pentru a bara drumul fascismului spre putere la noi, este o necesitate imperioasă și când această nevoie o înțeleg cadrele și organizația de jos a PNȚ, Partidul S[ocial] D[emocrat], organizațiile de jos ale PRȚ, organizațiile profesionale ale muncitorilor, țăranilor, meseriașilor, funcționarilor, învățătorilor și masele largi neorganizate, care văd cum pericolul de fascism și război pe scara internațională și națională, crește zi cu zi.

Numai prin concentrarea tuturor forțelor democratice, prin crearea comitetelor de coordonare a luptei tuturor partidelor și organizațiilor democratice pe scară locală și națională, se vor putea mobiliza masele cele mai largi populare să participe activ la lupta electorală în curs, să se asigure înfrângerea fasciștilor și guvernului fascist și să se ducă luptă cu succes contra orice încercare de stabilire a dictaturii militaro-fasciste, lichidarea și restului de libertăți democratice, dezlănțuirea războiului bandelor fasciste în contra poporului român și popoarelor conlocuitoare din România și orientarea României spre alianța cu blocul statelor fasciste și războiul alături de ele.

În persoana dvoastră, d-le general, noi, comuniștii din România, felicităm pe toți ofițerii activi și de rezervă, care, ca dvoastră, știu și vor ști să apere în adevăr interesele poporului român și popoarelor conlocuitoare din România, luptând alături de masele populare în contra pericolului de fascism și război, pentru pâine, pace, libertate și progres.

Trăiască armata, ca apărătoare a intereselor poporului român și popoarelor din România!

Cu deosebite considerațiuni,
B. S.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 26

83. 1939 ianuarie 26 – Scrisoare, probabil, a lui Boris Ștefanov către un membru PCR, aflat la Paris, în care cere să se ia măsuri pentru ca voluntarii români repatriați din Spania să nu fie expuși arestării sau racolării de către serviciile secrete românești și strălne.

Cher ami,

Maintenant tu dois aider de toutes tes forces le Comité National pour faire accepter et envoyer tous les volontaires dans le pays. Pour qu'ils puissent rentrer dans le pays, il est nécessaire de ne donner aucun prétexte aux agents de la Sûreté, - qui très probablement ont inondé ta ville et qui s'efforceront de faire du recrutement parmi les volontiers, - de supposer qu'ils ont des liaisons directes quelconques avec nous ou qu'ils se trouvent sous notre influence.

Tu dois envoyer tous les volontaires au Comité National et de ton côté, tu dois faire tout ce qui est [en] ton pouvoir pour que le Comité National puisse recevoir toute aide de la part des autorités locales et des comités locaux pour venir en aide, au premier lieu, à tous les blessés, invalides, etc. ... et pour que tous les volontaires sentent qu'ils sont entourés de sollicitude, qu'ils ne sont soumis à

aucune privation, qu'ils n'aient pas de désagréments et qu'ils puissent rentrer dans le pays, dans de bonnes conditions et le plus rapidement possible. Tu dois, par l'intermédiaire des volontaires qui sont membres du Parti, mettre tous les volontaires au courant de la situation internationale, de la nécessité de renforcer la lutte contre le fascisme et la guerre, que toutes les forces luttant pour la défense de la paix et pour une victoire proche et inévitable sur les agresseurs fascistes soient mieux organisées. Avec l'aide des militants qui se trouvent parmi les volontaires tu dois donner du courage à tous ceux qui ont peur des difficultés actuelles qui se dressent devant eux au moment de leur retour et qui seront encore plus grandes après leur retour dans le pays.

[Pré]venir tous ceux, et particulièrement les faibles, de ne pas se laisser prendre par l'ennemi de classe qui, par l'intermédiaire de la Sigourantza, la Gestapo, l'OVRA, s'efforceront de les enrôler.

Il dépendra de ton travail énergique que tous les volontaires soient convenablement placés et qu'aucun d'eux ne méconnaisse la grande activité que tu as déployée pour les aider.

En ce qui concerne la famille de Slepoy, tu dois faire savoir dans le pays quelle est la situation de sa famille et il faut demander ce que nous devons faire avec sa femme, si elle peut rentrer dans le pays et sinon ce qu'elle fera. Quant à Slepoy la décision de la délégation du CC reste en vigueur, c'est-à-dire qu'il doit rentrer dans le pays.

26. I. 1939.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 560

Traducere:

Dragul meu,

Acum trebuie să ajuți din toate puterile Comitetul Național pentru a accepta și a trimite toți voluntarii în țară. Ca să poată intra în țară, trebuie să nu se dea nici un pretext agenților Siguranței – care, cel mai probabil, au inundat orașul și care încearcă să facă recrutări în rândul voluntarilor – să presupună că au oarecare legături directe cu noi sau se găsesc sub influența noastră.

Trebuie să trimiți toți voluntarii Comitetului Național și din partea ta, trebuie să faci tot ce-ți stă în puteri pentru a putea Comitetul Național să primească tot ajutorul din partea autorităților locale și a comitetelor locale, pentru a veni, în primul rând, în ajutorul tuturor răniților, invalizilor etc. ... și pentru ca toți voluntarii să simtă că sunt înconjurați de solitudine, că nu sunt supuși nici unei privațiuni, că nu au neplăceri și că se pot întoarce în țară, în bune condiții și cât mai rapid posibil. Prin intermediul voluntarilor care sunt membri de partid, trebuie să pui la curent toți voluntarii cu situația internațională, cu necesitatea întăririi luptei împotriva fascismului și războiului, pentru ca toate forțele, luptând pentru apărarea păcii și pentru o victorie apropiată și inevitabilă asupra agresorilor fasciști să fie mai bine organizate. Cu ajutorul militanților care se găsesc printre voluntari, tu trebuie să le dai curaj tuturor celor cărora le e frică de dificultățile actuale care se

ivesc în față în momentul întoarcerii lor și care vor fi și mai mari după revenirea lor în țară.

[Trebuie] să-i previi pe toți aceștia și mai ales pe cei slabi, să nu se lase prinși de dușmanul de clasă care, prin intermediul Siguranței, Gestapo-ului, OVRA, vor încerca să-i înroleze.

Va depinde de munca ta energetică ca toți voluntarii să fie plasați convenabil și ca nici unul dintre ei să nu subaprecieze larga activitate pe care tu ai desfășurat-o pentru a-i ajuta.

În ceea ce privește familia lui Șlepoi, trebuie să faci cunoscut în țară care este situația familiei sale și trebuie să întrebi ce trebuie să facem cu soția sa, dacă poate să se întoarcă în țară și, dacă nu, ce va face. În ce-l privește pe Șlepoi, decizia delegației CC rămâne în vigoare, adică el trebuie să se întoarcă în țară.

26 ianuarie 1939

84. 1939 martie 2 – Scrisoarea Secretariatului Comitetului voluntarilor români din Spania către voluntarii internați în lagărele de la Argé sur Mer și St. Cyprien, cuprinzând indicații asupra modului în care se face repatrierea voluntarilor.

Paris, le 2 Mars 1939

Dragi tovarăși,

Am avut de învins multe greutăți pentru a trimite pe delegata noastră, tovarășa Elvira, la voi, putem spune însă că rezultatele obținute prin această plecare ne-au satisfăcut pe toți deopotrivă. Faptul că am putut restabili un contact direct cu voi, că am putut vedea entuziasmul exemplar cu care înfrunțați lipsurile, că am putut să vă punem în curent, câtuși de puțin, cu situația de la noi, toate acestea nu numai că ușurează munca noastră de ajutorare și solidaritate față de voi, dar ne dau posibilități noi de lărgire și intensificare a muncii noastre.

Prima ocazie a și fost folosită, când tovarășa Elvira, în ziua întoarcerii de la voi, a venit la balul ce-l organizasem în folosul nostru [și], cu toată durerea față de suferințele ce le îndurați, a rodat co a văzut și a simțit printre voi. În special, a influențat munca insistentă pe toate terenurile ce se duc în lagărul din St. Cyprien, de unde a adus și buletinul de propagandă ce apare acolo regulat, din două în două zile.

Toată lumea a rămas adânc impresionată de cele relatate, iar apelul pe care l-am lansat a avut drept rezultat licitarea unui obiect care a adus un plus de 550 de franci în casa noastră.

Doriința voastră, tovarăși, ca să folosim orice ocazie, orice manifestare publică pentru a vorbi de viața și nevoile noastre, noi o realizăm tot timpul în procesul muncii. Vă promitem ca să înzecim eforturile noastre. De altfel, toată munca noastră se concentrează, astăzi, mai ales, în două direcții:

- 1) Ajutorarea voluntarilor români din lagăre de concentrare.
- 2) Ajutorarea celor prezenți aci.

Prin intensificarea străngerii de bani, alimente și îmbrăcăminte, prin trimiterea de pachete, colectiv și individual, în lagăre, prin reînnoirea nașiilor²²⁷, prin antrenarea organizațiilor care au stat până acum departe de noi în munca noastră de ajutorare, prin popularizarea vieții noastre, prin desfășurarea unei campanii în favoarea revendicărilor noastre, iată cum vrem să vă ajutăm pe voi.

Prin eforturi din partea comitetului, prin organizarea parenării, vrem să îngrijim în măsura posibilității pe cei de aici și, mai ales, pe cei bolnavi. Bolnavii și invalizii sunt, întotdeauna, centrul preocupărilor noastre și n-au avut până acum de suferit mari lipsuri. Greutățile ce le întâmpinăm vă puteți închipui numai după faptul că, pentru ajutorarea celor prezenți veniți de curând, toți voluntarii întorși aci de mult timp au renunțat la mai mult de jumătate din ajutorul ce-l primeau. Un gest demn de ei, care merită toată lauda și recunoștința din partea noastră, a tuturor.

Cu a doua ocazie, vă vom informa mai amănunțit despre activitatea noastră zilnică, până atunci, vă rugăm totuși să ne dați părerea voastră și tot ce credeți că am putea face mai mult pentru voi, pentru poporul spaniol.

Scumpi tovarăși, din scrisorile primite după vizita tovarășei Elvira se vede că nu sunteți încă în curent cu multe chestiuni. Cu scopul de a vă lămuri complet, precum și pentru a vă aduce actele, literatura și ceva ajutor, folosim ocazia ce ni se prezintă de a vă trimite încă o delegată din partea noastră, pe tovarășa Rosea. Nu știm dacă vom mai putea așa curând să comunicăm cu voi, e foarte greu și costisitor. De aceea, vă rugăm, chiar cu riscul ca tovarășa să mai rămâie o zi-două lângă voi, să folosiți această ocazie până la maximum.

Iată ce vrem să vă comunicăm în urma consultării diferitelor organe de aici și ca o completare la cele comunicate anterior. De altfel, credem că, în același sens, o să fiți informați și de către reprezentanții organizațiilor noastre franceze, care se află la Perpignan.

1) Pentru rezolvarea problemei voluntarilor din B[rigăzile] I[nternaționale], organizațiile antifasciste și democratice de aici depun cele mai mari eforturi. Se duce mereu lupta, pe toate căile posibile, pentru a îmbunătăți regimul în lagăr și, în același timp, pentru rezolvarea definitivă a situației tuturor internaților din lagăre. În acest scop, organizațiile de aici au format o comisiune specială, ai cărei reprezentanți vor lua contact și cu voi. Atitudinea noastră nu poate fi decât în strânsă coordonare și legătură cu aceste organizații. Ea constă în aceea că nu se recomandă, din motivele expuse anterior, nici o plecare individuală, afară de cazul când tovarășul în cauză are încă hârtii de identitate sau de lucru neexpire pentru Franța sau Belgia, când are posibilitatea asigurării existenței sau a se aranja definitiv prin rude, fără a cădea astfel în sarcina comitetului internațional sau național. Numele acestor tovarăși vă rugăm să ne comunicați. Vă atragem atenția că, în nici un caz, acești tovarăși, în afară de cei cu acte neexpire, nu vor putea să stea la Paris sau în regiunea pariziană, chiar dacă un francez garantează pentru ei. Cei trei tovarăși eliberați din lagărul vostru sunt deja în situație ilegală și trebuie să părăsească Parisul fără a avea unde pleca.

2) Cât privește pe cei grav bolnavi sau mutilați, și aci nu suntem în măsură singuri să soluționăm cazul. Situația lor va fi, în primul rând, rezolvată de aceleași

²²⁷ Din fr. *parrainer* – a nași, (aici) a susține o acțiune, o persoană.

parrainage – susținerea morală a unei persoane sau a unei acțiuni.

organe. Vă rugăm, pentru accelerarea acestui lucru, să ne trimiteți de urgență biografiile și fotografiile, dacă e posibil, tuturor celor mutilați și grav bolnavi. Ei vor pleca din Franța într-un loc unde vor fi bine îngrijiți.

3) Cei condamnați sau care nu se pot întoarce în țară până la primirea dispozițiilor noi, să nu se înscrie pentru plecarea în România, ci în Belgia, Franța sau America.

4) În ceea ce privește plecarea în România, nu cunoaștem nici o hotărâre a Guvernului român de care ne-ați întrebat. Acest lucru nu este însă exclus, în urma unei înțelegeri între Guvernul român și cel francez și depinde de desfășurarea evenimentelor politice în viitor. Oricum, toți acei care sunt hotărâți de a pleca în țară, să fie pregătiți în acest sens, când repatrierea lor va fi posibilă.

A) Nici o declarație de principiu care ar renege sau ar pune în lumină negativă activitatea și lupta depuse de voluntarii români în Spania.

B) Tovarășii care se întorc în țară trebuie să păstreze aceeași atitudine demnă în fața autorităților românești și, în general, să nu uite că, apărând cauza independenței spaniole, au apărut independența și cauza națională a țării noastre. Aceasta presupune, bineînțeles, o muncă insistentă din partea voastră, mai ales, a celor responsabili.

6) Tovarășii minoritari fără naționalitate sau acei care cred că au pierdut-o, se vor înscrie că doresc să plece în Franța, Belgia sau America.

7) Cât privește munca nefastă pe care o desfășoară unele elemente provocatoare și străine de noi, noi suntem siguri că priceperea și curajul de care ați dat dovadă până acum vă vor ajuta ca și în viitor să luptați eficace împotriva acestor elemente și să reduceți până la minimum posibilitățile lor de dezbinare a colectivului voluntarilor.

Tovarășii! Vă trimitem haine, literatură și cele ce ați cerut, în limita posibilităților noastre. Vă trimitem actele cerute, reținând poate livretele militare spre a fi vizate, în caz dacă este posibil. Răspundeți prin tovarășa și amănunțit de tot ce-a mai intervenit în viața voastră din lagăr, toate sfaturile voastre pentru noi și cele ce vă trebuiesc mai urgent. Răspundeți neapărat cum se poate scoate geamantanele cu lucruri pentru tovarășii care nu sunt în lagăr și care lucruri au trecut în Franța cu camioane.

Cu salutări antifasciste,
SECRETARIATUL COMITETULUI

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 590-592

85. 1939 martie 20 – Listă a comuniștilor români răniți în Spania, întocmită de Comitetul voluntarilor români de la Paris.

Ci après une première liste de volontaires roumains invalides, blessés ou malades, dans l'impossibilité de gagner leur vie, et proposés par le PC roumain, pour être envoyés en URSS.

- LEONIDA TISMINETZSKI: ouvrier typographe, âgé de 25 ans, né en Bessarabie (Soroca). En Espagne depuis un an. Il a le bras amputé. Membre PCR. A été plusieurs fois arrêté et battu. A été en prison. Il a une mère vieille et veuve.

- MUNTEANU ȘTEFAN: étudiant de SARDA (Bessarabie), 24 ans, en Espagne depuis un an. Il a la main droite amputée.

- ALEX PARASKIV: ouvrier tailleur, fils de paysan, né en ancienne Roumanie (département Ilfov). A une mère veuve de guerre et 6 petits frères. En Espagne depuis un an. Il a perdu un œil et est très malade. Il a été membre de la Jeunesse social-démocrate puis passé chez nous. Il a été dans le grand procès avec Preoteasa²²⁸.

- BIBI REZNEV: ouvrier, 26 ans, de Bucovine. Venu en France, il y a 6 ou 7 ans. Membre du PCR. Il a contracté une tuberculose osseuse sur le front. Il s'est trouvé dans un camp de concentration, faute de place dans l'hôpital.

- STERUSUS ILANS: étudiant, 28 ans, de Toscani; en Espagne depuis un an. Sur lui s'écroula le mur d'une maison, frappé par un obus et l'a grièvement blessé.

- FALTISEA: il est malade; a plusieurs éclats d'obus dans le corps et jusqu'à présent, aucun médecin n'a voulu l'opérer, n'ayant pas l'assurance de pouvoir le sauver.

- GHILMAN: blessé aux pieds; ne guérit pas. Il est rentré d'Espagne il y a 5 ou 6 mois.

- HERSCOU KLEIN: malade, dans l'incapacité de travailler.

- COUDEROV: blessé et malade, ne peut pas travailler.

- ARONOVICI: malade, ne peut pas travailler.

- RAPAPORT: d°

- FINKELMAN: malade, ne peut travailler.

- MINCA STAN: interné depuis juin 1938-janvier 1939, dans un hospice d'aliénés (commotion à la suite d'une exposition d'obus auprès de lui).

- CAZACU VALENTIN: c'est un très bon camarade. Il a contracté une maladie de cœur, au front.

... bien voir auprès du comité national roumain toutes informations supplémentaires qu'il est possible d'avoir).

Tiens-nous au courant.

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 593-594

Traducere:

Urmează o primă listă a voluntarilor români invalizi, răniți sau bolnavi, aflați în imposibilitatea de a-și câștiga existența și propuși de Partidul Comunist Român să fie trimiși în URSS.

- Leonida Tisminetki: muncitor tipograf, 25 de ani, născut în Basarabia (Soroca). În Spania, se află de un an. Are brațul amputat. Membru PCR. A fost de mai multe ori arestat și bătut. A fost în închisoare. Are o mamă bătrână, văduvă.

- Munteanu Ștefan: student SARDA (Basarabia); 24 ani; în Spania, este de un an. Are mâna dreaptă amputată.

²²⁸ În toamna anului 1935, un grup de tineri comuniști, avându-l ca principal reprezentant pe Grigore Preoteasa, a compărut la București într-unul din așa-numitele "procesele ale antifasciștilor". Acuzația care li se aducea era aceea de a fi întreținut legături cu Partidul Comunist și cu URSS.

- Alex Paraschiv: muncitor croitor, fiu de țăran, născut în Vechiul Regat (județul Ilfov). Are o mamă văduvă de război și șase frați mai mici. Este de un an în Spania. A pierdut un ochi și este foarte bolnav. A fost membru al organizației de tineret social-democrate, apoi a trecut la noi. A fost în marele proces cu Preoteasa.

- Bibi Reznov: muncitor, 26 ani, din Bucovina. A venit în Franța acum șase-șapte ani. Membru PCR. A contactat o tuberculoză osoasă pe front. A fost într-un lagăr de concentrare, din lipsă de loc în spital.

- Sterusus Ilans: student, 28 ani, din Toscani; în Spania, se află de un an. Peste el s-a prăbușit zidul unei case, lovit de un obuz, și l-a rănit grav.

- Fălțișea: este bolnav; are mai multe așchii de obuz în corp și, până în prezent, nici un medic nu a vrut să-l opereze, neavând siguranța că-l poate salva.

- Ghilman: rănit la picioare, nu se vindecă. S-a întors din Spania acum cinci sau șase luni.

- Herșcu Klein: bolnav, în incapacitate de a munci.

- Cuderov: rănit și bolnav, nu poate munci.

- Aronovici: bolnav, nu poate munci.

- Rapaport: d° [sic !]

- Finkelman: bolnav, nu poate munci.

- Minca Stan: internat din iunie 1938–ianuarie 1939, într-un ospiciu (comoție [cerebrală] în urma exploziei unui obuz lângă el).

- Cazacu Valentin: este un foarte bun tovarăș. A contactat o boală de inimă pe front.

[...] ²²⁹ de văzut la Comitetul Național român orice informații supliment[are] pe care este posibil să le aibă.

Ține-ne la curent.

86. [1939, martie] - Scrisoare a unui grup de voluntari comuniști în războiul din Spania, aflați în lagărul de la Argèles sur Mer (Franța), în care sunt descrise condițiile din lagăr și situația voluntarilor din grupul românesc.

Dragi tovarăși,

Cu nesusă bucurie, am primit vizita tovei Elvira Schneiberg, delegata noastră, și scrisoarea adresată de voi grupului nostru. Ne dăm seama cu ce greutateți ați putut realiza acest lucru și fiți siguri că prețuim cum se cuvine sacrificiile voastre.

În momentul de față, ne aflăm în câmpul ²³⁰ de concentrare din Argèles sur Mer 28 de voluntari români. Cu mândrie, vă putem aduce la cunoștință, deși toți am trecut și trecem prin momente foarte grele, nici unul dintre noi n-a fost clătinat din hotărârea sa de a continua lupta pentru care ne-au trimis în Spania popoarele noastre, că unitatea noastră n-a suferit nici o știrbire, că suntem un exemplu de viață colectivă și disciplină pentru întreg câmpul internațional. Încercările și loviturile îndreptate contra noastră de către toți amicii și agenții deschiși sau acoperiți ai fascismului nu-și vor ajunge scopul de a dezagrega rândurile noastre, de a zdruncina

²²⁹ Lipsă în text.

²³⁰ Lagărul.

moralul nostru. Cuvintele voastre tovară-șești, dovezile pe care ni le dați că nici un moment nu ne-ați uitat și că faceți toate eforturile spre a ușura viața noastră aici, în câmpul de concentrare și spre a obține o soluționare favorabilă și definitivă a situației noastre, ne sunt de un ajutor de neprețuit. Așa că, nici până azi, nu ne-am îndoit de solidaritatea voastră și, deși înconjurați cu sârmă ghimpată și de spahii și de senegalezi, am știut că nu suntem izolați de voi – tot astfel, știm că putem privi cu încredere și seninătate viitorul. Lupta noastră, lupta maselor muncitoare din Franța, din țara noastră, din toată lumea va izbuti să impună Guvernului francez și guvernelor statelor democratice respectarea drepturilor și voinței poporului spaniol și va pune capăt politicii de capitulare și de încurajare a fascismului, care-i tot una cu precipitarea întregii omeniri în cel mai nimicitor război. Suntem siguri că prin aceeași luptă se va impune desființarea rușinii lagărelor de concentrare, tratarea noastră în conformitate cu dreptul și calitatea noastră și rezolvarea definitivă a situației noastre.

Noi, voluntarii români, vă asigurăm că nici unul dintre noi nu va lipsi, ca și până astăzi, de la împlinirea datoriei sale către poporul spaniol, către popoarele din România, către toți cei ce luptă contra fascismului și războiului din toată lumea. Prin purtarea noastră disciplinată și demnă aici, vă vom ușura eforturile pentru soluționarea problemelor noastre.

Scumpi tovarăși, după cererea voastră, vă dăm un tablou al situației noastre din campul din Argèles sur Mer.

Din cei 28 de voluntari ai grupului român, încadrat în grupul balcanic, sunt cinci tovarăși mutilați și cu boli mai grave, care ar avea nevoie de eliberare din câmp sau, cel puțin, de o evacuare în altă parte, spre a avea condițiile mai suportabile de trai și îngrijire medicală. Cei care au fost evacuați anterior în spitalele militare au fost aproape complet lipsiți de orice îngrijire și tratați neomeneste. Acum câteva zile, tov. Leon Tisminițchi și User Finchelstein, primul fără un braț și celălalt cu răni deschise, fiind trimiși spre evacuare, au fost ținuți în astfel de condiții, încât au preferat să se întoarcă în câmp. Alți tovi mutilați și bolnavi au fost evacuați, dar nu știm în ce condiții și unde. Medicul francez militar al câmpului are o atitudine brutală și amenință pe bolnavi cu arestarea, dacă stăruiesc să fie îngrijiți. Iar în spitalul „Ancien Hôpital Militaire” din Perpignan, căpitanul, medic-șef al spitalului, a strigat la bolnavi că nu merită nici o îngrijire.

Cu toate eforturile medicilor noștri, ei nu pot ușura cu aproape nimic soarta bolnavilor, fiind lipsiți de medicamente și desconsiderați de autorități.

În general, condițiile de viață în câmp sunt extrem de grele. Câmpul se află la o plajă bătută de vânt, care aruncă nisip în mâncare, în gura și în ochii tovilor. Nu avem ca locuințe nici măcar barăci, ci numai un cort sfâșiat și câteva colibe improvizate, în care pătrunde ploaia, vântul și frigul. Condițiile igienice sunt mizerabile. Apa din câmp, după expertiza medicală, e infectă, altă apă nu primim, toți suntem plini de păduchi, autoritățile refuză instalarea unei băi, rufe de schimb nu avem, valizele transportate în comun din Spania nu se înapoiază, iar dacă unii le-au primit, n-am mai găsit nimic în ele.

Politia și ofițerii ne tratează mai rău ca pe deținuți. Fiecare pas e supravegheat, umilirile și lovirile se țin lanț. Nu ni se permite nici măcar să cumpărăm ceva din sat.

Totuși, de la internarea noastră până acum, constatăm oarecari îmbunătățiri, care știm că se datoresc exclusiv eforturilor noastre. În primul rând, hrana e mai abundentă și de mai bună calitate, datorită donațiilor primite zilnic. (Rația oficială e ca la început, de exemplu ¼, sau mai mult, 1/3 de pâine pe zi). La început, dormeam absolut sub cerul

liber. Puțini sunt cei care dorm azi în barăci, în alte grupuri, noi avem un cort și câteva colibe improvizate, care ne dau un minimum de adăpost.

Suntem siguri că eforturile voastre continue vor aduce noi îmbunătățiri ale situației noastre.

În ce privește necesitățile noastre, cea mai precaută și cea mai cuprinzătoare este desființarea lagărelor de concentrare, în special, celor din Argèles și St. Cyprien, a căror poziție (pe plaja deschisă) e de așa natură, încât nici o îmbunătățire radicală nu poate fi realizată. Ca necesitățile curente, cele mai simțite sunt: rufe de schimb și calde, ciorapi, încălțăminte, 4-5 paltoane uzate, medicamente curente (aspirine, antinevralgice, antidiareice, bicarbonat, alifie mercurială contra păduchilor, alcool), piepteni, un piepten și foarfece de frizer; perii și pastă de dinți, mașini și lame de ras, pensule și săpun de ras, ace și ață, ceai, zahăr, tutun, ceva bani, berete pe cap, ziare în limbile română, ungară și rusă.

Dragi tovarăși, înțelegem perfect și suntem de acord cu voi asupra încetării plecărilor individuale din câmp. Vă garantăm că, de azi înainte, astfel de cazuri nu se vor mai produce.

Vă alăturăm lista cerută asupra tuturor tovilor din grupul român, ca și asupra tovilor cu condamnări în țară și a celor mutilați și bolnavi.

Vă rugăm să ne țineți în curent cu tot ce se întreprinde și se obține pentru noi, ca și asupra perspectivelor situației noastre.

Mulțumindu-vă încă o dată pentru munca depusă, pentru noi, vă trimitem salutul nostru antifascist și asigurarea că vom fi totdeauna demni de sacrificiile pe care le faceți și de încrederea pe care o puneți în noi.

În numele grupului român
ss. Const. Câmpeanu
Manole H. Manole
Leon Tisminițchi

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 586-587.

87. [1939, martie] - Scrisoarea voluntarilor români internați în lagărul din St. Cyprien (Franța), în numele cărora semnează Constantin Doncea, în care sunt descrise condițiile din lagăr și starea de spirit a românilor internați.

Dragi tovarăși,

S-a primit scrisoarea voastră, trimisă pe adresa tovilui Doncea, dar care nu poartă data, ci numai luna februarie 1939. Din ea reiese ceea ce noi n-am încetat de a crede nici o clipă, că organizația noastră se ocupă de noi, în mod colectiv și individual.

Asta nu înseamnă că în munca noastră nu sunt unele neajunsuri. Un exemplu, noi n-am primit știri despre situația politică din România de foarte mult timp. Și când am avut, au fost foarte puține și la intervale foarte lungi. Și, în ultimele patru luni, absolut nimica.

Noi înțelegem, de asemenea, greutățile cu care voi ați avut de luptat și prețuim aceste greutăți care nu numai că nu vor mai fi, dar ele se vor înmulți, schimbarea însă va fi numai în formă.

Spuneți că vă mândriți cu noi. Da, tovarăși, cu un colectiv ca cel de aici, pe bună dreptate că vă puteți mândri, și noi lucrăm în direcția aceea, ca încrederea și mândria voastră să fie pe deplin îndreptățită. Asta nu înseamnă că în colectivul nostru nu avem și oameni care sunt o rușine pentru acest colectiv. Ei se ocupă cu provocări, cu calomnii, cu amenințări, cu antisemitism și cu tot ce este mai infect și dezgustător. Noi ducem lupta în contra lor ca provocatori. Cine sunt ei, vă dăm mai jos numele:

Vâlceanu Constantin, Simculescu Stef., Telemac Ion, Aldea Nicolai, Căleanu Jean, Cherkez Gh., Constantinescu Alex. și Segal Maurice.

Și vă rugăm să luați act de aceste nume, pentru a împiedica orice act de provocare la ieșirea lor afară. Ei spun, [pre]cum Vâlceanu, că a fost ținut de forță în Spania, că agentul de Siguranță Ghica Vasile, care s-a pierdut cu ocazia retragerii către Franța, cică ar fi fost executat de PC. Deci, se servesc ca motiv ca să aducă injurii, murdării asupra tovilor noștri: Valter Roman, Stoica, Bondi, Cristea, Lunevschi, Doncea și alții. Promit răzbunare la întoarcerea în țară.

Asta prezintă un pericol, și nu mic, prin apropierea lor directă cu organizațiile fasciste și Siguranța. Ei vor fi folosiți contra clasei muncitoare și, pentru aceasta, vă rugăm insistent să aduceți la cunoștința organizației noastre din țară și din emigrație, pentru a lua toate măsurile preventive. Credem că e clar cele spuse de noi.

Noi vă înaintăm un tablou cu numele tuturor tovilor care se găsesc în lagărul nostru²³¹.

Despre viața noastră în lagăr.

Suntem aci un număr de 141 de români. De la prima zi a venirii noastre în lagăr, am dat ființă unui colectiv, care este primul și ultimul în acest lagăr de proporții pe națiuni. Toți oamenii participă la el. Viața se îmbunătățește pe zi cu zi. Disciplina în grupul românilor deține un loc de frunte. Construcția barăcilor a fost la timp și bine executată. În ceea ce privește igiena și grija față de om, deține primul loc.

Munca intelectuală se face cu multă încordare. Și avem succese ce ne bucură. De altfel, noi vă alăturăm și buletinul nostru, ce apare regulat din două în două zile²³². Și el vă va ajuta să cunoașteți viața noastră de aci. Asupra lui, vă rugăm să faceți critica și să spuneți părerea voastră.

Se prelucrează problemele spaniole, precum cunoașterea și popularizarea URSS și a marilor noștri conducători. De asemenea, și problemele legate de Franța și România, Frontul Popular, frontul unic, căutăm să nu rămână nimeni fără să înțeleagă cum trebuie aplicat.

Vorbind pe scurt, cam asta este munca noastră pe aci, fără să mai pomenim și de munca, nu tocmai mică, de a pregăti întoarcerea tovilor în țară.

Și acum: avem oameni care nu se pot întoarce acasă. Pentru ei s-ar recomanda să se înscrie pentru Franța. De asemenea, avem oameni bolnavi sau răniți. Lor trebuie dat o atenție deosebită.

²³¹ Nu figurează pe rolă.

²³² Nu figurează pe rolă.

Noi vă cerem:

Informații din țară, orișice material politic, fie chiar cât de vechi; literatură etc. despre Franța, Spania și URSS, orice material și oricare din aceste limbi. Material pentru munca culturală, hârtie, indigo și tot ce este necesar la mașina de scris, creioane colorate.

Alimente de bolnavi, timbre, plicuri, lame de ras, pastă, perii de dinți, îmbrăcăminte și rufe.

Comunicați-ne cine are bagajele lăsate la Paris, care nu s-a pierdut. Totodată, trimiteți actele tovilor care le-au lăsat la Paris și numai prin persoane și nu prin poștă.

C. Doncea

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 588-589

88. [1939, martie] - Scrisoarea Comitetului comunist al voluntarilor români din lagărul de la St. Cyprien către CC al PCR, relatând despre abaterile disciplinare ale unora dintre membrii de partid aflați în lagăr.

Tovarăși,

Noi, comitetul de PC din grupul român, vă trimitem lista de toți tovi membri de PC, la fel și numele de acei fără de partid, care se află în câmpul de concentrație St. Cyprienne [sic!]. Am făcut această listă, pentru a da situația cât mai posibil exactă, referitor la românii care se găsesc aici.

Vă cerem să faceți tot ce este posibil pentru ca CC al PC din România să primească și el o listă din care vă trimitem, pentru a avea situația voluntarilor membri de PC și fără partid.

I. Vă comunicăm o serie de caracteristici de ale tov. români, acei care nu s-au prezentat la chemarea Brigăzii Internaționale și a organizației de PC de la unitatea respectivă, pentru a merge pe front.

Aceștia sunt următorii: Vereș Zoltan, Moroșan Iosef, Meheș Nicolae, Klein Adolf și Leister Paul. Toți aceștia s-au înscris pentru a merge în Mexic.

Noi, comitetul de partid, am reunit pe toți acești, ascultând cauza invocată de ei, pentru ce nu s-au prezentat pentru a merge la front, s-a făcut o critică foarte puternică, demonstrându-le că conduita lor nu corespunde unor membri de PC.

Comitetul punând în discuție fiecare caz în parte, s-a stabilit următoarele pedepse de partid:

1. Vereș Zoltan – un avertisment
2. Moroșan Iosef – dezaprobare în a sa conduită
3. Levoi Iosef – un avertisment
4. Meheș Nicolae – un avertisment
5. Klein Adolf – o dezaprobare
6. Leister Paul - observație

Aceste pedepse au fost puse în discuție de noi, grupul de partid român, a fost găsit just și s-a aprobat în unanimitate.

II. În rândurile voluntarilor români există următoarele elemente fără partid:

1. Dr. Căpitan Sinculescu Ștefan
2. Soldat Vâlceanu Constantin
3. Soldat Călean Jean
4. Soldat Aldea Nicolae
5. Soldat Telemac Ioan
6. Căpitan Cerchez Gheorghe
7. Locotenent Segal Mauriciu
8. Sergent Constantinescu Alexandru

După sosirea noastră în Franța, ei au început o campanie de provocare deschisă în contra tov. noștri, în contra conducătorilor de la Brigada Internațională. Acești indivizi, tot timpul cât au stat în Spania, s-au ocupat cu munca dezorganizatorică, câțiva din acești sunt dezertori (ca Aldea și Călean), simulanți și antisemiți.

Aici, în acest câmp de concentrație, au amenințat pe unii tovarăși cu bătaia și ruperea de galoane, acuzând pe comandanți și conducători că au fost trimiși în Spania cu forța (Vâlceanu), au trimis o scrisoare provocatoare Consulatului român acuzând PC de pierderea agentului de Siguranță Ghica și alte multe provocări.

Traian Antonescu, membru de PC, s-a solidarizat tot timpul cu acești provocatori.

Noi, comitetul de PC, chemând pe Traian Antonescu și demonstrându-i așa mare greșală, cerându-i ca el să rupă legătura cu acest grup de provocatori și să dea explicații pentru această conduită. Însă, el a avut o atitudine nedemnă, exprimându-se cu un ton de sfidare, același ton cu ceilalți provocatori. Atunci noi, comitetul de PC, luând în considerație că atitudinile lui Antonescu sunt grave și în profundă contradicție cu conduita care se cere unui membru de PC; la fel, ținând în considerație că Antonescu nu a ținut cont de nici un consemn dat de PC, exprimându-se că nu va merge pe linie de PC, s-a decis la excluderea lui Traian Antonescu din PC.

Excluderea a fost pusă în fața membrilor de PC și discutată. După discuția în masa de membri de partid asupra acestui caz, în unanimitate de membri de PC, 104, s-a aprobat excluderea lui Traian Antonescu din PC, s-a ținut seama de conduita sa în Spania, ce în tot timpul nu inspira încredere în Traian Antonescu, la fel, în declarația sa că este membru de PC din 1932.

III. Cum se vede în lista care vă trimitem²³³, avem un număr de 31 de membri de PC, care s-au înscris pentru a rămâne în Franța, cu acei fără partid, 45. Cum stă această chestiune?

În consecință, la parola dată de voi și primită de a noastră organizație pentru a prepara voluntari români pentru a se întoarce în România, organizația de PC a făcut o propagandă intensă [pentru] a executa aceste directive de partid.

Majoritatea de acești membri de PC, care s-au înscris pentru a rămâne în Franța, s-a făcut de acord cu instrucțiunile de comitet de PC. Pentru ce?

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 200, c. 613-614.

²³³ Nu figurează pe rolă.

89. 1939 iunie 8 - Raport intitulat *Concluzii din scrisoarea Secretariatului*, întocmit de Draganov (Boris Ștefanov), în care se critică politica Secretariatului CC al PCR de apropiere de dictatura regală și militară, pentru activitatea în cadrul Frontului Renașterii Naționale.

8. VI. 1939

Выводы из письма Секретариата

Из письма полученного из Секретариата, видно, что товарищи не дооценивают то, что произошло в Мюнхене и те изменения, которые произошли за это время в стране и по-этому утверждают что, несмотря на все новые реакционные меры и фашизацию страны, несмотря на то, что королевская диктатура капитулировала при заключении экономического договора с Германией, положение в стране, по их мнению, не изменилось. Они считают и теперь что главным врагом является не Гитлер, не королевская диктатура и ее партия ФНВ, в которую вошли все фашистские партии и организации, и Железная гвардия, как это было и в прошлом году.

Они считают, что ФНВ не является фашистской партией, так как в ее руководство вошли не только реакционные лидеры национал-социал. партии, но и лидеры из левицы этой партии, а также и из социал-демократической партии - правых и левых. Это показывает, что они не дооценивают капитуляции и переход части лидеров НЦ и СД партий на сторону фашизма, а также и тот факт, что королевская диктатура приняла в первую очередь в ряды своей партии все фашистские партии и организации, привлекая к руководству их лидеров. Несмотря на то, что они ничего не говорят о программе ФНВ этой партии, все-таки считают, что она не фашистская.

Из письма видно, что бойкот партии они понимают очень ограниченно. Когда Маню говорит о бойкоте фронта нац. возрожд. и рекомендует всем служащим, профессорам, учителям войти в ФНВ, наши товарищи понимают, что бойкот означал бы, что все коммунисты и рабочие, которые прислушиваются к лозунгам КП Румынии, должны бы сразу не только не войти в ФНВ, но и выйти из массовых легальных организаций, которые по закону обязаны входить в ФНВ.

И после опубликования статьи в "КИ" и "Рундшау" они не поняли, что мы должны работать в массовых организациях, входящих в фронт нац. возрождения, защищая интересы масс, борясь против этой партии, для разложения этой партии, и это в то время, когда партия официально поддерживает лозунг всей оппозиции - бойкот ФНВ.

Товарищи не поняли что только в тесном сотрудничестве с с.-д. лидерами, которые исключили из среды своей партии самых реакционных лидеров, как предателей, вошедших в число инициаторов для создания партии ФНВ, и с социал-демократическими рабочими, организованными в профсоюз, - они смогут мобилизовать все массовые организации спортивные, культурные, артистические и т.д. и весь рабочий класс на борьбу против посягательств Гитлера, его агентуры в Румынии, королевской диктатуры и ее партии ФНВ, и ~~бразом~~ смогут создать и укрепить единый фронт рабочих

Товарищи не поняли, что только помогая в организации проведения совместных выступлений руководства партийных масс, как и масс, находящихся под влиянием демократических, нефашистских, [сил] желающих защитить независимость страны, партий и организаций, можно осуществить самый широкий фронт защиты мира и независимости страны, в борьбе против ФНВ.

Товарищи не поняли даже цитируемый ими пассаж из сентябрьской резолюции ЦК партии: "Королевская диктатура, по причине своей реакционной политики, политики корупций, ограбления и притеснения народных масс, не представляет никакой гарантии против гитлеровской агрессии, но более того, в сущности, она подкармливает фашистскую демагогию, обеспечивает фашистским организациям свободу в их подрывной деятельности и очищает им дорогу к власти."

Товарищи не боятся, что создание ФНВ, привлечение фашистских лидеров к руководству этой партии, привлечение массы организации в эту партию, - означает превращение этой партии в фашистскую, и так как она имеет монопольное право на власть, - приход фашистов к власти.

К сожалению, товарищи "поняли только" что опубликование статей в "КИ" и "Рундшау" послужит только врагам партии, для того, чтобы компрометировать руководство КП Рум.; что это опубликование является нарушением принципа демократического централизма.

Товарищи не задумались над фактом, что политическое руководство коммунистическими партиями сосредоточен в руках КИ, что они должны информировать Коммунистический Интернационал и потребовать у него совета, когда принимают такие важные политические решения как вхождение в ФНВ, что журнал "КИ", теоретический орган Коммунист. Интернационала, публикует директивные статьи, одобренные руководством КИ. Они не задумались, что, посылая полемические статьи против напечатанной в "КИ" статьи, они будут "компрометировать" и редакцию журнала, и руководство КИ и, несомненно, автора статьи.

Товарищи не задумались и над тем, что они /Секретариат/, взяв инициативу для мобилизации ЦК против автора статьи, фактически хотят мобилизовать его - ЦК - против руководства КИ.

Переходя к исключению некоторых руководящих товарищей и активистов, "капитулировавших" перед диктатурой, когда "ошибки" этих товарищей - более чем вероятно - являются результатом ошибочной оценки положения в стране и ошибочной тактики ЦК в отношении ФНВ и в отношении демократических сил; результатом изоляции КП от масс рабочих, от широких народных масс, Секретариат создает внутривнутрипартийный кризис.

Необходимо самое спешное и энергичное вмешательство КИ. Необходимо спешно отправить товарища Ф. и др. товарищей и пригласить тов. О. и Ц.

Драганов

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 240, c. 68-71

Traducere:

8 iunie 1939

Concluzii din scrisoarea Secretariatului

Din scrisoarea primită de la Secretariat, reiese că tovarășii nu apreciază la justa valoare ceea ce a avut loc la München și acele schimbări care s-au produs, între timp, în țară și, de aceea, susțin că, în pofida măsurilor reacționare repetate, cu toate că dictatura regală a capitulat odată cu încheierea tratatului economic cu Germania, situația din țară, după părerea lor, nu s-a schimbat. Și în prezent, ei consideră că dușmanul principal nu este Hitler, nu dictatura regală și partidul ei, Frontul Renașterii Naționale, în care au intrat toate partidele și organizațiile fasciste, ci Garda de Fier, cum s-a întâmplat și anul trecut.

Ei consideră că Frontul Renașterii Naționale nu este un partid fascist, întrucât în conducerea acestuia au intrat nu numai liderii reacționari ai Partidului Național Socialist, ci și liderii curentului de stânga al acestui partid, precum și ai Partidului Social Democrat - de dreapta și de stânga. Aceasta confirmă faptul că ei nu conștientizează capitularea și trecerea unei părți a conducătorilor Partidelor Național Țărănesc și Social Democrat de partea fascismului, precum și acel fapt, potrivit căruia dictatura regală a primit în rândurile partidului său, în primul rând, toate partidele și organizațiile fasciste, atrăgând la conducere pe liderii acestora. Cu toate că nu pomenesc nimic despre programul Frontului Renașterii Naționale, ei consideră că acesta nu este fascist.

Din scrisoare, reiese că ei înțeleg boicotarea partidului într-un mod foarte limitat. Atunci când Maniu vorbește despre boicotarea Frontului Renașterii Naționale și recomandă tuturor funcționarilor, profesorilor, învățătorilor să se înscrie în Frontul Renașterii Naționale, tovarășii noștri înțeleg boicotul, astfel încât toți comuniștii și muncitorii care aderă la lozincile PC al României trebuie nu numai să nu se încadreze în Frontul Renașterii Naționale, ci și să iasă din acele organizații de masă legale care, conform legii, sunt obligate să se înregimenteze în FRN.

Și în urma publicării articolului în "IC" și în "Rundschau", ei nu au înțeles că noi trebuie să activăm în organizațiile de masă din cadrul Frontului Renașterii Naționale, apărând interesele maselor, luptând împotriva acestui partid, iar aceasta, în timp ce partidul susține oficial lozinca întregii opoziții - boicotarea FRN.

Tovarășii nu au înțeles că, numai în strânsă colaborare cu liderii social-democrați, care au exclus din cadrul partidului lor pe cei mai reacționari conducători, ca pe trădători ce s-au numărat printre inițiatorii creării partidului FRN, și cu muncitorii social-democrați din sindicate, ei vor putea să mobilizeze toate organizațiile de masă ale muncitorilor, muncitoarelor, pe tinerii muncitori, fie acestea organizații sportive, cultu-rale, artistice ș.a.m.d. și întreaga clasă muncitoare la lupta împotriva agresiunilor lui Hitler și agenturii sale din România, dictatura regală și partidul său, FRN și, în acest mod, vor reuși crearea și întărirea frontului unic al muncitorilor.

Tovarășii nu au înțeles că, numai ajutând la organizarea înfăptuirii acțiunilor comune ale conducerii comuniștilor de rând, ca și a maselor aflate sub influența [forțelor] democratice, nefasciste, care doresc apărarea independenței țării, a partidelor

și organizațiilor, poate fi realizat cel mai larg front al apărării păcii și independenței țării, de luptă împotriva FRN.

Tovarășii nu au înțeles nici măcar pasajul, citat de ei, din Rezoluția din septembrie a CC al partidului: "Dictatura regală, din cauza politicii sale reacționare, de corupție, jaf și intimidare a maselor populare, nu prezintă nici o garanție împotriva agresiunii hitleriste, mai mult, ea întreține în realitate demagogia fascistă, asigură libertate organizațiilor fasciste în activitatea lor de subminare și le netezește acestora drumul spre putere".

Tovarășii nu văd că realizarea FRN, atragerea liderilor fasciști la conducerea acestui partid, atragerea maselor din organizațiile fasciste în acest partid, înseamnă transformarea acestuia în unul fascist și, întrucât deține monopolul asupra puterii, venirea fasciștilor la putere.

Din păcate, tovarășii "au înțeles numai" că publicarea articolelor în "IC" și "Rundschau" va sluji numai dușmanilor partidului pentru a compromite conducerea PC al României, că această publicare constituie o încălcare a principiului centralismului democratic.

Tovarășii nu au reflectat asupra faptului că conducerea politică a partidelor comuniste este concentrată în mâinile Internaționalei Comuniste, că ei trebuie să informeze Internaționala Comunistă și să-i ceară sfaturi atunci când adoptă hotărâri atât de importante, precum intrarea în FRN, că revista "IC", organ teoretic al Internaționalei Comuniste publică articole directive încuviințate de conducerea Internaționalei.

Tovarășii nu au reflectat nici asupra faptului că ei (Secretariatul), luând inițiativa mobilizării CC împotriva autorului articolului, încearcă, în fapt, să mobilizeze CC împotriva IC.

Procedând la excluderea unor activiști și tovarăși de răspundere care au "capitulat" în fața dictaturii, atunci când "greșelile" acestor tovarăși - mai mult ca sigur - constituie rezultatul aprecierii greșite a situației din țară și al tacticii greșite a CC în ce privește FRN și forțele democratice, precum și rezultat al izolării PC de masele muncitorilor, de masele largi populare, Secretariatul creează o criză internă de partid.

Este necesară cea mai energică și mai grabnică intervenție a IC. Este necesară trimiterea grabnică a tovarășului F. și a altor tovarăși și invitarea tov. O. și Ț.

Draganov

90. 1939 iunie 22 – Raport întocmit de I. Draganov (Boris Ștefanov), intitulat *Concluzii suplimentare din materialele referitoare la situația din România*, privind tendințele politice din interiorul PCR față de regimul de dictatură regală, în special, față de Frontul Renașterii Naționale și condițiile în care PCR ar participa la acțiunile comune ale celorlalte partide democratice împotriva dictaturii carliste.

22. VI. 1939

Секретно

Еще выводы из материалов о положении в Румынии

Из новополученных материалов выходит что:

1. Как при создании, так и по сей день массы не входят добровольно в ФНВ. Не вошло в ФНВ и часть - как нам известно - из вайдистов /бывших членов партии Румынского Фронта, распущенной ее лидером Вайда-Воевод в марте прошлого года, после декрета о роспуске партий/, железно-гвардейцев, кузистов /бывших членов Народной Христианской партии профессора Кузы, существующая легально после декрета о роспуске партии/ под фирмой "Лига народно-христианской защиты/.

2. Мы старались убеждать массы входить в ФНВ. Многие члены партии не понимали /смотри рапорт Территор. комитета/, что нужно войти и там, внутри ФНВ, бороться против попытки королевской диктатуры на массовых организаций, силой захваченных ФНВ, создать себе массовую базу. Нам не удалось использовать легальную возможность внутри ФНВ.

3. Секретариат считает, что есть незначительное число коммунистов, поддер-живающих "левацкий" уклон: Они не признают Жел. Гв. как главного врага. Требуют "подрыва изнутри" или "бойкота" ФНВ. Противопоставляется концентрации демократических сил внутри и извне ФНВ.

Правые "коммунисты" не взяли курса против превращения конгресса корпораций... в манифестацию за диктаторский, грабительский, террористический - по отношению к народу-режим, режим капитуляции перед гитлеровской Германией.

Проявилось в партии и другие ошибочные взгляды на ФНВ, смешивавшие его с Ж. Гв., считая его уже фашистской партией и предлагающие бойкотировать его.

4. Ввиду предвыборной кампании, была созвана без ведома и участия КП Румынии, конференция всех оппозиционных партий, где приняли участие и пред-ставители Ж. Гв., кузистов, вайдистов ... к заключению соглашения не пришли.

Маниу, будто бы во всем согласен с Вайда-Воевод и уже примирился с ним.

Все партии за какой-то бойкот выборов. Мы за выставление кандидатур только из рядов членов ФНВ и только при этом условии можем согласиться на общие действия с другими партиями. Мы за разоблачение выборов, для поддержки истинно патриотических, демократических элементов и затруднение выборов реакционных кандидатов, для ослабления позиции королевской диктатуры.

Как видно и на выборах не было осуществлено единое действие рабочих, а тем менее общее действие всех оппозиционных истинно-патриотических партий, организаций и элементов.

Ив. Драганов

Arhivele Naționale Istorice Centrale, colecția Microfilme Rusia, rola 240, c. 81-82

22 iunie 1939

Secret

Concluzii suplimentare din materialele referitoare la situația din România

Din materialele primite recent, reiese că:

1. Atât în momentul înființării, cât și până în ziua de astăzi, masele nu se înscriu în Frontul Renașterii Naționale de bună voie. Din informațiile noastre, nu a intrat în FRN nici partea dintre vaidiști (foștii membri ai Frontului Românesc, dizolvat de liderul său, Vaida-Voievod, în martie anul trecut, în urma decretului de dizolvare a partidelor), nici cea dintre gardiștii de fier, cuziști (foști membri ai Partidului Național-Creștin al profesorului Cuza²³⁴, în legalitate ulterior decretului de dizolvare a partidelor sub firma "Liga Apărării Național-Creștine").

2. Noi am încercat să convingem masele să se înscrie în FRN. Mulți membri ai partidului (vezi raportul Comitetului teritorial) nu înțelegeau că trebuie să se intre acolo și, din interiorul FRN, să se lupte împotriva încercării de dictatură regală asupra organizațiilor de masă, acaparate cu forța de FRN, și să ne creăm o bază de masă. Noi nu am izbutit să folosim posibilitățile legale în interiorul FRN.

3. Secretariatul apreciază că există un număr nesemnificativ de comuniști care susține devierea de "stânga"; ei nu recunosc Garda de Fier drept dușman principal. Cer "subminarea din interior" sau "boicotarea" FRN. Secretariatul combate [ideea] concentrării forțelor democratice din interiorul și din afara FRN.

"Comuniștii" de dreapta nu au adoptat direcția împotriva transformării congresului corporațiilor ... în manifestație în favoarea regimului dictatorial, tâlhăresc, terorist, în ce privește atitudinea față de popor.

În partid, s-au manifestat și alte opinii greșite asupra FRN, pe care îl confundă cu Garda de Fier, considerându-l deja partid fascist și sugerând boicotarea acestuia.

4. În vederea campaniei electorale, fără știrea și participarea PC al României, a fost convocată conferința tuturor partidelor de opoziție, la care au luat parte și reprezentanții Gărzii de Fier, ai cuziștilor, vaidiștilor ... nu au ajuns la încheierea unei înțelegeri.

Se pare că Maniu este într-un acord cu Vaida-Voievod și că deja s-a împăcat cu el.

Toate partidele [se pronunță] pentru un fel de boicotare a alegerilor. Noi [ne pronunțăm] pentru înaintarea de candidaturi numai din rândurile membrilor FRN și numai în aceste condiții putem fi de acord cu acțiunile comune, alături de alte partide. Noi [ne pronunțăm] pentru demascarea alegerilor, pentru susținerea elementelor patriotice, democratice și împiedicarea alegerii candidaților reacționari, pentru slăbirea poziției dictaturii regale.

După cum s-a văzut și cu ocazia alegerilor, nu s-a realizat o acțiune unică a muncitorilor, cu atât mai puțin o acțiune comună a tuturor partidelor de opoziție, organizațiilor și elementelor cu adevărat patriotice.

Iv[an] Draganov

²³⁴ Din informațiile noastre, nu rezultă că Partidul Național-Creștin al lui A. C. Cuza și Octavian Goga și-ar fi continuat activitatea ulterior Decretului regal din 30 martie 1938.

INDICE DE NUME*,**

A

- Adonețki (neidentificat) - 16
Agnus dei (Gheorghii Crosnev) - 53
Al. (? Nicolae Goldberger) - 79
Aladar, Imre (*Aurel, Imre, Vlad*) -
46, 51, 52, 53, 54, 55
Albinescu, M. (Izo Ițcovici) - 38
Aldea, Nicolae (neidentificat) - 88
Alexandrescu (Gheorghii Crosnev) -
53
Alexandru, B. (Gelbert Moscovici)
- 10
Alphandéry, Hélène - 67
Antipov, Iacov I. (*Cacenco, Pavel
Tcacenco*) - 17, 28, 30, 35, 36
Antonescu, Traian - 88
Arbore Ralli, Ecaterina (*Arbore,
Elena, Silvia, Zoe Zamfirescu*) -
6, 16, 53

- Ardeleanu, [Alexandru]* (Nicolae
Goldberger) - 54
Arnold (Lazăr Aron) - 35, 53
Aron, Lazăr (*Busuioc, Arnold*) - 35,
53
Aroneanu, dr. (neidentificat) - 7
Aronovici (neidentificat) - 85
Atanaske - 16
Aurel (Imre Aladar) - 50, 51, 52, 53,
55
Averescu, Alexandru, general - 7,
12, 31
Avramescu, David (*Stejar, Stejaru*)
- 48, 49

B

- B.* (? Alexandru Rubinstein) - 28,
29, 57
Bacic (Gheorghii Crosnev) - 53
Badeev, Gheorghii - 6, 26

* Indicele este elaborat cu trimitere la numărul documentului.

** Numele conspirative sunt evidențiate prin caracterul italic al literei.

- Baltazar* (Elek Köblös) - 52
 Banki - 42
 Bantaş - 77
Barbu (Vitali Holostenko) - 43, 52
 Barta, Karl - 3
Bădulescu, Alexandru (Gelbert Moscovici) - 1, 3, 6, 13, 16, 42, 66, 73
Bădulescu, Ana (Clara Hutschenecker Moscovici) - 6
 Bădulescu, Maria - 42
 Băleanu - 59
 Bălineanu - 3
 Bărceanu - 74
 Bâgă - 17
 Berea - 59
 Beer, Wolf (*Ițic Bonaparte, Alexandru Dobroceaev, Sania*) - 6, 9
 Bela, Dumitru (*Haos*) - 10
 Bereșteanu - 10
 Berger - 57
 Berger, Aladar (*Biro*) - 16
 Berth, Simon - 10
 Beza, Mihail - 69
 Bidianu, N. - 80
Biro (Aladar Berger) - 16
Blank, Gustav Leonardovici (David Finkelstein-Fabian) - 73
 Blernet, Desideriu - 10
 Boga, Ion - 10
 Bogățoi - 59
Bonaparte, Ițic (Wolf Beer) - 9
 Boncour, Paul - 67
 Bondi - 87
 Borilă, Petre (*Dascăl, Fucara, Radu*) - 53, 75
Boris (Boris Ștefanov) - 17, 30
Borisovici, Alex. (Alexandru Rubinstein) - 28, 29, 30, 35
 Boroni - 59
 Bosch - 67
 Bossoutrit - 67
 Bozkovici - 16
 Brainer, Bela (*Ștefan Kemény*) - 65
 Brault, Eliane - 67
Braun (Nicolae Goldberger) - 54
 Brătianu, I. I. C. - 7
 Broitman, Dvoira (*Ana Ruski, ? St.*) - 79
 Broșov, Ieș - 15
 Brunel, Mlle - 67
 B-sky (neidentificat) - 28
 Bubnovski, Șmil - 10
 Bucor - 57
 Bucova, Francisc (*Zigmund, Sig., Sigismund*) - 35, 36
 Bucurescu - 59
 Buftoi - 59
 Bugnariu - 68
 Buharin - 16, 42
 Bujor, M. Gh. - 1, 74
Bumbu, Petre (Imbre Petre) - 35
Burghezu [Marcel Pauker] - 29
Busuioc (Lazăr Aron) - 53
Buțureanu, [Alexandru] [David Finkelstein-Fabian] - 16

C

- Cacenco* (Iacov I. Antipov) - 10, 28
 Cachin - 67
 Cafnero, Carlo - 42
 Carol al II-lea - 43, 67, 75, 76, 79, 82
 Cavaignac, Louis Eugène - 7

- Cazacu, Valentin - 85
 Călean[u], Jean - 87, 88
 Călugăru - 59
 Câmpeanu, Const[antin] - 86
 Cervantes, Miguel de - 78
 Cerchez, Gheorghe - 87, 88
 Chamberlain, Neville - 76
 Ciorăscu - 64
 Ciucureza - 17
 Ciurez - 1
 Cloțan, Ion (*Țanc*) - 32
 Coaiasi, Ilona - 10
 Codreanu - 74
 Conderov - 85
 Colotceac - 17
Cometa (? Chr. Racovski) - 1
 Constantinescu, Alecu (*Sandu Moș*)
 - 1, 6, 18, 20
 Constantinescu, Alex. - 87, 88
Constantinescu, Nicolae (Samuel
 Margulies) - 40, 74
 Constantinescu-Iași, Petre - 68, 75,
 76
 Costaforu - 21
 Cot, Pierre - 67
 Cotelnic - 77
Crilenco (Gheorghe Cristescu) - 25
 Cristea, Miron - 76
 Cristea, Nicolae - 80, 87
 Cristescu, Gheorghe (*Crilenco*,
Vasile) - 1, 2, 3, 5, 9, 10, 11, 12,
 14, 16, 17, 19, 20, 25, 29, 36,
 39, 47
Crișan, A[lexandru] (Körösi
 Sandor) - 12, 14, 17, 19
 Crosnev, Gheorghe (*Alexandrescu*,
Skorceff, *Dimof*, *Agnus dei*,
Krasnoff, *Bacic*, *Spartacus*,
Dobroudjansky) - 53
 Cruceanu, M[ihail] - 16
Cucu (Willi Roth) - 28, 36
 Cuza, A. C. - 75, 90
- D**
- D.* - 57
 Damian - 74
 Dan - 17
 Danieluk-Ștefanski, Alecsandr
 (*Gorun*) - 62
Dascăl (Petre Borilă) - 53
 Dehorme, Mlle - 67
 Dembo - 42
 Denikin - 7
 Deslimérés - 42
 Deville, G. - 42
 Diamandescu, Teodor - 6
Dic (C. Dicescu) - 6
 Dicescu, C. (*Dic*) - 6
Dietrich (Gheorghii Dimitrov) - 8
 Dimitrov, Gheorghii [*Dietrich*] - 8,
 16, 73, 76
Dimof (Gheorghii Crosner) - 53
 Dobrescu - 68, 69
Dobroceaev, Alexandru (Wolt) - 6,
 9
Dobrogeani (? Alexandru Dobrogranu-
 Gherea) - 12
 Dobrogeanu-Gherea, Alexandru (?
Dobrogeani) - 2, 3, 12, 17, 22,
 29, 30, 32, 42
 Dobrogeanu-Gherea, Constantin -
 42
Dobroudjansky (Gheorghii Crosnev)
 - 53

Doja (neidentificat) - 79
Doncea, Constantin - 59, 87
Donenko (*Leopold*) - 35
Doreanu, N. Popescu - 10
Dorman, Dem - 34

Draganov (Boris Ștefanov) - 16, 89,
90

Dragu, Toma - 1
Duca, I. G. - 61, 63
Duchène, G. - 67
Dujas - 67
Dușan - 16

E

Edelstein - 41
Ehrenfeld - 68, 74
Elena (Ecaterina Arbore-Ralli) - 53
Engels, Friedrich - 42

F

F. (neidentificat) - 89
Fabian, David (David Finkelstein-
Fabian) - 2, 4, 9, 17, 38, 42
Faltisea - 85
Fekete - 17
Fieraru, Maria (Elena Filipescu-
Filipovici) - 53
Filipescu, Leonte - 10
Filipescu-Filipovici, Elena (*Smaranda,*
Maria, Veta, Maria Fieraru,
Floarea Radu, Stanca Vasile) -
10, 48, 53, 73
Filipovici - 10
Finkelman - 85
Finchelstein, User - 86

Finkelstein-Fabian, David
(*[Alexandru] Buțureanu,*
[Gustav Leonardovici] Blank,
D. Fabian) - 2, 4, 9, 16, 17, 38,
42, 73

Fischer, Eugen - 10
Flueraș, Ioan - 1, 2, 3, 5, 7, 46
Foriș, [Ștefan] - 35
Franco - 76
Frankel, Alfred - 64
Fridman, Matias - 10
Friedman (*Fr.*) - 57
Fucara (Petre Borilă) - 53

G

G. (neidentificat) - 61
Garoflid, Constantin - 29
Gaspar - 16
Gellerter (Ghelerter), Litman - 9,
43, 74
Georgescu (Sandor Körösi) - 16, 20
Gheorghe, Petre - 59
Gheorghiu (Gheorghe Gheorghiu-
Dej) - 59
Gheorghiu-Dej, Gheorghe
(*Gheorghiu*) - 59, 76, 78
Ghica, Vasile - 87, 88
Ghilman - 85
Ghirghitov - 16
Glotter, Miron (*Hugo*) - 6
Goga, Octavian - 75, 76
Goldberger, Nicolae (*Stern,*
Waldman, Lazăr, Waisman,
Wachtel, Braun, [Alexandru]
Ardeleanu) - 54, 79
Goldstein, Dori (*Rudolf*) - 41, 42,
43, 47

Goldstein, Iosif - 10
Gornițchi, N. (*N. Turcescu*) - 6
Gorun (Alecsandr Danieluk-
Ștefanski) - 62
Gosset, H. - 67
Grigorescu, N. (Lucrețiu
Pătrășcanu) - 62, 63
Grigorovici - 3, 5, 7
Grofu, Dumitro [*? Marin*] - 16
Groza, Petru - 69

H

Hagiev - 12
Haidu, Ludovic - 10
Halim - 16
Handjiev, dr. (secretar particular al
regelui Boris al Bulgariei) - 53
Haos (Dumitru Bela) - 10
Herscou Klein - 85
Hitler - 76, 89
Holostenko, Vitali (*Petrulescu,*
Barbu) - 35, 43, 52
Hoppe, frații - 20
Hugo (Miron Glotter) - 6

I

Iacobovici, Eugen (*Vifor, Pal,*
Ștefănescu, Maroși, Maroșek,
Moroș, Moroșek, Moroși, M.) -
53, 62, 63, 79
Ignat (Alexandru Iliescu) - 55
Iliescu, Alexandru (*Ignat*) - 55
Iliescu, Iancu - 3
Imbre, Petre (*Bumbu*) - 35
Imre (Imre Aladar) - 46
Inculeț, Ioan - 12

Intrinjinsky - 2
Ionescu - 59
Ionescu, Take - 7
Ionescu, Vintilă - 17
Iovici - 16
Ițcovici, Izo (*M. Albinescu*) - 17, 38
Iunian, Grigore - 68, 69
Ivan, Vasile - 10
Ivanov- 16, 17, 35
Ivanova, Șura - 42
Ivănuș - 9

J

Jumanca, Iosif - 1, 3, 5, 7
Jureff - 28

K

Kahane, Mozes (*? Otto*) - 28, 36
Kamenev - 79
Kanto - 42
Kautsky, Karl - 42
Kemény, Ștefan (Bela Brainer) - 65
Kerestessy, I. - 10
Kertén, Rezső - 46
Kidel - 42
Kirov - 79
Kiss, I. - 10
Klein, Adolf - 88
Köblös, Elek (*Baltazar*) - 17, 38,
52, 73
Kolarov - 8, 12, 16
Körösi, Sandor (*Al[exandru]*
Crișan, Georgescu) - 12, 16
Kostov - 16
Krasnoff (Gheorghii Crosnev) - 53
Kristin - 42

Krug, S. - 70
Kun, Bela (*Schlosser*) - 48
Kuusinen, Otto - 34

L

Lafarga, Paul (? La Farge) - 42
Lahy-Holle-Begue, Mme - 67
Lanțuk - 21
Lasovski - 22
Lazăr (Nicolae Goldberger) - 54
Lazici - 16
Leibovici - 59
Leister, Paul - 88
Lenin, V. I. - 40, 42, 76
Leopold (Donenko) - 35
Leortev - 9
Levebvre, Anny - 67
Levoi, Iosef - 88
Levy, Jean - 67
Longevin, Mme - 67
Longevin, Paul - 67
Longuet, Jean - 67
Luca, Laszlo (*Vasile Luca*) - 67, 68
Luchevici - 10
Lukanov - 16
Lunevschi - 87
Lupu - 74
Luximin (Marcel Pauker) - 43, 52

M

Macovei, Mihail - 9, 11
Maksimov - 16
Malaxa, Nicolae - 69
Malraux, André - 67
Mangos - 16
Maniu, Iuliu - 43, 61, 69, 74, 89, 90

Manoilescu, Mihail - 29
Manole, Manole H. - 77, 86
Manu (Boris Ștefanov) - 28, 36
Manuilski - 16, 58
Marguerite - 67
Margulies, Samuel (*N. Constantinescu*) - 40, 48, 49, 50, 51, 52, 74
Maria (Elena Filipescu-Filipovici) - 53, 73
Marian, [Nicolae] - 17, 39, 74
Marin [Dumitru Grofu] - 16
Marin, Ion - 59
Marin, Timotei (*A. Tătărescu, Tatarov, Tătaru*) - 10, 17, 47, 53
Marinescu, Mișu - 74
Marinovici - 16
Markovici - 8
Maroși, Maroșek, Moroș, Moroșek, Moroși, M. (Eugen Iacobovici) - 53, 62, 63, 79
Martân, Martânov (Victor Tordai) - 35
Martin, I. (Victor Tordai) - 35
Marty, André - 81
Marx, Karl - 42
Maslinskov - 16
Maston, Iosef - 10
Matian (neidentificat) - 35
Măță, Alexandru - 69
Meheș, Nicolae - 88
Mihalache (Solomon Schein) - 28, 35, 36, 68
Miliuță - 18
Miliutin - 16
Milovici - 16
Mincu [Boris Ștefanov] - 29
Minea, Stan - 85

Mironiuc - 77

Moldoveanu [Lucrețiu Pătrășcanu]

- 9, 35

Moroșan, Iosef - 88

Moș, Nicolae - 10

Moscovici, Gelbert (*Alexandru Bădulescu, Ghiță Moscu, B. Alexandru*) - 1, 3, 6, 10, 13, 16, 42, 66, 73

Moscovici, Ilie - 7, 9, 66

Moscovici Hutscheneker, Clara (*Clara Moscu, Ana Bădulescu*) - 6

Moscu, Clara (Clara Hutscheneker Moscovici) - 6

Moscu, Ghiță (Gelbert Moscovici) - 6

Moș, Sandu (Alec Constantinescu) - 1, 6

Müller, general - 13

Müller, Koloman - 13, 14, 19, 43, 57

Munteanu - 28

Munteanu, Ștefan - 85

N

Naghi, Stela - 70

Nagy, Istvan - 10

Nedelcu - 59

Negruzzi, Ella - 67, 74

Nelov - 16

Nelu (Ion Popescu-Puțuri) - 69

Ninescu - 43

Noirădescu - 10

O

O. (neidentificat) - 89

Olteanu, Radu - 69

Onofrienco - 77

Ordentlich, Ludovic - 10

Ostrowski, Georg - 64

Otto (Mozes Kahane) - 28, 36

P

Pal (Eugen Iacobovici) - 53

Panaiteescu, Gheorghe - 10

Panchevici - 77

Paraf, P. - 67

Paraschiv, Alex - 85

Pauker, Ana - 67, 68, 69, 70, 75, 76

Pauker, Marcel (*Burghezu, Vladimir, Luximin, Protiv*) - 8, 9, 11, 12, 16, 17, 22, 24, 29, 30, 32, 33, 43, 52

Pavel, regent - 82

Pătrășcanu, Lucrețiu (*Moldoveanu, N. Grigorescu, Tit.*) - 9, 35, 59, 62, 63, 70

Perrin, Paul - 67

Petre - 80

Petrescu - 59

Petrescu, Gheorghe - 32

Petrică - 79

Petrulescu (Vitali Holostenko) - 35

Piatnițki - 58

Pichorel, Marthe - 67

Pistiner - 7

Popa, Marin - 46

Popescu (? Boris Ștefanov) - 16

Popescu-Puțuri, Ion (*Nelu*) - 69

Popovici, Constantin - 1, 2, 3, 5, 6

Pouliopoulos - 16

Preoteasa, [Grigore] - 85

Protiv (Marcel Pauker) - 12

R

Rabinovici - 21

Racovski, Chr. (? *Cometa*) - 1, 6

Racovski, Elena - 6

Radu (Petre Borilă) - 53

Radu, Floarea (Elena Filipescu-Filipovici) - 53

Raevici - 42

Raion - 21

Rappaport - 42, 85

Rădăceanu, Lothar - 68, 73

Rădulescu, Gogu - 69

Rebate - 67

Renard, Mme - 67

Reznev, Bibi (Bibi Rosner) - 85

Roman, Valter - 68, 80, 81, 87

Rosea - 84

Rosen - 16

Rosner, Bibi (Bibi Reznev) - 80, 85

Rostand Paraf, Maurice - 67

Roth, Willi (*Cucu*) - 17, 28, 36

Rozenfeld (Berger Aladar) - 35

Roznovan - 74

Rozvan, Eugen - 2, 3, 39, 46, 54

Rubinstein, Alexandr (*Alex. Borisovici*) - 28, 29, 30, 35, 57

Rudolf (Dori Goldstein) - 43

Ruski, Ana (Dvoira Broitman) - 79

Russu - 10

S

Samuilă - 68

Sandu, Moș (Alec Constantinescu) - 6

Sania [Wolf Beer] - 9

Sapunov - 16

Sawinsky - 2

Săvinescu - 76, 77

Schein, Solomon (*Mihalache*) - 28, 29, 35

Schlosser (Bela Kun) - 48

Schneiberg, Elvira - 84, 86

Schreier - 59

Schuschnigg, Kurt - 76

Scurtopol - 74

Segal, Maurice - 87, 88

Selie - 16

Senko - 16

Sichitiu, Ioan, general - 81

Sig. [Sigismund] (Francisc Bucova) - 36

Silvia (Ecaterina Arbore-Ralli) - 53

Simculescu (Sinculescu), Ștefan - 87, 88

Sinulescu - 9

Sion - 1

Sixan, Berta - 42

Skorceff (Gheorghii Crosnev) - 53

Smaranda (Elena Filipescu-Filipovici) - 48, 53

Socor - 1

Solomon - 74

Sorter - 42

Spartacus (Gheorghii Crosnev) - 53

S[t]roe, Ana - 42

Șt. (? Dvoira Broitman) - 79

Stalin, I. V. - 42, 62, 63, 76, 79

Stâncă, [Vasile] - 20
Stejar, Stejaru (David Avramescu)
- 48, 49
Stepanov (Boris Ștefanov) - 63
Stere, Constantin - 12
Stern (Nicolae Goldberger) - 54
Sternberg, Max - 17, 20
Sterusus, Ilans - 85
Stoianovici - 16
Stoica - 87
Stoica, Chivu - 59
Stoica, Cristofor - 59
Stoiculescu - 9
de St. Priz - 67
St. Prix, Mme de - 67
Stroe, Radu - 42
Svet - 77
Szekely, Istvan - 10

Ș

Șlepoi - 83
Șmeral - 16
Șoblin, N. - 3
Ștefanov, Boris (*Boris, Ivan
Draganov, Manu, Mincu,
Popescu, Stepanov*) - 3, 12, 16,
17, 28, 29, 30, 35; 36, 63, 73,
76, 77, 80, 81, 82, 83, 89, 90
Ștefănescu (Eugen Iacobovici) - 53

T

Tănase, Gheorghe - 3, 8, 9, 10
Tătărăscu, Gheorghe - 74, 76, 79
Tătărescu., A., Tătaru, Tatarov
(Timotei Marin) - 47, 53

Tcacenco, Pavel (Iacob I. Antipov)
- 17, 30, 35, 36
Tchernik - 2
Telemac, Io[a]n - 87, 88
Tenbler, Al. (? Tenblaire) - 42
Thery, S. - 67
Timiș - 59
Timov (Solomon Tichelman) - 42,
73
Tinchelman, Solomon (*Timov*) - 42,
73
Tisminețchi, Leonida (Leon
Tisminițchi) - 85, 86
Tit. (Lucrețiu Pătrășcanu) - 70
Titel-Petrescu, Constantin - 68, 74
Titulescu, Nicolae - 67, 79
Tocaci - 77
Tomanu - 2
Tonici, general - 82
Tordai, Victor (*I. Martin*) - 17, 35
Toth, Istvan (Ștefan Tot) - 10
Trancu-Iași - 7
Troțki - 16, 42, 79
Turcescu, N. (N. Gornițchi) - 6

Ț

Ț. (neidentificat) - 89
Țanc (Ion Cloțan) - 32

V

Vaida, Bela - 10
Vaida-Voevod, Alexandru - 7, 61,
90
Valeriu - 79

Varga, E. - 3

Vasilache - 59

Vasile (Gheorghe Cristescu) - 36

Vasile, Stanca (Elena Filipescu-Filipovici) - 53

Vasilescu, Gheorghiu - 10

Vasilescu, Ion - 55

Vasilescu, Vasia - 17

Vașița - 57

Văitoianu, Arthur, general - 7

Vâlceanu, Constantin - 87, 88

Vega, Lope de - 78

Vejkin - 16

Vereș, Zoltan - 88

Veron[n]e, Marie - 67

Veta (Elena Filipescu-Filipovici) - 53

Vifor (Eugen Iacobovici) - 53

Villar - 21

Villard, M. - 67

Vlad (Imre Aladar) - 53

Vladimir (Marcel Pauker) - 9

Voitec, Ștefan - 74

Vulpescu - 69

Z

Zalici - 42

Zamfirescu, Zoe (Ecaterina Arbore-Ralli) - 53

Zetkin, Clara - 12

Zigmund (Francisc Bucova) - 35

Zinoviev - 79

Zodob, Niculae - 10

Zosenfeld, Eugen - 10

W

Wachtel (Nicolae Goldberger) - 54

Waisman (Nicolae Goldberger) - 54

Waldman (Nicolae Goldberger) - 54

Weisman, Eugen - 10

Wexler, Max - 7

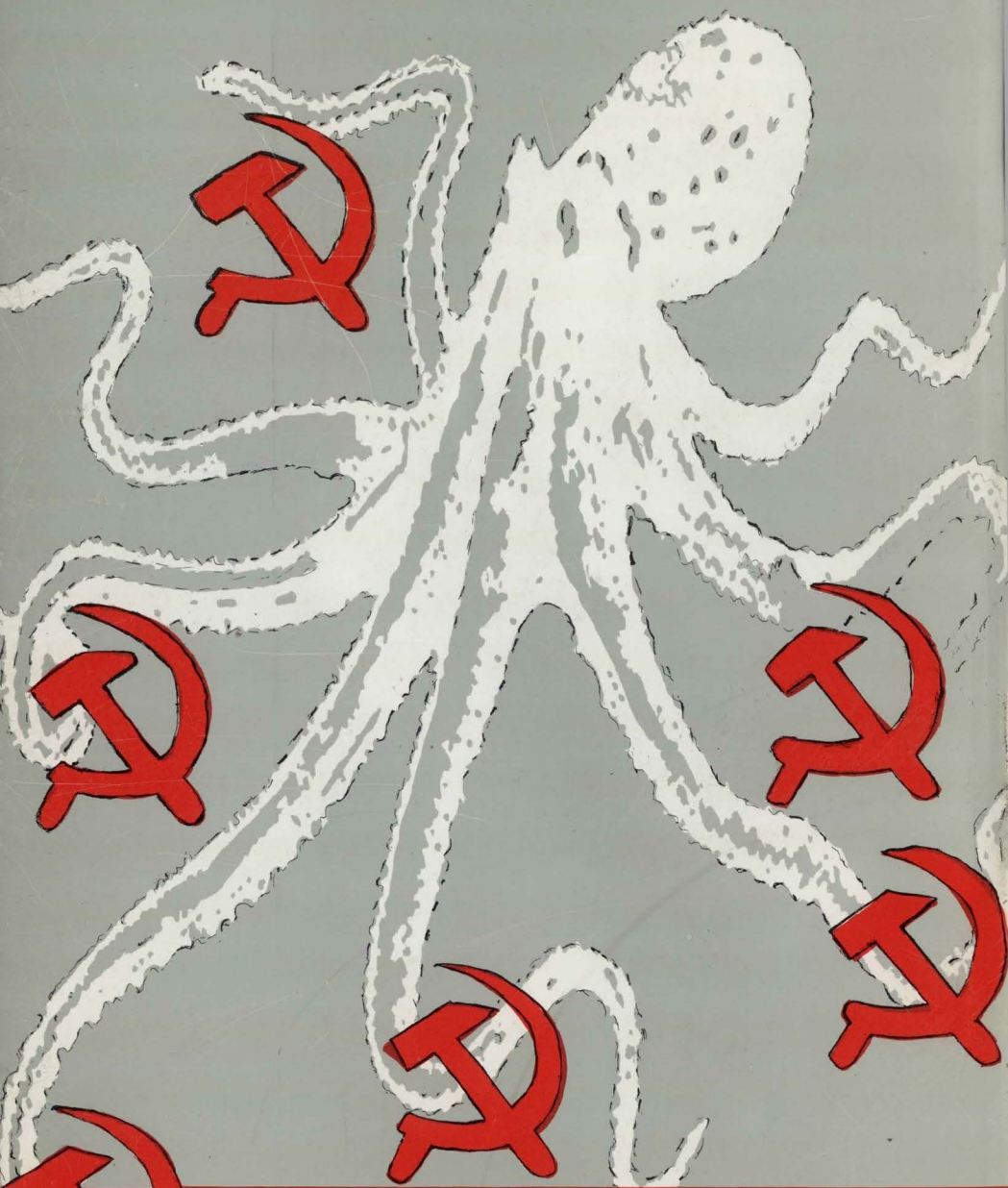
Wilder - 42

Williams, J. - 17

Wolf, Karl - 10

Würmbrandt - 59, 79

Tiparul executat la
S.C. LUMINA TIPO s.r.l.
str. Luigi Galvani nr. 20 bis, sect. 2, Bucureşti
Tel./Fax 211.32.60; Tel. 212.29.27

ISBN-973-8308-02-X